
3 1761 08825289 5

Homer. Iliad

Η
ΙΛΙΑΔΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ

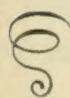
ΑΠ' ΤΟΝ

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Α – Ζ

ΑΘΗΝΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ

1892

Ἡ μετάφραση ἀφτή, κανωμένη γιὰ διασκέδασή μου, δὲν ἔχει καμιὰ ἄλλη ἀπαίτηση παρὰ πῶς εἶναι ὅλη γραμένη μὲ τὸ λεξικό, τὴ γραμματική, τὸ συνταχτικό, καὶ τὴ φρασεολογία τῆς ζωντανῆς γλώσσας τοῦ ἔθνους δίχως καλαμαρισμοὺς ἀπ᾽ τὴν ἄλλη ποῦ γράφουν, τὴ νοθεμένη γλῶσσα.

Ὀρθογραφία παραδέχτηκα κομάτι πιὸ ἁπλὴ ἀπ᾽ τὴ συνειθισμένη. Γιατὶ νομίζω ἔφτασε πιὰ ἡ ὥρα νὰ γίνει κάπια ἀρχὴ καὶ λίγο λίγο νὰ ξεκάνουμε τὸ σημερνὸ σύστημά μας, ποῦ δίχως σκοπὸ κανένα βασανίζει τὰ καλίτερα χρόνια τῶν παιδιῶνε μας καὶ τοὺς κατσιάζει τὸ νοῦ ὅπως τὸ ρακὶ τοὺς σκύλους. Εἶναι τρομερὸ νὰ φανταστεῖς πῶς τὸν καιρὸ ποῦ ἔπρεπε νὰ δυναμώνουν τὸ κορμὶ ἢ μαθαίνοντας πράματα μ᾽ οὐσία ν᾽ ἀνοίγουν τὰ μάτια τους καὶ ν᾽ ἀκονίζουν τὸ μιαλὸ γιὰ τῆς ζωῆς τὸν πόλεμο, ἀφτὰ τότες ρημάζουν καὶ φαρμακώνουν τὰ πολύτιμά τους νιᾶτα γιὰ νὰ μάθουν πότε τὸν ἴδιο κι᾽ ἀπαράλλαχτο ἦχο Ι πρέπει νὰν τόνε γράφουν μὲ μιὰ κάθετη ἀράδα καὶ πότε μὲ διὸ ζουναροκολλημένες. Τὸ πιὸ σωστὸ θὰ πεῖς εἶναι νὰν τὰ κόψει κανεὶς μιὰ κοπανιὰ καὶ νὰν τὰ πετάξει ὅλα ἀφτὰ τὰ ὀρθογραφικὰ ξεροκλάδια· μόνε ἡ πρόληψη τῆς ὀρθογραφίας εἶναι βαθιὰ βαθιὰ ριζωμένη, καὶ τέτια ἀλλαγὴ μόλις ἄντρας μ᾽ ὄνομα μεγάλο κι᾽ ἐπιστήμονας φημισμένος μποροῦσε ἴσως μονομιᾶς νὰν τὴν καταφέρει. Γι᾽ ἀφτὸ λοιπὸν μικρὰ μονάχα πράματα μοῦ τὸ λέει ἡ καρδιὰ ν᾽ ἀλλάξω, κοντὰ σ᾽ ἄλλα παραιτῶντας τὴ χρονικὴ ἄφξηση καὶ τὴ χωριστὴ ὑποταχτικὴ κατάληξη (ἀφτὲς χάθηκαν πιὰ τώρα κι᾽ οἱ διὸ ἀπ᾽ τὴ δική μας γλῶσσα) καὶ γράφοντας, ὅπως ὁ Ψυχάρης, κατὰ τὴν προφορά μας *ἀφτὸς* καὶ *μάβρος* ἀντὶς *αὐτὸς* καὶ *μαῦρος*, καὶ ἰῶτα παντοῦ ὅπου ὁ ἦχος Ι ἢ Ε μπροστὰ σ᾽ τὰ φωνήεντα ἔγινε τώρα σύφωνο.

Τὰ κριτικὰ σ᾽ τὴν ἀρχὴ τυπώθηκαν γιὰ ὅσους καταγίνουνται σ᾽ τὴ φιλολογία, ἂν τυχὸν κανείς τους νομίσει πῶς ἀξίζουν ἴσως νὰν τὰ κοιτάξει.

ΚΡΙΤΙΚΑ

Α, 117. Ὁ Ζηνόδοτος ἀθετοῦσε τὸ στίχο «ὡς τῆς διανοίας εὐήθους οὔσης». Κι' ἀλήθια, ὅπως εἶναι τώρα ἡ γραφή, τὸ νόημα φαίνεται πολὺ παράξενο· πῶς ὁ Ἀγαμέμνος εἶχε καλίτερα νὰ γλυτώσει ὁ λαὸς παρὰ νὰ χαθεῖ, εἶταν ὁλοφάνερο καὶ δὲν εἶχε ἀνάγκη νὰ πεῖ τέτια ἀλήθια. Ὅμως γράφε *ΟΥΔ' ἀπολέσθαι* ἀντὶς ἢ *ἀπολέσθαι*, ὅπως Θ, 246 *νεῦσε δέ οἱ λαὸν σῶν ἔμμεναι οὐδ' ἀπολέσθαι*. Εἶναι διπλὴ ἐκφορά, καταφατικὴ κι' ἀρνητική, τῆς ἴδιας ἰδέας, εἶδος λόγου πολὺ συνειθισμένο σ' τὴν ἀρχαία, ὅπως ἔδειξα στ. 251 τῆς Ἀντιγόνης μου. Πρβ. κι' ἐδῶ σ' τὸν Ὅμηρο Ε, 527 *μένον ἔμπεδον οὐδ' ἐφέβοντο*. Ν, 343 *μάλα κεν θρασυκάρδιος εἴη ὃς τότε γηθήσειεν ἰδὼν πόνον οὐδ' ἀκάχοιτο*. Ο, 700 *οὐκ ἔφασαν φεύξεσθαι ὑπὲκ κακοῦ, ἀλλ' ὀλέεσθαι*. β, 220 *εἰ δέ κε τεθνηῶτος ἀκούσω μηδ' ἔτ' ἐόντος*. ε, 143 *ὑποθήσομαι οὐδ' ἐπικεύσω*. π, 168 *ἔπος φάο μηδ' ἐπίκευθε*.

Α, 170. Οἱ ἑρμηνεφτάδες ξηγᾶνε τὸ χωριὸ σύφωνα μὲ μιὰ ἑρμηνεία μέσ' ἀπ' τὰ σχόλια, δηλαδὴ πῶς τὸ *σ'* εἶναι *σοὶ* καὶ τὸ νόημα πῶς 'καταφρονεμένος ἐδῶ δὲν ἔχω σκοπὸ νὰ μάσω θησαβροὺς γιὰ σένα καὶ πλοῦτος'. Γιατὶ ἐξὸν ἂν πάρουμε τὸ *σ'* γιὰ *σοί*, σύνταξη σωστὴ δὲ βγαίνει. Ὅμως τέτια σύνταξη καὶ φράση εἶναι φτιασμένη καὶ τεχνητὴ καὶ δεν τεριάζει σ' τὸν Ὅμηρο· ἡ ὁμηρικὴ γλῶσσα εἶναι ἁπλοϊκοῦ ἀθρώπου ποῦ καὶ σ' ἁπλοϊκοὺς μιλεῖ. Πρέπει, νομίζω, νὰ γράψουμε *οὐδέ Τ'* (πρβ. Λ, 473 Ρ, 42 καὶ τὸ Λεξικὸ τοῦ Πανταζίδη λ. *οὐδὲ*) *οἴω*. Ἔτσι τὸ νόημα εἶναι πιὸ κατάλληλο, δηλαδὴ 'θαρρῶ πῶς μένοντας ἐδῶ ἀψήφιστος καὶ καταφρονεμένος δὲ θὰ μάσω πολλοὺς θησαβροὺς και πλοῦτος'· μ' ἄλλα λόγια, 'ἀφοῦ μ' ἀψηφᾷς, δὲ θὰ κερδίσω πιὰ τίποτα μένοντας ἐδωπέρα μαζί σου'.

Α, 175. Ὁ στίχος ἀφτὸς μοῦ φαίνεται νόθος. Ὅποιος τὸν παρακόλλησε θαρροῦσε πῶς τὸ *ἄτιμος ἐὼν* (171) λέγεται γιὰ τὸν Ἀγαμέμνο· σ' τὸν Ἀγαμέμνο ὅμως ἐκεῖνο δὲ μπορεῖ ν' ἀποδοθεῖ ἐξὸν ἂ γράψουμε *ἄτιμον ἐόντ'*.

Α, 296. Τὸν ἀθετοῦσαν οἱ παλαιοὶ γραμματικοί, κι' εἶναι ἀληθινὰ περιττός.

Α, 319. *ἔριδος τὴν πρῶτον ἐπηπείλησ' Ἀχιλῆι*. Τὸ *ἐπαπειλῶ ἔριδα* δὲ μοῦ φαίνεται σωστό. Νομίζω ἀντὶς *τὴν* γρ. *ΩΣ*. Ἴσως ἡ ἀλλαγὴ ἔγινε γιὰ νὰ μακρηθεῖ ἡ λήγουσα τοῦ *ἔριδος*. Πρβ. ὅμως Β, 780 *οἱ δ' ἄρ' ἴσαν ὡς*, καὶ συχνά, ὅπως εἶναι γνωστό, μακραίνεται τὸ κοντὸ φωνήεντο σ' τὴν τριθημιμερὴ τμήση ἀπάνου. — Τὸ *ἐπαπειλῶ* ἀμετάβατο Ν, 582.

Α, 342. *τοῖς ἄλλοις*. Δὲν τὸ καταλαβαίνω ἀφτό, ὅπως φαίνεται κι' οὔτε οἱ ἑρμηνεφτάδες, γιατὶ τίποτα δὲ λένε γιὰ τὸ νόημά του. Ὁ Ἀχιλλέας σ' τὸ στ. 240, ὅπου πρωτοεῖπε ἀφτὴ τὴν ἰδέα, λέει *ἦ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἵξεται υἷας Ἀχαιῶν σύμπαντας*· κι' ἔπειτα πάλι σὰν τυχαίνει ὅ,τι ἐδῶ προ-

βλέπει καὶ τὸν περικαλοῦν τοῦ βασιλιᾶ οἱ ἀποσταλμένοι νὰν τοὺς βοηθήσει, τότες τοὺς ἀπαντᾷ (Ι, 424), ἄλλη νὰ συλλογιστοῦνε *μῆτιν ἀμείνω ἥ κεν σφίσιν νῆάς τε σόῳ* (ὁ Νάουκκος *σαοῖ*) *καὶ λαὸν Ἀχαιῶν*. Ἔτσι λοιπὸν κ' ἐδῶ μοῦ φαίνεται πῶς πρέπει νὰ γράψουμε *ΛΑΟΙΣΙΝ* (γιὰ τὴ μακριὰ λήγουσα πρβ. σημ. Α, 319), ὅπως μεταφράζει κι' ὁ Φόσσης· ἢ καὶ *ΑΡΓΕΙΟΙΣ*, γιατὶ ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται τὰ ἐθνικὰ σ' τὴ σημασία τοῦ *λαοῖσιν* ἢ *ἀνδράσιν*. Πρβ. Α, 61, 79. Ζ, 158 *πολὺ φέρτερος* (γρ. *ΦΕΡΤΑΤΟΣ*, πρβ. Β, 769. Π, 21) *ἦεν Ἀργείων*. Λ, 759. τ, 146. φ, 418, κι' ἄλλα πολλά.

Α, 404. *ὁ γὰρ αὖτε βίῃ οὗ πατρὸς ἀμείνων*. Κατὰ τὸν Ἀρίσταρχο ὁ Αἰγαῖος εἶναι γιὸς τοῦ Ποσειδῶνα, καὶ τὴ γνώμη ἀφτὴ τὴν παραδέχουνται κι' οἱ σημερνοὶ μυθολόγοι. Δὲ φαίνεται ὅμως ἀπ' ὅ,τι λένε τὰ σχόλια (δηλαδὴ « Ζηνόδοτος γράφει *ὁ γὰρ αὖτε βίῃ πολὺ φέρτατος ἁπάντων ὁππόσοι* » *ναίουσ' ὑπὸ Τάρταρον εὐρώεντα*. Οὐκ ἔστι δὲ τῶν Τιτάνων ὁ Αἰγεύς, » ἀλλ' ἐνάλιος δαίμων· οὕτως γὰρ καὶ ἡ σύγκρισις πρὸς τὸν Ποσειδῶνα λό» γον ἕξει ») πῶς κι' ἡ παράδοση συφωνοῦσε μὲ τὸν ξακουσμένο γραμματικό· ἴσα ἴσα εἶναι φανερὸ ἀπ' τοῦ Ζηνοδότου τὴ διόρθωση πῶς ὡς τὴν ἐποχή του κατὰ τὴν παράδοση ὁ Αἰγαῖος νομίζουνταν ἕνας ἀπ' τοὺς Τιτᾶνες, πάει νὰ πεῖ τ' Οὐρανοῦ γιὸς καὶ τῆς Γῆς, κι' ἀδερφὸς τοῦ Ὠκεανοῦ. Ὅ,τι ὅμως ἔκανε τὸν Ἀρίσταρχο νὰ μὴν τ' ἀρέσει ἡ παράδοση καὶ νὰ φανταστεῖ ἄλλη γενεαλογία (ὅπως κι' ὅ,τι ἔκανε τὸ Ζηνόδοτο, ποῦ συφωνοῦσε μὲ τὴν παράδοση, ν' ἀλλάξει τὸ κείμενο), εἶναι τὸ ὅτι παρανοοῦσε τὸν Ὅμηρο, παίρνοντας τὸ *αὖτε* γιὰ ἀντιθετικὸ καὶ τὸ *γὰρ* γιὰ αἰτιολογικὸ τοῦ *καλέσασα*, καὶ θαρρῶντας πῶς ἔλεγε ὁ ποιητὴς ' ἔκραξε σ' τὸν Ἔλυμπο ἡ Θέτη τὸ Βριάρεο, γιατὶ ἀφτὸς πάλι εἶναι πιὸ δυνατὸς ἀπ' τὸν πατέρα του καὶ μποροῦσε νὰν τόνε νικήσει', νόημα ποῦ μ' ἀφτὸ εἶναι ἀτέριαστη τῆς παράδοσης ἡ γενεαλογία, ἐπειδὴς ὁ Οὐρανὸς δὲν ἀνακατέφτηκε σ' τὴν διαφορὰ μεταξὺ τοῦ Δία καὶ τῶν Ἀχαϊκῶνε θεῶν (Ποσειδῶνα, Ἥρας, Ἀθηνᾶς). Ὅμως τὸ ὁ *γὰρ-ἀμείνων* δὲ δικαιολογᾷ τὸ *καλέσασα*, μόνε τὸ *Βριάρεων*, δίνει δηλαδὴ τὸ λόγο γιατὶ ὁ ἑκατοχεράτος κράζουνταν ἀπ' τοὺς θεοὺς μ' ἀφτὸ τ' ὄνομα· γιατὶ, λέει, εἴτανε *βριάρείων*, ' ὑπερβολικὰ πιὸ δυνατός'. Πρβ. Ζ, 402 *τόν ῥ' Ἕκτωρ καλέεσκε Σκαμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι Ἀστυάνακτ'· οἶος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἕκτωρ*. σ, 6 *Ἀρναῖος δ' ὄνομ' ἔσκε - Ἶρον δὲ νέοι κίκλησκον ἅπαντες, οὕνεκ' ἀπαγγέλλεσκε κιὼν* (γρ. - *Ν ΙΩΝ*). Κατ' ἀφτὴ τὴν ἑρμηνεία τὸ *αὖτε* εἶναι ἐπιτατικὸ (Ο, 659. λ, 338. Γ, 180, καὶ μάλιστα ι, 393)· καὶ τὸ *ἄνδρες δέ τε πάντες Αἰγαίωνα* παρενθετικὸ (πρβ. Β, 347, 579. Γ, 134. Ε, 581. δ, 379 *σύ πέρ μοι εἰπὲ, θεοὶ δέ τε πάντα ἴσασιν, ὅς τίς μ' ἀθανάτων πεδάᾳ*, καὶ πολλὰ ἄλλα). Ἡ σωστὴ φυσικὰ κι' ἐπιστημονικὴ

ἐτυμολογία τοῦ *Βριάρεως* εἶναι ἀπ' τὸ *βριαρὸς*, ὁ ποιητὴς ὅμως ἐτυμολογᾶ σύφωνα μὲ τοὺς κανόνες τῆς δημοτικῆς λεγάμενης ἐτυμολογίας, ὅπως τὸ *'Οδυσσεὺς* (τ, 407), τὸ *Σκύλλη* (μ, 86), τὸ *Χάρυβδις* (μ, 104). Τώρα τί θεὸς εἶταν ὁ Αἰγαῖος καὶ πιὰ ἡ γενεαλογία του; Ὅτι εἶναι θαλασσινὸς θεὸς σωστά, νομίζω, ξείκασε ὁ Ἀρίσταρχος· ὄχι μοναχὰ τ' ὄνομά του τὸ δείχνει, μόνε καὶ τ' ὅτι ἡ Θέτη τὸν ἔκραξε σ' τὸν Ἔλυμπο, ἄλλη θαλασσινὴ θεά. Ὅμως θαρρῶ πῶς ὁ ποιητὴς τόνε νομίζει γιὸ τοῦ Ὠκεανοῦ, κι' ὄχι τοῦ Ποσειδῶνα. Γιατὶ κατὰ τὸν ποιητή, ἐχτὸς ποῦ ὁ Ὠκεανὸς εἶναι ἀρχὴ ὅλων τῶν θεῶν (Ξ, 201. 246), ἔχει ἀκόμα κι' ὑπερβολικὴ δύναμη (πρβ. Φ, 195 *μέγα σθένος Ὠκεανοῖο*), κατώτερη μοναχὰ ἀπ' τοῦ Δία (πρβ. Ξ, 244 κι' ἑξ.), κι' ἔτσι τεριάζει γιὰ νὰ δείξει πόσο δυνατὸς εἶταν ὁ Αἰγαῖος ἀφοῦ κι' ἀφτὸν (τὸν Ὠκεανὸ) ξεπερνοῦσε σ' τὴ δύναμη. Ἔτσι ξηγιέται καὶ τῆς παράδοσης ἡ γενεαλογία· ἐξ αἰτίας δηλαδὴ τῆς στενῆς συγγένιας τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ Αἰγαίου ἔδωκε σ' τὸ δέφτερο τοὺς γονιοὺς τοῦ πρώτου, πάει νὰ πεῖ τὸν ἔκανε Τιτᾶνα. Τέτια ἀνακατέματα γενεαλογικὰ βρίσκουνται πολλὰ σ' τὴν ἀρχαία μυθολογία. Τὴ συγγένια τοῦ Αἰγαίου μὲ τὸν Ποσειδῶνα τίποτ' ἄλλο δὲν τὴν ὑποστηρίζει μοναχὰ πῶς κι' οἱ διὸ εἴτανε θεοὶ τοῦ γιαλοῦ.

Β, 120. *μὰψ οὕτω*. Γρ. *ΑΥΤΩΣ*. Πρβ. Γ, 348 *μὰψ αὔτως*. π, 111 *μὰψ αὔτως ἀτέλεστον*. Καὶ Β, 136 *αὔτως ἀκράαντον*, ὅπως ἐδῶ *αὔτως ἄπρηκτον*.

Β, 206. *ἵνα σφίσι βασιλεύῃ*. Ἴσως *ἵν' ΑΛΛΟΙΣΙΝ βασιλεύῃ*.

Β, 212. *ἀμετροεπής*. Γράφε *ΑΜΑΡΤΟΕΠΗΣ*. Πρβ. Ν, 824 *Αἶαν ἁμαρτοεπές, βουγάϊε*. Γ, 215 *οὐ πολύμυθος οὐδ' ἀφαμαρτοεπής*. λ, 511 *οὐχ ἡμάρτανε μύθων*. Σ' τὸ Χ, 281 ἀντὶς *ἀλλά τις ἀρτιεπὴς* ἴσως γράφε *ΑΛΛ' ΑΡ' ΑΜΑΡΤΟΕΠΗΣ* (ἢ *ΑΛΛΑ Τ'*).

Β, 232. *μίσγεαι-κατίσχεαι*. Ὅπως βρίσκεται σήμερα τὸ κείμενο, σωστὸ νόημα δὲ βγαίνει. Πῶς μπορεῖ νὰ κατηγορηθεῖ ὁ Ἀγαμέμνος, ἂν ὅπια γυναῖκα πάρει ζητᾷ νὰν τὴν κρατήσει ὁ ἴδιος χωριστά; Νὰ ἡ ὥρα καὶ νὰν τήνε βάλει σ' τὴ μέση γιὰ γενικὴ χρήση! Νομίζω ἡ σωστὴ γραφὴ εἶναι *ΜΙΣΓΕΤΑΙ-ΚΑΤΙΣΧΕΤΑΙ*. Ὁ Θερσίτης ἔτσι παραπονιέται πῶς καὶ τὶς γυναῖκες ἀκόμα ποῦ κερδίζουν οἱ στρατιῶτες ἀπὸ ξαγορὰ (πρβ. σημ. Ε, 389) ὅσων Τρώων τύχει νὰ πιάσουν ζωντανούς, καὶ ποῦ εἶναι δίκιο ἀφτοὶ νὰν τὶς κρατᾶν χωριστὰ καὶ νὰν τὶς χαίρουνται κι' ὄχι νὰν τὶς βάζουν μαζὶ μὲ τὰ κοινὰ λάφυρα, πῶς κι' ἀφτὲς ἀκόμα τὶς γυναῖκες ζητᾷ νὰν τοὺς πάρει ὁ Ἀγαμέμνος, ὅπως πῆρε τὰ Βρισοποῦλα ἀπ' τὸν Ἀχιλλέα. Πρβ. καὶ Α, 229 καὶ 230.

Β, 252-256. Τὰ σχόλια λένε «ἀθετοῦνται». Ἄφισα τοὺς στ. 254-6, ὅπως κι' ἄλλοι πρὶν ἀπὸ μένα.

Β, 269. *ἀχρεῖον ἰδών*. Τὸ νόημα δὲ φαίνεται νὰν τὸ κατάλαβαν οἱ ἑρ-

μηνεφτάδες, μήτ' ἐδῶ μήτε σ' τὸ σ, 163. Ἔρριξε ὁ Θερσίτης ἐδῶ ματιὰ γιομάτη κακία κι' ἐγδίκηση, ὅπως χαμογέλασε ἡ Πηνελόπη σ' τὸ σ, 163 χαμογέλιο γιομᾶτο κακία καὶ πονηριά. Γιατὶ δὲν παρρησιάζεται ἐκεῖ σ' τοὺς μνηστῆρες ἡ Πηνελόπη δίχως σκοπὸ ἢ ἀπὸ φιλαρέσκια, μόνε μὲ κακὸ σκοπό, μὲ τὴν ἰδέα νὰν τοὺς ἀνάψει τὸν ἔρωτα ἀκόμα πιὸ πολὺ κι' ἔτσι νὰν τοὺς πάρει πολύτιμα δῶρα· ἀφτὸ φαίνεται τόσο ξάστερα ἀπ' ὅ,τι λέει ὁ ποιητὴς σ' τὸ σ, 281-283, ποῦ μοῦ φαίνεται πολὺ παράξενο κανεὶς ὡς τώρα νὰ μὴν τὸ καταλάβει.

Β, 291. Δὲν κατάλαβαν τὸ νόημα κι' ἀφτοῦ τοῦ στίχου οἱ γραμματικοί. Ὁμαλὰ θὰ ἔλεγε τὴ φράση ὁ ποιητὴς ἔτσι· *ἦ μὴν ἔστι* (= *ἔξεστι*) *καὶ νέεσθαι ἀνιηθέντα πόνῳ*, δηλαδὴ 'ναὶ μὲν συχωρεμένο πρᾶμα εἶναι καὶ τὸ νὰ βαρεθεῖ κανεὶς τὴν ταλαιπωριὰ καὶ νὰ φύγει'. Ἄλλοτες θαρροῦσα πῶς ἀντὶς *πόνος* ἔπρεπε νὰ γράψουμε *ΠΟΝΩΙ*· μὰ τώρα νομίζω πῶς εἶναι σωστὸ τὸ κείμενο, καὶ τὸ *πόνῳ* ἔγινε *πόνος* σύφωνα μὲ τὸ *ἔστι*. Ἔγινε δηλαδὴ ἕλξη, ὅπως σὲ πολλὰ ἄλλα μέρη, καθὼς ἔδειξα σ' τὸ στ. 1098 τῆς Ἀντιγόνης μου. Πρβ. κι' ἐδῶ ἀκόμα σ' τὸν Ὅμηρο Ρ, 214 *ἰνδάλλετο δέ σφισι πᾶσιν τεύχεσι λαμπόμενος μεγαθύμου Πηλεΐωνος*, ὅπου ἡ γενικὴ ἀντὶς τὴ δοτικὴ ἐξ αἰτίας τοῦ *τεύχεσι*. Γ, 176 τὸ (ἀντὶς τῷ ἐξ αἰτίας τοῦ *κλαίουσα*). Ρ, 404. Τ, 213. Δὲς καὶ Βέκκερο, Ὁμηρ. Φύλλα σ. 314.

Β, 341. Ὁ Νάουκκος μεταφέρνει τὸ στ. 340 ὕστερ' ἀπ' τὸ στ. 341, κι' ἔτσι μετάφρασα.

Β, 367. *ἀλαπάξεις*. Μετάφρασα σύφωνα μὲ τὴ διόρθωση τοῦ Βεκκέρου *ἀλαπάζεις*.

Β, 491 καὶ 492. Φαίνουνται νόθοι. Ὁ Βέκκερος ἀθετᾷ καὶ τὸ στ. 493.

Γ, 13. *κονίσαλος ἀελλής*. Ἐδῶ μοναχὰ βρίσκεται τὸ ἐπίθετο ἀφτὸ ἔτσι σχηματισμένο, παντοῦ ὅμως ἀλλοῦ ὁ τύπος του εἶναι *ἀολλής*. Ἔπειτα καὶ τὸ νόημά του δὲν τεριάζει μὲ τὸ *κονίσαλος*. Τὰ σχόλια λένε «Ἀριστοφάνης γράφει *κονισάλου*», κι' ἀπὸ τοῦτο ξεικάζω πῶς ὁ Ἀριστοφάνης βρῆκε ἢ ἔγραφε καὶ *ΑΕΛΛΑ*. Πρβ. Π, 775 *ἐν στροφάλιγγι κονίης*. ω, 39. χ, 54 *ἀνέμοιο θυέλλη*. Ν, 336 *κονίης - ὁμίχλην*

Γ, 115. *πλησίον ἀλλήλων*. Ἀφτὸ θὰ πεῖ πῶς βάλανε τ' ἅρματα κατὰ γῆς ἀφτοὶ κοντὰ σ' τοὺς ἄλλους. Τὸ χωρίο ὅμως γυρέβει τὸ νόημα 'ἔβαλαν τ' ἅρματα κατὰ γῆς ἐκεῖ ποῦ κάθουνταν κοντά'. Λοιπὸν γράφε *ΠΛΗΣΙΟΙ*. Πρβ. Ψ, 273 *πλησίοι ἀλλήλοισι* κι' ἄλλα πολλά.

Γ, 172. Θὰ φανεῖ ἴσως παράξενη ἡ μετάφρασή μου σὰ διαφορετικιὰ ποῦ εἶναι ἀπ' τὶς συνειθισμένες, ὅμως νομίζω πῶς εἶναι σωστή. Τὸ *αἰδοῖος* συνήθως ἔχει τὸ νόημα τοῦ σεβασμοῦ (Δ, 402 *αἰδεσθεὶς βασιλῆος ἐνιπὴν αἰδοίοιο*. Σ, 394 *αἰδοίη θεός*. Ω, 503 *ἀλλ' αἰδεῖο θεούς*. Θ, 479 *ἀοιδοὶ*

τιμῆς ἔμμοροί εἰσι καὶ αἰδοῦς. ξ, 234 *αἰδοῖός τε μετὰ Κρήτεσσι τετύγμην*) ἢ τῆς ντροπῆς καὶ δείλιας (Η, 93 *αἴδεσθεν μὲν ἀνήνασθαι.* γ, 24 *αἰδὼς δ' αὖ νέον ἄνδρα γεραίτερον ἐξερέεσθαι.* ρ, 578 *κακὸς δ' αἰδοῖος ἀλήτης*)· καὶ τὸ *δεινὸς* θὰ πεῖ συνήθως 'φοβερὸς' (Λ, 418 *μένουσιν ἄφαρ δεινόν περ ἐόντα.* Φ, 199 *δεινὴν βροντήν*). Οἱ διὸ λέξες ὅμως συχνὰ εἶναι συνώνυμες, κι' ἄλλοτες τὸ *αἰδοῖος* ἔχει τὸ νόημα τοῦ φόβου (Ω, 435 *τὸν μὲν ἐγὼ δείδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι συλεύειν, μή μοί τι κακὸν μετόπισθε γένηται.* ρ, 188 *ἀλλὰ τὸν αἰδέομαι καὶ δείδια, μή μοι ὀπίσσω νεικείῃ*), ἄλλοτες πάλε τὸ *δεινὸς* ἔχει τῆς ντροπῆς καὶ τοῦ σεβασμοῦ τὸ νόημα (Γ, 242 *αἴσχεα δειδιότες.* Σ, 394 *δεινή τε καὶ αἰδοίη θεός.* Θ, 423. Φ, 481 *κύον ἀδδεές.* Δ, 431 *σιγῇ δειδιότες σημάντορας.* η, 305 *δείσας αἰσχυνόμενός τε.* θ, 22 *δεινός τ' αἰδοῖός τε* [ὁ Ὀδυσσεὺς τοῖς Φαίαξι]. ξ, 234 *δεινός τ' αἰδοῖός τε μετὰ Κρήτεσσι τετύγμην*). Ὅτι εἶναι συνώνυμα δείχνει καὶ ἡ παραβολὴ τοῦ Δ, 431 *σιγῇ δειδιότες σημάντορας* μὲ τὸ Δ, 402 *αἰδεσθεὶς βασιλῆος ἐνιπὴν αἰδοίοιο*· τοῦ θ, 479 *τιμῆς ἔμμοροί εἰσι καὶ αἰδοῦς* μὲ τὸ π, 306 *τίει καὶ δείδιε*· τοῦ Ω, 503 *ἀλλ' αἰδεῖο θεοὺς* μὲ τὸ ξ, 388 *Δία δείσας*· καὶ τὰ Α, 331 *ταρβήσαντε - καὶ αἰδομένω.* Ο, 657 *ἴσχε γὰρ αἰδὼς καὶ δέος.* Ὡς τόσο μιὰ ἄλλη ἀπ' τὶς σημασίες τοῦ *αἰδοῖος*, *αἰδὼς* εἶναι ἡ σημασία τῆς λύπης, τοῦ πόνου, τῆς σπλαχνιᾶς, ὅπως σ' τὸ Χ, 451 *αἰδοίης* (= καημένης) *ἑκυρῆς*. Ἔτσι λέγεται *κυδοιμὸς ἀναιδὴς* (= ἄσπλαχνος), *λᾶας ἀναιδὴς* (= ἄσπλαχνος, σκληρὸς, κι' ἔπειτα γιερὸς), καὶ τὸ ρῆμα βρίσκεται συχνὰ σμιγμένο μαζὶ μὲ τὸ *ἐλεῶ*. Πρβ. Φ, 74 *σὺ δέ μ' αἴδεο καί μ' ἐλέησον.* Χ, 122 *οὐκ ἐλεήσει οὐδέ τί μ' αἰδέσεται.* 419 *ἤν πως ἡλικίην αἰδέσσεται ἠδ' ἐλεήσει γῆρας.* Ω, 44 *ὡς Ἀχιλεὺς ἔλεον μὲν ἀπώλεσεν οὐδέ οἱ αἰδώς.* γ, 96 *μηδέ τί μ' αἰδόμενος μειλίσσεο μηδ' ἐλεαίρων.* ε, 447 *αἰδοῖος μέν τ' ἐστὶ - ἀλλ' ἐλέαιρε.* Ἔτσι κι' ὁ ἱκέτης λέγεται *αἰδοῖος*. Καὶ τὸ *δεινὸς* λοιπὸν σὰ συνώνυμο τοῦ *αἰδοῖος* θὰ πεῖ κι' ἀφτὸ 'ἀξιολύπητος' (ὅπως καὶ τὸ *δειλὸς*) ἢ 'σπλαχνικός'. Πρβ. Γ, 56 *Τρῶες δειδήμονες.* Γ, 63 *ἀτάρβητος νόος.* Ἀφτὴ λοιπὸν τὴν τελεφταία σημασία, τοῦ 'ἀξιολύπητος', θαρρῶ πῶς ἔχουν ἐδῶ τὰ *δεινὸς* καὶ *αἰδοῖος* (καὶ βρίσκουνται καὶ τὰ διὸ μαζὶ σ' τὴν ἴδια σημασία ὅπως Ο, 657. Σ, 394. Φ, 288 *μήτ' ἄρ τι λίην τρέε μήτε τι τάρβει.* Ω, 435. θ, 22. ξ, 234. ρ, 188), γιατὶ ὕστερ' ἀπ' τοῦ Πριάμου τὸ παράπονο στ. 164 λέει ἡ Ἑλένη πῶς τόνε λυπᾶται καὶ τόνε συλλογιεται ποῦ ἐξ αἰτίας της τραβᾷ τόσα βάσανα, κι' ἡ ἰδέα ἀφτὴ τήνε φέρνει φυσικὰ σ' τὴν ἄλλη, πῶς καλίτερα θὰ εἶχε νὰ πέθαινε πρὶν τοῦ προξενήσει ὅλες ἀφτὲς τὶς πίκρες.

Γ, 209. *ἀλλ' ὅτε δή.* Τὸ *ἀλλὰ* ἐδῶ δὲν ἔχει τὸν τόπο του. Γράφε ἴσως *ΟΙ Δ' ὅτε δή.* Πρβ. Α, 432. Γ, 15. Δ, 446, κι' ἄπειρ' ἄλλα. Πρβ. καὶ Η,

313 *οἵ δ' ὅτε δὴ - αὐτὰρ ἐπεὶ* (319) - *αὐτὰρ ἐπεὶ* (323), ὅπως ἐδῶ *οἱ δ' ὅτε δὴ - ἀλλ' ὅτε δὴ* (216) - *ἀλλ' ὅτε δὴ* (221).

Γ, 224. Ἀπ' τὸ στίχο ἀφτό, ὅπως βρίσκεται σ' τὰ χειρόγραφα, νόημα δὲ βγαίνει. Οἱ γραμματικοὶ δίνουν ἕνα διὸ ἑρμηνεῖες, γιατὶ μερικοὶ γραμματικοὶ ποτὲς δὲν τὰ χάνουν· καὶ μιὰ χουφτιὰ λέξες τοῦ κουτουροῦ νὰν τοὺς ῥίξεις, νόημα θὰ σοῦ βγάλουν. Γράφε *ΟΝΟΣΣΑΜΕΘ'* ἀντὶς *ἀγασσάμεθ'*. Ὁ ποιητὴς κάποτες, σὰ δηγᾶται μεγάλα περιστατικά, ἀντὶς τὸ *ἄγαμαι* βάζει τὸ *ὄνομαι* μὲ τ' ἀρνητικό. Πρβ. Δ, 539. Ν, 127. 287. Ο, 115. Ρ, 399. Τὸ εἶδος ἀφτὸ τοῦ λόγου βρίσκεται συχνὰ καὶ σ' ἄλλους ποιητάδες, καθὼς καὶ πεζούς, καὶ λέγεται ἀπ' τοὺς παλαιοὺς γραμματικοὺς «λιτότης». Δὲς τὴ σημείωσή μου σ' τὴν Ἀντ. 711. Πρβ. καὶ Θ, 214 *πάντα γὰρ οὐ κακός* (= *ἀγαθός*) *εἰμι*. Κι' εἶναι πιθανὸ πῶς τὸ *ἀγασσάμεθ'* εἴτανε γλῶσσα τοῦ *οὐκ-ὀνοσσάμεθ'* καὶ μὲ τὸν καιρὸ τ' ἀντικατάστησε, ὅπως ἔτυχε καὶ σ' ἄλλα μέρη. Τέτια γλῶσσα ὑπάρχει σ' τὸ Ν, 127 *οὐκέτι - ὀνόσαιτο*, ὅπου τὰ Σχόλια «ἀλλὰ θαυμάσειεν». Ἔτσι λοιπὸν δηγᾶται ὁ Ἀντήνορας πῶς πρῶτα καταφρόνεσαν οἱ Τρῶες τὸ Λυσσέα βλέποντάς τον πρὶν μιλήσει (πρβ. φ, 427 *ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστι, οὐχ ὥς με μνηστῆρες ἀτιμάζοντες ὄνονται*), καὶ πῶς ἔπειτα μόλις ἄκουσαν τ' ἀθάνατά του λόγια, τοὺς ἔπιασε θαμασμὸς κι' ἀπορία· τότες, λέει, δὲν ἀψηφίσαμε πιὰ τόσο (ὅσο πρὶν) τὸ Λυσσέα τηράζοντάς τον. Κι' ἀντὶς *τότε γ'* ἴσωςτὸ σωστὸ εἶναι *ΤΟΤ' ΕΤ*.

Δ, 108. *βεβλήκει πρὸς στῆθος· ὁ δ' ὕπτιος ἔμπεσε πέτρῃ*. Τὸ *ἔμπεσε* εἶναι σωστὸ σ' τὸ κ, 161, ὅπου τ' ἀλάφι πέφτει χάμου μεσ' σ' τὰ χώματα, ὄχι ὅμως κι' ἐδῶ ὅπου ὁ τράγος πέφτει πὰς σὲ βράχο. Ἐξὸν ἂν ἔπεσε μέσ' σὲ σχισμάδα βράχου· τότες ὅμως θὰ μᾶς τὸ 'λεγε ὁ Ὅμηρος, ὅπως τὸ λέει Β, 88, δὲ θὰν τ' ἄφινε νὰν τὸ προφητέψουν οἱ γραμματικοὶ ὕστερ' ἀπὸ 3000 χρόνια. Γράφε *ΑΜΠΕΣΕ* (= *ἀνέπεσε*). Ἔπεσε δηλαδὴ ὁ τράγος πίσω ἀνάσκελα, σὰν τὸν Ἄδραστο ὅταν καρφώθηκε ἀπὸ μπροστά, ὅπως δηγᾶται ὁ ποιητὴς σ' τὸ Ζ, 64 *τὸν δὲ κρείων Ἀγαμέμνων οὖτα κατὰ λαπάρην, ὁ δ' ἀνετράπετο*. Τὸ ἴδιο κι' ὁ Σάτνιος Ξ, 447. Πρβ. καὶ ι, 371 *ἀνακλινθεὶς πέσεν ὕπτιος*. Τὸ *ἀναπίπτω* δὲ βρίσκεται σ' τὸν Ὅμηρο, εἶναι ὅμως τὰ διό του συνθετικὰ τοῦ ὁμηρικοῦ λεξικοῦ, κι' ἡ *ἀνὰ* συνθεμένη μὲ ῥήματα θὰ πεῖ 'πίσω'. Πρβ. *ἀναβάλλω, ἀναγνάμπτω, ἀναδύομαι, αὐέρω, ἀνακλίνω, ἀνακόπτω, ἀνασπάω, ἀνατρέπω, ἀναχάζομαι, ἀναχωρέω, ἀνέρχομαι* (ἢ *ἀναέρχομαι*). Σ' ἄλλους κλασσικοὺς συχνὰ βρίσκεται τὸ *ἀναπίπτω* σ' τὴ σημασία τοῦ 'πέφτω πίσω'.

Δ, 117. *ἕρμ' ὀδυνάων*. Ἴσως *ΤΕΡΜ'*, δηλαδὴ 'ἐργαλεῖο'. Πρβ. δ, 433 *χαλκήϊα, πείρατα τέχνης*.

Δ, 138. *δὲ εἴσατο*. Χασμωδία. Γράφε *δ' ΕΕΙΣΑΤΟ*. Πρβ. Ο, 415. 544.

Δ, 231. *ἐών*. Νομίζω *ΙΩΝ*, καθὼς βρίσκεται σ' τὸ Ο, 457, ὅπου ξαναδεφτερώνεται ἡ ἴδια ἰδέα. Πρβ. καὶ λ, 58 *πεζὸς ἰών*. Οἱ διὸ μετοχὲς γνωστὸ εἶναι πῶς συχνὰ ἀνακατέβουνται. Πρβ. τὰ χειρόγραφα σ' τὸ Ζ, 456. Μ, 264. Χ, 85. 6, 226.

Δ, 267. *ὡς τὸ πρῶτον ὑπέστην καὶ κατένευσα*. Γράφε ἴσως *ὥς ΤΟΙ* (= *σοι*) *πρῶτον*. Πρβ. Ο, 75 *ὥς οἱ ὑπέστην πρῶτον, ἐμῷ δ' ἐπένευσα καρήατι*. ω, 336 *τὰ δεῦρο μολών μοι ὑπέσχετο καὶ κατένευσεν*. Σ' τὸ δ, 6 *ἐν Τροίῃ γὰρ πρῶτον ὑπέσχετο καὶ κατένευσεν* ἴσως γράφε *πρῶτα Ϝ' ὑπέσχετο* μὲ τὸ (*Ϝ*)*οι* ἐκθλιμένο ὅπως Ζ, 165 *ὅς μ' ἤθελεν φιλότητι μιγήμεναι οὐκ ἐθελούσῃ*. δ, 367 *ἥ μ' οἴῳ ἔρροντι συνήντετο* (δὲς σημ. Φαίση α, 348).

Δ, 453. *ὄβριμον ὕδωρ*. Γράφε *ΟΜΒΡΙΟΝ*, δηλαδὴ 'βροχερό'. Παράβαλε ὅσα λέει Ε, 91 γιὰ τὰ ξεροπόταμα, πῶς κατεβαίνουν φουσκωμένα *ὅτ' ἐπιβρίσῃ Διὸς ὄμβρος*. Τὸ ἴδιο καὶ Λ, 492 *ὡς δ' ὁπότε πλήθων ποταμὸς πεδίονδε κάτεισιν χειμάρρους κατ' ὄρεσφιν, ὀπαζόμενος Διὸς ὄμβρῳ*. Ν, 137 *ὀλοοίτροχος ὣς ἀπὸ πέτρης, ὅν τε κατὰ στεφάνης ποταμὸς χειμάρρους ὤσῃ, ῥήξας ἀσπέτῳ ὄμβρῳ ἀναιδέος ἔχματα πέτρης*. Μερικὰ χειρόγραφα ἔχουν καὶ τὴ γραφὴ *ὄμβριμον*, ἀφτὸ ὅμως δὲ σημαίνει, γιατὶ καὶ σ' τὸ Ε, 790, ὅπου τὸ νόημα τοῦ *ὄμβρος* δὲ χρειάζεται, τὰ χειρόγραφα ἔχουν *ὄβριμον* καὶ *ὄμβριμον*· ἡ γραφὴ *ὄμβριμον* εἶναι φυσικὰ συνέπεια τῆς προφορᾶς *ὄμπριμον*.

Ε, 31. *Ἆρες Ἄρες*. Ἴσως γράφε *ΩΡΕΣ ΑΡΕΣ* (πρβ. Ν, 433 κι' ἀλλοῦ *ὤριστος*, ἂν καὶ σὲ μερικὰ μέρη, ὅπως σ' τὸ Ω, 384, τὸ σωστὸ εἶναι *ΟΧ' ΑΡΙΣΤΟΣ*) ἢ *Ω ΑΡΕΣ ΑΡΕΣ* μὲ συνίζηση ὅπως ρ, 375 *ὦ ἀρίγνωτε*.

Ε, 130. *θεοῖσ' ἀντικρὺ μάχεσθαι*. Τὸ *ἀντικρὺ* παντοῦ, ἐξὸν ἐδῶ καὶ 819, ἔχει μακριὰ τὴ λήγουσα. Γράφε ἴσως *ΘΕΟΙΣΙΝ ΕΝΑΝΤΑ μάχεσθαι*. Πρβ. Υ, 88 *ἀντία Πηλεΐωνος μάχεσθαι*. 67 *ἔναντα Ποσειδάωνος*. Ἢ *θεοῖσ' ΑΝΤΗΝ ΙΣΤΑΣΘΑΙ*. Πρβ. Λ, 590. Σ, 307.

Ε, 153. *τηλυγέτῳ*. Ἡ λέξη εἶναι συνώνυμη τοῦ *νέος* καὶ *νήπιος*, κι' ἀπαράλλαχτα ὅπως ἀφτὰ ἄλλοτες εἶναι οὐσιαστικὸ καὶ θὰ πεῖ *παῖς* σ' ὅλες του τὶς σημασίες, λοιπὸν καὶ *υἱός*, ἄλλοτες εἶναι ἐπίθετο καὶ θὰ πεῖ 'ἀνήλικος'. Ὀχτὼ φορὲς βρίσκεται ἡ λέξη σ' τὸν Ὅμηρο, καὶ σ' τὶς ὀχτὼ τεριάζει ἀφτὴ ἡ ἑρμηνεία. (1) Μὲ τὸ Ν, 470 *ἀλλ' οὐκ Ἰδομενῆα φόβος λάβε τηλύγετον* ὣς παράβαλε τὸ παράλληλο χωρίο Υ, 200 (καὶ 431) *μὴ δή με ἔπεσσί γε νηπύτιον ὣς ἔλπεο δειδίξεσθαι*. (2) Τοῦ Γ, 175 παράλληλο χωρίο εἶναι τὸ Ε, 480. Γιατὶ ὅπως ἐκεῖ παραπονιέται ἡ Ἑλένη ποῦ ἄφισε *παῖδα τηλυγέτην*, ἔτσι παραπονιέται κι' ὁ Σαρπηδὸς σ' τὸ Ε, 480 πῶς ἄφισε *νήπιον υἱόν*. Πρβ. ἀκόμα καὶ Β, 337 *παισὶν-νηπιάχοις*. Η, 235 *παιδὸς*

ἀφαυροῦ. Π, 260 *παῖδες - νηπίαχοι*. λ, 448 *παῖς - νήπιος*. δ, 665 *νέος παῖς*. ζ, 300 *παῖς - νήπιος*. (3 καὶ 7) Σ' τὸ Ι, 143 (καὶ 285) *τίσω δέ μιν ἶσον Ὀρέστῃ, ὅς μοι τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἐνὶ πολλῇ* τὸ νόημα εἶναι *υἱός, κοῦρος*, ἀσερνικὸ παιδὶ, ἀντίθετο τοῦ κόρες, ὅπως δείχνει τὸ παράλληλο χωρίο Τ, 326 *ἠὲ τὸν ὃς Σκύρῳ μοι ἔνι τρέφεται φίλος υἱός*, ὅπου τὸ *υἱός* εἶναι ἀντίθετο τοῦ πατέρα. (5) Ὅμιο εἶναι τὸ δ, 11 *υἱέϊ δὲ Σπάρτηθεν Ἀλέκτορος ἤγετο κούρην, ὅς οἱ τηλύγετος γένετο κρατερὸς Μεγαπένθης ἐκ δούλης*· κι' ὅτι πρὶν ὑπάρχει τὸ *υἱέϊ* δὲν πειράζει, πρβ. Ζ, 314 *σὺν ἀνδράσιν, οἳ τότ' ἄριστοι ἦσαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριβώλακι τέκτονες ἄνδρες*. (6) Καὶ τέλος ἐδῶ σ' τὸ Ε, 153 τὸ *τηλυγέτω* ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ *παῖδ' ἔτ' ἐόντε* (ὅπως τὸ λέει σ' τὸ Λ, 710), καὶ τὸ νόημα εἶναι πῶς κι' οἱ διὸ, ὁ Ξάνθος κι' ὁ Θόωνας, πήγανε νιοὶ ἀκόμα κι' ἀνήλικοι, καὶ μαζὶ τοῦ πατέρα τους ἡ ἐλπίδα ν' ἀφίσει κληρονόμο ἀπ' τὸ δικό του σόϊ, γιατὶ γέρος ἀφτὸς παιδιὰ πιὰ δὲν ἔκανε, κι' ἀνήλικοι ἐκεῖνοι δὲν εἶχαν ἀκόμα παντρεφτεῖ καὶ κάνει παιδιά. (7 καὶ 8) Ἡ ἴδια ἰδέα βασιλέβει καὶ σ' τὸ Ι, 482 καὶ σ' τὸ π, 19· ἡ ὑπερβολικὴ τοῦ γονιοῦ ἀγάπη ἔρχεται ἀπ' τὸ ὅτι καὶ μοναχογιὸς εἶναι τὸ παιδί του, κι' ἀνύπαντρος κι' ἄκληρος σὰν ἀνήλικος ποῦ 'ταν ἀκόμα.—Καὶ τώρα πιά εἶναι τῆς λέξης ἡ ἐτυμολογία; Ὁ Φαίσης, νομίζω, σωστὰ βρῆκε τὸ δέφτερο συνθετικὸ, δηλαδὴ ἀπ' τὸ *ϝέτος*· τὸ πρῶτο ὅμως συνθετικὸ εἶναι, θαρρῶ, ἡ λέξη *θῆλυς*, κι' ἔτσι τὸ *τηλύγετος* = *θηλύϝετος*, και θὰ πεῖ 'τὸ νιὸ, τὸν τρυφερὸ σ' τὴν ἡλικία'. Γιατὶ ναὶ μὲν ἡ λέξη *θῆλυς* παράγεται ἀληθινὰ ἀπ' τὸ *θάω* (= *θηλάζω*, βυζαίνω), φαίνεται ὅμως κατὰ δημοτικὴ ἐτυμολογία τὸ συγγένεβαν σ' τὰ ὁμηρικὰ χρόνια μὲ τὸ *θάλλω* (πρβ. *θηλέω, νεοθηλὴς*), γι' ἀφτὸ καὶ λέει ὁ ποιητὴς ε, 467 *θῆλυς ἐέρση* κι' ἔπειτα πάλι ν, 245 *τεθαλυῖά τ' ἐέρση*, καὶ ζ, 122 *θῆλυς ἀϋτὴ* ὅπως δ, 705 *θαλερὴ φωνή*. Μάλιστα μοῦ φαίνεται πῶς ὁ Ὅμηρος, ὅπως κάποτες συνηθίζει, ὁ ἴδιος δίνει τὴν ἐτυμολογία ὅτα λέει Ι, 143 *ὅς μοι τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἐνὶ πολλῇ*. Κι' ἡ ἰδέα ἀφτὴ τοῦ νὰ παραβάλλεται ὁ νιὸς μὲ τρυφερὸ βλαστάρι εἶναι καθαφτὸ ὁμηρική. Πρβ. Χ, 423 *παῖδες - τηλεθάοντες*. Χ, 87 *φίλον θάλος*. Δ, 474 *ἠΐθεον θαλερόν*. Σ, 436 *υἱὸν ἐπεί μοί δῶκε γενέσθαι τε τραφέμεν τε ἔξοχον ἡρώων, ὁ δ' ἀνέδραμεν ἔ ρ ν ε ϊ ἶσος, τὸν μὲν ἐγὼ θρέψασα φ υ τ ὸ ν ὡς γουνῷ ἀλωῆς* κτλ. Γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ *θ* σὲ *τ* πρβ. Ρ, 53 καὶ 55 *ἔρνος ἐριθηλὲς* καὶ *τηλεθάον*. Ἡ ἴδια ρίζα κι' ἰδέα ὑπάρχει σ' τὸ *τᾶλις*, πρβ. τὴ σημείωσή μου σ' τὴν Ἀντ. 628.

Ε, 162. *ἠέ*. Μετάφρασα σύφωνα μὲ τὴ διόρθωση τοῦ Ναούκκου *ἠδέ*. Ὅμως σ' τὸν πρὶν στίχο χρειάζεται τότες *ΑΥΧΕΝΕ*.

Ε, 187. Ὁ Ζηνόδοτος ἀθετοῦσε ἀφτὸ τὸ στίχο, καὶ θαρρῶ εἶχε δίκιο.

Ε, 211. *Τρώεσσι*. Γράφε ἢ *ΛΥΚΙΟΙΣΙ* ἢ *ΛΑΟΙΣΙ*.

Ε, 218. *ἄλλως*. Μοναχὰ ἐδῶ βρίσκεται σ' τὸν Ὅμηρο, καὶ δὲν καταλαβαίνω καὶ τί γυρέβει. Θαρρῶ τὸ σωστὸ εἶναι *ΑΛΚΑΡ*. Πρβ. Ε, 644 *οὐδέ τί σε Τρώεσσιν ὀΐομαι ἄλκαρ ἔσεσθαι*. Λ, 823 *οὐκέτι, διογενὲς Πατρόκλεις, ἄλκαρ Ἀχαιῶν* (γρ. *ΑΧΑΙΟΙΣ*) *ἔσσεται*. Ἴσως καὶ ἀντὶς *οὕτως* γρ. *ΑΥΤΩΣ*, δηλαδὴ *μὴ δὴ ἀνεμώλια βάζε*.

Ε, 255. *ἐπιβαινέμεν*. Νομίζω *ΑΠΟΒΑΙΝΕΜΕΝ* (ἢ *ΑΠΟ ΒΑΙΝΕΜΕΝ*). Οἱ ὁμηρικοὶ πολεμιστάδες φρόντιζαν νὰν τοὺς ἀκολουθᾶν τ' ἁμάξια τους ἀπὸ κοντά, μήπως τύχει ἀνάγκη νὰ φύγουν ἂ γυρίσει ἐναντίον τους ἡ μάχη. Πρβ. Ν, 384 *τῷ δ' Ἄσιος ἦλθεν ἀμύντωρ πεζὸς πρόσθ' ἵππων· τὼ δὲ πνείοντε κατ' ὤμων αἰὲν ἔχ' ἡνίοχος*. Ρ, 698 *τὰ δὲ τεύχε' ἀμύμονι δῶκεν ἑταίρῳ Λαοδόκῳ ὅς οἱ σχεδὸν ἔστρεφε μώνυχας ἵππους*. Γι' ἀφτὸ κι' ἁρμήνεβαν τοὺς ἁμαξάδες τους, μὴν τύχει κι' ἀλαργέψουν μὲ τ' ἄλογα ἀπὸ κοντά τους. Ο, 455 *τοὺς μὲν ὃ Ἀστυνόῳ, Προτιάονος υἱέϊ, δῶκεν, πολλὰ δ' ἐπώτρυνεν σχεδὸν ἰσχέμεν εἰσορόωντα ἵππους· αὐτὸς δ' αὖτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη*. Ρ, 501 *Ἀλκίμεδον, μή δή μοι ἀπόπροθι ἰσχέμεν ἵππω, ἀλλὰ μάλ' ἐμπνείοντε μεταφρένῳ*. Ἔτσι λοιπὸν κι' ἐδῶ μὲ τὴ συνειθισμένη ὁμηρικὴ εἰλικρίνεια λέει ὁ Διομήδης πῶς δὲν τοῦ πολυαρέσει ν' ἀλαργέψει ἀπ' τ' ἁμάξι, ὅμως κι' ἔτσι (κι' ἂς μὴν τ' ἀρέσει) θὰ τραβήξει κατ' ἀπάνου τους, γιατὶ ἡ Ἀθηνᾶ δὲν τὸν ἀφίνει βῆμα νὰ κάνει πίσω.

Ε, 301. *τοῦ γ'*. Ἐδῶ χρειάζεται ἀντωνυμία ποῦ νὰ ταιριάζει σ' τὸν Αἰνεία κι' ὄχι σ' τὸ σκοτωμένο, γιατὶ δὲν ὁρμᾷ ἐναντίον κανεὶς πεθαμένων. Γράφε ἐδῶ καὶ Ρ,8 *ΕΓ'*, (= *εἷο, οὗ*). Πρβ. 298 *οἱ*.

Ε, 389. Ὁ Πανταζίδης τὸ ξηγᾷ 'μιὰ ποῦ ἔχει πολλὰ βόδια, πλούσια'. Τὸ σωστὸ εἶναι 'μιὰ ποῦ ἀξίζει πολλὰ βόδια, ἀκριβή, πολύτιμη', μ' ἄλλους λόγους *ἐρίτιμος*. Γιατὶ οἱ γυναῖκες εἶχαν τότες σ' τὸν τόπο μας τὴν ἀξία τους σὰν πραμάτιες, τὸ ἐνάντιο ἀπ' ὅ,τι γίνεται τώρα ... τώρα ἦρθε τῶν ἀντρῶν ἡ σειρά ... Πρβ. Ψ, 704 *ἀνδρὶ δὲ νικηθέντι γυναῖκ' ἐς μέσσον ἔθηκεν, πολλὰ δ' ἐπίστατο ἔργα, τίον δέ ἑ τεσσαράβοιον*. α, 430 *τήν ποτε Λαέρτης πρίατο κτεάτεσσιν ἑοῖσιν πρωθήβην ἔτ' οὖσαν, ἐεικοσάβοια δ' ἔδωκεν*. Λ, 243 *κουριδίης ἧς οὔτι χάριν ἴδε, πολλὰ δ' ἔδωκεν· πρῶθ' ἑκατὸν βοῦς* (πρβ. *Ἑκάβη, ἑκατόμβη*) *δῶκεν, ἔπειτα δὲ χίλι' ὑπέστη*. Συνώνυμα εἶναι τὰ *Περίβοια, Πολύβοια, Πολυδώρη* (πρβ. παραπάνου τὸ Λ, 243 *πολλὰ δ' ἔδωκεν*), *Ἑκάβη*.

Ε, 378. *ζώγρει ἐπιπνείουσα*. Δὲ νομίζω πῶς μπορεῖ νὰ λείψει ἡ ἀντωνυμία. Πρβ. ε, 467 *μή-με-θῆλυς ἐέρση-δαμάση κεκαφηότα θυμόν*. Σαπφ. Ἀπόσπ. *μή με-δάμνα-θῦμον*. Γράφε *ζώγρει Ε ΠΝΕΙΟΥΣΑ*. Ἕν' ἀπ' τὰ χειρόγραφα ἔχει *περὶ δ' ἕ*, ἔκθλιψη ὅμως πρὶν ἀπ' τὸ *ϝὲ* δὲ γίνεται.

Ε, 403-404. Ὁ Νάουκκος τοὺς ἀθετᾷ, καὶ συφωνῶ.

Ε, 772. *ὑψηχέες ἵπποι*. Ὁ Ἐφστάθιος «ὧν ὁ κρότος ὕψοῦ ἠχεῖ». Ἕνας σχολιαστὴς «εἰς ὕψος ἀειρόμενοι μετὰ ἤχου», καὶ σὰ γνωριστὴς ποῦ 'τανε ξηγᾷ καὶ τὸ γιατί «ἄριστοι γὰρ» λέει «οἱ κυμβαλίζοντες ἵπποι». Κι' οἱ σημερνοὶ ὅμως δὲν πᾶνε πίσω μὲ τὴν ἐτυμολογικὴ παραδοξολογία. Ἔτσι ὁ Φαίσης παράγει τὴ λέξη ἀπ' τὸ *ὑψοῦ-ἔχω*, παραβάλλοντας τὸ Ζ, 509 *ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει*, τάχα πῶς σημαίνει 'ποῦ κρατεῖ ψηλὰ τὸ κεφάλι'. Καλωσύνη του πάλι ποῦ δὲ μᾶς εἶπε πῶς ὁ λόγος εἶναι, γιατὶ σηκώνουν ψηλὰ τὴν οὐρὰ τ' ἄλογα σὰν τρέχουν . . . Ὅμως ἴσως ἐδῶ καὶ ψ, 27 πρέπει νὰ γραφτεῖ *ΥΨΑΪΧ' ΙΠΠΩ* μὲ τὴ λέξη *ὑψάϊχε* σχηματισμένη, κατὰ τὸ *πολυάϊξ, τριχάϊξ, κορυθάϊξ*, ἀπ' τὸ *ὕψι* καὶ *ἀΐσσω*. Γιατὶ ἔτσι λέει ὁ ποιητὴς στ. 768 *τὼ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην μεσσηγὺς γαίης τε καὶ οὐρανοῦ*. Πρβ. καὶ ο, 150 *ἀΐξαντε πετέσθην*. Φ, 247 *ἤϊξεν-πέτεσθαι*. ο, 182 *οἱ δὲ* (ἵπποι) *μάλ' ὦκα ἤϊξαν*.

Ε, 797. *τῷ*. Γράφε *ΤΗΙ*. Πρβ. Ε, 752. Υ, 479. Φ, 402. Χ, 326 κτλ. Τὸ ἴδιο γράψε καὶ Ξ, 37.

Ε, 811. *ἀλλά σευ ἤ*. Γράφε *ΕΙ* ἀντὶς ἤ, ὅπως δείχνει τὸ *ἔπειτα* τῆς ἀπόδοσης. Πρβ. Β, 364. σ, 82 καὶ μάλιστα β, 271 *εἰ δή τοι σοῦ πατρὸς ἐνέστακται μένος ἠΰ, - οὔ τοι ἔπειθ' ἁλίη ὁδὸς ἔσσεται* (δὲς τὸ Λεξικὸ τοῦ Πανταζίδη λ. *ἔπειτα*).

Ε, 871. *καί ῥ' ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα*. Νομίζω *καί F'*. Πρβ. κ, 265 (324, 418) *καί μ' ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα*. Ἡ ἴδια διόρθωση χρειάζεται καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα μέρη, καθὼς Ζ, 500. β, 362. λ, 472 (*μ'*). π, 9. 22. 162. 172. ρ, 40. Δὲς Κώβετο Miscellanea Critica σ. 265.

Ζ, 201. *ἤ τοι ὁ κὰκ πεδίον τὸ Ἀλήϊον*. Εἶναι παράξενη ἡ φράση μὲ τὸ ἔναρθρο ἐπίθετο ὕστερ' ἀπ' τὸ οὐσιαστικό. Γράφε *ἤ τοι ὁ ΜΕΝ πεδίον ΚΑΤ' Ἀλήϊον*. Γιὰ τὸ *ἤ τοι μὲν ὁ (ἐγὼ)-δὲ (αὐτὰρ, αὖτε)* πρβ. Ε, 842. Ξ, 391. Ν, 614, 674. Λ, 373. Ρ, 193. Φ, 67. Ψ, 279. Ο, 333. Γιὰ τὸ *πεδίον κάτ' Ἀλήϊον* πρβ. Π, 76 *πεδίον κάτα*. Υ, 221 *ἕλος κάτα*. τ, 233. 345. φ, 298. χ, 180. Λ, 716 *Πύλον κάτα*. Μ, 289 *τεῖχος ὕπερ πᾶν*. Ν, 651 *γλουτὸν κάτα δεξιόν*.

Ζ, 222-3. Ὁ Σχολιαστὴς « ἄτοποι ». Κι' εἶχε δίκιο.

Ζ, 240. *θεοῖσ' εὔχεσθαι ἀνώγει πάσας ἑξείης*. Τὸ *ἑξείης* δὲν τεριάζει ἂν εἴτανε ὅλες νὰ δεηθοῦν οἱ γυναῖκες, γιατὶ δὲ θὰ περικαλιοῦνταν μὲ τὴν ἀράδα, ἡ μιὰ ὕστερ' ἀπ' τὴν ἄλλη (*ἑξείης*), μόνε μαζί, ὅπως καὶ γίνεται στ. 286 καὶ κατόπι· τεριάζει ὅμως ἂν εἴτανε οἱ γυναῖκες νὰ δεηθοῦν σ' ὅλους τοὺς θεούς, ποῦ εἶχαν χωριστὰ τὶς ἐκκλησιές τους. Γράφε *ΠΑΣΙ ΜΑΛ' ἑξείης* ἢ *ΠΑΝΤΕΣΣ' ἑξείης*. Πρβ. Θ, 346. Ο, 368 *πᾶσι θεοῖσιν χεῖρας ἀνίσχον-*

τες. Ι, 357 *ἱρὰ Διὶ ῥέξας καὶ πᾶσι θεοῖσιν*. λ, 132. ψ, 279 *ἔρδειν θ' ἱρὰς ἑκατόμβας ἀθανάτοισι θεοῖσι τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν, πᾶσι μάλ' ἑξείης*. μ, 837 *ἠρώμην πάντεσσι θεοῖς*. υ, 238 *ἐπεύξατο πᾶσι θεοῖσιν*. ρ, 50 *εὔχεο πᾶσι θεοῖσι τεληέσσας ἑκατόμβας ῥέξειν*. ρ, 59. Γιὰ τὸ *πάντεσσ' ἑξείης* πρβ. καὶ ρ, 450. φ, 141. Γιὰ τὸ *πᾶσι μάλα* πρβ. Ν, 829. Ο, 546. ι, 238. 338. ρ, 547. τ, 5. 558. χ, 383. ω, 123.

Ζ, 251. *ἠπιόδωρος*. Ἡ ἰδέα τοῦ ἤπιος εἶναι πολὺ τεριαστὴ σὲ μάννα (πρβ. Ω, 770 *πατὴρ ὣς ἤπιος αἰεί*), τοῦ δώρου ὅμως μοναχὰ σὲ γυναῖκα (πρβ. *πολύδωρος* καὶ τὴ σημείωσή μου Ε, 389). Ἴσως *ΗΠΙΟΘΥΜΟΣ*, ἢ καὶ *ΗΠΙΟFΙΔΡΙΣ* (πρβ. *πολύϊδρις*) κατὰ τὴ φράση *ἤπια εἰδέναι τινί*.

Ζ, 252. *Λαοδίκην ἐσάγουσα*. Τί νόημα γυρέβει ὁ στίχος εἶναι φανερό. Μπαίνοντας δηλαδὴ μέσα ὁ Ἕχτορας σ' τὴν ἀβλή, ἀπαντᾷ τὴν Ἑκάβη ὅτ' εἶχε βγεῖ ἀπ' τὸ μέγαρο κι' ἔρχουνταν ἀπ' ἀντίκρυ γιὰ νὰ πάει σ' τῆς Λαοδίκης, ποῦ σὰν παντρεμένη τοῦ Πριάμου κόρη (εἴτανε γυναῖκα τοῦ Ἑλικᾶ, δὲς Γ, 123) κάθουνταν ἀπ' τὸ μέρος τῆς ἀβλῆς τ' ἀντικρυνὸ τοῦ μεγάρου, τὸ κατὰ τὴν ὀξώπορτα (Ζ, 247). Ἔτσι καὶ σ' τὴν Ὀδύσσεια (ζ, 54) ἡ Ναυσικᾶ βρίσκει τὸν πατέρα της τὴν ὥρα ποῦ πήγαινε νὰ σμίξει τοὺς ἄλλους προεστούς, *ἐρχομένῳ μετὰ βασιλῆας*. Πρβ. καὶ Ζ, 377, ὅπου ἀρωτᾷ ὁ Ἕχτορας *πῇ ἔβη Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἐκ μεγάροιο; ἠέ πη ἐς γαλόων ἢ εἰνατέρων ἐϋπέπλων;* Μὰ τὸ *Λαοδίκην ἐσάγουσα* δὲ σημαίνει 'πηγαίνοντας σ' τῆς Λαοδίκης', καὶ γι' ἀφτὸ τ' ἄλλαξε ὁ Βέντλης σὲ *Λαοδίκηνδ' ἐσάγουσα*· καὶ τοῦτο ὅμως δὲ δίνει καλὸ νόημα, γιατὶ *ἐσάγουσα* θὰ πεῖ 'φέρνοντας μέσα' ἢ 'συνοδέβοντας'. Ἡ σωστὴ γραφὴ εἶναι, θαρρῶ, *ΛΑΟΔΙΚΗΣ ΕΣ ΙΟΥΣΑ-ΑΡΙΣΤΗΣ*. Κι' ἀντὶς *ἐς ἰοῦσα* μπορεῖ καὶ *ΕΣΙΟΥΣΑ*, ὅπως Β, 514 *ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα*. μ, 40 *ὅτε σφέας ἐσαφίκηται*. γ, 191 *Κρήτην εἰσήγαγ' ἑταίρους*. ι, 120 *οὐδέ μιν εἰσοιχνεῦσι*.

Ζ, 285. *φρέν' ἀτέρπου ὀϊζύος*. Ἴσως *ΦΡΕΝΑ ΠΙΚΡΟΥ*. Πρβ. 271 *πικρὰς ὠδῖνας*. Καὶ γιὰ τὸ *πικροῦ* ἀντὶς *πικρᾶς* πρβ. δ, 406 *πικρὸν - ὀδμήν*.

Ζ, 364. *ὥς κεν ἔμ' ἔντοσθεν κλισίης καταμάρψῃ ἐόντα*. Δὲ χρειάζεται ἀντιδιαστολή, γιατὶ δὲν εἶναι λόγος πῶς κι' ἄλλος κανεὶς θὰ γύριζε σ' τὸν πόλεμο. Γράφε ὥς *Κ' ΕΤΙ Μ'*. Πρβ. Ν, 246 *Μηριόνης δ' ἄρα οἱ θεράπων ἐὺς ἀντεβόλησεν ἐγγὺς ἔτι κλισίης*. Ἴσως καὶ *ΙΟΝΤΑ*. Πρβ. δ, 736 *ὅν μοι δῶκε πατὴρ ἔτι δεῦρο κιούσῃ*. Β, 287 *ἐνθάδ' ἔτι στείχοντες*. δ, 351 *Αἰγύπτῳ μ' ἔτι δεῦρο θεοὶ μεμαῶτα νέεσθαι* (= ἔτι κιόντα) *ἔσχον*.

Ζ, 403. *Ἀστυάνακτ'· οἶος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἕκτωρ*. Γνωστὸ πῶς τὸ κύριο ὄνομα *Κλυταιμήστρα* βρίσκεται σ' τὰ παλαιὰ χειρόγραφα λανθασμένο, καὶ μόλις τώρα τελεφταῖα ξεθάφτηκε ὁ ἀληθινὸς τύπος ἀπ' τὸν Πα-

παγιώργη. Τέτιο παλαιὸ λάθος μοῦ φαίνεται καὶ τὸ Ἀστυάναξ. Γιατὶ εἶναι φανερὸ πῶς τὸ *οἶος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἕκτωρ* ξηγᾷ τὸ *Ἀστυάνακτ'* (πρβ. καὶ X, 506), ὅπως γίνεται καὶ σ' τὸ A, 404, ὅπου δὲς τὴ σημείωσή μου· ἡ κυριώτερη ὅμως ἰδέα τῆς φράσης ἀφτῆς, ἡ ἰδέα τοῦ *οἶος*, δὲν ὑπάρχει μέσ' σ' τὴ λέξη *Ἀστυάναξ*. Νομίζω λοιπὸν πῶς τὸ σωστὸ εἶναι *ΑΥΤΟΑΝΑΚΤ'*, συνώνυμο μὲ τ' ἄλλο ὁμηρικὸ ὄνομα, τὸ *Αὐτομέδων*. Γιατὶ τὸ *αὐτὸς*, ὅπως ξέρει ὅλος ὁ κόσμος, συχνὰ θὰ πεῖ *οἶος* ἢ *μόνος*, καὶ μάλιστα σ' τὰ σύνθετα (*αὐτόετες, αὐτονυχὶ, αὐτοχόωνος* = μονοκόματος). Πρβ. καὶ Θ, 99. α, 53. ο, 311. ψ, 171 *ὄφρα καὶ αὐτὸς λέξομαι* (= γιὰ νὰ πλαγιάσω καὶ μοναχός μου, ἀφοῦ ἀφτὴ δὲ θέλει νὰ πλαγιάσει μαζί μου). Δὲν εἶναι μάλιστα ἀπίθανο πῶς κι' ἀντὶς *οἶος* ἡ ἀληθινὴ γραφὴ εἶναι *ΑΥΤΟΣ*, γιατὶ ἔτσι τὴν ἀναφέρνουν τὰ σχόλια σ' τὸ Ξ, 424. Ὅμιο λάθος, θαρρῶ, εἶναι καὶ τὸ *Εὔνηος* (H, 468) ἀντὶς *ΕΥΟΙΝΟΣ*.

Z, 439. *ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει*. Τὸ *ἀνώγει (ἀνώγειν)* εἶναι ὑπερσυντελικὸς (μὲ σημασία παρατατικοῦ), κι' ἐδῶ δὲν τεριάζει. Γράφε *ΑΝΩΓΕΝ* ἐδῶ καὶ O, 43. 725. Σ, 176. ο, 395, κι' ἴσως ἀλλοῦ ἀκόμα, ὅπως σωστὰ βρίσκεται σ' τὸ Σ, 426 *τελέσαι δέ με θυμὸς ἄνωγεν* καὶ σ' τὸ Ω, 195. Σ' τὸ Π, 8 γρ. *ΑΝΩΓΗΙ*. Τ' ἀνάποδο λάθος ὑπάρχει σ' τὸ Π, 145, ὅπου γράφε *ΑΝΩΓΕΙΝ* (ὅπως σ' τὸ ε, 112). Καὶ σ' τὸ ζ, 216 ἀντὶς *ἤνωγον* γράφε *ΗΝΩΓΕΝ* (= ἠνώγεσαν).

Z, 478. *βίην τ' ἀγαθόν*. Ἔτσι, θαρρῶ, πρέπει νὰ γραφτεῖ σ' τὸν Ὅμηρο παντοῦ ὅπου βρίσκεται ἡ φράση *βοὴν τ' ἀγαθόν*. Σ' τὸν Ὅμηρο κανένας πολεμιστὴς δὲν παινιέται πουθενὰ γιὰ τὴ δυνατή του φωνή· μονάχα οἱ κράχτες κι' οἱ ῥήτορες. Ἔπειτα καὶ *βοὴν ἀγαθὸς* δὲ θὰ πεῖ 'μεγαλόφωνος', μόνε 'καλὸς γιὰ νὰ κάνει ταραχὴ ἢ νὰ κράζει βοήθια', παίνια παλικαριῶν πολὺ πρωτότυπη.

Z, 458. *κρατερὴ δ' ἐπικείσετ' ἀνάγκη*. Ἀφτὸ δὲ φαίνεται ὁμηρικό. Τὸ σωστὸ, νομίζω, εἶναι *ΚΡΑΤΕΡΗΙ δ' ΕΠΙΠΕΙΣΕ' ΑΝΑΓΚΗΙ*. Γνωστὸ τὸ *ἀνάγκᾳ καὶ θεοὶ πείθονται* καθὼς καὶ τ' ὄνομα *πειθανάγκη*. Πρβ. καὶ A, 218 *ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθηται* κτλ. Ἢ ἴσως τὸ *κ* ἄλλαξε θέση, κι' ἔγινε τὸ *ἐπικείσετ'* ἀπ' τὸ *ΥΠΟΕΙΞΕ'*. Πρβ. μ, 117 *θεοῖσιν ὑπείξεαι*. Γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ προσώπου δὲς τὴ σημείωσή μου B, 232.

Z, 500. *γόον Ἕκτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ*. Ὁ Νάουκκος *στένον*. Ἴσως *ΓΟΑΑΣΚΟΝ ΩΙ F' ἐνὶ οἴκῳ*. Πρβ. στμ. E, 871. Γιὰ τὴ θέση τοῦ *F'* πρβ. N, 829 *ἐν δὲ σὺ τοῖσι*. O, 607 *τὼ δέ οἱ ὄσσε*. 647 *τῇ δ γ' ἐνὶ* κτλ.

Η
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

A

Μοῦσα, τραγούδα τὸ θυμὸ τοῦ ξακουστοῦ Ἀχιλλέα,
τὸν ἔρμο! ποῦ τοὺς Ἀχαιοὺς τοὺς πότισε φαρμάκια,
καὶ πλῆθος ἔστειλε ψυχὲς λεβέντικες σ' τὸν Ἅδη
καπεταναίων, κι' ἔθρεψε μὲ τὰ κορμιὰ τοὺς σκύλους
κι' ὅλα τὰ ὄρνια (κι' ἡ βουλὴ γινόντανε τοῦ Δία),
ἀπ' τὴν ἀρχὴ ποῦ πιάστηκε μὲ τὸ γοργὸ Ἀχιλλέα
τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς ὁ βασιλιᾶς καὶ χώρισαν οἱ διό τους.
Πιός τάχα νὰν τοὺς ἔβαλε θεὸς νὰ λογοφέρουν;
Τοῦ Δία ὁ γιὸς καὶ τῆς Λητῶς, ποῦ μὲ τὸν Ἀγαμέμνο
θύμωσε κι' ἔρριξε κακὴ μέσ' σ' τὸ στρατὸ πανοῦκλα,
καὶ κόσμος πέθαινε πολύς, γιατὶ σ' τὸν παπα-Χρύσα
δὲ θέλησε τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς λίγη σπλαχνιὰ νὰ δείξει.
Γιατ' ἦρθε ἀφτὸς σ' τὰ γλήγορα τῶν Ἀχαιῶν καράβια
νὰ λεφτερώσει θέλοντας τὴν κόρη του, καὶ πλούσια
εἶχε μαζί του ξαγορά, καὶ κράταγε σ' τὰ χέρια,
πὰς σ' τὸ χρυσόφτιαστο ραβδί, τ' Ἀπόλλου τὰ στεφάνια,
κι' ὅλους τοὺς ἄλλους Ἀχαιοὺς θερμοπερικαλοῦσε,
μὰ τὰ πρωτᾶτα πιὸ πολύ, τοὺς διὸ τοὺς γιοὺς τ' Ἀτρέα·
«Τ' Ἀτρέα γιοὶ κι' οἱ ἄλλοι ἐσεῖς φτεροποδᾶτοι Ἀργῖτες,
»σ' ἐσᾶς νὰ δώσουνε οἱ θεοὶ νὰ μπεῖτε σ' τοῦ Πριάμου
»τὸ κάστρο, καὶ σ' τὰ σπίτια σας μὲ τὸ καλὸ νὰ πᾶτε·
»ὅμως κι' ἐμένα δῶστέ μου τὴν κόρη μου, καὶ πάρτε
»τὴν ξαγορά της, ἔτσι ὁ γιὸς νὰ σᾶς βοηθάει τοῦ Δία!»
Τότες μὲ σέβας φώναξαν οἱ ἄλλοι Ἀργῖτες ὅλοι
«πάρτε τὴν ὤρια ξαγορά, τὸ γέρο σπλαχνιστεῖτε!»
μὰ ἀφτὴ ἡ βουλὴ δὲν τ' ἄρεσε τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου,
μόνε τὸν ἔδιωξ' ἄσκημα κι' εἶπε σφιχτό 'να λόγο·

«Τήρα ἐγώ, γέρο, μὴ σὲ βρῶ τριγύρω σ' τὰ καράβια
»γιὰ τώρα ν' ἀργοστέκεσαι γιὰ πίσω νὰ κοπιάσεις,
»μήπως καὶ δὲ σὲ σώσουνε τ' Ἀπόλλου τὰ στεφάνια
»καὶ τὸ χρυσὸ ποῦ μοῦ κρατεῖς σ' τὰ χέρια δεκανίκι.
»Τὴν κόρη δὲν τὴ δίνω ἐγώ!... παρ' ὅταν πιὰ γεράσει
»ἀπ' τὴν πατρίδα της μακριά, σ' τὸ σπιτικό μου, σ' τ' Ἄργος,
»τὴ μέρα μὲ τὸν ἀργαλιό, τὴ νύχτα σ' τὸ πλεβρό μου...
»Μὰ σῆρε! μὴ μ' ἀνάφτεις πιά, ἂ θὲς γιερὸς νὰ φύγεις!»
Εἶπε, κι' ὁ γέρος σκιάχτηκε κι' ἀγρίκησε τὸ λόγο.
Καὶ πῆρε μὲ βαριὰ ψυχὴ τὴν ἀμμουδιὰ ἄκρη ἄκρη
τοῦ πολυτάραχου γιαλοῦ, καὶ σ' τὸν ἀφέντη Ἀπόλλο,
ποῦ τόνε γέννησε ἡ Λητὼ μὲ τὶς λαμπρὲς πλεξοῦδες,
πολλὲς φορὲς μισέβοντας σ' ἀφτὸν περικαλιοῦνταν.
«Ἄκου μ', ἀργυροδόξαρε, ἐσὺ ποῦ διαφεντέβεις
»τὴν Κίλλα μὲ τὸ τόσο βιὸς καὶ τὸ νησὶ τῆς Χρύσας,
»καὶ ποῦ φυλάει τὴν Τένεδο τ' ἀνίκητό σου χέρι,
»Σμιθέα! ἂ στόλισα κι' ἐγὼ τὴν ὄμορφη ἐκκλησιά σου,
»ἂ σοῦ 'καψα καμιὰ βολὰ μεριὰ γιομᾶτα πάχος
»βοδιῶν καὶ τράγων, ξάκουσ' τον τὸν πόθο μου κι' ἐμένα·
»μὲ σαϊτιές σου οἱ Δαναοὶ τὰ δάκρι' ἂς μοῦ πλερώσουν!»
Εἶπε, καὶ τὴν κατάρα ἐφτὺς συνάκουσε ὁ Ἀπόλλος·
καὶ βράζοντας ἀπ' τοῦ βουνοῦ κατέβηκε τὶς ράχες,
μὲ τὸ δοξάρι κρεμαστὸ καὶ τὴ σαϊτοθήκη.
Βροντήξανε, ὅτα μὲ θυμὸ τινάχτηκε, οἱ σαΐτες
σ' τὶς πλάτες του. Καὶ πήγαινε θολὸς σὰ μάβρη νύχτα.
Ἔπειτ' ἀλάργα κάθεται ἀπ' τὸ στρατὸ καὶ ρίχνει,
κι' ἄχησε ὁ κρότος σκιαχτερὸς ἀπ' τ' ἀργυρὸ δοξάρι.
Μουλάρια πρῶτα θέριζε κι' ἀσπροτριχάτους σκύλους,
μὰ καὶ τοὺς ἄντρες ἔπειτα μὲ τὶς πικρὲς σαΐτες
βαροῦσε, κι' ὅλο καίγανε πολλὲς φωτιὲς νεκρῶνε.
Μέρες ἐννιὰ πυκνόπεφταν μέσ' σ' τὸ στρατὸ οἱ σαΐτες,
κι' ἀφτοῦ σ' τὶς δέκα συντυχιὰ κηρύχνει ὁ Ἀχιλλέας,
γιατὶ τὸν φώτισε ἡ θεά, ἡ κρουσταλλόκορφη Ἥρα,

τὶ θλίβουνταν τοὺς Ἀχαιοὺς νὰ βλέπει ποῦ πεθαῖναν.
Κι' οἱ κράχτες σὰν τοὺς φώναξαν καὶ μαζωχτῆκαν ὅλοι,
σηκώθηκε ὁ γοργόποδος γιὸς τοῦ Πηλέα κι' εἶπε·
«Τ' Ἀτρέα γιὲ, τώρα πιὰ ἐμεῖς, θαρρῶ, τὴ στράτα πάλι
»θὰ πάρουμε καὶ πίσω ὀμπρὸς σ' τὰ σπίτια μας θὰ πᾶμε
»(πρῶτ' ἀπ' τὸ θάνατο ἂ σωθεῖ κανείς μας), ἂν εἶν' ἔτσι
»νὰ μᾶς θερίζει ὁ πόλεμος καὶ νὰ μᾶς τρώει ἡ πανοῦκλα.
»Μὸν ἔλα κι' ἂς ρωτήσουμε κάναν παπᾶ ἢ προφήτη,
»ἢ κι' ὀνειράτων ξηγητὴ (κι' ἀφτὰ τὰ στέλνει ὁ Δίας),
»ποῦ νὰ ξηγήσει τὸ γιατί μᾶς χόλιασ' ἔτσι ὁ Φοῖβος,
»μὴν τοῦ 'λειψ' ἑκατοβοδιὰ, μὴν τάμα ξεχασμένο,
»ἀνίσως θέλει ἀπὸ σωστὰ γίδια καὶ κριάρια τσίκνα
»νὰ λάβει, κι' ἀπ' τὸ φοβερὸ χαμὸ νὰ μᾶς γλυτώσει».
Ἔτσ' εἶπε ἀφτὸς καὶ κάθησε. Κι' ἀπάνου τότ' ὁ Κάρχας
σηκώθηκε, ὁ καλίτερος ἀπ' τοὺς προφῆτες ὅλους,
ποῦ κάτεχ' ὅλα, τωρινὰ, στερνὰ, καὶ περασμένα,
καὶ μὲ τὴ μαντοσύνη του, ποῦ τοῦ 'δωκε τοῦ Δία
ὁ γιὸς, τῆς Τροίας ἔδειξε τὸ δρόμο σ' τὰ καράβια.
Ἀφτὸς μὲ τὸ σοφό του νοῦ τοὺς μίλησ' ἔτσι κι' εἶπε·
«Γιὲ τοῦ Πηλέα, μοῦ ζητᾷς, τοῦ Δί' ἀγαπημένε,
»νὰ πῶ τ' Ἀπόλλου τὸ θυμὸ, τοῦ μακρορίχτη ἀφέντη.
»Λοιπὸν ἐγὼ θὰ πῶ· κι' ἐσὺ ὁρκίσου μου καὶ τάξε
»νὰ μὲ βοηθήσεις πρόθυμα μὲ λόγο καὶ κοντάρι.
»Κάπιος, θαρρῶ, θὰ πειραχτεῖ ποῦ τοὺς Ἀργῖτες ὅλους
»τοὺς ξεπερνάει σ' τὴ δύναμη, κι' ὁ λόγος του ἀγρικιέται.
»Γιατὶ νικάει ὁ ἄρχοντας, μ' ἀδύναμο ἂ μαλώσει,
»καὶ τὸ θυμὸ νὰ καταπιεῖ ἐκείνη ἐκεῖ τὴν ὥρα,
»ὅμως φυλάει μέσ' σ' τὴν καρδιὰ τὸ πάθος, γιὰ νὰ πάρει
»μιὰ μέρα τὴν ἐγδίκηση. Μὸν τήρα, ἂ θὰ μὲ σώσεις».
Τότες ὁ φτεροπόδαρος τ' ἀπάντησ' Ἀχιλλέας·
«Ἄφοβα πὲς καὶ θαρρετὰ τί προφητεία ξέρεις.
»Γιατὶ μὰ τὸ μυριάκριβο τοῦ Δία γιὸ, ποῦ, Κάρχα,
»περικαλιέσαι ἐσὺ καὶ λὲς τῆς μοίρας τὰ γραμένα,

»άντρας κανείς, εγώ όσο ζω κι' έχω ανοιχτά τα μάτια,
»σ' εσέν' απάνου φονικό δε θα σηκώσει χέρι
»εδώ σ' τον κάμπο, μήτ' αφτόν αν πεις τον 'Αγαμέμνο
»πού πρώτος όλων βασιλιάς παινιέται εδώ πως είναι».
Τότες πιά θάρρεψε ο βαθύς προφήτης και τους είπε·
«Δεν του 'λειψ' εκατοβοδιά γιά τάμα ξεχασμένο,
»μόν γιά χατίρι του παπά π' αδίκησε ο αφέντης,
»κι' απόρριψε την ξαγορά, και του βαστάει την κόρη.
»Γιά τούτ' ο Φοίβος συφορές μας έδωκε, κι' ακόμα
»θα δώσει· και τη φονικιά πανούκλα δε θα πάψει
»πριν πάλε σ' τον πατέρα της τη μαβρομάτα κόρη
»απλέρωτη αξαγόραστη την ξαναδώκει πίσω,
»και στείλουμ' εκατοβοδιά και του θεού σ' τη Χρύσα.
»Τότ' ίσως μαλακώσει πιά και ξανασάνουμ' όλοι».
Είπε κι' αφτός και κάθησε. Και τότ' ο 'Αγαμέμνος
τ' 'Ατρέα ο γιός σηκώθηκε, ο δυνατός αφέντης,
αφρίζοντας, κι' απ' το θυμό τα μάβρα σωτικά του
φούσκωναν, κι' έχυνε φωτιές το μάτι του και σπίθες.
Του Κάρχα πρώτα του 'ριξε μιά άγρια ματιά και του 'πε·
«Κακομηνύτη, πρόσχαρο ποτές δε μου 'πες λόγο!
»Πάντ' αγαπάει δυσάρεστα να προφητέβει ο νους σου,
»κι' ένα καλό μήτ' έκανες μήτ' είπες σ' τη ζωή σου.
»Και τώρα ομπρός σ' τους 'Αχαιούς λαλείς και προφητέβεις
»πως τάχα τόσες συφορές γι' αφτό τους στέλνει ο Φοίβος,
»τι εγώ σ' την πλούσια ξαγορά δεν έστρεξα της κόρης,
»πού προτιμάω σ' το σπίτι μου την ίδια να κρατήσω.
»Κι' απ' το στεφανωτό μου εγώ τήνε προκρίνω τέρι,
»την Κλυταιμήστρα, πού κι' αφτής χειρότερη δεν είναι
»σ' τα κάλλη, μήτε σ' το κορμί, σ' τη γνώση, και σ' τα χέρια.
»Μα κι' έτσι πίσω με χαρά τη δίνω, αν είν' ανάγκη·
»δε θέλω εγώ να χάνεται, μον να σωθεί τ' ασκέρι.
»'Όμως καμιά άλλη εμένα νιά κοιτάξτε να μου βρείτε,
»αμέσως τώρα! Τεριαστό δεν είν' εγώ να μένω

»μονάχος ἔτσι. Καὶ θαρρῶ, ἀφτὸ τὸ βλέπετ' ὅλοι,
»πῶς ἡ δική μου κοπελλιὰ πηγαίνει σ' ἄλλα χέρια.»
Μὰ τότ' ὁ φτεροπόδαρος τ' ἀπάντησ' Ἀχιλλέας·
«Τ' Ἀτρέα ξακουσμένε γιὲ, ἀχορταγώτερ' ὅλων,
»πῶς ἄλλη νὰ σοῦ δώσουν θὲς τὰ παλικάρια κόρη;
»Δὲν ξέρω πουθενὰ πολὺ ἀμοίραγό μας πρᾶμα.
»Δοθήκανε ὅσα πήραμε πατῶντας τόσες χῶρες,
»κι' εἶναι ντροπὴς ἀπ' τὸ λαὸ ξανὰ νὰ μαζωχτοῦνε.
»Μὸν ἄσ' την τώρα ἐσὺ τὴ νιὰ σ' τὸ Φοῖβο, κι' οἱ Ἀργῖτες
»διπλὰ θὰ σ' τὰ πλερώσουνε καὶ τρίδιπλ', ἂν ὁ Δίας
»τὰ φέρει καὶ κουρσέψουμε κάν' ἄλλο πλούσιο κάστρο.»
Τότες τοῦ κάνει ὁ δυνατὸς ἀφέντης Ἀγαμέμνος·
«Μὴ δὰ ἐσὺ ποῦ 'σαι γνωστικὸς, θεόμορφε Ἀχιλλέα,
»καμώνεσ' ἔτσι κι' ἔφκολα δὲ θὰ μὲ ξεγελάσεις.
»Ἦ τὴ δική σου κοπελλιὰ γιὰ νά 'χεις σ' τὸ καλύβι,
»θέλεις νὰ κάθουμ' ἔτσι ἐγὼ μὲ τ' ἀδιανὰ τὰ χέρια
»κι' ἀφτὴ μοῦ λὲς σ' τὸν τόπο της νὰν τήνε στείλω πίσω;
»Καλὰ, νὰ δώσουν τὰ παιδιὰ καμιὰ ἄλλη ὀμορφοποῦλα,
»ἔτσι ὅπως τὴν ἀποθυμῶ, ν' ἀξίζει ἀφτὴ ποῦ χάνω·
»ἀλλιῶς, μονάχος τότ' ἐγὼ πηγαίνω καὶ τοῦ Αἴα
»ἢ τὴ δική σου παίρνω νιὰ, ἢ τοῦ Λυσσέ' ἀκόμα
»θὰ πάω ν' ἀρπάξω... κι' ὀπιανοῦ τὴν πάρω ἂς χολοσκάσει!
»Ὅμως ἀφτὰ κι' ἄλλη φορὰ τὰ ξαναμελετᾶμε·
»τώρα ἕνα ἐλᾶτε σ' τὸ γιαλὸ νὰ ρίξουμε καράβι,
»καὶ κράξτε νάφτες διαλεχτοὺς, καὶ βάλτε μέσα βόδια,
»κι' ἀφτὴ τὴν κρινοθώρητη τοῦ Χρύσα θυγατέρα,
»καὶ καπετάνιος ἕνας μας ἂς γίνει ἀπ' τοὺς ἀρχόντους,
»ὁ Αἴας ἢ κι' ὁ Δομενιᾶς ἢ κι' ὁ σοφὸς Λυσσέας,
»ἢ ἐσὺ, τ' ἀψύτερο κορμὶ ἀπ' ὅλους, Ἀχιλλέα,
»γιὰ νὰ μερώσεις τὸ θεὸ μὲ τῶν σφαχτῶν τὴν τσίκνα.»
Τότες τὸν χαμοκοίταξε καὶ τοῦ 'πε ὁ Ἀχιλλέας·
«Ὤχου ξαδιαντροπρόσωπε, κερδοκυριεμένε,
»πῶς πιὰ θ' ἀκούσει πρόθυμα τὸ λόγο σου κανείς μας

»κι' ἢ σ' ἀνοιχτόνε πόλεμο θὰ τρέξει ἢ σὲ καρτέρι ;
»Τί ἐγὼ δὲν ἦρθ' ἀπ' ἀφορμὴ τῶν ἀσπιστάδων Τρώων
»νὰ πολεμήσω ἐδῶ, γιατὶ δὲ μοῦ 'φταιξαν ἐμένα·
»μήτ' ἄλογά μου μ' ἅρπαξαν ποτές τους μήτε βόδια,
»μήτ' ἔκαψάν μου τὰ σπαρτὰ καὶ τὰ βαθιὰ περβόλια
»κάτου σ' τὴ Φτία, τὶ πολλὰ σ' τὴ μέση μᾶς χωρίζουν,
»καὶ κορφοβούνι' ἀπλόσκιωτα καὶ θάλασσ' ἀφρισμένη·
»μὸν γιὰ δικό σου διάφορο, ξαδιάντροπ', ἐγὼ βγῆκα
»μαζί σου, γιὰ νὰ βρεῖς ἐσύ, κακόσουρτ', ἀπ' τοὺς Τρῶες
»κι' ὁ ἀδερφός σου ἐγδίκηση. 'Αφτὰ δὲν τὰ θυμᾶσαι,
»μὸν τ' ἀψηφᾷς! Καὶ τώρα δὰ μὲ φοβερίζεις κι' ὅλας
»νὰ πάρεις μὲ τὸ χέρι σου τὴν κόρη, ποῦ γιὰ κείνη
»αἱμόφτυσα κι' οἱ Δαναοὶ τὴν ἔδωκαν σ' ἐμένα.
»Ἴσο μ' ἐσένα μερτικὸ ποτές μου δὲ λαβαίνω
»κάθε ποῦ κάνα πάρουμε τῶν Τρώων πλούσιο κάστρο·
»μὸν ὅθεν' αἷμα καὶ σπαθί, ἐτοῦτα ἐδῶ τὰ χέρια
»δουλέβουν πρῶτα, μὰ ἂν γενεῖ καὶ μοιρασιά, ἐσὺ παίρνεις
»τὰ πιὸ πολλά, μὲ λίγο ἐγώ, χωρὶς παράπον' ὅμως,
»γυρίζω κι' ἂς σκοτώθηκα τοὺς Τρῶες πολεμῶντας.
»Καὶ τώρα φέβγω! τὶ πολὺ καλίτερα νὰ σήρω
»καλιά μου μὲ τ' ἀσκέρι μου, κι' ἀψήφιστος νομίζω
»ἐδῶ πῶς δὲ θὰ μάσω βιὸς καὶ θησαβρὸ μεγάλο.»
Τότες τοῦ λέει ὁ δυνατὸς ἀφέντης 'Αγαμέμνος·
«Ὥρα καλή σου, ἂ σ' ἔπιασε ἀποθυμιὰ νὰ φύγεις!
»Μηδὲ θὰ σοῦ προσπέσω ἐγὼ νὰ κάθεσαι ἐδωπέρα
»γιὰ τὸ δικό μου διάφορο· ἔχω κοντά μου κι' ἄλλους...
»Κι' ἀπ' ὅλους πιὸ σὲ μάχουμαι τοὺς ἀρχηγοὺς ἐσένα,
»τὶ πάντα θὲς λογοτριβὲς καὶ φόνους καὶ πολέμους.
»Τάχα κι' ἂν εἶσαι δυνατὸς, τὴν παλικαρωσύνη
»κάποιος θεὸς σ' τὴν ἔδωκε. Σ' τὴ Φτία σῆρε, ἂ θέλεις,
»μ' ὅλο τ' ἀσκέρι σου μαζί, καὶ πρόσταζ' ἐκειπέρα
»τοὺς Μυρμιδόνες· εἰ δ' ἐγὼ δὲ νιάζουμαι ἂ θυμώνεις,
»μήτε φοβᾶμαι. Κι' ἄκουσε τὸ λόγο ποῦ σοῦ κρένω·

»μιὰ πίσω καὶ μοῦ τὴ ζητᾷ τὴ Χρυσοποῦλα ὁ Φοῖβος,
»μ' ἀθρώπους καὶ καράβι μου ἐγὼ θὰν τήνε στείλω,
»μὰ σ' τὸ καλύβι σου θὰ 'ρθῶ κι' ἀτός μου θὰ σοῦ πάρω
»τὴ νιά σου, τὴ ροδόσταχτη Βρισοῦλα, γιὰ νὰ μάθεις
»σὰν πόσο ἐγὼ σὲ ξεπερνῶ, καὶ γιὰ νὰ τρέμει κι' ἄλλος
»ὅμιος μου ἐμένα ἔτσι ἀνοιχτὰ νὰ μοῦ προβάλλει κι' ἴσος.»
Εἶπε, κι' ἐκεῖνος ἄναψε ν' ἀκούσει τέτιο λόγο·
καὶ τοῦ διπλόφερε ἡ καρδιὰ σ' τὰ λογγωμένα στήθια,
ἢ νὰ τραβήξει ἀπ' τὸ μερὶ τὸ κοφτερὸ λεπίδι,
ν' ἀναστατώσει τὴ βουλή, τὸ βασιλιᾶ νὰ σφάξει,
ἢ νὰ σωπάσει τὴν καρδιὰ καὶ τὸ θυμὸ ν' ἀφήκει.
Κι' ἐκεῖ π' ἀφτὰ τ' ἀνάδεβε μέσ' σ' τῆς καρδιᾶς τὰ βάθια
κι' ἀπ' τὸ φηκάρι γύμνωνε τὴ σπάθα, νά καὶ φτάνει
ἡ 'Αθηνᾶ ἀπ' τὸν οὐρανὸ, τὶ στάλθηκε ἀπ' τὴν Ἥρα,
ποῦ συλλογὴ ἴση καὶ τῶν διὸ τοὺς εἶχε κι' ἴση ἀγάπη.
Καὶ στέκει πίσωθε κι' ἁρπᾷ τὰ καστανὰ μαλλιά του,
σ' ἀφτὸν μονάχα φανερὴ, ἀνέφαντη σ' τοὺς ἄλλους.
Σάστισ' ἐκεῖνος καὶ γυρνᾷ, κι' ἀναγνωρίζει ἀμέσως
τὴν 'Αθηνᾶ, καὶ ξάστραφταν τὰ φοβερά της μάτια.
Καὶ κράζοντάς την τῆς λαλεῖ διὸ φτερωμένα λόγια·
«Κόρη τοῦ Δία σκιαχτερὴ, γιατ' ἦρθες τώρα πάλι;
»μὴ θὲς νὰ δεῖς τὸ φέρσιμο τοῦ βασιλιᾶ 'Αγαμέμνου;
»'Εγὼ 'να λόγο θὰ σοῦ πῶ ποῦ θὰν τὸν δεῖς νὰ γίνει·
»σὰ γλήγορα οἱ περφάνιες του σ' τὸν Ἄδη θὰν τὸν πᾶνε.»
Τότες τ' ἀπάντησε ἡ θεὰ μὲ μάτια κουκουβάγιας·
«Ἦρθ' ἀπ' τὸν οὐρανόνε ἐγὼ νὰ πάψω τὸ θυμό σου,
»ἃ θὲς ν' ἀκούσεις, κι' ἡ θεὰ μ' ἔχει σταλμένα ἡ Ἥρα,
»ποῦ συλλογὴ ἴση καὶ τῶν διὸ σᾶς ἔχει κι' ἴση ἀγάπη.
»Μὸν ἔλα πάψε! κι' ἄσ' τηνε τὴ σπάθα σ' τὸ φηκάρι.
»Μὰ ἃ θὲς μὲ λόγια, στόλισ' τον ὅσο ζητᾷ ἡ καρδιά σου,
»γιατὶ τὸ λόγο ποῦ θὰ πῶ θὰν τόνε δεῖς νὰ γίνει·
»γι' ἀφτὴ τὴν προσβολὴ διπλὰ καὶ τρίδιπλα θὰ λάβεις
»μιὰ μέρα δῶρα· μοναχὰ βαστάξου κι' ἄκουσέ μας.»

Καὶ τότ' ὁ γοργοπόδαρος τῆς ἀπαντᾷ 'Αχιλλέας·
«Ἂς γίνει ὁ λόγος σας, θεά! κι' ἂς εἶμαι πινημένος
»ἀπ' τὸ θυμὸ κατάκαρδα, τὶ πιὸ καλὰ συφέρει·
»γιατὶ ὅπιος τοὺς θεοὺς γρικᾷ, ἀφτόνε συχνακοῦνε.»
Ἔτσ' εἶπε, καὶ σταμάτησε τὴ σταλωμένη χοῦφτα
πὰς σ' τὸ χρυσὸ σπαθόχερο, καὶ μέσα σ' τὸ φηκάρι
ἔσπρωξε πάλι τὸ σπαθί, μὲ δίχως ν' ἀπιθήσει
σ' τὸ θέλημα τῆς 'Αθηνᾶς. Καὶ τοῦ Διὸς ἡ κόρη
πίσω πετάει σ' τὸν Ἔλυμπο, σ' τοῦ Δία τὰ παλάτια,
γιὰ ν' ἀνταμώσει τοὺς θεοὺς καὶ τὶς θεὲς τὶς ἄλλες.
Κι' ὁ 'Αχιλλέας ξαναρχῆς γυρνάει σ' τὸν 'Αγαμέμνο
μὲ τὶς βλαστήμιες, κι' ὁ θυμὸς δὲν τόνε παραιτοῦσε·
«Ἃ κρασοζάλιστο κορμὶ ποῦ σκύλας ἔχεις μάτια,
»μὰ τ' ἀλαφιοῦ καρδιά! ποτὲς δὲ σοῦ βαστάει ἐσένα
»νὰ βγεῖς μαζὶ μὲ τὸ στρατὸ τοὺς Τρῶες νὰ χτυπήσεις,
»ἢ μετὰ μᾶς τοὺς ἀρχηγοὺς σὰν πᾶμε σὲ καρτέρι·
»χάρος ἀφτὸ σοῦ φαίνεται σ' τὸ νοῦ σου καὶ λαχτάρα.
»Βλέπεις, πολὺ καλίτερα ν' ἁρπάζεις τὶς γυναῖκες
»μέσ' σ' τὸ πλατὺ στρατόπεδο ἀπ' ὅπιον σὲ πειράζει.
»Ναί! λαοφάγος βασιλιᾶς, γιατὶ δειλοὺς ὁρίζεις·
»ἀλλιῶς, ἀφτή σου ἡ ἁρπαγὴ θενά 'ταν κι' ἡ στερνή σου.
»Μὰ ἄκου τὸ λόγο ποῦ θὰ πῶ, τὸν ὅρκο ποῦ θ' ἀμώσω.
»Μὰ τοῦτο τὸ ῥαβδὶ ποῦ πιὰ ποτὲς κλωνιὰ καὶ φύλλα
»δὲ βγάζει μιὰ καὶ κόπηκε ἀπ' τὸν κορμὸ σ' τὸ λόγγο,
»μήτ' ἄθια, γιατὶ τοῦ 'φαγε τὴ φλοίδα καὶ τὰ φύλλα
»τριγύρω ὁ κοφτερὸς χαλκός, καὶ τώρα τὸ κρατᾶνε
»σ' τὰ χέρια οἱ δημογέροντες καὶ σ' τ' ὄνομα τοῦ Δία
»δικάζουν τὸ λαὸ (κι' ἀφτὸν βαρὺ τὸν λὲν τὸν ὅρκο),
»καὶ θά 'ρθει ἡ μέρα οἱ Δαναοὶ ν' ἀποθυμήσουν ὅλοι
»τὸν 'Αχιλλέα· τότ' ἐσὺ καὶ μ' ὅλο σου τὸν πόνο
»δὲ θενὰ δύνεσαι καμιὰ βοήθια νὰν τοὺς δώκεις,
»σὰν πέφτουνε ἀπ' τοῦ Ἕχτορα τὸ χέρι σκοτωμένοι,
»καὶ μέσ' σ' τὰ στήθια σου ἡ καρδιὰ θὰ λαχταράει καὶ λιώνει

»ποῦ ντρόπιασες τὸ πιὸ γιερὸ τῶν 'Αχαιῶν κοντάρι.»
Εἶπε καὶ χάμου τίναξε σ' τὴ γῆς τὸ δεκανίκι
μ' ἀσημοκάρφια κεντητό, καὶ κάθησε κι' ἀτός του.
Κι' ἐκεῖθε ὁ ἄλλος φρένιαζε. Τότες πετιέται ὀλόρθος
ὁ χρυσολάλος Νέστορας μὲ τὴ γλυκιὰ τὴ γλῶσσα,
ποῦ κι' ἀπ' τὸ μέλι τοῦ 'χυνε φωνὴ πιὸ ζαχαρένια.
Εἶχε ἰδομένες διὸ γενιὲς ὡς τότες νὰ περάσουν
σ' τὴν Πύλο, ποῦ γεννήθηκαν σ' τὰ χρόνια τὰ δικά του
καὶ μεγαλῶσαν, κι' ὅριζε καὶ τὴ γενιὰ τῶν τρίτων.
'Αφτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τοὺς μίλησ' ἔτσι κι' εἶπε·
«Ὦ τί κακὸ ποῦ πλάκωσε μεγάλο τὴν πατρίδα!
»Πῶς θὰ πετάξει ἀπ' τὴ χαρὰ ὁ Πρίαμος κι' οἱ γιοί του,
»καὶ πόσο κάθε Τρωΐκη ψυχὴ θ' ἀναγαλλιάσει,
»νά θε τὰ μάθουν ὅλ' ἀφτά, πῶς τρώγεστ' ἔτσ' οἱ διό σας,
»ἐσεῖς ποῦ πρῶτοι σ' τὸ σπαθὶ καὶ σ' τὴ βουλὴ 'στε πρῶτοι!
»Μὸν νὰ μ' ἀκοῦστε· καὶ τοὺς διὸ σᾶς ξεπερνάω σ' τὰ χρόνια.
»Γιατὶ σ' τὴ νιότη μου ἔσμιξα ἐγὼ μὲ παλικάρια
»καλίτερά σας, μὰ ποτὲς ἀφτοὶ δὲ μ' ἀψηφοῦσαν.
»Γιατὶ σὰν τέτιους ἥρωες δὲν εἶδ' ἀκόμα, κι' οὔτε
»θὰ δῶ, σὰν καὶ τὸ βασιλιᾶ Καινέα, σὰν τὸ Δρύα,
»τὸ θεϊκὸ Πολύφημο, τὸν Ἐξάδη, τὸν Περίθο,
»καὶ τὸ Θησέα ποῦ 'μιαζε θεὸς ἀπ' τὰ οὐράνια.
»Εἶταν ἐκεῖνοι οἱ πιὸ γιεροὶ τῆς γῆς παλικαράδες·
»γιεροί 'τανε καὶ μὲ γιεροὺς χτυπιοῦνταν, μὲ βουνίσα
»θεριά, κι' ὁ κόσμος σάστισε τὸ πῶς τὰ ξεπαστρέψαν.
»Μ' ἀφτοὺς τότ' ἔσμιξα κι' ἐγὼ σὰν ἔφτασ' ἀπ' τὴν Πύλο,
»πέρ' ἀπὸ τόπο μακρυνό, τὶ μ' ἔκραξαν μονάχοι.
»Καὶ πολεμοῦσα τότ' ἐγὼ σ' τὸ μέρος τὸ δικό μου·
»ὅμως δὲ θρέφει τώρα ἡ γῆς θνητὸ ποῦ νὰ μποροῦσε
»νὰ βγεῖ μ' ἐκεῖνα τὰ θεριά. Τέτιοι ἥρωες ἐμένα
»σ' τὶς συβουλές μου πρόσεχαν, τὰ λόγια τ' ἀγρικοῦσαν.
»Μονάχ' ἀκοῦστέ με κι' ἐσεῖς καὶ δὲ θὰ μετανιῶστε.
»Κι' ἐσὺ μὴν παίρνεις ἀπὸ 'φτὸν, κι' ἂς δύνεσαι, τὴν κόρη,

»μὸν ἄσ' την μιὰ καὶ δόθηκε σ' ἐκείνονε ἀπ' τ' ἀσκέρι·
»καὶ πάλι μὲ τὸ βασιλιᾶ κι' ἐσὺ νὰ λογοφέρνεις
»μὴ θέλεις, τοῦ Πηλέα γιὲ, κι' ἐνάντια νὰ πηγαίνεις.
»Ἴσοι δὲν εἴμαστ' ὅλοι μας τοῦ βασιλιᾶ ποῦ ὁ Δίας
»τὸν δόξασε, καὶ ποῦ βαστᾷ σ' τὰ χέρια δεκανίκι.
»Κι' ἂν εἶσαι παλικάρι ἐσὺ κι' ἔχεις θεὰ μητέρα,
»μὰ σοῦ 'ναι ἀφτὸς ἀνώτερος, τὶ πιὸ πολλοὺς ὁρίζει.
»Κι' ἐσὺ, 'Αγαμέμνο, σύχασε! Γιὰ χάρη σ' τὸ γυρέβω,
»μὴ τ' 'Αχιλλέα τὸ θυμὸ συνεριστεῖς, ποῦ κεῖνος
»σὰν τὸ καστρὶ τ' ἀσάλεφτο μᾶς στέκει σ' τοὺς πολέμους.»
Τότες τοῦ λέει ὁ δυνατὸς ἀφέντης 'Αγαμέμνος·
«Ναὶ, γέροντα, ὅλα γνωστικὰ τὰ μίλησες καὶ δίκια.
»Μὰ πάντ' ἀφτὸς ὁ ἄθρωπος πρωτιὰ γυρέβει ἀπ' ὅλους,
»ὅλωνε θέλει κεφαλὴ νὰ γίνεται κι' ἀφέντης,
»σ' ὅλους νὰ δίνει προσταγὲς, καὶ πιός θὰν τὰ σηκώσει;
»Κι' ἂν οἱ ἀθάνατοι θεοὶ τὸν κάνανε ἀντριωμένο,
»γι' ἀφτὸ τοῦ πρέπει προσβολὲς νὰ χύνει κι' ἀπ' τὴ γλῶσσα;»
Μὰ τότες τὸν ἀντίσκοψε καὶ τοῦ 'πε ὁ 'Αχιλλέας·
«Ἄναντρο ἀλήθια θά 'μουνα κορμὶ καὶ τιποτένιο,
»ἂν πάντα ναὶ σοῦ φώναζα, τὸ στόμα σὰν ἀνοίγεις·
»σ' ἄλλους παράγγελνέ τα ἀφτὰ, μὰ μὴν τὰ λὲς σ' ἐμένα!
»Καὶ τοῦτο ἀκόμα θὰ σοῦ πῶ κι' ἐσὺ σ' τὸ νοῦ σου βάλ' το.
»Τ' ἄρματα δὲ θὰ πάρω ἐγὼ νὰ χτυπηθῶ μαζί σου,
»μ' ἐσένανε ἢ καὶ μ' ἄλλονε κανένα, γιὰ τὴν κόρη,
»τὶ ἐσεῖς τὴ δώκατε κι' ἐσεῖς τὴν παίρνετέ μου πίσω·
»μὰ ἀπ' τ' ἄλλα ποῦ 'χω σ' τὸ γοργὸ καὶ μάβρο μου καράβι,
»δὲ θὰ μ' ἀγγίξεις τίποτα χωρὶς τὴ θέλησή μου.
»Εἰ δ' ἔλα, ἂ θὲς, δοκίμασε, γιὰ νὰν τὸ δοῦν κι' ἐτοῦτοι...
»τὸ μάβρο σου αἷμα γλήγορα θὰ βάψει τὸ κοντάρι.»
Ἔτσι σὰ μάλωσαν οἱ διὸ μὲ θυμωμένα λόγια,
σηκώθηκαν, κι' ἡ συντυχιὰ χωρίζει σ' τὰ καράβια.
Κι' ὁ 'Αχιλλέας πήγαινε τῶν καλυβιῶν τὸ δρόμο
ἀντάμα μὲ τὸν Πάτροκλο καὶ τοὺς δικούς του ἀθρώπους·

κι' ὁ 'Αγαμέμνος ἔρριξε σ' τὴ θάλασσα 'να πλοῖο,
καὶ λαμνοκόπους διάλεξε ὡς εἴκοσι ἀνομάτους,
κι' ἔμπασε μέσα τὰ σφαχτὰ τοῦ Φοίβου, καὶ κατόπι
ἔφερε μέσα κι' ἔκατσε τὴν ὥρια Χρυσοποῦλα·
καὶ μέσα μπῆκε γι' ἀρχηγὸς σ' τὸ τέλος κι' ὁ Λυσσέας.
Μπῆκαν λοιπὸν κι' ἀρμένιζαν ἀφτοὶ σ' τὸ κῦμ' ἀπάνου,
κι' ὁ γιὸς τ' 'Ατρέα πρόσταξε νὰ παστρεφτεῖ τ' ἀσκέρι,
κι' ἀφτοὶ καλοπαστρέβουνταν καὶ σ' τὸ γιαλὸ πετοῦσαν
τὶς λέρες, κι' ἔσφαζαν σωστὰ τραγόβοδα σ' τὸ Φοῖβο
κοντὰ σ' τὴν πολυτάραχη ἀκρογιαλιά· κι' ἡ τσίκνα
στριφογυρνοῦσε, σ' τὸν καπνὸ τριγύρ', ὡς τὰ οὐράνια.
Τέτιες ἀφτοί 'χανε δουλιὲς μέσ' σ' τὸν πλατὺ τὸν κάμπο.
Κι' ὁ βασιλιᾶς τὸ μάλωμα δὲν ξέχαν' ἀπ' τὴν ὥρα
ποῦ σ' τὴ βουλὴ φοβέρισε τὸν ξακουστὸ 'Αχιλλέα,
μὸν τὸν Ταρθύβη φώναξε, τὸν ἄξιο τὸ Βρυβάδη,
ποῦ κράχτες του καὶ παραγιοὺς τοὺς εἶχε μπιστεμένους·
«'Αμέτε σ' τ' 'Αχιλλέα ἐφτὺς, καὶ μέσ' ἀπ' τὴν καλύβα
»πάρτ' ἀπ' τὸ χέρι τ' ὄμορφο καὶ φέρτε μου κορίτσι.
»Μὰ ἂν δὲν τὴ δώσει, ξεκινῶ μὲ πιὸ πολλοὺς, κι' ἀτός μου
»τὴν παίρνω ἐγώ. Σὰν πιὸ πολὺ ἀφτὸ θὰν τοῦ κοστίσει . . . »
Ἔτσ' εἶπε καὶ τοὺς ἔστειλε μὲ θυμωμένα λόγια.
Κι' ἄθελα οἱ κράχτες τράβηξαν σιμὰ σιμὰ τὴν ἄκρη
τοῦ στειροτρύγητου γιαλοῦ, καὶ σ' τὸ καραβοστάσι
τῶν Μυρμιδόνων φτάσανε καὶ σ' τὶς πολλὲς καλύβες.
Κι' ηὗραν ἀφτὸν ποῦ κάθουνταν κοντὰ σ' ἕνα καλύβι
καὶ πλοῖο. Καὶ δὲ χάρηκε μπροστά του σὰν τοὺς εἶδε.
Μὰ ἐκεῖνοι ὀμπρὸς σ' τὸ βασιλιᾶ μὲ δείλια καὶ μὲ σέβας
σταθῆκαν· καὶ δὲν τοῦ 'κρεναν μηδὲ τὸν χαιρετοῦσαν.
Μὰ ἀφτὸς σ' τὸ νοῦ του τό 'νιωσε γιατί ἦρθαν καὶ τοὺς εἶπε·
«Καλῶς σ' τοὺς κράχτες, τῶν θεῶν κι' ἀντρῶν μαντατοφόρους!
»Σιμῶστε... δὲ μοῦ φταῖτ' ἐσεῖς, μοῦ φταίει ὁ 'Αγαμέμνος,
»ποῦ γιὰ τὴν κρινομάγουλη σᾶς στέλνει Βρισοποῦλα.
»Μὸν ἔλα, θεογέννητε Πάτροκλε, βγάλ' τὴν κόρη

»καὶ δῶσ' τή τους νὰν τήνε πᾶν. Κι' ἂς εἶναι ἀφτοὶ μαρτύροι
»μπρὸς σ' τοὺς ἀθάνατους θεοὺς καὶ τοὺς θνητοὺς ἀθρώπους
»καὶ σ' τὸ σκληρὸ τὸ βασιλιᾶ, ἂν καμιὰ μέρα πάλι
»μ' ἔχουν ἀνάγκη ἀπ' ἄσκημη λαχτάρα νὰ γλυτώσω
»τ' ἀσκέρι. Τὶ ζαβώθηκε καὶ πῆρε δρόμο ἐκεῖνος,
»καὶ δὲν κατέχει μιὰ σταλιὰ νὰ δεῖ κι' ὀμπρὸς καὶ πίσω,
»πῶς θὰν τοῦ πολεμᾷ ἄβλαβο τ' ἀσκέρι σ' τὰ καράβια.»
Εἶπε, κι' ἀκούει ὁ Πάτροκλος τὰ λόγια τοῦ συντρόφου,
καὶ βγάζει τὴ ροδόθωρη κοπέλλ' ἀπ' τὸ καλύβι
καὶ τοὺς τὴ δίνει νὰν τὴν πᾶν. Κι' ἀφτοὶ γυρίζαν πίσω
σ' τὰ πλοῖα, κι' ἄθελα μαζὶ κι' ἡ κόρη περπατοῦσε.
Κι' ὁ 'Αχιλλέας τότ' ἐφτὺς καθίζει σ' τ' ἀκρογιάλι
παράμερα, κι' ἔκλαιγ' ἐκεῖ, ἀπ' τοὺς συντρόφους χώρια,
κατὰ τὸ μάβρο πέλαγο θωρῶντας· καὶ τὰ χέρια
ἅπλωσε καὶ τὴ μάννα του συχνοπερικαλοῦσε·
«Μάννα μου, ἀφοῦ μὲ γέννησες καὶ λιγοχρονισμένο,
»ἂς εἶταν κἂν τοῦ Κρόνου ὁ γιός, ὁ βροντορίχτης Δίας,
»νὰ μὲ τιμοῦσε· μὸν ἀφτὸς σταλιὰ δὲ μὲ λογιάζει.
»Γιατὶ τ' 'Ατρέα τώρα ὁ γιός, ὁ πρωταφέντης τ' Ἄργους,
»μεγάλο μοῦ 'κανε ἄδικο· γιατὶ μοῦ πῆρε κι' ἔχει
»τὴ νιά μου, καὶ μονάχος του τὴν ἅρπαξ' ἀπ' τὰ μένα.»
Εἶπε θρηνῶντας, κι' ἄκουσε τὰ λόγια ἡ κυρὰ μάννα,
ποῦ 'ταν σ' τὰ βάθια τοῦ γιαλοῦ, σ' τοῦ γέρου της πατέρα,
καὶ σὰν ἀντάρα ἐβγῆκ' ἐφτὺς ἀπ' τὸ ψαρὺ τὸ κῦμα,
καὶ σ' τὸ πλεβρό του ἐκάθησε καθὼς δακρολογοῦσε,
καὶ τρυφερὰ τὸν χάϊδεψε καὶ τοῦ 'πε ἀγαπημένα·
«Τί κλαῖς, παιδί μου; τί κακὸ σοῦ πίκρανε τὰ σπλάχνα;
»Πές το, νὰ ξέρουμε κι' οἱ διό, καὶ μυστικὸ μὴν τό 'χεις.»
Τότες μὲ βαριοστεναγμοὺς τῆς εἶπε ὁ 'Αχιλλέας·
«Ξέρεις... τί νὰ σ' τὰ λέω ἀφτά;... καὶ τάχα δὲν τὰ ξέρεις;
»Πέρα σ' τὴ Θήβα ἐπήγαμε, σ' τ' 'Αϊτιοῦ τὴν πολιτεία,
»καὶ τὴν κουρσέψαμε, κι' ἐδῶ τὸ φέραμε τὸ πρᾶμα.
»Κι' ἀφτὸ τὸ μοίρασ' ὁ στρατὸς μὲ δίκιο ἀνάμεσό του,

»καὶ χώρισαν τοῦ βασιλιᾶ τὴν ὥρια Χρυσοποῦλα.
»Ὁ Χρύσας τότες, ὁ παπᾶς τοῦ μακρορίχτη Ἀπόλλου,
»μᾶς ἦρθε κάτου σ' τὰ γοργὰ τῶν Ἀχαιῶν καράβια,
»νὰ λεφτερώσει θέλοντας τὴν κόρη του, καὶ πλούσια
»εἶχε μαζί του ξαγορά, καὶ κράταγε σ' τὰ χέρια,
»πὰς σ' τὸ χρυσόφτιαστο ραβδί, τ' Ἀπόλλου τὰ στεφάνια,
»κι' ὅλους τοὺς ἄλλους Ἀχαιοὺς θερμοπερικαλοῦσε,
»μὰ τὰ πρωτᾶτα πιὸ πολύ, τοὺς διὸ τοὺς γιοὺς τ' Ἀτρέα.
»Τότες μὲ σέβας φώναξαν οἱ ἄλλοι Ἀργῖτες ὅλοι
»'πάρτε τὴν ὥρια ξαγορά, τὸ γέρο σπλαχνιστεῖτε!'
»μὰ ἀφτὴ ἡ βουλὴ δὲν τ' ἄρεσε τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου,
»μόνε τὸν ἔδιωξ' ἄσκημα κι' εἶπε σφιχτό 'να λόγο.
»Καὶ χολιασμένος ἔφυγε ὁ γέρος πίσω πάλι,
»κι' ὁ Φοῖβος τότες ξάκουσε τοῦ γέρου τὴν κατάρα,
»τὶ εἴταν ἀγαπημένος του πολύ, καὶ σ' τοὺς Ἀργῖτες
»ἔρριξ' ἀρρώστια φοβερή, κι' ἀπανωτοὶ οἱ στρατιῶτες
»πεθαῖναν, κι' ἔπεφταν παντοῦ οἱ θεϊκὲς σαΐτες
»μέσα σ' τὸν κάμπο τὸν πλατύ. Μᾶς λέει τότ' ὁ προφήτης,
»σὰν ποῦ τοὺς κάτεχε καλά, τοὺς ὁρισμοὺς τ' Ἀπόλλου.
»Πρῶτος προβάλλω ἐφτὺς ἐγὼ τὸ Φοῖβο νὰ μερώσουν·
»μὰ πῆρε ὁ βασιλιᾶς φωτιά, καὶ μονομιὰς πετιέται,
»καὶ μιὰ φοβέρα μοῦ 'ριξε ποῦ κι' εἶναι κανωμένη.
»Τὶ μὲ καράβια πᾶν τὴ μιὰ σ' τὴ Χρύσα οἱ μαβρομάτες
»Ἀργῖτες, ἔχοντας μαζὶ γιὰ τὸ θεὸ σφαχτάρια·
»καὶ τὴν κοπέλλα ποῦ 'δωκαν οἱ Δαναοὶ σ' ἐμένα,
»ἦρθαν πολιώρα οἱ κράχτες του καὶ πίσω μοῦ τὴν πῆραν.
»Μὰ βόηθα, μάννα, ἐσύ, ἂ μπορεῖς, τὸν ἀντριωμένο γιό σου.
»Σῆρε νὰ πᾷς σ' τὸν Ἔλυμπο καὶ νὰ περικαλέσεις
»τὸ Δία, ἂν τὴν καρδιὰ ἄλλοτες, ἢ μ' ἔργατα ἢ μὲ λόγια,
»μιὰ στάλα τοῦ τὴ γλύκανες. Γιατὶ σ' τὸ σπιτικό μας
»σ' ἄκουσα ἐγὼ πολλὲς φορὲς νὰ λὲς καὶ νὰ παινιέσαι
»τὸ πῶς τὸ μαβροσύγνεφο τοῦ Κρόνου γιό, μονάχη
»μέσ' σ' τοὺς θεούς, τὸν γλύτωσες ἀπ' ἄσκημη λαχτάρα,

»τότες ποῦ θέλανε οἱ θεοὶ οἱ ἄλλοι — ὁ Ποσειδῶνας,
»ἡ Ἥρα, κι' ἡ θεὰ 'Αθηνᾶ — νὰν τόνε τριχοδέσουν.
»Μὰ ἀπ' τὶς τριχιὲς ἐσύ, θεά, νὰν τὸν γλυτώσεις πῆγες,
»κι' ἀπάνου ἐφώναξες γοργὰ τὸν ἑκατοχερᾶτο,
»ποῦ Μυριοδύναμο οἱ θεοὶ τὸν λὲν (οἱ ἄντρες ὅμως
»Αἰγαῖο), τὶ σ' τὴ δύναμη νικάει καὶ τὸ γονιό του·
»ἀφτὸς σ' τὸ Δία ἐκάθισε σιμὰ καμαρωμένος,
»κι' ἐκεῖνοι χέρι τράβηξαν ἀπ' τὸν πολύ τους φόβο.
»Μὸν θύμισέ του τώρ' ἀφτά, καὶ κάτσ' ἐκεῖ, καὶ πιάσ' του
»τὸ γόνα, μήπως τοὺς ὀχτροὺς θελήσει νὰ βοηθήσει,
»κι' ἐκείνους γύρω σ' τὸ γιαλὸ καὶ σ' τὸ καραβοστάσι
»νὰν τοὺς στρυμώξει μὲ σφαγὴ μεγάλη, τοὺς 'Αργῖτες,
»ἔτσι νὰ νιώσουν τ' ὄφελος τοῦ βασιλιᾶ τους ὅλοι,
»καὶ γιὰ νὰ δεῖ τὸ κρῖμάς του κι' ὁ γιὸς τ' 'Ατρέ' ἀκόμα
»ποῦ ντρόπιασε τὸ πιὸ γιερὸ τῶν 'Αχαιῶν κοντάρι.»
  Καὶ τότες δάκρια χύνοντας ἀπολογιέται ἡ Θέτη·
«Ἄχ γιέ μου, τί σ' ἀνάθρεφα τὸν πικρογεννημένο;
»Ἂς ζοῦσες δίχως κἂν καημοὺς καὶ δάκρια σ' τὰ καράβια,
»ἀφοῦ κοντέβει ἡ ὥρα σου, πολὺ μακριὰ δὲν εἶναι.
»Μὸν τώρα πιὸ λιγόζωος καὶ πιὸ πικρὸς ἀπ' ὅλους
»μοῦ 'γεινες... θά 'τανε ἡ στιγμὴ κακὴ σὰ σὲ γεννοῦσα.
»Μὰ ἀφτὸ τὸ λόγο σου νὰ πῶ σ' τὸ βροντορίχτη Δία
»μόνη θὰ πάω σ' τὸν Ἔλυμπο τὸ χιονοσκεπασμένο,
»μήπως πειστεῖ. Μὸν κάθου ἐσὺ ἐδῶ σ' τὰ πλοῖα τώρα,
»καὶ βάστα πάντα τὸ θυμὸ καὶ μὴν ἀγγίζεις μάχη.
»Τὶ τοῦ 'χουν σ' τὸν 'Ωκεανὸ τραπέζι οἱ Αἰθιόποι,
»καὶ πῆγε ὁ Δίας ἀπ' τὰ ψὲς κι' ὅλοι οἱ θεοὶ μαζί του·
»ὅμως σὲ μέρες δώδεκα θενὰ γυρίσει πάλι,
»καὶ τότες σ' τὸ χαλκόστρωτο παλάτι του θὰ τρέξω
»νὰ πέσω σ' τὰ ποδάρια του, καὶ θὰν τὸν πείσω θέλω!»
  Ἔτσ' εἶπε κι' ἔφυγε· κι' ἀφτὸν τὸν ἄφισ' ἐκειπέρα
γιομᾶτ' ὀργὴ ποῦ τ' ἅρπαξαν μὲ ζόρι κι' ἄθελά του
τὴν ὀμορφοζωσμένη νιά.—Καὶ τότες ὁ Λυσσέας

σ' τὴ Χρύσα ἐζύγωνε μαζὶ μὲ τὰ σφαχτὰ τ' Ἀπόλλου.
Καὶ μπαίνοντας μέσ' σ' τὸ βαθὺ λιμάνι, τὰ πανιά τους
διπλώνουν καὶ μέσ' σ' τὸ γοργὸ καράβι τ' ἀπιθώνουν,
καὶ τὸ κατάρτι στρώνουνε σ' τὴ θήκη, ξαμολῶντας
τὰ ξάρτια, καὶ μὲ τὰ κουπιὰ τραβᾶν ὡς μέσ' σ' τὸν κόρφο.
Κι' ὄξω τὰ βάρια ρίχνουνε, καὶ δένουν τὴν πρυμάτσα,
κι' ὄξω κι' ἀτοί τους βγαίνουνε πὰς σ' τοῦ γιαλοῦ τὴν ἄκρη,
καὶ βγάζουν ὄξω τὰ σφαχτὰ ποῦ φέρνανε τοῦ Φοίβου,
κι' ἡ Χρυσοποῦλα ὄξω πηδᾷ μέσ' ἀπ' τὸ τρεχαντῆρι.
Καὶ φέρνοντάς την σ' τὸ βωμὸ ὁ γνωστικὸς Λυσσέας,
σ' τὰ χέρια τοῦ γερο-γονιοῦ τὴ δίνει καὶ τοῦ κάνει·
«Γέρο, σ' τὴ Χρύσα ὁ βασιλιᾶς μὲ στέλνει νὰ σοῦ φέρω
»τὴν κόρη, κι' ἑκατοβοδιὰ νὰ σφάξουμε τοῦ Φοίβου,
»καὶ νὰν τὸν μαλακώσουμε σ' τοὺς Ἀχαιοὺς ἀπάνου,
»ποῦ τώρα πολυστέναχτες τοὺς ἔστειλε λαχτάρες.»
Εἶπε καὶ τοῦ τὴν ἔδωκε σ' τὰ χέρια. Τὸ παιδί του
τὸ πῆρε ὁ γέρος μὲ χαρά. Κι' ἀφτοὶ τριγύρω ἀμέσως
σ' τὸν ὀμορφόχτιστο βωμὸ ἀράδιασαν τὰ βόδια,
κι' ἔπειτα χερονίφτηκαν καὶ πῆραν τὰ κριθάρια.
Τότες παράκληση ἄρχισε ὁ Χρύσας νὰν τοὺς κάνει
μὲ δυνατόφωνη λαλιὰ καὶ χέρια σηκωμένα·
«Ἄκου μ', ἀργυροδόξαρε, ἐσὺ ποῦ διαφεντέβεις
»τὴν Κίλλα μὲ τὸ τόσο βιὸς καὶ τὸ νησὶ τῆς Χρύσας,
»καὶ ποῦ φυλάει τὴν Τένεδο τ' ἀνίκητό σου χέρι.
»Κι' ἄλλοτες πρὶν συνάκουσες τὴν προσεφκή μου ἐμένα,
»καὶ γιὰ δικό μου διάφορο τῶν Ἀχαιῶν τ' ἀσκέρι
»τὸ παίδεψες σπαραχτικά· καὶ τώρα πάλι, Ἀπόλλο,
»περικαλῶ σε, ξάκουσ' τον κι' ἐτοῦτό μου τὸν πόθο·
»λυπήσου πιὰ τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ διῶξε τὴν πανοῦκλα.»
Εἶπε, καὶ τὴν παράκληση ξακούει ὁ γιὸς τοῦ Δία.
Κι' ἔτσι σὰν προσεφκήθησαν κι' ἔρριξαν τὰ κριθάρια,
πρῶτα σηκώνουν τῶν βοδιῶν τὶς κεφαλὲς, τὰ σφάζουν,
τὰ γδέρνουν, κόβουν τὰ μεριά, καὶ τὰ διπλοτυλίγουν

μὲ σκέπη, καὶ τὰ συγυρνᾶν μ' ἀπὸ παντοῦ κομάτια.
Κι' ἀπάνου ὁ γέρος τά 'καιγε σὲ σκίζες, περιχῶντας
ξανθὸ κρασί· κι' οἱ νιοὶ κοντὰ πεντόσουγλα κρατοῦσαν.
Καὶ τὰ μεριὰ σὰν κάηκαν καὶ φάγανε τὰ σπλάχνα,
λιανίζουν τ' ἄλλα κρέατα καὶ τὰ περνᾶν σ' τὶς σοῦγλες,
τὰ ψήνουν ὄμορφ' ὄμορφα, κι' ἀπ' τὴ φωτιὰ τὰ βγάζουν.
Καὶ τὴ δουλιὰ σὰν τέλιωσαν καὶ τοίμασαν τραπέζι,
τρῶν, καὶ δὲ λείπει τίποτα ποῦ νὰ ζητᾷ ἡ καρδιά τους.
Καὶ τέλος σὰ χορτάσανε καλὰ μὲ φαγοπότι,
πιάνουν οἱ νιοὶ καὶ μὲ πιοτὸ γιομίζουν τὰ κροντήρια
ὡς ἴσ' ἀπάνου, κι' ἔπειτα γύρω κερνᾶν νὰ πιοῦνε,
ἀφοῦ τ' Ἀπόλλου τοῦ 'σταξαν μὲ τὰ ποτήρια πρῶτα.
Κι' ἔτσι ὅλη μέρα μὲ χαρὲς μαλάκωναν τὸ Φοῖβο,
τοῦ μακρορίχτη ψαίλνοντας καὶ τὸ χαριτωμένο
δοξολογῶντας γιατρεφτή· κι' ἄκουγ' ἀφτὸς μὲ γλύκα.
Κι' ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
τότες σ' τοῦ πλοίου πλάγιασαν κοντὰ τὸ παλαμάρι.
Κι' ἔφεξε ἡ ροδοδάχτυλη πουρνοθρεμένη 'Αβγοῦλα,
καὶ τότες πιὰ τὰ πρύμισαν πίσω νὰ πᾶν σ' τὸν κάμπο,
κι' ὁ Φοῖβος τοὺς ξαπόστειλε ἕν' ἀγεράκι πρύμο,
κι' ἐφτὺς οἱ νάφτες ἔστησαν ἀπάνου τὸ κατάρτι,
καὶ τ' ἄσπρο ἀνοίξανε πανί, καὶ τὸ πανὶ σ' τὴ μέση
ἀπ' τὸν ἀγέρα φούσκωσε, καὶ γύρω σ' τὴν καρίνα
ἀχοῦσε σὰν ἀρμένιζαν τ' ἀφροντυμένο κῦμα,
κι' ἔτρεχε τὸ καράβι ὀμπρὸς ὀργώνοντας τὸ κῦμα.
Καὶ πιὰ σὰν ἦρθαν σ' τὸν πλατὺ τῶν 'Αχαιῶνε κάμπο,
τράβηξαν ὄξω σ' τὴν ξηρὰ τὸ μελανὸ καράβι,
ψηλὰ σ' τὸν ἄμμο, μὲ μακριὰ τὸ στήλωσαν φαλάγγια,
κι' ἀτοί τους γύρω σκόρπισαν σ' τὰ πλοῖα καὶ καλύβια.
Ὡς τόσο ἐκεῖνος κάθουνταν σ' τὰ πλοῖα χολιασμένος,
ὁ φτεροποδαρᾶτος γιὸς τοῦ ξακουστοῦ Πηλέα,
δίχως σὲ προεστῶν βουλὴ ποτές του νὰ ζυγώνει,
δίχως νὰ πάει σὲ πόλεμο, μὸν τοῦ 'λιωναν τὰ σπλάχνα

ποῦ 'μενε ἀφτοῦ, καὶ τὶς σφαγὲς ποθοῦσε καὶ τὶς μάχες.
  Μὰ τέλος πιὰ σὰν πέρασαν ὡς μέρες διὸ καὶ δέκα,
νά κι' οἱ παντοτινοὶ θεοὶ σ' τὸν Ἔλυμπο γυρίζουν,
ὅλοι μαζί, κι' ὀμπρὸς ὀμπρὸς ὁ Δίας περπατοῦσε.
Κι' ἡ Θέτη τὶς παραγγελιὲς δὲν ξέχασε τοῦ γιοῦ της,
μὸν βγαίνει μέσ' ἀπ' τοῦ γιαλοῦ τὸ κῦμα, κι' ἀνεβαίνει
πρωῒ πρωῒ σ' τὸν Ἔλυμπο καὶ σ' τὰ μεγάλα οὐράνια.
Καὶ βρῆκε χώρι' ἀπ' τοὺς λοιποὺς θεοὺς τὸ γιὸ τοῦ Κρόνου
πὰς σ' τοῦ μυριόκορφου βουνοῦ τὴν ἄκρη καθισμένο.
Κι' ἐκεῖ μπροστά του κάθησε καὶ τοῦ 'πιασε τὸ γόνα
μὲ τὸ ζερβὸ, καὶ κάτωθες μὲ τ' ἄλλο τὸ πηγοῦνι
τ' ἀρπάει, καὶ τὸν ἀφέντη γιὸ περικαλεῖ τοῦ Κρόνου·
«'Αφέντη Δία, ἂν ἄλλοτες μέσ' σ' τοὺς θεοὺς μὲ λόγια
»ἢ μ' ἔργατα σ' ὠφέλησα, ἂχ κάνε μου μιὰ χάρη!
»Βόηθα τὸ γιό μου... ἀφτὸς ζωὴ σ' τὸν κόσμο σὰν τοὺς ἄλλους
»δὲν ἔχει, μὰ κι' ὁ βασιλιᾶς, ὁ γιὸς τ' 'Ατρέα, τώρα
»μεγάλο τοῦ 'κανε ἄδικο· γιατὶ τοῦ πῆρε κι' ἔχει
»τὴ νιά του, καὶ μονάχος του τὴν ἅρπαξε ἀπ' τὸ γιό μου.
»Μὰ ἐσὺ κἂν, Δία, βόηθα τον, βαθύβουλ', 'Ελυμπίσε,
»κι' ὡς τότες δίνε δύναμη σ' τοὺς Τρῶες, δίνε νῖκες,
»ὡς ποῦ σ' τὸ γιό μου οἱ Δαναοὶ νὰ πᾶν καὶ νὰ προσπέσουν.»
  Εἶπε, μὰ δὲν τῆς ἔκρινε ὁ συγνεφοσυνάχτης,
μὸν ὥρα κάθουνταν πολλὴ δίχως νὰ βγάζει λέξη.
Κι' ἡ Θέτη καθὼς τοῦ 'πιασε τὸ γόνα, τὸ βαστοῦσε
πάντα σφιχτὰ, καὶ ξαναρχῆς δεφτέρωσε τὸ λόγο·
«Πὲς πιὰ τὸ ναὶ ἔτσι ἀληθινὰ καὶ τάξ' τό μου, ἢ κι' ἀρνήσου—
»καὶ τί σὲ μέλει ν' ἀρνηθεῖς; — νὰ μάθω θέλω ἐμένα
»πόσο πιὸ λίγο ἀπ' τοὺς λοιποὺς θεοὺς μὲ λογαριάζεις.»
  Τότες βαριὰ στενάζοντας τῆς εἶπε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου·
«Κακὲς, πολὺ κακὲς δουλιὲς, μ' ἀνοίγεις μὲ τὴν Ἥρα,
»καὶ σύχυσες, σὰ μὲ κεντᾷ μὲ τὰ πικρά της λόγια·
»ποῦ κι' ἔτσι ἐκείνη ἀδιάκοπα μπρὸς σ' τοὺς θεοὺς μαλώνει
»καὶ μοῦ φωνάζει πῶς βοηθῶ τοὺς Τρῶες σ' τοὺς πολέμους.

»Μόνε τραβήξου τώρα ἐσύ, μήπως σὲ νιώσει ἡ Ἥρα,
»κι' ἐγὼ θὰν τὰ φροντίσω ἀφτὰ νὰ γίνουνε. Ὅμως στάσου
»νὰ σκύψω τὸ κεφάλι μου, γιὰ νὰ συχάσει ὁ νοῦς σου.
»Δὲν ἔχω μεγαλίτερο μὲ τοὺς θεοὺς σημάδι,
»τὶ τὸ φυλάω ἀσάλεφτο κι' ἀληθινό, καὶ πάντα
»θὰ γίνει ὅ,τι κι' ἂν τάξω ἐγὼ κουνῶντας τὸ κεφάλι.»
Ἔτσ' εἶπε ὁ Δίας καὶ κουνᾷ τὰ μελανά του φρύδια,
καὶ γύρω σ' τὸ θεοτικὸ κεφάλι ἀνασαλέβουν
τ' ἀθάνατά του τὰ σγουρά, κι' ὁ βούναρος τραντάζει.
Κι' ἔτσι σὰν τὰ μιλήσανε, χωρίζουνται. Κι' ἡ Θέτη
πηδᾷ ἀπ' τ' ὀλόφωτο βουνὸ μέσ' σ' τοῦ γιαλοῦ τὰ βάθια,
κι' ὁ Δίας φέβγει σπίτι του. Κι' ὅλοι οἱ θεοὶ μπροστά του
ἀντάμα ἐπροσηκώθηκαν ἀπ' τὰ καθίσματά τους,
μήτ' ἀποκότησε κανεὶς νὰ μείνει σὰν τὸν εἶδαν
ποῦ σίμωνε, μὸν ὅλοι τους μπροστά του ὀλόρθοι στέκουν.
Τότ' ἔτσι ὁ Δίας κάθησε σ' τὸ θρόνο του. Κι' ἡ Ἥρα
τὸν εἶδε κ' ἔνιωσε βουλὲς πῶς σκάρωσε μαζί του
ἡ Θέτη, τοῦ θαλασσινοῦ ἡ θυγατέρα γέρου,
κι' ἐφτὺς μὲ λόγι' ἀγγιχτικὰ νὰν τοῦ μιλάει ἀρχίζει·
«Μὲ πιόν, μαργιόλε, ἀπ' τοὺς θεοὺς εἶχες κουβέντες πάλι;
»Πάντ' ἀγαπᾷς, σὰ βρίσκουμαι μακριά, ν' ἀποφασίζεις
»κρυφὰ ἀπὸ μένα, καὶ ποτὲς δὲ βάσταξε ἡ ψυχή σου
»νά 'ρθεις μονάχος νὰ μοῦ πεῖς μιὰ λέξη ἀπ' τὶς δουλιές σου.»
Τότες τῆς εἶπε τῶν θεῶν κι' ἀθρώπωνε ὁ πατέρας·
«Ἥρα, δὰ κάθε μου σκοπὸ νὰ μάθεις μὴν τ' ὀλπίζεις·
»θαρρῶ, θὰν τό 'βρεις δύσκολο κι' ἂς σ' ἔχω καὶ γυναῖκα.
»Μὰ ἂν εἶναι τίποτα σωστὸ ν' ἀκούσεις, ἀπὸ σένα
»δὲ θὰν τὸ μάθει πρὶν κανείς, μήτε θεὸς μήτ' ἄντρας·
»μὰ κι' ὅ,τι θέλω ἀπ' τοὺς θεοὺς νὰ λογαριάσω χώρια,
»ἀφτὸ μὴν τὸ ψιλορωτᾷς, μὴν τὸ συχνοξετάζεις.»
Τότες τοῦ λέει ἡ δέσποινα, ἡ μαρμαρόλαιμη Ἥρα·
«Τί 'ναι ποῦ κάθεσαι καὶ λὲς, γιὲ φοβερὲ τοῦ Κρόνου;
»Καὶ τόσο δὰ δὲ σ' ἀρωτῶ, δὲ σὲ ζαλίζω ὡς τώρα,

»μὸν ὅ,τι θέλεις, ἥσυχος μπορεῖς καὶ συλλογιέσαι.
»Ὅμως πολύ 'μαι ἀνήσυχη, μὴ σὲ γελάσει τώρα
»ἡ Θέτη, τοῦ θαλασσινοῦ ἡ θυγατέρα γέρου·
»τὶ ἦρθε κοντά σου σύνταχα καὶ σοῦ 'πιασε τὸ γόνα,
»κι' ἐσὺ τῆς ἔταξες, θαρρῶ, σ' τ' ἀλήθια νὰ βοηθήσεις
»τὸν 'Αχιλλέα, κι' 'Αχαιοὺς πολλοὺς νὰ ξολοθρέψεις.»
Τότες γυρνάει τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς καὶ μὲ θυμὸ τῆς κάνει·
«Καημένη, δὲ σὲ ξεγελῶ, μὸν πάντα κάτι νιώθεις.
»Ὅμως δὲ βγάζεις τίποτα, μὸν ποῦ θὰ μὲ κρυώσεις
»χειρότερα· καὶ πιὸ πολὺ ἀφτὸ θὰ σοῦ κοστίσει.
»Τάχα κι' ἂν ἔγινε ὅ,τι λὲς, θὰ πεῖ πῶς ἔτσι θέλω.
»Μὸν κάτσε κάτου φρόνιμα κι' ἀγρίκα μου τὰ λόγια,
»μὴ σηκωθῶ, κι' ὅλοι οἱ θεοὶ ποῦ βρίσκουνται ἐδωπάνου
»δὲ σὲ γλυτώνουν, ἔτσι ἐγὼ χουφτιάσω τὰ μαλλιά σου.»
Εἶπε, καὶ σκιάχτηκε ἡ κυρὰ, ἡ γελαδόματη Ἥρα,
καὶ δίχως λέξη κάθουνταν καὶ σφίγγει τὴν καρδιά της.
Βαριόμησαν ἐκεῖ οἱ θεοὶ σ' τοῦ Δία τὸ παλάτι,
κι' ἄρχισε πρῶτα ὁ Ἥφαιστος, ὁ ξακουστὸς τεχνίτης,
νὰν τοὺς μιλάει, καὶ πάσκιζε τὴ μάννα νὰ γλυκάνει·
«Ἆ πιὰ θὰ γίνει μισερὴ κι' ἀσήκωτη ἡ ζωή μας,
»ἂν ἔτσ' οἱ διό σας σκούζετε ἐδῶ σὰν καρακάξες
»καὶ πιάνεστε γιὰ τοὺς θνητούς! Καὶ τὸ ξεφάντωμά μας
»γλύκα δὲ θά 'χει πιὰ καμιὰ, τὶ πῆρε ἡ φαγομάρα.
»Τὴ μάννα ἐγὼ περικαλῶ, καθὼς κι' ἀφτὴ τὸ νιώθει,
»νά 'ναι καλὴ καὶ μαλακιὰ μὲ τὸν πατέρα Δία,
»μὴν πιάσει τὰ μαλώματα ξανὰ, καὶ μᾶς χαλάσει
»κι' ἐμᾶς τὸ φαγοπότι μας. Γιατὶ μπορεῖ, σὰ θέλει,
»νὰ μᾶς πετάξει ἀπ' τὰ θρονιὰ ὁ κεραβνοτινάχτης
»τοῦ Κρόνου γιός· τὶ εἶναι πολὺ πιὸ δυνατὸς ἀπ' ὅλους.
»Μὰ ἐσὺ μὲ λόγια μαλακὰ καλόπιανέ τον, μάννα,
»καὶ τότ' ἐφτὺς πονετικὸ θὰν τόνε δεῖς μαζί μας.»
Ἔτσ' εἶπε, καὶ σηκώνεται καὶ βάζει σ' τῆς μητέρας
τὰ χέρια δίγουβο καφκὶ, καὶ τῆς λαλεῖ διὸ λόγια·

«Κάνε, μαννοῦλ', ἀπομονή, καὶ μ' ὅλη σου τὴν πίκρα,
»μήπως σὲ δοῦν τὰ μάτια μου, ποῦ σ' ἀγαπάω, στρωμένη
»σ' τὸ ξύλο, καὶ δὲ θὰ μπορῶ νὰ σὲ βοηθήσω τότες,
»κι' ἂς λαχταρίζω. Σὰ βαρὺ ν' ἀντιφερθεῖς τοῦ Δία.
»Τὶ ζήτησα κι' ἄλλη φορὰ ἐγὼ νὰ σὲ βοηθήσω,
»μὰ ἀπ' τὸ ποδάρι μ' ἅρπαξε καὶ μ' ἔρριξ' ἀπὸ πάνου
»ἀπ' τὸ κατῶφλι τ' οὐρανοῦ· κι' ὁλομερὶς γυρνοῦσα,
»καὶ πιὰ σὰ βράδιασ', ἔπεσα πὰς σ' τὸ νησὶ τῆς Λῆμνος
»(εἶχα δὲν εἶχα πιὰ ψυχή), ἀμέσως ἐκειπέρα,
»σὰν ἔπεσα, μὲ πήρανε νὰ μὲ νιαστοῦνε οἱ Σίντες.»
Εἶπε, καὶ χαμογέλασε τοῦ Κρόνου ἡ θυγατέρα,
καὶ μέσ' σ' τὸ χαμογέλιο της ἀπ' τὸ παιδί της παίρνει
σ' τὰ χέρια τὸ καφκί. Κι' ἀφτὸς νεχτάρι ζαχαρένιο
ἀπ' τὸ κροντῆρι βγάζοντας, δεξὰ κερνοῦσε γύρω
καὶ τοὺς λοιποὺς ἀθάνατους. Καὶ πιάνουν κάτι γέλια
τοὺς τρισμακάριστους θεούς!... ἀτέλιωτα, σὰν εἶδαν
νὰ σηρταφέρνει ὁ Ἥφαιστος κουτσολαχανιασμένος.
Ἔτσι ὅλη μέρα τρώγανε ὥστε νὰ πέσει ὁ Ἥλιος,
καὶ τά 'χανε ὅλα ποῦ ζητᾷ καλό 'να φαγοπότι,
λαγοῦτο θὲς πεντάμορφο ποῦ τὸ βαροῦσε ὁ Φοῖβος,
θὲς Μοῦσες ποῦ τραγούδαγαν γλυκὰ μὲ τὴν ἀράδα.
Βούτηξαν τέλος τοῦ ἡλιοῦ οἱ φωτεινὲς ἀχτίδες,
καὶ τότες σπίτι ἐκίνησαν νὰ πᾶν καὶ νὰ πλαγιάσουν,
ὁποῦ 'χε σ' τὸν καθένα τους χτισμένα ὁ ξακουσμένος
πρωτοτεχνίτης Ἥφαιστος μὲ τὴ σοφή του τέχνη·
κι' ὁ Δίας ὁ ἀστραπεφτής, ὁ συγνεφοσυνάχτης,
σ' τὸ στρῶμα πήγαινε κι' ἀφτός, ὅπου κοιμοῦνταν πάντα,
ὕπνος σὰν τοῦ 'ρχουνταν γλυκός. 'Απάνου ἐκεῖ γηρμένος
κοιμοῦνταν, κι' ἡ χρυσόθρονη θεὰ κοντά του, ἡ Ἥρα.

B

Κι' οἱ ἄλλοι ἀθρῶποι καὶ θεοὶ κοιμούντανε ὅλη νύχτα,
ὁ Δίας μὸν δὲ χαίρουνταν τοῦ ὕπνου τὴ γλυκάδα,
μὸν μέσ' σ' τὸ νοῦ του ἀνάδεβε τὸ πῶς σ' τὸν 'Αχιλλέα
δόξα νὰ δώκει, καὶ πολλοὺς νὰ σφάξει σ' τὰ καράβια.
Κι' ἀφτὴ ἡ βουλὴ τοῦ φαίνουνταν σὰν πιὸ καλὴ σ' τὸ νοῦ του·
νὰ στείλει τὸν Ψεφτόνειρο σ' τὸν 'Αγαμέμνο κάτου.
Καὶ κράζοντάς τον, τοῦ λαλεῖ διὸ φτερωμένα λόγια·
«Κάνε, Ψεφτόνειρε, νὰ πᾷς σ' τ' 'Αργίτικα καράβια.
»Νὰ τρέξεις σ' τὴν καλύβα ἐφτὺς τοῦ βασιλιᾶ 'Αγαμέμνου,
»κι' ὅλα σωστὰ νὰν τοῦ τὰ πεῖς, καθὼς σ' τὰ παραγγέλνω.
»Πές του νὰ κράξει σ' τ' ἅρματα ὅλο τ' ἀσκέρι ἀμέσως,
»καὶ τώρα τὴν πλατύδρομη μπορεῖ νὰ πάρει Τροία,
»γιατὶ σ' τὸν Ἔλυμπο οἱ θεοὶ δὲν ἔχουν πιὰ διὸ γνῶμες,
»τὶ μὲ τὰ περικάλια της τοὺς γύρισε μαζί της
»ὅλους ἡ Ἥρα, καὶ καημοὶ τοὺς Τρῶες καρτερᾶνε.»
Εἶπε, καὶ τρέχει ὁ Ὄνειρος σὰν ἄκουσε τὸ λόγο,
καὶ χέρι χέρι σ' τὰ γοργὰ καράβια κατεβαίνει,
κι' ἐκεῖ τραβάει κατὰ τὸ γιὸ τοῦ ξακουσμένου 'Ατρέα.
Καὶ μέσα κοιμισμένονε τὸν βρῆκε σ' τὸ καλύβι,
κι' ὕπνος ἀθάνατος παντοῦ εἶταν χυμένος γύρω.
Κι' ἀπάνου ἀπ' τὸ κεφάλι του στέκει, μὲ τοῦ Νηλέα
ὅμιος τὸ γιὸ, ποῦ πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλους τοὺς ἀρχόντους
τόνε τιμοῦσε ὁ βασιλιᾶς· καὶ μεταμορφωμένος
σ' τὸ Νέστορα ὁ Ψεφτόνειρος τοῦ μίλησ' ἔτσι κι' εἶπε·
«Κοιμᾶσαι, γιὲ τοῦ μαχητῆ, τοῦ φημισμένου 'Ατρέα;
»Ὅλη τὴ νύχτα ὁ προεστὸς δὲν πρέπει νὰ κοιμᾶται,
»ποῦ 'χει πολλὰ νὰ νιάζεται, λαοὺς νὰ διαφεντέβει.

»Μὸν γλήγορ' ἄκου με· ἔρχουμαι σταλμένος ἀπ' τὸ Δία,
»ποῦ κι' ἀπ' ἀλάργα σὲ πονᾷ καὶ σὲ πολυφροντίζει.
»Νὰ κράξεις εἶπε σ' τ' ἄρματα ὅλο τ' ἀσκέρι ἀμέσως,
»καὶ τώρα τὴν πλατύδρομη μπορεῖς νὰ πάρεις Τροία,
»γιατὶ σ' τὸν Ἔλυμπο οἱ θεοὶ δὲν ἔχουν πιὰ διὸ γνῶμες,
»τὶ μὲ τὰ περικάλια της τοὺς γύρισε μαζί της
»ὅλους ἡ Ἥρα, καὶ καημοὶ προσμένουνε ἀπ' τὸ Δία
»τοὺς Τρῶες. Μὸν θυμήσου τα, καὶ τήρα μὴ σὲ πιάσει
»ἀλησμονιὰ σὰ σηκωθεῖς ἀπ' τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο.»
Ἔτσ' εἶπε κι' ἔφυγε, κι' ἀφτοῦ τὸν ἄφηκε μονάχο
μ' ὀλπίδες μέσα σ' τὴν καρδιὰ ποῦ νὰ γενοῦν δὲν εἶταν.
Ἔλεγε τάχα πῶς θὰ μπεῖ μονήμερα σ' τὴν Τροία...
τυφλός! καὶ δὲ φαντάζουνταν σὰν τί δουλιὲς ὁ Δίας
λογάριαζε. Τὶ εἶχε σκοπὸ σ' τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ Τρῶες
νὰ στείλει ἀκόμα στεναγμοὺς καὶ πίκρες καὶ πολέμους.
Καὶ ξύπνησε, κι' ἡ θεϊκιὰ φωνὴ 'τανε χυμένη
τριγύρω, κι' ὄρθιος κάθεται, καὶ βάζει τὸ πανῶριο
πουκάμισο, τὸ μαλακὸ καὶ καινουργιοφασμένο,
κι' ἔρριξε ἀπάνου τὴν πλατιὰ κι' ἐδρύχωρη καπότα,
καὶ τὰ τσαρούχι' ἀμπόδεσε σ' τὰ παχουλά του πόδια,
κι' ἀπέρασε καὶ τὸ σπαθὶ τ' ἀσημοκαρφωμένο·
καὶ τότες, μὲ τὸ γονικὸ σ' τὰ χέρια δεκανίκι,
τ' ἄλιωτο πάντα, ἐκίνησε γιὰ τὸ καραβοστάσι.
Καὶ σὰν ἀνέβηκε ἡ θεὰ σ' τὸν Ἔλυμπο, ἡ Ἀβγοῦλα,
σ' τὸ Δία κι' ὅλους τοὺς θεοὺς νὰ πεῖ πῶς ξημερώνει,
προστάζει τοὺς καλόφωνους τοὺς κράχτες νὰ φωνάξουν
σὲ συντυχιὰ τοὺς Ἀχαιοὺς μὲ τὶς θρεμένες χῆτες.
Κι' ἀφτοὶ λαλοῦσαν, κι' ἔτρεχε τὸ πλῆθος χέρι χέρι.
Καὶ πρῶτα ὀργάνιζε βουλὴ τῶν δυνατῶν ἀρχόντων
κοντὰ σ' τοῦ γερο-Νέστορα τὸ μελανὸ καράβι.
Καὶ κράζει τους, καὶ τὸ βαθὺ σκοπό του καταστρώνει.
«Ἀκοῦστ', ἀδρέφια. Ὁ Ὄνειρος μοῦ φάνηκε πῶς ἦρθε
»μέσ' σ' τὴν ἀθάνατη νυχτιά, σ' τὸν ὕπνο ποῦ κοιμώμουν,

»κι' ἀπ' ὅλους μὲ τὸ Νέστορα, τὸ βασιλιᾶ ἀπ' τὴν Πύλο,
»εἶταν παρόμιος σ' τὸ κορμὶ, σ' τ' ἀνάστημα, σ' τὴν ὄψη.
»Κι' ἀπάνου ἀπ' τὸ κεφάλι μου μοῦ στέκει καὶ μοῦ κάνει·
»'Κοιμᾶσαι, γιὲ τοῦ μαχητῆ, τοῦ φημισμένου 'Ατρέα;
»'Όλη τὴ νύχτα ὁ προεστὸς δὲν πρέπει νὰ κοιμᾶται,
»'ποῦ 'χει πολλὰ νὰ νιάζεται, λαοὺς νὰ διαφεντέβει.
»'Μὸν γλήγορ' ἄκου με· ἔρχουμαι σταλμένος ἀπ' τὸ Δία,
»'ποῦ κι' ἀπ' ἀλάργα σὲ πονᾷ καὶ σὲ πολυφροντίζει.
»'Νὰ κράξεις εἶπε σ' τ' ἄρματα ὅλο τ' ἀσκέρι ἀμέσως,
»'καὶ τώρα τὴν πλατύδρομη μπορεῖς νὰ πάρεις Τροία,
»'γιατὶ σ' τὸν Ἔλυμπο οἱ θεοὶ δὲν ἔχουν πιὰ διὸ γνῶμες,
»'τὶ μὲ τὰ περικάλια της τοὺς γύρισε μαζί της
»'ὅλους ἡ Ἥρα, καὶ καημοὶ προσμένουνε ἀπ' τὸ Δία
»'τοὺς Τρῶες. Μὸν θυμήσου τα. 'Κι' ἐκεῖνος ἔτσι φέβγει
»πετῶντας, καὶ ξυπνάω ἐγὼ ἀπ' τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο.
»Μὸν πᾶμε, κι' ἴσως βγάλουμε σ' τὸν πόλεμο τ' ἀσκέρι.
»Μὰ πρῶτα μὲ τὰ λόγια ἐγὼ θενὰν τοὺς δοκιμάσω
»ὅπως τεριάζει, καὶ θὰ πῶ νὰ φέβγουμε ἀπ' τὴν Τροία
»μαζὶ μὲ τὰ πολύσκαρμα καράβια. Μὸν τηρᾶτε,
»ἐσεῖς τότ' ἄλλος ἀπ' ἀλλοῦ νὰν τοὺς κρατῆστε πίσω.»
  Εἶπε καὶ κάθησε. Κι' ἐφτὺς σηκώθηκε κατόπι
νὰν τοὺς μιλήσει ὁ βασιλιᾶς τῆς ἀμμουδάτης Πύλος.
'Αφτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τοὺς μίλησ' ἔτσι κι' εἶπε·
«'Αδρέφια, καπετάνιδες τῶν 'Αχαιῶν κι' ἀρχόντοι,
»ἂν ἄλλος τ' ὄνειρο κανεὶς μᾶς τό 'λεγε, νὰ ποῦμε
»εἶναι ψεφτιά, καὶ πιὸ πολὺ καὶ νὰ τραβᾶμε χέρι·
»μὰ τώρα τό 'δε τ' ὄνειρο ἐκεῖνος ποῦ παινιέται
»πῶς εἶναι ἀνώτερος πολὺ ἀπ' ὅλους τοὺς 'Αργῖτες.
»Μὸν πᾶμε, κι' ἴσως βγάλουμε σ' τὸν πόλεμο τ' ἀσκέρι.»
  Εἶπε καὶ πρῶτος κίνησε ἀπ' τὴ βουλὴ νὰ σήρει.
Κι' οἱ ἄλλοι σηκωθήκανε κατὰ τὴ συβουλή του,
οἱ ραβδοφόροι προεστοί. Καὶ πρόστρεχε τ' ἀσκέρι.
Κι' ὅπως πηγαίνουν σύγνεφα πυκνῶνε μελισσῶνε,

ποῦ βγαίνουν κι' ὅλο βγαίνουνε μέσ' ἀπὸ κούφια πέτρα,
καὶ στοῖβες στοῖβες σ' τοὺς ἀνθοὺς τῆς ἄνοιξης πετᾶνε,
κι' ἐδῶθε τρέχει ἕνας σωρὸς καὶ πάλ' ἐκεῖθες ἄλλος,
ἔτσι φυλὲς κι' ἀφτῶν πολλὲς κοπαδιαστὰ ἀπ' τὰ πλοῖα
κι' ἀπ' τὶς καλύβες τρέχανε σ' τὴ συντυχιὰ νὰ πᾶνε,
μπρὸς σ' τ' ἀκρογιάλι τ' ἀψηλό. Κι' ἡ Φήμη ἀνάμεσό τους
φούντωσε καὶ νὰ περπατᾶν τοὺς κένταγε, ἡ μηνύτρα
τοῦ Δία· καὶ μαζέβουνταν. Καὶ βούηζε ἡ πλατεῖα,
βογκοῦσε κι' ἀπὸ κάτου ἡ γῆς καθὼς τοποθετιοῦνταν,
κι' εἶταν ἀντάρα καὶ φωνή. Κι' ἐννιὰ διαλαλητάδες
τοὺς ἔσκουζαν νὰ κάτσουν πιὰ καὶ τὴ φωνὴ νὰ πάψουν,
ἴσως ἀκούσουν τοὺς τρανοὺς ἀρχόντους τί θὰ ποῦνε.
Μὲ κόπο κάθησε ὁ λαὸς, καὶ σ' τὰ καθίσματά τους
σταμάτησαν καὶ σύχασαν. Κι' ἀπάνου ὁ 'Αγαμέμνος
σηκώθηκε, τὸ γονικὸ κρατῶντας δεκανίκι,
ποῦ 'ταν τοῦ Ἥφαιστου δουλιά. Ὁ Ἥφαιστος σ' τὸ Δία
τό 'δωκε, τὸν ἀφέντη γιὸ τοῦ Κρόνου, μὰ κι' ὁ Δίας
τό 'δωκε σ' τὸν ἀργοφονιᾶ Ἑρμῆ, τὸν ἀγωγιάτη,
καὶ πάλε ἀφτὸς σ' τὸν Πέλοπα τεχνίτη ἁμαξολάτη,
κι' ὁ Πέλοπας σ' τὸν βασιλιᾶ τόσων λαῶν 'Ατρέα·
τ' ἄφισε ἀφτὸς πεθαίνοντας σ' τὸ μυριοπλούσιο Θιέστη·
σ' τὸν 'Αγαμέμνο τ' ἄφισε κι' ἐκεῖνος, γιὰ νὰν τό 'χει,
νὰ βασιλέβει σὲ πολλὰ νησὰ καὶ σ' τ' Ἄργος ὅλο.
'Ακουμπισμένος πὰς σ' ἀφτὸ λόγο νὰ βγάλει ἀρχίζει·
«Βλαστάρια τ' Ἄρη ξακουστὰ, 'Αργίτικα ξεφτέρια,
»ὁ Δίας μ' ἔχωσε βαθιὰ μέσ' σὲ ζημιὰ μεγάλη,
»ὁ ἔρμος! πρὶν ποῦ μοῦ 'ταξε κουνῶντας τὸ κεφάλι,
»πῶς πρὶν μισέψω ἀπὸ τὰ δῶ, τὴν Τροία θὰ κουρσέψω,
»καὶ τώρα γέλασμα κακὸ βουλήθηκε σ' τὸ νοῦ του,
»καὶ σ' τ' Ἄργος πίσω μοῦ μηνᾷ νὰ σήρω ντροπιασμένος
»κι' ἂς ἔχασα τόσο λαό... μὰ φαίνεται πῶς ἔτσι
»τὸ θέλει ὁ παντοδύναμος τοῦ Κρόνου γιὸς, ποῦ ὡς τώρα
»πολλῶν χωρῶνε γκρέμισε τὰ κάστρα, καὶ θὰ ρίξει

»ἀκόμα· τὶ σ' τὸ χέρι του νὰ κάνει ὅ,τι τ' ἀρέσει.
»Τὶ εἶναι ντροπὴς ν' ἀκούσουνε ἀφτὸ καὶ τὰ παιδιά μας,
»ἔτσι ἄδικα τέτιος λαὸς τῶν Ἀχαιῶν καὶ τόσος
»νὰ πολεμᾷ ἀνωφέλεφτο σεφέρι μὲ μιὰ χοῦφτα
»μονάχα ὀχτροὺς, κι' ἄκρη καμιὰ δὲ φάνηκε ὡς τὰ τώρα.
»Τὶ μιὰ στιγμὴ νὰ θέλαμε οἱ Δαναοὶ κι' οἱ Τρῶες
»νὰ φιλιωθοῦμε, κι' ἔτσ' οἱ διὸ νὰ μετρηθοῦμε χώρια,
»οἱ Τρῶες κάτου νὰ στρωθοῦν ὅσοι εἶναι χωραΐτες,
»καὶ πάλ' ἐμεῖς σὲ δεκαριὲς ἂν ἤθε χωριστοῦμε
»καὶ διάλεγε νὰν τὴν κερνᾷ μιὰ μιὰ κι' ἀπό 'ναν Τρῶα,
»θά 'μεναν δεκαριὲς πολλὲς χωρὶς τὸν κεραστή τους.
»Σὰν τόσο πιὸ πολλοὺς ἐγὼ τοὺς κάνω τοὺς δικούς μας
»ἀπ' τοὺς ὀχτροὺς ποῦ κάθουνται σ' τὸ κάστρο· μὰ ἀπὸ χῶρες
»βοηθοὶ πολλὲς τοὺς ἤρθανε, στρατὸς κονταρομάχος,
»ποῦ μοῦ ζαβώνουν τοὺς σκοποὺς καὶ μ' ὅλο μου τὸν πόθο
»νὰ πάρω δὲ μ' ἀφίνουνε τὴ μυριοπλούσια Τροία.
»Ἐννιὰ πιὰ χρόνια πέρασαν τοῦ Δία, καὶ τῶν πλοίων
»ἔλιωσαν τώρα τὰ σκοινιὰ καὶ σάπισαν τὰ ξύλα,
»καὶ θὰ μᾶς κάθουνται κλειστὲς οἱ δόλιες μας γυναῖκες
»μὲ τὰ παιδιὰ νὰ καρτερᾶν, κι' ἐμᾶς ἀτέλιωτη ἔτσι
»μένει ἡ δουλιά μας ποῦ ὡς ἐδῶ μᾶς ἔφερε σ' τὰ ξένα.
»Μὸν ὅλοι ἐλᾶτε! ἂς κάνουμε ὅπως ἐγὼ προστάξω.
»Ἂς φύγουμε μὲ τὰ γοργὰ καράβια σ' τὴν πατρίδα,
»τὶ πιὰ δὲν τὸ κουρσέβουμε τὸ ξακουσμένο κάστρο.»
Ἔτσ' εἶπε, κι' ὅλων τὴν καρδιὰ τὴν ἄγγιξε σ' τὰ στήθια,
ὅσοι ἀπ' τὸ πλῆθος τῆς βουλῆς δὲν τ' ἄκουσαν τὰ λόγια.
Κι' ἡ συντυχιὰ κουνήθηκε σὰν κύματα μεγάλα
μέσ' σ' τὸ Νικάριο πέλαγος ὅταν ξεσπάει σιρόκος
ἢ καὶ νοτιὰ ἀπ' τὰ σύγνεφα τοῦ Δία καὶ τὸ δέρνει.
Κι' ὅπως πλακώνει ὁ ζέφυρος καὶ τὸ βαθὺ χωράφι
φυσσομανῶντας τὸ κουνεῖ, καὶ σκύβουνε τ' ἀστάχια,
ἔτσι κι' ἐκείνων σάλεψε ὁλόκληρο τὸ πλῆθος.
Καὶ τρέχανε μ' ὀχλοβοὴ σ' τὰ πλοῖα, κι' ἀπὸ κάτου

ἀπ' τὰ ποδάρια ὡς ἀψηλὰ ὁ κουρνιαχτὸς πηδοῦσε,
κι' ἔσκουζε ὁ ἕνας τ' ἀλλουνοῦ ν' ἀδράξουν τὰ καράβια
καὶ νὰν τὰ ρίξουν σ' τὸ γιαλὸ, καὶ πάστρεβαν τ' ἀβλάκια,
κι' ὡς σ' τὰ οὐράνι' ἀνέβαινε τὸ σκούξιμο, ζητῶντας
πίσω νὰ πᾶνε, κι' ἔβγαζαν τῶν πλοίων τὰ φαλάγγια.
Τότ' οἱ 'Αργῖτες θά 'φεβγαν κι' ἂς εἶταν ἄγραφτό τους,
ἀνίσως καὶ σ' τὴν 'Αθηνᾶ ἡ Ἥρα δὲ λαλοῦσε·
«Ὤχου μου, ἀμάλαγη θεὰ, τοῦ Δία θυγατέρα,
»ἔτσι λοιπὸν οἱ Δαναοὶ θὰ φύγουν σ' τοῦ πελάγου
»τὰ στήθι' ἀπάνου τὰ πλατιὰ, νὰ πᾶνε πίσω σ' τ' Ἄργος,
»καὶ τὴν 'Αργίτισσα Λενιὼ τῶν Τρώωνε θ' ἀφίσουν
»καὶ τοῦ Πριάμου παίνεμα, ποῦ τόσοι ἀπ' ἀφορμή της
»σ' τὴν Τροία 'Αργῖτες χάθηκαν ἀλάργ' ἀπ' τὴν πατρίδα;
»Μὸν σῆρε τώρα σ' τὸ στρατὸ τῶν 'Αχαιῶνε κάτου,
»κι' ἀμπόδιζ' ἕναν ἕνανε μὲ φιλικά σου λόγια
»καὶ μὴν ἀφίνεις σ' τὸ γιαλὸ νὰ σαίρνουν τὰ καράβια.»
Εἶπε, κι' ἀγρίκησε ἡ θεὰ μὲ μάτια κουκουβάγιας,
κι' ἀπ' τοῦ 'Ελύμπου τὶς κορφὲς κατέβηκε πετῶντας
κι' ἦρθε σὲ λίγο σ' τὰ γοργὰ τῶν 'Αχαιῶν καράβια.
Καὶ τὸ Λυσσέα βρῆκ' ἐκεῖ, σοφόνε σὰν τὸ Δία,
νὰ στέκει, δίχως τὸ γοργὸ καλόστρωτο καράβι
ν' ἀγγίζει, τὶ εἶχε σ' τὴν καρδιὰ φαρμάκι καὶ σ' τὰ σπλάχνα.
Κι' ἐκεῖ σιμά του στάθηκε τοῦ Δία ἡ κόρη κι' εἶπε·
«Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκὲ, πολύτεχνε Λυσσέα,
»ἔτσι λοιπὸν σ' τὰ σπίτια σας, σ' τὸ πατρικό σας χῶμα,
»θὰ φύγετε, καὶ σ' τὰ γοργὰ καράβια θὰ ριχτεῖτε,
»καὶ τὴν 'Αργίτισσα Λενιὼ τῶν Τρώων θεν' ἀφίστε
»καὶ τοῦ Πριάμου παίνεμα, ποῦ τόσοι ἐδῶ σ' τὴν Τροία
»γιὰ δάφτη 'Αργῖτες χάθηκαν ἀλάργ' ἀπ' τὴν πατρίδα;
»Μὸν τρέχα τώρα μέσα ἐσὺ σ' τ' ἀσκέρι καὶ μὴ στέκεις,
»κι' ἀμπόδιζ' ἕναν ἕνανε μὲ φιλικά σου λόγια
»καὶ μὴν ἀφίνεις σ' τὸ γιαλὸ νὰ ρίχνουν τὰ καράβια.»
Ἔνιωσ' ἐκεῖνος τὴ φωνὴ πῶς ἡ θεὰ λαλοῦσε,

καὶ τρέχει, πέρα ρίχνοντας τὴν κάπα· κι' ὁ Βρυβάδης
τὴν πῆρε, ὁ κράχτης ὁ Θιακὸς, ποῦ πήγαινε μαζί του·
κι' ἀτός του τρέχοντας κοντὰ σ' τὸν 'Αγαμέμνο, παίρνει
τὸ γονικὸ ἀπ' τοῦ βασιλιᾶ τὰ χέρια δεκανίκι,
τ' ἄλιωτο πάντα, καὶ κινᾷ γιὰ τὸ καραβοστάσι.
Κι' ὅπιο σημαντικὸ ἀρχηγὸ ἢ βασιλιᾶ ἀπαντοῦσε,
σίμωνε καὶ μὲ φιλικὰ τόνε σταμάταε λόγια·
«Ντροπής σου, ἀδρέφι, νὰ δειλιᾷς σὰν πρόστυχος! Μὸν κάθου
»κι' ἀτός σου, καὶ περιόριζε καὶ τ' ἄλλα παλικάρια.
»Τὶ δὲν καλοκατέχουμε ἀκόμα σὰν τί πρᾶμα
»ἔχει σ' τὸ νοῦ τ' 'Ατρέα ὁ γιός· μᾶς δοκιμάζει τώρα,
»μὰ θὰ παιδέψει γλήγορα τῶν 'Αχαιῶν τ' ἀσκέρι.
»Ὅ,τ' εἶπε μέσα σ' τὴ βουλὴ δὲν τ' ἀγρικήσαμ' ὅλοι.
»Μήπως θυμώσει ὁ βασιλιᾶς τηράξτε καὶ μᾶς βλάψει,
»κι' εἶναι ὁ θυμός του φοβερὸς, καὶ τοῦ 'δωκ' ἐξουσία
»ὁ Δίας, καὶ τὸν ἀγαπᾷ ἀφτόνε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.»
Κι' ὅπιο θωροῦσε ἀπ' τὸ λαὸ νὰ σκούζει, τοῦ τραβοῦσε
μιὰ διὸ ῥαβδιὲς, καὶ τοῦ 'λεγε μὲ θυμωμένα λόγια·
«Βρὲ μὴν κουνιέσαι κι' ἄκουγε τοὺς ἄλλους τί θὰ ποῦνε,
»ποῦ 'ναι ἀπ' τὰ σέν' ἀνώτεροι! Κι' ἐσὺ δειλὸς κι' ἀνάξιος,
»μέσ' σ' τὴ βουλὴ ἀλογάριαστος, ἀψήφιστος σ' τὴ μάχη.
»Δὲ θὰ ὁρίσουμ' ὅλοι δὰ ἐδῶ, μικροὶ μεγάλοι.
»Κακό 'ναι ἡ πολυκεφαλιά· μιὰ κεφαλὴ μονάχα,
»ἕνας ἂς εἶναι βασιλιᾶς, σ' ἀφτὸν ποῦ δεκανίκι
»ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου ἐχάρισε καὶ νόμους γιὰ νὰ κρίνει.»
Ἔτσι λοιπὸν τοὺς πρόσταζε καὶ πίσω τοὺς βαροῦσε,
καὶ πάλι ἀφτοὶ σ' τὴ συντυχιὰ προστρέχανε ἀπ' τὰ πλοῖα
κι' ἀπ' τὰ καλύβια μὲ βουὴ, παρόμια σὰν τὸ κῦμα
τοῦ πολυτάραχου γιαλοῦ, ποῦ σ' ἀκρογιάλι ἀπάνου
μεγάλο κοματιάζεται κι' ἡ θάλασσα μουγκρίζει.
Κι' ἄλλοι κάθουντ' ἥσυχοι σ' τὶς θέσες τους καὶ μένουν,
μονάχ' ἀκόμα ὁ φαφλατᾶς Θερσίτης θορυβοῦσε,
ποῦ 'ξερε πάντα ἕνα σωρὸ παλάβρες ν' ἀραδιάζει,

καὶ μὲ τοὺς πρώτους τά 'βαζε, τρελλὰ μὲ δίχως τάξη,
ὅ,τι θὰ κάνει ἐνόμιζε τοὺς ἄλλους νὰ γελάσουν.
Ἄλλο πιὸ μισερὸ κορμὶ δὲν ἦρθε πέρ' ἀπ' τ' Ἄργος.
Εἶταν ἀλλοίθωρος, κουτσὸς ἀπ' τό 'να πόδι, μ' ὤμους
γυρτοὺς ποῦ μέσα πέφτανε σ' τὰ στήθια, μὲ χουνίσο
κεφάλι κι' ἀπὸ λιγοστὲς πασπαλισμένο τρίχες.
'Αφτόνε πιὸ τὸν μάχουνταν ἀπ' ὅλους ὁ Λυσσέας
κι' ὁ 'Αχιλλέας· τὶ μ' ἀφτοὺς φιλονεικοῦσε πάντα.
Καὶ τότες πάλι μὲ φωνὴ μεγάλη βλαστημοῦσε
τὸν 'Αγαμέμνο· κι' ἄκουγαν τὰ λόγια μ' ἀναγοῦλα
οἱ Δαναοὶ, καὶ θύμωναν σ' τὰ βάθια τῆς καρδιᾶς τους.
Μὰ ἀφτὸς μὲ βροντερὴ λαλιὰ δὲν ἔπαβε νὰ σκούζει·
«Τ' 'Ατρέα γιὲ, τί φταίξαμε καὶ πάλι; τί σοῦ λείπει;
»Γιομᾶτο τὸ καλύβι σου ἀπὸ χαλκὸ, γυναῖκες
»ἔχεις πολλὲς καὶ διαλεχτὲς, ποῦ πρῶτα πρῶτα ἐσένα
»σ' τὶς δίνουμε ἅμα μποῦμ' ἐμεῖς σὲ κάνα πλούσιο κάστρο.
»Ἢ τὸ χρυσάφι ἀκόμα θὲς ποῦ τύχει νὰ μᾶς φέρει
»κανένας Τρῶας προεστὸς γιὰ ξαγορὰ τοῦ γιοῦ του,
»ποῦ ἐγὼ δεμένονε ἢ κανεὶς ἐδῶ τὸν ἔφερ' ἄλλος,
»ἢ καμιὰ κόρη ποῦ 'φερε νὰν τὴν κρατήσει χώρια
»καὶ μόνος νὰν τὴ χαίρεται καὶ νὰν τὴν ἀγκαλιάζει;
»Εἶσαι ἀρχηγὸς κι' εἶν' ἄπρεπο νὰ μᾶς ποτίζεις πίκρες.
»Ἆ κολοκύθες, σίχαμα τοῦ κόσμου, 'Αργιτοποῦλες,
»ὄχι πιὰ 'Αργῖτες, πάρτε βρὲ τὰ πλοῖα νὰ τραβᾶμε,
»κι' ἂς μένει ἀφτὸς τὸ βιός του ἐδῶ κι' ἂς τὸ ζεσταίνει μόνος,
»κι' ἔτσι θὰ μάθει κι' ἂν ἐμεῖς φελᾶμε ἢ δὲ φελᾶμε.
»Ποῦ τώρ' ἀκόμα ἐπρόσβαλε τὸν 'Αχιλλέα, ἕν' ἄντρα
»πιὸ δυνατό του καὶ πολύ. Μὰ ἀλήθια ἀφτὸς δὲν ἔχει
»λίγη, 'Αγαμέμνο, μέσα του χολὴ, μὸν παραβλέπει,
»ἀλλιῶς, ἀφτή σου ἡ ἁρπαγὴ θενά 'ταν κι' ἡ στερνή σου.»
Ὅμως ἐκεῖ τὸν ἀρχηγὸ ποῦ τὸν κακολογοῦσε,
νά κι' ὁ Λυσσέας σ' τὴ στιγμὴ προφταίνει καὶ τοῦ ρίχνει
μιὰ ἄγρια ματιὰ, καὶ μὲ θυμὸ τοῦ σταματάει τὴ γλῶσσα.

«Θερσίτη παλαβόστομε, ποῦ ξέρεις νὰ φωνάζεις,
»στάσου, καὶ μόνος μὴ ζητᾷς μ' ἐμᾶς νὰ λογοφέρνεις!
»Γιατὶ ἀπὸ σένα λέω γὼ κορμὶ πιὸ σιχαμένο
»ἐδῶ κανένα μὲ τοὺς γιοὺς δὲν ἄραξε τ' Ἀτρέα,
»καὶ δὲ σοῦ πάει τοὺς ἀρχηγοὺς νά 'χεις ἐσὺ σ' τὸ στόμα,
»κι' ἔτσι γιὰ κείνους μ' ἄσκημα νὰ ρητορέβεις λόγια,
»καὶ σ' τὰ πανιὰ νὰ στέκεσαι νὰ βρεῖς καιρὸ νὰ φύγεις.
»Πῶς θά βγει ἀκόμ' ἀφτὴ ἡ δουλιὰ κανεὶς δὲν καλοξέρει,
»ἂν γιὰ καλό μας ἢ κακὸ θ' ἀφίναμε τὴν Τροία.
»Μὸν ἕνα λόγο θὰ σοῦ πῶ ποῦ θὰν τὸν δεῖς νὰ γίνει.
»Ἔτσι ἂ σὲ τύχω ἄλλη φορὰ σὰν τώρα νὰ σαλιάζεις,
»δὲ θέλω τὸ κεφάλι μου σ' τοὺς ὤμους νὰ μοῦ στέκει,
»ἢ πίσω ζωντανὸ νὰ βρῶ σ' τὸ σπίτι τὸ παιδί μου,
»ἂ δὲ σὲ πιάσω κι' ὅλα σου τὰ ροῦχ' ἂ δὲ σοῦ βγάλω,
»τὴν κάπα, τὸ πουκάμισο, κι' ὅσα φορᾷς σ' τὴ φύση,
»καὶ μ' ἄσκημο ἀπ' τὴ συντυχιὰ στηλιάρι ἂ δὲ σὲ διώξω,
»ἔτσι κλαμένος καὶ γυμνὸς νὰ τρέχεις σ' τὰ καράβια.»
Ἔτσ' εἶπε καὶ μὲ τὸ ραβδὶ τὴν πλάτη καὶ τοὺς ὤμους
τοῦ κοπανάει, κι' ἀπάνου ἀφτὸς τὴ ράχη ἀνασηκώνει
καὶ δάκρυ χύνει φλογερό. Καὶ πρίξιμο σ' τὴν πλάτη
αἷμα γιομᾶτο ἀνέβηκε ἀπ' τοῦ ραβδιοῦ τὸ χτύπο.
Καὶ ζαρωμένος κάθησε, καὶ καταπονεμένος
ἔρριξ' ἐγδίκησης ματιὰ καὶ σφούγγισε τὸ δάκρυ.
Κι' οἱ ἄλλοι γλυκογέλασαν κι' ἂς εἶταν πικραμένοι,
κι' ἔτσι ὁ καθένας ἔλεγε, σ' τὸ γείτονα γυρνῶντας·
«Πόσα καλὰ κι' ὠφέλιμα κάνει ὁ Λυσσέας πάντα,
»πρῶτος νὰ δίνει συβουλὲς σοφὲς καὶ νὰ μᾶς βγάζει
»σ' τὴ μάχη! Μὰ τὸ πιὸ καλὸ ἀφτό 'ναι τώρ' ἀπ' ὅλα,
»ποῦ τὸν ἀφτάδη ἀφτὸ λογᾶ τοῦ βούβανε τὴ γλῶσσα.
»Δὲ θὰ κοτήσει γλήγορα καὶ πάλι ὁ ξεπαρμένος
»τῶν βασιλιάδων μας βρισὲς νὰ σκούζει καὶ βλαστήμιες.»
Ἔτσ' εἶπαν, κι' ὁ καταχτητὴς σηκώθηκε Λυσσέας,
τὸ χρυσωμένο του ραβδὶ κρατῶντας· καὶ κοντά του

του Δία ἡ κόρη, ἡ 'Αθηνᾶ, μ' ὄψη σὰ νά 'ταν κράχτης,
φώναζε σ' τὸ λαὸ σωπὴ νὰ κάνουν, γιὰ ν' ἀκούσουν
ὅλοι τὸ λόγο οἱ Δαναοὶ, κι' οἱ πισινοὶ κι' οἱ πρῶτοι,
καὶ τὴ βουλὴ τοῦ βασιλιᾶ νὰ δοῦν, νὰ καταλάβουν.
'Αφτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τοὺς μίλησ' ἔτσι κι' εἶπε·
«Τ' 'Ατρέα γιὲ, ἔβαλαν βουλὴ νὰ σὲ κακοντροπιάσουν
»τώρα πιὰ, ἀφέντη, οἱ Δαναοὶ σ' τὰ μάτια τῶν ἀθρώπων,
»κι' ὅσα σοῦ τάξανε ξεχνοῦν ἀκόμα σὰν κινοῦσαν
»σ' τὴν Τροία ἀπ' τ' Ἄργους νά 'ρθουνε τ' ἀλογοθρόφα μέρη,
»νὰ μὴ γυρίσουν πίσω ἐξὸν σὰν πάρουνε τὸ κάστρο·
»τὶ σὰν ἀνήλικα παιδιὰ ἢ σὰ γυναῖκες χῆρες
»κλαίγουνται ὁ ἕνας τ' ἀλλουνοῦ καὶ πίσω θὲν νὰ πᾶνε.
»Ναὶ μὲν, μπορεῖ κι' ὁ ἄθρωπος νὰ βαρεθεῖ σ' τὸ τέλος
»τοὺς κόπους, καὶ σ' τὸ σπίτι του νὰ θέλει νὰ γυρίσει.
»Κι' ἕνα φεγγάρι ἐδῶ ν' ἀργεῖς τὸ τέρι σου νὰ σμίξεις,
»στενάζεις μέσ' σ' τὸ μελανὸ καράβι σὰ σὲ σπρώχνει
»ἀλάργα ἡ βαρυχειμωνιὰ καὶ τ' ἀγριεμένο κῦμα·
»κι' ἐμεῖς, μᾶς βρῆκε ὁ ἔννατος ποῦ κυκλοφέρνει χρόνος
»ἐδῶ νὰ μένουμε. Γι' ἀφτὸ δὲν εἶναι κατηγόρια
»ποῦ τὰ παιδιὰ ἀνυπομονοῦν νὰ φύγουν. Μὰ καὶ πάλι
»ντροπὴς καιρὸ νὰ λείπουμε καὶ νὰ γυρίσουμ' ἄδιοι.
»Θάρρος, παιδιά! κι' ἂς μείνουμε μιὰ στάλα ὡς ποῦ νὰ δοῦμε
»ἂν προφητέβει ψέματα ὁ Κάρχας ἢ κι' ἀλήθια.
»Τὶ τὸ θυμόμαστε καλὰ ἀκόμ' ἀφτὸ — μαρτύροι
»εἶστ' ὅλοι ἐσεῖς ποῦ ἡ συνοδιὰ δὲν ἅρπαξε τοῦ χάρου —
»σὰ χτὲς προχτὲς, τὴ σύναξη σὰν εἶχαν τὰ καράβια
»μέσ' σ' τὴν 'Αβλίδα γιὰ νὰ βγοῦν τοὺς Τρῶες νὰ βαρέσουν,
»ἐμεῖς σ' τοὺς ἅγιους τοὺς βωμοὺς, σ' τὸ κεφαλάρι γύρω,
»σφάζοντας βόδι' ἀπ' τοὺς θεοὺς ζητούσαμε βοήθια
»σ' τὸν ἴσκι' ὡραίας πλατανιᾶς, ὅθ' ἔτρεχε καθάριο
»τὸ ῥέμα — τότες φάνηκε μεγάλο 'να σημάδι.
»Δράκος μὲ ράχη κόκκινη σὰν αἷμα, φρίκη τέρας,
»π' ἀτός του ὁ Δίας τό 'βγαλε σ' τὸ φῶς, πηδᾷ ἀπὸ κάτου

»ἀπ' τὸ βωμὸ, κι' ὁλόϊσα σ' τὴν πλατανιὰ ἀνεβαίνει.
»Κι' ἐκεῖ 'ταν νιόσκαστα πουλιὰ, ἔτσι μικρούλι' ἀκόμα,
»σ' τὴν ἄκρη ἄκρη, σ' τοῦ δεντριοῦ τὴν πύκνα ζαρωμένα,
»ὀχτὼ, κι' ἡ μάννα τους ἐννιὰ ποῦ τά 'χε γεννημένα.
»Καὶ τ' ἄκουγες ἀπάνου ἐκεῖ σπαραχτικὰ νὰ κλαῖνε
»μέσα σ' τὸ στόμα τοῦ φειδιοῦ. Κι' ἡ μάννα γύρω γύρω
»πετοῦσε, τὰ πουλάκια της θρηνῶντας· μὰ τὸ φεῖδι
»γυρνάει, καὶ μέσ' σ' τοὺς θρήνους της τὴν πιάνει ἀπ' τὴ φτεροῦγα.
»Καὶ σὰν τὴν ἀποτέλιωσε κι' ἀφτὴ καὶ τὰ πουλιά της,
»τὸ θάμα θέλησε ὁ θεὸς, ποῦ τό 'δειξε, γιὰ πάντα
»γνωστὸ νὰ μείνει, κι' ἄλλαξε τὸ δράκο σὲ λιθάρι.
»Κι' ἐμεῖς στεκόμαστ' ἄφωνοι νὰ δοῦμε τέτιο θάμα.
»Μὰ μόλις εἶδε τῶν θεῶν τὰ φοβερὰ σημάδια
»ὁ Κάρχας σ' τοὺς βωμοὺς κι' ἐφτὺς μαντολογῶντας εἶπε·
»'Καὶ τί σᾶς πιάστηκε ἡ λαλιὰ, 'Αργΐτες παινεμένοι;
»'Σημαντικὰ ὁ βαθύβουλος τοῦ Κρόνου γιὸς σημάδια
»'γιὰ μᾶς ἀφτὰ φανέρωσε, κι' ἡ φήμη τους γιὰ πάντα
»'θὰ ζήσει, μὰ σημάδια ἀργὰ ἀργοκατορθωμένα.
»'Καθὼς καὶ μάννα καὶ πουλιὰ τά 'φαγε τώρα ὁ δράκος,
»'ὀχτὼ, κι' ἡ μάννα τους ἐννιὰ ποῦ τά 'χε γεννημένα,
»'τὸ ἴδιο ἐννιὰ κι' ἐμεῖς ἀφτοῦ θὰ πολεμᾶμε χρόνια·
»'σ' τὰ δέκ' ἀπάνου, τὸ καστρὶ σ' τὰ χέρια μας θὰ πέσει.'
»Ἔτσ' εἶπε, καὶ τὰ λόγια του τώρ' ἀληθέβουν ὅλα.
»'Ελᾶτε, παλικάρια μου, λοιπὸν, καὶ μείνετ' ὅλοι
»ἐδῶ, ὡς ποῦ νὰν τὴ πάρουμε τὴ μυριοπλούσια χώρα.»
Εἶπε, καὶ ζητωκράβγασαν οἱ Δαναοὶ, καὶ γύρω
τρομαχτικὰ ἀντιλάλησε ἀπ' τὴ φωνὴ ἡ ἀρμάδα,
κι' ὅλοι τὰ λόγια παίνεσαν τοῦ θεϊκοῦ Λυσσέα.
Τότες τοὺς λέει ὁ Νέστορας, ὁ γερο-ἀλογολάτης·
«Ὢ Θέ μου! ἀλήθια σὰν παιδιὰ σ' τὴ συντυχιὰ μιλᾶτε
»ἄθῶα, ποῦ δὲν πιάσανε ποτὲς σπαθὶ σ' τὸ χέρι.
»Κι' οἱ συφωνίες μας λοιπὸν τί θὰ γενοῦν κι' οἱ ὅρκοι
»κι' οἱ ἄδολες δεξὲς σταλιὲς ποῦ μᾶς ἐδίναν θάρρος;

»Φωτιὰ νὰ κάψει τὶς βουλὲς καὶ σκέψες τῶν ἀθρώπων!
»γιατὶ ἄκαρπα μαλώνουμε μὲ λόγια, καὶ μιὰ λύση
»νὰ βροῦμε δὲ μπορέσαμε τόσον καιρὸ ἐδωπέρα.
»Ἐσύ, Ἀγαμέμνο, ἀλύγιστη μ' ἀπόφαση, σὰν πρῶτα,
»ὁδήγα πάντα τὸ λαὸ σ' τοὺς φονικοὺς πολέμους,
»κι' ἐκείνους ἄσ' τους νὰ χαθοῦν, ἕνα καὶ διό, ποῦ χώρια
»ἀπ' τὸ στρατὸ βουλήθηκαν σ' τὸ νοῦ τους (ἀπὸ τέτιους
»δὲν ἔχει προκοπὴ) νὰ πᾶν σ' τὸν τόπο τους πρὶν δοῦμε
»ψέμα γιὰ ἀλήθια θὰ φανεῖ τὸ τάξιμο τοῦ Δία.
»Τὶ ναὶ μᾶς εἶπ', ἐγὼ θαρρῶ, ἀπ' τὰ οὐράνια ὁ Δίας
»τὴ μέρα ποῦ τὰ γλήγορα καράβια ξεκινοῦσαν,
»σφαγὴ καὶ χάρο φέρνοντας σ' τοὺς Τρῶες, καὶ δεξά μας
»ἄστραφτ' ἐκεῖνος καὶ καλὰ μᾶς ἔδειχνε σημάδια.
»Ἂς μὴ βιαζόμαστε λοιπὸν νὰ πᾶμε πίσω σ' τ' Ἄργος,
»πριχοῦ χορτάσουμε κι' ἐμεῖς τῶν Τρώων τὶς γυναῖκες
»κι' ἐγδικηθοῦμε τῆς Λενιῶς τὶς πίκρες καὶ ξαγρύπνιες.
»Κι' ὅπιος νὰ φύγει βάρθηκε καλὰ καὶ σώνει, ἂς ἔϐγει
»νὰ βάλει χέρι σ' τὸ γοργὸ καλόστρωτο καράϐι,
»γιὰ νὰ κατέϐει ἀρχήτερα τῶν ἀλλωνῶν σ' τὸν Ἅδη.
»Μά, ἀφέντη, κρίνε ὀρθὰ κι' ἐσὺ κι' ἀγρίκα καὶ τοὺς ἄλλους,
»κι' ὁ λόγος τώρα ποῦ θὰ πῶ δὲν εἶναι νὰν τὸν ῥίξεις.
»Κατὰ γενιὲς τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ κατὰ ἔθνη σάξ' τους,
»γενιὰ βοήθια σὲ γενιὰ κι' ἔθνος νὰ φέρνει σ' ἔθνος.
»Κι' ἂν ἔτσι κάνεις κι' οἱ λαοὶ σ' ἀκοῦν, θὰ νιώσεις τότες
»πιός ἀπ' τοὺς ἀρχηγοὺς κιοτῆς καὶ πιός εἶν' ἀντριωμένος,
»καὶ πιός ἀπ' τοὺς λαούς· γιατὶ θὰ πολεμᾶνε χώρια·
»θὰ πεῖς κι' ἂν ἀπὸ θεία ὀργὴ τὸ κάστρο δὲν κουρσέϐεις,
»ἢ κι' ἀπὸ δείλια τῶν ἀντρῶν καὶ μάχης ἀπειρία.»
Τότες γυρνάει σ' τὸ Νέστορα καὶ λέει ὁ Ἀγαμέμνος·
«Κανεὶς ἀλήθια, γέροντα, σ' τοὺς λόγους δὲ σοῦ βγαίνει.
»Αἵ καὶ νὰ εἶχα, Δία μου κι' ἐσὺ Ἀθηνᾶ κι' Ἀπόλλο,
»καὶ δέκα συϐουλάτορες μονάχα νὰν τοῦ μιάζουν!
»Γλήγορα τότες θά 'βλεπαν νὰ γονατίσει ἡ Τροία,

»καὶ σκλαβωμένη ἀπ' τὰ βαριὰ νὰ ρημαχτεῖ σπαθιά μας.
»Μὸν ὁ φουρτουνοκράτης γιὸς μ' ὀργίστηκε τοῦ Κρόνου,
»ποῦ σὲ μαλώματ' ἄκαρπα μὲ ρίχνει καὶ διχόνιες·
»ποῦ γιὰ μιὰ νιὰ πιαστήκαμε ἐγὼ κι' ὁ 'Αχιλλέας
»μὲ λόγια δυνατά, κι' ἐγὼ πρωτάρχισα τὴν ἔχτρα.
»Μὰ ἂν πάλ' οἱ διὸ μονιάσουμε κάναν καιρό, μιὰ μέρα
»δὲ θεν' ἀργήσει ἡ συφορὰ τοὺς Τρῶες νὰ πλακώσει.
»Τώρα νὰ φᾶτε σῆρτ' ἐφτύς, νὰ μποῦμε σ' τὸ κοντάρι.
»Καλὰ ἀκονίστε τὰ σπαθιὰ καὶ σάξτε τὶς ἀσπίδες,
»δῶστε κριθάρι κι' ἄχερο σ' τὰ γλήγορά σας ζῷα,
»καὶ συγυρίστε ὁλόγυρα γιὰ πόλεμο τ' ἁμάξα,
»γιὰ νὰ βαστᾶμε ὁλομερὶς σ' τὶς κονταριές, σ' τοὺς χτύπους.
»Γιατὶ δὲν ἔχει ἀνάπαψη μιᾶς ὥρας, ὥστε ἡ νύχτα
»νὰ πάρει, καὶ τῶν διὸ στρατῶν τὴ λύσσα νὰ χωρίσει.
»Θὰ δρώσουν γύρω τὰ λουριὰ τῆς κουφωτῆς ἀσπίδας
»σ' τὰ στήθια, ἀπάνου σ' τὰ σπαθιὰ τὰ χέρια θ' ἀποστάσουν,
»τὰ ζᾶ θὰ δρώσουν σαίρνοντας τὰ τορνεμέν' ἁμάξα.
»Κι' ὅπιον νὰ κοντοστέκει ἐγὼ τὸν δῶ μακριὰ ἀπ' τὴ μάχη,
»ἀφτοῦ σ' τὰ ταξιδιάρικα καράβια, ἂς μὴν τ' ὀλπίζει
»πῶς θὰ γλυτώσει, μὸν σκυλιὰ θὰν τὸν παστρέψουν κι' ὄρνια.»
Εἶπε, καὶ ζητωκράβγασε τ' ἀσκέρι, ὅπως βουήζει
τὸ κῦμ' ἀπάνου σ' ἀψηλὴ ἀκρογιαλιά, σὰν ἔρθει
καὶ τὸ θυμώσει ὁ σύφουνας, σὲ κάβο ποῦ προβάλλει
καὶ τὸν χτυπᾶν τὰ κύματα μὲ κάθε ἀγέρα πάντα,
ὅθε κι' ἂν τύχει νὰ φυσᾷ, ἀπὸ βορριὰ γιὰ νότο.
Σηκώνουντ' ἔπειτα, σκορπᾶν, καὶ τρέχουν σ' τὶς καλύβες
φωτιὰ ν' ἀνάψουν καὶ ψωμὶ νὰ ψυχοφᾶν μιὰ στάλα.
Κι' ἔσφαζαν ἄλλοι σ' ἄλλονε θεό, περικαλῶντας
ἀπ' τ' Ἄρη πίσω ζωντανοὶ τὸ μακελιὸ νὰ σώσουν·
μὰ ἀφτὸς σ' τὸν παντοδύναμο τοῦ Κρόνου γιό 'να βόδι
παχὺ πενταχρονιάτικο, ὁ 'Αγαμέμνος, σφάζει,
καὶ σ' τὸ τραπέζι προσκαλᾷ τοὺς πρώτους βασιλιάδες,
πρῶτα τὸ γερο-Νέστορα, τὸ Δομενιᾶ μαζί του,

στερνὰ τοὺς Αἴϊδες τοὺς διό, τὸ φοβερὸ Διομήδη,
καὶ τὸ Λυσσέα ποῦ 'φτανε σ' τὴ γνώση καὶ τὸ Δία·
καὶ μόνος του ἦρθε ὁ θαρρετὸς πολεμιστὴς Μενέλας,
γιατὶ ἤξερε πολλὴ δουλιὰ πῶς εἶχε ὁ ἀδελφός του.
Καὶ τριγυρνᾶνε τὸ σφαχτὸ βαστῶντας τὰ κριθάρια,
κι' ὁ 'Αγαμέμνος ἀρχινᾷ παράκληση νὰ κάνει·
«Ὦ Δία μαβροσύγνεφε, μεγάλε, δοξασμένε,
»ποῦ σ' τὰ οὐράνια κάθεσαι, ἄχ βόηθα νὰ μὴν πέσει
»ὁ ἥλιος, καὶ νὰ μὴ χυθεῖ τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι,
»πριχοῦ τὸ πλούσιο ἀρχοντικὸ γκρεμίσω τοῦ Πριάμου
»καὶ κάψω μ' ἄσπλαχνη φωτιὰ τὶς πόρτες, καὶ πρὶν κάνω
»κομάτι' ἀπάνου σ' τὸ κορμὶ τοῦ γιοῦ του τὰ τσαπράζα,
»κουρελιασμένα ἀπ' τὸ χαλκό· καὶ γύρω του στρωμένοι
»πολλοὶ συντρόφοι πίστομα νὰ κολυμπᾶν σ' τὸ αἷμα.»
Ἔτσ' εἶπε, μὰ δὲν τοῦ 'στρεγε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου ἀκόμα,
μὸν τὰ σφαχτάρια δέχτηκε καὶ πλήθαινε τὶς πίκρες.
Κι' ἔτσι σὰν προσεφκήθηκαν κι' ἔρριξαν τὰ κριθάρια,
πρῶτα σηκώνουν τοῦ βοδιοῦ τὴν κεφαλή, τὸ σφάζουν,
τὸ γδέρνουν, κόβουν τὰ μεριά, καὶ τὰ διπλοσκεπάζουν
μὲ σκέπη, καὶ τὰ συγυρνᾶν μ' ἀπὸ παντοῦ κομάτια.
Κι' ἔτσι σὲ σκίζες ἄφυλλες τὰ καῖνε. Καὶ σ' τὴ σοῦγλα
περνᾶν τὰ σπλάχνα, κι' ἔπειτα σ' τὴν ἀθρακιὰ τὰ ψήνουν.
Καὶ τὰ μεριὰ σὰν κάηκαν καὶ φάγανε τὰ σπλάχνα,
λιανίζουν τ' ἄλλα κρέατα καὶ τὰ περνᾶν σ' τὶς σοῦγλες,
τὰ ψήνουν ὄμορφ' ὄμορφα, κι' ἀπ' τὴ φωτιὰ τὰ βγάζουν.
Καὶ τὴ δουλιὰ σὰν τέλιωσαν καὶ τοίμασαν τραπέζι,
τρῶν, καὶ δὲ λείπει τίποτα ποῦ νὰ ζητᾷ ἡ καρδιά τους.
Καὶ τέλος σὰ χορτάσανε καλὰ μὲ φαγοπότι,
πρῶτος τοὺς λέει ὁ Νέστορας, ὁ γερο-ἀλογολάτης·
«Τ' 'Ατρέα ξακουσμένε γιέ, πρωτάρχοντ' 'Αγαμέμνο,
»ἄς μὴν ἀργοῦμε πιὸ πολὺ ἐδῶ μὲ τὶς κουβέντες
»καὶ τὴ δουλιὰ ἀναβάλλουμε ποῦ μᾶς ἀνοίγει ὁ Δίας,
»μὸν σ' τὸ καραβοστάσι ὀμπρός! οἱ κράχτες ἄς λαλήσουν,

»κι' ἀπ' τὰ καλύϐια ἂς βγάλουνε τ' ἀσκέρι ἀρματωμένο,
»κι' ἐμεῖς σ' τὸν κάμπο οἱ ἀρχηγοὶ μὲ δίχως χασομέρια
»ἂς σήρουμ' ἔτσι ἀχώριστοι, ν' ἀρχίζουμε κοντάρι.»
Ἔτσ' εἶπε, καὶ τ' ἀγρίκησε τὸ λόγο ὁ Ἀγαμέμνος,
καὶ τοὺς διαλαλητάδες του προστάζει ἐφτὺς νὰ κράξουν
σ' τὸν πόλεμο τοὺς Ἀχαιοὺς μὲ τὶς θρεμένες χῆτες·
κι' ἀφτοὶ λαλοῦσαν, κι' ἔτρεχε τὸ πλῆθος χέρι χέρι.
Κι' οἱ θεογέννητοι ἀρχηγοὶ γοργά, κι' ὁ γιὸς τ' Ἀτρέα,
τοὺς λόχους παρατάζανε, κι' ἡ Ἀθηνᾶ μαζί τους
μὲ τὴν ἀγέραστη, ἄλιωτη, τὴ μυριοπλούσια ἀσπίδα,
ποῦ ὡς ἑκατὸ τῆς κρέμουνταν μαλαματένια κρόσσα
καλοπλεμένα, ὡς ἑκατὸ βοδιῶνε τὸ καθένα,
μ' ἀφτὴ σ' τὰ χέρια, ἀστράφτοντας, τ' ἀσκέρι δρασκελοῦσε
καὶ γκάρδιωνε τοὺς Ἀχαιοὺς σ' τὸν πόλεμο νὰ πᾶνε,
καὶ σ' τὴν ψυχὴ ἀναστήλωσε τοῦ καθενὸς τὸ θάρρος,
ἔτσι χωρὶς ἀποκοπὴ νὰ πολεμᾶν καὶ σφάζουν·
κι' ἄξαφνα σ' ὅλους πιὸ γλυκιὰ τοὺς ἦρθε τότ' ἡ μάχη
παρὰ νὰ πᾶν σ' τὴν ποθητὴ πατρίδα μὲ τὰ πλοῖα.
Κι' ὅπως φουντώνει ἀχόρταγη φωτιὰ μεγάλο δάσος
σ' τὰ κορφοβούνια, καὶ θωρεῖς τὴ λάμψη του ἀπ' ἀλάργα,
ὅμια ἄστραφτε ὡς σ' τὸν οὐρανὸ περνῶντας τὸν αἰθέρα
κι' ἡ λάμψη ἀπ' τὸ θεόσταλτο χαλκὸ σὰ ῥοβολοῦσαν.
Κι' ὅπως πετάμενων πουλιῶν ἀμέτρητα κοπάδια,
γιὰ κύκνοι μὲ μακριοὺς λαιμοὺς γιὰ γερανοὶ γιὰ χῆνες,
γύρω ἀπ' τοῦ Καΰστρου τὰ νερά, μέσ' σ' τ' Ἀσινὸ λειβάδι,
καμαρωμένα ἐδῶ κι' ἐκεῖ χτυπᾶνε τὶς φτεροῦγες,
καὶ τὸ λειβάδι ἀπ' τὶς φωνὲς βουίζει σὰν καθίζουν,
ἔτσι ἔθνη χύνουνταν πολλὰ κι' ἀφτῶν ἀπ' τὶς καλύβες
σ' τὸν κάμπο τὸ Σκαμαντρινό, κ' ἡ γῆς βροντοβολοῦσε
κάτου ἀπ' τὰ πόδια, σκιαχτερὴ κι' ἀφτῶν καὶ τῶν ἀλόγων.
Καὶ στέκουν σ' τὸ Σκαμαντρινὸ ἀνθόστρωτο λειβάδι,
χιλιάδες, σὰν τῆς ἄνοιξης τὰ λούλουδα καὶ φύλλα.
Καὶ σὰ μεγάλα σύγνεφα μυιγῶνε σωρεφτῶνε

ποῦ πλημμυροῦν τὴν ἄνοιξη σὲ προβατίσα στάνη,
τότες ποῦ γύρω ξεχειλᾷ τὸ γάλ' ἀπ' τὶς καρδάρες,
τόσοι σ' τὸν κάμπο στέκουνταν κι' οἱ Δαναοὶ σ' τοὺς Τρῶες
ἀγνάντια, καὶ δὲν ἔβλεπαν τὴν ὥρα νὰν τοὺς φᾶνε.
Κι' ὅπως γιδάδες ἔφκολα πλατιὰ γιδιῶν κοπάδια
τὰ ξεχωρίζουν σ' τὴ βοσκὴ σὰν ἀνακατωθοῦνε,
ἔτσι κι' ἀφτοὺς παράταζαν κι' οἱ καπετάνιοι ἀπ' τό 'να
κι' ἀπ' τ' ἄλλο μέρος, γιὰ νὰ πᾶν σ' τὴ μάχη, καὶ σ' τὸ κέντρο
ὁ 'Αγαμέμνος, μιάζοντας σ' τὴ μέση μὲ τὸν Ἄρη,
σ' τὴν ὄψη καὶ σ' τὴν κεφαλὴ μὲ τὸν κεραβνοκράτη
τοῦ Κρόνου γιὸ, μὲ τὸ θεὸ τῆς θάλασσας σ' τὰ στήθια.
Σὰν τάβρο ποῦ ὅλα ξεπερνᾷ τὰ βόδια σ' τὸ κοπάδι,
κι' ἀπ' ὅλες ξεχωρίζεται σ' τὴ στάνη τὶς γελάδες,
τέτιονε ὁ Δίας ἔκανε κι' ἀφτὸν τὴ μέρα ἐκείνη,
ξεχωριστὸ κατάλαμπρο σ' τῶν ἀρχηγῶν τὴ μέση.
Καὶ τώρα, Μοῦσες, πέστε μου, τῶν οὐρανῶν νυφοῦλες,
(θέαινες εἶστε, κι' εἶστ' ἐκεῖ καὶ ξέρετε τὰ πάντα,
μὰ μὸν τὴ φήμη ἀκοῦμ' ἐμεῖς χωρὶς νὰ βλέπουμ' ἔργα)
πιοί στρατηγοὶ τῶν 'Αχαιῶν καὶ πιοί 'ταν βασιλιάδες.
Εἰ δὲ τ' ἀσκέρι ἐγὼ νὰ πῶ καὶ νὰν τὸ νοματίσω,
κι' ἂν εἶχα δέκα στόματα καὶ γλῶσσες δὲ μποροῦσα,
κι' ἂν ἄσπαστη εἶχα τὴ λαλιὰ καὶ σίδερο τὰ στήθια.
Ὅμως θὰ πῶ τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ χώρια κάθ' ἀρμάδα.

* * * * * *

* * * * * *

Γ

Σὰν ἔσαξε κάθ' ἀρχηγὸς τοὺς λόχους τοὺς δικούς του,
οἱ Τρῶες μὲ φωνὴ κι' ἀχὸ σὰν ὄρνια ροβολοῦσαν,
ὅπως σ' τὸν οὐρανὸ ἀψηλὰ οἱ γερανοὶ φωνάζουν,
ποῦ γλύτωσαν ἀπὸ βαριὰ βροχὴ κι' ἀνεμοζάλη
καὶ σ' τοῦ 'Ωκεανοῦ πετᾶν μ' ὀχλοβοὴ τὸ ρέμα
καὶ φέρνουν φόνους, θάνατο σ' τοὺς Σπιθαμένιους πέρα·
ἐκεῖ μὲ τὰ χαράματα τὴν ἔρμα πιάνουν μάχη.
Ἥσυχοι οἱ ἄλλοι πήγαιναν παλικαριὰ γιομᾶτοι,
οἱ Δαναοί, μ' ἀπόφαση σ' τὴ μάχη νὰ βοηθιοῦνται.
Κι' ὅπως ὁ νότος καταχνιὰ σ' τὰ κορφοβούνια ἁπλώνει,
καταραμένη ἀπ' τοὺς βοσκούς, καλὴ γιὰ νυχτοκλέφτη,
κι' ὅσονε δρόμο πάει πετριὰ τόσο θωρεῖ τὸ μάτι,
ἔτσι, σὰν πήγαιναν, πυκνὴ σηκώνουνταν ἡ σκόνη
κάτου ἀπ' τὰ πόδια, καὶ γοργὰ διαβαίνανε τὸν κάμπο.
Καὶ σὰ ζυγώσανε οἱ στρατοὶ μὲ τ' ἅρματα σ' τὰ χέρια,
τῶν Τρώων εἶταν κεφαλὴ ὁ παινεμένος Πάρης,
φορῶντας παρδαλόπροβια σ' τοὺς ὤμους καὶ δοξάρι
καὶ σπάθα· καὶ κοντάρια διὸ χαλκοδυναμωμένα
σιῶντας, νὰ βγοῦνε φώναζε τὰ πρῶτα παλικάρια
τῶν 'Αχαιῶν κι' ἀντίκρυ του νὰ μετρηθοῦν σ' τὴ μάχη.
Τότες ὁ πολεμόχαρος Μενέλας σὰν τὸν εἶδε
μπροστὰ ἀπ' τοὺς ἄλλους νὰ περνᾷ μὲ βήματα μεγάλα,
χάρηκε σάμπως λέοντας ποῦ βρίσκει ἕνα μεγάλο
ψιμάρι, ἢ διπλοκέρατο ἀλάφι ἢ ἀγριογίδι,
πεινῶντας· τὶ μ' ἀπόφαση τὸ χάφτει κι' ἂν ἀκόμα
τὸν διώχνουν τὰ γοργὰ σκυλιὰ κι' οἱ νιοὶ οἱ παλικαράδες·
ἔτσι ὁ Μενέλας χάρηκε σὰν εἶδε τὸ λεβέντη

'Αλέξαντρο — τὶ εἶπε σ' τὸ νοῦ «θὰ γδικηθῶ τὸν κλέφτη!» —
καὶ χάμου ἀμέσως πήδηξε μὲ τ' ἄρματ' ἀπ' τ' ἀμάξι.
Μὰ μόλις ὁ θεόμορφος 'Αλέξαντρος τὸν εἶδε
μέσ' σ' τοὺς προμάχους νὰ φανεῖ, τὸν ἔπιασε μιὰ ἀντράλα,
καὶ πίσω σ' τοὺς συντρόφους του κωλώνει, μὴν τὴν πάθει.
Καὶ σὰ διαβάτης σ' τοῦ βουνοῦ τὴ λαγκαδιὰ ποῦ βλέπει
τὸ φεῖδι, καὶ ξανάστροφα τραβιέται τρομασμένος,
καὶ πίσω φέβγει καὶ χλωμὰ θωρεῖς τὰ μαγουλά του,
ἔτσι κι' ἀφτὸς φοβήθηκε τὸν καστανὸ Μενέλα,
καὶ πίσω χώθηκε ξανὰ μέσ' σ' τὸ σωρὸ τῶν Τρώων.
Καὶ σὰν τὸν εἶδε ὁ Ἕχτορας, τοῦ λέει πικρὰ διὸ λόγια·
«Βρὲ σκυλο-Πάρη, ὀμορφονιέ, γυναικολυσσασμένε,
»ξελογιαστὴ, ποῦ νά θε πᾶς δίχως παντριὰ καὶ κλῆρο!
»Κάλια κι' ἀφτὸ, καὶ θά 'μαστε πολὺ πιὸ κερδισμένοι,
»πάρα ποῦ σ' ἀναθεματᾷ καὶ σ' ἀγριοβλέπει ὁ κόσμος.
»Πῶς θὰ γελᾶνε οἱ Δαναοὶ, ποῦ λέγανε πῶς εἶσαι
»κάπιος γενναῖος ἀρχηγὸς σὰν εἶδαν τὴ θωριά σου
»τὴν ὄμορφη... μὰ ποῦ καρδιὰ καὶ παλικαρωσύνη!
»Μωρὲ χαρὰς σ' τὸν ἥρωα, ποῦ μοῦ 'παιρνε καράβια
»καὶ τὸ γιαλὸ ταξίδεβε μὲ φίλους τῆς καρδιᾶς του,
»κι' ἔσμιγε μ' ἀλλοχωριανοὺς, κι' ἀπὸ μακριὰ ἀπ' τὰ ξένα
»γυναῖκα ἐδῶ μᾶς ἔφερνε ἀγγελοκαμωμένη,
»συγγένισσα παλικαριῶν, γιὰ συφορὰ μεγάλη
»τοῦ τόπου κι' ὅλου τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ γερογονιοῦ του,
»γιὰ τῶν ὀχτρῶνε μας χαρὰ, μὰ καὶ δική του πίκρα!
»Λοιπὸν δὲ θὰ σταθεῖς μπροστὰ σ' τὸ βασιλιᾶ Μενέλα;
»Θά 'βλεπες τίνου ἀντρὸς βαστᾷς τὴ λιγερὴ γυναῖκα·
»δὲ θὰ φελοῦσε ἡ λύρα σου καὶ τῆς θεᾶς τὰ δῶρα,
»τὰ κάλλη ἀφτὰ καὶ τὰ σγουρὰ, νὰ σ' ἔστρωνε σ' τὸ χῶμα.
»Μὸν νά 'χεις χάρη π' ἄκακα τά 'χουν τὰ σπλάχνα οἱ Τρῶες·
»ἀλλιῶς, θὰ σὲ ξεπάστρεβαν μὲ τὰ λιθάρια ὡς τώρα,
»γιὰ νὰ πλερώσουν τοὺς καημοὺς ποῦ σοῦ χρωστᾶν ἐσένα.»
Τότες ὁ θεοκάμωτος ἀπολογιέται Πάρης·

«Έχτορα, αφοῦ μὲ μάλωσες ὄχι ἄδικα, μὸν δίκια…
»Πάντα ἡ καρδιά σου 'ναι σκληρὴ σὰν τὸ μπαλτᾶ ποῦ σκίζει
»τὴ λέφκα, καὶ τὴ δύναμη πληθαίνει τοῦ τεχνίτη
»ποῦ καραβόξυλο ὄμορφα τὴν πελεκάει νὰ κάνει·
»ἔτσι καρδιὰ ἄσπλαχνη κι' ἐσὺ ἔχεις σ' τὰ στήθια μέσα.
»Μὴ μοῦ χτυπᾷς τὰ ζηλεφτὰ τῆς 'Αφροδίτης δῶρα·
»δὲν εἶναι καὶ γιὰ ρίξιμο τὰ τιμημένα δῶρα,
»ὅσα χαρίσουνε οἱ θεοὶ… εἰ δὲ κανεὶς μονάχος
»δὲν τ' ἀποχτᾷ. Μὰ ἂν πάλι θὲς νὰ πολεμήσω τώρα,
»πές τους, τῶν ἄλλων 'Αχαιῶν καὶ Τρώων, νὰ καθήσουν,
»καὶ βάλτ' ἐμένα μὲ τὸ γιὸ τ' 'Ατρέα μέσ' σ' τὴ μέση
»γιὰ τὴ Λενιὼ κι' ὅλο τὸ βιὸς νὰ χτυπηθοῦμε οἱ διό μας.
»Κι' ὅπιος νικήσει καὶ φανεῖ πιὸ ἄξιος, ἂς τὴν πάρει
»καὶ τὴ γυναῖκα καὶ τὸ βιὸς κι' ἂς πάει σ' τὸ σπιτικό του·
»κι' ἔτσι ν' ἀμῶστε οἱ ἄλλοι σας ὅρκους πιστοὺς ἀγάπης,
»καὶ χαίρεστε τὴν Τροία ἐσεῖς, κι' ἐκεῖνοι πίσω ἂς πᾶνε
»σ' τ' Ἄργος ποῦ θρέφει ὀμορφονιὲς καὶ ζηλεφτὰ πουλάρια.»
Εἶπε, κι' ἐκεῖνος χάρηκε σὰν ἄκουσε τὸ λόγο,
καὶ μέσ' σ' τοὺς Τρῶες τρέχοντας τοὺς λόχους σταματοῦσε,
τ' ὅπλο ἀπ' τὴ μέση ἀδράζοντας. Καὶ στάθηκαν οἱ λόχοι.
Μὰ ἄρχισαν κεῖθε οἱ Δαναοὶ νὰν τόνε σημαδέβουν,
καὶ σαΐτιὲς τοῦ ρίχνανε καὶ τὸν πετροβολοῦσαν.
Τότ' ἔκραξε μὲ μιὰ φωνὴ μεγάλη ὁ 'Αγαμέμνος·
«Σταθεῖτε, παλικάρια μου! 'Αργῖτες, μὴ βαρᾶτε!
»σὰ νὰ ζητάει ὁ Ἔχτορας νὰ μᾶς μιλήσει κάτι.»
Ἔτσ' εἶπε, κι' ἀπ' τὸν πόλεμο κρατιοῦνται ἀφτοὶ, κι' ἀμέσως
σωπαίνουν. Τότ' ὁ Ἔχτορας καὶ τῶν διονῶν τοὺς εἶπε·
«Τρῶες, ἀκοῦστέ με, κι' ἐσεῖς, 'Αργῖτες παινεμένοι,
»τί λέει ὁ Πάρης ποῦ γι' ἀφτὸν ἀρχίνησε ἡ διαμάχη.
»Προβάλλει οἱ Τρῶες οἱ λοιποὶ κι' ὅλοι οἱ 'Αργῖτες τώρα
»τὰ μυριοπλούμιστ' ἄρματα νὰν τ' ἀπιθώσουν χάμου,
»κι' ἀτός του μὲ τὸ μαχητὴ Μενέλα μέσ' σ' τὴ μέση
»γιὰ τὴ Λενιὼ κι' ὅλο τὸ βιὸς νὰ χτυπηθοῦν μονάχοι·

»κι' ὅπιος νικήσει καὶ φανεῖ πιὸ ἄξιος, ἃς τὴν πάρει
»καὶ τὴ γυναῖκα καὶ τὸ βιὸς κι' ἃς πάει σ' τὸ σπιτικό του·
»κι' οἱ ἄλλοι ἐμεῖς ν' ἀμώσουμε ὅρκους πιστοὺς ἀγάπης.»
Ἔτσ' εἶπε, κι' ὅλοι σώπασαν οἱ ἄλλοι δίχως λέξη·
μὸν πρόβαλε ὁ πολεμιστὴς Μενέλας καὶ τοὺς εἶπε·
«Κι' ἐμένα τώρ' ἀκοῦστέ με! τὶ πιὸ πολὺ ἡ δική μου
»καρδιὰ πικραίνεται. Θαρρῶ πῶς νὰ χωρίστε τώρα
»οἱ διό σας πιά, γιατὶ πολλὰ περάσατε μαρτύρια
»γιὰ τὴ δική μου διαφορὰ καὶ τ' ἄδικο τοῦ Πάρη.
»Καὶ σ' ὅπιο μας εἶναι ἀπ' τοὺς διὸ γραφτό του νὰ πεθάνει,
»ἃς πέσει! μὸν οἱ ἄλλοι σας ἀμέσως νὰ χωρίστε.
»Πρόβατο φέρτε ὁλόασπρο καὶ προβατίνα μάβρη,
»τοῦ Ἥλιου καὶ τῆς Γῆς, κι' ἐμεῖς ἕν' ἄλλο γιὰ τὸ Δία.
»Νὰ φέρτε καὶ τὸν Πρίαμο, ἀτός του γιὰ ν' ἀμώσει
»τὸν ὅρκο, τὶ εἶναι ἀψήφιστοι, μὲ δίχως πίστη, οἱ γιοί του,
»μήπως τοὺς ὅρκους τοῦ Διὸς ἀλόγιαστα πατήσουν.
»Πάντ' ἀλαφρόμιαλοι εἶναι οἱ νιοί, μὰ μ' ὅσους τύχει ὁ γέρος,
»ὁ γέρος βλέπει πίσω του καὶ βλέπει καὶ μπροστά του,
»πῶς πιὸ καλίτερα ἡ δουλιὰ νὰ βγεῖ καὶ γιὰ τοὺς διό τους.»
Εἶπε, κι' ἐκεῖνοι χάρηκαν, οἱ Δαναοὶ κι' οἱ Τρῶες,
μὲ τὴν ὀλπίδ' ἀπ' τοὺς σκληροὺς πολέμους νὰ γλυτώσουν.
Σταίνουν σ' ἀράδες τ' ἄλογα, καὶ βγαίνουνε κι' ἀτοί τους,
καὶ τ' ἅρματά τους βγάζοντας τ' ἀφίσανε ἐκεῖ χάμου,
σιμὰ κι' οἱ διὸ, καὶ λίγη γῆς τοὺς χώριζε σ' τὴ μέση.
Κι' ὁ Ἕχτορας τότ' ἔστειλε διὸ κράχτες μέσ' σ' τὴ χώρα
νὰ φέρουν γλήγορα τ' ἀρνιὰ, νὰ κράξουν καὶ τὸ γέρο.
Κι' ὁ Ἀγαμέμνος πρόσταξε τὸν κράχτη του Ταρθύβη
νὰ πάει σ' τὰ πλοῖα τὰ γοργὰ καὶ τὸ σφαχτὸ νὰ φέρει·
κι' ἀφτὸς ἀμέσως ἄκουσε τοῦ βασιλιᾶ τὸ λόγο.
Τότες ἡ Ἴριδα πετᾷ τὴν εἴδηση νὰ δώκει
σ' τὴν ἀρχοντόκορμη Λενιώ, μὲ μιά της ἀντραδέρφη,
τὴ Λαοδίκη, μιάζοντας, τοῦ Ἑλικᾶ τὸ τέρι,
τὴν πιὸ ὄμορφη ἀπ' τοῦ βασιλιᾶ Πριάμου τὶς κοπέλλες.

Κι' ἔφτασε, καὶ σ' τὸν ἀργαλιὸ τὴν πέτυχε νὰ φαίνει
μεγάλο φόρεμα, διπλό, ἀλυκοπλουμισμένο
μὲ ξόμπλια ποῦ ζουγράφιζαν τῶν διὸ στρατῶν τὰ πάθια,
ποῦ τόσα μὲ τὸν πόλεμο γιὰ λόγου της τραβοῦσαν.
Κι' ἡ γληγορόποδη Ἴριδα σιμώνει καὶ τὴν κράζει·
«Γιὰ σήκω, νύφη μου καλή, κι' ἄμε νὰ δεῖς κομάτι
»δουλιές, ποῦ δὲ σ' τὶς βάνει ὁ νοῦς, τῶν Ἀχαιῶν καὶ Τρώων·
»ποῦ πρῶτα σφάζουνταν ἀφτοὶ δίχως σπλαχνιὰ σ' τὸν κάμπο
»κι' ἄγριο διψοῦσαν πόλεμο, καὶ τώρα χωρὶς μάχες
»ἥσυχοι στέκουν, σ' τὶς λαμπρὲς ἀκουμπισμένοι ἀσπίδες,
»κι' ἔχουν σιμά τους μέσ' σ' τὴ γῆς μπηγμένα τὰ κοντάρια.
»Καὶ τώρα ὁ πολεμόχαρος Μενέλας μὲ τὸν Πάρη
»γιὰ σένα θενὰ χτυπηθοῦν μὲ τὰ μακριὰ κοντάρια,
»κι' ὅπιος νικήσει, τέρι του ἀφτὸς θὰ σὲ κερδίσει.»
Εἶπε κι' ἀποθυμιὰ γλυκιὰ μέσ' σ' τὴν ψυχὴ τῆς χύνει
γιὰ τὸν παλιὸ τὸν ἄντρα της, τὴ Σπάρτη, τοὺς γονιούς της.
Καὶ ρίχνει ἀπάνου βιαστικὰ τὴν κάτασπρή της μπόλια,
κι' ἀπ' τὸ γιατάκι ξεκινᾶ σ' τὰ δάκρια βουτημένη,
ὄχι μονάχη, πήγαιναν μαζὶ διὸ παρακόρες,
ἡ Αἴθρα, ἡ κόρη τοῦ Πιθιᾶ, κι' ἡ καστανιὰ Κλυμένη.
Κι' ἔτσι σὲ λίγο ἐσώσανε κοντὰ σ' τὸ Ζερβοπόρτι.
Κι' ἐκεῖ 'ταν — μὲ τὸν Πρίαμο, τὸν Πάνθο, τὸ Θυμοίτη,
τὸ Λάμπο, τ' Ἄρη ξακουστὸ βλαστάρι, τὸν Κλυτίο,
τὸν Ἱκετᾶ — ὁ Ἀντήνορας κι' ὁ Οὐκαλέγος, ἄντρες
μὲ νοῦ κι' οἱ διὸ καὶ πρόκριτοι, σ' τὸν πύργο καθισμένοι.
Σὰ γέροι, πιὰ δὲν πήγαιναν σ' τὶς μάχες, μὰ ρητόροι
σπουδαῖοι, σὰ διὸ τσίντζικες ποῦ κάθουνται σ' τὸ δέντρο
καὶ μέσ' σ' τὸ λόγγο μὲ φωνὴ λαλοῦν χαριτωμένη·
τέτιοι σ' τὸν πύργο κάθουνταν κι' οἱ προεστοὶ τῶν Τρώων.
Ἀφτοὶ σὰν εἶδαν τὴ Λενιὼ σ' τὸν πύργο ν' ἀνεβαίνει,
μίλησε ὁ ἕνας τ' ἀλλουνοῦ ἀγάλι' ἀγάλια κι' εἶπε·
«Ὄχι! γιὰ πλάσμα σὰν κι' ἀφτὴ δὲν εἶναι κατηγόρια
»τόσον καιρὸ νὰ σφάζουνται οἱ Δαναοὶ κι' οἱ Τρῶες!

»Ἀλήθια ἀθάνατη θεὰ λὲς κι' εἶναι σὰν τὴ βλέπεις.
»Μὰ κι' ἔτσι ἂς πάει, καὶ μ' ὅλα της τὰ κάλλη, πίσω σ' τ' Ἄργος
»μὲ τὰ καράβια τὰ γοργὰ, πάρα στερνὰ νὰ μείνει
»καὶ νὰ μᾶς φέρει συφορὲς κι' ἐμᾶς καὶ τῶν παιδιῶν μας.»
Ἔτσ' εἴπανε, κι' ὁ Πρίαμος φωνάζει τὴν Ἑλένη·
«Πέρασ' ἐδῶθες, κόρη μου, καὶ κάθησε κοντά μου
»νὰ δεῖς τὸν πρώτονε ἄντρα σου, τοὺς φίλους, τοὺς δικούς σου—
»τίποτα ἐσὺ δὲ μοῦ 'φταιξες, μὸν οἱ θεοὶ μοῦ φταῖνε
»ποῦ μοῦ 'στειλαν τὸν πόλεμο καὶ τὰ πολλά του δάκρια —
»κι' ἐκεῖνο τὸ θεώρατο γιὰ πές μου ἐκεῖ τὸν ἄντρα,
»πιός νά 'ναι ἀφτὸς ὁ Δαναὸς, ὁ ἀψηλὸς κι' ὡραῖος.
»Σ' τ' ἀνάστημα, κι' ἄλλοι 'ναι ἐκεῖ καὶ πιὸ ψηλοί· μὰ τέτιο
»λεβέντη ἀκόμα ἐγὼ ποτὲς δὲν εἶδα, μήτε τόσο
»ἀρχοντικόνε. Βασιλιᾶς μὰ τὴν ἀλήθια μιάζει.»
Τότες τ' ἀπάντησε ἡ Λενιὼ, ἡ λατρεφτὴ γυναῖκα·
«Σὲ κλαίει, καλέ μου πεθερὲ, σὲ συμπονᾷ ἡ ψυχή μου...
»Ἄχ ἄμποτ' ἔτσι θάνατο κακὸ νὰ προτιμοῦσα,
»τότες ποῦ ξέκοψα νὰ 'ρθῶ σ' τὴν Τροία μὲ τὸ γιό σου,
»κι' ἄφισα σπίτι καὶ δικοὺς κι' ἀπάρθενή μου κόρη
»καὶ τόσες μου συντρόφισσες, λαχταριστὲς νυφοῦλες!
»Ὅμως δὲ γένηκε... γι' ἀφτὸ καὶ λιώνω μέσ' σ' τὰ δάκρια.
»Ὅσο γι' ἀφτὸ ποῦ μὲ ρωτᾷς, ἐγὼ νὰ σ' τὸ ξηγήσω.
»'Εκεῖνος εἶναι ὁ δυνατὸς ἀφέντης 'Αγαμέμνος,
»μαζὶ, καὶ δίκιος βασιλιᾶς κι' ἀκοντιστὴς παράξιος·
»κουνιᾶδο ἐγὼ ἡ κακόσουρτη ἕναν καιρὸ τὸν εἶχα.»
Εἶπε, κι' ὁ γέρος τὸν τηρᾷ μὲ θιαμασμὸ καὶ κράζει·
«Ὢ καλομοίρη, ζηλεφτὲ, πλουτόθρεφτε 'Αγαμέμνο,
»πόσους ἀλήθια Δαναοὺς ορίζει ἡ δύναμή σου!
»Καὶ σ' τὴν ἀμπελωτὴ Φρυγιὰ μοῦ 'τυχ' ἐγὼ νὰ σήρω,
»καὶ Φρύγες εἶδ' ἀμέτρητους μὲ παρδαλὰ πουλάρια,
»τοῦ ξακουσμένου Μύγδονα καὶ τοῦ 'Οτριᾶ τ' ἀσκέρια
»ποῦ τότες εἶχαν σύναξη σ' τοῦ Σαγγαριοῦ τοὺς ὄχτους·
»τὶ πῆγα ἐκεῖ βοηθὸς κι' ἐγὼ κι' ἑνώθηκα μαζί τους

»τὸ χρόνο ποῦ οἱ ἀντρόκαρδες πλακώσανε 'Αμαζόνες·
»μὰ τόσοι σὰν τοὺς Δαναοὺς δὲν εἶταν μήτ' ἐκεῖνοι.»
Καὶ τὸ Λυσσέα βλέποντας ξαναρωτάει ὁ γέρος·
«Τήρα κι' ἐκεῖνον, κόρη μου, καὶ πές μου αφτὸς πιός εἶναι.
»Δὲν ἔχει τὴν κορμοστασὰ τοῦ βασιλιᾶ 'Αγαμέμνου,
»μὰ φαίνεται σὰν πιὸ φαρδὺς σ' τοὺς ὤμους καὶ σ' τὰ στήθια.
»Τά 'χει βαλμένα κατὰ γῆς τὰ πλουμιστὰ ἅρματά του,
»καὶ πηγαινόρχεται κοντὰ σ' τοὺς λόχους σὰ μπροστάρης.
»Ναί, μιάζει σὰν τὸ μαλλιαρὸ τὸ κριάρι ποῦ διαβαίνει
»κάνα κοπάδι ἀρίφνητο ἀπ' ἄσπρες προβατίνες.»
Τότες τ' ἀπάντησε ἡ Λενιώ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα·
«'Αφτὸν τὸν λὲν πολύξερο Λυσσέα τοῦ Λαέρτη.
»Σ' τὸ Θιάκι τὸ πετρόνησο γεννήθηκε, καὶ ξέρει
»καὶ πονηριὲς κάθε λογῆς καὶ δύσκολες σοφίες.»
Γυρνάει τότ' ὁ 'Αντήνορας καὶ τῆς Λενιῶς τῆς κάνει·
«Ναί, κόρη μου, πολὺ σωστὰ τὸ λόγο αφτὸ τὸν εἶπες.
»Γιατ' ἦρθε μιὰ φορὰ κι' ἐδῶ ὁ θεϊκὸς Λυσσέας,
»σταλμένος μὲ τὸ βασιλιᾶ Μενέλα ἀπ' ἀφορμή σου.
»Κι' ἔγινα ἐγὼ προστάτης τους, τοὺς φίλεψα σ' τὸ σπίτι,
»κι' εἶδα τὴ γνώμη καὶ τῶν διὸ καὶ τὶς βαθιές τους σκέψες.
»Καὶ σὰν παρρησιάστηκαν σ' τὴ συντυχιὰ τῶν Τρώων,
»ὄρθιοι, τοὺς ὤμους πιὸ ψηλὰ τοὺς κράταγ' ὁ Μενέλας·
»κάθουνταν, καὶ πιὸ ἀρχοντικὸς φαινότανε ὁ Λυσσέας.
»Μὰ κι' ὅταν ἔφτασε ἡ στιγμὴ σ' τὸ πλῆθος νὰ λαλήσουν,
»τότ' ὁ Μενέλας μίλαγε γοργὰ καὶ λίγα λόγια,
»μὰ λίγα καὶ καλά, ἐπειδὴς πολύλογος δὲν εἶταν
»καὶ φωνακλᾶς μωρόγλωσσος... ἢ σὰν πιὸ νιὸς σ' τὰ χρόνια.
»Μὰ κι' ὄρθιος σὰν τινάζουνταν ὁ γνωστικὸς Λυσσέας,
»ἔστεκε, χάμου βλέποντας, μὲ μάτια στηλωμένα
»σ' τὴ γῆς, καὶ τὸ ραβδὶ μπροστὰ γιὰ πίσω δὲν κουνοῦσε,
»μὸν τὸ βαστοῦσε ἀσάλεφτο σὰν ἄπραχτος κανένας·
»λὲς εἶταν ἄθρωπος ζαβὸς, ξεκουτιασμένος ἔτσι.
»Μὰ τὴ μεγάλη του φωνὴ σὰν ἔχυνε ἀπ' τὰ στήθια

»κι' οἱ λόγοι τοῦ 'βγαιναν πυκνοὶ σὰ χιόνια τὸ χειμῶνα,
»θνητὸ δὲν εἶχε πουθενὰ νὰ φτάνει τὸ Λυσσέα.
»Τότες δὲν τὸν κοιτάζαμε μὲ τόση καταφρόνια!»
Τρίτο τὸν Αἴα βλέποντας ρωτάει ὁ γέρος πάλι·
«Κι' ἀφτὸς πιός εἶναι ὁ Δαναὸς, ὁ ἀψηλὸς κι' ἀσίκης,
»ποῦ σ' τὸ κεφάλι ξεπερνᾷ τοὺς ἄλλους καὶ σ' τοὺς ὤμους;»
Τότες τ' ἀπάντησε ἡ Λενιὼ μὲ τὸ σηρτὸ φουστάνι·
«Ὁ γίγας Αἴας εἶναι ἀφτὸς, τῶν 'Αχαιῶνε πύργος.
»Καὶ κοίτα ἐκεῖ τὸ Δομενιᾶ ποῦ στέκει ἀπ' τ' ἄλλο μέρος
»ὅμιος μ' ἀθάνατο θεὸ σ' τῶν λόχων του τὴ μέση
»μὲ γύρω του τῶν Κρητικῶν τὰ πρῶτα παλικάρια.
»Συχνὰ τὸν φιλοξένεβε ὁ καστανὸς Μενέλας
»σ' τὸ σπίτι μας, ἀπ' τὸ νησὶ σὰν ἔρχουνταν τῆς Κρήτης.
»Καὶ τώρ' ἄχ! ὅλους βλέπω τους τοὺς ἄλλους καπετάνιους,
»ποῦ ἐγὼ γνωρίζω καὶ νὰ πῶ κατέχω τ' ὄνομά τους·
»μὰ διὸ δὲ βρίσκω μοναχὰ, τὸν ἀλογοτεχνίτη
»τὸν Κάστορα καὶ τὸ γιερὸ σ' τοὺς γρόθους Πολυδέφκη,
»τοὺς ὁμιοσπλάχνους μου ποῦ μιὰ μᾶς γέννησε μητέρα.
»Κἂν ἀπ' τὴ λουλουδόστρωτη δὲ βγῆκαν Λακωνία,
»κἂν φτάσανε ὡς ἐδῶ κι' ἀφτοὶ μὲ τὰ θαλάσσια πλοῖα,
»μὰ τώρα σ' τῶν ἀντρῶν δὲ θὲν τὴ μάχη νὰ προβάλουν
»σὰ ντροπιασμένοι ἀπ' τὶς πολλὲς πομπές μου κι' ἀτιμίες.»
Ἔτσ' εἶπε, μὰ τοὺς διὸ ἀδερφοὺς τὸ χῶμα τοὺς κρατοῦσε
ἐκεῖ σ' τὴ Σπάρτη, σ' τῆς γλυκιᾶς πατρίδας τους τὸν κόρφο.
Καὶ μέσα τότες σ' τὸ καστρὶ οἱ διὸ διαλαλητάδες
κατέβαιναν μὲ τῶν θεῶν τὰ σεβαστὰ ὁρκιστήρια,
μὲ διὸ σφαχτὰ καὶ πρόσγλυκο κρασὶ, τῆς γῆς τὸ θρέμμα,
μέσ' σ' ἕν' ἀσκὶ γιδίτικο. Καὶ τὰ χρυσὰ ποτήρια
μ' ἕνα κροντῆρι π' ἄστραφτε κρατῶντας ὁ Νιδαῖος,
πῆγε σ' τὸ γέροντα σιμὰ καὶ τὸν παρακινοῦσε·
«Σήκω, τοῦ Λαομέδου γιὲ, οἱ στρατηγοὶ σὲ κράζουν
»τῶν ἀντριωμένωνε 'Αχαιῶν, τῶν ἀλογάδων Τρώων,
»νὰ πᾷς σ' τὸν κάμπο μὲ σκοπὸ ὅρκους πιστοὺς νὰ πάρτε.

»Τί τώρα ὁ πολεμόχαρος Μενέλας μὲ τὸν Πάρη
»γιὰ τὴ Λενιὼ θὰ χτυπηθοῦν μὲ τὰ μακριὰ κοντάρια,
»κι' ὅποιος νικήσει, τὴ Λενιὼ νὰ πάρει καὶ τὸ πρᾶμα,
»κι' ὅρκους ἐμεῖς νὰ κάνουμε ἀγάπης καὶ φιλίας,
»κι' ἔτσι τὴν Τροία θά 'χουμε, κι' ἐκεῖνοι θὰ γυρίσουν
»σ' τ' Ἄργος ποῦ θρέφει ὀμορφονιὲς καὶ ζηλεφτὰ πουλάρια.»
Εἶπε, κι' ὁ γέρος σκιάχτηκε καὶ κράζει σ' τοὺς συντρόφους
νὰ ζέψουν τ' ἄλογα· κι' ἀφτοὶ τὰ ζέβουν χέρι χέρι.
Κι' ἀπάνου τότ' ἀνέβηκε καὶ τὰ βοϊδίσα γέμια
τέντωσε πίσω, κι' ἔπειτα σ' τὸ πλουμισμένο ἀμάξι
ἀνέβηκε ὁ 'Αντήνορας τοῦ βασιλιᾶ ἀπὸ δίπλα·
καὶ μέσ' ἀπ' τὴ Ζερβόπορτα τραβᾶν κατὰ τὸν κάμπο.
Καὶ πιὰ σὰν ἔφτασαν σιμὰ σ' τοὺς 'Αχαιοὺς καὶ Τρῶες,
τότες ξεπέζεψαν σ' τὴ Γῆς ποῦ θρέφει κάθε πλάσμα,
καὶ μέσ' σ' τὴ μέση πρόβαιναν τῶν 'Αχαιῶν καὶ Τρώων.
Τότ' ὄρθιος τ' Ἄργους μονομιὰς σηκώθηκε ὁ ἀφέντης
κι' ὁ ἄξιος τοῦ Λαέρτη γιός. Κι' οἱ φημισμένοι κράχτες
τὰ βάλανε ὅλα τῶν θεῶν τὰ ὁρκιστήρια ἀντάμα,
κι' ἀνακατώσανε κρασὶ μέσ' σ' τὸ λαμπρὸ κροντῆρι,
κι' ἔχυσαν νὰ χεροπλυθοῦν νερὸ σ' τοὺς βασιλιάδες.
Κι' ὁ γιὸς τ' 'Ατρέα σαίρνοντας τὴν κάμα ποῦ 'χε πάντα
κοντὰ σ' τῆς σπάθας τὸ μακρὺ φηκάρι κρεμασμένη,
τρίχες ἀρχίζει ἀπ' τῶν ἀρνιῶν νὰ κόβει τὰ κεφάλια.
Κι' οἱ κράχτες σὰν τὶς μοίρασαν σ' τοὺς πρώτους καπετάνιους
τῶν Τρώων καὶ τῶν 'Αχαιῶν, μὲ χέρια σηκωμένα
κι' ἀψὰ παράκληση ἄρχισε νὰ κάνει ὁ 'Αγαμέμνος·
«Δία πατέρα π' ἀψηλὰ ὁρίζεις ἀπ' τὴν Ἴδα,
»μεγάλε, μυριοδόξαστε! κι' ἐσὺ Ἥλιε ποῦ τὰ πάντα
»βλέπεις κι' ἀκοῦς! καὶ Ποταμοὶ καὶ Γῆς! κι' ἐσεῖς σ' τὸν Ἅδη
»ποῦ σὰν πεθάνει ὁ ψέφτορκος θνητὸς τὸν τιμωρᾶτε,
»μαρτύροι νά 'στε, καὶ πιστοὺς φυλᾶτ' ἐσεῖς τοὺς ὅρκους!
»'Ανίσως ὁ 'Αλέξαντρος σκοτώσει τὸ Μενέλα,
»ἀφτὸς ἃς ἔχει τὴ Λενιὼ μ' ὅλο τὸ βιός, καὶ πίσω

»νὰ πᾶμ' ἐμεῖς σ' τὰ σπίτια μας μὲ τὰ θαλάσσια πλοῖα.
»Μὰ ἂν τὸν 'Αλέξαντρ' ὁ λαμπρὸς Μενέλας θανατώσει,
»οἱ Τρῶες πίσω τὴ Λενιὼ μ' ὅλο τὸ βιὸς νὰ δώσουν,
»καὶ νὰ πλερώσουν πρόστιμο σ' ἐμᾶς καθὼς τεριάζει,
»ποῦ νὰ σταθεῖ παράδειγμα καὶ σ' τοὺς στερνοὺς ἀθρώπους.
»Μὰ ἂ δὲ θελήσει ὁ Πρίαμος κι' οἱ γιοί του νὰ πλερώσουν
»τὸ πρόστιμο, σὰ σκοτωθεῖ ὁ Πάρης, τότ' ἀκόμα
»ἐγὼ καὶ γιὰ τὴν πλερωμὴ θὰ μείνω, κι' ἐδωπέρα
»θὰ πολεμήσω ὡς ποῦ νὰ βρῶ τὴν ἄκρη τοῦ πολέμου.»
Εἶπε καὶ κόβει τῶν ἀρνιῶν μὲ τ' ἄσπλαχνο λεπίδι
τοὺς λάρυγγες, καὶ κατὰ γῆς σπαρταριστὰ τ' ἀφίνει
καὶ ξεψυχᾶν· γιατὶ ὁ χαλκὸς τοὺς πῆρε τὴ ζωή τους.
Κι' ἀπ' τὸ κροντῆρι βγάζοντας κρασὶ μὲ τὰ ποτήρια,
στάζουν καὶ σ' τοὺς παντοτινοὺς θεοὺς περικαλιοῦνται.
Κι' ἀφτοὺς τοὺς λόγους ἔλεγε κάθ' 'Αχαιὸς καὶ Τρῶας·
«Δία κι' ἀθάνατοι θεοί, μεγάλοι, δοξασμένοι!
»ὅπιοι τοὺς ὅρκους βλάψουνε καὶ πρωτοκακουργήσουν,
»ἔτσι ὅπως τρέχει τὸ κρασὶ ἀφτό, καὶ τὰ μιαλά τους
»χάμου νὰ τρέξουνε σ' τὴ γῆς, κι' ἀφτῶν καὶ τῶν παιδιῶν τους,
»καὶ τὸ γυναικολόϊ τους νὰν τὸ χορτάσουν ἄλλοι.»
Τότες κι' ὁ γερο-Πρίαμος τοὺς μίλησε διὸ λόγια·
«Τρῶες, ἀκοῦστέ με, κι' ἐσεῖς, 'Αργῖτες παινεμένοι!
»'Εγὼ σ' τ' ἀνεμοφύσητο καστρὶ γυρίζω πίσω,
»τὶ δὲ βαστᾶν τὰ μάτια μου νὰ δοῦνε τὸ παιδί μου
»ὅτα μὲ τὸν παλικαρᾶ Μενέλα θὰ χτυπιέται.
»Μὰ ἀφτό, θαρρῶ, τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς τὸ ξέρει, κι' οἱ αἰώνιοι
»ἄλλοι θεοί, σὲ πιόνε τους γραφτό 'ναι νὰ πεθάνει.»
Εἶπ' ὁ ἰσόθεος θνητός, καὶ σ' τ' ὄμορφό του ἀμάξι
ἔβαλε ἀπάνου τὰ σφαχτά, κι' ἀνέβηκε κι' ἀτός του,
κι' ἔπειτα πίσω τέντωσε τὰ γιαλισμένα γέμια.
Σιμά του κι' ὁ 'Αντήνορας ἀνέβηκε σ' τ' ἀμάξι.
'Αφτοὶ λοιπὸν γυρίζανε σ' τὴν Τροία ξαναπίσω·
κι' ὁ Έχτορας κι' ὁ θεϊκὸς Λυσσέας πρῶτα πρῶτα

μετροῦσαν τὴν ἀπόσταση. Καὶ τοὺς λαχνοὺς κατόπι
παίρνουν καὶ μέσ' σὲ χάλκινη τοὺς σιοῦν περκεφαλαία,
πιός θὰ πρωτόριχνε ἀπ' τοὺς διὸ τὸ κοφτερὸ κοντάρι.
Κι' ἐκεῖ τ' ἀσκέρια ἀρχίνησαν παράκληση νὰ κάνουν,
καὶ σ' τοὺς ἀθάνατους θεοὺς σηκώσανε τὰ χέρια.
Κι' ἀφτοὺς τοὺς λόγους ἔλεγε κάθ' Ἀχαιὸς καὶ Τρῶας·
«Δία πατέρα π' ἀψηλὰ ὁρίζεις ἀπ' τὴν Ἴδα,
»μεγάλε, μυριοδόξαστε! ὅπιος ἀφτὰ τὰ πάθια
»ἀνάμεσό μας τά 'βαλε, ἂχ κάνε ἀφτὸς νὰ πέσει
»καὶ σ' τ' Ἅδη τὰ ἐφτάβαθα ὡς μέσα νὰ κατέβει,
»κι' ἐμεῖς νὰ κάνουμε ξανὰ ὅρκους πιστοὺς ἀγάπης.»
Ἔτσ' εἴπανε, καὶ τοὺς λαχνοὺς ὁ Ἕχτορας κουνοῦσε,
τηρῶντας πίσω· κι' ἀλαφρὸς τοῦ Πάρη πήδηξ' ὄξω.
Κάθουνται τότες σ' τὴ σειρὰ οἱ ἄλλοι, ἐκεῖ καθένας
ποῦ 'χε ἀφισμένα τ' ἄρματα, τὰ πίλαλά του ζῷα.
Κι' ἐκεῖνος, βάζει σ' τὸ κορμὶ τὴν πλούσια ἀρματωσά του,
τῆς ὀμορφόμαλλης Λενιῶς ὁ ζηλεμένος ἄντρας.
Σ' τὰ πόδια πρῶτα ἐφόρεσε τὰ πλούσια τουζουλούκια,
σ' τοὺς ἀστραγάλους μ' ἀργυρὲς θηλυκωσὲς δεμένα.
Δέφτερα ἐφόρεσ' ἔπειτα σ' τὸ στῆθος τὰ πανώρια
τσαπράζα τ' ἀδερφοῦ Λυκᾶ, καὶ τοῦ 'ρθαν σ' τὸ κορμί του.
Κατόπι γύρω ἐκρέμασε σ' τοὺς ὤμους καὶ τὴ σπάθα,
μ' ἀσημοκάρφια κεντητὴ κι' ἀπὸ χαλκὸ φτιασμένη,
κι' ἔπειτα καὶ τὴ στερεὴ θεώρατή του ἀσπίδα.
Κι' ἔβαλε σ' τὸ λεβέντικο κεφάλι τὴ φαντοῦσσα
περκεφαλαία, π' ἀγριωπὴ ἡ ἀλογόφουντά της
πὰς σ' τὴν κορφὴ κυμάτιζε, καὶ πῆρε τ' ἀντριωμένο
κοντάρι ποῦ τοῦ πήγαινε σ' τὴ χοῦφτα. Καὶ παρόμια,
φοροῦσε κι' ὁ παλικαρᾶς Μενέλας τ' ἄρματά του.
Σὰν ἀρματώθηκαν λοιπὸν, σ' τὸ μέρος του ὁ καθένας,
μέσα σ' τὴ μέση πρόβαιναν τῶν Ἀχαιῶν καὶ Τρώων,
ρίχνοντας φοβερὲς ματιὲς, ποῦ πῆγαν νὰ παγώσουν
οἱ ἀντριωμένοι Δαναοὶ κι' οἱ ἀλογάδες Τρῶες.

Καὶ τ' ἅρματ' ἀνεμίζοντας, νὰ φαγωθοῦν λυσσῶντας,
σταθήκανε, κοντὰ κοντά, σ' τὸ μετρημένον τόπο.
Πρῶτος ὁ Πάρης ἔρριξε τὸ γλήγορο κοντάρι,
καὶ βρῆκε τὴν ὁλόϊση ἀσπίδα τοῦ Μενέλα·
μὰ δὲν τὴν τρύπησ' ὁ χαλκὸς, μὸν σ' τὴν ἀσπίδα μέσα
στράβωσ' ἡ μύτη. Δέφτερος κινοῦσε ὁ γιὸς τ' Ἀτρέα
μὲ τὸ κοντάρι, κι' ἔκανε παράκληση σ' τὸ Δία·
«Ἀφέντη Δία, βόηθα με νὰ γδικηθῶ τὸν ἄντρα
»π' ἄρχισε πρῶτος τ' ἄδικο, τὸ θεϊκόνε Πάρη,
»καὶ σκότωσ' τον τὸν ἄπιστο μὲ τὸ δικό μου χέρι,
»ἔτσι νὰ μὴν κοτάει κανεὶς κι' ἀπ' τοὺς στερνοὺς ἀθρώπους
»νὰ βλάφτει τὸ φιλόξενο ποῦ δείχνει καλωσύνη!»
Εἶπε καὶ σιῶντας ἔρριξε τὸ γλήγορο κοντάρι,
καὶ χτύπησε τὴ στρογγυλὴ ἀσπίδα τ' Ἀλεξάντρου.
Καὶ τὸ κοντάρι τοῦ περνᾷ τὴ φωτοβόλα ἀσπίδα,
καὶ σ' τὰ τσαπράζα χώνεται τὰ μαστροδουλεμένα,
κι' ἴσα τὸ ροῦχο ἐκεῖ κοντὰ τοῦ σκίζει σ' τὸ λαγγόνι·
μὰ γέρνει ἀφτὸς καὶ σώζεται ἀπ' τὸν πικρόνε χάρο.
Τότ' ὁ Μενέλας βγάζοντας τὴ σπάθα, τὴ σηκώνει
καὶ τοῦ βαρεῖ τὸ μέταλλο τῆς περικεφαλαίας·
μὰ τ' ἀργυρόκαρφο σπαθὶ τσακίστηκ' ἐκειπάνου
σὲ τρία τέσσερα, κι' ἐφτὺς τοῦ ξέπεσε ἀπ' τὰ χέρια.
Τότες τηράει τὸν οὐρανὸ καὶ ρίχνει μιὰ βλαστήμια·
«Δία, ἀπὸ σένανε θεὸς κανένας πιὸ γρουσούζης!
»Εἶπα δὰ πῶς τὴν ἀπιστιὰ θὰ γδικηθῶ τοῦ Πάρη·
»μὰ δές! σ' τὰ χέρια μοῦ 'σπασε ἡ σπάθα, κι' ἀπ' τὴ χοῦφτα
»τίναξα τ' ὅπλο σ' τ' ἄδικα χωρὶς νὰν τὸν σκοτώσω!»
Εἶπε καὶ μ' ἕνα πήδημα τὸν ἅδραξ' ἀπ' τὴ φοῦντα,
κι' ἔστριψε, καὶ σ' τῶν Ἀχαιῶν τὸ μέρος τὸν τραβοῦσε.
Καὶ τ' ὁλοκέντητο λουρὶ τὸν ἔπνιγ' ἀπὸ κάτου
ἀπ' τὸν καλόθρεφτο λαιμὸ, ποῦ τεντωτὸ κρατοῦσε
ἀπ' τὸ πηγοῦνι κάτωθες τὴν περικεφαλαία.
Καὶ τότες θὰν τὸν ἔπαιρνε καὶ θ' ἀποχτοῦσε δόξα

ἀφάνταστη, μὸν σ' τὴ στιγμὴ τὸν εἶδε ἡ 'Αφροδίτη
καὶ τὸ βοϊδόλουρο τοῦ σπᾷ· κι' ἡ περικεφαλαία
ἔτσ' ἄδια πήγαινε μαζὶ μὲ τ' ἀντριωμένο χέρι.
Κι' ἀφτήνε τότ' ὁ βασιλιᾶς στριφογυρίζοντάς την
τὴν τίναξε σ' τῶν 'Αχαιῶν κατὰ τ' ἀσκέρι πέρα,
κι' οἱ μυριαγαπημένοι του τὴν πήρανε συντρόφοι·
κι' ἀτός του πίσω πήδησε μὲ τὸ μακρὺ κοντάρι,
νὰν τὸν σκοτώσει ἀφρίζοντας. Μανάχα ἡ 'Αφροδίτη
τὸν ἅρπαξ' ἔφκολ' ἔφκολα, σὰ θέαινα, ἀπ' τὴ μέση,
τὸν σκέπασε μ' ἕνα πυκνὸ σκοτάδι, καὶ τὸν πῆγε
καὶ μέσ' σ' τὸ μοσκομύριστο τὸν κάθισε γιατάκι.
Κι' ἔπειτα πῆγε τὴ Λενιὼ νὰ κράξει. Καὶ τὴ βρῆκε
σ' τὸν πύργο ἀπάνου μὲ πολλὲς τριγύρω παρακόρες,
καὶ μὲ τὸ χέρι τὴν τραβᾷ ἀπ' τὸ λαμπρὸ φουστάνι,
ὅμια μὲ μιὰ παλαιϊκιὰ γρηὰ μαλλοτεχνίτρα,
ποῦ τὰ πολύτιμα μαλλιὰ τῆς δούλεβε σὰν εἶταν
σ' τὸν τόπο της, καὶ πιὸ πολὺ τὴν ἀγαποῦσε ἀπ' ὅλες·
ὅμια μ' ἀφτή, τῆς μίλησε ἡ ρόδινη 'Αφροδίτη·
«Ἔλα κι' ὁ Πάρης σὲ ζητᾷ σ' τὸ σπίτι νὰ γυρίσεις.
»Ἄχ στολισμένο νὰν τὸν δεῖς ἀπ' ὀμορφιὰ πῶς λάμπει
»μέσ' σ' τὸ γιατάκι, ἀπάνου ἐκεῖ σ' τὸ τορνεφτὸ κρεβάτι!
»Λὲς κι' ἀπὸ μάχη δὲ γυρνᾷ, μὸν σὲ χορὸ πῶς βγαίνει,
»ἢ τὸ χορὸ πῶς τέλιωσε καὶ τώρα πάει νὰ κάτσει.»
Ἔτσ' εἶπε καὶ τῆς τάραξε τὰ σπλάχνα μέσ' σ' τὰ στήθια.
Σὰν ἔνιωσ' ὅμως τῆς θεᾶς τ' ἀχτιδοβόλα μάτια,
τὰ χαριτόμορφα λαιμά, τὰ στήθια ποῦ μαγέβουν,
σκιάχτηκε τότες κι' ἄνοιξε τὰ χείλια νὰν τῆς κρίνει·
«Καλότυχη, τί θὲς μ' ἀφτὰ τὸ νοῦ νὰ μοῦ πλανέσεις;
»Μὴ θὲς πιὸ πέρα νὰ μὲ πᾷς σὲ κάμια πλούσια χώρα,
»σ' τὴ Μαιονία ἢ σ' τὴ Φρυγιὰ μὲ τὰ πολλὰ τ' ἀμπέλια,
«ἂν ἔχεις κάνα νιὸ κι' ἐκεῖ ἀκριβαγαπημένο;
»Πῶς τάχα τώρα νίκησε τὸν Πάρη ὁ γιὸς τ' 'Ατρέα
»καὶ θέλει πίσω σπίτι του τὴν ἔρμα νὰ μὲ πάρει,

»τώρα γι' άφτὸ μοῦ κόπιασες μὲ τὰ πλανέματά σου;
»Σῆρε σιμά του κάθησε, καὶ τοὺς θεοὺς παραίτα,
»κι' ἂς μὴ σὲ πᾶν τὰ πόδια σου σ' τὸν Ἔλυμπο πιὰ πίσω,
»μὸν πάντα τυραγνιοῦ μ' ἀφτὸν καὶ βλέπε τον σ' τὰ μάτια
»ὡς ποῦ γυναῖκα ἢ σκλάβα του σ' τὸ τέλος νὰ σὲ κάνει.
»'Εγὼ ὅμως δὲν πηγαίνω ἐκεῖ μαζί του νὰ πλαγιάσω.
»Ντροπὴ 'ναι, καὶ τί θά 'λεγαν οἱ Τρώϊσσες γιὰ μένα
»νά θε τ' ἀκούσουν;... Καὶ μὲ τρῶν πολλὰ σκουλήκια ἐμένα.»
Τότες τοῦ Δία θύμωσε ἡ κόρη καὶ τῆς εἶπε·
«Μὴ μ' ἐρεθίζεις, ἄμοιρη, κι' ἀπ' τὸ θυμὸ σ' ἀφήκω,
»καὶ τόσο σ' ὀχτρεφτῶ ὅσο πρὶν σ' ἀγάπησα περίσσα,
»κι' ὄχτρητες ρίξω τρομερὲς ἀνάμεσα τῶν διό τους,
»τῶν Τρώων καὶ τῶν 'Αχαιῶν, κι' ἄσκημα ἐσὺ τελιώσεις.»
Εἶπε, καὶ τρόμαξε ἡ Λενιὼ ἡ διογεννημένη,
κι' ἔφυγ' ἀγάλια, σκεπαστὴ μὲ τὴν κατάσπρη μπόλια,
κρυφὰ ἀπ' τὶς ἄλλες· κι' ἡ θεὰ πῆρε τὸ δρόμο πρώτη.
Κι' ἅμα σ' τοῦ Πάρη φτάσανε τ' ἀρχοντικὸ παλάτι,
τρέξανε ἀμέσως σ' τὴ δουλιὰ οἱ ἄξιες παρακόρες,
κι' ἐκείνη ἀπάνου ἀνέβηκε, ἡ λατρεφτὴ γυναῖκα.
Καὶ πῆρε τότ' ἕνα σκαμνὶ ἡ χρυσωπὴ 'Αφροδίτη,
καὶ πῆγε καὶ τ' ἀπίθωσε καταντικρὺ τοῦ Πάρη.
'Εκεῖ τότ' ἔκατσε ἡ Λενιώ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα,
μὲ γυρισμένο πρόσωπο, καὶ τά 'ψαλε τ' ἀντρός της·
«Ξανάρθες ἀπ' τὸν πόλεμο... ποῦ νά θε σὲ σκοτώσει
»σ' τὸν πόλεμ' ὁ παλικαρᾶς π' ἄντρα μου ἐγὼ τὸν εἶχα!
»'Εσὺ παινιόσουν δὰ ἄλλοτες τὸν καστανὸ Μενέλα
»πῶς τὸν νικᾷς σ' τὴ δύναμη, σ' τὰ χέρια, σ' τὸ κοντάρι·
»μὰ σῆρε κι' ἀντροκάλεσ' τον νὰ ξαναβγεῖτε τώρα
»στῆθος μὲ στῆθος. Μὸν ἐγὼ σ' τὸ λέω γιὰ τὸ καλό σου,
»νὰ πάψεις, κι' ἀσυλλόγιστα νὰ μὴ ζητᾷς πολέμους
»καὶ μάχες μὲ τὸ βασιλιᾶ Μενέλα νὰ μοῦ σταίνεις,
»μήπως σὲ στρώσει γλήγορα μὲ τὸ κοντάρι χάμου.»
Κι' ὁ Πάρης τότ' ἀπάντησε καὶ τῆς Λενιῶς τῆς εἶπε·

«Γυναῖκα, μὴ μὲ κατεχᾷς μὲ τὰ πικρά σου λόγια.
»Τὶ τώρα μὲ τὴν Ἀθηνᾶ μὲ νίκησ' ὁ Μενέλας,
»κι' ἄλλοτ' ἀφτὸν κι' ἐγώ. Θεοὶ κι' ἐμᾶς μᾶς παραστέκουν.
»Μὸν πᾶμε τώρα τὸ φιλὶ σ' τὸ στρῶμα νὰ χαροῦμε·
»τὶ τέτια φλόγα σ' τὴν καρδιὰ δὲν ἔνιωσα ποτές μου,
»μήτ' ὅταν πρῶτα σ' ἅρπαξα ἀπ' τὴν πανώρια Σπάρτη,
»καὶ μὲ τὰ πελαγόδρομα ταξίδεβα καράβια,
»καὶ σ' τὴν Κρανάη σ' ἔσφιξα σ' τὴν ἀγκαλιά, ὅσο τώρα
»σὲ λαχταράω κι' ἀποθυμιὰ γλυκιὰ μὲ κυριέβει.»
Ἔτσ' εἶπε καὶ ξεκίνησε μπροστὰ κατὰ τὸ στρῶμα,
καὶ πίσωθ' ἡ ροδόθωρη Λενιὼ τὸν ἀκλουθοῦσε.
Ἀφτοὶ λοιπὸν πλαγιάσανε σ' τὸ τορνεφτὸ κρεβάτι,
κι' ὁ γιὸς τ' Ἀτρέα σὰ θεριὸ γυρνοῦσε μέσ' σ' τὸ πλῆθος,
ἴσως ξανοίξει πουθενὰ τὸ θεϊκόνε Πάρη.
Μὰ δὲ μποροῦσ' ἀπ' τοὺς βοηθοὺς κανένας κι' ἀπ' τοὺς Τρῶες
νὰ δείξει τὸν Ἀλέξαντρο σ' τὸν καστανὸ Μενέλα.
Κι' ὄχι τὸν εἶδαν, καὶ νὰ πεῖς τὸν κρύβανε ἀπ' ἀγάπη,
τὶ σὰν τὸ μάβρο θάνατο τόνε μισοῦσαν ὅλοι.
Τότες τοὺς εἶπε ὁ δυνατὸς ἀφέντης Ἀγαμέμνος·
«Ἀκοῦστε, Τρῶες καὶ βοηθοί, κι' ἀκοῦστέ με, Δαρδάνοι!
»Ἡ νίκη φαίνεται, θαρρῶ, τοῦ βασιλιᾶ Μενέλα,
»καὶ τώρα βγάλτε δῶστέ μας τὸ βιὸς μὲ τὴν Ἑλένη,
»κι' ἔστι ὅσο πρέπει πρόστιμο νὰ μᾶς πλερῶστε ἀκόμα,
»ποῦ νὰ σταθεῖ παράδειγμα καὶ σ' τοὺς στερνοὺς ἀθρώπους.»
Ἔτσι τοὺς εἶπε, κι' οἱ λοιποὶ ζητωκραβγᾶνε Ἀργῖτες.

Καὶ σ' τὸ χρυσόστρωτο οἱ θεοὶ παλάτι μὲ τὸ Δία
κάθουνταν κι' εἴχανε βουλή, καὶ τοὺς κερνοῦσε γύρω
νεχτάρι ἡ Ἥβα· κι' οἱ θεοὶ μὲ τὰ χρυσὰ ποτήρια
ἕνας τὸν ἄλλο φίλεβε, καὶ τήραζαν τὴν Τροία.
Κι' ἄξαφνα ὁ Δίας πάσκιζε τὴν Ἥρα νὰ κεντήσει
μ' ἕνα διὸ λόγι' ἀγγιχτικά, καὶ πλάγια τὰ μιλοῦσε·
«Ἔχει προστάτρες διὸ θεὲς ὁ βασιλιᾶς Μενέλας,
»τὴν Ἥρα τὴν Ἀργίτισσα, τὴν Ἀθηνᾶ τὴ Σώστρα.
»Μὰ ἀφτὲς μακριά του κάθουνται καὶ σοῦ τὸ διασκεδάζουν
»θωρῶντας· ἡ φιλόγελη ὅμως θεὰ Ἀφροδίτη
»σ' τὸν Πάρη πάντα 'ναι κοντά, τὸν βγάζει ἀπ' τοὺς κιντύνους,
»καὶ τώρα μέσ' ἀπ' τοῦ φειδιοῦ τὸν γλύτωσε τὸ στόμα.
»Δὲν ἔχει ὡς τόσο, ἐνίκησε ὁ καστανὸς Μενέλας.
»Κι' ἐμεῖς ἂς δοῦμε ἀφτὴ ἡ δουλιὰ πῶς πρέπει νὰ τελιώσει·
»θ' ἀνάψουμε ἄγριο πόλεμο καὶ μάχες ξαναπίσω,
»γιὰ λέτε πιὰ νὰ βάλουμε ἀγάπη ἀνάμεσό τους;
»Μὰ ἂν πάλι σᾶς καλόρχεται καὶ δὲ σᾶς πολυνιάζει,
»ἂς μείνει ἡ χώρα ἀπείραγη τοῦ βασιλιᾶ Πριάμου,
»καὶ πίσω σ' τ' Ἄργος ἡ Λενιὼ ἂς πάει μὲ τὸ Μενέλα.»
Εἶπε, κι' ἀφτὲς κατσούφιασαν, ἡ Ἀθηνᾶ κι' ἡ Ἥρα.
Οἱ διό τους κάθουνταν, ἡ μιὰ κοντὰ κοντὰ σ' τὴν ἄλλη,
καὶ γιὰ τοὺς Τρῶες συφορὲς σ' τὸ νοῦ τους μελετοῦσαν.
Κι' ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἔβγαλε μιὰ λέξη, μὸν σωποῦσε,
κι' ἄγριος τὴν ἔπιανε θυμός, σκασμένη μὲ τὸ Δία·
μὰ ἀπ' τὸ θυμὸ ξεχείλισε ἡ Ἥρα καὶ τοῦ κάνει·
«Τί 'ναι ποῦ κάθεσαι καὶ λές, γιὲ φοβερὲ τοῦ Κρόνου;
»Πῶς θὲς τοὺς κόπους ἄδικα σ' τὴ μέση νὰ μ' ἀφήκεις,

»τὸν ἵδρωτά μου ποῦ 'δρωσα νὰ τρέχω ἀπάνου κάτου,
»καὶ τ' ἄλογά μου ἀφάνισα παντοῦ στρατολογῶντας
»γιὰ τοῦ Πριάμου τὸ κακὸ καὶ τῶν παιδιῶν του. Κάν' το!
»μὰ κι' ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι θεοὶ δὲ συφωνᾶμε.»
Τότες ὁ Δίας ἀπαντᾷ βαριὰ ἀγαναχτισμένος·
«Καλότυχη, μὰ τί λοιπόν! τόσα κακὰ σοῦ κάνουν
»ὁ Πρίαμος κι' ὅλοι του οἱ γιοί, ποῦ πολεμᾷς αἰώνια
»νὰν τοὺς ρημάξεις σύρριζα τὴ μυριοπλούσια χώρα;
»Νὰ δύνουσουν μονάχα ἐσὺ νὰ μπεῖς σ' τὸ κάστρο μέσα
»κι' ὠμὸ νὰ φᾷς τὸν Πρίαμο, νὰ φᾷς καὶ τὰ παιδιά του,
»κι' ὅλους τοὺς Τρῶες, τότες πιὰ θὰ χόρταινε ὁ θυμός σου.
»Κάνε ὅπως θές! μὰ κοίταξε μὴ βγάλει ἀφτὴ ἡ διχόνια
»ἀνάμεσό μας ἔπειτα καμιὰ μεγάλη ἀμάχη.
»Μὸν ἕνα λόγο θὰ σοῦ πῶ καὶ νὰ μοῦ τὸν θυμᾶσαι.
»Σὰν κάνω ἀπόφαση κι' ἐγὼ καὶ θέλω νὰ χαλάσω
»κάστρο κανένα ὅπου νὰ ζοῦν ἀθρῶποι ἀγαπητοί σου,
»νὰ μὴ μοῦ φέρνεις σ' τὸ θυμὸ ἀμπόδια, μὸν ν' ἀφήκεις.
»Σοῦ 'δωκα θέλοντας κι' ἐγώ, καὶ μ' ἄθελα τὰ σπλάχνα.
»Γιατὶ ὅσες χῶρες βρίσκουνται σ' τὸν ἥλιονε ἀπὸ κάτου
»καὶ σ' τὸν ἀστρόφωτο οὐρανὸ θνητοκατοικημένες,
»ἀπ' ὅλες πιὸ πολύτιμη ἀφτή 'ταν σ' τὴν καρδιά μου,
»ἡ ἅγια Τροία, ὁ Πρίαμος, κι' ὁ ξακουστὸς λαός του.
»Τὶ προσφορὲς δὲν ἔλειπαν ποτὲς ἀπ' τὸ βωμό μου,
»σταλιὲς καὶ τσίκνα· ἀφτὸς κι' ἐμᾶς μᾶς ἔπεσε μιστός μας.»
Τότες τ' ἀπάντησε ἡ κυρά, ἡ μαρμαρόλαιμη Ἥρα·
«Τώρα τρεῖς χῶρες ἔχω ἐγὼ πολὺ πιὸ λατρεμένες,
»τ' Ἄργος, καὶ τὴν πλατύδρομη Μυκήνα, καὶ τὴ Σπάρτη,
»καὶ χάλασέ τες ἂν ποτὲς τὶς ὀχτρεφτεῖ ἡ καρδιά σου·
»κι' ἀφτὲς δὲ σ' τὶς ἀρνιέμαι ἐγὼ καὶ δὲν τὶς διαφεντέβω.
»Τὶ κι' ἂν ἀρνιέμαι καὶ ζητῶ ἀμπόδια νὰ σοῦ βάλω,
»τί κατορθώνω ποῦ 'σαι ἐσὺ πολὺ πιὸ δυνατός μου;
»Ὅμως δὲν πρέπει νὰ χαθεῖ κι' ὁ κόπος ὁ δικός μου,
»γιατὶ εἶμαι θέαινα κι' ἐγώ, κι' ἀπ' τὴ δική σου φύτρα,

»καὶ πιὸ ὁλωνῶνε σεβαστὴ γεννήθηκ' ἀπ' τὸν Κρόνο,
»καὶ γιὰ τὰ χρόνια κι' ἐπειδὴς μὲ λὲν δικό σου τέρι,
»ἐσένα ποῦ 'σαι βασιλιᾶς τῶν ἀθανάτων ὅλων.
»Μὰ παραχώρησες σ' ἀφτὰ θὰ κάνουμε κι' οἱ διό μας,
»ἐσὺ σ' ἐμένανε κι' ἐγὼ σ' ἐσένα θενὰ κάνω,
»κι' οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι θεοὶ θὰ πᾶν κατὰ πῶς πᾶμε.
»Μὸν τώρ' ἀμέσως πρόσταξε τὴν 'Αθηνᾶ νὰ τρέξει
»σ' τοὺς πολυτάραχους στρατοὺς τῶν 'Αχαιῶν καὶ Τρώων,
»κι' ἔτσι νὰ κάνει π' ἄπιστα ν' ἀρχίσουν πρῶτοι οἱ Τρῶες
»καὶ νὰ χτυπᾶν τοὺς 'Αχαιοὺς ποῦ κέρδισαν τὴ νίκη.»
  Ἔτσ' εἶπε, καὶ τὴν ἄκουσε ὁ κεραβνοτινάχτης,
καὶ λέει ἐφτὺς σ' τὴν 'Αθηνᾶ διὸ φτερωμένα λόγια·
«Πήγαινε κάτου σ' τὸ στρατὸ δίχως στιγμὴ νὰ χάσεις,
»κι' ἔτσι νὰ κάνεις π' ἄπιστα ν' ἀρχίσουν πρῶτοι οἱ Τρῶες
»καὶ νὰ χτυπᾶν τοὺς 'Αχαιοὺς ποῦ κέρδισαν τὴ νίκη.»
  Ἔτσ' εἶπε καὶ ξαπόστειλε τὴν 'Αθηνᾶ σ' τ' ἀσκέρι,
ὅπως κι' ἐκείνη ὥρα πολλὴ νὰ τρέξει λαχταροῦσε,
κι' ἀπ' τοῦ 'Ελύμπου χύθηκε τὰ κορφοβούνια κάτου.
Πῶς τ' ἄστρο φαίνεται ποῦ ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου σφεντονίζει,
κι' εἶναι σημάδ' ἢ σὲ λαὸ πολύστρατο ἢ σὲ νάφτες,
λαμπρὸ, καὶ σπίθες ἄπειρες σ' τὸ δρόμο του σκορπιοῦνται,
σὰν τέτιο ἀστέρι χύθηκε κι' ἀφτὴ σ' τὸν κόσμο κάτου,
κι' ἔπεσε ἀνάμεσα τῶν διό. Καὶ κοίταζαν μὲ τρόμο
οἱ φτεροπόδαροι 'Αχαιοὶ κι' οἱ ἀλογάδες Τρῶες.
Κι' ἔτσι ὁ καθένας ἔλεγε, σ' τὸ γείτονα γυρνῶντας·
«Γιὰ πάλι πόλεμος κακὸς θ' ἀνάψει κι' ἄγρια μάχη,
»γιὰ βάζει ἀνάμεσα σ' τοὺς διὸ ἀγάπη ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου,
»ποῦ 'ναι σ' τὸν κόσμο μοιραστὴς στημένος τοῦ πολέμου.»
  Ἔτσι ὁ καθένας ἔλεγε τῶν 'Αχαιῶν καὶ Τρώων.
Κι' ἐκείνη μ' ἄντρα μιάζοντας, μ' ἀκοντιστὴ γενναῖο,
τὸ Λαοδόκο, χώθηκε μέσ' σ' τὸ σωρὸ τῶν Τρώων,
παντοῦ τὸν ἄξιο Πάνταρο ποῦθε νὰ βρεῖ ζητῶντας.
Καὶ βρῆκε τοῦ Λυκᾶ τὸ γιὸ, τὸν ὥριο κι' ἀντριωμένο,

νὰ στέκει, κι' εἶχε τοὺς γιεροὺς τῶν ἀσπιστάδων λόχους
τριγύρω, π' ἀπ' τὰ ρέματα τοὺς ἔφερε τοῦ Αἴσπου.
Καὶ πάει σιμὰ καὶ τοῦ λαλεῖ διὸ φτερωμένα λόγια·
«Τάχατες θὲς τὸ λόγο μου, γιὲ τοῦ Λυκᾶ, ν' ἀκούσεις ;
»Γοργὴ σαΐτα σοῦ βαστᾷ νὰ ρίξεις τοῦ Μενέλα ;
»Θὰ σ' τό 'χουν χάρη οἱ Τρωϊδες, θὰ σὲ παινέσουν ὅλοι,
»κι' ἀπ' ὅλους χάρη πιὸ πολὺ θὰ σ' τὸ γνωρίζει ὁ Πάρης,
»καὶ πρῶτος μ' ἀξετίμωτα θὰ σὲ φορτώσει δῶρα
»ἂ δεῖ τὸν πολεμόχαρο Μενέλα ν' ἀνεβάσεις
»πὰς σ' τὴν πολύπικρη φωτιὰ σαϊτοτρυπημένο.
»Μὸν ἔλα καὶ σαΐτεψ' τον τὸ βασιλιᾶ Μενέλα,
»καὶ κάνε τάμα σ' τὸ θεὸ τὸν πουρνογεννημένο,
»πλῆθος ἀρνιὰ χρονιάρικα νὰ σφάξεις σ' τὸ βωμό του,
»πίσω σὰν πᾷς σ' τὸν τόπο σου, σ' τὴ βλογημένη Ζέλια.»
Μ' ἀφτὰ τὰ λόγια τ' ἄμιαλου τοῦ πείθει τὸ μιαλό του.
'Αμέσως τ' ὀμορφόξυστο ξεκρέμασε δοξάρι,
τ' ἀγριοτραγίσο, π' ἄλλοτες τὸν τράγο μοναχός του
κάτου ἀπ' τὰ στήθια βάρεσε, ἐκεῖ ποῦ καρτερῶντας
ἀπ' τὸ ποδόχι σ' τὸν γκρεμὸ τὸν εἶδε νὰ προβάλει·
κι' ἔπεσε πίσω ἀνάσκελα ὁ τράγος πὰς σ' τὸ βράχο.
Πὰς σ' τὴν κορφὴ εἶχε κέρατα μακριὰ δεκάξι χοῦφτες,
κι' ὁ κερατοπελεκητὴς ποῦ τά 'δεσε μὲ τέχνη,
τὰ γιάλισ' ὅλα, καὶ χρυσὸ τοὺς ἔβαλε κοράκι.
Λοιπὸν τὸ τέντωσε καλά, ἀκουμπισμένο χάμου,
καὶ κατὰ γῆς τ' ἀπίθωσε. Κι' ὀμπρός του τὶς ἀσπίδες
κρατήσανε οἱ συντρόφοι του, μὴν τύχει καὶ πλακώσουν
πρὶν οἱ γενναῖοι Δαναοί, πρὶν δοῦνε χτυπημένο
τὸν ξακουστὸ τ' 'Ατρέα γιό, τὸν καστανὸ Μενέλα.
Καὶ βγάζει ἀφτὸς τὸ σκέπασμα τῆς θήκης, καὶ σαΐτα
παίρνει καινούργια, φτερωτή, πηγὴ τῶν μάβρων πόνων·
καὶ τὴ σαΐτ' ἀπάνου ἐφτὺς στερέωσε σ' τὴν κόρδα,
κι' ἔκανε τάμα σ' τὸ θεὸ τὸν πουρνογεννημένο,
πλῆθος ἀρνιὰ χρονιάρικα νὰ σφάξει σ' τὸ βωμό του,

πίσω σὰν πάει σ' τὸν τόπο του, σ' τὴ βλογημένη Ζέλια.
Κι' ἔπιασε κόρδα καὶ λαβὲς ἀντάμα, καὶ τραβοῦσε·
τὴν κόρδ' ἀγγίζει σ' τὸ βυζὶ, τ' ἀγκύλι σ' τὸ δοξάρι.
Καὶ τέλος πιὰ σὰν τέντωσε τὸ λυγιστὸ δοξάρι,
βούηξε τ' ὅπλο... ἡ κόρδ' ἀχεῖ βαριά... πηδᾷ ἡ σαΐτα...
γοργόσταλτη, μέσ' σ' τὸ σωρὸ νὰ πέσει λαχταρῶντας.
Μονάχα δὲ σὲ ξέχασαν, Μενέλα, μήτ' ἐσένα
οἱ τρισμακάριστοι θεοὶ, κι' ἡ 'Αθηνᾶ πιὸ πρώτη,
ποῦ μπῆκε ὀμπρὸς καὶ σοῦ 'διωξε τὴν ἄχαρη σαΐτα.
'Απ' ὅλο τ' ἄλλο του κορμὶ τὴν ἔδιωξε, σὰ μάννα
ποῦ διώχνει μυῖγ' ἀπ' τὸ μωρὸ σὰν τῆς γλυκοκοιμᾶται·
μὰ ἀτή της τὴν ξανάστειλε νὰ πέσει σ' τὸ ζουνάρι,
ἐκεῖ ποῦ σμίγανε τὰ διὸ χρυσὰ θηλυκωτήρια
κι' εἶταν διπλὴ ἡ ἁρματωσά. Σ' τὸ ταιριαστὸ ζουνάρι
πέφτει ἡ πικρὴ καὶ τὸ τρυπᾷ σαΐτα πέρα πέρα,
καὶ σ' τὰ τσαπράζα χώνεται τὰ μαστροδουλεμένα
καὶ σ' τὴ φασκιὰ ποῦ τοῦ κορμιοῦ τὴν εἶχε φυλαχτῆρι
καὶ φράχτη κάθε κονταριοῦ, καὶ πιὸ πολὺ τὸν εἶχε
προφυλαγμένο, μὰ κι' ἀφτὴ τὴν πέρασ' ἴσα πέρα.
Καὶ ξώσαρκα ἔτσι χάραξε τοῦ στρατηγοῦ τὸ κρέας,
κι' ἔτρεχ' ἐφτὺς ἀπ' τὴν πληγὴ μαβρόθολο τὸ αἷμα.
Σὰν ὅταν φίλντισι καμιὰ γυναῖκ' ἀλυκοβάφει,
Λακώνισσα κἂν Κάρισσα, γι' ἀλόγων μαγουλίκα,
καὶ φυλαγμένο βρίσκεται μέσ' σ' τὸ κελάρι κάτου·
πολλοὶ σ' τὰ ζᾶ νὰν τό 'χανε στολίδι λαχταροῦνε,
μὰ ἀφτὸ προσμένει βασιλιᾶ μιὰ μέρα νὰ στολίσει,
νὰ δίνει σ' τ' ἄλογ' ὀμορφιὰ, τιμὴ σ' τὸν ἀλογάρη·
ἔτσι σοῦ ματοβάφηκαν, Μενέλα, τὰ θρεμένα
μεριὰ, καὶ κάτου τὰ κανιὰ κι' οἱ ὄμορφοι ἀστραγάλοι.
Τρόμαξε τότ' ὁ δυνατὸς ἀφέντης 'Αγαμέμνος,
αἷμα σὰν εἶδε μελανὸ ἀπ' τὴν πληγὴ νὰ τρέχει·
τρόμαξε ἀκόμα κι' ὁ γιερὸς παλικαρᾶς Μενέλας.
Ὅμως σὰν εἶδε τ' ἄντερο ἀπ' ὄξω καὶ τ' ἀγκίδια,

μέσα ἡ καρδιὰ συνέφερε σ' τὰ στήθια πίσω πάλι.
Τότες βαριὰ στενάζοντας τοὺς εἶπ' ὁ 'Αγαμέμνος,
ὁ δοξασμένος βασιλιᾶς, κρατῶντας ἀπ' τὸ χέρι
τὸν ἀδερφό του, καὶ μαζὶ στενάζαν κι' οἱ συντρόφοι·
«Ἄχ ἀδερφέ μου, ὁρκίστηκα λοιπὸν τὸ θάνατό σου
»ποῦ μόνο σ' ἔστησα μπροστὰ γιὰ μᾶς νὰ πολεμήσεις,
»καὶ νά οἱ ὀχτροὶ σὲ λάβωσαν καὶ πάτησαν τοὺς ὅρκους.
»Μὰ ἄχρηστοι οἱ ὅρκοι ἔτσι δὲν πᾶν καὶ τῶν ἀρνιῶν τὸ αἷμα,
»κι' οἱ ἄδολες δεξὲς σταλιὲς ποῦ μᾶς ἐδίναν θάρρος.
»Γιατὶ κι' ἂ δὲν παιδέψει ἐφτὺς ὁ Δίας, μὰ παιδέβει
»ὕστερ' ἀργά, καὶ μὲ βαριὲς ζημιὲς ξεπαγαδιάζουν,
»μὲ τὶς δικές τους κεφαλές, τὰ γυναικόπαιδά τους.
»Τὶ μοῦ τὸ λέει ἀλάθεφτα ἐμέν' ἀφτὸ ἡ καρδιά μου·
»θὰ φέξει ἡ μέρα μιὰ φορὰ ποῦ θὰ χαθεῖ κι' ἡ Τροία
»κι' ὁ βασιλιᾶς ὁ Πρίαμος κι' ὁ ξακουστὸς λαός του,
»κι' ἀφτοὺς ὁ ἀψηλόθρονος τοῦ Κρόνου γιὸς ἀτός του
»τὴ σκοτεινὴ ἀπ' τὰ σύγνεφα θὰν τοὺς τραντάει φουρτοῦνα,
»πὰς σ' ὅλους τους, γι' ἀφτόνε ἐδῶ τὸ δόλο θυμωμένος.
»'Αφτὰ ποτὲς ἀτέλιωτα δὲ θὰν τὰ δεῖς νὰ μείνουν·
»μονάχα ἡ λύπη σου, ἀδερφέ, τὰ σπλάχνα θὰ μοῦ σφάζει
»ἂν πᾷς ἐσὺ καὶ τῆς ζωῆς ἂ σοῦ κοπεῖ τὸ νῆμα,
»τὶ ντροπιασμένος κι' ἄτιμος θὰ σήρω πίσω σ' τ' Ἄργος,
»τὶ τὴν πατρίδα οἱ Δαναοὶ θὰ θυμηθοῦν σὲ λίγο
»καὶ τὴν 'Αργίτισσα Λενιὼ τῶν Τρώων θεν' ἀφίσουν
»καὶ τοῦ Πριάμου παίνεμα. Κι' ἐσένα ἐδῶ θαμένο
»μὲ δίχως ὄφελος, ἡ γῆς θὰ τρώει τὰ κόκκαλά σου.
»Κι' ἔτσι κανεὶς περήφανος ὀχτρὸς θὰ πεῖ μιὰ μέρα,
»ποδοπατῶντας τοῦ λαμπροῦ Μενέλα τὸ μνημοῦρι·
»'Ἔτσι ναί! πάντα τὸ θυμὸ νὰ βγάζει ὁ 'Αγαμέμνος,
»'ὅπως καὶ τώρα στράτεμα ἔφερ' ἐδῶ τοῦ κάκου,
»'μὰ πίσω σ' τ' Ἄργος γύρισε, σ' τὴν ποθητὴ πατρίδα,
»'μ' ἄδια καράβια, ἀφίνοντας τὸν ξακουστὸ Μενέλα.'
»Ἔτσι θὰ πεῖ· κι' ἂς ἄνοιγε γιὰ μένα τότ' ὁ Ἅδης!»

Μὰ τότες τοῦ 'δωκε καρδιὰ ὁ καστανὸς Μενέλας·
«Θάρρος! καὶ μὴ φοβίζεις πιὰ τῶν 'Αχαιῶν τ' ἀσκέρι.
»Δὲ μπῆκε μέσ' σ' τὸ ψυχικὸ ἡ κοφτερὴ σαΐτα·
»μ' ἔσωσ' ὀμπρὸς τὸ πλουμιστὸ ζουνάρι, κι' ἀπὸ κάτου
»ἀφτὴ ἡ ποδιά μου κι' ἡ φασκιὰ ποῦ φτιάσανε οἱ χαλκιάδες.»
Τότες τοῦ λέει ὁ δυνατὸς ἀφέντης 'Αγαμέμνος·
«Ἄμποτες νά 'ναι ἀληθινὸ, Μενέλ' ἀγαπημένε.
»Καὶ τὴ λαβωματιὰ ὁ γιατρὸς θὰ πιάσει, καὶ βοτάνια
»θὰ βάλει ἀπάνου, τοὺς πικροὺς νὰ σταματήσει πόνους.»
Ἔτσ' εἶπε καὶ τὸ θεϊκὸ διαλαλητή του κράζει·
«Ταρθύβη, τρέχα σ' τὴ στιγμὴ νὰ φέρεις τὸ Μαχάο,
»τ' ἄξιο βλαστάρι τ' 'Ασκληπιοῦ, τοῦ ξακουστοῦ χειρούργου,
»γιὰ νὰ κοιτάξει τὴν πληγὴ τοῦ βασιλιᾶ Μενέλα
»ποῦ κάπιος τὸν σαΐτεψε, τεχνίτης σ' τὸ δοξάρι,
»Τρῶας ἢ σύμμαχος, τιμὴ γι' ἀφτὸν, γιὰ μᾶς λαχτάρα.»
Εἶπε, κι' ὁ κράχτης ἄκουσε τοῦ βασιλιᾶ τὸ λόγο,
καὶ τράβηξε σ' τῶν 'Αχαιῶν νὰ πάει κατὰ τ' ἀσκέρι,
γυρέβοντας τὸν ἀρχηγὸ Μαχάο. Καὶ τὸν εἶδε
νὰ στέκει, κι' εἶχε τοὺς γιεροὺς τῶν ἀσπιστάδων λόχους
τριγύρω, π' ἀπ' τὰ Τρίκκαλα τοὺς ἔφερε μαζί του.
Καὶ πάει σιμὰ καὶ τοῦ λαλεῖ διὸ φτερωμένα λόγια·
«'Ομπρὸς, βλαστάρι τ' 'Ασκληπιοῦ! Σὲ κράζει ὁ 'Αγαμέμνος,
»γιὰ νὰ κοιτάξεις τὴν πληγὴ τοῦ βασιλιᾶ Μενέλα
»ποῦ κάπιος τὸν σαΐτεψε, τεχνίτης σ' τὸ δοξάρι,
»Τρῶας ἢ σύμμαχος, τιμὴ γι' ἀφτὸν, γιὰ μᾶς λαχτάρα.»
Ἔτσ' εἶπε καὶ τοῦ τάραξε τὰ σπλάχνα μέσ' σ' τὰ στήθια.
Κι' ὄξω ἀπ' τὸ πλῆθος βγήκανε καὶ κίνησαν νὰ πᾶνε,
τοῦ μάκρους τὸν ἀπλόχωρο ἀκολουθῶντας κάμπο.
Κι' ἐκεῖ σὰν ἦρθαν ποῦ 'φαγε τὴ σαϊτιὰ ὁ Μενέλας,
κι' ὅλοι εἴτανε τριγύρω του οἱ πρῶτοι μαζεμένοι,
τότ' ὁ ἰσόθεος γιατρὸς προβάλλει ἀνάμεσό τους.
Κι' ἐφτὺς τραβοῦσε ἀπ' τὸ λαμπρὸ ζουνάρι τὴ σαΐτα·
καὶ τράβα τράβα πίσω, σπᾶν τὰ κοφτερὰ τ' ἀγκίδια.

Καὶ τοῦ 'λυσε τὸ πλουμιστὸ ζουνάρι, κι' ἀπὸ κάτου
λεῖ τὴν ποδιά του καὶ φασκιὰ ποῦ φτιάσανε οἱ χαλκιάδες.
Τέλος σὰν εἶδε τὴν πληγὴ ποῦ τ' ἄνοιξε ἡ σαΐτα,
ρουφάει τὸ αἷμα, κι' ὕστερα κάτι καλὰ βοτάνια
τῆς βάζει ἀπάνου ποῦ 'ξερε, καὶ μιὰ φορὰ ποῦ τά 'χε
ἀπὸ φιλία ὁ Χείρωνας δομένα σ' τὸ γονιό του.
  Μὰ ἐκεῖ τὸν ξακουστὸ ἀρχηγὸ π' ἀφτοὶ γιατρολογοῦσαν,
νά κι' ἔφτασαν τὰ τάγματα τῶν ἀσπιστάδων Τρώων·
κι' ἀφτοὶ ξαναρματώθηκαν νὰ μποῦνε σ' τὸ κοντάρι.
  Τότες δὲν εἶδες νὰ δειλιᾷ τὸ βασιλιᾶ 'Αγαμέμνο,
μήτε νὰ χάσκει δένοντας τὰ χέρια, μὸν νὰ τρέχει
σ' τὸν πόλεμο ποῦ τὰ καλὰ δοξάζει παλικάρια.
Τ' ἁμάξι τὸ χαλκόλαμπρο ἀφίνει καὶ τὰ ζᾶ του·
λαχανιασμένα ὁ παραγιὸς πίσω τὰ ζᾶ βαστοῦσε,
τοῦ Φτολεμαίου ὁ ἄξιος γιὸς, ὁ δυνατὸς Βρυμέδος,
κι' ἀφτὸν σὰν καλορμήνεψε κοντὰ νὰν τοῦ τὰ φέρει
ἅμ' ἀποστάσει βγάζοντας τόσο λαὸ σ' τὴ μάχη,
πῆγε πεζὸς καὶ διάβαινε τῶν 'Αχαιῶν τοὺς λόχους.
  Κι' ὅσους 'Αργῖτες πρόθυμα νὰ ροβολᾶν θωροῦσε,
νὰν τοὺς παινέσει στέκουνταν καὶ νὰν τοὺς δώσει θάρρος.
«Θάρρος, παιδιά, κι' ἀπόφαση! καὶ μὴ σᾶς πιάνει δείλια!
»Δὲ θὰ μᾶς δώσει ψέφτικη βοήθια ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου,
»μὰ ἀφτοὶ ποῦ πρῶτα βλάψανε, τοὺς ὅρκους ἀθετῶντας,
»ἀφτῶν τὰ τροφαντὰ κορμιὰ οἱ σκύλοι θὰ χορτάσουν,
»καὶ σ' τ' Ἄργος μὲ τὰ πλοῖα ἐμεῖς τὰ γυναικόπαιδά τους
»θὰ πᾶμε, σὰν τοὺς πάρουμε τὴ μυριοπλούσια χώρα.»
  Κι' ὅσους πάλ' ἔβλεπε χωρὶς ψυχὴ ν' ἀναμελᾶνε,
ἀφτοὺς τοὺς ἔβριζ' ἄσκημα μὲ θυμωμένα λόγια·
«Ντροπῆς, κιοτῆδες 'Αχαιοὶ, δοξάρια ποῦ σᾶς πρέπουν!
»Τί στέκεστ' ἔτσι μὲ τὸ νοῦ χαμένο, σὰ ζαρκάδια
»ποῦ σὰ διαβοῦν πιλαλητὰ μεγάλο κάμπο, στέκουν
»ἀποσταμένα, κι' ἡ καρδιὰ τοὺς παραλεῖ σ' τὰ στήθια;
»Ἔτσι κι' ἐσεῖς νεκρώσατε καὶ χέρι δὲν κουνᾶτε!

»Γιὰ καρτερεῖτε τοὺς ὀχτροὺς ἐδῶ κοντὰ νὰ φτάσουν
»ποῦ τὰ γοργά μας ἔχουμε καράβια τραβηγμένα,
»σ' τῆς ἀφρισμένης θάλασσας τὴν ἄκρη, γιὰ νὰ δεῖτε
»ἂ θὰ ξαπλώσει ἀπάνου σας ὁ Δίας τὸ δεξύ του;»
Ἔτσι προστάζοντας παντοῦ τὰ τάγματα περνοῦσε,
κι' ἔφτασ' ὀμπρὸς σ' τοὺς Κρητικοὺς σὰ διάβαινε τὸ πλῆθος.
Κι' ἀφτοὶ φοροῦσαν τ' ἅρματα σ' τὸ Δομενιᾶ τριγύρω·
ἀφτὸς σὰν τ' ἄγριο ἀτρόμητος γουροῦνι μὲ τοὺς πρώτους,
πίσω ὁ Μηριόνης τοὺς στερνοὺς τοῦ γκάρδιωνε ἀνομάτους.
Καὶ σὰν τοὺς εἶδε, χάρηκε ὁ πρωτοκαπετάνιος·
κι' ἀμέσως εἶπε φιλικὰ σ' τὸ Δομενιᾶ διὸ λόγια·
«Ἐσέν' ἀπ' ὅλους, Δομενιᾶ, τοὺς Ἀχαιοὺς πιὸ πρῶτα
»σ' τὸν πόλεμο ἐγὼ σὲ τιμῶ καὶ σ' τὶς δουλιὲς τὶς ἄλλες,
»καὶ σ' τὸ τραπέζι ὅταν κρασὶ ἀρχοντικὸ φλογᾶτο
»οἱ προεστοὶ νερώνουνε μέσ' σ' τὸ βαθὺ κροντῆρι.
»Ναὶ μέν, κι' οἱ ἄλλοι πρόκριτοι θὰ πιοῦν τὸ ταχτικό τους,
»μὰ σένα πάντα ξέχειλο σοῦ στέκει τὸ ποτῆρι,
»σὰν τὸ δικό μου, γιὰ νὰ πιεῖς ἅμα ὀρεχτεῖ ἡ καρδιά σου.
»Μόνε ξεσπάθωσ' ἄτρομος, σὰν ποῦ παινιέσαι ὡς τώρα!»
Τότες τοῦ λέει κι' ὁ Δομενιᾶς, τῶν Κρητικῶνε ὁ πρῶτος·
«Πιστό, Ἀγαμέμνε, σύντροφο θα μὲ βρεις πάντα ἐμένα
»κατὰ πῶς σ' τό 'ταξ' ἀρχικῶς καὶ σοῦ 'δωκα τὸ χέρι.
»Μόνε τοὺς ἄλλους πήγαινε Ἀργῖτες νὰ σηκώσεις,
»νὰ μποῦμ' ἐφτὺς σ' τὸν πόλεμο, τὶ πάτησαν τοὺς ὅρκους
»οἱ Τρῶες... ὅμως θάνατος τοὺς καρτεράει καὶ κλάψες,
»ποῦ πρῶτοι ἀφτοὶ μᾶς βλάψανε, τοὺς ὅρκους ἀθετῶντας.»
Εἶπε, κι' ἐκεῖνος πέρασε μὲ τὴ χαρὰ σ' τὰ στήθια,
καὶ προχωρῶντας φτάνει ὀμπρὸς σ' τοὺς Αἴϊδες, κι' ἐκεῖνοι
ὁπλίζουνταν, καὶ σύγνεφο πεζῶν τοὺς ἀκλουθοῦσε.
Κι' ὅπως σὰ βλέπει σύγνεφο βοσκὸς ψηλὰ ἀπ' τὴ ράχη,
σ' τὸ πέλαγο μὲ τοῦ βορριᾶ τὸ φύσημα νὰ τρέχει,
καὶ σὰν τὴν πίσσα μελανὸ τοῦ φαίνεται ἀπ' ἀλάργα
καθὼς πλακώνει ἀπ' τὸ γιαλὸ συφουνοφορτωμένο,

καὶ τρέμει καὶ μέσ' σ' τὴ σπηλιὰ τὰ θρέμματά του μπάζει,
ἔτσι τῶν θεογέννητων ἀντρῶν πυκνοὶ κι' οἱ λόχοι
κινοῦσαν μὲ τοὺς Αἴϊδες σ' τὸν πόλεμο νὰ πᾶνε,
θολοί, ἀπ' ἅρματα πολλὰ κι' ἀσπίδες δασωμένοι.
Καὶ σὰν τοὺς εἶδε, χάρηκε ὁ πρωταφέντης τ' Ἄργους,
καὶ στέκεται καὶ τοὺς λαλεῖ διὸ φτερωμένα λόγια·
«Αἴϊδες, τῶν χαλκόφραχτων ἀρχόντοι Δαναῶνε,
»σ' ἐσᾶς τοὺς διὸ προστάγματα δὲν πᾶν, καὶ μήτε λέξη
»δὲ θὰ σᾶς πῶ· τί μόνοι σας μὲ προθυμιὰ κι' ἀτοί σας
»στῆθος μὲ στῆθος τὸ λαὸ νὰ πολεμάει κεντᾶτε.
»Αἲ καὶ νὰ εἶταν, Δία μου κι' ἐσὺ 'Αθηνᾶ κι' 'Απόλλο,
»σὰν τὴ δική τους τὴν καρδιὰ μέσ' σ' ὁλωνῶν τὰ στήθια!
»Γλήγορα τότες θά 'βλεπαν νὰ γονατίσει ἡ Τροία
»καὶ σκλαβωμένη ἀπ' τὰ βαριὰ νὰ ρημαχτεῖ σπαθιά μας.»
Εἶπε, κι' ἀφίνει ἀφτοὺς ἐκεῖ καὶ προχωράει σ' τοὺς ἄλλους.
'Αφτοῦ τὸ Νέστορ' ἀπαντᾷ, τὸ ρήτορα τῆς Πύλος
μὲ τὴ γλυκόφωνη λαλιά, τὴν ὥρα ποῦ τοὺς λόχους
ἔσαζε, καὶ νὰ πολεμᾶν τοὺς ἔλεγε σὰν ἄντρες,
μὲ λοχαγοὺς τὸν Αἵμονα, τὸ Βία, τὸ Χρεμίο,
τὸν ἀντριωμένο 'Αλάστορα, τὸν ἀψηλὸ Πελάγο.
Τοὺς ἀλογάδες εἶχ' ὀμπρὸς μὲ τ' ἄλογα κι' ἁμάξα,
καὶ νὰ φυλᾶν πισώστησε πολλὴ καὶ διαλεγμένη
πεζοῦρα, καὶ τοὺς μαλακοὺς τοὺς ἔρριξε σ' τὴ μέση,
ποῦ θὲν δὲ θένε στανικῶς νὰ πολεμᾶν κι' ἐκεῖνοι.
Σ' τοὺς ἀλογάδες σ' τὴν ἀρχὴ ξηγοῦσε νὰ κρατᾶνε
τ' ἄλογα, μέσ' σ' τὴ σύχηση μὴν τύχει καὶ τοὺς φύγουν.
«Κι' ἂς μὴ ζητάει κανένας σας, ἀπ' ἀξιωσύνη τάχα
»κι' ἀντριά, νὰ πολεμάει μπροστὰ μονάχος ἀπ' τοὺς ἄλλους
»ἢ νὰ κωλώνει· δύναμη θὰ χάνετε μονάχα.
»Κι' ὅπιος μακριὰ ἀπ' τ' ἁμάξι του κάν' ἄλλο ἁμάξι σμίξει,
»ἀφτὸς ἂς ρίξει, τὶ πολὺ καλίτερα συφέρει.
»Ἔτσι κουρσέβαν κι' οἱ παλιοὶ τὰ κάστρα καὶ τὶς χῶρες,
»τέτιες ἰδέες ἔχοντας σ' τὰ στήθια, τέτια γνώμη.»

Ἔτσι σ' τὸν πόλεμο ἔβγαζε τὰ παλικάρια ὁ γέρος,
τὶ κάτεχε πῶς πολεμᾶν ἀπ' τὰ παλιὰ τὰ χρόνια.
Κι' ἅμα τὸν εἶδε, χάρηκε ὁ πρωταφέντης τ' Ἄργους,
καὶ κράζοντάς τον, τοῦ λαλεῖ διὸ φτερωμένα λόγια·
«Ἄχ, γέροντα, ὅπως ἡ καρδιὰ μέσα σ' τὸ λέει σ' τὰ στήθια,
»ἔτσι τὸ χέρι ἂς σ' ἄκουγε, τὰ κότσα ἂς σοῦ βαστοῦσαν!
»Μόνε τὰ ἔρμα γερατιὰ σὲ τρῶν... ποῦ νά θε πιάσουν
»κάν' ἄλλονε, καὶ μὲ τοὺς νιοὺς νὰ σ' ἔβλεπαν ἐσένα!»
Τότες τοῦ λέει κι' ὁ Νέστορας, ὁ βασιλιᾶς τῆς Πύλος·
«Τ' Ἀτρέα γιὲ, ἔτσι νά 'μουνα θὰν τό 'θελα κι' ἀτός μου
»σὰ σ' τὸν καιρὸ ὅτα σκότωσα τὸ θεϊκὸ Ρεφτάλιο.
»Μὰ πάντα νά! οἱ ἀθάνατοι δὲ μᾶς τὰ δίνουν ὅλα·
»νιὸς τότ' ἂν ἤμουν, μὲ γερνοῦν τὰ χρόνια τώρα πάλι.
»Μὰ κ' ἔτσι μὲ τ' ἀλόγατα θὰ πάω, καὶ θὰ βοηθήσω
»μ' ἀρμήνιες, ὅπως τό 'χουμε δικαίωμα οἱ γερόντοι.
»Εἰ δὲ κοντάρια οἱ νιώτεροι θὰ παίξουν, ποῦ δὲν ἔχουν
»τὰ χρόνια μου καὶ ποῦ γιερὰ τὰ κόκκαλά τους νιώθουν.»
Εἶπε, κι' ἐκεῖνος πέρασε μὲ τὴ χαρὰ σ' τὰ στήθια,
κι' ἦβρε τὸ γιὸ τοῦ Πετεοῦ, τὸ Μενεστιᾶ, νὰ στέκει
μὲ γύρω τοὺς ἀτρόμητους τῶν Ἀθηναίων λόχους.
Κοντά του κι' ὁ πολύξερος Λυσσέας καρτεροῦσε,
καὶ δίπλα τῶν Κεφαλληνιῶν τὸ δυνατὸ φουσᾶτο.
Τὶ δὲν τοὺς ἄκουγε ὁ λαὸς ἀκόμα τὸ γιροῦσι,
μόνε τῶν Τρώων κι' Ἀχαιῶν τὰ φοβερὰ τ' ἀσκέρια
ὅτι ἄρχισαν νὰ ξεκινοῦν, κι' ἐκεῖνοι καρτεροῦσαν
κάν' ἄλλο τάγμ' Ἀχαϊκὸ νὰ δοῦν νὰ προχωρήσει
καὶ νὰ βαρέσει τοὺς ὀχτροὺς, κι' ὁ πόλεμος ν' ἀνάψει.
Κι' ἅμα τοὺς εἶδε ὁ βασιλιᾶς, νὰν τοὺς μαλώνει ἀρχίζει,
καὶ κράζοντάς τους, τοὺς λαλεῖ διὸ φτερωμένα λόγια·
«Ὦ θεοπαῖδι Μενεστιᾶ, τοῦ Πετεοῦ βλαστάρι,
»κι' ἐσὺ σ' τὸ ψέμα μάστορη, κορμὶ διαολεμένο,
»τί τρέμετε κι' ἀπὸ μακριὰ τοὺς ἄλλους καρτερᾶτε;
»Ἔπρεπ' ἐσεῖς νὰ στέκεστε μέσ' σ' τὴ σειρὰ τῶν πρώτων

»καὶ μὲ τοὺς πρώτους τὴ φωτιὰ τῆς μάχης ν' ἀντικρύστε.
»Γιατὶ καὶ πρῶτοι τρέχετε σ' τὸ μήνυμά μου πάντα
»σὰν τύχει καὶ τοιμάζουμε τῶν προεστῶν τραπέζι,
»ὅπου νὰ τρῶτε βρίσκετε σφαχτὰ καλοψημένα,
»καὶ πλῶσκες μὲ γλυκὸ κρασὶ νὰ πίνετ' ὅτα θέτε.
»Τώρα θὰ βλέπατ' ἥσυχοι κι' ἂν τάγματά μας δέκα
»πρὶν ἀπὸ σᾶς μὲ τ' ἄσπλαχνα κοντάρια ἂν πολεμοῦσαν.»
Τότες τὸν ἀγριοκοίταξε κι' ἀπάντησ' ὁ Λυσσέας·
«Τί λόγο σοῦ ξεστόμισαν, τ' Ἀτρέα γιὲ, τὰ χείλια;
»Πῶς τάχα λὲς ἀναμελῶ τὴ μάχη; Σὰ μετροῦνε
»τὶς σπάθες τους οἱ Δαναοὶ μὲ τῶν ὀχτρῶν τὶς σπάθες,
»θὰ δεῖς, ἂ θὲς κι' ἀποθυμᾷς, τὸν ξακουστὸ Λυσσέα
»τοὺς πρώτους νὰ καταπιαστεῖ τῶν ἀλογάδων Τρώων
»στῆθος μὲ στῆθος... Μὸν ἐσὺ πετᾷς χαμένα λόγια!»
Τότες μὲ χείλια γελαστὰ τοῦ κάνει ὁ Ἀγαμέμνος
σὰν εἶδε πῶς πειράχτηκε, καὶ ξεῖπ' ἐφτὺς τὸ λόγο·
«Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκὲ, πολύτεχνε Λυσσέα,
»μήτε σὲ παρακατεχῶ καὶ μήτε σὲ προστάζω.
»Ξέρω πῶς κρύβει φιλικιὰ μέσα ἡ ψυχή σου γνώμη,
»γιατὶ ὅ,τι θέλω θὲς κι' ἐσύ. Μὸν πήγαινε! Εἰ δ' ἐτοῦτα,
»κάνα κακὸ ἂν εἰπώθηκε, τὰ σάζουμε κατόπι,
»κι' ἔτσι ὅλα ὁ Δίας σὰν καπνὸ νὰν τ' ἀνεμοσκορπήσει.»
Εἶπε, κι' ἀφίνει ἀφτοὺς ἐκεῖ καὶ προχωράει σ' τοὺς ἄλλους.
Καὶ βρῆκε τὸ λιοντόψυχο Διομήδη, τοῦ Τυδέα
τὸν ἄξιο γιὸ, νὰ στέκεται μέσ' σ' τὸ ζεμένο ἀμάξι,
κι' εἶχε κοντὰ τὸ Στένελο, τὸ γιὸ τοῦ Καπανέα.
Κι' ἅμα τὸν εἶδε ὁ βασιλιᾶς, νὰν τὸν μαλώνει ἀρχίζει,
καὶ κράζοντάς τον, τοῦ μιλεῖ διὸ φτερωμένα λόγια·
«Ὦ κρῖμας, γιὲ τοῦ ξακουστοῦ παλικαρᾶ Τυδέα!
»Τί τρέμεις κι' ἀχαμνοτηρᾷς τὴ στράτα τοῦ πολέμου;
»Ἔτσι ὁ Τυδέας σύστημα δὲν τό 'χε νὰ ζαρώνει,
»μὸν πρόθυμα νὰ πολεμᾷ γιὰ τοὺς δικούς του πάντα,
»καθὼς τὸ λέγανε ὅλοι τους ποῦ σ' τὴ δουλιὰ τὸν εἶδαν.

»Τὶ δὲν τὸν εἶδα ἐγὼ ποτὲς, μήτ' ἔσμιξα μαζί του,
»μὰ λὲν πῶς σ' τὴν παλικαριὰ δὲν τοῦ 'βγαινε κανένας.
»Τὶ δίχως ἦρθε πόλεμο, σὰ φίλος, σ' τὴ Μυκήνα
»στρατολογῶντας μιὰ φορὰ, ἀφτὸς κι' ὁ Πολυνείκης,
»ποῦ τότες βγῆκαν τὸ καστρὶ τῆς Θήβας νὰ πατήσουν.
»'Απ' τοὺς δικούς μας ἤρθανε βοήθια νὰ γυρέψουν,
»κι' ἀφτοὶ νὰ δώσουν ἤθελαν καὶ τάζουν τὴ βοήθια,
»μονάχα ὁ Δίας μ' ἄσκημα τοὺς ἄλλαξε σημάδια.
»Κι' ἔτσι τὸ δρόμο πήρανε καὶ φέβγουν· καὶ γυρνῶντας
»σ' τὸν ἀψηλόβουρλο 'Ασωπὸ μὲ τὰ παχιὰ λειβάδια,
»πάλι ὁ στρατὸς τὸν ἔστειλε σ' τὴ Θήβα τὸν Τυδέα.
»Κι' ἀφτὸς πηγαίνει, καὶ πολλοὺς Θηβαίους πιτυχαίνει
»ποῦ τρῶγαν μέσ' σ' τοῦ βασιλιᾶ 'Ετεοκλῆ τὸ σπίτι.
»Κι' ἐκεῖ εἶταν ξένος ὁ γοργὸς Τυδέας, κι' οἱ Θηβαῖοι
»πολλοὶ κι' ἀφτὸς μονάχος του, μὰ πάλι δὲ φοβοῦνταν,
»μόνε τοὺς ἀντροκάλεσε σ' τὰ χέρια, κι' ἕναν ἕνα
»ὅλους τοὺς νίκησ' ἔφκολα, τὶ τόσο τὸν βοηθοῦσε
»τοῦ Δία ἡ κόρη, ἡ 'Αθηνᾶ. Κι' ἐκεῖνοι ἀπ' τὸ κακό τους
»πᾶν καὶ τοῦ σταίνουν δυνατὸ σ' τὸ δρόμο του καρτέρι,
»σὰ γύριζε, πενῆντα νιοὺς μὲ διὸ καπεταναίους,
»τὸ Μαῖο, γιὸ τοῦ Αἵμονα, ποῦ 'ταν θεὸς μονάχος,
»τὸν Πολυφόντη δέφτερο, βλαστάρι τ' 'Αφτοφόνου.
»Ὅμως τὸ λάκκο κι' ἀφτωνῶν τοὺς ἔσκαψε ὁ Τυδέας·
»τοὺς σκότωσ' ὅλους, κι' ἄφηκε μὸν ἕνα νὰ γυρίσει,
»μόνο τὸ Μαῖο, στρέγοντας σὲ θεϊκὰ σημάδια.
»Νά σου ὁ Τυδέας τί εἴτανε, μὰ γέννησε τὸ γιό του
»χειρότερό του σ' τὸ σπαθὶ, καλίτερο σ' τοὺς λόγους!»
Εἶπε, μὰ λέξη ὁ δυνατὸς δὲν ἔβγαλε Διομήδης,
τὶ σὰ στρατιώτης τ' ἀρχηγοῦ σεβάστηκε τὸ λόγο·
μόνε τοῦ Καπανέα ὁ γιὸς γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·
«Ψεφτιὲς μὴ λὲς, τ' 'Ατρέα γιὲ, καὶ ξέρεις τὴν ἀλήθια.
»Ναὶ, ἐμεῖς ἀπ' τοὺς πατέρες μας πολὺ πιὸ παλικάρια
»λέμε πῶς εἴμαστε. Τὶ ἐμεῖς ἀκόμα καὶ τῆς Θήβας

»τὴν πολιτεία ἐπήραμε τὴν ἑφταπορτωμένη,
»μὲ πιὸ λιγώτερο στρατὸ πιὸ στεριωμένο κάστρο,
»μὰ ἄσκημα ἐκεῖνοι τέλιωσαν μὲ τὶς πολλὲς περφάνιες.
»Ἔτσ' ἴσους μας μὴν προσπαθᾷς νὰ βγάλεις τοὺς γονιούς μας.»
Τότες μὲ μιὰ λοξὴ ματιὰ τοῦ λάλησ' ὁ Διομήδης·
«'Αδρέφι, κλεῖσ' τὸ στόμα σου... τ' ἀκοῦς: Τὸν 'Αγαμέμνο
»ἐγὼ δὲν τὸν κατηγορῶ, ποῦ 'ναι ἀρχηγός μας ὅλων,
»ἂν τοὺς γενναίους 'Αχαιοὺς νὰ πολεμᾶν τοὺς βιάζει.
»Τὶ πρῶτ' ἀφτὸς θὰ δοξαστεῖ, ἂ νικηθοῦνε οἱ Τρῶες
»κι' οἱ Δαναοὶ σκλαβώσουνε τὴν βλογημένη Τροία,
»γι' ἀφτὸν καὶ θά 'ναι ἡ συφορὰ μεγάλη ἂ νικηθοῦμε.
»Μὸν ἔλα τώρ' ἂς πιάσουμε κι' ἐμεῖς τὴν ἄγρια μάχη!»
Εἶπε καὶ χάμου πήδηξε μὲ τ' ἄρματ' ἀπ' τ' ἀμάξι,
κι' ἀπάνου βρόντησε ὁ χαλκὸς τρομαχτικὰ σ' τὸ στῆθος
καθὼς κινοῦσε· θά 'πιανε κι' ἕν' ἄφοβο τρομάρα!
Κι' ὅπως σ' τὴν πολυτάραχη ἀκρογιαλιὰ τὸ κῦμα
δίχως πλακώνει ἀνακοπή, βοριᾶς σὰν τὸ ξυπνήσει,
καὶ σ' τὴν ἀρχὴ σ' τὸ πέλαγο φουσκώνει, μὰ κατόπι
σπάει σ' τὴν ξηρὰ μουγκρίζοντας, κι' ὁλόγυρα σ' τοὺς κάβους
θεριέβει καθὼς ἔρχεται κορφοστρογγυλωμένο,
κι' ὄξω ἀπ' τὰ σπλάχνα του ξερνᾷ τῆς θάλασσας τὴν ἄχνη·
ἔτσι καὶ τότ' ἀπανωτοὶ τῶν 'Αχαιῶν οἱ λόχοι
μ' ἀπόφαση νὰ πᾶν ὀμπρὸς σ' τὸν πόλεμο κινοῦσαν.
Καὶ πρόσταζαν οἱ στρατηγοί, καθένας τοὺς δικούς του,
κι' ἄφωνοι οἱ ἄλλοι πήγαιναν — δὲ θά 'λεγες πῶς τόσος
λαὸς ροβόλαγ' ἔχοντας καὶ μιὰ φωνὴ σ' τὰ στήθια —
μὲ πειθαρχία κι' ἥσυχα. Κι' ἀπ' τὰ κορμιὰ ὁλωνῶνε
ἀστράφτανε οἱ ἀρματωσὲς ποῦ πήγαιναν φορῶντας.
Κι' οἱ Τρῶες, ὅπως στέκουνται σὲ νοικοκύρη μάντρα,
γιὰ ν' ἀρμεχτοῦν τὸ γάλα τους, χιλιάδες προβατίνες,
κι' ἀκοῦν τὸ κλάμα τῶν ἀρνιῶν κι' ἀτέλιωτα βελάζουν,
τέτιος σ' τὸν κάμπο ἀκούγουνταν κι' ὁ λαλητὸς τῶν Τρώων.
Τὶ ἴδια δὲν εἶχαν τὴ λαλιά, μήτ' ὅλοι μιὰ τὴ γλῶσσα,

μὸν πλῆθος γλῶσσες σὰ στρατὸς ἀπὸ πολλὲς πατρίδες.
Κι' ὁ Ἄρης σήκωσ' ἀφτουνούς, ἡ Ἀθηνᾶ τοὺς ἄλλους,
κι' ὁ Φόβος καὶ τὸ Σκιάξιμο κι' ἡ λυσσασμένη Ἀμάχη,
ἡ φιλενάδα κι' ἀδερφὴ τοῦ θνητοσφάχτη τ' Ἄρη,
ποῦ πρῶτα μικροσταίνεται, μὰ σὲ κομάτι ἀγγίζει
τὸν οὐρανὸ μὲ τὴν κορφή, τὴ γῆς μὲ τὰ ποδάρια,
ποῦ 'ριξε μῖσος ἄσβυστο καὶ τότ' ἀνάμεσό τους
καὶ τρέχοντας μέσ' σ' τὸ στρατὸ τοὺς πλήθαινε τὰ πάθια.
Καὶ σὰ ζυγώσανε οἱ στρατοὶ μὲ τ' ἄρματα σ' τὰ χέρια,
σμίγουν τομάρια καὶ σπαθιά, καὶ σμίγουν παλικάρια
χαλκοπλισμένα, καὶ κοντὰ κοντὰ οἱ ἀφαλωμένες
εἴτανε ἀσπίδες, κι' ἄναψε μιὰ ταραχὴ μεγάλη.
Καὶ κλάμ' ἀκοῦς καὶ παίνεμα ἀντάμ' ἀντρῶν ποῦ σφάζουν
καὶ σφάζουνται, κι' ἡ γῆς παντοῦ σ' τὸ αἷμα κολυμποῦσε.
Κι' ὅπως διὸ ξεροπόταμα, ἀπ' τὰ βουνὰ σὰν τρέχουν,
ρίχνουν μαζὶ σ' τὴ ρεματιὰ τὰ βρόχινα νερά τους,
ἀπὸ πλατιὰ διὸ στόματα μέσ' σὲ βαθιὰ σκισμάδα,
κι' ἀκούει ἀλάργα ὁ πιστικὸς τὸν κρότο πὰς σ' τὶς ράχες,
ἔτσι κι' ἀφτοί, σὰν ἔσμιγαν, φώναζαν καὶ χτυπιοῦνταν.
Καὶ πρῶτος ὁ Ἀντίλοχος πολεμιστὴ σκοτώνει,
τὸ Χέπωλο, ἕν' ἀπ' τὰ καλὰ τῶν Τρώων παλικάρια·
ἀφτόνε πρῶτος βάρεσε σ' τὴ λάμα τῆς φουντίσας
περκεφαλαίας, κι' ἔμπηξε σ' τὸ κούτελό του τ' ὅπλο,
κι' ὡς μέσα ἡ μύτη χώθηκε, τὸ κόκκαλο περνῶντας,
καὶ τοῦ σκοτείνιασε τὸ φῶς γιὰ πάντα· καὶ σὰν πύργος
γκρεμίστηκε μέσ' σ' τὴν καρδιὰ τῆς λυσσασμένης μάχης
Καὶ τότ' ὁ Ἐλεφήνορας τὸν ἔπιασ' ἀπ' τὰ πόδια,
καὶ τὸν τραβοῦσε, ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἄφοβων Ἀβάντων,
ὄξω ἀπ' τοὺς χτύπους, τὶ ἤθελε, δίχως καιρὸ νὰ χάσει,
νὰν τὸν γυμνώσει· μὰ πολὺ δὲ βάσταξε ὁ σκοπός του...
Τὶ τὸ νεκρὸ ὁ Ἀντήνορας τὸν εἶδε ποῦ τραβοῦσε,
καὶ σ' τὰ πλεβρὰ — ποῦ φάνηκαν, σὰν ἔσκυψ', ἀπὸ δίπλα
ἀπ' τὴν ἀσπίδα — τὸν βαρεῖ μὲ τὸ μακρὺ κοντάρι,

καὶ τόνε στρώνει κατὰ γῆς. Τότ' ἔτσι ἀφτὸς πεθαίνει,
ὅμως ἀπάνου του ἄρχισε σφαγὴ πεισματωμένη
τῶν Τρώων καὶ τῶν 'Αχαιῶν, καὶ χοίμιξαν σὰ λύκοι
ἕνας νὰ φάει τὸν ἄλλονε, κι' ἄντρας κοπάνιζ' ἄντρα.
Τότες καρφώνει τ' 'Αθεμιοῦ τὸ γιὸ ὁ μεγάλος Αἴας,
τὸ Σιμοείσο, λέφτερο χαριτωμένο ἀγόρι,
ποῦ ἡ μάννα του τὸν γέννησε σ' τὴν ἄκρη τοῦ Σιμόη,
καθὼς τὴν Ἴδα μιὰ φορὰ κατέβαινε, ὅπου πῆγε
μὲ τοὺς γονιούς της νὰ νιαστεῖ τὰ γιδοπρόβατά της
(γιὰ τοῦτο κι' εἶχε τ' ὄνομα), μὰ νὰ γεροκομήσει
τὴ μάννα δὲν τ' ἀξιώθηκε, μὸν τοῦ 'κοψε τὴ νιότη
μὲ τὸ κοντάρι τ' ἄσπλαχνο ὁ γιὸς τοῦ Τελαμῶνα.
Τὶ πρῶτος καθὼς ἔρχουνταν, τὰ στήθια, σ' τὸ δεξύ του
κοντὰ βυζί, τοῦ τρύπησε, κι' ἀντίκρυ τὸ κοντάρι
βγῆκε σ' τὸν ὦμο, κι' ἔπεσε σ' τὴ γῆς ὁ νιὸς σὰ λέφκα
ποῦ σὲ πλατύ 'ναι καὶ χλωρὸ λειβάδι φυτρωμένη,
λεία, μὲ κλώνους σ' τὴν κορφὴ ψηλὰ ψηλ' ἁπλωμένους,
κι' ἁμαξοφτιάστης σύρριζα μὲ τὸ μπαλτᾶ τὴν κόφτει,
τὶ θέλει σ' ὄμορφο ἁμαξοῦ κουτὶ νὰ βάλει γῦρο,
κι' ἀφτὴ σ' τὴν ἀκρορεματιὰ ξεραίνεται στρωμένη·
ὅμιο μὲ λέφκα ξάπλωσε τὸ Σιμοείσο ὁ Αἴας,
θρέμμα τοῦ Δία. Τότ' ὁ γιὸς τοῦ βασιλιᾶ Πριάμου,
ὁ Ἄντιφος, μέσ' σ' τὸ σωρὸ τοῦ ρίχνει τὸ κοντάρι,
μὰ δὲν τὸν βρῆκε, μὸν βαρεῖ τὸ φίλο τοῦ Λυσσέα,
τὸν ἄξιο Λέφκο, σ' τ' ἀχαμνά, καθὼς τραβοῦσ' ἐκεῖθες
τοῦ Σιμοείσου τὸ κορμί. Κι' ἔτσι πὰς σ' τὸ κουφάρι
ἔπεσ' ἐκεῖνος, κι' ὁ νεκρὸς τοῦ γλίστρησε ἀπ' τὰ χέρια.
Τότ' ὁ Λυσσέας, βλέποντας τὸ φίλο σκοτωμένο,
ἀνάφτει, καὶ τοὺς μπροστινοὺς λαμπρὰ χαλκοπλισμένος
περνᾷ, καὶ πάει καὶ στέκεται σιμὰ σιμά, καὶ ρίχνει
τηρῶντας γύρω. Κώλωσαν οἱ Τρῶες μόλις εἶδαν
κάπιον νὰ ρίξει. Μὰ ἄδικα δὲν πῆγε τὸ κοντάρι,
μόνε χτυπάει τὸ Δημοκό, γιὸ τοῦ Πριάμου νόθο,

ποῦ τοῦ 'φτασ' ἀπ' τὴν Ἄβυδο, πέρ' ἀπ' τὰ γλήγορ' ἄτια.
'Αφτὸν λοιπὸν σ' τὸ μάγουλο ἀκόντισ' ὁ Λυσσέας,
ποῦ γιὰ τὸ φίλο θύμωσε· κι' ὡς σ' τὸ μηλίγγι τ' ἄλλο
βγαίνει ὁ χαλκὸς, καὶ χύνεται σ' τὰ διό του μάτια ἡ νύχτα.
Καὶ πέφτοντας βροντάει, ἀχοῦν καὶ τ' ἄρματ' ἀπὸ πάνου.
Κώλωσε τότ' ὁ Ἕχτορας κι' οἱ στρατηγοὶ τῶν Τρώων,
κι' οἱ Δαναοὶ ζητωκραβγοῦν καὶ τοὺς νεκροὺς τραβᾶνε,
καὶ πᾶνε ἀκόμα πιὸ μπροστά. Μὰ σὰν τοὺς εἶδε ὁ Φοῖβος
ἀπὸ ψηλὰ ἀπ' τὴν Πέργαμο, χολόσκασε καὶ σκούζει·
«Τρῶες, ὀμπρός! Μὴ δείχνετε σ' τοὺς 'Αχαιοὺς τὶς πλάτες!
»Δὲν ἔχουν σίδερο κορμιὰ, δὲν τά 'χουνε ἀπὸ πέτρα,
»ποῦ νὰ βαστᾶνε ὅτα χαλκὸ τοὺς ρίχνουν σαρκοσφάχτη.
»Λείπει ἀπ' τὸν πόλεμο κι' ὁ γιὸς τῆς χρυσομάλλως Θέτης
»καὶ τὸν πικρόκαρδο θυμὸ χορταίνει σ' τὰ καράβια.»
Ἔτσι ὁ πολύσκιαχτος θεὸς τοὺς φώναξ' ἀπ' τὸ κάστρο.
Καὶ γκάρδιωνε τοὺς 'Αχαιοὺς ἡ τριτογεννημένη,
ἡ μυριοδόξαστη θεὰ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα,
κι' εἶταν σ' τὴ μέση ὅθ' ἔβλεπε ὀκνὰ νὰ πολεμᾶνε.
Τότες τὸ Διώρη μάτιασε τὸ μάβρο ριζικό του.
Τὶ μιὰ κοτρῶνα μυτερὴ τὸν πῆρε σ' τὸ δεξύ του
ἀστράγαλο, ἀπ' τὸν ἀρχηγὸ ριγμένη τῶν Θρακῶνε,
τὸν Πεῖρο, ποῦ 'ρθε ἀπ' τὴν Αἰνὸ, βλαστάρι τοῦ Νιμπράσου.
Κι' ὡς πέρα πέρα τ' ἄπονο λιθάρι τὰ διὸ νέβρα
τοῦ σπάζει καὶ τὰ κόκκαλα, κι' ἀνάσκελα σ' τὸ χῶμα
ἔπεσε ἁπλώνοντας τὰ διὸ τὰ χέρια σ' τοὺς συντρόφους,
καὶ ξεψυχοῦσε. Πάλι ὁρμᾷ ὁ Πεῖρος καὶ τοῦ δίνει
μιὰ κονταριὰ σ' τὸν ἀφαλὸ σιμὰ, ποῦ τ' ἄντερά του
χύθηκαν ὅλα κατὰ γῆς καὶ σβύστηκε τὸ φῶς του.
Μὰ καὶ τὸν Πεῖρο ἀκόντισε ὁ Θόας χέρι χέρι
σ' τὰ στήθια ἐκεῖ πὰς σ' τὸ βυζὶ, καὶ τὸ χαλκὸ τοῦ μπήγει
μέσ' σ' τὰ πλεμόνια, κι' ἔπειτα ζυγώνει κι' ἀπ' τὰ στήθια
ὄξω τινάζει τ' ὅπλο ἐφτύς· καὶ τὸ σπαθὶ τραβῶντας
τοῦ μπήγει μιὰ μέσ' σ' τὴν κοιλιὰ καὶ τόνε ξεμπερδέβει.

Δὲν τοῦ 'βγαλε ὅμως τ' ἄρματα· τὶ τρέξανε τριγύρω
οἱ Θρᾷκες, σιῶντας τὰ μακριὰ σ' τὰ χέρια τους κοντάρια,
κι' ὅσο κι' ἂν εἶταν δυνατὸς, φανταχτερὸς, μεγάλος,
πίσω τὸν ἄμπωξαν· κι' ἀφτὸς ἀνοίγει καὶ κωλώνει.
Ἔτσι ἔμειναν κοντὰ κοντὰ οἱ διό τους ξαπλωμένοι
σ' τὶς σκόνες μέσα, τῶν Θρᾳκῶν ὁ ἕνας καπετάνιος,
τῶν χαλκαρματωμένωνε ὁ ἄλλος 'Επειῶνε·
μὰ κι' ἄλλα πέφτανε πολλὰ τριγύρω παλικάρια.
Ποῦ νά 'ταν τότ' ἐκεῖ κανεὶς νὰ δεῖ καὶ νὰ σαστίσει,
κάπιος π' ἀκόμ' ἀλάβωτος ἀπὸ σπαθὶ ἢ κοντάρι
νὰ γύριζε καταμεσὶς, κι' ἡ 'Αθηνᾶ ἀπ' τὸ χέρι
κρατῶντάς τον, τὶς κονταριὲς μακριά του νὰ σκουντοῦσε·
τὶ Τρώων κι' 'Αχαιῶν πολλὰ κορμιὰ τὴ μέρα κείνη
χάμου σ' τὶς σκόνες θά 'βλεπε στρωμένα δίπλα δίπλα.

Ε

Πάλι καρδιὰ καὶ δύναμη σ' τὸ φοβερὸ Διομήδη
ἔδωκε ἡ κόρη τοῦ Διὸς, γιὰ νὰ φανεῖ μέσ' σ' ὅλους
τοὺς 'Αχαιοὺς, κι' ἀθάνατο νὰ κάνει τ' ὄνομά του.
'Απ' τὴν ἀσπίδα τοῦ 'καιγε κι' ἀπ' τὴν περκεφαλαία
φωτιὰ ἄσβυστη, λὲς εἴτανε τὸ θερινὸ τ' ἀστέρι
π' ἀπ' ὅλ' ἀστράφτει πιὸ λαμπρὸ, ἀπ' τὰ νερὰ σὰ βγαίνει·
τέτια ἀπ' τοὺς ὤμους τοῦ 'καιγε φωτιὰ κι' ἀπ' τὸ κεφάλι!
Καὶ μέσ' σ' τὴ μέση, ὅθ' ἄπειροι χτυπιοῦνταν, τόνε στέλνει.
Ζοῦσ' ἕνας πλούσιος ἄρχοντας σ' τὴν Τροία, κάπιος Δάρης,
τοῦ Ἥφαιστου παπᾶς, κι' ἀφτὸς εἶχε διὸ γιοὺς ('Ιδαῖο
τοὺς λέγαν καὶ Φηγιᾶ), καλοὺς σὲ πᾶσα μάχης εἶδος.
Βγήκανε τότ' ἀφτοὶ μπροστὰ καὶ τοῦ 'πεσαν ἀπάνου,
ἀφτοὶ ἀπ' τ' ἁμάξι, καὶ πεζὸς ξεκίνησ' ὁ Διομήδης.
Κι' ὁρμῶντας σὰ ζυγώσανε μὲ τ' ἄρματα σ' τὰ χέρια,
τίναξε πρῶτος ὁ Φηγιᾶς τὸ κοφτερὸ κοντάρι·
ὅμως ἡ μύτη ἀπάνωθε περνάει ἀπ' τοῦ Διομήδη
τὸν ὦμο τὸν ἀριστερὸ μὲ δίχως νὰν τὸν βλάψει.
Δέφτερος ρίχνει τότ' ἀφτὸς, μὰ ἀπ' τὸ δικό του χέρι
τ' ὅπλο δὲν ξέφυγ' ἄδικα, μὸν τὸν χτυπάει σ' τὰ στήθια,
ἀνάμεσα σ' τὰ διὸ βυζὰ, καὶ χάμου τὸν γκρεμίζει.
Τότ' ὁ 'Ιδαῖος πήδηξε καὶ παραιτάει τ' ἁμάξι,
καὶ νὰ σταθεῖ δὲν τόλμησε καὶ τὸ κορμὶ νὰ σώσει
τοῦ σκοτωμένου του ἀδερφοῦ. Γιατὶ κι' ἀφτὸν θ' ἁρποῦσε
ὁ μάβρος χάρος, μοναχὰ ὁ Ἥφαιστος τὸν σώζει,
καὶ τὸν γλυτώνει—ἁπλώνοντας σκοτάδι ὁλόγυρά του—
μήπως κι' ὁ γέρος μὲ χωρὶς παρηγοριὰ τοῦ μείνει.
Κι' οἱ Τρῶες ὅταν εἴδανε τοὺς γιοὺς τοῦ γερο-Δάρη

τὸν ἕνα μόλις νὰ σωθεῖ, τὸν ἄλλ' ὅμως νὰ πέσει
κοντὰ σ' τ' ἀμάξι, ἀπ' τὸ κακὸ τοὺς μάτωσ' ἡ καρδιά τους.
Ὡς τόσο ἡ κόρη τοῦ Διὸς μὲ κουκουβάγιας μάτια
παίρνει ἀπ' τὸ χέρι καὶ λαλεῖ σ' τὸ λυσσασμένονε Ἄρη·
«Ἄρη φονιᾶ, ματόβρεχτε, Ἄρη καστροτινάχτη,
»! δὲν τοὺς ἀφίνουμε τοὺς διὸ νὰ πολεμᾶνε τώρα,
»σ' ὅπιον τοῦ Κρόνου θέλει ὁ γιὸς τὴ νίκη νὰ χαρίσει,
»κι' ἂς τραβηχτοῦμε τώρα ἐμεῖς, μὴ μᾶς θυμώσει ὁ Δίας.»
Εἶπε καὶ βγάζει ἀπ' τὴ σφαγὴ τὸ λυσσασμένονε Ἄρη.
Λοιπὸν ἀφτὸν τὸν κάθισε ἐκεῖ πὰς σ' τοῦ Σκαμάντρου
τὴν χλοερὴ ἀκροποταμιὰ τὴ μιμιτσοστρωμένη·
κι' οἱ Δαναοὶ τσακίζουνε τοὺς Τρῶες, καὶ σκοτώνει
πᾶσ' ἀρχηγὸς κάπιον ὀχτρό. Κι' ὁ Ἀγαμέμνος πρῶτος
ὄξω ἀπ' τ' ἀμάξι γκρέμισε τὸν Ὅδιο τὸ μεγάλο,
τῶν Ἀλιζώνων στρατηγό. Γιατὶ καθὼς γυρνοῦσε
πρῶτος νὰ φύγει, τοῦ 'μπηξε σ' τὴ ράχη τὸ κοντάρι,
τῶν ὤμων του καταμεσίς, καὶ τό 'βγαλε ὡς σ' τὰ στήθια.
Καὶ πέφτοντας βροντάει, ἀχοῦν καὶ τ' ἄρματ' ἀπὸ πάνου.
Κι' ὁ Δομενιᾶς ξεπάστρεψε τὸ Φαῖστο, γιὸ τοῦ Βώρου,
π' ἀπ' τὴ λιγδεροχώραφη εἶταν φτασμένος Τάρνο·
ἀφτὸν σ' τὸν ὦμο τὸ δεξὺ μὲ τὸ μακρὺ κοντάρι
τὸν βρῆκ' ἐκεῖ π' ἀνέβαινε σ' τ' ἀμάξι του, καὶ χάμου
ἔπεσ' ὁ μάβρος, κι' ἄχαρο τὸν σκέπασε σκοτάδι.
Κι' ὅσο τὸ Φαῖστο οἱ Κρητικοὶ γυμνώνανε, ὁ Μενέλας
καρφώνει μὲ τὸ μυτερὸ κοντάρι τὸ Σκαμάντρη,
τοῦ Στρόφη γιό, ποῦ γύριζε τὰ δάση γιὰ κυνῆγι,
παράξιο κυνηγό, γιατὶ ἡ Ἄρτεμη μονάχη
τὸν εἶχε μάθει νὰ χτυπᾷ κάθε λογῆς ἀγρίμι,
π' ἀπάνου θρέφει σ' τὰ βουνὰ ὁ δεντρωμένος λόγγος.
Μὰ τότες δὲν τὸν βόηθησε ἡ σαϊτέφτρα κόρη
καὶ τὰ σημάδια ὁποῦ 'τανε ὡς τότες προικισμένος,
μὸν ὁ πολεμοδόξαστος Μενέλας σὰν τὸν εἶδε
νὰ φέβγει ὀμπρός του, τοῦ 'μπηξε σ' τοὺς ὤμους τὸ κοντάρι,

ἴσα σ' τὴ μέση, κι' ἀντικρὺ τοῦ τό 'βγαλε ὡς σ' τὰ στήθια.
Κι' ἔπεσε μπροῦμτα, κι' ἄχησε βαριὰ ἡ ἀρματωσά του.
Τοῦ μαστρο-Κολλητῆ τὸ γιὸ θανάτωσ' ὁ Μηριόνης,
τὸ Φέρεκλο, ποῦ κάτεχε νὰ φτιάνει μὲ τὰ χέρια
κάθε λογῆς ψιλοδουλιά, τὶ ἡ 'Αθηνᾶ περίσσα
τὸν ἀγαποῦσε, ποῦ κι' ἀφτὰ μαστόρεψε τὰ πλοῖα
τοῦ Πάρη τὰ πρωτόκακα, ποῦ σ' ὅλουνοὺς τοὺς Τρῶες
καὶ σ' τὸ δικό του φέρανε κεφάλι τόσες πίκρες·
τὶ τῶν θεῶνε τὰ γραφτὰ δὲν τά 'χε σκολιασμένα.
Τότ' ὁ Μηριόνης τρέχοντας κατόπι τὸν προφταίνει,
καὶ μιὰ τοῦ δίνει κονταριὰ δεξὰ σ' τὸ κωλομέρι,
κι' ἀντίκρυ ἡ μύτη πρόβαλε, σ' τὸ κόκκαλο ἀπὸ κάτου,
κατὰ τὴ φοῦσκα. Κι' ἔπεσε σ' τὸ γόνα ξεφωνῶντας,
καὶ χάρος κατασκότεινος τοῦ σφάλησε τὰ μάτια.
Τὸν Πήδιο ὁ Μέγης σκότωσε, γιὸ τ' 'Αντηνόρου νόθο,
νόθονε μὰ ποῦ ἡ Θεανὼ, τ' ἀντρός της γιὰ χατίρι,
μ' ἀγάπη τὸν μεγάλωσε, σὰν ἕν' ἀπ' τὰ παιδιά της·
ἀφτὸν σ' τὴ μάχη ὁ ξακουστὸς γιὸς τότες τοῦ Φυλέα
ζυγώνει καὶ σ' τοῦ κεφαλιοῦ κατὰ τὸ σχίνι πίσω
τόνε χτυπάει, ποῦ θέρισε ἴσα ὡς σ' τὰ δόντια ἀντίκρυ
κάτου ἀπ' τὴ γλῶσσά του ὁ χαλκός. Καὶ πέφτει μέσ' σ' τὶς σκόνες,
καὶ σφίγγει μὲ τὰ δόντια του τὸ μέταλλο τὸ κρύο.
Τὸ θεϊκόνε 'Υψήνορα τότες ὁ γιὸς τοῦ Βαίμου,
γιὸ τοῦ γενναίου Δολοπιοῦ, ποῦ 'τανε τοῦ Σκαμάντρου
παπᾶς βαλμένος κι' ὁ λαὸς σάμπως θεὸ τὸν εἶχε,
τότ' ὁ λεβέντης Βρύπηλος τὸν πῆρε κυνηγῶντας,
κι' ἐκεῖ μπροστά του ποῦ 'φευγε, πηδάει καὶ τοῦ καθίζει
σ' τὸν ὦμο μιὰ μὲ τὸ σπαθὶ, κι' ὡς πέρα ξεῖ τὸ χέρι.
Καὶ ματωμένο τοῦ 'πεσε σ' τὴ γῆς τὸ χέρι χάμου,
κι' ἀφτὸν τὸν πῆρε ὁ θάνατος κι' ἡ ἄπονή του μοῖρα.
Σὰν ἔτσ' οἱ ἄλλοι δούλεβαν μέσ' σ' τὴν καρδιὰ τῆς μάχης·
μὰ τὸ Διομήδη ἀνάμεσα σὲ πιούς νὰ πολεμοῦσε
δὲν τό 'ξερες, σ' τῶν 'Αχαιῶν τὴ μέση γιὰ τῶν Τρώων.

Τὶ μέσ' σ' τὸν κάμπο χύνουνταν σὰ ρέμα φουσκωμένο,
ποῦ τὸ χειμῶν' ἀβάσταχτο σαρώνει κάθε ἀμπόδιο·
φράχτης πολύβλαστης φυτιᾶς τὸ δρόμο δὲν τοῦ κόβει
κι' οὔτε γιοφύρια ἀρμαθιαστά, σὰν κατεβάσει ξάφνου
τότες ποῦ πιάνει πολυμπριά, κι' ἀπ' τὸ γοργό του κῦμα
πολλὰ χαλιοῦνται χτήματα καλὰ νοικοκυραίων·
ἔτσι ὁ Διομήδης σκόρπιζε τοὺς πυκνωμένους λόχους,
καὶ μήτε τ' ἀντιστέκουνταν κι' ἂς εἶταν τόσο πλῆθος.
Μὰ σὰν τὸν εἶδε ὁ ξακουστὸς γιὸς τοῦ Λυκᾶ σ' τὸν κάμπο
νὰ χύνεται καὶ νὰ σκορπᾷ τὰ τάγματα μπροστά του,
τέντωσ' ἐφτὺς ἀπάνου του τὸ γυριστὸ δοξάρι,
κι' ἐκεῖ σ' τὸν ὦμο τὸ δεξὺ, σ' τοῦ τσαπραζοῦ τὴ χοῦφτα,
καθὼς ὁρμοῦσε τὸν βαρεῖ. Κι' ἡ κοφτερὴ σαΐτα
μέσα περνάει κι' ἀντίπερα προβάλλει, καὶ τὸ αἷμα
πασπάλιζε τοῦ τσαπραζοῦ τὴ μεταλλένια χοῦφτα.
Κι' ἔσκουξε τότ' ὁ Πάνταρος μὲ μιὰ φωνὴ μεγάλη·
«Τρῶες, ὀμπρὸς, λιοντόκαρδοι, ἀλόγων μερωτάδες!
»Βρῆκα τὸν πρῶτο ἀπ' τοὺς ὀχτρούς! Πολὺ δὲ θὰ βαστάξει,
»θαρρῶ, σ' τὴν ἄγρια σαϊτιὰ, ἀλήθι' ἂν ὁ ἀφέντης
»τοῦ Δία γιὸς μὲ σήκωσε, νὰ 'ρθῶ σὰν ξεκινοῦσα!»
Ἔτσι λοιπὸν παινέφτηκε, μὰ ἡ γλήγορη σαΐτα
ἐκεῖνον δὲν τὸν σκότωσε, μὸν ὡς μπροστὰ σ' τ' ἀμάξι
πίσω γυρνάει καὶ στέκεται, καὶ κράζει τοῦ συντρόφου·
«Ἔλα, ἀδερφέ μου Στένελε, πήδ' ἀπ' τ' ἀμάξι κάτου
»γιὰ νὰ μοῦ βγάλεις τὴν πικρὴ ἀπ' τὸ κορμὶ σαΐτα.»
Εἶπε, καὶ χάμου πήδηξε ὁ γιὸς τοῦ Καπανέα,
καὶ πάει σιμὰ καὶ στέκεται, καὶ τὴ γοργὴ σαΐτα
ὄξω ἀπ' τὸν ὦμο τοῦ σκουντᾷ κι' ἴσα τὴ βγάζει πέρα.
Καὶ πήδαε μέσ' ἀπ' τὰ στριφτὰ τὸ αἷμά του τσαπράζα.
Τότ' ἔκανε παράκληση ὁ δυνατὸς Διομήδης·
«Ἄκου μ', ἀμάλαγη θεὰ, τοῦ Δία θυγατέρα!
»Σ' τὴν ἔρμα μάχη ἂν ἄλλοτες μὲ τὴν καλή σου γνώμη
»καὶ τὸ γονιό μου βόηθησες, ἂχ δεῖξε τώρ', ἀφέντρα,

»κι' ἐμένα τὴν ἀγάπη σου, καὶ κάνε νὰ τσακώσω
»τὸν ἄντρ' ἀφτὸ, καὶ νὰν τὸν βρῶ σ' τοῦ κονταριοῦ τὸ δρόμο,
»ποῦ νὰ μοῦ ρίξει πρόκανε, καὶ σκούζει μὲ περφάνια
»πῶς πιὰ δὲ θὰ πολυχαρῶ τ' ὥριο τὸ φῶς τοῦ ἥλιου.»
Εἶπε, καὶ τὴν παράκληση τοῦ ξάκουσ' ἡ Παλλάδα.
Τὰ μέλη τοῦ 'κανε ἀλαφρὰ, πόδια καὶ χέρι' ἀπάνου,
καὶ τοῦ 'πε στέκοντας σιμὰ διὸ φτερωμένα λόγια·
«Ἄφοβα τώρα τοὺς ὀχτροὺς νὰ πολεμᾷς, Διομήδη.
»Τὶ μέσ' σ' τὰ στήθια σοῦ 'σταξα τὸ πατρικό σου θάρρος,
»ἀτρόμητο, σὰν ποῦ 'κλεινε μέσ' σ' τὴν καρδιὰ ὁ Τυδέας,
»καὶ τὸ σκοτάδι ἀσήκωσα ποῦ 'χες πριχοῦ σ' τὰ μάτια
»καὶ τώρ' ἀλάθεφτα θεὸ θὰ ξεχωρίζεις κι' ἄντρα.
»Λοιπὸν ἂν ἔρθει ἐδῶ κανεὶς θεὸς νὰ δοκιμάσει,
»μὴ θὲς ἐσὺ νὰ πολεμᾷς μὲ τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους
»ἔτσι ἀνοιχτά· μὰ ἂν τοῦ Διὸς ἡ κόρη, ἡ 'Αφροδίτη,
»ἔρθει σ' τὴ μάχη, τρύπα την ἀφτὴ μὲ τὸ κοντάρι.»
Ἔτσ' εἶπε καὶ τὸν ἄφισε ἡ φοβερὴ Παλλάδα,
κι' ἐκεῖνος πάει τοὺς μπροστινοὺς καὶ ξανασμίγει πάλι.
Καὶ πρὶν τοῦ γύρεβε ἡ καρδιὰ νὰ πολεμάει τοὺς Τρῶες,
μὰ τότες λύσσα τρίδιπλη τὸν πῆρε, σὰ λιοντάρι
ποῦ πέρα, ἀλάργ' ἀπ' τὸ χωριὸ, πηδᾷ ἀψηλὴ μιὰ μάντρα
νὰ φάει ἀρνιὰ πυκνόμαλλα, κι' ὁ πιστικὸς τοῦ ρίχνει
καὶ τὸ ματώνει, μὰ νεκρὸ σ' τὸν τόπο δὲν τ' ἀφίνει·
τὸ πάθος μὸν τοῦ πλήθηνε, μὰ δὲ βοηθάει κατόπι,
μὸν μέσ' σ' τὴ στάνη χώνεται, κι' ἔρμα τ' ἀρνιὰ σκορπᾶνε·
ἀφτὰ τὰ βλέπεις κατὰ γῆς σωροὺς σωροὺς στρωμένα,
καὶ τὸ λιοντάρι ἀπ' τὸ μαντρὶ πηδάει ξαγριεμένο·
μὲ τέτια ὀργὴ τοὺς μπήχτηκε τῶν Τρώων κι' ὁ Διομήδης.
Τότ' ἔσφαξε τοὺς ἀρχηγοὺς 'Υπείρονα κι' 'Αστύνο·
τὸν ἔνανε πὰς σ' τὸ βυζὶ τρυπάει μὲ τὸ κοντάρι,
καὶ τὸν 'Αστύνο σ' τὸν ἀρμὸ, ἐκεῖ κοντὰ σ' τὸν ὦμο,
τοῦ κάθισε μιὰ χτυπησὰ μὲ τὴ μεγάλη σπάθα
κι' ἀπ' τὸ λαιμὸ τοῦ χώρισε τὸν ὦμο κι' ἀπ' τὴν πλάτη.

Κι' ἀφίνει ἀφτοὺς καὶ κυνηγᾷ τὸν Ἄβα, τὸν Πολύδο,
τ' Ἀνοιχτομάτη τὰ παιδιά, τοῦ γερ'-ὀνειροκρίτη.
Τὰ ὄνειρά τους ξέχασε νὰν τοὺς ξηγήσει ὁ γέρος
σὰν ξεκινοῦσαν, κι' ἔπεσαν σ' τὰ χέρια τοῦ Διομήδη.
Κι' ἔπειτα χοίμηξε τοὺς γιοὺς τοῦ Φαίνοπα νὰ πιάσει,
τὸ Θῶνα καὶ τὸν Ξάνθονε, λέφτερ' ἀγόρια ἀκόμα·
κι' ἀφτὸν τὰ ἔρμα γερατιὰ τὸν ἔτρωγαν, καὶ πιὰ ἄλλο
ὁ δόλιος γιὸ δὲν ἔκανε ν' ἀφήκει κληρονόμο.
Γιατὶ ὁ Διομήδης ἔκοψε καὶ τῶν διονῶν τὰ νιᾶτα,
κι' ἄφισε κλάψες καὶ πικρὰ φαρμάκια σ' τὸν πατέρα,
τὶ δὲν τοὺς εἶδε ζωντανοὺς σ' τὸ σπίτι νὰ γυρίσουν
ἀπ' τὴ σφαγή, μὸν μοίρασαν τὸ βιός του οἱ συμπεθέροι.
Ἔπειτα τσάκωσε διὸ γιοὺς τοῦ βασιλιᾶ Πριάμου,
διὸ σ' ἕν' ἀμάξι, ποῦ Χρομιὸ τοὺς λέγανε κι' Ἐχέμο.
Κι' ὅπως λιοντάρι χύνεται σ' τὰ βόδια ἐκεῖ ποῦ βόσκουν,
καὶ σπάει τὸ σβέρκο μοσκαριοῦ σ' τὸ λόγγο καὶ γελάδας,
ἔτσι ἄθελά τους γκρέμισε κι' ἐκείνους ὁ Διομήδης
μέσ' ἀπ' τ' ἀμάξι, κι' ἔπειτα καὶ τ' ἅρματα τοὺς πῆρε,
κι' ἔδωκε νὰν τοῦ πᾶν τὰ ζᾶ οἱ φίλοι σ' τὰ καράβια.
Τότ' ὁ Αἰνείας τὸν θωρᾷ τοὺς λόχους νὰ λιανίζει,
καὶ τρέχει μέσ' ἀπ' τὴ σφαγὴ καὶ τῶν σπαθιῶν τοὺς χτύπους,
τὸν παινεμένο Πάνταρο ποῦθε νὰ βρεῖ ζητῶντας.
Καὶ βρῆκε τοῦ Λυκᾶ τὸ γιό, τὸν ὥριο κι' ἀντριωμένο,
καὶ πάει μπροστά του στέκεται, καὶ τοῦ μιλεῖ διὸ λόγια·
«Πάνταρε, ποῦ 'ναι ἡ φήμη σου, ποῦ οἱ φτερωτὲς σαΐτες
»καὶ τὸ δοξάρι, ποῦ σ' ἀφτὸ πολεμιστὴς κανένας
»σ' τὴν Τροία δὲ σοῦ βγαίνει ἐδῶ, κι' ἀκόμα σ' τὴ Λυκία
»κανεὶς δὲ σοῦ παινέβεται πῶς εἶναι ἀνώτερός σου;
»Μόνε σ' τὸ Δία σήκωσε τὰ χέρια, κι' ἔλα τώρα
»τὸν ἄντρ' ἀφτὸ σαΐτεψ' τον ποῦ βλέπεις ἐκειπέρα
»ὅλους νικάει, κι' ἀφάνισε σημαντικὰ τοὺς Τρῶες,
»γιατὶ πολλῶν παλικαριῶν τοὺς ἔχει φάει τὸ μάτι,
»ἐξὸν ἂν εἶναι ἀφτὸς θεός, γιὰ δῶρα θυμωμένος

»μαζί μας. Ἡ ὀργὴ βαριὰ πλακώνει τῶν θεῶνε.»
Τότ' ὁ λεβέντης Πάνταρος γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·
«Αἰνεία, δημογέροντα τῶν ἀλογάδων Τρώων,
»σὰν τὸ Διομήδη ἀφτὸν ἐγὼ τὸν ἀπεικάζω σ' ὅλα,
»ἀπ' τὴν ἀσπίδα κρίνοντας κι' ἀπ' τὴν περκεφαλαία
»κι' ἀπ' τ' ἄτια· μὰ καλὰ θεὸς κι' ἂν εἶναι δὲν κατέχω.
»Μὰ ἂν εἶναι τοῦ Τυδέα ὁ γιὸς ὁ ἄντρας ποῦ μιλοῦμε,
»μὲ δίχως χέρι ἀφτὸς θεοῦ δὲν κάνει τόσο θρῆνος,
»μὸν κάπιος δίπλα τὸν βοηθᾷ θεός, κουκουλωμένος
»μὲ καταχνιά. Τὶ τοῦ 'ριξα πολιώρα καὶ τὸν βρῆκα
»δεξὰ σ' τὸν ὦμο, διάμεσα τοῦ τσαπραζοῦ, ὡς ἀντίκρυ·
»κι' ἔλεγα ἐγὼ πῶς τοῦ 'σκαψα τὸ λάκκο, μὰ σ' τὸν τόπο
»δὲν ἔμεινε... κάπιος λοιπὸν θεὸς μᾶς κατατρέχει.
»Καὶ ποῦ 'ναι ἀμάξι κι' ἄλογα ἐδῶ ποῦ νὰ καθήσω;
»Αἲ σ' τοῦ Λυκᾶ τ' ἀρχοντικὸ ὡς ἕντεκα 'ναι ἀμάξα,
»καινούργια, ὡραῖα, διαλεχτά, μ' ὁλόγυρ' ἁπλωμένα
»σεντόνια, καὶ σ' τοῦ καθενὸς τὸ πλάϊ ἕνα ζευγάρι
»στέκεται, βίκο τρώγοντας κι' ἀσπρόγλυκο κριθάρι.
»Σὰν ξεκινοῦσα νά 'ρθω ἐδῶ, πολλὲς φορὲς μοῦ τό 'πε
»ὁ γερο-ἀκοντιστὴς Λυκᾶς μέσ' σ' τ' ὄμορφό μας σπίτι·
»μέσ' σ' τὸ ζεμένο μοῦ 'λεγε ἀμάξι νὰ καθήσω
»καὶ σ' τοῦ πολέμου τὴν καρδιὰ νὰ τρέχω μὲ τοὺς πρώτους.
»Μὰ ἐγὼ δὲν τ' ἄκουγα, καὶ νά! σὰ σκύλος μετανιώνω.
»Τὰ ζᾶ λυπόμουν ποῦ 'μαθαν νὰ μοῦ καλοχορταίνουν,
»μήπως τοὺς λείψει τὸ φαΐ μέσα σὲ τόσο ἀσκέρι.
»Ἔτσι τ' ἀφίνω, κι' ἦρθα ἐδῶ πεζός, κι' ἀπ' τὸ δοξάρι
»ὄλπιζα· μὰ ἀπὸ 'φτὸ καλὸ τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν.
»Σὲ διὸ ἀπ' τοὺς πρώτους ἔρριξα ὡς τώρα, τὸ Διομήδη
»καὶ τὸ Μενέλα, καὶ τοὺς διὸ τοὺς βρῆκα, κι' αἷμα μάβρο
»τοὺς ἔβγαλα, μὰ πιὸ πολὺ τοὺς πύρωσα μονάχα.
»Γι' ἀφτὸ δὲν πῆρα σὲ καλὸ τὸ γυριστὸ δοξάρι
»τὴ μέρα κείνη ἀπ' τὸ καρφί, σὰν ξεκινοῦσα κεῖθες
»νὰ φέρω ἐδῶ σ' τὸν Ἕχτορα βοήθια καὶ σ' τοὺς Τρῶες.

»Μὰ νὰ γυρίσω μιὰ φορὰ καὶ νὰ θωρήσω πάλι
»τὴ λατρεφτὴ πατρίδα μου, τ' ἀγαπητό μου τέρι,
»καὶ σ' τ' ἀψηλόσκεπο νὰ μπῶ μεγάλο ἀρχοντικό μας,
»κι' ἂς μοῦ τὸ κόψει χέρι ὀχτροῦ ἀμέσως τὸ κεφάλι,
»ἂ δὲν τὸ σπάσω ἐγὼ σὲ διὸ καὶ σ' τὴ φωτιὰ ἂ δὲ ρίξω
»τ' ὅπλο ποῦ βλέπεις, ἐπειδὴς τὸ κουβαλάω τοῦ κάκου!»
Τότ' ὁ Αἰνείας ἀπαντᾷ, ὁ στρατηγὸς τῶν Τρώων·
«Μὴν κλαίγεσ' ἔτσι! . . . Ἡ ἀτυχιὰ δὲ θὰ γυρίσει ὡς τόσο
»πρὶν βγοῦμ' ἐμεῖς μπροστὰ σ' ἀφτὸ τὸν ἄντρα μὲ τ' ἁμάξι
»καὶ τ' ἄτια, καὶ μετρήσουμε μαζί του τὰ κοντάρια.
»Μὸν ἔλα ἀνέβα δίπλα μου, νὰ μάθεις σὰν τί ζῷα
»εἶναι τοῦ Τρῶα τ' ἄλογα, ποῦ ξέρουν μέσ' σ' τὸν κάμπο
»ἀπάνου κάτου σὰν ἀητοὶ νὰ κυνηγᾶν καὶ φέβγουν,
»ποῦ καὶ σ' τὸ κάστρο θὰ μᾶς πᾶν γιεροὺς, ἂν πάλι ὁ Δίας
»τὴ νίκη σ' τὸν ἀσίκη γιὸ χαρίσει τοῦ Τυδέα.
»Μὸν ἔλα πάρ' τὸ καμοτσὶ σ' τὰ χέρια καὶ τὰ γέμια,
»κι' ἐγὼ σ' τ' ἁμάξι θ' ἀνεβῶ γιὰ νὰν τὸν πολεμήσω·
»ἢ ἐσὺ καρτέρα τον, κι' ἐγὼ τὰ νιάζουμαι τὰ ζῷα.»
Τότες πάλ' εἶπε τοῦ Λυκᾶ ὁ γιὸς ὁ παινεμένος·
«Αἰνεία, ἀτός σου βάσταξ' τα τὰ ζᾶ σου καὶ τὰ γέμια.
»Τὶ κάλια μὲ τὸν ἀμαξᾶ ποῦ ξέρουν θὰ τραβήξουν
»ἂν ἴσως πάλι φέβγουμε τὸν τολμηρὸ Διομήδη,
»μήπως σκιαχτοῦνε κι' ἔπειτα κολλήσουν, κι' ἀπ' τὴ μάχη
»δὲ θέλουν νὰ μᾶς βγάλουνε, ποθῶντας τὴ φωνή σου,
»κι' ἐμᾶς τοῦ μεγαλόκαρδου Τυδέα ὁ γιὸς χοιμήσει
»καὶ πάρει τὰ γοργὰ ἄλογα κι' ἐμᾶς μᾶς πετσοκόψει.
»Μὸν τράβα ἐσὺ τ' ἀλόγατα μονάχος καὶ τ' ἁμάξι,
»κι' ἀφτόνε ἐγὼ τὸν καρτερῶ μὲ τ' ὅπλο . . . κι' ἂς ὁρίσει!»
Εἶπαν ἀφτὰ κι' ἀνέβηκαν σ' τὸ σκαλισμένο ἁμάξι,
κι' ἀπάνου τράβηξαν, φωτιὰ γιομᾶτοι, σ' τὸ Διομήδη,
μὸν ὁ καμαρωμένος γιὸς τοῦ Καπανιᾶ τοὺς εἶδε
καὶ σ' τὸ Διομήδη λέει ἐφτὺς διὸ φτερωμένα λόγια·
«Διομήδη, τοῦ Τυδέα γιὲ, μυριάκριβό μου ἀδρέφι,

»άντρες διὸ βλέπω δυνατοὺς καὶ τρέχουνε ἀφρισμένοι
»νὰ σὲ βαρέσουν· σὰ βουνὸ ἔχουν ἀντριὰ κι' οἱ διό τους.
»Ὁ ἕνας τους σαϊτεφτὴς παράξιος, καὶ παινιέται
»πῶς εἶναι τοῦ Λυκᾶ παιδί, κι' ὁ ἄλλος, ὁ Αἰνείας,
»παινιέται πῶς τὸν γέννησε ὁ ξακουστὸς 'Αχίσης,
»κι' ἔχει καὶ μάννα θέαινα, τὴ χρυσωπὴ 'Αφροδίτη.
»Μὸν ἔλα κι' ἂς κωλώσουμε μὲ τ' ἄτια, καὶ μὴν τρέχεις
»ὀμπρὸς ἔτσι ἀσυλλόγιστα καὶ τὴ ζωὴ μοῦ χάσεις.»
Τότες τὸν τήραξε λοξὰ καὶ τοῦ 'πε κι' ὁ Διομήδης·
«Μὴν ἀναφέρεις κἂν φεβγιό, τὶ μὸν τὰ λόγια χάνεις!
»Δὲ βρῆκ' ἀπ' τοὺς γονιούς μου ἐγὼ σ' τὸν πόλεμο νὰ τρέμω,
»ἢ νὰ ξεκόφτω . . . βρίσκεται καρδιὰ ἐδῶ μέσ' ἀκόμα!
»Ναί, ν' ἀλαργέβω ἀπ' τ' ἄλογα δειλιῶ, ὅμως κι' ἔτσι τρέχω
»νὰν τοὺς βαρέσω. Ἡ 'Αθηνᾶ νὰ φύγω δὲν ἀφίνει.
»Μὰ ἀφτοὶ κ' οἱ διὸ ἀπ' τὰ χέρια μας τὰ γλήγορ' ἄλογά τους
»πίσω δὲ θὰν τὰ πᾶν, ἂ δὰ κι' ὁ ἕνας μᾶς ξεφύγει.
»Μὸν ἄλλο λόγο θὰ σοῦ πῶ καὶ τήρα μὴν ξεχάσεις.
»Ἂν ἡ πολύβουλη 'Αθηνᾶ τοὺς διό τους μ' ἀξιώσει
»νὰ σφάξω, τότ' ἐσὺ ἐκειδὰ σταμάτα τὸ δικό μας
»γοργὸ ζεβγάρι, δένοντας τὰ γέμι' ἀπ' τὸ στεφάνι,
»καὶ νιάσου ἐφτὺς νὰ πεταχτεῖς σ' τὰ ζῷα τοῦ Αἰνεία,
»καὶ χτύπα τα σ' τῶν 'Αχαιῶν ἀπ' τῶν ὀχτρῶν τὸ μέρος.
»Γιατὶ ἀπ' τὸ σόϊ ποῦ χάρισε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς σ' τὸν Τρῶα
»γιὰ τοῦ παιδιοῦ του πλερωμή, τοῦ Γανυμήδη, τὶ εἶταν
»τὰ πιὸ περίφημ' ἄλογα σ' ἀνατολὴ καὶ δύση,
»λὲν ἔκλεψ' ἀπ' τὸ σόϊ ἀφτὸ ὁ βασιλιᾶς 'Αχίσης,
»σ' τ' ἄτια φοράδες βάζοντας κρυφὰ ἀπ' τὸ Λαομέδο.
»Κι' ἔξη πουλάρια τοῦ 'καναν σ' τοὺς στάβλους του οἱ φοράδες·
»τέσσερα ὁ ἴδιος σ' τὸ παχνὶ κρατάει κι' ἀκριβοθρέφει,
»καὶ τ' ἄλλα διὸ τὰ χάρισε σ' τὸν ἀντριωμένο γιό του.
»'Αφτὰ νὰ πάρουμε, λαμπρὸ θὰ γίνει τ' ὄνομά μας!»
'Αφτὰ κουβέντιαζαν οἱ διό. Κι' οἱ ἄλλοι σὲ λιγάκι
κοντοζυγῶσαν, τὰ γοργὰ χτυπῶντας ἄλογά τους.

Καὶ πρῶτος πιάνει τοῦ Λυκᾶ ὁ γιὸς νὰν τοῦ μιλήσει·
«Σκληρόκαρδε πολεμιστή, γιὲ τοῦ λαμπροῦ Τυδέα,
»λοιπὸν δὲ σ' ἔφαγε ἡ γοργὴ ριξιὰ, ἡ πικρὴ σαΐτα·
»μὰ ἂς δοῦμε πάλι ἂ θὰ σὲ βρῶ μὲ τὸ κοντάρι τώρα!»
Εἶπε καὶ σιῶντας τίναξε τὸ κοφτερὸ κοντάρι
καὶ σ' τὴν ἀσπίδα τὸν βαρεῖ· κι' ἐκείνη ὡς πέρα πέρα
πετάει, ἡ μύτη ἡ χάλκινη, καὶ μπαίνει σ' τὰ τσαπράζα.
Κι' ἔσκουξε τότ' ὁ Πάνταρος μὲ μιὰ φωνὴ μεγάλη·
«Σοῦ 'σκισα ὡς μέσα τὴν κοιλιά! πολὺ δὲ θὰ βαστάξεις,
»νομίζω, πιά, καὶ μοῦ 'δωκες μεγάλη ἐμένα δόξα!»
Μὰ δίχως φόβο ἀπάντησε ὁ δυνατὸς Διομήδης·
«Δὲ βρῆκες, μὸν ἀστόχησες. Μὰ ἐσεῖς, θαρρῶ, ποτές σας
»δὲ θὰ τελιῶστε, μοναχὰ σὰν πέσει ὁ ἕνας χάμου
»κι' ἡ γῆς ρουφήξει ἀχόρταγη τὸ μάβρο του τὸ αἷμας.»
Εἶπε καὶ ρίχνει. Κι' ἔστειλε τοῦ Δία ἡ κόρη τ' ὅπλο
σ' τὴ μύτη, ἐκεῖ σ' τὸ μάτι του σιμὰ, καὶ τ' ἄσπρα δόντια
τοῦ πέρασ' ὁ σκληρὸς χαλκὸς, καὶ τοῦ 'κοψε ὡς σ' τὴ ρίζα
τὴ γλῶσσα, κάτου βγαίνοντας σ' τοῦ πηγουνιοῦ τὴν ἄκρη.
Καὶ πέφτει, κι' ἡ ἁρματωσὰ βροντάει ἀπάνωθέ του,
ἡ πλουμιστὴ κι' ὁλόλαμπρη, καὶ φέβγουν δίπλα τ' ἄτια·
κι' ἐφτὺς τοῦ νέκρωσε ἡ ψυχὴ κι' ἡ νιότη ἐκειδὰ πέρα.
Τότ' ὁ Αἰνείας πήδησε μὲ τὸ κοντάρι κάτου
καὶ τὴν ἀσπίδα (τὸ νεκρὸ σκιάχτηκε μὴν τοῦ πάρουν
οἱ Δαναοὶ) καὶ στήθηκε σιμά του σὰ λιοντάρι
θάρρος γιομᾶτος, καὶ μπροστὰ τὴ στρογγυλή του ἀσπίδα
καὶ τὸ κοντάρι πρόβαλε — μ' ἀπόφαση νὰ σφάξει
ὅπιον κι' ἐνάντι' ἂν τοῦ 'βγαινε — τρομαχτικὰ ἀλυχτῶντας.
Κι' ἀφτὸς κοτρῶνα ἁρπάζει, ὁ γιὸς, σ' τὰ χέρια, τοῦ Τυδέα,
μεγάλο βάρος, π' ἄντρες διὸ σὰν τοὺς θνητοὺς τοὺς τώρα
δὲ θὰν τὴ σήκωναν (μὰ ἀφτὸς τὴν ἀλαφροπετοῦσε
καὶ μόνος), καὶ τοῦ σφίγγει μιὰ σ' τὸ γόφο, ἐκεῖ ποῦ μέσα
γυρνάει σ' τὸ γόφο τὸ μερὶ καὶ ποῦ τὸ λένε γοῦβα·
κι' ἡ πέτρα τοῦ 'σπασε ἡ τραχιὰ τὴ γοῦβα καὶ τὰ διό του

τὰ νέβρα, κι' ἄμπωξε μακριὰ τὴν πετσωμένη ἀσπίδα.
Κι' ἔπεσε ἀφτὸς σ' τὰ γόνατα, κι' ἀπόμειν' ἐκειπέρα
μὲ τ' ἀντριωμένο χέρι του σ' τὴ γῆς ἀκουμπισμένο,
καὶ μάβρη νύχτα ἐχύθηκε σ' τὰ μάτια του τριγύρω.
Καὶ τότ' ἐκεῖ θὰ χάνουνταν ὁ βασιλιᾶς Αἰνείας,
μόνε τὸν εἶδε σ' τὴ στιγμὴ ἡ χρυσωπὴ 'Αφροδίτη
(ἡ μάννα ποῦ τὸν ἔκανε μὲ τὸν ἀφέντη 'Αχίση
μιὰ μέρα ἀφτὸς ποῦ γύριζε τὶς ράχες μὲ τὰ βόϊδια)
καὶ μὲ τ' ἀφρᾶτο χέρι της ἀγκάλιασε τὸ γιόκα,
κι' ἅπλωσε ὀμπρός του ἀπ' τὸ λαμπρὸ μιὰ δίπλα φόρεμά της
νὰν τὸν φυλάξει ἀπ' τὶς ριξές, μὴν τύχει ὀχτρὸς κανένας
καὶ τὸν σκοτώσει μπήγοντας σ' τὰ στήθια τὸ κοντάρι.
'Αφτὴ μακριὰ ἀπ' τὶς κονταριὲς τὸ γιό της κουβαλοῦσε,
καὶ τὶς ὁρμήνιες δὲν ξεχνᾷ ὁ γιὸς τοῦ Καπανέα,
ἀφτὲς ποῦ τοῦ παράγγειλε ὁ φοβερὸς Διομήδης,
μὸν τὰ μονώνυχά του ζᾶ τὰ σταματάει ἀλάργα,
ὄξω ἀπ' τὴ μάχη, δένοντας τὰ γέμια ἀπ' τὸ στεφάνι,
κι' ὁρμάει καὶ τὸ καλότριχο ζεβγάρι τοῦ Αἰνεία
τὸ διώχνει κεῖθ' ἀπ' τῶν ὀχτρῶν σ' τῶν 'Αχαιῶν τὸ μέρος.
Καὶ τό 'δωκε σ' τὸ Δήπυλο, τὸν γκαρδιακό του φίλο
(π' ἀπ' ὅλους πιὸ καλίτερα τὸν εἶχε τοὺς συντρόφους,
κι' εἶχαν μιὰ γνώμη πάντα οἱ διό), σ' τὰ πλοῖα νὰν τ' ἀφήκει·
κι' ὁ ἴδιος πάλι ἀνέβηκε σ' τ' ἁμάξι του, κι' ἀδράζει
τὰ γέμια τὰ γιαλιστερὰ, κι' ἀβάσταχτος ἀμέσως
χτυπάει τὰ γλήγορ' ἄλογα ξοπίσω ἀπ' τὸ Διομήδη.
Κι' ἀφτὸς σ' τὴν Κύπρη χοίμηξε μὲ τ' ἄσπλαχνο κοντάρι,
γιατὶ τὴν ἤξερ' ἄτολμη κι' ὄχι θεὰ ἀπὸ κεῖνες
ποῦ στρατηγέβουν σ' τῶν ἀντρῶν τοὺς φονικοὺς πολέμους,
μήτε ρημάχτρα Σκοτωσοῦ μήτ' 'Αθηνᾶ μ' ἀσπίδα.
Καὶ μέσα σὰν τὴν ἔφτασε σ' τ' ἀσκέρι κυνηγῶντας,
τότες τὴ σημαδέβει ὁ γιὸς τοῦ ξακουστοῦ Τυδέα,
κι' ὁρμάει καὶ ξέσκουρα χτυπᾷ μὲ τὸ χαλκὸ τὸ χέρι
τ' ἀφρᾶτο· κι' ἔφκολα ὁ χαλκὸς τῆς τρύπησε τὸ δέρμα —

περνῶντας τὸ θεοτικὸ σκουτὶ ποῦ οἱ Χάρες μόνες
τῆς τό 'φτιασαν — σ' τὴ ρίζα ἐκεῖ ἀπάνωθ' ἀπ' τὴ χοῦφτα.
Κι' ἔτρεχε πιὰ τὸ αἷμά της τ' ἀθάνατο, ὁ νιχῶρας,
τέτιος ποῦ τρέχει ἀπ' τοὺς θεοὺς τοὺς μυριοδλογημένους,
γιατὶ δὲν πίνουν φλογωπὸ κρασί, δὲν τρῶνε στάρι,
κι' εἶναι γιὰ κεῖνο ἀναίματοι κι' ἀθάνατους τοὺς λένε.
Κι' ἔρριξ' ἀφτὴ μὲ τὶς φωνὲς τὸ γιό της ἀπ' τὰ χέρια.
'Αφτὸν ἐκεῖ τὸν γλύτωσε σ' τὴν ἀγκαλιά του ὁ Φοῖδος
μέσ' σ' ἕνα μάβρο σύγνεφο, μὴν τύχει ὀχτρὸς κανένας
καὶ τὸν σκοτώσει μπήγοντας σ' τὰ στήθια τὸ κοντάρι·
κι' ἐκείνης μὲ βαριὰ φωνὴ τῆς ἔκραξ' ὁ Διομήδης·
«Παραίτα, κόρη τοῦ Διός, τὶς μάχες καὶ τοὺς φόνους·
»τάχα δὲ σώνει ποῦ δειλὲς γυναῖκες ξελογιάζεις;
»Μὰ ἂ θὲς πολέμους καὶ καλά, θαρρῶ μὰ τὴν ψυχή μου
»θὰ τρέμεις ἔτσι κι' ἂν ἀλλοῦ πῶς πολεμᾶνε ἀκούσεις.»
Εἶπε, καὶ σὰ λωλὴ ἡ θεὰ τραβήχτηκε ἀπ' τὸν πόνο.
Κι' ἡ ἀνεμόποδ' Ἴριδα τὴν πιάνει, κι' ἀπ' τ' ἀσκέρι
τὴ βγάζει, βαριοκίνητη ἀπ' τοὺς πολλοὺς τοὺς πόνους·
κι' ἔδλεπες τὸ ροδόθωρο κορμὶ νὰ μελανιάζει.
Κατόπι βρῆκε σ' τὰ ζερβὰ τῆς μάχης καθισμένο
τὸν Ἄρη, μ' ἅρματα καὶ ζᾶ σὲ σύγνεφο κρυμένα·
καὶ πέφτοντας γονατιστή, πολλὰ μὲ περικάλια
τὰ χρυσοστέφαν' ἄλογα ζητοῦσε τ' ἀδερφοῦ της·
«Ἄχ ἀδερφέ μου, νιάσου με, καὶ δῶσ' μου τ' ἄλογά σου
»γιὰ ν' ἀνεδῶ σ' τὸν Ἔλυμπο, σ' τὰ θεϊκὰ λημέρια.
»Πολὺ μὲ τυραγνάει ἡ πληγὴ ποῦ μοῦ 'δωκε ὁ Διομήδης,
»θνητὸς ποῦ καὶ τὸ Δία πιὰ θὰ πολεμοῦσε τώρα.»
Εἶπε, κι' ὁ Ἄρης τ' ὄμορφο τῆς ἔδωκε ζεδγάρι.
Κι' ἔτσι σ' τ' ἁμάξι ἀνέδηκε μὲ τὴν καρδιὰ κλαμένη,
καὶ δίπλα ἡ ἀνεμόποδη θεὰ σ' τὰ χέρια ἁρπάζει
τὰ πλούσια γέμια, καὶ χτυπᾷ τ' ἀλόγατα νὰ τρέξουν.
Κι' ἀφτὰ πετοῦσαν πρόθυμα. Κι' ἔτσι σὲ λίγο φτάνουν
σ' τὸ χιονοσκέπαστο Ἔλυμπο, σ' τὰ θεϊκὰ λημέρια.

'Εκεῖ ἡ θεὰ σταμάτησε τὰ ζῷα, κι' ἀπ' τ' ἀμάξι
τά 'λυσε, κι' ἀπ' τ' ἀθάνατο τοὺς ἔβαλε φαΐ τους.
Κι' ἀφτὴ σ' τῆς Διώνης ἔπεσε τὰ πόδια, ἡ 'Αφροδίτη,
σ' τῆς μάννας της· σ' τὴν ἀγκαλιὰ τὴν πῆρε τότ' ἡ Διώνη,
καὶ μὲ τὸ χέρι χάϊδεψε τὴ θυγατέρα κι' εἶπε·
«Πιός, φῶς μου, σ' ἔκανε σ' ἀφτὰ τὰ χάλια ἀπ' τοὺς οὐράνιους,
»ἀψήφιστα, σὰ νά 'κανες κάνα κακὸ σ' τὸ φόρο;»
Τότες ἡ γελιαγάπητη τῆς ἀπαντᾷ 'Αφροδίτη·
«Μὲ λάβωσε ὁ λιοντόκαρδος Διομήδης τοῦ Τυδέα,
»γιατὶ ἔβγαζα ὄξω ἀπ' τὴ σφαγὴ τὸ γιό μου, τὸν Αἰνεία,
»τὴν πιὸ πολύτιμη ψυχὴ σ' τὸν κόσμο γιὰ τὰ μένα.
»Δὲν εἶναι ἡ μάχη τώρα πιὰ τῶν 'Αχαιῶν καὶ Τρώων,
»μὰ ἂν ἀγαπᾷς οἱ Δαναοὶ καὶ μὲ θεοὺς χτυπιοῦνται.»
Κι' ἡ Διώνη, ἡ σεβαστὴ θεά, τῆς ἀπαντάει διὸ λόγια·
«Πάρ' το, παιδί μου, ἀπόφαση, καὶ μὴ σὲ τρώει ἡ λύπη.
»Πάθαμ' ἐμεῖς πολλὰ οἱ θεοὶ ὡς τώρ' ἀπ' τοὺς ἀθρώπους,
»τὰ μάτια ὁ ἕνας τ' ἀλλουνοῦ νὰ βγάλουμε ζητῶντας.
»Ἔπαθε ὁ Ἄρης, τότ' οἱ γιοὶ ποῦ τ' 'Αλωγέα, ὁ Ὦτος
»κι' ὁ σκληρο-Φιάλτης, σ' τὶς τριχιὲς τὸν εἶχαν βαλημένα,
»κλεισμένο μῆνες δώδεκα μέσ' σὲ κελλὶ χαλκένιο.
»Καὶ τότ' ἐκεῖ θὰ χάνουνταν ὁ θνητοφάγος Ἄρης,
»μὸν σ' τὸν Ἑρμῆ τὸ πρόφτασε ἡ γλυκομάτα 'Ερίβια,
»ἡ μητρυιά, κι' ἀφτὸς κρυφὰ τὸν κλέβει ἀπὸ κεῖ μέσα
»σ' ἄσκημα χάλια, κι' ἡ σκληρὴ τὸν ἔτρωγε τριχιά του.
»Ἔπαθε ἡ Ἥρα σ' τὸν καιρὸ ποῦ σ' τὸ δεξὺ βυζί της
»ὁ φημισμένος Ἡρακλῆς μὲ τρίγλωσση σαΐτα
»τὴν κάρφωσε, ποῦ πῆγε πιὰ νὰν τὴν τρελλάνει ὁ πόνος.
»Ἔπαθε ὁ Ἅδης ὁ βαθὺς μιὰ σαϊτιὰ κι' ἐκεῖνος,
»ὅτα σ' τὴ μέση τῶν νεκρῶν, σ' τὴν Πύλο, ὁ ἴδιος πάλι
»τοῦ Δία γιὸς τὸν πλήγωσε κι' ἀφάνισε σ' τοὺς πόνους.
»Ὁ Ἅδης τότ' ἀνέβηκε σ' τοῦ Δία τὰ παλάτια
»καὶ σ' τὸν ἀπέραντο Ἔλυμπο μὲ τὴν καρδιὰ θλιμένη,
»πονῶντας σ' ὅλο τὸ κορμί· καὶ τ' ὅπλο καρφωμένο

»σ' τὴν πλάτη τὴ βασταγερὴ τὸν κατατυραγνοῦσε·
»μὸν βάζοντας ὁ Γιατρεφτὴς μαλαχτικὰ βοτάνια
»τὸν γιάτρεψε· τὶ δὰ θνητὸς δὲν εἶταν κανωμένος.
»Τώρα ἡ κουκουβαγιόματη θεὰ 'Αθηνᾶ κι' ἐσένα
»σοῦ 'στειλ' ἀφτόν . . . θεότρελλος ! ποῦ δὲ λογιάζει ὁ νοῦς του,
»σὰν πολεμᾷς μὲ τοὺς θεοὺς πῶς δὲν πολυχρονίζεις,
»κι' οὔτ' ἀπ' τὸν πόλεμο γυρνᾷς κι' ἀπ' τὴ σφαγὴ ν' ἀκούσεις
»σ' τὰ γόνατά σου τὰ γλυκὰ λογάκια τῶν παιδιῶν σου.
»Ἔτσι ἂς προσέξει, ὅσο πολὺ κι' ἂν εἶναι παλικάρι,
»μήπως σ' τὴ μάχη ἄλλος κανεὶς τοῦ βγεῖ πιὸ δυνατός του,
»κι' ἡ Γιάλια ἡ ἀρχοντόθρεφτη καμιὰ νυχτιὰ ἀπ' τὸν ὕπνο
»σηκώσει μὲ τὰ κλάματα τὸ σπιτικό της ὅλο,
»τὸ τέρι της γυρέβοντας, τὸν πρῶτο ἀπ' τοὺς 'Αργῖτες,
»ἡ γνωστικιὰ τοῦ φοβεροῦ Διομήδη γυναικοῦλα.»
Ἔτσ' εἶπε καὶ τῆς σφούγγισε τὸ χέρι μὲ τὰ διό της
ἀπ' τὸ νιχῶρα· κι' ἔγιανε τὸ χέρι, κι' οἱ βαριοί της
πόνοι μαλάκωσαν. Κι' ἀφτές, ἡ 'Αθηνᾶ κι' ἡ Ἥρα,
θωροῦσαν, κι' ἔτσι ἀγγιχτικὰ πειράζανε τὸ Δία.
Καὶ πρώτη πῆρε τοῦ Διὸς νὰν τοὺς μιλήσει ἡ κόρη·
«Πατέρα Δία, κάτι τὶ θὰ πῶ, καὶ μὴ θυμώσεις.
»Σὰν κάπια ἡ Κύπρη 'Αργίτισσα ξελόγιαζε νὰ φύγει
»μὲ κάναν Τρῶα — γιατὶ ἀφτοὶ τὴν ἔχουν μαγεμένα —
»κάπια ἀπὸ 'φτὲς χαϊδέβοντας τὶς ὄμορφες νυφοῦλες
»τ' ἀφρᾶτο χέρι σ' τὴ χρυσὴ θὰ μάτωσε καρφίτσα.»
Γέλασε τότες τῶν θεῶν κι' ἀθρώπωνε ὁ πατέρας,
καὶ τὴ ροδόσταχτη θεὰ φωνάζει καὶ τῆς κάνει·
«Δὲν εἶναι, κόρη μου, οἱ δουλιὲς γιὰ σένα τοῦ πολέμου.
»'Εσὺ τὶς γλυκοπόθητες κοίτα δουλιὲς τοῦ γάμου,
»κι' ἄφισ' τα ἀφτὰ σ' τῆς 'Αθηνᾶς τὰ χέρια καὶ σ' τὸν Ἄρη.»
Τέτια μιλούσανε οἱ θεοὶ ἀνάμεσό τους λόγια.
Καὶ σ' τὸν Αἰνεία χοίμηξε ὁ φοβερὸς Διομήδης,
ξέροντας πῶς τὸν φύλαγε ὄχι ἄλλος, μόνε ὁ Φοῖβος
μὲ τὸ δεξύ του· μὰ κι' ἀφτὸν τὸν ἀψηφοῦσ' ἐκεῖνος,

θεὸ μεγάλο, κι' ἔβλεπε πῶς πάντα τὸν Αἰνεία
νὰ σφάξει, καὶ τὴν ξακουστὴ νὰ πάρει ἁρματωσά του.
Λοιπὸν τρεῖς χύθηκε φορὲς ζητῶντας νὰν τὸν σφάξει,
καὶ τρεῖς ὁ Φοῖβος τοῦ 'σπρωξε τὴ λαμπρισμένη ἀσπίδα·
μὰ κι' ὅταν τέταρτη ὅρμησε σὰ δαίμονας μονάχος,
μπήγει ὁ 'Απόλλος μιὰ φωνὴ μεγάλη καὶ τοῦ κράζει·
«Γιὰ στάσου, λιονταρόκαρδε Διομήδη, καὶ στοχάσου,
»καὶ μὴ ζητᾷς μὲ τοὺς θεοὺς νὰ γίνεσαι ἴσα κι' ἴσα!
»Ὅμια ἡ γενιὰ δὲν πλάστηκε ποτὲς τῶν ἀθανάτων
»θεῶνε καὶ τῶν κατὰ γῆς σαιρνάμενων ἀθρώπων.»
Εἶπε, καὶ τοῦ Τυδέα ὁ γιὸς πισώκανε μιὰ στάλα
γιὰ νὰ γλυτώσει ἀπ' τὸ θυμὸ τοῦ μακρορίχτη 'Απόλλου·
κι' ἀφτὸς ἀλάργ' ἀπ' τὴ σφαγὴ ἀφίνει τὸν Αἰνεία
μέσα σ' τὴν ἅγια Πέργαμο, ὅθ' εἴχανε χτισμένα
τὴν ἐκκλησά του. Κι' ἡ Λητὼ κι' ἡ Ἄρτεμη ἐκειμέσα
σ' τὸ ἱερὸ τὸν φρόντιζαν καὶ τὸν γιατρολογοῦσαν.
Κι' ὁ Φοῖβος ἕνα φάντασμα σοφίστηκε, ὅμιο σ' ὅλα
μὲ τὸν Αἰνεία, καὶ μ' ἀφτὸν καὶ σ' τ' ἅρματα τὸ ἴδιο,
κι' ὁλόγυρ' ἀπ' τὸ φάντασμα οἱ Δαναοὶ κι' οἱ Τρῶες
τρυποῦσαν τὶς βοϊδόπετσες στρογγυλωτὲς ἀσπίδες,
καὶ τὶς φτερόλαφρες προβιὲς σ' τὰ στήθια ὁ ἕνας τ' ἄλλου.
Τότες πιὰ ὁ Φοῖβος φώναξε σ' τὸ λυσσασμένονε Ἄρη·
«Ἄρη φονιᾶ, ματόβρεχτε, Ἄρη καστροτινάχτη,
»ἔλ' ἀπ' τὸν πόλεμο λοιπὸν τὸν ἄντρ' ἀφτὸν νὰ βγάλεις,
»ποῦ 'ναι ἄξιος καὶ τὸ Δία πιὰ νὰ πολεμήσει τώρα.
»Τὴν Κύπρη πρῶτα ἐπλήγωσε ἀπὸ κοντὰ σ' τὸ χέρι,
»κι' ἔπειτ' ἀκόμα σὰ στειχιὸ μοῦ ρίχτηκε κι' ἐμένα.»
Εἶπε κι' ἀτός του κάθησε σ' τῆς Πέργαμος τὴν ἄκρη,
κι' ὁ Ἄρης πῆγε τὸ στρατὸ καὶ γκάρδιωνε τῶν Τρώων,
ὅμιος σὰ νά 'ταν τῶν Θρᾳκῶν ὁ στρατηγὸς 'Ακάμας,
καὶ σ' τοὺς θεοσπαρμένους γιοὺς φωνάζει τοῦ Πριάμου·
«Γιοὶ τοῦ Πριάμου, τῶν θεῶν βλαστάρια, ὡς πότ' ἀκόμα
»θ' ἀφίνετ' ἔτσι ἀπ' τοὺς ὀχτροὺς νὰ σφάζεται τ' ἀσκέρι;

»Γιὰ κι' ὥστε νὰ ζυγώσουνε σ' τὶς στεριωμένες πόρτες;
»Χάσαμ' ἕν' ἄντρα ἰσότιμο τοῦ Ἕχτορα ἐδωπέρα,
»τὸ γιὸ τοῦ μεγαλόψυχου 'Αχίση, τὸν Αἰνεία.
»'Ομπρός! τὸν ἄξιο σύντροφο νὰ σώσουμ' ἀπ' τοὺς χτύπους!»
  Μ' ἀφτὰ τὰ λόγια προθυμιὰ τοὺς ἔβαλε καὶ θάρρος.
  Τότ' ἄσκημα κι' ὁ Σαρπηδὸς τὸν Ἕχτορα μαλώνει·
«Ἕχτορα, ποῦ 'ναι — δὲ μοῦ λές; — ἡ τόλμη ποῦ 'χες πρῶτα;
»Λὲς ἴσως πῶς χωρὶς βοηθοὺς κι' ἀσκέρι θὰ βαστάξεις
»τὴν Τροία, μὲ τ' ἀδέρφια σου καὶ τοὺς γαμπροὺς μονάχα.
»Μὰ τώρα ἐγὼ κανένα τους δὲ βλέπω νὰ προβάλει,
»μόνε ζαρώνουν σὰ σκυλιὰ τριγύρω σὲ λιοντάρι,
»κι' ἐμεῖς, ὅσοι εἴμαστε βοηθοὶ σ' τὴν Τροία, πολεμᾶμε.
»Τί εἶμαι κι' ἐγὼ βοηθὸς ἐδῶ κι' ἀπὸ πολὺ ἦρθ' ἀλάργα.
»Τί ἀλάργα βρίσκεται ἡ Λυκιὰ πὰς σ' τὸ χοχλᾶτο Ξάνθο,
»κι' ἐκεῖ 'να ἀγόρι ἀνήλικο καὶ νιὰ ἄφηκα γυναῖκα,
»καὶ βιὸς πολὺ ποῦ λαχταρᾷ καθένας σὰ δὲν τό 'χει.
»Μὰ κι' ἔτσι τοὺς συντρόφους μου τοὺς στέλνω ὀμπρὸς, κι' ἀτός μου
»τρέχω μ' ὀχτροὺς νὰ χτυπηθῶ· κι' ὡς τόσο ἐγὼ δὲν ἔχω
»δικό μου ἐδῶ ν' ἁρπάξουν βιὸς, γυναῖκές μου νὰ πάρουν.
»Κι' ἐσὺ μοῦ στέκεις, κι' οὔτε κἂν φωνάζεις σ' τ' ἄλλο ἀσκέρι
»νὰ μείνουν καὶ τὰ τέρια τους ἀπ' τὴ σκλαβιὰ νὰ σώσουν.
»Τήρα μὴν πέστε σ' τῶν ὀχτρῶν τὰ χέρια, σὰν πιασμένοι
»σὲ λινοβρόχι ἀδιάβατο, καὶ σ' τὸ σακκὶ σᾶς βάλουν·
»γλήγορα τότ' ἡ πλούσια σας θὰ σβύσει πολιτεία.
»Μὸν πρέπει μέρα νύχτ' ἀφτὰ σ' τὸ νοῦ σου ἐσὺ νὰν τά 'χεις,
»καὶ νὰ θερμοπερικαλεῖς τοὺς πρώτους τῶν βοηθῶνε
»πιστοὶ νὰ μείνουν, τὴ βαριὰ φοβέρα παραιτῶντας.»
  Εἶπε, κι' ὁ λόγος δάγκασε τὸν Ἕχτορα σ' τὰ σπλάχνα,
καὶ πήδηξε ἀπ' τ' ἀμάξι ἐφτὺς ἀρματωμένος χάμου,
καὶ σιῶντας τὰ διὸ μυτερὰ κοντάρια, ὁλοῦθε τρέχει
δίνοντας θάρρος, κι' ἄναψε πεισματωμένη μάχη.
Γυρνᾶν οἱ Τρῶες, τοὺς ὀχτροὺς μὲ θάρρος ἀντικρύζουν,
μὰ ἀχώριστοι κι' οἱ Δαναοὶ βαστοῦν καὶ δὲν τσακᾶνε.

Κι' ὅπως λιχμίζουν χωρικοί, καὶ τ' ἄχερο σ' τ' ἁλώνια
παίρνει ὁ ἀγέρας, σὰ φυσοῦν ἀνέμοι κι' ἡ ξανθοῦλα
θεὰ χωρίζει Δήμητρα ἀπ' τ' ἄχερο τὸ στάρι,
κι' ἀσπρολογᾶνε οἱ θημωνιές· ὅμια ἄσπρισε ἀπὸ πάνου
τοὺς Δαναοὺς κι' ὁ κουρνιαχτὸς, ποῦ διάμεσό τους τότες
ὡς σ' τὸν πολύχαλκο οὐρανὸ τινάζανε τὰ πόδια
τῶν ζῶνε, σὰν ξανάσμιγαν (καὶ πίσω τὰ γυρνοῦσαν
οἱ ἁμαξάδες), κι' οἱ στρατοὶ ξανὰ σ' τὴ μάχη ὁρμοῦσαν.
Κι' ὁ Ἄρης νύχτα ξάπλωσε σ' τὸν πόλεμο τριγύρω,
κι' ἔτρεχε ἀκούραστος παντοῦ βοηθῶντας τοὺς Δαρδάνους,
καὶ τὶς ἁρμήνιες τέλιωνε τοῦ χρυσοσπάθη Ἀπόλλου,
ποῦ τόνε παρακίνησε ν' ἀναστηλώσει πάλι
τῶν Τρώων τὴν παλικαριά, σὰν εἶδε τὴν Παλλάδα
νὰ φύγει· γιατὶ ἀφτή 'τανε τῶν Ἀχαιῶν προστάτρα.
Κι' ἀτός του ἀπ' τὴ βαθύπλουτη κλησά του τὸν Αἰνεία
τοὺς στέλνει, κι' ἔβαλε ζωὴ μέσ' σ' τ' ἀρχηγοῦ τὰ στήθια.
Κι' ἀφτὸς σ' τοὺς φίλους πήγαινε, καὶ χάρηκαν ἐκεῖνοι
ἅμα τὸν εἶδαν ζωντανὸς κι' ἀκέριος νὰ ζυγώνει,
θάρρος γιομᾶτος, μὰ χωρὶς νὰ πᾶν νὰν τὸν ρωτήσουν·
τὶ ἡ ἄλλη ἀμπόδιζε δουλιὰ ποῦ ὁ ἄγριος σήκωσ' Ἄρης,
κι' ἡ Ἔριδα ἡ ἀχόρταγη, κι' ὁ Ἀργυροδοξάρης.
Τοὺς ἄλλους τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς κι' ὁ θαρρετὸς Διομήδης
κι' οἱ διὸ γκαρδιώνανε Αἴϊδες, τοὺς Ἀχαιοὺς, σ' τὴ μάχη·
μὰ καὶ μονάχοι οἱ Δαναοὶ μήτ' ἀπ' τὰ νταϊλίκια
τῶν Τρώων κρυφοδείλιαζαν καὶ μήτ' ἀπ' τὰ γιροῦσα,
μὸν στέκανε ἀπαράλλαχτοι σὰ σύγνεφα ποῦ σταίνει
ὁ Δίας σὲ βιδιᾶς καιρὸ σ' τὰ κορφοβούνια ἀπάνου,
ἀσάλεφτα, ὅταν τοῦ βορριᾶ ἡ λύσσα καὶ πᾶσ' ἄλλου
κοιμᾶται ἀνέμου ζωηροῦ, ποῦ μὲ βουὴ μεγάλη
φυσάει καὶ κάθε σύγνεφο μαβρόχρωμο σκορπίζει·
ἔτσ' οἱ Ἀργῖτες σταθεροὶ τοὺς Τρῶες καρτεροῦσαν
δίχως νὰ φέβγουν. Καὶ παντοῦ ὁ πρωταφέντης τ' Ἄργους
γυρνοῦσε μέσα σ' τὸ σωρὸ καὶ φώναζ' ὁλοένα·

«Σὰν ἄντρες βάρτε τους, παιδιά! Μ' ἀτρόμητα τὰ στήθια
»φιλοτιμᾶστε τοὺς ὀχτροὺς πιός πρῶτος νὰ σκορπήσει.
»Ὅπου ντροπὴς, καὶ πιὸ πολλοὶ γλυτώνουν παρὰ πέφτουν·
»φέβγεις, κι' ἡ δόξα ξεπετᾷ μὲ δίχως νὰ γλυτώσεις.»
Μ' ἀφτὰ τὰ λόγια ἐτίναξε μιὰ κονταριὰ πιδέξια,
καὶ βάρεσ' ἕναν ἀρχηγὸ καὶ τοῦ Αἰνεία φίλο,
τὸ γιὸ τοῦ Πέργασου Δηκὸ, ποῦ τὸν τιμοῦσαν ἴσα
οἱ Τρῶες σὰν τοῦ βασιλιᾶ τοὺς γιοὺς, γιατὶ παράξιος
εἶταν σ' τῶν πρώτων τὴ σειρὰ νὰ πολεμάει καὶ σφάζει·
ἀφτόνε βάρεσε λοιπὸν πὰς σ' τὴ βοϊδίσα ἀσπίδα,
κι' ἐκείνη δὲν τ' ἀμπόδισε τὸ κοφτερὸ κοντάρι,
μὸν πέρα πέρα τὴν τρυπᾷ τὸ μέταλλο, καὶ μπαίνει
σ' τὰ κάτου μέρη τῆς κοιλιᾶς περνῶντας τὸ ζουνάρι.
Καὶ πέφτοντας βροντάει, ἀχοῦν καὶ τ' ἄρματ' ἀπὸ πάνου.
Τότ' ὁ Αἰνείας σκότωσε κι' ἀφτὸς διὸ παλικάρια
τῶν Ἀχαιῶνε, τοῦ Διοκλῆ τοὺς γιούς· τὸν ἕνα Κρῆθο
τὸν λέγανε κι' Ὀρσίλοχο τὸν ἄλλονε. Ὁ γονιός τους
κάθουνταν σ' τὴν καλόχτιστη Φυρὴ, ἀπὸ βιὸς βαρβᾶτος,
κι' ἀπ' τὸ Ρουφιᾶ κατάγουνταν, ἀπ' τὸ φαρδὺ ποτάμι,
ποῦ κατεβαίνει διάμεσα τῆς γῆς τῶν Πυλιωτῶνε,
καὶ τὸν Ὀρσίλοχο εἶχε γιὸ, πολλῶν ἀφέντη ἀθρώπων,
γονιὸ τ' ἀτρόμητου Διοκλῆ· κι' ἀφτὸς παιδιά του πάλι
γέννησ' ἐκείνους δίδυμα, σὲ κάθε πόλεμο ἄξιους.
Καὶ σὰν ἀντρώθηκαν οἱ διὸ, σ' τὴ μυριοπλούσια Τροία
πήγανε μὲ τῶν Ἀχαιῶν τὰ μελανὰ καράβια,
βοηθῶντας τ' Ἀτρεόπουλα νὰ γδικηθοῦν τοὺς Τρῶες·
μονάχ' ἀφτοῦ τοὺς σκέπασε τοῦ χάρου τὸ σκοτάδι.
Πῶς μεγαλώνει ἡ λιονταροῦ πὰς σὲ βουνοῦ κορφάδες
λιοντάρια διὸ μέσ' σ' τὴν καρδιὰ δεντροπνιγμένου λόγγου,
κι' ἀρνιὰ καὶ βόδια πρόσπαχα ἁρπάζουν, καὶ τὶς στάνες
ρημάζουνε τῶν χωριανῶν ὥστε κι' ἀφτὰ νὰ πέσουν
ἀπ' τὰ μυτεροτρόχιστα τῶν χωριανῶν κοντάρια,
ἔτσι ἀπ' τὰ χέρια σφάχτηκαν κι' ἐκεῖνοι τοῦ Αἰνεία,

κι' ἔπεσαν ὅπως ἔλατα μεγάλα γέρνουν χάμου.
Μὰ τοὺς λυπήθηκε ὁ γιερὸς Μενέλας σὰν τοὺς εἶδε
νὰ πέσουν, κι' ὄξω ρίχτηκε ἀπ' τὴ γραμμὴ τῶν πρώτων,
ἀστράφτοντας ἀπ' τὸ χαλκὸ καὶ σιῶντας τὸ κοντάρι·
κι' ὁ Ἄρης μὲ τὴ γνώμη ἀφτὴ τοῦ πλήθαινε τὴν τόλμη,
γιὰ νὰν τὸν σφάξει τ' ἄσπλαχνο κοντάρι τοῦ Αἰνεία.
Ὅμως τὸν εἶδε ὁ ξακουστὸς Ἀντίλοχος, καὶ βγῆκε
ὄξω ἀπ' τοὺς πρώτους, τρέμοντας μὴν τίποτα τοὺς πάθει
ὁ βασιλιᾶς, καὶ χάσουνε τοῦ κάκου τόσους κόπους.
Οἱ διό τους τότες στέκουνταν ἀντίκρυ, μὲ τὰ χέρια
καὶ τ' ἄρματά τους ἕτοιμα, νὰ χτυπηθοῦν ζητῶντας,
κι' ἔτρεξε ἀφτὸς σιμὰ σιμά, τοῦ βασιλιᾶ ἀπὸ δίπλα.
Τότ' ὁ Αἰνείας κώλωσε κι' ἂς εἶταν παλικάρι,
ἄντρες σὰν εἶδε ἀντίκρυ διὸ νὰ στέκουν δίπλα δίπλα·
κι' ἀφτοὶ τραβᾶνε τοὺς νεκροὺς σ' τῶν Ἀχαιῶν τὸ μέρος,
κι' ἀφοῦ τοὺς μάβρους σ' τῶν δικῶν τοὺς ἔβαλαν τὰ χέρια,
ἀτοί τους πάλι ἐγύρισαν μπροστὰ καὶ πολεμοῦσαν.
Τὸν Πολυμένη τότ' οἱ διό, ἄντρ' ἄξιο σὰν τὸν Ἄρη
καὶ πρῶτο τῶν λιοντόκαρδων σκοτώνουν Παφλαγόνων.
Ἀφτὸν ἐκεῖ ποῦ στέκουνταν, τοῦ ρίχνει τὸ κοντάρι
ὁ ξακουσμένος σκοπεφτὴς Μενέλας, καὶ τὸν βρίσκει
ἀπὰς σ' τὴν κλειδωση. Κι' ὁ γιὸς κατόπι τοῦ Νεστόρου
τὸν ἁμαξᾶ του Μύδωνα χτυπάει, τὸν ἀντριωμένο
τ' Ἀτύμνη γιὸ (τ' ἀλόγατα γυρνοῦσε ἀφτὸς νὰ φύγει),
μισάγκωνα χτυπῶντάς τον μὲ μιὰ βαριὰ κοτρῶνα·
κι' ἐκεῖνος, χάμου τοῦ 'πεσαν σ' τὶς σκόνες ἀπ' τὰ χέρια
τὰ γέμια π' ἀπ' τοῦ φιλντισοῦ ἀστράφτανε τὴ χάρη.
Κι' ὁρμῶντας ὁ Ἀντίλοχος τοῦ δίνει σ' τὸ κεφάλι
μιὰ μὲ τὴ σπάθα, ποῦ 'πεσε ἀπ' τ' ὄμορφό του ἁμάξι
μὲ τὸ κεφάλι, σ' τ' ἁπαλὸ ἀπάνου καὶ σ' τοὺς ὤμους,
φυσῶντας, μέσ' σ' τὰ χώματα. Καιρὸ στεκότανε ὄρθιος
(γιατὶ ἄμμο βρῆκ' ἐκεῖ βαθὺ), ὡς ποῦ τ' ἀλόγατά του
τὸν κλώτσησαν, καὶ χάμου ἐκεῖ τὸν ξάπλωσαν σ' τὸ χῶμα,

καθὼς ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα τὰ βάρεσε νὰ τρέξουν,
κι' ἔτσι τὰ πῆγε σ' τὰ γοργὰ τῶν 'Αχαιῶν καράβια.
Τότες τοὺς εἶδε ὁ Ἕχτορας σ' τῶν στρατιωτῶν τὴ μέση
κι' ὅρμησε ἀπάνου σκούζοντας, καὶ πίσω του ἀκλουθοῦσαν
τῶν Τρώων τ' ἄγρια τάγματα, κι' ἔτρεχ' ὀμπρὸς ὁ Ἄρης
μὲ τὴν ἀφέντρα Σκοτωσοῦ, ποῦ τῆς σφαγῆς κρατοῦσε
τὴν ἄκαρδη 'Αναστάτωση, κι' ὁ λυσσασμένος Ἄρης
ἀνέμιζ' ἀθεώρατο σ' τὶς χοῦφτές του κοντάρι,
καὶ μιὰ μπροστὰ ἀπ' τὸν Ἕχτορα μιὰ γύριζ' ἀπὸ πίσω.
Καὶ σὰν τὸν εἶδε, τρόμαξε ὁ φοβερὸς Διομήδης.
Πῶς ἄντρας μαλακόψυχος περνάει μεγάλο κάμπο
καὶ στέκει ὀμπρὸς σὲ πόταμου τὴν ἄκρη φουσκωμένου,
ποῦ τρέχει κατὰ τὸ γιαλὸ, καθὼς τὸν δεῖ μὲ κρότους
ν' ἀφρολογάει, καὶ βιαστικὸς τραβιέται πίσω πάλι,
τότ' ἔτσι κώλωσε κι' ἀφτὸς καὶ μίλησε σ' τ' ἀσκέρι·
«Βρὲ τί σαστίζουμε, παιδιά, τὸν Ἕχτορα σὰ δοῦμε
»κι' εἶν' ἄφοβος πολεμιστὴς καὶ σ' τὸ κοντάρι πρῶτος ;
»Μὰ κεῖνος ἕν' ἀπ' τοὺς θεοὺς ἔχει κοντά του πάντα
»καὶ τὸν γλυτώνει ἀπ' τὶς πληγὲς, σὰν ποῦ καὶ τώρα ὁ Ἄρης,
»τηρᾶτε ! μ' ἄντρα μιάζοντας θνητὸ, μαζί του τρέχει.
»Μὸν μὲ τὰ μάτια σ' τοὺς ὀχτροὺς ἀπάνου, πίσω πάντα
»τραβιέστε, καὶ μὲ τοὺς θεοὺς πολέμους μὴ ζητᾶτε.»
Εἶπε, κι' ἐφτὺς πολὺ κοντὰ τοὺς ζύγωσαν οἱ Τρῶες.
Κι' ἔσφαξε τότ' ὁ Ἕχτορας διὸ ἀκοντιστάδες ἄξιους,
διὸ σ' ἕν' ἀμάξι· 'Αχίγιαλο τοὺς λέγαν καὶ Μενέστη.
Κι' ὁ Αἴας τοὺς σπλαχνίστηκε, νὰ πέσουν σὰν τοὺς εἶδε,
καὶ τρέχει ἐφτὺς καὶ στέκεται σιμὰ σιμὰ σ' τοὺς διό τους,
καὶ ρίχνει τὸ κατάλαμπρο κοντάρι, καὶ τὸν Ἄφιο
σκοτώνει, τοῦ Σελάγου γιὸ, ποῦ σ' τὴν Πεισὸ καθόταν
κι' εἶχε σπαρτὰ καὶ βιὸς πολὺ, μόνε σ' τὴν Τροία ἡ μοῖρα
τὸν ἔστειλε τοῦ βασιλιᾶ βοηθὸ καὶ τῶν παιδιῶν του.
'Αφτόνε ὁ Αἴας κάρφωσε σ' τοῦ ζουναριοῦ τὰ μέρη·
καὶ κάτου κάτου σ' τὴν κοιλιὰ τοῦ μπῆκε τὸ κοντάρι,

καὶ χάμου βρόντησ'. Ἔτρεξε ὁ ξακουστὸς τότ' Αἴας
ν' ἁρπάξει τὴν ἁρματωσά, μὸν τοῦ 'ριξαν οἱ Τρῶες
τὰ μακροδρόμα ὁλόλαμπρα κοντάρια· κι' ἡ ἀσπίδα
ἔλαβ' ἀπάνου της πολλά· κι' ἐκεῖνος σ' τὸ κουφάρι
τὸ πόδι ἀπάνου βάζοντας, τὸ χάλκινο κοντάρι
τὸ τίναξε ὄξω ἀπ' τὸ κορμί. Ὅμως καὶ τ' ἄλλ' ἀκόμα
νὰ βγάλει πλουμιστὰ ἄρματα δὲ μπόρεσε ἀπ' τοὺς ὤμους,
τὶ οἱ χτυπησὲς τὸν στένεβαν. Καὶ σκιάχτηκε ἀπ' τῶν Τρώων
τὴ δυνατὴ ὑπεράσπιση, ποῦ τόσοι κι' ἀντριωμένοι
στάθηκαν σ' τὸ νεκρὸ σιμὰ βαστῶντας τὰ κὀντάρια,
κι' ὅσο κι' ἂν εἶταν δυνατὸς, φανταχτερὸς, μεγάλος,
πίσω τὸν ἄμπωξαν· κι' ἀφτὸς ἀνοίγει καὶ κωλώνει.
Σὰν ἔτσ' οἱ ἄλλοι δούλεβαν μέσ' σ' τὴν καρδιὰ τῆς μάχης.
Καὶ τότες τὸν Τληπόλεμο, ἄντρα τρανὸ, λεβέντη,
καὶ γιὸ τοῦ Ἡρακλῆ, ἡ σκληρὴ τὸν στέλνει μοῖρ' ἀπάνου
σ' τὸ Σαρπηδὸ ποῦ μὲ θεοὺς νὰ μετρηθεῖ μποροῦσε.
Καὶ σὰ ζυγώσανε κοντὰ μὲ τ' ἄρματα σ' τὰ χέρια,
οἱ διό τους, ἀγγονὸς καὶ γιὸς τοῦ συγνεφοσυνάχτη,
πρῶτ' ἄνοιξε ὁ Τληπόλεμος τὸ στόμα νὰ μιλήσει·
«Πιά ἀνάγκη, ἀφέντη Σαρπηδὸ, σὲ βιάζει ἐδῶ νὰ μένεις
»καὶ νὰ ζαρώνεις, ποῦ σπαθὶ σὰν τί 'ναι ἐσὺ δὲν ξέρεις;
»Ψέματα λὲν πῶς εἶσ' ἐσὺ ἀπ' τὰ παιδιὰ τοῦ Δία·
»τὶ εἶσαι πολὺ χειρότερος ἀπὸ κεινοὺς τοὺς ἄντρες
»ποῦ γέννησε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς σ' τὰ περασμένα χρόνια.
»Ἄλλος λὲν ἄντρας εἴτανε ὁ ξακουστὸς γονιός μου,
»ὁ Ἡρακλῆς, ποῦ 'χε ἄτρομη καρδιὰ σὰν τὸ λιοντάρι,
»ποῦ 'ρθε γιὰ τ' ἄτια μιὰ φορὰ ἐδῶ τοῦ Λαομέδου
»μ' ἔξη καράβια μοναχὰ καὶ λιγοστοὺς νομάτους,
»καὶ τὸ καστρὶ κατάστρεψε κι' ἐρήμωσε τὶς στράτες.
»Μονάχα ἐσύ 'σαι ἀνάψυχος, σοῦ χάνεται τ' ἀσκέρι.
»Κι' οὔτε θαρρῶ πῶς ἔφτασες ἀπ' τὴ Λυκιὰ δωπέρα
»κι' οἱ Τρῶες καμιὰ ἀλάφρωση θὰ δοῦνε ἀπὸ τὰ σένα
»ὅσο κι' ἂν εἶσαι δυνατὸς, μονάχ' ἀπ' τ' ἄρματά μου

»ξεκοιλιασμένος, τὴ μπασὰ θενὰ περάσεις τ' Ἄδη.»
Τότ' ἀπαντάει κι' ὁ Σαρπηδὸς, τῶν Λυκιωτῶνε ὁ πρῶτος·
«Τληπόλεμε, ναὶ χάλασε τὴν ἅγια ἐκεῖνος Τροία
»ἀπ' τὶς ζαβάδες τοῦ λαμπροῦ ἀφέντη Λαομέδου,
»ποῦ κεῖνος ὅσο τοῦ 'κανε καλὸ, τόσο μὲ λόγια
»ἀφτὸς τὸν πλέρωσ' ἀχαμνὰ, καὶ τ' ἄτια νὰν τοῦ δώκει
»δὲ θέλησε, κι' ἂς ἦρθ' ἐδῶ γι' ἀφτὰ ἀπὸ τόσο ἀλάργα.
»Μὰ ἐσὺ, θαρρῶ, ἀπ' τὰ μένανε φόνο καὶ μάβρη μοῖρα
»ἐδῶ θὰ βρεῖς, κι' ἀπ' τ' ἄρματα σφαγμένος τὰ δικά μου,
»δόξα σ' ἐμένα, τὴν ψυχὴ σ' τὸν Ἄδη θὰ χαρίσεις.»
Εἶπε, κι' ἐκεῖνος σήκωσε τὸ φράξινο κοντάρι,
καὶ τὰ κοντάρια πήδηξαν μαζὶ κι' ἀπ' τὰ διὸ χέρια.
Κι' ὁ ἕνας βρῆκε, ὁ Σαρπηδὸς, κατάμεσα τὸ σνίχι,
καὶ διάβηκε ὁ πικρὸς χαλκὸς τὴ σάρκα ὡς πέρα πέρα,
κι' ἐκεῖνον, νύχτα μελανὴ τοῦ σκέπασε τὰ μάτια.
Κι' ὁ ἄλλος σ' τὸ ζερβὺ μερὶ τὸν λάβωσε, κι' ἡ μύτη
ὡς κολλητὰ σ' τὸ κόκκαλο περνάει σὰ λυσσασμένη·
ὅμως ἀκόμ' ἀπ' τὴ σφαγὴ τὸν γλύτωνε ὁ πατέρας.
Καὶ τὸ λεβέντη Σαρπηδὸ οἱ θεϊκοὶ συντρόφοι
τὸν βγάζανε ὄξω ἀπ' τὴ σφαγή. Καὶ τὸ μακρὺ κοντάρι
σαιρνάμενο τὸν βάραινε· μὰ ἀπ' τὴν πολλή τους βιάση
κανεὶς δὲ συλλογίστηκε, δὲν εἶπε τὸ κοντάρι
νὰ βγάλει του ὄξω ἀπ' τὸ μερὶ, καὶ νὰ σταθεῖ σ' τὰ πόδια·
τόσο τοὺς ἔσφιγγ' ὁ ὀχτρὸς καθὼς τὸν κουβαλοῦσαν.
Κι' ἐκεῖθες τὸν Τληπόλεμο οἱ γκαρδιακοὶ συντρόφοι
τὸν βγάζανε ὄξω ἀπ' τὴ σφαγή. Κι' ὁ θεϊκὸς Λυσσέας
τὸν εἶδε κι' ἡ καρτερικιὰ πικράθηκε ψυχή του.
Καὶ τότες τοῦ διπλόφερε μέσα ἡ καρδιὰ σ' τὰ στήθια
ἢ καταπόδι τοῦ Διὸς τὸ γιὸ νὰ κυνηγήσει
ἢ νὰ λιανίσει ἀλύπητα τῶν Λυκιωτῶν τὸ πλῆθος.
Ὅμως δὲν τοῦ 'τανε γραφτὸ μὲ τὸ μακρὺ κοντάρι
ἀφτὸς τὸν ἀντριωμένο γιὸ τοῦ Δία νὰ σκοτώσει·
κι' ἔτσι τὴ γνώμη ἡ 'Αθηνᾶ τοῦ γύρισε σ' τὸ πλῆθος.

Τότες τὸν Ἅλιο σκότωσε, μαζὶ καὶ τὸ Χρομίο,
τὸν Κοίρανο, τὸν Ἄλκαντρο, τὸν Πρύτανη, κι' ἀκόμα
τὸν παινεμένο Ἀλάστορα, τὸ γνωστικὸ Νοῆμο.
Κι' ἀκόμα κι' ἄλλους πιὸ πολλοὺς θὰ σκότωνε Λυκιῶτες,
μόνε τὸν εἶδε μιὰ στιγμὴ ὁ φουντοπλουμισμένος
μεγάλος Ἕχτορας, κι' ὁρμᾷ ὄξω ἀπ' τοὺς μπροστομάχους,
ἀστράφτοντας μέσ' σ' τὸ χαλκὸ καὶ χύνοντας τὸν τρόμο
μέσ' σ' τοὺς Ἀργῖτες. Χάρηκε τοῦ Δία ὁ γιὸς μιὰ στάλα
ἅμα τὸν εἶδε κι' ἔρχουνταν, καὶ τοῦ 'πε μὲ τὰ δάκρια·
«Βοήθια, τοῦ Πριάμου γιέ, βοήθια! Μὴ μ' ἀφήκεις
»νὰ πέσω, κι' ἀρπαχτάρι ἐδῶ νὰ γίνω τῶν ὀχτρῶνε.
»Ὕστερα μέσ' σ' τὴ χώρα σας ἂς κλείσω καὶ τὰ μάτια,
»μιὰ καὶ δὲ μοῦ 'τανε γραφτὸ πίσω κι' ἐγὼ νὰ σήρω
»σ' τὸ σπίτι, σ' τὴν πατρίδα μου, καὶ νὰ καλοκαρδίσω
»τὸ τέρι μου τὸ λατρεφτό, τ' ἀνήλικο παιδί μου.»
Εἶπε, μὰ δὲν ἀπάντησε ὁ Ἕχτορας μιὰ λέξη,
μὸν πέρασε σὰν ἀστραπή, ζητῶντας νὰ χτυπήσει
γλήγορα πίσω τοὺς ὀχτροὺς καὶ νὰν τοὺς δεκατίσει.
Ἔτσ' οἱ συντρόφοι κάθισαν τὸ Σαρπηδὸ ἀπὸ κάτου
ἀπ' τὴ χαριτωμένη ὀξὰ τοῦ βροντορίχτη Δία·
κι' ἕνας του φίλος γκαρδιακός, ὁ δυνατὸς Πελάγος,
τοῦ τράβηξε ὄξω ἀπ' τὸ μερὶ τὸ φράξινο κοντάρι.
Κι' ὁ δύστυχος λιγοθυμᾷ, καὶ γύρω μιὰ μαβρίλα
σ' τὰ μάτια του ξαπλώθηκε. Καὶ πάλι ψυχοπιάνει,
καὶ τοῦ βορριᾶ τὸ δρόσισμα, ποῦ ὁλόγυρα φυσοῦσε,
τὰ στήθια τοῦ ζωντάνεβε τὰ βαριολιγωμένα.
Κι' οἱ Δαναοὶ σ' τὸν Ἕχτορα μπροστὰ καὶ σ' τὸν Ἐνιάλη
μήτε τὶς πλάτες γύριζαν κατὰ τὰ μάβρα πλοῖα
μήτ' ἀντιπολεμούσανε ποτές, μὸν πάντα πίσω
κώλωναν μόλις ἔνιωσαν τὸν Ἄρη μὲ τοὺς Τρῶες.
Τότες πιὸν πρῶτο, πιὸν στερνὸ ὁ χαλκοφορεμένος
Ἄρης ξαρμάτωσε κι' ὁ γιὸς τοῦ βασιλιᾶ Πριάμου;
Τὸν Τέφτρο τὸν ἰσόθεο, τὸν ἀλογάρη Ὀρέστη,

τὸν Τρῆχο τὸν κονταριστὴ, τῆς Αἰτωλίας θρέμμα,
τὸν Ἕλενο, τοῦ Οἴνοπα βλαστάρι, τὸν Οἰνόμα,
καὶ τὸν Ὀρέσβη, ποῦ φασκιὰ φοροῦσε πλουμισμένη
καὶ σ' τῆς Τοπάλιας κάθουνταν τὰ μέρη, ἐκεῖ σ' τὴν Ὕλη,
δοσμένος σ' τὸ θησάβρισμα, καὶ δίπλα τὰ χωριά τους
εἶχαν κι' οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ, σ' τὸ πλοῦτος βουτημένα.
Μὰ σὰν τοὺς ἔνιωσε ἡ θεὰ, ἡ μαρμαρόκορφη Ἥρα,
νὰ πελεκᾶν τοὺς Ἀχαιοὺς μέσ' σ' τὴ σκληρὴ τὴ μάχη,
γυρνάει καὶ λέει τῆς Ἀθηνᾶς διὸ φτερωμένα λόγια·
«Ὤχου μου, ἀμάλαγη θεὰ, τοῦ Δία θυγατέρα,
»ναὶ τάμα ἐτάξαμ' ἄδικο σ' τὸ βασιλιᾶ Μενέλα,
»πῶς πρὶν μισέψει ἐδώθενες τὴν Τροία θὰ κουρσέψει,
»ἔτσι ἂν τὸν Ἄρη ἀφήκουμε τὸν ἔρμο νὰ λυσσάζει.
»Μὸν ἔλα! ἂς μποῦμε πιὰ κι' ἐμεῖς σ' τὴ ζάλη τοῦ πολέμου.»
Εἶπε, κι' ἀγρίκησε ἡ θεὰ μὲ κουκουβάγιας μάτια.
Κι' ἐκείνη πάει καὶ συγυρνᾷ τὰ χρυσοστέφαν' ἄτια,
ἡ Ἥρα ἡ ἀρχιθέαινα, τοῦ Κρόνου ἡ θυγατέρα.
Κι' ἡ Ἥβα πέρασε γοργὰ σ' τὸ σιδερένιο ἀξόνι,
ἀπ' τ' ἀμαξοῦ τὶς διὸ μεριὲς, τοὺς στρογγυλοὺς, χαλκένιους,
τοὺς ὀχτοβράχτινους τροχούς. Μαλαματένιο γῦρο
ἔχουν ἀφτοὶ, πάντ' ἄλιωτο, καὶ χάλκιν' ἀπὸ πάνου
στεφάνια, θάμα μοναχὸ, μὲ τέχνη τεριασμένα·
κι' εἶναι ἀπ' ἀσῆμι καὶ τὰ διὸ τριγύρω κεφαλάρια.
Καὶ τὸ κουτί 'ναι μὲ χρυσὰ λουριὰ καὶ μ' ἀσημένια
δεμένο, καὶ τριγυριστὸ ἀπὸ διπλὰ στεφάνια.
Καὶ τ' ἀσημένιο τοῦ 'βαλε τιμόνι, καὶ σ' τὴν ἄκρη
τοῦ 'δεσε ἀπάνου τὸ ζυγὸ, λαμπρὸ, μαλαματένιο,
καὶ τὰ κατάχρυσα περνᾷ πανώρια ζυγολούρια.
Κι' ἔζεψ' ἡ Ἥρα σ' τὸ ζυγὸ τὰ γλήγορ' ἄλογά της,
γιὰ πόλεμο ἀνυπόμονη καὶ γιὰ σφαγὴ κι' ἀντάρα.
Σ' τοῦ Δία ὡς τόσο ἡ Ἀθηνᾶ τὸ γονικὸ παλάτι
χάμου ἀμολᾷ σ' τὸ πάτωμα τ' ἀφρᾶτο φόρεμά της,
τὸ πλουμιστὸ, ποῦ τό 'φτιασε μονάχη μ' ἐπιστήμη,

καὶ τὰ τσαπράζα βάζοντας τοῦ συγνεφοσυνάχτη,
φοροῦσε τ' ἅρματα νὰ βγεῖ σ' τὴ δακροδῶτρα μάχη.
Πρῶτα σ' τοὺς ὤμους κρέμασε τὴν κροσσωτήνε ἀσπίδα,
φριχτή, ποῦ κύκλωθε παντοῦ τὴν τριγυρίζει ὁ Φόβος,
καὶ μέσα ἡ Τόλμη, ἡ Ὄχτρητα, καὶ τ' ἄχαρο Κυνῆγι,
μέσα κι' ἡ κάρα τοῦ φριχτοῦ τεράτου, τῆς Γοργόνας,
ἄγριο κεφάλι, σκιαχτερό, καὶ τοῦ Διὸς σημάδι.
Καὶ σ' τὸ κεφάλι φόρεσε χρυσὴ περκεφαλαία,
ποῦ 'χει σκαρὶ διπλόλαμο τετραστεφανωμένο,
καὶ μέσα ὡς ἑκατὸ χωρεῖ πολιτειῶν πεζοῦρα.
Κι' ἀνέβηκε σ' τὸ φλογωπὸ τ' ἀμάξι, καὶ σ' τὰ χέρια
ἄδραξε τὸ μεγάλο της, βαρύ, τρανὸ κοντάρι,
ποῦ σείνει το καὶ τῶν ἀντρῶν τὰ τάγματα λιανίζει,
μ' ὅσους θυμώσει ἡ κοπελλιὰ τ' ἀνίκητου πατέρα.
Κι' ἡ Ἥρα μὲ τὸ καμοτσὶ γοργὰ βαρεῖ τὰ ζῷα.
Καὶ τ' οὐρανοῦ ἀφτοθέλητη βροντάει κι' ἀνοίγει ἡ πόρτα,
ποῦ τὴ φυλᾶνε οἱ 'Εποχές, ποῦ κι' ἔχουν τὴ φροντίδα
τοῦ Ὄλυμπου καὶ τ' Οὐρανοῦ, ἀπάνου ν' ἀπιθώνουν
τὸ πυκνωμένο σύγνεφο γιὰ πίσω νὰν τὸ γέρνουν·
μέσ' ἀπὸ κείνη τ' ἄφταστα τραβοῦσαν ἄλογά τους.
Καὶ βρίσκουν χώρι' ἀπ' τοὺς λοιποὺς θεοὺς τὸ γιὸ τοῦ Κρόνου
πὰς σ' τοῦ μυριόκορφου βουνοῦ τὴν ἄκρη καθισμένο.
'Εκεῖ τὰ ζῷα σταματᾷ ἡ κρουσταλλόκορφη Ἥρα,
κι' ἔτσι ἀρωτᾷ τὸ φοβερὸ θεὸ καὶ συντυχαίνει·
«Δία πατέρα, πῶς λοιπόν! ἀφτὲς δὲ σὲ πειράζουν
»τ' Ἄρη οἱ ἀσήκωτες δουλιές; Δὲς τί λογῆς 'Αργῖτες
»καὶ πόσους μοῦ θανάτωσε, τρελλὰ μὲ δίχως τάξη.
»Στενάζω ἐγώ, μὰ ξέγνιαστη τὸ διασκεδάζει ἡ Κύπρη
»κι' ὁ χρυσοδόξαρός σου γιός, π' ἀμόλησαν ἀφτόνε
»τὸν ἄμιαλο ποῦ δὲν ψηφᾷ τὴν τάξη καὶ τὸ δίκιο.
»Δία πατέρα, τάχατες θὰ μοῦ θυμώσεις, πές μου,
»τὸν Ἄρη ἂ διώξω μ' ἄσκημο στηλιάρι ὄξω ἀπ' τὴ μάχη;»
Τότες ὁ μαβροσύγνεφος τοῦ Κρόνου γιὸς τῆς εἶπε·

«'Ομπρὸς λοιπόν! 'Αμόλα του τὴ νικοδῶτρα κόρη,
»π' ἀπ' ὅλους πιὸ πολὺ ἀγαπᾷ νὰν τὸν βαριοπαιδέβει.»
Εἶπε, κι' ἀγρίκησ' ἡ θεά, ἡ μαρμαρόκορφη Ἥρα,
καὶ τ' ἄλογά της βάρεσε. Καὶ πρόθυμα πετοῦσαν
τὰ ζῷα ἀνάμεσα τῆς Γῆς καὶ τ' Οὐρανοῦ μὲ τ' ἄστρα.
Κι' ὅσο σκοπὸς, ποῦ κάθεται σ' τὸ ξέφαντο καὶ βλέπει
κατὰ τὸν ἄλυκο γιαλὸ, σκοτεινοξεχωρίζει,
τόσο πηδᾶνε τῶν θεῶν τ' ἀψηλοπίλαλ' ἄτια.
Κι' ὅτα σ' τῆς Τροίας φτάσανε τ' ἀστέρεφτα ποτάμια,
ὅπου τὸ ρέμα ὁ Σκάμαντρος μὲ τοῦ Σιμόη σμίγει,
ἐκεῖ τὰ ζῷα ξέζεψε ἡ κρουσταλλόλαιμη Ἥρα,
καὶ τά 'δεσε, καὶ μὲ πυκνὸ τὰ σκέπασε σκοτάδι.
Καὶ χόρτο ἀμάραντο νὰ φᾶν τοὺς φύτρωσ' ὁ Σιμόης.
Κι' οἱ διό τους, μ' ἄγριες μιάζοντας σ' τὸ πέταγμα τρυγόνες,
πηγαῖναν, ἀνυπόμονες τοὺς 'Αχαιοὺς νὰ σώσουν.
Μὰ τέλος πιὰ σὰν ἔφτασαν ἐκεῖ ποῦ καρτεροῦσαν
οἱ πιὸ πολλοὶ καὶ δυνατοὶ, τριγύρω στριμωγμένοι
σ' τὸν ἄξιο τοῦ Τυδέα γιὸ, παρόμιοι μὲ λιοντάρια,
γι' ἄγρια γουρούνια π' ἀχαμνὴ δὲν εἶναι ἡ δύναμή τους,
στάθηκ' ἐκεῖ καὶ χούγιαξε ἡ κρουσταλλόκορφη Ἥρα,
μιάζοντας σὰν τὸ Στέντορα ποῦ 'χε φωνὴ χαλκένια
καὶ τόσο μόνος φώναζε σὰν ἄλλους ὡς πενῆντα·
«Ντροπὴς, 'Αργῖτες!.. Ἄναντροι, φανταχτεροὶ σ' τὰ κάλλη!
»Τότες, σὰν ἔβγαινε ὁ γοργὸς σ' τὸν πόλεμο 'Αχιλλέας,
»ποτές τους δὲν ξεμύτιζαν ὄξω ἀπ' τὸ κάστρο οἱ Τρῶες,
»τὶ τ' 'Αχιλλέα τό 'τρεμαν τ' ἀβάσταχτο κοντάρι·
»τώρ' ἀπ' τὴ χώρα πολεμᾶν μακριὰ, πὰς σ' τὰ καράβια!»
Ἔτσ' εἶπε καὶ τοὺς ἄναψε τὴ λύσσα καὶ τὸ πάθος.
Κι' ἐκεῖθες τρέχει ἡ 'Αθηνᾶ σ' τὸ βασιλιᾶ Διομήδη,
καὶ τόνε βρίσκει τὴν πληγὴ, ποῦ τοῦ Πανδάρου τ' ὅπλο
τοῦ 'χε ἀνοιγμένα, σ' τ' ἁμαξοῦ τὸ πλάϊ νὰν τὴ δροσίζει·
τὶ κάτου ἀπ' τὸ πλατὺ λουρὶ τῆς κουφωτῆς ἀσπίδας
ὁ ἵδρωτας τὸν ἔτσουζε — ἐκεῖ τόνε πονοῦσε,

κι' εἶταν τὸ χέρι του βαρὺ — κι' ἀπάνω σηκωμένο
κρατοῦσε τ' ἀσπιδόλουρο καὶ σφούγγιζε τὸ αἷμας.
Κι' ἔπιασ' ἐκείνη τὸ ζυγὸ τῶν διό του ἀλόγων κι' εἶπε·
«Ἆ λίγ' ὁ γιός του τοῦ 'μιασε ποῦ γέννησ' ὁ Τυδέας!
»Ναί, ἐκεῖνος εἶταν μιὰ μπουκιὰ κορμί, μὰ παλικάρι.
»Κι' ἀκόμα σὰν δὲν ἄφινα ἐγὼ νὰ πολεμήσει
»καὶ νὰ σφαντάξει, τὸν καιρὸ ποῦ πῆγε μὲ μαντᾶτα
»σ' τὴ Θήβα ἔτσι ἀσυντρόφιαστος μέσ' σὲ πολλοὺς Θηβαίους,
»μὸν σ' τὸ παλάτι φρόνιμα νὰ ξεφαντώνει τοῦ 'πα,
»ἀφτὸς μὲ τὴν ἀτρόμητη καρδιά του, σὰν καὶ πρῶτα,
»ν' ἀντροκαλέσει τόλμησε τοὺς πρώτους τῶν Θηβαίων
»νὰ βγοῦν σ' τὰ χέρια, κι' ὁλουνοὺς τοὺς νίκησ', ἕναν ἕνα.
»Κι' ἐγὼ σ' ἐσένα στέκουμαι σιμὰ καὶ σὲ προσέχω,
»καὶ πρόθυμα νὰ πολεμᾷς τοὺς Τρῶες σὲ γκαρδιώνω.
»Μὰ ἂν ἴσως φόβος ἄκαρδος σ' ἔχει πιασμένα ἐσένα,
»ἢ κόπος πολυσάλεφτος σ' τὰ ἤπατα σοῦ μπῆκε,
»τότες δὲν εἶσαι θρέμμα ἐσὺ τοῦ τολμηροῦ Τυδέα!»
Τότες γυρίζει κι' ἀπαντᾷ ὁ δυνατὸς Διομήδης·
«Σ' ἔνιωσ', ἀμάλαγη θεά, τοῦ Δία θυγατέρα,
»καὶ λέφτερα θενὰ σ' τὸ πῶ, τὸ λόγο δὲ θὰ κρύψω.
»Ἐμένα φόβος ἄκαρδος δὲ μ' ἔπιασε καὶ δείλια,
»μὸν τὶς δικές σου συβουλὲς ἔχω σ' τὸ νοῦ μου ἀκόμα.
»Δὲ μοῦ 'πες νὰ μὴν πολεμῶ μὲ τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους
»ἔτσι ἀνοιχτά, μὸν τοῦ Διὸς ἡ κόρη, ἡ Ἀφροδίτη,
»ἂν ἔρθει, νὰ τρυπήσω ἀφτὴ μὲ τὸ βαρὺ κοντάρι;
»Γι' ἀφτὸ κωλώνω τώρα ἐγώ, καὶ τοὺς λοιποὺς Ἀργῖτες
»τοὺς πρόσταξα ὅλοι τους ἐδῶ νὰ μαζωχτοῦν σιμά μου,
»τὶ γνώρισα μέσ' σ' τοὺς ὀχτροὺς τὸν Ἄρη π' ἀρχηγέβει.»
Τότες τ' ἀπάντησε ἡ θεὰ μὲ μάτια κουκουβάγιας·
«Διομήδη, τοῦ Τυδέα γιέ, παιδί μου ἀγαπημένο,
»ἔννια σου ἀφτό! Μὴ σκιάζεσαι τὸν Ἄρη, μὴ φοβᾶσαι
»θεὸ κανένα· τέτιο ἐδῶ ἔχεις βοηθό σου, ἐμένα!
»Μὸν ἔλα χτύπα τ' ἄλογα ἴσα σ' τὸν Ἄρη πρῶτο,

»καὶ ζύγωσε καὶ κάρφωσ' τον, καὶ μὴν τὸν συλλογιέσαι
»άφτὸ τὸ διπλοπρόσωπο, τὸ λυσσασμένο σκύλο,
»ποῦ πρῶτα ἐμένα μοῦ 'ταξε, μιλῶντας, καὶ τῆς Ἥρας
»νά 'ναι βοηθὸς τῶν 'Αχαιῶν, νὰ πολεμάει τοὺς Τρῶες,
»καὶ τώρα ἐκεῖνα τὰ ξεχνᾷ καὶ τρέχει μὲ τοὺς Τρῶες.»
Εἶπε καὶ χάμου σκούντησε τὸν Στένελο ἀπ' τ' ἁμάξι,
πίσω τραβῶντάς τον· κι' ἀφτὸς πηδάει ἀμέσως κάτου.
Κι' ἀφτὴ σ' τ' ἁμάξι ἀνέβηκε τοῦ βασιλιᾶ ἀπὸ δίπλα,
ἡ θέαιν' ἀνυπόμονη· κι' ἀκοῦς βαριὰ νὰ τρίξει
τ' ἀξόνι τῆς βελανιδιᾶς ἀπ' τὸ μεγάλο βάρος,
γιατὶ εἶχε σεβαστὴ θεὰ, παλικαρίσο κι' ἄντρα.
Τότ' ἡ θεὰ τὸ καμοτσὶ ἀδράζει καὶ τὰ γέμια,
κι' ἀμέσως χτύπησε τὰ ζᾶ ἴσα σ' τὸν Ἄρη πρῶτο.
'Αφτὸς ἐκεῖ ξεγύμνωνε τὸ γίγαντα Περίφα,
τὸν πρώτονε ἀπ' τοὺς Αἰτωλοὺς σ' τὴν παλικαρωσύνη
καὶ τοῦ 'Οχήσου γέννημα μυριοχαριτωμένο·
ἀφτόνε ὁ Ἄρης ξέγδυνε, καὶ τὴν περκεφαλαία
τ' Ἅδη φοράει ἡ θέαινα μὴν τύχει καὶ τὴ νιώσει.
Μὰ τὸ Διομήδη βλέποντας ὁ θνητοφάγος Ἄρης,
ἀφίνει ἐκεῖ νὰ κοίτεται τὸ γίγαντα Περίφα
ὅπου τὸν πρωτοσκότωσε καὶ τὴ ζωὴ τοῦ πῆρε,
κι' ἔτρεξ' ἐφτὺς ὁλόϊσα σ' τὸ θαρρετὸ Διομήδη.
Κι' οἱ διὸ σὰ ζύγωσαν κοντὰ μὲ τ' ἅρματα σ' τὰ χέρια,
πρῶτος ὁ Ἄρης τίναξε τὸ κοφτερὸ κοντάρι
ψηλὰ, ἀπὸ πάνου ἀπ' τὸ ζυγὸ τῶν ζῶνε καὶ τὰ γέμια,
νὰν τὸν σκοτώσει θέλοντας· ὅμως τοῦ Δία ἡ κόρη
τὸ πῆρε μὲ τὰ χέρια της καὶ τό 'σπρωξε ἀπὸ κάτου
ἀπ' τὸ κουτὶ, νὰ πάει μακριὰ νὰ πέσει σ' τὰ χαμένα.
Δέφτερος τοῦ Τυδέα ὁ γιὸς τινάζει τὸ κοντάρι,
κι' ἡ 'Αθηνᾶ τοῦ τό 'μπηξε σ' τοῦ λαγγονιοῦ τὴν ἄκρη
ὅπου ζωνοῦνταν τὴ φασκιά· ἐκεῖ τὸν πετυχαίνει
καὶ τὸν τρυπάει, καὶ τ' ὄμορφο κορμὶ τοῦ σακατέβει,
κι' ὕστερα πάλι ὄξω τραβᾷ τὸ φράξινο κοντάρι.

Κι' ἔσκουξε ὁ Ἄρης σὰν ἐννιὰ ἢ σὰ χιλιάδες δέκα,
ποῦ σκούζουν ὅταν ἔρχουνται σ' τὰ χέρια καὶ χτυπιοῦνται.
Τρεμοῦλα πῆρε καὶ τὰ διὸ στρατέματ' ἀπ' τὸ φόβο·
τόσο ξεφώνισε ὁ θεὸς ποῦ φόνους δὲ χορταίνει.
Πῶς σκοτεινὴ ἀπ' τὰ σύγνεφα σηκώνεται μαβρίλα
σὰν πιάνει κακοφύσητος ἀγέρας ἀπ' τὴν κάψα,
τέτιος κοντὰ σ' τὰ σύγνεφα φαινόνταν σ' τὸ Διομήδη
κι' ὁ Ἄρης ὅτα σ' τὰ φαρδιὰ πετοῦσ' ἀπάν' οὐράνια.
Κι' ἦρθε σὲ λίγο σ' τῶν θεῶν τὸν τόπο, σ' τοῦ Ἐλύμπου
τὰ κορφοβούνια, κι' ἔκατσε μὲ τὴν καρδιὰ θλιμένη
σιμὰ σ' τὸ Δία, κι' ἔδειχνε π' ἀπ' τὴν πληγή του μέσα
ἀνάβρυζ' αἷμ' ἀθάνατο, κι' ἔτσ' εἶπε μὲ τὰ δάκρια·
«Δία πατέρα, τὰ φριχτὰ καμώματα ποῦ βλέπεις,
»ἀφτὰ δὲ σὲ πειράζουνε; Μ' ἐσένα τά 'χουμ' ὅλοι,
»τὶ πῆγες τὴ σκαρτᾶδ' ἀφτὴ καὶ γέννησες σ' τὸν κόσμο,
»ἀνάθεμά την! ποῦ κακὸ πάντα ζητάει νὰ κάνει.
»Ὅλοι οἱ θεοὶ ποῦ βρίσκουνται σ' τὸν οὐρανὸ σ' ἀκοῦνε,
»κι' ὅλοι εἴμαστ' ἀποταχτικοί· μονάχ' ἀφτὴ δὲ θέλεις
»νὰ περιορίσεις καὶ καμιὰ σταλιά, μὸν τὴν ἀφίνεις,
»τὶ εἶναι δικό σου γέννημα τὸ διαστρεμένο πλάσμα!
»Καὶ τώρα τοῦ Τυδιᾶ τὸ γιό, τὸν ἄπιαστο Διομήδη,
»τὸν ἔχει χέρι σὲ θεοὺς βαλμένα νὰ σηκώνει.
»Τὴν Κύπρη πρῶτα ἐπλήγωσε ἀπὸ κοντὰ σ' τὸ χέρι,
»ὅμως κατόπι σὰ στοιχιὸ μοῦ ρίχτηκε κι' ἐμένα.
»Μὸν τὰ γοργὰ μὲ γλύτωσαν ποδάρια· ἀλλιῶς, πιός ξέρει
»σὰν πόσα χρόνια σ' τῶν νεκρῶν τὸν τόπο θὰ βογκοῦσα,
»ἢ ζωντανὸς θ' ἀπόμενα χαλκοσακατεμένος.»
Τότες τὸν στραβοκοίταξε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου κι' εἶπε·
«Μὴν ἦρθες, ἄστατο κορμί, κοντά μου καὶ γκρινιάζεις!
»Ἄλλο θεὸ δὲ μάχουμαι ἐγὼ καθὼς ἐσένα,
»τὶ πάντα θὲς λογοτριβὲς καὶ φόνους καὶ πολέμους.
»Τῆς μάννας σου, ποῦ 'ναι ἄπιαστη, ποῦ 'ναι στουρνάρι ἡ γνώμη,
»τῆς Ἥρας, π' ἀφτὴ δύσκολα γρικᾷ κι' ἐγὼ νὰ κρίνω,

»ἀπ' τὶς ὀρμήνιες της θαρρῶ ἀφτὰ πῶς τὰ παθαίνεις.
»Μὰ ἂς εἶναι τώρα, πιὸ πολὺ νὰ μοῦ πονᾷς δὲ θέλω·
»παιδί μου σ' ἔχω, ἡ μάννα σου σὲ γέννησ' ἀπ' τὰ μένα.
»Μὰ ἂν εἴσουν ἄλλου γιὸς θεοῦ σὰν ποῦ 'σαι διαστρεμένος,
»ἀπὸ καιρὸ θὰ βρίσκουσουν πιὸ κάτου ἀπ' τοὺς οὐράνιους...»
Ἔτσ' εἶπε καὶ τὸ Γιατρεφτὴ φωνάζει νὰν τὸν γιάνει.
Καὶ βάζοντάς του ὁ Γιατρεφτὴς μαλαχτικὰ βοτάνια,
τὸν γιάτρεψε· τὶ δὰ θνητὸς δὲν εἶταν κανωμένος.
Πῶς τ' ἄσπρο γάλα κι' ἄπηχτο γοργὴ ἡ πυτιὰ τὸ πήζει,
καὶ γύρω μὲ τὸ χτύπημα μαζέβει χέρι χέρι,
ἔτσι τὸν Ἄρη γιάτρεψαν ἀμέσως τὰ βοτάνια.
Κι' ἡ Ἥϐα ροῦχα νιόπλυτα τὸν λούζει καὶ τοῦ βάνει·
κι' ἔτσι σ' τὸ Δία κάθησε σιμὰ καμαρωμένος.
Κι' ἐκεῖνες πάλε γύρισαν σ' τοῦ Δία τὰ παλάτια,
ἡ σῶστρα κόρη τοῦ Διὸς κι' ἡ κρουσταλλόκορφη Ἥρα,
μιὰ κι' ὁ ἀχόρταγος θεὸς παράτησε τοὺς φόνους.

Ζ

Κι' ἔμειναν μόνοι οἱ Δαναοὶ νὰ πολεμᾶν κι' οἱ Τρῶες·
κι' ὥρα ξανάσμιγαν δεξὰ ὥρα ζερβὰ σ' τὸν κάμπο,
κι' ἔρριχναν ἕνας τ' ἀλλουνοῦ τὰ φράξινα κοντάρια
ἀνάμεσ' ἀπ' τὰ ρέματα τοῦ Ξάνθου καὶ Σιμόη.
Πρῶτος τοῦ Τελαμῶνα ὁ γιός, τῶν 'Αχαιῶν τὸ κάστρο,
ἔσπασε λόχο Τρωϊκὸ κι' ἀλάφρωσε τοὺς φίλους,
ἄντρα λεβέντη κι' ἀψηλὸ τρυπῶντας, τὸν 'Ακάμα,
ποῦ μέσ' σ' τοὺς Θρᾷκες εἴτανε τὸ πιὸ καλὸ κοντάρι.
'Αφτόνε πρῶτος βάρεσε σ' τὴ λάμα τῆς φουντίσσας
περκεφαλαίας, καὶ μπροστὰ σ' τὸ κούτελο τὸ μπήγει·
κι' ἡ μύτη ὡς μέσα χώθηκε, τὸ κόκκαλο περνῶντας,
κι' ἐκεῖνον, νύχτα μελανὴ τοῦ σκέπασε τὰ μάτια.
Καὶ σκότωσε τὸν Ἄξυλο ὁ τολμηρὸς Διομήδης,
τοῦ Τέφτρου γιό, ποῦ κάθουνταν σ' τὴν ὁμορφοχτισμένη
'Αρίσβα, κι' εἶχε βιὸς πολὺ καὶ φίλους τοὺς ἀθρώπους,
τὶ φίλεβ' ὅλους, ἔχοντας σ' τὴ στράτ' ἀπάνου σπίτι.
Μὰ ποῦ 'ταν τότ' ἀφτοὶ μπροστὰ νὰ μποῦν καὶ νὰ προλάβουν
τὴ συφορά, μὸν καὶ τῶν διὸ τοὺς ἔφαγε τὸ μάτι,
κι' ἐκείνου καὶ τοῦ παραγιοῦ Καλήσου, ποῦ τὰ γέμια
τοῦ βάσταε τότες· κι' ἔτσι ἀφτοὶ πῆγαν κι' οἱ διὸ σ' τὸν Ἅδη.
Καὶ τὸν 'Οφέλτη ὁ Βρύπυλος σκοτώνει καὶ τὸ Δρῆσο,
κι' ἔπειτα ὁρμάει τὸν Αἴσηπο καὶ Πήδασο νὰ πιάσει,
ποῦ 'χε ἡ νεράϊδ' 'Αβάρβαρη μιὰ μέρα κανωμένους
μὲ τὸ λεβέντη Βουκολιό. Κι' ἀφτὸς τοῦ Λαομέδου
ὁ πιὸ μεγάλος εἴταν γιός, κρυφὰ ξεγεννημένος,
καὶ τά 'ψησε ὄξω σ' τὴ βοσκὴ μὲ τὴ χρυσὴ νεράϊδα,
κι' ἐκείνη ἀγόρια δίδυμα γκαστρώθηκε καὶ κάνει.

'Αφτῶνε ὁ γιὸς τοῦ Μηκιστιᾶ τοὺς νέκρωσε τὰ κάλλη
καὶ τὴν ψυχή, καὶ τ' ἅρματα τοὺς ἔβγαλ' ἀπ' τοὺς ὤμους.
Μιὰ τοῦ Λυσσέα κονταριὰ ξαπλώνει τὸν Πιδύτη·
τὸ θεογέννητο 'Αρετᾶ κι' ὁ Τέφκρος θανατώνει.
Καὶ κάρφωσ' ὁ 'Αντίλοχος μὲ τὸ λαμπρὸ κοντάρι
τὸν 'Αβληρό. Τ' 'Ατρέα ὁ γιὸς τὸν Ἔλατο σκοτώνει,
ποῦ 'χε πατρίδα τὸν γκρεμὸ τῆς Πήδασος, σ' τὴν ἄκρη
κοντὰ τοῦ Σάτνιου ποταμοῦ μὲ τὸ καθάριο ρέμα.
Τὸ Φύλακο, ἐκεῖ ποῦ 'φεβγε, ὁ ἀντριωμένος Λῆτος
τόνε τρυπᾷ· κι' ὁ Βρύπυλος σκοτώνει τὸ Μελάνθη.
Κι' ἔπειτα πιάνει ζωντανὸ τὸν Ἄδραστ' ὁ Μενέλας.
Τὶ καθὼς τρέχαν τ' ἄλογα σ' τὸν κάμπο ἀλαφιασμένα,
τοῦ 'μπλεξαν σὲ μυργιᾶς κλαδὶ, καὶ τ' ὄμορφο τ' ἀμάξι
τοῦ τό 'σπασαν μπροστὰ μπροστὰ σ' τ' ἀτιμονιοῦ τὴν ἄκρη·
καὶ παίρνουν τοῦ καστριοῦ τὰ ζᾶ τὸ δρόμο μὲ τοὺς ἄλλους
ποῦ δειλιασμένοι φέβγανε, κι' ἀφτὸς ὄξω ἀπ' τ' ἀμάξι
κοντὰ σ' τὴ ρόδα πίστομα κατρακυλάει καὶ πέφτει
σ' τὶς σκόνες μέσα ξαπλωτός. Κι' ὁ βασιλιᾶς Μενέλας
σιμά του ἀμέσως βρέθηκε κρατῶντας τὸ κοντάρι.
Μὲ περικάλια ὁ Ἄδραστος τοῦ πέφτει σ' τὰ ποδάρια·
«Πάρε μ', ἀφέντη, ζωντανὸ, καὶ ξαγορὰ θὰ λάβεις.
»Ἔχει μεγάλους θησαβροὺς σ' τοῦ πλούσιου μου πατέρα,
»χαλκὸ, χρυσάφι, σίδερο δυσκολοδουλεμένο·
»κι' ὁ γέρος μου γιὰ ξαγορὰ πολλὰ θὰ σοῦ χαρίσει,
»νὰ μάθει ἀκόμα ζωντανὸ πῶς μ' ἔχουν σ' τὰ καράβια.»
Εἶπε, καὶ σὰ νὰν τοῦ 'πειθε τὸ νοῦ σ' τὰ στήθια μέσα,
καὶ νὰν τὸν δώκει πήγαινε σ' τὸν παραγιό του ἀμέσως
νὰν τόνε πάει σ' τὰ γλήγορα καράβια· μὸν τρεχᾶτος
ὁ ἀδερφός του ἀπ' ἀντικρὺ προφταίνει καὶ τοῦ σκούζει·
«Μενέλα, ἆ μὰ ἀδερφούλη μου, τί τοὺς φυλᾷς τοὺς ἄντρες ;
»Τάχα σ' τὸ σάξαν μιὰ χαρὰ τὸ σπιτικό σου οἱ Τρῶες !
»Τώρ' ἀπὸ δάφτους τὸ λοιπὸν ρουθοῦνι μὴ γλυτώσει
»ἀπ' τ' Ἅδη τὰ κατάβαθα κι' ἀπ' τὰ δικά μας χέρια,

16

»μήτ' ὅπιο ἀκόμ' ἀσερνικὸ μέσ' σὲ κοιλιά 'ναι μάννας,
»νὰ μὴ γλυτώσει μήτ' ἀφτὸ, μὸν ἄφαντοι ἀπ' τὴν Τροία
»ὅλοι ἂς χαθοῦνε σύγκληροι χῶρις ταφὴ καὶ κλάμα!»
Μ' ἀφτὰ τὰ λόγια τ' ἀδερφοῦ τοῦ γύρισε τὴ γνώμη,
σὰν ποῦ τοῦ μίλησε σωστά. Κι' ἐκεῖνος μὲ τὸ χέρι
ἀμπώχνει τ' ἀρχοντόπουλο ἀλάργ' ἀπὸ κοντά του.
Κι' ὁ 'Αγαμέμνος μιὰ ἀκοντιὰ τοῦ μπήγει σ' τὸ λαγγόνι
καὶ τὸν ξαπλώνει ἀνάποδα, καὶ βάζοντας τὸ πόδι
σ' τὰ στήθι' ἀπάνου, ὄξω τραβᾷ τὸ φράξινο κοντάρι.
Χούγιαξε τότ' ὁ Νέστορας μὲ μιὰ φωνὴ μεγάλη·
«Βλαστάρια τ' Ἄρη ξακουστὰ, 'Αργίτικα ξεφτέρια,
»μὴ τώρα πλιάτσικα! Κανεὶς ξοπίσω νὰ μὴ μένει
»ζητῶντας μὲ τὰ πιὸ πολλὰ σ' τὰ πλοῖα νὰ γυρίσει,
»μονάχα ὀμπρός! κι' ἂς σφάζουμε νομάτους, καὶ σ' τὸν κάμπο
»στερνὰ τὰ παίρνετ' ἥσυχοι κι' ἀφτὰ ἀπ' τοὺς σκοτωμένους.»
Εἶπε καὶ σ' ὅλους ἔδαλε ἀπόφαση καὶ θάρρος.
Τότες οἱ πολεμόχαροι 'Αργῖτες μέσ' σ' τὸ κάστρο
τοὺς Τρῶες πίσω θά 'κλειναν τρομοκυριεμένους,
ἀνίσως κι' ὁ λεβέντης γιὸς τοῦ βασιλιᾶ Πριάμου,
ὁ Ἕλενος, ὁ πιὸ βαθὺς ἀπ' τοὺς προφῆτες ὅλους,
δὲν πήγαινε σ' τὸν Ἕχτορα νὰ πεῖ καὶ σ' τὸν Αἰνεία·
«Αἰνεία κι' Ἕχτορα, ἐπειδὴς σ' ἐσᾶς ἀπάνου στέκει
»ἀπ' ὅλους πιὸ πολὺ ἡ δουλιὰ, καὶ Τρῶες καὶ Λυκιῶτες,
»σὰν ποῦ σὲ κάθε μας δουλιὰ, θὲς συντυχιὰ θὲς μάχη,
»εἶστε ὁλονῶνε ἀξιώτεροι, σταθεῖτ' ἀφτοῦ, κι' ὁλοῦθε
»τρέξτε, καὶ τὸ λαὸ μπροστὰ σ' τὶς πόρτες σταματεῖστε,
»πρὶν πάλι φύγουν καὶ χωθοῦν σ' τῶν γυναικῶν τοὺς κόρφους
»καὶ καταντήσουμ' ὅλοι μας ρεζίλι τῶν ὀχτρῶν μας.
»Κι' ἔτσι σὰ βάλετε καρδιὰ σ' τὰ τάγματά μας ὅλα,
»ἐμεῖς νὰ πολεμήσουμε θὰ μείνουμ' ἐδωπέρα,
»τὶ πρέπει, κι' ἔτσι ἂς εἴμαστε κατασακατεμένοι·
»Ἕχτορα, μόνε σῦρ' ἐσὺ σ' τὴ χώρα, καὶ τῆς μάννας
»πές της ἐφτύς· τὶς προεστὲς νὰ μάσει καὶ ν' ἀνέβει

»σ' τῆς 'Αθηνᾶς τὴν ἐκκλησὰ πὰς σ' τοῦ καστριοῦ τὴν ἄκρη,
»καὶ τ' ἅγιου χτίριου ἀνοίγοντας μὲ τὸ κλειδὶ τὴν πόρτα,
»τὸ ροῦχο ποῦ 'χει πιὸ ὄμορφο κι' ἀπ' ὅλα πιὸ μεγάλο
»καὶ ποῦ σ' τὸ σπίτι πιὸ πολὺ τὸ λαχταρᾷ ἡ καρδιά της,
»ἀφτὸ σ' τῆς σεβαστῆς θεᾶς τὰ γόνατ' ἂς τὸ βάλει,
»καὶ νὰν τῆς τάξει δώδεκα γελάδες πῶς θὰ σφάξει
»χρονιάρικες ἀπείραγες σ' τὴν ἐκκλησά της μέσα,
»ἂν τὴν πατρίδα σπλαχνιστεῖ, τὰ τέρια, τὰ παιδιά μας,
»μήπως ἀλάργ' ἀπ' τὸ καστρὶ βαστάξει τὸ Διομήδη,
»ἄγριο στρατιώτη, τῆς σφαγῆς ἀτρόμητο τεχνίτη,
»ποῦ σ' τὴν ἀντριὰ ξεπέρασε, θαρρῶ, ὅλους τοὺς 'Αργῖτες.
»Ἔτσι ποτὲς δὲν τρέμαμε μήτε τὸν 'Αχιλλέα
»ποῦ λὲν πῶς εἶναι γιὸς θεᾶς· μὰ ἀφτὸς παραλυσσάζει,
»καὶ τέρι σ' τὴν παλικαριὰ δὲν ἔχει ἐδῶ κανένα.»
Εἶπε, κι' ἐκεῖνος ἄκουσε τὰ λόγια τ' ἀδερφοῦ του
κι' ἀμέσως χάμου πήδηξε μὲ τ' ἄρματ' ἀπ' τ' ἀμάξι.
Καὶ σιῶντας τὰ διὸ κοφτερὰ κοντάρια, πῆγε ὁλοῦθε
μέσ' σ' τὸ στρατὸ, καὶ φώναζε νὰ πολεμᾶν καὶ σφάζουν,
καὶ σήκωσ' ἄγριο πόλεμο. Γυρίζουν τότ' οἱ Τρῶες
κι' ἀντίκρυσαν τοὺς 'Αχαιούς· κι' ἀφτοὶ κωλώνουν πίσω
καὶ παραιτᾶνε τὴ σφαγὴ, καὶ λέγανε σ' τὸ νοῦ τους,
κάπιος κατέβηκε θεὸς τοὺς Τρῶες νὰ βοηθήσει
ἀπ' τὸν ἀστρόφωτο οὐρανό· μὲ τέτια ὁρμὴ γυρίσαν!
Τότες φωνάζει ὁ Ἕχτορας μὲ μιὰ φωνὴ μεγάλη·
«Τρῶες λιοντόκαρδοι, κι' ἐσεῖς συμμάχοι ξακουσμένοι,
»ἄντρες φανεῖτε, βρὲ παιδιὰ, καὶ τὴν παλικαριά σας
»μὴν ξαστοχᾶτε, ὅσο ποῦ ἐγὼ νὰ τρέξω ὡς μέσ' σ' τὴ χώρα
»νὰ πῶ σ' τοὺς γεροπροεστοὺς καὶ σ' τὰ γλυκά μας τέρια
»νὰ τάξουν σ' τοὺς θεοὺς σφαχτὰ καὶ προσεφκὲς νὰ κάνουν!»
Εἶπε καὶ φέβγει σείνοντας πὰς σ' τὴν κορφὴ τὴ φοῦντα.
Καὶ σ' τὸ κορμί του γύρωθε, τὸ σνίχι καὶ τὶς φτέρνες
τοῦ τὶς χτυποῦσε τὸ μουντὸ τομάρι, ποῦ σ' τὴν ἄκρη
σκέπαζε τῆς ἀφαλωτῆς ἀσπίδας τὸ στεφάνι.

Κι' ὁ Γλάφκος, τ' Ἀπολόχου ὁ γιός, κι' ὁ βασιλιᾶς Διομήδης,
μαζὶ σ' τὴ μέση τῶν στρατῶν νὰ χτυπηθοῦνε ὁρμοῦσαν.
Καὶ σὰ ζυγώσανε σιμὰ μὲ τ' ἅρματα σ' τὰ χέρια,
ἄρχισε πρῶτος νὰ μιλεῖ ὁ ἄφοβος Διομήδης·
«Καὶ πιός, ἀσίκη μου, εἶσ' ἐσὺ ἀπ' τοὺς θνητοὺς ἀθρώπους;
»Τὶ πρὶν δὲ σ' εἶδα ἐγὼ ποτὲς σ' τὴ δοξοδῶτρα μάχη.
»Μὰ τώρα μίλια πέρασες πᾶσ' ἀρχηγὸ σ' τὴν τόλμη,
»ποῦ τὸ δικό μου ἀντίκρυσες μακρόδρομο κοντάρι.
»Μὰ σ' τὴν ὀργή μου ἀδιαφοροῦν παιδιὰ δυστυχισμένων...
»Ἂν ὅμως εἶσαι τ' οὐρανοῦ θεὸς κατεβασμένος,
»ἐγὼ μ' ἀθάνατους θεοὺς δὲν πάω νὰ πολεμήσω.
»Τὶ καὶ τοῦ Δρύα ἀκόμα ὁ γιός, ὁ δυνατὸς Λυκοῦργος,
»δὲν πρόκοψε ποῦ μὲ θεοὺς ζητοῦσε νὰ μαλώνει·
»ποῦ μιὰ φορὰ τοῦ μαλακοῦ Διωνύσου τὶς βυζάχτρες
»σ' τῆς Νύσας τ' ἅγιο τὸ βουνὸ τὶς πῆρε κυνηγῶντας,
»κι' ἐκεῖνες χάμου τὰ δαδιὰ πετᾶν σὰν τὶς χτυποῦσε
»μὲ τὸ βουκέντρι. Κι' ὁ θεὸς τρυπώνει ἐφτὺς τρεχᾶτος
»μέσα σ' τὸ κῦμα τοῦ γιαλοῦ· κι' ἡ Θέτη σὰν τὸν εἶδε,
»τὸν πῆρ' ἐκεῖ σ' τὸν κόρφο της τὸ μοσκομυρισμένο·
»τὶ ἀπ' τοῦ Λυκούργου τὶς φωνὲς τρεμούλιαζε σὰ φύλλο.
»Κι' ἔστ' οἱ γλυκόζωοι θεοὶ τὸν μίσησαν, κι' ὁ Δίας
»τὸν τύφλωσε, καὶ πιὰ πολὺ δὲν ἔζησε σ' τὸν κόσμο
»μιὰ κι' οἱ ἀθάνατοι θεοὶ τὸν πῆραν ὅλοι σ' ἔχτρα.
»Κι' οὔτε κι' ἐγὼ μὲ τοὺς θεοὺς νὰ πολεμάω δὲ θέλω.
»Ἂν ὅμως εἶσαι ἀπ' τοὺς θνητοὺς ποῦ τρῶν τῆς γῆς τὸ σπέρμα,
»ἔλα κοντὰ νὰ μπεῖς γοργὰ σ' τοῦ Χάρου τὰ πλεμάτια.»
Κι' ὁ Γλάφκος πάλε ἀπάντησε σ' τὸν ἀρχηγὸ Διομήδη·
«Τί τὴ γυρέβεις τὴ γενιά, λιοντόψυχε Διομήδη;
»Ξέρεις τῶν φύλλων τὴ γενιά; καὶ τῶν θνητῶν τὴν ξέρεις.
»Ἄλλ' ἀπ' τὰ φύλλα κατὰ γῆς σκορπάει τ' ἀγέρι, κι' ἄλλα
»προβάλλουν μὲ τὴν ἄνοιξη σ' τὰ φουντωμένα δάση·
»ἔτσι κι' οἱ ἄντρες ἄλλοι πᾶν καὶ ξαναβγαίνουν ἄλλοι.
»Μὰ ἂ νὰν τὰ μάθεις θὲς κι' ἀφτά, καὶ θὲς νὰ καλοξέρεις

»πιά 'ναι ἡ γενιά μου (καὶ πολλοὶ σ' τὸν κόσμο τὴν κατέχουν),
»βρίσκεται σ' τ' Ἄργους τὴν καρδιὰ μιὰ πολιτεία, ἡ Κόρθο,
»κι' ἐκεῖ 'ταν κάπιος Σίσυφος, ὁ πιὸ μαργιόλος ἄντρας
»ποῦ ὁ κόσμος εἶδε—ὁ Σίσυφος, βλαστάρι τοῦ Αἰόλου—
»κι' ἀφτὸς τὸ Γλάφκο γέννησε, κι' ὁ Γλάφτος τὸν ἀσίκη
»Βελλερεφόντη, ποῦ οἱ θεοὶ τὸν στόλισαν μὲ χάρες,
»μὲ χάρες καὶ μὲ λεβεντιὰ καὶ παλικαρωσύνη.
»Ὅμως ὁ Προῖτος τὸ 'βαλε σ' τὸ νοῦ νὰν τὸν χαλάσει
»κι' ἀπ' τὸ χωριὸ τὸν ἔδιωξε, τὶ εἶταν σ' τὴν Κόρθο ἀπ' ὅλους
»πιὸ δυνατὸς, καὶ βασιλιᾶ τὸν εἶχε στήσει ὁ Δίας.
»Κι' ὁ λόγος, γιατὶ ἡ Προίταινα τρελλάθηκε μαζί του,
»ἡ θεϊκιὰ Ἄντια, κι' ἤθελε νὰ κρυφαγκαλιαστοῦνε,
»μὰ κεῖνος δὲν τὴν ἄκουγε, σὰν τίμιο παλικάρι.
»Καὶ πάει ἀφτὴ καὶ λέει ψεφτιὲς σ' τὸ βασιλιᾶ τὸν Προῖτο.
»'Προῖτο, τοῦ Γλάφκου, ἔστι νὰ ζεῖς, τὸ γιὸ νὰν τὸν σκοτώσεις,
»'π' ἀθέλητά μου θέλησε νὰ πάρει τὴν τιμή μου.'
»Πιάνει ὁ θυμὸς τὸ βασιλιᾶ ν' ἀκούσει τέτιο πρᾶμα,
»μὰ δὲν τὸν σκότωσε, ὡς ἀφτοῦ δὲ βάσταξε ἡ καρδιά του,
»μὸν σ' τὴ Λυκία μ' ἀχαμνὰ τὸν προβοδάει σημάδια
»θανάτου, μέσ' σὲ διπλωτὸ σανίδι σκαλισμένα,
»καὶ νὰν τὰ δείξει τοῦ 'λεγε σ' τὸ γέρο πεθερό του,
»γιὰ νὰ χαθεῖ. Ξεκίνησε λοιπὸν γιὰ τὴ Λυκία,
»κι' ἡ χάρη τῶν ἀθάνατων θεῶν τὸν ὁδηγοῦσε.
»Καὶ πιὰ σὰν ἦρθε σ' τὴν πλατιὰ Λυκία καὶ σ' τὸν Ξάνθο,
»μετὰ χαρᾶς τὸν δέχτηκε τοῦ τόπου ὁ βασιλέας·
»μέρες ἐννιὰ τὸν φίλεβε καὶ βόδια ἐννιὰ τοῦ σφάζει.
»Καὶ τότες, μὲ τὴ δέκατη τρανταφυλλένια ἀβγοῦλα,
»τόνε ξετάζει καὶ ζητᾷ νὰ δεῖ σὰν τί σημάδια
»πέρ' ἀπ' τὴν Κόρθο τοῦ 'φερνε κι' ἀπ' τὸ γαμπρό του Προῖτο.
»Κι' ἐφτὺς σὰν εἶδε τ' ἄσκημα σημάδια τοῦ γαμπροῦ του,
»πρῶτα νὰ πάει τὸν πρόσταξε τὴ σκιαχτερὴ Κατσίκα
»νὰ σφάξει. 'Αφτὴ 'ταν θεϊκὸ, κι' ὄχι θνητῶνε θρέμμα,
»λιοντάρι ὀμπρὸς, καταμεσῆς κατσίκα, πίσω δράκος,

»κι' ἔβγαζε φλόγες καὶ φωτιὲς ἀπ' τὰ πλατιὰ ρουθούνια.
»Κάνει καρδιὰ ἀπὸ θεϊκὰ σημάδια, καὶ πηγαίνει
»καὶ τὴ σκοτώνει. Δέφτερους τοὺς ξακουστοὺς Σολύμους
»πῆγε καὶ βάρεσε· γι' ἀφτὸ τὸν πόλεμο διηγοῦνταν
»πῶς τάχ' ἀπ' ὅλους τοῦ 'δωκε τὸν πιὸ μεγάλο κόπο.
»Τρίτες τὶς ἀντροδύναμες ξεπάστρεψε 'Αμαζόνες.
»Ἄλλη παγίδα ὁ βασιλιᾶς σ' τὸ γυρισμὸ τοῦ στήνει·
»στέλνει τὰ πιὸ καλίτερα τοῦ τόπου παλικάρια
»νὰν τὸν παραμονέψουνε· μὰ πίσω πιὰ δὲν ἦρθαν,
»γιατὶ τοὺς σκότωσε ὁ λαμπρὸς Βελλερεφόντης ὅλους.
»Σὰν εἶδε θρέμμα πιὰ θεοῦ πῶς εἶταν ἀντριωμένο,
»ἀφτοῦ κοντά του τὸν κρατεῖ, τοῦ δίνει μιά του κόρη,
»καὶ τυχερὰ ἀπ' τοῦ βασιλιᾶ μισὰ τοῦ δίνει ἀπ' ὅλα.
»Καὶ γιὰ κυβέρνα του ὁ λαὸς καὶ γῆς καλὸ κομάτι
»τοῦ χάρισε ἀπ' τὰ διαλεχτά, μ' ἀμπέλι καὶ χωράφι.
»Κι' ἐκείνη τρία τοῦ 'κανε παιδιά, ἡ βασιλοποῦλα,
»τὸν Ἴσαντρο, κι' 'Απόλοχο, τὴ Λαοδάμη τρίτη.
»Τὴ Λαοδάμη ἀγάπησε ὁ καρδιογνώστης Δίας
»καὶ γέννησε τὸ Σαρπηδὸ τὸ χαλκαρματωμένο.
»Μὰ σὰν τὸν μίσησαν στερνὰ ὅλοι οἱ θεοὶ κι' ἐκεῖνον,
»ἀφτὸς γυρνοῦσε μοναχὸς σ' τὸ Γυριστόνε κάμπο,
»καὶ μὲ καημένη τὴν καρδιὰ τ' ἀπόμερα ζητοῦσε.
»Καὶ σκότωσε τὸν Ἴσαντρο ὁ θνητοφάγος Ἄρης
»μιὰ μέρα ποῦ 'χε πόλεμο μὲ τοὺς τρανοὺς Σολύμους.
»Τὴν κόρη ἐθύμωσ' ἡ θεὰ μὲ τὸ χρυσὸ δοξάρι,
»καὶ σκότωσε. Ὁ 'Απόλοχος γεννάει κι' ἀφτὸς ἐμένα —
»κι' ἐκείνου γιὸς παινιέμαι ἐγὼ πῶς εἶμαι — καὶ σ' τὴν Τροία
»νὰ πολεμήσω μ' ἔστειλε, καὶ τόσα περικάλια
»μοῦ 'κανε, πάντα σ' τὴ σφαγὴ νὰ φαίνουμαι ἀπ' τοὺς πρώτους
»κι' ἀπ' ὅλους πιὸ καλίτερος, μὴν τύχει καὶ ντροπιάσω
»τὸ γένος τῶν πατέρων μου π' ἀτρόμητα κοντάρια
»καὶ μέσ' σ' τὴν Κόρθο στάθηκαν καὶ σ' τὴν πλατιὰ Λυκία.
»Λοιπὸν νά ἡ φύτρα κι' ἡ γενιὰ ποῦ μ' ἔκαναν ἐμένα.»

Ἔτσ' εἶπε, κι' ἀναγάλλιασε ὁ τρομερὸς Διομήδης.
Τ' ὅπλο του κάρφωσε σ' τὴ Γῆς ποῦ θρέφει κάθε πλάσμα,
κι' ἔτσ' εἶπε μ' ἥμερη φωνὴ σ' τὸν ξακουσμένο Γλάφκο·
«Βλάμη μου σ' ἔχω πατρικὸ ἀπ' τὰ παλιὰ τὰ χρόνια.
»Γιατὶ ὁ Οἰνέας μιὰ φορὰ σ' τὸ σπίτι τὸ λεβέντη
»Βελλερεφόντη ὡς εἴκοσι φιλοξενοῦσε μέρες.
»Μάλιστα οἱ διό τους κι' ἄλλαξαν πανώρια θυμητάρια.
»Μιὰ ζώνη ὁ ἕνας ἔδωκε κοκκινολαμπρισμένη,
»κι' ὁ γιὸς τοῦ Γλάφκου ἕνα χρυσὸ διπλόγουβο ποτῆρι,
»π' ἀκόμα σπίτι βρίσκουνταν, γιὰ δῶ σὰν ξεκινοῦσα.
»Γιὰ τοῦτο κι' εἶμαι βλάμης σου ἐγὼ μέσ' σ' τ' Ἄργος τώρα,
»καὶ σ' τὴ Λυκία πάλ' ἐσὺ ὅταν κι' ἐκεῖ ξεπέσω.
»Κι' ἀπ' τὰ κοντάρια μας οἱ διὸ παράμερ' ἂς τραβᾶμε,
»καὶ μέσ' σ' τ' ἀνάστα τῆς σφαγῆς. Καὶ Τρῶες καὶ συμμάχους
»ἔχει πολλοὺς νὰ σφάξω ἐγὼ ὅπιον μοῦ στείλει ὁ Δίας
»καὶ τὸν προφτάσω τρέχοντας, πολλοί 'ναι πάλε Ἀργῖτες
»γιὰ σένανε ὅπιο δύνεσαι σ' τὴ γῆς νὰ στρώσεις χάμου.
»Κι' ἔλα ν' ἀλλάξουμ' ἅρματα, ἔτσι νὰ δοῦν κι' ἐτοῦτοι
»πῶς εἴμαστ' ἀδερφοποιτοὶ ἀπ' τοὺς παπούληδές μας.»
Εἶπαν καὶ χάμου πήδησαν, καὶ μονομιὰς τὸ χέρι
πιάσανε ὁ ἕνας τ' ἀλλουνοῦ κι' ὁρκίστηκαν φιλία.
Μόνε τοῦ πῆρε τὰ μιαλά, τοῦ Γλάφκου, ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου,
ποῦ πῆγε κι' ἄλλαξ' ἅρματα μὲ τὸ Διομήδη τότες,
χρυσὰ μὲ χάλκινα, ἑκατὸ βοδιῶν μ' ἐννιὰ βοδιῶνε.
Κι' ὁ Ἕχτορας τότ' ἔφτασε μπροστὰ σ' τὸ Ζερβοπόρτι
καὶ σ' τὴν ὀξά, κι' ἐφτὺς ἐκεῖ τῶν Τρώωνε οἱ γυναῖκες
κι' οἱ κόρες τρέχαν γύρω του, καὶ τὸν συχνορωτοῦσαν
γι' ἄντρες νὰ μάθουν καὶ παιδιά, γι' ἀδέρφια καὶ γιὰ φίλους.
Κι' ἀφτὸς τοὺς εἶπε σ' τοὺς θεοὺς νὰ δεηθοῦνε, σ' ὅλους
μὲ τὴν ἀράδα· τὶ πολλὲς εἶχαν νὰ πιοῦν φαρμάκια.
Ὅμως σὰν ἦρθε σ' τὸ λαμπρὸ παλάτι τοῦ Πριάμου,
φτιασμένο μὲ διὸ λιακωτὰ καλοπελεκημένα —
ποῦ 'χε πενῆντα μέσα του γιατάκια σ' τὴν ἀράδα

ἀπὸ πελεκητόπετρα, καὶ μέσα κεῖ πλαγιάζαν
οἱ γιοὶ τοῦ βασιλιᾶ κοντὰ σ' τὰ λατρεφτά τους τέρια·
καὶ γιὰ τὶς κόρες κείθενες μέσ' σ' τὴν ἀβλὴ ἀπ' ἀντίκρυ
εἶταν ἀνόϊ καὶ δώδεκα γιατάκια σ' τὴν ἀράδα
ἀπὸ πελεκητόπετρα, καὶ μέσα κεῖ πλαγιάζαν
τοῦ βασιλιᾶ οἱ γαμπροὶ κοντὰ σ' τὰ λατρεφτά τους τέρια—
νά κι' ἀπ' ἀγνάντια πρόβαλε ἡ σπλαχνικιά του μάννα,
σ' τῆς Λαοδίκης πιαίνοντας, τῆς πιὸ ὄμορφής της κόρης,
καὶ τόνε σφιχταγκάλιασε καὶ τοῦ 'πε μὲ λαχτάρα·
«Παιδί μου, τί ἦρθες κι' ἄφηκες τὴ λύσσα τοῦ πολέμου;
»Ἄχ οἱ καταραμένοι ὀχτροὶ πολὺ σᾶς τυραγνοῦνε
»γύρω σ' τὴ χώρα, κι' ἡ καρδιὰ ἐδῶ σὲ στέλνει ἐσένα
»σ' τὸ Δία ἀπάνου ἀπ' τὸ καστρὶ τὰ χέρια νὰ σηκώσεις.
»Μὸν στάσου, μιὰ γουλιὰ κρασὶ νὰ τρέξω νὰ σοῦ φέρω,
»πρῶτα σ' τὸ Δία μιὰ σταλιὰ καὶ σ' τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους
»νὰ στάξεις, κι' ἔπειτα νὰ πιεῖς κι' ἐσὺ νὰ συνεφέρεις.
»Τοὺς ἀνασταίνει τὸ κρασὶ ξανὰ τοὺς κουρασμένους,
»ὅπως κι' ἐσὺ κουράστηκες βοηθῶντας τοὺς δικούς σου.»
Τότ' ὁ λεβέντης Ἕχτορας τῆς ἀπαντάει διὸ λόγια·
«Μὴ μὲ κερνᾷς καρδόγλυκο κρασί, καλή μου μάννα,
»μὴ μ' ἀποστάσεις κι' ὄρεξη δὲν ἔχω πιὰ γιὰ μάχη.
»Σκιάζουμαι κι' ὅλας μ' ἄνιφτα τὰ χέρια τὸ φλογᾶτο
»κρασὶ σ' τὸ μαβροσύγνεφο νὰ στάξω γιὸ τοῦ Κρόνου·
»μήτε κι' ἀκούστηκε ποτὲς παράκλησες σ' τὸ Δία
»νὰ κάνεις μέσ' σ' τὰ αἵματα χωμένος καὶ σ' τὴ λέρα.
»Μὸν σῦρ' ἐσὺ σ' τὴν ἐκκλησὰ τῆς 'Αθηνᾶς σ' τὸ κάστρο,
»καὶ πάρε μὲ θυμιάματα τὶς προεστὲς μαζί σου,
»κι' ἐκεῖ τὸ πιὸ ὄμορφο σκουτὶ κι' ἀπ' ὅλα πιὸ μεγάλο
»καὶ ποῦ σ' τὸ σπίτι πιὸ πολὺ τὸ λαχταρᾷ ἡ καρδιά σου,
»βάλε το ἀφτὸ σ' τὰ γόνατα τῆς 'Αθηνᾶς ἀπάνου,
»καὶ νὰν τῆς τάξεις δώδεκα γελάδες πῶς θὰ σφάξεις
»χρονιάρικες ἀπείραγες σ' τὴν ἐκκλησά της μέσα,
»ἂν τὴν πατρίδα σπλαχνιστεῖ, τὰ τέρια, τὰ παιδιά μας,

»μήπως αλάργ' απ' τὸ καστρὶ βαστάξει τὸ Διομήδη,
»άγριο στρατιώτη, τῆς σφαγῆς ατρόμητο τεχνίτη.
»Μὸν σῆρ' ἐσὺ σ' τὴν ἐκκλησὰ τῆς σεβαστῆς Παρθένας,
»κι' ἐγὼ τὸν Πάρη πάω νὰ βρῶ καὶ νὰν τὸν κράξω, ἂ θέλει
»καὶ νὰ μ' ἀκούσει μιὰ φορά... ἔτσι π' ἀφτοῦ ν' ἀνοίξει
»ἡ Γῆς καὶ νὰν τὸν καταπιεῖ! Γιατὶ ὁ μεγάλος Δίας
»σ' τὸν κόσμο μᾶς τὸν ἔφερε γιὰ δυστυχιὰ καὶ πίκρες
»τῶν Τρώων καὶ τοῦ βασιλιᾶ κι' ἐμᾶς τῶν ἀδερφῶν του.
»Ἄχ κεῖνον νά θε τόνε δῶ νὰ κατεβεῖ σ' τὸν Ἅδη,
»θά 'λεγα πῶς μοῦ σήκωσαν ἀπ' τὴν καρδιά 'να βράχο!»
Εἶπε, καὶ σπίτι ἀφτὴ γυρνᾷ τὶς σκλάβες νὰ φωνάξει.
Κι' ἐκεῖνες ὡς νὰ μάσουνε τὶς προεστὲς σ' τὴ χώρα,
ἀφτὴ σ' τὸ μοσκομύριστο κελάρι κατεβαίνει,
κι' ἐκεῖ 'χε ἀφρόπλεχτα σκουτιά, τῶν Σιδωνιτισσῶνε
δουλιά, π' ἀτός του τά 'φερε ἀπ' τὴ Σιδῶνα ὁ Πάρης
περνῶντας τὸν πλατὺ γιαλό, σ' τὸ ἴδιο τὸ ταξίδι
σὰν ἔφερε καὶ τὴ Λενιὼ τὴν ἀρχοντοθρεμένη.
Ἕν' ἀπὸ κεῖνα σ' τὴ θεὰ διαλέγει νὰ χαρίσει,
ποῦ 'ταν σ' τὰ ξόμπλια πιὸ ὄμορφο κι' ἀπ' ὅλα πιὸ μεγάλο,
ἄστρο σ' τὴ λάμψη· κι' εἴτανε βαλμένο κάτου κάτου.
Καὶ κίνησε, κι' ἕνα σωρὸ ἀρχόντισσες ἀκλούθα.
Κι' ἔτσι σὰν ἦρθαν σ' τῆς θεᾶς τὴν ἐκκλησὰ σ' τὸ κάστρο,
τὴν πόρτα ἡ κρινομάγουλη γυναῖκα τ' Ἀντηνόρου,
ἡ Θεανώ, τοὺς ἄνοιξε, ἡ κόρη τοῦ Κισσέα·
τὶ εἴχανε ἐκείνη παπαδιὰ τῆς Ἀθηνᾶς οἱ Τρῶες.
Κι' ὅλες μὲ κλάμα καὶ φωνὴ σηκώσανε τὰ χέρια.
Καὶ παίρνει τότ' ἡ Θεανὼ τὸ ροῦχο, καὶ τὸ βάζει
σ' τὰ γόνατα τῆς Ἀθηνᾶς μὲ τὶς χρυσὲς πλεξοῦδες,
κι' ἀρχίζει νὰ προσέφκεται καὶ νὰ περικαλιέται·
«Προστάτρα, δέσποιν' Ἀθηνᾶ, θεά μου δοξασμένη,
»ἄχ τοῦ Διομήδη τ' ἄρματα κομάτιασ' τα, καὶ κάνε
»κι' ἀφτὸν νὰ πέσει πίστομα μπροστὰ σ' τὸ Ζερβοπόρτι,
»κι' ἀμέσως θὰ σοῦ σφάξουμε ὡς δώδεκα γελάδες

»χρονιάρικες ἀπείραγες ἐδῶ σ' τὴν ἐκκλησά σου,
»ἂν τὴν πατρίδα σπλαχνιστεῖς, κι' ἐμᾶς, καὶ τὰ παιδιά μας.»
Εἶπε, μὰ δὲν τοὺς ξάκουσε τὴν προσεφκὴ ἡ Παλλάδα.
Ἔτσ' οἱ ἀρχόντισσες λοιπὸν θερμοπερικαλιοῦνταν,
κι' ὁ Ἕχτορας τότ' ἔφτανε σ' τὸ σπίτι τ' Ἀλεξάντρου,
τ' ὥριο, ποῦ τό 'χε μόνος του φτιασμένο μὲ μαστόρους
τοὺς πιὸ καλοὺς ποῦ βρίσκουνταν σ' τὴν Τροία τότε χτίστες,
ποῦ σάλα τοῦ 'φτιασαν κι' ἀβλὴ καὶ τοῦ 'φτιασαν γιατάκι,
μέσ' σ' τὸ καστρὶ, σ' τοῦ Ἕχτορα σιμὰ καὶ σ' τοῦ Πριάμου.
Καὶ μπαίνει μέσα ὁ Ἕχτορας σ' τὰ χέρια τοῦ κρατῶντας
κοντάρι ὡς ἕντεκα πηχῶν, μὲ τὴ χαλκένια μύτη
π' ἄστραφ' ὀμπρὸς κι' ὁλόχρυσο τὴν ἔσφιγγε ζουνάρι.
Καὶ βρῆκε τὸν Ἀλέξαντρο νὰ σάζει τὴν πανώρια
μέσ' σ' τὸ γιατάκι ἀρματωσὰ, ἀσπίδα καὶ τσαπράζα,
καὶ τὸ δοξάρι νὰ κρατεῖ καὶ νὰν τὸ δοκιμάζει.
Κι' ἡ Σπαρτογέννητη Λενιὼ καθόταν μὲ τὶς σκλάβες
κι' εἶχε σ' ἀργόχειρ' ἀκουστὰ στρωμένες τὶς ἀργάτρες.
Καὶ σὰν τὸν εἶδε ὁ Ἕχτορας, τοῦ λέει πικρὰ διὸ λόγια·
«Ντροπὴς, καημένε, ἀφτοὶ οἱ θυμοὶ ποῦ σ' τὴν καρδιὰ σοῦ μπῆκαν!
»Λιώνει ὁ λαὸς ποῦ σφάζεται μπροστὰ σ' τὸ τοιχοπόρτι,
»καὶ γιὰ τὰ σένα οἱ σκοτωμοὶ, ὁ πόλεμος γιὰ σένα
»εἶναι ἀναμένος σ' τ' ἀψηλὸ καστρότοιχο τριγύρω.
»Ἔπρεπ' ἐσὺ νὰ πιάνεσαι κι' ἄλλο ὄθε δεῖς κανένα
»ν' ἀναμελάει τὸν πόλεμο. Μὸν ἔλα τώρα σήκω!
»μήπως τὶς φλόγες δεῖς καὶ καῖν σὲ λίγο τὴν πατρίδα.»
Καὶ τότ' ὁ Πάρης τ' ἀπαντᾷ ὁ θεοκαμωμένος·
«Ἕχτορα, σὰ μὲ μάλωσες ὄχι ἄδικα, μὸν δίκια,
»γι' ἀφτὸ θενὰ σ' τὸ ξηγηθῶ· μὸν ἄκου με καὶ κρῖνε.
»Ἐγὼ ὄχι τόσο ἀπὸ θυμὸ ἢ φταίξιμο τῶν Τρώων
»κλείστηκα ἐδῶ, μὸν ἤθελα τὴ λύπη νὰ χορτάσω.
»Μὰ τώρα μ' ἔπεισε ἡ Λενιὼ μὲ τὰ γλυκά της λόγια
»νὰ βγῶ σ' τὸν πόλεμο· θαρρῶ καλίτερα κι' ἀτός μου
»ἔτσι νὰ γίνει . . . σ' ἕνανε δὲ μένει πάντα ἡ νίκη.

»Μὸν ἔλα στάσου, τ' ἄρματα τώρα νὰ βάλω· ἢ σῦρε,
»κι' ἔρχουμαι ἐγὼ κατόπι σου. Θαρρῶ θὰ σὲ προφτάσω.»
Εἶπε, κι' ἀφτὸς ἀπάντηση δὲ γύρισε νὰ δώκει.
Τότες τοῦ μίλησε ἡ Λενιὼ μ' ἀγαπημένα λόγια·
«Κουνιάδ' ἐμένα τῆς λωλῆς, τῆς σιχαμένης σκύλας,
»ἄχ τὴν ἀβγὴ ποῦ ἡ μάννα μου μὲ γέννησε σ' τὸν κόσμο,
»νά θε μ' ἀρπάξει μιὰ κακὴ φουρτοῦνα, καὶ σ' τὰ ὄρη
»νά θε μὲ φέρει ἢ σ' τοῦ γιαλοῦ τὸ φουσκωμένο κῦμα,
»ὅπου πρὶν τύχουν ὅλ' ἀφτὰ νὰ μ' ἔπνιγε τὸ κῦμα·
»μὰ μιὰ οἱ θεοὶ καὶ τό 'γραψαν τέτια κακὰ νὰ γίνουν,
»ἄς ἔπεφτα κἂν σ' ἄλλου ἀντρὸς, καλίτερου, τὰ χέρια,
»ποῦ νιώθει ἀπὸ καταλαλιὰ καὶ κόσμου κατηγόρια.
»Μὰ ἀφτὸς δὲν ἔχει διὸ μιαλὰ, κι' οὔτε ποτές του θά 'χει·
»γιὰ κεῖνο καὶ μοῦ φαίνεται θὰν τὸ χαρεῖ μιὰ μέρα.
»Μὸν ἔμπα τώρ', ἀντράδερφε, καὶ πάρε νὰ καθήσεις
»κοντά μου ἐδῶ, τὶ σ' ἔπνιξαν ἐσένα πρῶτα οἱ κόποι
»ἀπ' τ' 'Αλεξάντρου τ' ἄδικα κι' ἐμένανε τῆς σκύλας,
»ποῦ μάβρη μοῖρα ὁ οὐρανὸς μᾶς ἔχει φυλαγμένα,
»ἔτσι γιὰ πάντα κι' οἱ στερνοὶ νὰ μᾶς θυμᾶνται ἀθρῶποι.»
Τότ' ὁ μεγάλος Ἕχτορας τῆς ἀπαντάει διὸ λόγια·
«Ἄσε μ', Ἑλένη, ἂ μ' ἀγαπᾷς, τὶ δὲ μπορῶ νὰ μείνω.
»Νὰ τρέξω τώρα βιάζουμαι τοὺς Τρῶες νὰ βοηθήσω,
»γιατὶ μετρᾶνε τὶς στιγμὲς ποῦ λείπω ἀπὸ κοντά τους.
»Μὸν ξύπνα τον ἀφτὸν, Λενιὼ, κι' ἂς κουνηθεῖ κι' ἀτός του,
»σὰ φέβγω, μέσα σ' τὸ καστρὶ νὰ μὲ προφτάσει ἀκόμα.
»Τὶ ἐγὼ νὰ δῶ θὰ πεταχτῶ σ' τὸ σπίτι τοὺς δικούς μου,
»τὸ μυριοχάϊδεφτό μου γιὸ, τὴν ἔρμα μου γυναῖκα . . .
»Δὲν ξέρω πίσω ἂ θὰ μὲ δοῦν καὶ πάλι νὰ γυρίσω,
»ἢ θὰ μὲ σφάξουν πιὰ οἱ θεοὶ μὲ τῶν ὀχτρῶν τὰ χέρια.»
Εἶπε καὶ φέβγει σείνοντας πὰς σ' τὴν κορφὴ τὴ φοῦντα.
Κι' ἔπειτα φτάνει γλήγορα σ' τ' ἀρχοντικό του σπίτι,
μὰ μέσα δὲν τὴν πέτυχε τὴν ὄμορφη 'Αντρομάχη,
μὸν κείνη ἀπάνου στέκουνταν σ' τὸν πύργο μὲ τὴ βάγια

και τὸ παιδί της, κι' ἔκλαιγε μὲ πόνο καὶ βογκοῦσε.
Καὶ σὰ δὲ βρῆκε πουθενὰ τὸ λατρεφτό του τέρι,
πάει σ' τὴ μπασὰ καὶ στέκεται, καὶ κράζει σ' τὶς γυναῖκες·
«Γιὰ ἀκοῦστε, σκλάβες, μιὰ στιγμὴ καὶ πέστε τὴν ἀλήθια.
»Ποῦθε ἡ κυρά σας ἔκανε σὰ βγῆκε ἀπ' τὸ παλάτι ;
»Μὴν πάει σ' τὶς συνυφάδες της ἢ σὲ καμιὰ ἀντραδέρφης ;
»γιὰ ἀνέβηκε σ' τὴν ἐκκλησὰ τῆς σεβαστῆς Παρθένας,
»ὅπου κι' οἱ ἄλλες Τρώϊσσες μὲ τὶς λαμπρὲς πλεξοῦδες
»σ' τὴν κόρη πῆγαν τοῦ Διὸς νὰ περικαλεστοῦνε ; »
Τότες γυρίζει ἡ σερπετὴ πιστάτρα καὶ τοῦ κάνει·
«Σὰ θὲς, ἀφέντη, καὶ καλὰ ν' ἀκούσεις τὴν ἀλήθια,
»δὲν πάει σ' τὶς συνυφάδες της ἢ σὲ καμιὰ ἀντραδέρφης,
»κι' οὔτ' ἔσηρε σ' τὴν ἐκκλησὰ τῆς σεβαστῆς Παρθένας,
»ὅπου κι' οἱ ἄλλες Τρώϊσσες μὲ τὶς λαμπρὲς πλεξοῦδες
»σ' τὴν κόρη πῆγαν τοῦ Διὸς νὰ περικαλεστοῦνε·
»μὸν πῆγε σ' τ' ἀψηλὸ πυργί, γιατὶ εἶπαν πῶς οἱ Τρῶες
»εἶναι σφιγμένοι κι' οἱ ὀχτροὶ νικᾶν μεγάλη νίκη.
»'Εκεῖ πηγαίνει, τρέχοντας σὰ νά 'χασε τὸ νοῦ της,
»καὶ πάει κι' ἡ βάγια ἀπὸ κοντὰ μὲ τὸ παιδὶ σ' τὰ χέρια.»
Εἶπε, κι' ἐκεῖνος ἔφυγε ξανὰ τὸν ἴδιο δρόμο
καὶ τὰ καλόφτιαστα στρατιὰ περνοῦσε πιλαλῶντας.
Καὶ τὴ στιγμὴ ποῦ διάβαινε τὴ χώρα, καὶ θωροῦσε
τὸ Ζερβοπόρτι, ὅθ' εἴτανε ὄξω νὰ βγεῖ σ' τὸν κάμπο,
νά κι' ἀπ' ἀγνάντια πρόβαλε τρεχάτη ἡ 'Αντρομάχη,
τ' 'Αϊτιοῦ τοῦ λιονταρόκαρδου ἡ μυριοπλούσια κόρη,
τ' 'Αϊτιοῦ ποῦ βασιλιᾶ ἄλλοτες τὸν εἶχαν οἱ Κιλίκοι
κάτου σ' τὴ Θήβα, σ' τὰ ριζὰ τῆς δασωμένης Πλάκος.
Μ' ἐκείνου κόρη ὁ Ἕχτορας εἴτανε παντρεμένος.
Καὶ τότ' ἐκεῖ τὸν ἔσμιξε, κι' ἡ βάγια ἀπὸ κοντά της
περπάταε κι' εἶχε τὸ παιδὶ γηρμένο πὰς σ' τὸν κόρφο,
ἔτσι δὰ ἀθῶο καὶ μωρὸ, τὸ μοσκαναθρεμένο
'Εχτορουδάκι ποῦ 'λαμπε σὰν τῆς ἀβγῆς τ' ἀστέρι.
Σκαμαντρινὸ ὁ πατέρας του τὸν εἶχε βαφτισμένο,

μὰ Μοναφέντης κράζουνταν ἀπ' τοὺς λοιποὺς τοὺς Τρῶες,
τὶ μόνος τοὺς διαφέντεβε ὁ Ἕχτορας τὸ κάστρο.
Καὶ τότ' ἐκεῖνος σωπηλὸς κοιτάζει τὸ παιδί του
μονάχα καὶ χαμογελᾷ· κι' ἐκεῖθε ἡ 'Αντρομάχη
ἦρθε κοντὰ καὶ στάθηκε μὲ μάτια φλογισμένα,
καὶ τόνε σφιχταγκάλιασε καὶ τοῦ 'πε μὲ λαχτάρα·
«Καημένε, τὸ φιλότιμο θὰ σ' ἀφανίσει ἐσένα,
»καὶ τὸ παιδὶ τ' ἀνήλικο δὲν τὸ πονᾷς, κι' ἐμένα
»τὴ μάβρη ποῦ παντέρημη σὲ λίγο θὰ μ' ἀφήκεις·
»τὶ γλήγορα ὅλοι οἱ Δαναοὶ θὰ τρέξουν νὰ σὲ σφάξουν.
»Μὰ ἂν εἶναι νὰ σὲ στερηθῶ, καλίτερα γιὰ μένα
»νὰ μὲ σκεπάσει ἡ μάβρη Γῆς! Γιατὶ ἄλλο πιὰ ἀντιστύλι
»δὲ θὰ μοῦ μείνει, μὸν καημοί, τὰ μάτια σὰ σφαλίσεις.
»Κι' οὔτ' ἔχω τὸν πατέρα μου καὶ τὴ γλυκιά μου μάννα.
»Τὸ δόλιο ἀφτὸ τὸν σκότωσε ὁ ἄξιος 'Αχιλλέας,
»κι' ἔκαψε καὶ τῶν Κιλικῶν τὴ μυριοπλούσια χώρα,
»τὴ Θήβα τὴν τρανόπορτη· καὶ σφάζοντάς τον ὅμως
»δὲν τὸν ξαρμάτωσε, ὡς ἀφτοῦ δὲ βάσταξε ἡ καρδιά του,
»μὰ σὰν τὸν ἔκαψε μαζὶ μὲ τὴν ἀρματωσά του,
»τοῦ 'χτισε μνῆμα, καὶ φτελιὲς φυτέψανε τριγύρω
»καλὲς νεράϊδες τοῦ βουνοῦ, τοῦ Δία θυγατέρες.
»Κι' ἑφτά μου ἀδέρφια π' ἄφισα σ' τὸ πατρικό μου σπίτι,
»μέσ' σὲ μιὰ μέρα κι' οἱ ἑφτὰ κατέβηκαν σ' τὸν Ἅδη,
»γιατὶ ὅλους τοῦ Πηλέα ὁ γιὸς τοὺς ἔσφαξε μιὰ μέρα,
»ἐκεῖ ποῦ βόσκαν τ' ἄσπρ' ἀρνιά, τὰ τραχηλᾶτα βόδια.
»Ἡ μάννα μου ποῦ σ' τὰ ριζὰ βασίλεβε τῆς Πλάκος,
»ἀφτὴν ἐδῶ τὴν ἔφερε μαζὶ μὲ τ' ἄλλο πρᾶμα,
»μὰ τὴ λεφτέρωσ' ἔπειτα γιὰ ξαγορὰ μεγάλη,
»κι' ἡ Ἄρτεμη τὴ θέρισε σ' τὸ πατρικό της σπίτι.
»Ἕχτορα, τώρα ἐσὺ γονιὸς κι' ἐσὺ γλυκιά μου μάννα,
»ἐσύ 'σαι ἐμένα κι' ἀδερφὸς καὶ τρυφερό μου ταίρι,
»μὸν πιὰ λυπήσου με, κι' ἀφτοῦ σ' τὸν πύργο μεῖνε ἀπάνου,
»μήπως μὲ ρίξεις σὲ χηριὰ καὶ τὸ παιδὶ σ' ἀρφάνια.
»Καὶ στῆσ' το σ' τὸν ἀρνὸ κοντὰ τ' ἀσκέρι, ποῦ πατιέται

»ἐκεῖ πιὸ ὁ τοῖχος ἔφκολα κι' ἀνεβατή 'ναι ἡ χώρα.
»Γιατὶ ἀπὸ κεῖ 'ρθαν τρεῖς φορὲς καὶ πάσκισαν νὰ μποῦνε
»τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς κι' οἱ Αἴϊδες μὲ διαλεχτοὺς νομάτους,
»κι' ὁ ξακουσμένος Δομενιᾶς κι' ὁ φοβερὸς Διομήδης.
»Γιὰ κάπιος τοὺς ἁρμήνεψε καλὸς σ' τὶς προφητεῖες
»γιὰ καὶ μονάχους ἡ ψυχὴ τοὺς τὸ ζητάει καὶ θέλει.»
Τότ' ὁ μεγάλος Ἔχτορας τῆς ἀπαντάει διὸ λόγια·
«Γυναῖκα, ναὶ κι' ἐγὼ ὅλα ἀφτὰ σ' τὸ νοῦ μου τ' ἀναδέβω·
»ὅμως ντροπὴ ἀπ' τὶς Τρώϊσσες, ντροπή 'ναι κι' ἀπ' τοὺς Τρῶες
»νὰ σαίρνουμαι ἔτσι σὰν κιοτῆς ἀλάργ' ἀπ' τοὺς πολέμους...
»κι' οὔτε τὸ θέλει μου ἡ καρδιά! τὶ πάντα παλικάρι
»ἔμαθα νά 'μαι καὶ μπροστὰ σ' τὶς κονταριὲς νὰ τρέχω.
»Τὶ μοῦ τὸ λέει ἀλάθεφτα ἐμέν' ἀφτὸ ἡ ψυχή μου,
»θὰ φέξει ἡ μέρα μιὰ φορὰ ποῦ θὰ χαθεῖ ἡ πατρίδα,
»κι' ὁ βασιλιᾶς ὁ Πρίαμος, κι' ὁ ξακουστὸς λαός του·
»μὰ δὲ μοῦ σφάζει τὴν καρδιά, τῶν Τρώων σὰ λογιάζω
»τὰ πάθια, ἢ καὶ τῶν μάβρωνε γονιῶν μου, μήτε τόσο
»τῶν ἀδερφῶν μου ποῦ πολλοὶ μέσ' σ' τὰ χρυσά τους νιᾶτα
»θὰ κυλιστοῦν σ' τὸ αἷμά τους σφαγμένοι ἀπ' τοὺς Ἀργῖτες,
»ὅσο γιὰ σένα, ὅταν κανεὶς ἀπ' τῶν ὀχτρῶν τ' ἀσκέρι
»σὲ σαίρνει σ' τὴν πικρὴ σκλαβιὰ σ' τὰ δάκρια βουτημένη.
»Καὶ σ' τ' Ἄργος πέρ' ἄλλη κυρὰ νὰ φαίνεις θὰ σὲ βάζει,
»καὶ μὲ τὴ στάμν' ἀπ' τὴν πηγὴ νερὸ θὰ πᾷς νὰ φέρνεις,
»ἄθελα, δόλια, μὰ σκληρὴ θὰ σὲ στενέβει ἀνάγκη.
»Καὶ σὰ σὲ βλέπουν νὰ περνᾷς ἀχνὴ καὶ δακρυσμένη,
»'Νά το' θὰ λὲν 'τοῦ Ἔχτορα τὸ τέρι ποῦ τῶν Τρώων
»'εἶταν τὸ πρῶτο ἀφτὸς σπαθὶ σ' τῆς Τροίας τοὺς πολέμους.'
»Ἔτσ' ἴσως ποῦν· καὶ τότ' ἐσὺ θὰ ξαναλαχταρήσεις
»ποῦ κεῖ δὲ θά 'ναι ἀπ' τὴ σκλαβιὰ κανεὶς νὰ σὲ γλυτώσει.
»Μὰ θέλω νὰ μὲ φάει ἡ γῆς, ἡ μάβρη πλάκα θέλω,
»πριχοῦ σὲ δῶ νὰ δαίρνεσαι καὶ σκλάβα νὰ σὲ σαίρνουν!»
Ἔτσι τῆς εἶπε κι' ἅπλωσε τὰ χέρια σ' τὸ παιδί του,
μὰ πίσω γαίρνει τὸ παιδὶ σ' τὸν κόρφο τῆς βυζάχτρας
μὲ τὶς φωνές, τὶ τό 'σκιαζε ἡ ὄψη τοῦ γονιοῦ του,

σὰν εἶδε κι' ἄστραφτε ὁ χαλκὸς σ' τὴν περικεφαλαία,
κι' ἀπάνου σιότανε ἀγριωπὴ ἡ ἀλογίσα φοῦντα.
Μὲ τὴν καρδιά τους γέλασαν ἡ μάννα κι' ὁ πατέρας.
Καὶ τότες βγάζει ὁ Ἕχτορας τὴν περικεφαλαία
καὶ πλουμιστὴ κι' ὁλόλαμπρη τὴν ἀπιθώνει χάμου,
καὶ τὸ μονάκριβό του γιὸ σὰν πῆρε ἀπ' τὴ βυζάχτρα
καὶ σὰν τὸν γλυκοφίλησε καὶ χόρεψε σ' τὰ χέρια,
σ' τὸ Δία κι' ὅλους τοὺς θεοὺς θερμοπερικαλιέται·
«Περικαλῶ σε, Δία μου, θεοί, περικαλῶ σας,
»ἂς δώσει ἡ χάρη σας κι' ἀφτὸς — ὁ γιός μου — μέσ' σ' τοὺς Τρῶες
»ὅπως κι' ἐγὼ νὰ ξακουστεῖ, ἔτσι ἀντριωμένος πάντα
»κι' ἄξιος τῆς Τροίας βασιλιᾶς. Κι' ἂς ποῦν γι' ἀφτὸν μιὰ μέρα
»''Αφτὸς ἀπ' τὸν πατέρα του πολὺ πιὸ παλικάρι'
»καθὼς γυρνᾷ ἀπ' τὸν πόλεμο· καὶ ματωμέν' ἂς φέρνει
»σ' τὸ σπίτι λάφυρ', ἀπ' ὀχτρὸ ποῦ σκότωσε παρμένα,
»ποῦ νὰν τὸν δεῖ ἡ μαννοῦλά του καὶ νὰ χαρεῖ ἡ καρδιά της.»
Εἶπε καὶ βάζει τὸ παιδὶ σ' τῆς γυναικὸς τὰ χέρια,
κι' ἐκείνη πίσω τό 'γηρε σ' τὸ μυρισμένον κόρφο
καὶ πικροχαμογέλασε μὲ μάτια δακρυσμένα.
Καὶ σὰν τὴν εἶδε κι' ἔκλαιγε, τὴν πόνεσε ἡ ψυχή του,
καὶ τήνε χάϊδεψε γλυκὰ καὶ μὲ καημὸ τῆς εἶπε·
«Μὴ μοῦ βαριοπικραίνεσαι, γυναῖκα, καὶ κανένας,
»ἂ δὲν τὸ γράφει ἡ μοῖρά μου, σ' τὸν Ἄδη δὲ μὲ στέλνει.
»Εἰ δ' ἀπ' τὸ ριζικὸ κανεὶς δὲ θὰ σωθεῖ ποτές του,
»θὲς ἀντριωμένος θὲς δειλός, μιὰ ποῦ βρεθεῖ σ' τὸν κόσμο.
»Μὸν σπίτι τώρα πήγαινε νὰ κάτσεις σ' τὶς δουλιές σου,
»σ' τὴ ρόκα καὶ σ' τὸν ἀργαλιὸ, καὶ βάλε καὶ τὶς σκλάβες·
»καὶ γιὰ τὸν πόλεμο ποῦ λὲς, οἱ ἄντρες θὰ φροντίσουν,
»ὅλοι κι' ἀπ' ὅλους πρῶτα ἐγώ, ὅσοι κι' ἂ ζοῦν σ' τὴν Τροία!»
Εἶπε καὶ σήκωσε ἀπ' τὴ γῆς τὴν περικεφαλαία.
Κι' ἡ 'Αντρομάχη κίνησε σ' τὸ σπίτι νὰ γυρίσει,
τηρῶντας πίσω, κι' ἔχυνε πικρὰ καὶ μάβρα δάκρια.
Σὲ λίγο σίμωσ' ἔπειτα σ' τ' ἀρχοντικὸ τ' ἀντρός της,
σ' τοῦ Ἕχτορα τ' ἀντροφονιᾶ, καὶ μέσα μαζωμένες

βρῆκε τὶς σκλάβες, κι' ἔπιασαν ὅλες μαζὶ τὸ κλάμα.
'Αφτὲς ἀκόμα ζωντανὸ σ' τὸ σπίτι του τὸν κλαῖγαν·
κι' ἔλεγαν ἀπ' τὸν πόλεμο ξανὰ δὲ θὰ γυρίσει
κι' ἀπ' τῶν ὀχτρῶν δὲ θὰ σωθεῖ τὴ λύσσα καὶ τὰ χέρια.
Κι' ὁ Πάρης δὲ χασομερᾷ μέσ' σ' τ' ἀψηλό του σπίτι,
μόνε σὰ χαλκοφόρεσε τὴν ὥρια ἀρματωσά του,
περνάει τὴ χώρα τρέχοντας μ' ἀκούραστο ποδάρι.
Σὰν ἄλογο, ποῦ σ' τὸ παχνὶ ἀργὸ παραχορταίνει
καὶ τὸ καπίστρι σπάει κι' ὁρμᾷ σ' τὸν κάμπο πιλαλῶντας —
γιατὶ νὰ λούζεται ἔμαθε σ' τὸ δροσερὸ ποτάμι —
μὲ περηφάνια, κι' ἀψηλὰ βαστάει τὴν κεφαλή του,
κι' ἀπάνου κάτου ἡ χήτη του σ' τοὺς ὤμους κυματίζει,
κι' ἀφτὸ γιομᾶτο λεβεντιά, γοργὰ τὸ πᾶν τὰ πόδια
ὅπου συχνάζουν ἄλογα καὶ σ' τὰ λειβάδια βόσκουν·
ἔτσι καὶ τοῦ Πριάμου ὁ γιός, ἀστράφτοντας σὰν ἥλιος
μέσ' σ' τὴ λαμπρή του ἀρματωσά, κατέβηκε τὸ κάστρο
καμαρωτὸς, καὶ γλήγορα τὸν πήγαιναν τὰ πόδια.
Σὲ λίγο ἀντάμωσ' ἔπειτα τὸν ξακουστὸ ἀδερφό του,
τὸν Ἕχτορα, ὅτι πήγαινε σ' τὸν κάμπο νὰ γυρίσει
ἀπ' ὅθε πρὶν ρωτιώτανε μὲ τ' ἀκριβό του ταίρι.
Καὶ πρῶτα ὁ Πάρης ἔπιασε διὸ λόγια νὰ μιλήσει·
«Πολὺ σὲ βάσταξ', ἀδερφὲ, κι' ἂς βιάζεσαι νὰ φύγεις·
»ἄργησα, κι' ὅπως πρόσταξες δὲν ἔφτασα σ' τὴν ὥρα.»
Τότ' ὁ λεβέντης Ἕχτορας γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·
«Πάρη, κακὸ δὲ θὰ σοῦ πεῖ κανεὶς μὲ δίκια γνώμη,
»νά θε σὲ δεῖ σ' τὸν πόλεμο, γιατί 'σαι παλικάρι.
»Μὰ ἀφίνεις μόνος καὶ δὲ θές. Κι' ἐμένανε ἡ καρδιά μου
»βογκάει σ' τὰ στήθια, σὰ γρικῶ καὶ σ' ἀναθεματᾶνε
»οἱ Τρῶες ποῦ τραβοῦν πολλὰ μαρτύρια γιὰ τὰ σένα.
»Μὸν πᾶμε τώρα, κι' ὅλ' ἀφτὰ τὰ σάζουμε κατόπι,
»ἂ δώσει ὁ Δίας λεφτεριᾶς ποτῆρι καμιὰ μέρα
»νὰ πιοῦμε σ' τοὺς παντοτινοὺς θεοὺς τῶν οὐρανῶνε,
»σὰ διώξουμε τοὺς 'Αχαιοὺς ἀλάργ' ἀπ' τὴν πατρίδα.»

Η

ΙΛΙΑΔΑ

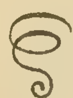
ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ

ΑΠ' ΤΟΝ

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΦΤΕΡΟ

Η—Μ

ΑΘΗΝΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ

1900

KPITIKA

Η, 41. *οἱ δέ κ' ἀγασσάμενοι — οἶον ἐπόρσειαν*. Τὸ *ἀγασσάμενοι* ἀτέριαστο. Πρβ. Θ, 29. Ι, 431. Γράφε *οἱ Δ' ΑΙΔΕΣΣΑΜΕΝΟΙ — ΕΠΟΡΣΩΣΙΝ*. Δηλαδὴ *αἰδεσσάμενοι ἀνήνασθαι*. Τοῦτο καὶ γίνεται ἔπειτα στ. 93, ὅπου λέει ὁ ποιητὴς *ἤδεσθεν μὲν ἀνήνασθαι*. Πρβ. καὶ Ρ, 94 *εἰ δέ κεν Ἕκτορι — μάχωμαι αἰδεσθείς*. Καὶ ἀντὶς *οἶον ἐπόρσωσιν* ἴσως καλύτερα *ΑΙΑΝΤ' ΟΡΣΩΣΙΝ*, ἐπειδὴς τὸ *ἐπόρνυμι* μοναχὰ ἐδῶ μ' ἀπαρέμφατο.

Η, 64. *μελάνει δὲ πόντος*. Τὸ *μελάνει*, ὅπως ἄλλοι παρατήρησαν, εἶναι ἀνύπαρχτο ῥῆμα. Ἔπρεπε νὰ εἶναι *μελαίνεται* (Πρβ. Σ. 548). Φαίνεται γλῶσσα τῆς λέξης *ΠΟΡΦΥΡΕ*. Πρβ. «*Πορφύρη*· μελανίζει. Εἴωθε » δὲ ὅταν ἀρχὴν λαμβάνῃ κινήματος ἡ θάλασσα μελανίζειν.» ΣΧΟΛ. Ξ, 16. Κι' ἡ ἰδέα τοῦ «ὅταν ἀρχὴν λαμβάνῃ κινήματος ἡ θάλασσα» φαίνεται παρμένη ἀπὸ τὸ *ὀρνυμένοιο νέον* τοῦ χωρίου μας. Κι' ὁ Ἡσύχιος λέει « *πορφύρει*· μελανίζει.» Τὸ ἴδιο κι' ὁ Ἀπολλώνιος, καθὼς καὶ «*πορφύρεος* .. · μέλας.» Πρβ. καὶ Ξ, 16 *ὡς δ' ὅτε πορφύρῃ πέλαγος μέγα κύματι κωφῷ*. Τὸ ἴδιο καὶ Α, 481 *κῦμα — πορφύρεον*. Ε, 83 *πορφύρεος θάνατος*. Ἀφαίρεσε καὶ τὸν *τε*.

Η, 64. Τὰ ΧΡ ἔχουν *ὑπ' αὐτῆς* καὶ *ὑπ' αὐτῇ*. Ὁ Ἀρίσταρχος *ὑπ' αὐτῇ*. Σωστά. Πρβ. Ψ, 214 *ὦρτο δὲ κῦμα πνοιῇ ὑπὸ λιγερῇ*. Ν, 588 *ὡς δ' ὅτ' — θρῴσκωσιν κύαμοι — πνοιῇ ὑπὸ λιγερῇ*. Καὶ ξ, 304 *ἤχλυσε δὲ πόντος ὑπ' αὐτῆς* (νεφέλης) ἴσως καλύτερα *ὑπ' ΑΥΤΗΙ*.

Η, 73. *ὑμῖν μὲν γὰρ ἔασιν*. Ὁ Ἀρίσταρχος *δ' ἐν* ἀντὶς *μέν*. Νομίζω *ὑμῖν γὰρ ΜΕΤΕΑΣΙΝ*.

Η, 117. *ἀδειής τ'*. «Dublici vitio pro *ἀδϝεής*». Λ καὶ Μ (*). Γράφε *ΑΝΑΙΔΗΣ* = *ἀταρβής*, *ἀδϝεής*. Πρβ. σημ. μου Γ, 172. Ἔτσι λέγεται καὶ Ε, 593 *Κυδοιμὸν ἀναιδέα*.

Η, 130. *πολλά κεν - ἀείραι*. Νομίζω *ΑΕΙΡΗΙ*. Ὑποταχτικὴ μὲ *κεν* = μὲ μέλλοντα. Πρβ. Α, 137 *ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι*, ὅπου δὲς τὴ σημείωση τοῦ Λαρόσση (**).

Η, 184. *δεῖξ' ἐνδέξια* = ἔδειξε ἀρχίζοντας ἀπὸ τ' ἀριστερὰ καὶ πηγαίνοντας κατὰ τὰ δεξιά. Κι' ὅπου χρειάζεται ἀφτὸ τὸ νόημα, ὅπως ἐδῶ, γράφε *ΕΠΙ ΔΕΞΙΑ*. Τὸ ἴδιο λοιπὸν καὶ Α, 597. ρ, 365, ὅπως σωστὰ βρίσκεται σ' τὸ φ, 141 *ὄρνυσθ' ἑξείης ἐπὶ δεξιὰ — ἀρξάμενοι τοῦ χώρου ὅθεν τέ περ ϝοινοχοεύει*. Ὅπου ὅμως τὸ νόημα θέλει ἁπλῶς 'δεξιὰ',

---

(*) Van Leeuwen καὶ Mendes da Costa.

(**) Laroche.

τότες τὸ σωστὸ εἶναι *ἐνδέξια*. Γράφε λοιπὸν *ΕΝΔΕΞΙΑ* Β, 353 *ἀστράπτων (Ζεὺς) ἐπὶ δεξί' ἐναίσιμα σήματα φαίνων*, ὅπως τὸ βεβαιώνει καὶ τὸ Ι, 236 *Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων*.

Η, 269. *ἧκ' ἐπιδινήσας*. Γράφε *ἧκ' ΕΠΙ ΔΙΝΗΣΑΣ* = *ἐφῆκε δινήσας* (Ψ, 840 *ἧκε δὲ δινήσας*. θ, 189 *περιστρέψας ἧκε*). Τὸ ἴδιο γράφε καὶ Γ, 378. Τ, 268, ι, 538. Παρόμοια ἀναστροφὴ ὑπάρχει καὶ Β, 39 *θήσειν γὰρ ἔτ' ἔμελλεν ἐπ' ἄλγεα—Τρωσί*, ὅπου ἴσως γράφε *ΗΣΕΙΝ* (Πρβ. Κ, 71 *ἧμιν Ζεὺς ἐπὶ γιγνομένοισιν ἵει κακότητα*). Ἀνάλογα ἴσως πρέπει νὰ γραφτεῖ καὶ Α, 2 (*ΕΦΗΚΕ* ἀντὶς *ἔθηκε*). Ε, 384. Ζ, 357. ψ, 306.

Η, 277. *μέσσῳ δ' ἀμφοτέρων σκῆπτρα σχέθον ϝεῖπέ τε μῦθον*. Ὅ,τι φυσικὰ ἔκαναν οἱ κήρυκες εἶναι τοῦτο, δηλαδὴ ἐσήκωσαν τὰ ραβδιὰ ψηλὰ μεταξὺ τῶν διὸ πολεμιστάδων. Γράφε λοιπὸν *ΣΚΗΠΤΡ' ΑΝΣΧΕΘΟΝ*. Πρβ. 412 *σκῆπτρον ἀνέσχεθε*. Κ, 321 *σκῆπτρον ἀνασχέο*. Τὸ μετρικὸ λάθος κατόπι διορθώνεται γράφοντας *ΠΡΞΕ τε ΜΥΘΩΝ*, φράση πολὺ συνειθισμένη σ' τὸν Ὅμηρο (Β, 433. ε, 203 κ.τ.λ.).

Η, 334 καὶ 335. Σωστὰ τοὺς ἀθετοῦσε ὁ Ἀρίσταρχος, καὶ τοὺς ἄφισα.

Η, 336. *ἐξαγαγόντες*. Δὲν ἔχει νόημα. Γράφε ἐδῶ καὶ 435 *ΕΞΑΝΙΟΝΤΕΣ* = 'γυρίζοντας πίσω'. Πρβ. Λεξικὰ λέξ. *ἐξανίημι*, *ἐξαναβαίνω*, *ἐξαναχωρῶ*. Ἡροδ. Δ, 196 *ἐξαναχωρέειν πρόσω ἀπὸ τῶν φορτίων*. Ἡ σύνταξη εἶναι ὑπερβατή, δηλ. *χεύομεν τύμβον ἄκριτον, ἐξανιόντες ἐκ πεδίου*. Τὰ ὑπερβατὰ δὲν εἶναι σπάνια σ' τὸν Ὅμηρο. Πρβ. Θ, 238 *βωμὸν νηὶ—παρελθέμεν ἐνθάδε ϝέρρων* (=παρελθέμεν βωμόν, ϝέρρων ἐνθάδε νηί). Ξ, 154 *Ἥρη δ' εἰσέϝιδε — στᾶσ' ἐξ Οὐλύμποιο ἀπὸ ρίου* (= εἰσέϝιδε ἐξ Οὐλύμποιο, στᾶσα ἀπὸ ρίου). Μ, 388 *ἰῷ ἐπεσσυμένον βάλε τείχεος* (=βάλε ἰῷ, ἐπεσσυμένον τείχεος).

Η, 342. *ἀμφὶς ἐοῦσα*. Ἴσως *ἀμφὶς ΙΟΥΣΑ* ἢ *ΑΜΦΙΘΕΟΥΣΑ*. Δηλαδὴ 'πηγαίνοντας γύρω τριγύρω (ἀγγλικὰ running all round)'. Πρβ. ω, 208 *ἔνθα οἱ οἶκος ἔην (Α καὶ Μ ϝ' ἔην ϝοῖκος), περὶ δὲ κλίσιον θέε πάντη*. ξ, 7 *αὐλὴ — περίδρομος*. Σοφ. Αἴ. 352 *κῦμα ἀμφίδρομον κυκλεῖται*. Ἀρχίλ. 37 *αὐλὴν ἕρκος ἀμφιδέδρομεν*.

Η, 420. *ἕτεροι*. Γράφε *ΕΤΕΡΟΥΣ*.

Η, 435. Πρβ. σημ. 336.

Η, 441. *ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξαν*. Τὰ παλούκια ὅμως δὲν εἴτανε μπηγμένα μέσα σ' τὸ χαντάκι, μόνε ἀπάνου σ' τὰ χείλια του. Γράφε λοιπὸν *ΑΝ* ἀντὶς *ἐν*, ὅπως καὶ σ' τὸ Μ, 63. Γιὰ τὴν *ἀνὰ* μὲ δοτικὴ = 'ἀπάνου σὲ' πρβ. Θ, 441 *ἂμ βωμοῖσι τίθει*. Ξ, 352 *ηὗδε ἀνὰ Γαργάρῳ*. Σ, 177 *πῆξαι ἀνὰ σκολόπεσσι*. Ο, 152 *ἀνὰ Γαργάρῳ ἄκρῳ ἥμενον*. Τὸ ἴδιο ἴσως γράφε α, 98 καὶ ε, 46 *ΑΝΑ* (ἀντὶς *ἅμα*) *πνοιῇσ' ἀνέμοιο*. Καὶ χ, 239

γράφε *ἀνὰ μεγάροιο ΜΕΛΑΘΡΩ* (ἀντὶς *μέλαθρον*) *ἕζετ' ἀναΐξασα* (πρβ. τ, 544 *κατ' ἄρ' ἕζετ' ἐπὶ—μελάθρῳ).*

Η, 458. Ὅπως βρίσκεται τώρα ὁ στίχος, τεριαστὸ νόημα δὲ βγαίνει. Νομίζω *ΤΟΥ* ἀντὶς *σόν*. Δηλαδή, ναὶ μὲν θὰ δοξαστεῖ τῶν Ἀχαιῶν τὸ τειχὶ ὡς ἐκεῖ ποῦ φωτίζει ὁ ἥλιος· ὅμως ἔπειτα πήγαινε καὶ κατάστρεψέ το.

Η, 463. Νόθος. Ὕστερα ἀπὸ τὸ στ. 461 εἶναι περιττός. Ἔπειτα καὶ ἀντὶς *ἀμαλδύνηται* χρειάζεται ἀόριστος.

Η, 468. *Εὔνηος*. Νομίζω *ΕΥΟΙΝΟΣ*, ἐπειδὴς στέλνει τὸ κρασί. Ἔτσι *Δόλων*, ἐπειδὴς ἤθελε ν' ἀπατήσει· ἔτσι (Η, 220) *Τυχίος*, γιατὶ ἐμαστόρεβε· ἔτσι *Ἐχένηος* (η, 155) ὁ Φαίακας, γιατὶ οἱ Φαίακες εἴτανε ναφτικοί· ἔτσι (Ν, 663) *Πολυϝίδης ὁ μάντις* ὡς πολυκάτεχος. Πρβ. σημ. μου Ζ, 403. Πρβ. καὶ ω, 465 *Εὐπείθει πέθοντο.*

Θ, 16. *ἔστ' ἀπό*. Ἴσως *ΥΨΟΘΙ.*

Θ, 28 ὡς 40. Τοὺς ἀθετοῦσε ὁ Ἀρίσταρχος, καὶ τοὺς ἄφισα.

Θ, 55. *ὡπλίζοντο*. Ὅπως ἄλλοι παρατήρησαν, τὸ ῥῆμα εἶνε ἀργότερο σ' τὴ σημασία τοῦ 'ἀρματωνόντουσαν'. Ἴσως *ΗΓΕΙΡΟΝΤΟ.*

Θ, 61. *σύν ῥ' ἔβαλον ῥινούς, σὺν δ' ἔγχεα καὶ μένε' ἀνδρῶν*. Ἡ φράση *συμβάλλω μένε' ἀνδρῶν* εἶναι ἀδύνατη φράση. Τὸ *συνέβαλον* εἶναι ἐδῶ ἀμετάβατο, ὅπως Π, 565 *Τρῶες καὶ — Ἀχαιοὶ σύμβαλον μάχεσθαι*, καὶ ἀντὶς *ῥινοὺς* πρέπει νὰ γραφτεῖ *ΡΙΝΟΙ* (ἐδῶ καὶ σ' τὸ Δ, 447). Τὸ *μένε' ἀνδρῶν* εἶναι ἡ συνειθισμένη περίφραση (πρβ. Λ, 268 *μένος Ἀτρεΐδαο* κ. τ. λ.), κι' ἐδῶ ἕνα ἀπὸ τὰ ὑποκείμενα τοῦ *συνέβαλον*. Δηλαδὴ 'ἐσυγκρούστηκαν ἄντρες καὶ βοϊδοπέτσα καὶ κοντάρια', ὅπως κι' 'ἔσμιξαν οἱ ἀσπίδες (*ἔπληντ'* στ. 63)'. Ἂς παρατηρήσω ἐδῶ πῶς σ' τὸ Β, 387 ἡ σωστὴ γραφὴ εἶναι *ΜΕΝΕ' ἀνδρῶν*. Τὸ ἴδιο καὶ Μ, 18 γράφε *ποταμῶν ΜΕΝΕ'* (ἀντὶς *μένος*)· καὶ Μ, 23 *ΜΕΝΕ'* (ἀντὶς *γένος*) *ἀνδρῶν*· καὶ η, 2 *ΦΕΡΟΝ ΜΕΝΕ'* (= *μένεε*, ἀντὶς *φέρεν μένος*) *ἡμιόνοιιν.*

Θ, 73 καὶ 74. Τοὺς ἀθετοῦσαν οἱ παλαιοί, καὶ τοὺς ἄφισα.

Θ, 83. *ἄκρην κὰκ κορυφήν*. Μοναχὰ ἐδῶ γιὰ κεφαλιοῦ κορφή. Νομίζω *ἄκρην κὰκ ΚΕΦΑΛΗΝ*. Ἀνάλογα Λ, 351 *ἄκρην κὰκ κόρυθα.*

Θ, 148. *φήσει*. Μοναχὰ ἐδῶ καὶ στ. 153. Ὁ Κώβετος *φῆσιν*. Τὸ σωστὸ ἐδῶ εἶναι *ΓΕΙΠΗΙ*, καὶ πρέπει ν' ἄλλαξε, ἀφοῦ ξέπεσε τὸ δίγαμμα, γιὰ νὰ λείψει ἡ χασμωδία. Πρβ. Ζ, 459 *καὶ ποτέ τις ϝείπησι*. Η, 87 *καὶ ποτέ τις ϝείπησι*. (Σ' τὸ Δ, 176 *καί κέ τις ὧδ' ἐρέει* ἔγραψαν οἱ Λ καὶ Μ ὡς *ϝείπῃ*· σωστὰ τὸ *ϝείπῃ*, μὰ νομίζω χρειάζεται καὶ *καὶ ΠΟΤΕ τις ϝείπῃ).*

Θ, 157. Ὅπως εἶναι τώρα ὁ στίχος, φαίνεται σὰ νὰ γύρισε ὁ Νέστορας τ' ἄλογα, ἐνῷ εἶναι φανερὸ ἀπὸ τοὺς στ. 137 καὶ 139 πῶς τὰ ζῷα τὰ

κρατοῦσε ὁ Διομήδης. Τί εἶταν ἄλλοτες ἐδῶ, μὲ πεποίθηση νὰ πεῖς ἀδύνατο. Ἴσως *ΩΣ ΕΦΑΤ'· ΑΥΤΑΡ Ο (ἢ ΑΥΤΑΡ ΟΣ) ΕΣ φύγαδ'*. Μὲ τὸ *ἐς φύγαδ'* πρβ. κ, 351 *εἰς ἅλαδε*. Γιὰ τὸ *αὐτὰρ ὃ ἐς* μὲ χασμωδία πρβ. Θ, 271 *αὐτὰρ ὃ αὖτις*.

Θ, 165. *οὐ — ἐπιβήσεαι οὐδὲ — ἄξεις*. Γράφε *ΑΞΗΙΣ*. Πρβ. Α, 262. Β, 488 *οὐ κεν—μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω*. ο, 240. λ, 328. ζ, 201 *οὐκ ἔσθ'—οὐδὲ γένηται* κ.τ.λ. Τὸ ἴδιο καὶ Ω, 551 γρ. *ΑΝΣΤΗΣΗΙΣ*. Ψ, 621 γρ. *ΠΑΛΑΙΣΗΙΣ*.

Θ, 183. Τὰ καλίτερα ΧΡ δὲν τὸν ἔχουν, καὶ τὸν ἄφισα.

Θ, 185—197. Τὸ περίφημο αὐτὸ κομάτι μοῦ φαίνεται πῶς παλιὰ εἶταν ἔτσι. Πῶς ἔλειπαν οἱ στ. 185. 189. 191. 192. 193. 194. 195, μὰ πῶς ὕπαρχε ἄλλος στίχος ὕστερ' ἀπὸ τὸν στ. 187 μὲ μέσα τὴ λέξη *ποιέεται* ἤ κάτι παρόμιο. Ἔπειτα ἀντὶς *πὰρ* στ. 188 ὕπαρχε ἴσως *ΓΑΡ*. Τέλος ἀντὶς *ὄφρα λάβωμεν* εἶχε ἴσως ὁ στ. 191 *ΑΝΔΡ' ΕΠΙ ΤΩΔΕ*, ποῦ σ' ἀφτὸ πηγαίνει τὸ *τούτω* τοῦ στ. 196.

Θ, 213. *ὅσον ἐκ νηῶν ἀπὸ πύργου τάφρος ἔϝεργε*. Ἐδῶ θέλει νὰ σημάνει ὁ ποιητὴς ὅλον τὸν τόπο τὸν ἀπὸ τὸ τειχὶ ὡς σ' τὰ καράβια, ποῦ εἶταν τριγυρισμένος (μαζὶ μὲ τειχὶ καὶ καράβια) ἀπὸ τὸ χαντάκι. Κι' ἀφτὸ τὸ νόημα τὸ ἔχουμε γράφοντας *ἐκ νηῶν ΕΣ* (ἢ καλύτερα *ΕΠΙ*) *ΠΥΡΓΟΥΣ*. Πρλ. Σ, 353. Ψ, 169 *εἰς πόδας ἐκ κεφαλῆς*. Χ, 397 *εἰς σφυρὸν ἐκ πτέρνης*. η, 87 *εἰς μυχὸν ἐξ οὐδοῦ*.

Θ, 224 ὡς 226. Λείπουν ἀπὸ μερικὰ ΧΡ, καὶ τοὺς ἄφισα.

Θ, 235. Τὸν ἀθετοῦσε ὁ Ἀρίσταρχος, καὶ τὸν ἄφισα.

Θ, 253. *οὔ τις πρότερος—ηὔξατο Τυδεΐδαο πάρος σχέμεν — ἵππους*. Μὲ τὸ *πρότερος* καὶ *πάρος* μέσα σ' τὸ χωρίο ὑπάρχει ταφτολογιά, ὅπως κι' ἄλλοι πρὶν εἶπαν. Ὅ,τι θέλει νὰ πεῖ ὁ ποιητὴς εἶναι πῶς 'κανεὶς πρὶν ἀπὸ τὸ Διομήδη δὲν ἐτράβηξα ὀμπρὸς κατὰ τοὺς Τρῶες', καὶ τὸ νόημα ἀφτὸ τὸ ἔχουμε ἂν ἀντὶς *πάρος* γράψουμε *ΠΡΟΣΩ*. Πρβ. Μ, 272 *μή τις ὀπίσσω τετράφθω — ἀλλὰ πρόσω ϝίεσθε*. Ν, 291 *πρόσσω ϝιεμένοιο μετὰ προμάχων ὀαριστύν*. Ρ, 734 *πρόσσω ἀΐξας*. Πρβ. ἐπίσης Γ, 263 *πεδίονδ' ἔχον ὠκέας ἵππους* κ. τ. λ. Τὸ *ο* κοντὸ πρὶν ἀπὸ τὸ *πρ(όσσω)* ὅπως Λ, 572 κ.τ.λ. Σ' τὸ Ε, 329 γράφε *Τυδεΐδην ΜΕΤ' ΕΧΕ — ἵππους* (= *ἔχε μετὰ Τυδεΐδην*).

Θ, 277. Δὲν τὸν ἔχουν τὰ πιὸ πολλὰ ΧΡ, καὶ τὸν ἄφισα.

Θ, 306. *μήκων δ' ὡς ἑτέρωσε κάρα βάλεν, ἥ τ' ἐνὶ κήπῳ καρπῷ βριθομένη νοτίῃσί τε ϝεαρινῇσι*. Ἡ φράση χωλαίνει καὶ κατὰ τὴ γραμματικὴ — γιατὶ πλεονάζει τὸ *ἥ τ'* — καὶ κατὰ τὴν ουσία, γιατὶ ζωηρέβουν τὰ φυτὰ ἀπὸ τὶς ἀνοιξιάτικες δροσιὲς, δὲ μαραίνουνται. Ἡ εἰκόνα ἄλλοτες

πρέπει νὰ εἶταν ὅπως σ' τὸ Ρ, 53—58, ὅπου τὸ φυτὸ *βρύει ἄνθεϊ λευκῷ, ἐλθὼν δ' ἐξαπίνης ἄνεμος σὺν λαίλαπι πολλῇ βόθρου ϝ' ἐξέστρεψε*, μὲ τὴ διαφορὰ πῶς ἐδῶ δὲν ξεριζώνουνταν ἴσως τὸ φυτὸ, μόνε, ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ ἰδέα, ἔσπαζε ἡ κορφή του ἡ γιομάτη καρπὸ καὶ λούλουδα. Λοιπὸν ἴσως ἔτσι ἔγραφε ὁ Ὅμηρος·

ΗΝ γ' ἐνὶ κήπῳ
καρπῷ ΒΡΙΘΟΜΕΝΗΝ ΗΔ' ΑΝΘΕΣΙ ϜΕΑΡΙΝΟΙΣΙ
ΕΛΘΟΥΣ' ΕΞΑΠΙΝΗΣ ΛΑΙΛΑΨ ΚΟΡΥΦΗΝ ΕΚΕΑΣΣΕ

Μὲ τὸ *ἐξαπίνης* καὶ *λαῖλαψ* πρβ. Ρ, 57. Μὲ τὸ *ἄνθεσι ϝεαρινοῖσι* πρβ. Ρ, 56 *ἄνθεϊ λευκῷ*· καὶ Β, 89. Ἡσίδ. Ἔ. κ. Ἡ 75 *ἄνθεσι ϝεαρινοῖσι*. Μὲ τὸ *ἣν ἐκέασσε κορυφὴν* πρβ. *τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν* κλπ.

Θ, 311. *καὶ τόθ' ἅμαρτε*. Ἴσως ἐδῶ ὡς Ν, 518 γράφε *ΤΟΔ'*. Πρβ. χ, 154 *ἐγὼ τόδε γ' ἤμβροτον*.

Θ, 435. *ἅρματα δ' ἔκλιναν πρὸς ἐνώπια*. Ὁ Τρύφων ἔγραφε *ἔγκλιναν*. Ἐννοοῦσε ἴσως *ΑΓΚΛΙΝΑΝ*. Πρβ. Δ, 112 *ποτὶ γαίῃ* (γρ. *ΓΑΙΑΝ*) *ἀνακλίνας* (*τόξον*). σ. 102 *ποτὶ ϝερκίον ἀνακλίνας*. Τὸ ἴδιο καὶ Ζ, 78 ἀντὶ *ἐγκέκλιται* ἴσως *ΑΝΚΕΚΛΙΤΑΙ*. Ἀνάλογα διόρθωνε καὶ Χ, 4. Ψ, 171. δ, 42. χ, 121. Σ' τὸ Ψ, 510 ἀντὶς *κλῖνε δ' ἄρα μάστιγα* γράφε *κλῖνε δ' ΑΝ* (= *ἀνέκλινε δὲ*) *μάστιγα*. Σ' τὸ Ε, 356 τὸ *ἐκέκλιτο* φαίνεται λάθος, ὄντας ἀτέριαστο μὲ τὸ *ἵππω*. Σ' τὸ φ, 137 νομίζω *ΚΟΛΛΗΤΗΙΣ' ἈΝ'* — *σανίσι*.

Θ, 442. *χρύσειον ἐπὶ θρόνον — ἕζετο*. Γράφε τὴ δοτικὴ ἢ τὴ γενικὴ, γιατὶ λέγεται *ἐφέζομαί τινι* ἢ *τινος* κι' ὄχι *ἐφέζομαί τι*. Λίγο πρὶν (στ. 436) ἔχει σωστὴ τὴ σύνταξη τοῦ *ἐφέζομαι* τὸ κείμενο, λέγοντας *χρυσέοισιν ἐπὶ κλισμοῖσιν καθῖζον*. Πρβ. καὶ Λ, 623, β, 419. Γ, 149. Ν, 11. Ξ, 157 καὶ ἕνα σωρὸ ἄλλα παραδείγματα. Ἄλλο παρόμιο λάθος εἶναι καὶ τὸ π, 365 *ἷζον ἐπ' ἄκριας ἠνεμοέσσας*, ὅπου γράφε *ΑΚΡΟΙΣ' ΑΝΕΜΟΕΣΣΙ*. Ἴσως καὶ τὸ Ν, 281. Ἴσως καὶ ζ, 212 γράφε *ΣΚΕΠΑ'*. Τὰ Ξ, 437. μ, 171 καὶ ω, 394 εἶναι ἄλλης σημασίας.

Θ, 449. *ὀλλῦσαι*. Νομίζω *ΟΛΛΥΝΤΕ*, ὅπως στ. 455 *πληγέντε*.

Θ, 451. *οὐκ ἄν με τρέψειαν*. Τὸ πιὸ πιθανὸ εἶνε *ΣΤΡΕΨΕΙΑΝ*. Τὸ ἴδιο ἴσως καὶ Δ, 381 *ΕΣΤΡΕΨΕ*, καθὼς καὶ Μ, 249 *ἀποΣΤΡΕΨΕΙΣ*. Πρβ. Ι, 497 *στρεπτοὶ θεοί*. Κ, 107. Ο, 52. Υ, 256.

Θ, 452. «*σφῶιν*. Σπάνιο παράδειγμα δοτικῆς, ὅπου περιμένει κανεὶς αἰτιατική». ΛΗΦΗΣ (***). Ἔπειτα ὁ Ὅμηρος δὲ λέει *τρόμος γυῖα λαμβάνει*, μόνε *ὑπολαμβάνει*. Πρβ. Γ, 34 *ὑπό τε τρόμος ἔλλαβε γυῖα*. σ, 88 *ὑπὸ*

(***) Leaf.

τρόμος ἔλλαβε γυῖα. Πρβ. καὶ Π, 215 *Τρῶας δὲ τρόμος αἰνὸς ὑπήλυθε* (ἴσως *ὑπ' ΕΛΛΑΒΕ*) *γυῖα*. Κ, 95 *τρομέει δ' ὑπὸ φαίδιμα γυῖα*. 390 *ὑπὸ δ' ἔτρεμε γυῖα*. Ξ, 506 *πάντας ὑπὸ τρόμος ἔλλαβε γυῖα*. λ, 527 *τρέμον θ' ὑπὸ γυῖα*. σ, 88 *τὸν δ'—ὑπὸ τρόμος ἔλλαβε γυῖα*. Ἡ μόνη ἐξαίρεση εἶναι Ω, 170 *τὸν δὲ τρόμος ἔλλαβε γυῖα*. Γράφε λοιπὸν *ΣΦΩ δὲ ΠΑΡΟΣ περ ΥΠΟ τρόμος κ. τ. λ.*

Θ, 453. *πόλεμόν τε ϝιδεῖν*. Ἴσως *πόλεμον ϜΙΔΕΜΕΝ*.

Θ, 459. *Ἀθηναίη ἀκέων ἦν*. Ἀντὶς *ἦν* γράφε ΗΣΤ (*ἧστ'*). Πρβ. Ι, 190 *ἧστο σιωπῇ*: Λ, 76 *ϝέκηλοι—καθήατο*. Ν, 280 *ἀτρέμας ἧσθαι*. Τ, 255 *ἥατο σιγῇ*. β, 240 *ἧσθ' ἄνεῳ*. κ, 378 *ἕζεο ϝῖσος ἀναύδῳ*. λ, 142 *ἀκέουσ' ἧσται*. ν, 423 *ϝέκηλος ἧσται*. ρ, 478 *ϝέκηλος—καθήμενος*. ψ, 93 *ἄνεω δϝὴν ἧστο*. Παρόμια διόρθωνε Π, 170 *ΕΑΤ' (ἕατ')—ἐπὶ κληῖσιν* (πρβ. δ, 579 *ἐπὶ κληῖσι καθῖζον κ.τ.λ.*) ἀντὶς *ἔσαν ἐπὶ κληῖσιν*. β, 82 *ἀκὴν ΕΑΤ'* (ἀντὶς *ἔσαν*) *οὐδέ*. φ, 239 καὶ 385 *ἀκὴν ΗΣΘΑΙ* (ἀντὶς *ἔμεναι*) *παρὰ ϝέργῳ*. Γράφε ἴσως καὶ *ἈΚΕΟΥΣ'* ἀντὶς *ἀκέων*. Παράβαλλε τὸ πρὶν παράδειγμα λ, 142. Ἴσως ἔτσι γράφε καὶ δ, 439 *ΗΣΤ' ΑΚΕΟΥΣ'* ἀντὶς *ἧστο μένουσα*. Πρβ. καὶ Ι, 695 *δϝὴν δ' ἄνεῳ ἧσαν (;) τετιηότες*.

Θ, 466 καὶ 468. Λείπουν ἀπὸ τὰ καλύτερα ΧΡ, καὶ τοὺς ἄφισα.

Θ, 475. 476. Τοὺς ἀθετοῦσαν οἱ παλιοί, καὶ τοὺς ἄφισα.

Θ, 506 καὶ 546. Πιθανὰ νόθοι.

Θ. 517 ὡς 541. Ἀπὸ τοὺς στίχους ἀφτοὺς ἀθετοῦσαν οἱ παλιοὶ τοὺς στ. 524. 525, 528. 535. 536. 537. Ὅμως ὅλο τὸ κομάτι εἶναι νόθο καὶ πολὺ ἀργότερο. Ὁ λόγος τελιώνει ὄμορφα καὶ ζωηρὰ μὲ τὸ στ. 516, κι' ὅλοι οἱ κατοπινοὶ δὲν εἶναι παρὰ μωρολογιὰ μὲ ρητορικὰ καὶ μπερδεμένα λόγια. Ἔπειτα (Α) *θηλύτεραι* καὶ *πρωθήβας* δὲ βρίσκουνται σ' τὴν Ἰλιάδα. (Β) *πολιοκροτάφους, θεοδμήτων, οὐτηθεὶς* δὲ βρίσκουνται πουθενὰ σ' τὸν Ὅμηρο. Ναὶ μὲν ὑπάρχουν σ' τὸν Ὅμηρο πολλὲς «ἅπαξ εἰρημένες» λέξες, ὅμως ὄχι τόσες μαζί. Καὶ τὸ πιὸ παράξενο εἶναι, τέτια βολικὴ λέξη καθὼς τὸ *οὐτηθεὶς* νὰ βρίσκεται μιὰ φορὰ μοναχὰ μέσα σὲ πολεμικὸ ἔπος. (Γ) ὁ τύπος *ἠοῦς* (στ. 525) ἀντὶς *ἠόος* εἶναι ἀργότερος. (Δ) *φυλακή—τις* ἀντὶς *φυλακὴ* καὶ *εἰρημένος ἔστω* ἀντὶς *εἴρηται* εἶναι ἀτέριαστα. (Ε) *ἐπὶ νυκτὶ* θὰ πεῖ "μιὰ νύχτα" ὄχι "ἀφτὴ τὴ νύχτα", ὅπως χρειάζεται ἐδῶ. (F) ὅσα λέει σ' τοὺς στ. 517—522 πῶς πρέπει νὰ γίνουν, δὲ γίνουνται κατόπι. (Ζ) *περὶ ϝάστυ* θὰ πεῖ "γύρω ὄξω ἀπὸ τὴ χώρα," ποῦ δὲ συφωνᾶ μὲ τὸ *θεοδμήτων ἐπὶ πύργων*. (Η) ὁ στ. 523 ἀληθινὰ δὲν ἔχει κανένα νόημα. (Θ) τὸ *φορέουσι* τοῦ στ. 528 ἀντὶς τοῦ ἀορίστου δὲ γίνεται. (Ι) τὸ *Τρώεσσι μεθ' Ἱπποδάμοισι* κτλ. τοῦ στ. 525 διαβάζει σὰ νὰ μὴ μιλεῖ ὁ Ἕχτορας ἐκείνη τὴν ὥρα σ' τοὺς Τρῶες. Εἶναι παρμένο ἀπὸ τὸ Η, 361,

κι' ἐκεῖ μοναχὰ τεριάζει. (ΙΑ) καὶ τελιώνει ὁ λόγος μ' ἕνα ἀριστούργημα, μὲ τὸ στ. 541, ποῦ κάνει τὴ νύχτα μέρα.—Ἔχει τὸ κομάτι καὶ μερικὰ ἄλλα περίεργα, καθὼς *φυλάξομεν ἡμέας αὐτοὺς, διαείσεται*, ποῦ ἴσως εἶναι ἀλλαγμένα. — Ἡ ἰδέα τῶν στ. 518 καὶ 519 εἶναι παρμένη ἀπὸ τὸ Σ, 514.

Θ, 529. *ἡμέας αὐτούς*. Ἴσως *ΗΜΕΤΕΡ' ΑΥΘΙ*.

Θ, 543. *ἵππους μὲν ἔλυσαν ὑπὸ ζυγοῦ*. Ἴσως *ΥΠΕΚ ζυγοῦ*. Πρβ. 504 *ἵππους λύσαθ' ὑπὲξ ὀχέων*. ζ, 88 *ἡμιόνους μὲν ὑπεκπροέλυσαν ἀπήνης*. Τὸ ἴδιο δ, 39. Πρβ. ὅμως Σ, 244. Ω, 576. η, 5.

Θ, 557. 558. Τοὺς ἀθετοῦσαν οἱ παλιοὶ, καὶ τοὺς ἄφισα.

Θ, 559. *ἄστρα*. Ὁ Νάουκκος εἴκασε *ἄκρα*, κι' ἔτσι ἐμετάφρασα.

Ι, 40. *οὕτω που μάλα ϝέλπεαι — ὡς ἀγορεύεις*. Νομίζω *Η ΔΗ* (ἢ *Η ΘΗΝ*) *ΠΟΥ μάλα ϝέλπεαι — ΟΓ ἀγορεύεις*. Δηλαδὴ 'δίχως ἄλλο θαρρεῖς κ. τ. λ., ἂν εἶναι νὰ κρίνω ἀπ' ὅσα λές'. Πρβ. Ν, 813 *ἦ θήν πού τοι θυμὸς ἐϝέλπεται*. Ο, 110 *ἤδη (ἴσ. Η ΔΗ) γὰρ νῦν ϝέλπομ'*. Ο, 288 *ἦ θήν — μάλα ϝέλπετο θυμός*. Φ, 583 *ἦ δή που μάλ' ἔολπας* (ὁ Χόφμαννος *μάλα ϝέλπε'*) *ἐνὶ φρεσί*. Ἔπειτα καὶ τὸ *ἦ μάλα* συχνό. Πρβ. Γ, 204. Σ, 18. π, 183 κ. τ. λ. — Γιὰ τὸ *οἷ' ἀγορεύεις* πρβ. Σ, 95. δ, 611. ρ, 479. σ, 338. 389 (Λαρόσσης σ' τὸ Θ, 450). — Καὶ φαίνεται πῶς ἡ μιὰ ἀλλαγὴ ἔφερε τὴν ἄλλη· δηλαδὴ ὅταν τὸ *ἦ δή που* ἔγινε *οὕτω που*, τότες καὶ τὸ *οἷ'* ἔγινε *ὡς* γιὰ νὰ τεριάσει μὲ τὸ *οὕτω*.

Ι, 44. Τὸν ἀθετοῦσε ὁ Ἀρίσταρχος, καὶ τὸν ἄφισα.

Ι, 59. Τὸν ἀθετοῦσε ὁ Χάινες, καὶ τὸν ἄφισα.

Ι, 100. *χρὴ περὶ μὲν φάσθαι ϝέπος ἠδ' ἐπακοῦσαι*. Ἀντὶς *ἐπακοῦσαι* γράφε *ΥΠΟΘΕΣΘΑΙ*, γιατὶ καὶ σ' τὸ Λ, 788—ὅπου ἔχουμε τὴν ἴδια φράση *ἀλλ' εὖ ϝοι φάσθαι πυκινὸν ϝέπος ἠδ' ὑποθέσθαι*—κι' ἐκεῖ ἀντὶς *ὑποθέσθαι* βρίσκεται ἄλλη γραφὴ *ἐπακοῦσαι*. Πρβ. καὶ δ, 163 *ὄφρα ϝοι— ϝέπος ὑποθήεαι*.

Ι, 119. *φρεσὶ λευγαλέῃσι πιθήσας*. Νομίζω *ΛΕΥΓΑΛΕΗΙΣΙΝ ϜΕΙΞΑΣ*. Πρβ. 109 *σῷ μεγαλήτορι θυμῷ ϝείξας*. Ω, 42 *μεγάλῃ τε βίῃ καὶ ἀγήνορι θυμῷ ϝείξας*. Ἀλλάχτηκε ἴσως, ὅταν ξέπεσε τὸ δίγαμμα κι' ἔγινε ἄῤῥυθμος ὁ στίχος.

Ι, 144. *ἐυπήκτῳ*. Γράφε *ΕΥΤΥΚΤΩΙ*. Τὸ *πηκτὸς* τεριάζει ὡς ἐπίθετο ἀλετριῶν ἢ ἁμαξιῶν, ὄχι ὅμως σπιτιῶν. Τὰ σπίτια εἶναι *τετυγμένα* ἢ *τυκτὰ* ἢ *δμητά*. Πρβ. Ζ, 243 *δόμον — τετυγμένον*. Κ, 566 *κλισίην ἐύτυκτον* κ. τ. λ. Τὸ ἴδιο γράφε Ι, 663 *κλισίης ΕΥΤΥΚΤΟΥ* καὶ ψ, 41 *θαλάμων ΕΥΤΥΚΤΩΝ*, ἀντὶς *ἐυπήκτου* καὶ *ἐυπήκτων*. Ὅμως Π, 743 γράφε *ΕΥΠΗΚΤΟΥ* (ἀντὶς *εὐεργέος*) *δίφρου*. Πρβ. Δ, 485 *ἁρματοπηγός*. Κ, 353. ν, 32 *πηκτὸν ἄροτρον*. Ω, 266 *ἅμαξαν πρωτοπαγέα*. Σ' τὸ Ε, 194

δίφροι.— *πρωτοπαγεῖς νεοτευχέες*, τὸ *νεοτευχέες* φαίνεται σὰ γλῶσσα τοῦ *πρωτοπαγεῖς*.

I, 146. *ἥν κ' ἐθέλησι φίλην — ἀγέσθω*. Τὸ *φίλην ἀγέσθω* δὲ θὰ πεῖ τίποτα. Ἀντὶς *ἐθέλησι φίλην* γράφε *ΕΘΕΛΗΙ ΦΘΙΗΝ (ἢ ΦΘΙΗΝΔ')*.

I, 160. *καί μοι ὑποστήτω*. Ὅπως κι' ἄλλοι παρατήρησαν, *ὑποστήτω* σ' τὸν Ὅμηρο θὰ πεῖ 'ἄς μοῦ τάξει.' Ἔπειτα 'ὑποϝειξάτω,' ὅπως ἐδῶ ζητάει τὸ νόημα, μήτε σ' τὸν Ὅμηρο μήτε σ' ἄλλο συγγραφέα κανένα δὲ μπορεῖ νὰ σημανθεῖ ἀπὸ τὸ *ὑποστήτω*. Γράφε *ΥΠΕΚΣΤΗΤΩ*. Πρβ. Ξεν. Πολ. Ἀθ. Α, 10 *ὑπεκστήσεταί σοι ὁ δοῦλος*. Συμπ. Δ, 31 *ὑπανίστανται δέ μοι ἤδη, καὶ θάκων καὶ ὁδῶν ἐξίστανται οἱ πλούσιοι*. Σοφ. Φιλ. 1053 *σοὶ δ' ἐγὼ ἐκστήσομαι*.

I, 176. *ἐπαρξάμενοι*. Δηλαδὴ 'ἀπαρχὴν θέμενοι, ποιησάμενοι'. Ἄρα ΑΠΑΡΞΑΜΕΝΟΙ (ἔτσι καὶ σ' τὸ Α, 471. γ, 340. η, 183. φ, 263. 272.) Πρβ. Τ, 254 *κάπρου ἀπὸ τρίχας ἀρξάμενος*. γ, 446 *Ἀθήνῃ ηὔχετ' ἀπαρχόμενος*. ξ, 422 *ἀπαρχόμενος*. Τὸ ἴδιο λέγεται καὶ *ἄρχομαι* καὶ *ἄργματα* (ξ, 428. 446).

I, 197. *ἦ τι μάλα χρή*. Ἀντὶς *μάλα* νομίζω *θαμά*. Πρβ. Σ, 386, ὅπου ὁ Ἥφαιστος, καλωσορίζοντας τὴ Θέτη, τῆς λέει *πάρος γε μὲν οὔ τι θαμίζεις*. Τὸ ἴδιο καὶ ε, 88. Κι' ἡ φράση εἶναι παρενθετική, δηλαδὴ *ἦ φίλοι ἄνδρες ἱκάνετον — ἦ τι θαμὰ χρὴ — οἵ μοι κ. τ. λ.* — Ὅπως ὁ Ἀμάης σωστὰ παρατήρησε, ὑποκείμενο τοῦ *χρὴ* εἶναι *ἱκανέμεν* (ποῦ νογιέται ἀπὸ τὸ *ἱκάνετον*).

I, 231. *δύσεαι ἀλκήν*. Τὸ *ἀλκὴν*='μάχην' ἐδῶ, ὅπως Δ, 234. Πρβ. Ζ, 185 *μάχην δύμεναι*.

I, 248. *ῥύεσθαι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ*. Ἀντὶς *ὑπὸ* ἴσως *ΥΠΕΚ*. Ἐδῶ καὶ I, 248. Κ, 539. Ἔτσι ἔχει Ρ, 461 *φεύγεσκεν ὑπὲκ Τρώων ὀρυμαγδοῦ*. 581 *νεκρὸν ὑπὲκ Τρώων ϝέρυσεν*. 588 *ἀείρας νεκρὸν ὑπὲκ Τρώων*. Σ, 232 *Πάτροκλον ὑπὲκ βελέων ϝερύσαντες*. μ, 107 *οὐ γάρ κε ρυσαιτό σ' ὑπὲκ κακοῦ*. Τὸ ἴδιο Δ, 465 *ἕλκε δ' ὑπὲκ βελέων*. Ε, 318 *υἱὸν ὑπεξέφερεν πολέμοιο*. Ο, 628 *ὑπὲκ θανάτοιο φέρονται*. 700 *φεύξεσθαι ὑπὲκ κακοῦ*. Ρ, 714 *Τρώων ἐξ ἐνοπῆς φύγωμεν*. Υ, 300 *ἦμες πέρ μιν ὑπὲκ θανάτοι' ἀγάγωμεν*. Τὸ ἴδιο ἴσως γράφε Λ, 233 *ΠΑΡΕΚ* (ἀντὶς *παραὶ*) *δέ ϝοι ἐτράπετ' ἔγχος*. Φ, 56 *ἀναστήσονται ΥΠΕΚ*)ἀντὶς *ὑπὸ*) *ζόφου*. χ, 364 *ΥΠΕΚ* (ἀντὶς *ὑπὸ*) *θρόνου ὦρτο*. Καὶ τοῦ κειμένου ὅμως ἡ γραφή, ὁμολογῶ, εἶναι δυνατή. Πρβ. Ρ, 224 *ἵνα — τέκνα — ῥύοισθε φιλοπολέμων ὑπ' Ἀχαιῶν*. 235 *νεκρὸν ὑπ' Αἴαντος ϝερύειν*. 645 *ῥῦσαι ὑπ' ἠέρος υἷας Ἀχαιῶν* (ἂν καὶ ξέρουμε πῶς πολλὰ τοῦ Ρ δὲν εἶναι καλῆς ἐπικῆς ἐποχῆς).

I, 249 ὡς 251. Μοῦ φαίνουνται νόθοι. — *αὐτῷ τοι*. Τὸ σωστὸ εἶναι *ΣΟΙ Δ' ΑΥΤΩΙ*, ὅπως Τ, 192.

I, 314. Ἀτέριαστος ἐδῶ, καὶ τὸν ἄφισα.

I, 318 ὡς 320. Ἀθετοῦσε τὸ στ. 320 ὁ Χάϊνες· ὁ Βέκκερος καὶ τοὺς τρεῖς. Καὶ τοὺς ἄφισα.

I, 322. *παραβαλλόμενος πολεμίζειν*. Ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφε *πολεμίζων*, σωστά. Δηλαδὴ 'πολεμίζων ἐν παραβολῇ ἢ παραθήκῃ τῆς ἐμῆς ψυχῆς.' Ἐπειδὴς τὸ *πολεμίζων*, ἂν καὶ μετοχή, μπορεῖ ὡς ρηματικὸ νὰ προσδιοριστεῖ ἀπὸ ἄλλη μετοχή. Τέτια παραδείγματα μετοχῶν προσδιορισμένων ἀπὸ ἄλλες μετοχὲς ὑπάρχουν πολλὰ σ' τὸν Ὅμηρο. Πρβ. Ε, 96. 157. 771. Κ, 80. Λ, 188. 834. δ, 446. κ.τ.λ. Ἀπαράλλαχτα, σ' τὸ γ, 74 καὶ ι, 255 *ψυχὰς παρθέμενοι (= παραβαλλόμενοι) κακὸν ἀλλοδαποῖσι φέροντες*, τὸ *παρθέμενοι* προσδιορίζει τὸ *φέροντες*. Πρβ. καὶ β, 237 *παρθέμενοι κεφαλὰς κατέδουσι*.

I, 362. *εἰ δέ κ' εὐπλοΐην δώῃ κλυτὸς ἐνοσίγαιος*. Τὸ *εὐπλοΐην* μοναχὰ ἐδῶ, ἔπειτα λείπει καὶ τὸ *μοι*. Ἴσως *εἰ δὲ ΚΕΝ ΟΥΡΟΝ ΜΟΙ δώῃ*. Πρβ. δ, 585 *ἔδοσαν δέ μοι οὖρον ἀθάνατοι*. ο, 34. 292. 475. Παλαιογραφικῶς ὅμως προτιμότερο *εἰ δέ κε ΜΟΙ ΠΝΟΙΗΝ δώῃ*. Πρβ. κ, 25 *αὐτὰρ ἐμοὶ πνοιὴν Ζεφύρου προέηκεν* (Αἴολος).

I, 383. *ἑκατόμπυλοι*. Ἴσως *ΕΚΑΤΟΜΠΥΛΑΙ* ἀπὸ τὸ *ἑκατομπύλη*. Κι' ἔτσι ἕνα χερόγραφο. Πρβ. Η, 469 *Ὑψιπύλη*.

I, 385. *οὐδ' εἴ μοι τόσα δοίη ὅσα ψάμαθος*. Νομίζω *ΟΣΗ*.

I, 402. *Ϝίλιον ἐκτῆσθαι — πτολίεθρον*. Νομίζω ἀντὶς *Ϝίλιον* πρέπει νὰ γραφτεῖ *ϜΙΛΟΙ'*, δηλ. *Ϝίλοιο πτολίεθρον*, ὅπως λέγεται *Πριάμοιο πόλις*. Εἶναι πολὺ τεριαστὸ τὸ Ἴλιο νὰ λέγεται τοῦ Ἴλου χώρα.

I, 413. *ἄφθιτον ἔσται*. Ἴσως *ΑΙΕΙ* ἀντὶς *ἔσται*, ὅπως Β, 46. 186. Ν, 22. Ξ, 238. Τὸ ἴδιο λ, 270 *αἰὲν ἀτειρής*.

I, 419. *μάλα γάρ ϝεθεν — Ζεὺς χεῖρα ἑϝὴν ὑπερέσχε*. Τὸ *ἑϝὴν* δὲ χρειάζεται. Δὲς τὰ παραδείγματα τοῦ Λαρόσση, δηλαδὴ Δ, 249 *αἴ χ' ὔμιν ὑπέρσχῃ χεῖρα Κρονίων*. Ε, 433 *γιγνώσκων ὅ ϝοι αὐτὸς ὑπείρεχε χεῖρας* (*ἴσ. ΧΕΙΡΑ*) *Ἀπόλλων*. Ω, 374 *ἀλλ' ἔτι τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα*. ξ, 184 *καὶ κέν ϝοι ὑπέρσχῃ χεῖρα Κρονίων*. Θέογν. 757 *Ζεὺς μὲν τῆσδε πόληος ὑπερέχοι — δεξιτερὴν χεῖρα*. Λοιπὸν ἴσως ἀντὶς *χεῖρα ἑϝὴν* γράφε ἐδῶ καὶ στ. 687 *ΔΕΞΙΤΕΡΗΝ*, ὅπως σ' τὸ ἀπάνου παράδειγμα ἀπὸ τὸ Θέογνη. Ἂν ὡς ξήγηση μπῆκε σ' τὸ στίχο τὸ *χεῖρα*, τότες ἴσως ἀντικατάστησαν ἔπειτα τὸ *δεξιτερὴν* μὲ τὸ *χεῖρα* γιὰ νὰ διορθώσουν τὸ ρυθμό.

I, 455. *μή ποτε γούνασ' ἐμοῖσιν ἐφέσσεσθαι φίλον υἱόν*. Ἀντὶς

ἐμοῖσιν νομίζω *ΕΜΟΙΣΙ Μ'*, ἐπειδὴ τὸ νόημα ζητεῖ 'νὰ μὴ βάλω ἐγὼ γιό μου νὰ κάτσει σ' τὰ γόνατά μου ἀπάνου'. Πρβ. π, 442 *ἐμὲ — Ὀδυσσεὺς— γούνασι ϝοῖσιν ἐφεσσάμενος*.

Ι, 464. *ἀμφὶς ἐόντες*. «Διονύσιος ὁ Θρᾷξ ἐν τῷ πρὸς Κράτητά φησι, γεγραμμένου *ἀντιόωντες* μεταθεῖναι τὸν Ἀρίσταρχον *ἀμφὶς ἐόντες*.» ΣΧΟΛ. Ἴσως *ΕΝΔΟΝ ΕΟΝΤΕΣ*. Πρβ. π, 202 *πατέρ' ἔνδον ἐόντα*. Τὸ *ἔνδον ἐόντες* ἔγινε ἴσως πρῶτα *ἐντὸς ἐόντες*, κι' ἔπειτα *ἀντιόωντες*.

Ι, 488. *πρίν γ' ὅτε δὴ σ' ἐπ' ἐμοῖσιν ἐγὼ γούνεσσι καθίσσας*. Ἴσως *πρίν γ' ὅτε δὴ ΣΕ ἐμοῖσιν ἐγὼ ΓΟΥΝΕΣΣΙΝ ΕΦΙΣΣΑΣ*. Πρβ. σημ. 455.

Ι, 504. *ἀλέγουσι*. Ἴσως *ΑΛΘΟΥΣΙ*.

Ι, 513. *πόρε καὶ σὺ Διὸς κούρησιν ἕπεσθαι τιμήν*. Ἡ φράση ἀσυνείθιστη. Ἔπρεπε νὰ εἶναι *ΚΟΥΡΗΙΣ' ΑΜΑ* (ὅπως στ. 512). Νομίζω ὅμως πῶς ἀντὶς *ἕπεσθαι* πρέπει νὰ γραφτεῖ *τιμὴν* καὶ ν' ἀφαιρεθεῖ ὁ κατόπι στίχος, τόσο πιὸ πολὺ ὅσο *τιμὴ* δὲν *ἐπιγνάμπτει νόον*. Ὅπως συχνά, ἡ διασκεβὴ ἔγινε γιὰ νὰ λείψει ὁ σποντεῖος τοῦ πέμπτου ποδαριοῦ.

Ι, 533. Τὸ *χρυσόθρονος* ὡς ἐπίθετο τῆς Ἄρτεμης καὶ τῆς Ἠὼς, καθὼς καὶ τὸ *εὔθρονος* τῆς Ἠὼς, βρίσκεται συχνὰ σ' τὸν Ὅμηρο, μὰ δὲ μοῦ φαίνεται τεριαστό. Ἴσως παλιὰ εἴτανε *ΧΡΥΣΗΝΙΟΣ* τὸ ἐπίθετο τῆς Ἄρτεμης, καὶ *ΧΡΥΣΟΤΡΟΧΟΣ* ἢ *ΕΥΤΡΟΧΟΣ* τῆς Ἠώς.

Ι, 557 ὡς 572. Τοὺς ἀθετοῦσε ὁ Νίτσης. Ἄφισα ἀπὸ τὸ στ. 558.

Ι, 562. *οὕνεκ' ἄρ' αὐτῆς μήτηρ ἀλκυόνος πολυπενθέος οἶτον ἔχουσα κλαῖ'*. Ὅπως εἶναι τὸ κείμενο, νόημα δὲ βγαίνει. Νομίζω *ΑΥΔΗΝ* ἀντὶς *αὐτῆς* καὶ *ΟΙΚΤΡΑ ΧΕΟΥΣΑ* ἀντὶς *οἶτον ἔχουσα*. Δηλαδὴ *χέουσα (=ἱεῖσα) αὐδὴν ἀλκυόνος, κλαῖε οἰκτρά*. Πρβ. Εὐρ. Ἱκ. 773 *ᾄδου τε μολπὰς ἐκχέω δακρυρρόους* κ. τ. λ. Μὲ τὸ *αὐδὴν — οἰκτρὰ χέουσα* πρβ. κ, 409 *οἰκτρ' ὀλοφυρομένους*. τ, 543 *οἰκτρ' ὀλοφυρομένων*. χ, 447 *αἰν' ὀλοφυρόμεναι*. ω, 59 *οἰκτρ' ὀλοφυρόμεναι*.

Ι, 588. *πρίν γ' ὅτε δὴ θάλαμος πύκ' ἐβάλλετο, τοὶ δ' ἐπὶ πύργων βαῖνον*. Τὸ κείμενο, ὅπως βρίσκεται, εἶναι πολὺ περίεργο. Πρῶτα, σὰν κωμικὸ εἶναι νὰ πολυλογεῖ ἡ γυναῖκα ἐνῷ οἱ ὀχτροὶ χτυποῦσαν πιὰ τότες τὸ θάλαμο. Ἀνάγκη δὲν εἶχε νὰ πείσει κανεὶς τότες τὸ Μελέαγρο νὰ πολεμήσει· εἴταν ἀναγκασμένος ἀπὸ δική του σωτηρία. Ἔπειτα πῶς τοῦ χτυποῦσαν τὸ θάλαμο, ἀφοῦ τότες ἀνέβαιναν οἱ Κουρῆτες τοὺς πύργους; Ἂν ὅμως ἀντὶς *θάλαμον πύκ' ἐβάλλετο* γράψεις *ΘΥΡΕΤΡΑ ΚΑΤΕΒΑΛΛΕΤΟ*, τότες τὸ νόημα γίνεται σωστό. Γιατὶ σ' τὸ στ. 573 μᾶς εἶπε ὁ Ὅμηρος πῶς εἶχαν οἱ Κουρῆτες ζυγώσει σ' τὰ πορτιὰ καὶ πρόσβαλλαν τοὺς πύργους. Λοιπὸν φαίνεται πῶς καὶ τότες ἀκόμα δὲν ἤθελε νὰ σαλέψει ὁ Μελέαγρος· ὅταν ὅμως ἔρριχναν οἱ ὀχτροὶ τὰ πορτιὰ κι' ἀνέβαιναν τοὺς πύρ-

γους, τότες τοῦ παράστησε ἡ γυναῖκά του τὸ μεγάλο κίντυνο ποῦ κιντύνεβε ἡ χώρα νὰ παρθεῖ, καὶ τὸ τί μέλλουνταν ἔπειτα νὰ τύχει, καὶ τὸν ἔπεισε νὰ μπεῖ κι' ἀφτὸς σ' τὸν πόλεμο καὶ νὰ διαφεντέψει τὴ χώρα.

Ι, 604. 605. Τοὺς ἀθετοῦσε ὁ Νάουκκος, καὶ τοὺς ἄφισα. — *τιμῆς ἔσται*. Νομίζω *ΤΙΜΗ Σ' (=σοι) ΕΣΤΑΙ*, κι' ἡ μετοχὴ συντάσσεται μὲ τὴν περίφραση ὡς ἴση μὲ *τιμήσεαι*. Ἴσως τὸ ὅτι ἡ μετοχὴ εἶναι σ' τὴν ὀνομαστικὴ ἀντὶς σ' τὴν δοτικὴ ἔγινε ἀφορμὴ τῆς ἀλλαγῆς.

Ι, 609, 610, 616. Τοὺς ξοβέλιζε ὁ Χάϊνες, καὶ τοὺς ἄφισα.

Ι, 654. *ἀμφί δέ τοι τῇ ἐμῇ κλισίῃ*. Τὸ *τῇ ἐμῇ* ἀντὶς *ἐμῇ* δὲ γίνεται. Γράφε *ἀμφί δέ Θ'(=τοι)* ΗΜΕΤΕΡΗΙ (= *ἐμῇ*, δὲς Παντ. λ. *ἡμέτερος*).

Ι, 708. *πρὸ νεῶν ἐχέμεν*. Μήπως ἀντὶς *πρὸ νεῶν* πρέπει νὰ γραφτεῖ *ΠΡΟΤΕΡΩ*; Πρβ. Δ, 507 *ἴθυσαν δὲ πολὺ προτέρω*.

Τὰ κριτικὰ τοῦ Κ, Λ, Μ ἀφίνω γι' ἄλλη ἐφκαιρία, μὴν ὑπάρχοντας τώρα καιρός.

Η
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η

Εἶπε ὁ λεβέντης Ἕχτορας, κι' ὄξω ἀπ' τὸ τοιχοπόρτι
ὁρμάει, κι' ὁ Πάρης ἔτρεχε μαζί του· καὶ τῶν διό τους
μέσα τοὺς γύρεβε ἡ καρδιὰ νὰ σφάξουν καὶ νὰ θύσουν.
Κι' ὅπως σὲ νάφτες ποῦ ποθοῦν μιὰ στάλα ἀγέρι πρύμο,
τοὺς στέλνει το τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς σὰν τύχει κι' ἀποστάσουν
χτυπῶντας μὲ τὰ λάτινα καλόξυστα κουπιά τους
τὸ κῦμα, κι' εἶναι ἡ μέση τους ἀπ' τὴ δουλιὰ κομένη,
ἔτσι κι' ἀφτούς, σὰ φάνηκαν, οἱ Τρῶες τοὺς ποθοῦσαν.
Σκότωσε τότ' ὁ ἕνας τους τὸν ἄρχοντα Μενέστη,
τ' Ἀρήθου γιὸ, ποῦ γέννησε σ' τὴν πολυστάφυλη Ἄρνα
ἡ ὥρια ἡ Φυλομέδουσα κι' ὁ ροπαλᾶς Ἀρῆθος.
Κι' ὁ Ἕχτορας τὸν Ἠονιὰ τρυπάει σ' τὸ ζνίχι πίσω
κάτωθ' ἀπ' τὴν περκεφαλιὰ, καὶ τὴ ζωὴ τοῦ παίρνει.
Κι' ὁ Γλάφκος, τοῦ Ἀπολόχου ὁ γιὸς, τῶν Λυκιωτῶνε ὁ πρῶτος,
μέσα σ' τ' ἀνάστα τῆς σφαγῆς καρφώνει τὸν Ἰφίνο,
τοῦ Δέξιου γιὸ —ὅ,τι πήδηξε μέσ' σ' τὸ γοργό του ἁμάξι—
σ' τὸν ὦμο, κι' ἔπεσε νεκρὸς μέσ' ἀπ' τ' ἁμάξι χάμου.
Καὶ σὰν τοὺς πῆρε μυρουδιὰ τοῦ Δία ἡ θυγατέρα,
ἡ Ἀθηνᾶ, πῶς λιάνιζαν τοὺς Ἀχαιοὺς σ' τὴ μάχη,
χύθηκε τότε ἀπ' τὴν κορφὴ τὴν Ἐλυμπίσα κάτου
νὰ πάει σ' τὸν κάμπο τὸν πλατύ. Κι' ἀντίθετά της τρέχει
κι' ὁ γιὸς τοῦ Δία, ὁ σκοπεφτὴς Ἀπόλλος — σὰν τὴν εἶδε
ψηλὰ ἀπ' τὸ κάστρο — κι' ἤθελε τοὺς Τρῶες νὰ νικήσουν.
Κι' ἔσμιξαν σ' τὴν ὀξὰ σιμὰ, καὶ πρῶτος εἶπε ὁ Φοῖβος·
«Τί ἦρθες ξανὰ ἀπ' τὸν Ἔλυμπο μὲ τόση βιάση πάλι,
»τοῦ Δία κόρη, κι' ἡ τρανὴ σὲ φτέρωσε καρδιά σου;
»Νὰ δώκεις, ναί, τῶν Ἀχαιῶν θὰ θὲς μονοδοξάστρα

»νίκη; τί ἐσὺ δὲν τοὺς πονᾷς, σὰ χάνουνται, τοὺς Τρῶες.
»Μὸν ἄκου, ἂ θές, με, κι' ἴσως βγεῖ πολὺ καλύτερά μας·
»τώρα τὴν ἔρμα ἂς πάψουμε σφαγὴ καὶ τοὺς πολέμους
»σήμερις· ἔπειτα ξανὰ χτυπιοῦνται ὡς ποῦ τὴν ἄκρη
»νὰ βροῦν τῆς Τροίας, ἐπειδὴς τ' ἀποφασίσατ' ἔτσι
»ἐσεῖς οἱ διὸ οἱ ἀθάνατες, νὰ φᾶτε ἀφτὸ τὸ κάστρο.»
Τότε ἀπαντᾷ ἡ θεὰ 'Αθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα·
«Ἔτσι, προφυλαχτή, ἂς γενεῖ, καὶ μὲ τὴν ἴδια γνώμη
»ἦρθα κι' ἐγὼ ἀπ' τὸν Ἔλυμπο κατὰ τὰ διὸ τ' ἀσκέρια.
»Μὸν ἔλα· πῶς τὸν πόλεμο σκοπέβεις νὰν τοὺς πάψεις;»
Τότες τῆς εἶπε ὁ σκοπεφτὴς ἀφέντης γιὸς τοῦ Δία·
»Τὸν Ἕχτορ' ἂς σηκώσουμε, τὸν ἄφοβο ἀλογάρη,
»μήπως τυχὸν κάν' 'Αχαιὸ μονάχος μὲ μονάχο
»ἀντροκαλέσει σὲ σκληρὴ νὰ μετρηθοῦνε μάχη,
»κι' ἀφτοὶ ἴσως φιλοτιμηθοῦν καὶ βγάλουν — οἱ 'Αργῖτες —
»τὸν Αἴα μὲ τὸν Ἕχτορα νὰ χαλκοπολεμήσει.»
Ἔτσ' εἶπε, κι' ἡ θεὰ 'Αθηνᾶ κατὰ πῶς εἶπε κάνει.
Καὶ τοὺς νογάει ὁ Ἕλενος, τοῦ γέρου ὁ γιὸς Πριάμου,
τὸ τί βουλὴ ἀποφάσισαν οἱ διὸ θεοὶ μιλῶντας,
καὶ πάει σ' τὸν Ἕχτορα σιμὰ καὶ στέκει καὶ τοῦ κάνει·
«Ἕχτορα, τοῦ Πριάμου γιέ, ἰσόγνωμε τοῦ Δία,
»τάχα μου θὲς ὅ,τι θὰ πῶ ν' ἀκούσεις με — ἀδερφό σου
»μ' ἔχεις μαθὲς — τοὺς διὸ στρατοὺς βάλ' τους νὰ κάτσουν ὅλοι,
»μὰ ἕνανε ἀτός σου ἀπ' τοὺς ὀχτροὺς, τὸν πιὸ καλύτερό τους,
»σὲ μάχη κράξ' τον ἄπονη νὰ μετρηθεῖ ἀντικρύ σου.
»Δὲ σοῦ 'ναι ἀκόμα ριζικὸ νὰ κατεβεῖς σ' τὸν Ἅδη,
»γιατὶ ἔτσι ἐγὼ ἄκουσα φωνὴ θεῶν παντοτινῶνε.»
Εἶπε· κι' ἐκεῖνος χάρηκε σὰν ἄκουσε τὸ λόγο,
καὶ μέσ' σ' τοὺς Τρῶες τρέχοντας τοὺς λόχους σταματοῦσε,
τ' ὅπλο ἀπ' τὴ μέση ἀδράζοντας. Καὶ στέκουν ὅλοι οἱ λόχοι.
Καὶ κατὰ γῆς τ' 'Ατρέα ὁ γιὸς τοὺς 'Αχαιοὺς καθίζει,
κάθεται κι' ἡ θεὰ 'Αθηνᾶ κι' ὁ ἀργυροδοξάρης
— παρόμιοι μ' ὄρνια ἁρπαχτικὰ — σ' τὴν τρανοκόρμα ἀπάνου

τοῦ βροντορήχτη Δία ὀξὰ, καὶ χαίρουνταν θωρῶντας
τοὺς ἄντρες 'ποῦ 'τανε πυκνὲς ἀράδες καθισμένοι,
ἀπ' ἅρματα, περκεφαλιὲς, ἀσπίδες δασωμένοι.
Πῶς μπάτη χνῶτο χύνεται πὰς σ' τοῦ γιαλοῦ τὴν ἅπλα,
ὅταν πρωτοσηκώνεται, καὶ τὰ νερὰ θολώνουν,
τέτιοι κι' οἱ λόχοι κάθουνταν τῶν διὸ στρατῶν σ' τὸν κάμπο.
Κι' εἶπε σ' τὴ μέση ὁ Ἕχτορας τῶν 'Αχαιῶν καὶ Τρώων·
«Τρῶες, ἀκοῦστέ με, κι' ἐσεῖς, 'Αργῖτες παινεμένοι,
»γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μου ἡ καρδιὰ ζητᾷ μου μέσ' σ' τὰ στήθια.
»Τοὺς ὅρκους δὲν τοὺς ἔβγαλε δεξὰ ὁ μεγάλος Δίας,
»μὸν μηχανέβει ὅλο κακὰ καὶ γιὰ τοὺς διὸ σ' τὸ νοῦ του,
»ὡς ποῦ ἢ τ' ὀμορφοπύργωτο νὰ μᾶς ρημάξτε κάστρο
»γιὰ ἀτοί σας νὰ χαθεῖτε ὀμπρὸς σ' τὰ πελαγίσα πλοῖα.
»Ὅμως μαζί σας ἤρθανε ὁλοῦθες παλικάρια,
»κι' ὀμπρός! ὅπιου βαστᾷ ἡ καρδιὰ, ἂς ἔρθει ἐδῶ μπροστά μου
»ἀπ' ὅλους μὲ τὸν Ἕχτορα νὰ πρωταγωνιστήσει.
»Καὶ νά! τί λέω — κι' ἂς εἶναι ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου μάρτυράς μας —
»ἀφτὸς ἂ μὲ τὸ δίκοφτο χαλκὸ μὲ σφάξει ἐμένα,
»ἂς μοῦ τὰ βγάλει τ' ἅρματα καὶ σ' τὰ καράβια ἂς σήρει,
»μὰ ἂς δώκει πίσω τὸ κορμὶ, ποῦ κἂν τὸ λείψανό μου
»οἱ Τρῶες καὶ τῶν Τρώωνε νὰ κάψουν το οἱ γυναῖκες.
»Μὰ ἐγὼ ἂν τὸν σφάξω, ἂ δώκει μου τέτιο καμάρι ὁ Φοῖβος,
»θὰν τὸν γυμνώσω ἀπ' τ' ἅρματα καὶ θὰν τὰ πάω σ' τὸ κάστρο,
»νὰν τὰ κρεμάσω μέσα ἐκεῖ σ' τὴν ἐκκλησὰ τ' 'Απόλλου,
»δίνοντας πίσω τὸ κορμὶ σ' τ' ἀνάφρυδα καράβια,
»γιὰ νὰ στολίσουν τὸ νεκρὸ οἱ παινεμένοι 'Αργῖτες
»καὶ μνῆμα ἀπὰς σ' τ' ἀπλόχωρο περγιάλι νὰν τοῦ στήσουν.
»Κι' ἴσως μιὰ μέρα πεῖ κανεὶς ἀπ' τοὺς στερνοὺς ἀθρώπους,
«πολύκουπα ἀρμενίζοντας πὰς σ' τὸ γαλάζιο κῦμα·
»'Νά! μνῆμα ἐκεῖ παλικαριοῦ ποῦ σ' τὰ παλιὰ τὰ χρόνια
»'τοῦ κοσμοξάκουστου Ἕχτορα τὸν σκότωσε τὸ χέρι.'
»Ἔτσ' ἴσως ποῦν· κι' ἡ δόξα μου θὰ ζήσει πάντα ἐμένα.»
Εἶπε· κι' ἐκεῖνοι ἀπόμειναν χωρὶς νὰ βγάλουν λέξη·

όχι νὰ ποῦνε ντράπηκαν, ναὶ δείλιασαν νὰ ποῦνε.
Μὰ μὲ καιρὸ πετιέται πιὰ καὶ τοὺς λαλεῖ ὁ Μενέλας·
«Ὤχου μου παινεσιάρηδες, γυναῖκες κι' ὄχι πιὰ ἄντρες,
»πάει πιά, τοῦ κόσμου συχαμὸς θενὰ γενοῦμε, ἂν τώρα
»τ' ἀφτιὰ ἐδῶ κατεβάσουμε μπροστὰ σ' τὸν Ἕχτορα ὅλοι.
»Μὰ ἀμέτε σ' τὴν ὀργὴ ὅλοι ἐσεῖς — φωτιὰ ποῦ νὰ σᾶς κάψει! —
»ποῦ ἀφτοῦ σὰν ψόφιοι, ἔτσ' ἄδοξα, μοῦ κάθεστ' ἕνας ἕνας·
»ἀφτὸν ἐγὼ θ' ἀρματωθῶ νὰν τὸν βαρέσω ἀτός μου.
»Τὸ τί θὰ βγεῖ, εἶναι σ' τῶν Θεῶν ἀπάνου ἐκεῖ τὰ χέρια.»
Εἶπε, κι' ἀμέσως φόρεσε τὴν ὥρια ἀρματωσά του.
Τότες πιὰ ἀλήθια θὰ 'βλεπες, Μενέλα, τοῦ θανάτου
τὸ τέλος ἀπ' τοῦ Ἕχτορα τὴν ἀντριωμένη χέρα,
τί 'ταν ἀνώτερος πολύ, ἂν ἴσως κι' οἱ ἀρχόντοι
τῶν 'Αχαιῶν δὲν ἔτρεχαν νὰ σὲ βαστάξουν πίσω.
Κι' ἀτός του ὁ μυριαφέντης γιὸς τ' 'Ατρέα, ὁ 'Αγαμέμνος,
τοῦ λέει, τὸν κράζει, ἀπ' τὸ δεξὺ σφιχτοκρατῶντας χέρι·
«Χαμένα τά 'χεις, ἀδερφέ· μὰ δὲ σοῦ πρέπει ἐσένα
»ἡ τρέλλα ἀφτή. Ἔχε ἀπομονή, καὶ μ' ὅλη σου τὴν πίκρα
»μὴ θὲς ἀπὸ φιλότιμο μὲ πιὸ καλύτερό σου
»νὰ χτυπηθεῖς, τὸν Ἕχτορα, ποῦ τόνε τρέμουν κι' ἄλλοι.
»'Αφτὸν καὶ τοῦ Πηλέα ὁ γιὸς σ' τὴ δοξοδῶτρα μάχη
»νὰ σμίξει ἐδείλιαε, ποῦ 'ναι σου πολὺ πιὸ παλικάρι.
»Μὰ ἄμε ἐσὺ τώρα κάτσ' ἐκεῖ μὲ τοὺς συντρόφους, κι' ἄλλον
»ἐμεῖς μ' ἀφτὸν θὰ βγάλουμε νὰ πρωταγωνιστήσει.
»Κι' ὅσο κι' ἂν εἶναι ἀτρόμητος καὶ φόνο δὲ χορταίνει,
»χαίροντας τὸ πλεβρό, θαρρῶ, θὰ γήρει, πρῶτ' ἂ σώσει
»γιερὸς νὰ φύγει ἀπ' τὴ σφαγὴ κι' ἀπ' τὸ κονταροχτύπι.»
Μ' ἀφτὰ τὰ λόγια τ' ἀδερφοῦ τοῦ γύρισε τὴ γνώμη,
τὶ εἶπε σωστά· κι' ἀκούει ἐκιός. Κι' οἱ παραγιοὶ κατόπι
τοῦ πῆραν τὴν ἀρματωσὰ χαρούμενοι ἀπ' τοὺς ὤμους.
Τότες σηκώθη ὁ Νέστορας σ' τὴ μέση καὶ τοὺς εἶπε·
«Ὦ τί κακὸ ποῦ πλάκωσε μεγάλο τὴν πατρίδα!
»Βαριὰ θὰ θρήναε ὁ Πηλιᾶς, ὁ γέρο ἀλογολάτης,

»τῶν Μυρμιδόνων ρήτορας καὶ γνωμοδότης ἄξιος,
»ποῦ 'χαιρε τόσο σπίτι του ρωτῶντάς με μιὰ μέρα,
»καὶ μάθαινε κάθ' 'Αχαιοῦ τὴ φύτρα, τὴν πατρίδα·
»τώρα ὅλοι ὀμπρὸς σ' τὸν Ἕχτορα νὰ μάθει πῶς ζαρώνουν,
»πολλὲς φορὲς θὰ σήκωνε σ' τὸν οὐρανὸ τὰ χέρια,
»νὰ κατεβεῖ ἀπ' τὰ στήθια του νεκρὴ ἡ ψυχὴ σ' τὸν Ἅδη.
»Αἶ νιὸς κι' ἂς εἴμουν, Δία μου κι' ἐσὺ 'Αθηνᾶ κι' 'Απόλλο,
»σὰν τότ' ἀπὰς ποῦ σ' τὸ γοργὸ Κελάδο συναγμένοι
»χτυπιοῦνταν κονταρόπλιστοι 'Αρκάδες καὶ Πυλιῶτες,
»ἐκεῖ ποῦ τρέχει ὁ Γιάρδανος, κοντὰ σ' τῆς Φιᾶς τὸ κάστρο.
»'Εκείνων πρωταγωνιστὴς στεκούντανε ὁ Ρεφτάλιος,
»ἰσόθεος παλικαρᾶς, σ' τοὺς ὤμους του φορῶντας
»τ' 'Αρήθου τὴν ἀρματωσὰ, ποῦ τοῦ 'χαν παρανόμι
»βγαλμένα οἱ ἄντρες ροπαλᾶ κι' οἱ λιγερὲς γυναῖκες·
»τὶ δὲν πολέμαε μὲ μακριὰ κοντάρια ἢ μὲ δοξάρι,
»μόνε μὲ ρόπαλο ἔσπαζε τοὺς λόχους σιδερένιο.
»Σκότωσ' ἀφτὸν μὲ μπαμπεσιὰ, ὄχι ἀπ' ἀντριὰ, ὁ Λυκοῦργος,
»σ' ἕνα στενὸ, ὅπου ἀπ' τὴ σφαγὴ ὁ σιδερένιος ὄγκος
»δὲν τόνε γλύτωσε, τὶ πρὶν προφταίνει καὶ σ' τὴ μέση
»κρυφὰ ὁ Λυκοῦργος τὸν τρυπᾷ, κι' ἀνάσκελα τὸν στρώνει·
»καὶ πῆρέ του ἔτσι τ' ἅρματα ποῦ τοῦ 'χε δώσει ὁ Ἄρης.
»'Αφτά 'χε κι' ἔβγαιν' ἔπειτα σ' τὸ πανηγύρι τ' Ἄρη·
»καὶ σπίτι του σὰ γύρισε, τὰ δίνει τοῦ Ρεφτάλιου,
»τ' ἀγαπητοῦ του παραγιοῦ, νὰν τὰ φοράει σ' τὴ μάχη.
»Μ' ἀφτὰ ὁ Ρεφτάλιος τ' ἅρματα χαλκοπλισμένος τότες,
»κάθ' ἀρχηγοῦ τοῦ φώναζε νὰ βγεῖ νὰ πολεμήσουν·
»κι' ἀφτοὶ φοβοῦνταν, ἔτρεμαν, μηδὲ κανεὶς τολμοῦσε.
»Μὰ ἐγὼ μοῦ τό 'πε μου ἡ καρδιὰ νὰ πάω νὰν τὸν χτυπήσω
»ἀπ' ἀψηφιά μου· εἴμουν μαθὲς πιὸ νιὸς σ' τὰ χρόνια ἀπ' ὅλους.
»Καὶ βγῆκα ἐγὼ, καὶ μοῦ 'δωκε νίκη τοῦ Δία ἡ κόρη.
»Ἄλλο ἄντρα ἐγὼ δὲ σκότωσα πιὸ δυνατὸ ἢ μεγάλο,
»τὶ ἐδῶ κι' ὡς πέρα κοίτουνταν μακρὺς, ξεκαρφωμένος.
»Νιὸς ἔτσ' ἀκόμ' ἂς εἴμουνα, τὰ κότσ' ἂς μοῦ βαστοῦσαν!

»δὲ θ' ἄργιε τότ' ὁ Ἕχτορας νὰ δεῖ κοντάρι ὀμπρός του.
»Μὰ ἀπὸ τὰ σᾶς κι' ὅσοι εἴσαστε τῶν Ἀχαιῶνε οἱ πρῶτοι,
»κανεὶς τὸν Ἕχτορα ὄρεξη δὲν ἔχει ν' ἀντικρύσει.»
Ἔτσι τοὺς μάλωσε, κι' ἐννιὰ σηκώνουνται ὅλοι ὅλοι.
Σηκώθη ἀπ' ὅλους πρὶν πολὺ ὁ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνος,
κατόπι τοῦ Τυδέα ὁ γιὸς, ὁ ἄφοβος Διομήδης,
κατόπι οἱ Αἴϊδες οἱ διὸ, ψημένα παλικάρια,
κατόπι ὁ ἄξιος Δομενιᾶς, μαζὶ κι' ὁ παραγιός του
Μηριόνης, ἰσοδύναμος τοῦ θνητοφάγου τ' Ἄρη·
ὁ Βρύπυλος κατόπι, γιὸς καμαρωτὸς τοῦ Βαίμου·
ὄρθιος κι' ὁ Θόας σκώθηκε κι' ὁ γνωστικὸς Λυσσέας.
Ἀφτοὶ ὅλοι μὲ τὸν Ἕχτορα νὰ χτυπηθοῦν ζητοῦσαν.
Μὰ τοὺς ξανάπε ὁ Νέστορας, ὁ γέρο ἀλογολάτης·
«Λαχνὸ ὅλοι τώρα ὡς σ' τὸ στερνὸ νὰ βγάλτε, κι' ὅπιου πέσει·
»γιατὶ ἀπὸ δάφτον μοναχὰ θὰ δοῦν καλὸ οἱ δικοί μας,
»καὶ δὲ θὰ μετανιώσει το κι' ἀτός του, μὸν ἂς ἔρθει
»πρῶτα γιερὸς μὲ τὸ καλὸ ἀπ' τὸν ἀγῶνα πίσω.»
Εἶπε, κι' ἀπό 'να ἀφτοὶ λαχνὸ σημάδεψαν, καὶ μέσα
τοὺς ρήχνουν σ' τὴν περκεφαλιὰ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου.
Καὶ τότες ὅλος ὁ στρατὸς θερμοπερικαλιέται
κι' ἀνασηκώνει σ' τοὺς θεοὺς τὰ χέρια· κι' ὁ καθένας
εἶπε ξανάπε, τὰ πλατιὰ κοιτάζοντας οὐράνια·
«Δία πατέρα, ὁ Αἴας μας νὰ λάχει γιὰ ὁ Διομήδης,
»γιὰ ἀτός του τῆς πολύχρυσης ὁ βασιλιᾶς Μυκήνας.»
Εἶπαν· κι' ὁ Νέστορας τοὺς σιεῖ. Κι' ἀπ' τὴν περκεφαλαία
ὄξω ὁ λαχνὸς πετάχτηκε ποῦ κι' οἱ ἴδιοι ἀποθυμοῦσαν,
τοῦ Αἴα. Τότες σ' τὴ γραμμὴ παντοῦ τὸν πῆγε ὁ κράχτης,
καὶ σ' τὰ δεξὰ τὸν ἔδειχνε σ' τοὺς βασιλιάδες ὅλους·
κι' ἀφτοὶ σὰν δὲν τὸν γνώριζαν, ὄχι εἶπαν ἕνας ἕνας.
Μὰ δείχνοντάς τον σ' τὴ γραμμὴ παντοῦ, σὰν ἦρθε τέλος
σ' ἐκεῖνον ποῦ τὸν χάραξε καὶ σ' τὴν περκεφαλαία
τὸν εἶχε βάλει, σ' τὸ λαμπρὸ τὸν Αἴα, τότε ἁπλώνει
τὸ χέρι ὁ Αἴας — πάει κοντὰ καὶ τοῦ τὸν δίνει ὁ κράχτης —

τὶ μὲ χαρὰ τὸν γνώρισε, σὰν τοῦ 'δε τὸ σημάδι.
Καὶ χάμου ὀμπρὸς σ' τὰ πόδια του τόνε πετάει καὶ κράζει·
«Δικός μου, ἀδρέφια μου, ὁ λαχνός! Κι' ἔχω κι' ἐγὼ μεγάλη
»χαρά, γιατὶ τὸν Ἕχτορα, θαρρῶ, θὰν τὸν νικήσω.
»Μὰ ἐλᾶτε, ἐγὼ ὅσο τ' ἄρματα χαλκοφορῶ τῆς μάχης,
»ἀρχίστ' ἐσεῖς παράκληση σ' τὸ γιὸ τοῦ Κρόνου Δία,
»σιγὰ ἀφτοῦ ποῦ 'στε, μὴ τυχὸν κι' οἱ Τρῶες καταλάβουν . . .
»ἢ κι' ἀνοιχτά, τὶ πιὸν ἐδῶ θὰ φοβηθοῦμε κι' ὅλας;
»Μὲ ἀντριὰ δὲ μὲ τσακάει κανεὶς — κι' ἂς θέλει, ἐγὼ ἂ δὲ θέλω —
»μήτε μὲ τέχνη, τὶ θαρρῶ κι' ἐγὼ δὰ τόσο ἀνάξιος
»δὲ βγῆκα, δὲ μεγάλωσα, σ' τὴ Σαλαμῖνα πέρα.»
Εἶπε· κι' αὐτοὶ προσέφκουνταν σ' τὸ γιὸ τοῦ Κρόνου Δία,
κι' εἶπαν ξανάπαν, τὰ πλατιὰ κοιτάζοντας οὐράνια·
«Δία πατέρα, π' ἀψηλὰ ὁρίζεις ἀπ' τὴν Ἴδα,
»μεγάλε, μυριοδόξαστε! τοῦ Αἴα δῶσ' του νίκη,
»καὶ βόηθησέ τον ζηλεφτὸ καμάρι νὰ κερδίσει·
»μὰ ἂν καὶ τὸν Ἕχτορ' ἀγαπᾷς, τὴ συλλογή του ἂν ἔχεις,
»κἂν ἴση δῶσ' τους καὶ τῶν διὸ τὴ δύναμη καὶ δόξα.»
Εἶπαν· κι' ἐκεῖνος ζώνουνταν τ' ἀστραφτερὰ ἄρματά του.
Καὶ ὅλη πιὰ τὴν ἀρματωσιὰ σὰ φόρεσε σ' τὸ σῶμα,
χοίμηξε τότε — ὁ γίγας λὲς σὰ νὰ ροβόλαε Ἄρης,
ποῦ πάει σ' ἀντρῶνε πόλεμο, ἀντρῶν ποῦ σπρώχνει ὁ Δίας
μὲ λύσσα γιὰ νὰ χτυπηθοῦν ἀμάχης σπλαχνοφάγας·
γίγας κι' ὁ Αἴας ἔτσι ὁρμᾷ, τῶν 'Αχαιῶνε ὁ πύργος,
κι' ἄγριες σπιθόχυνε ματιές, καὶ μ' ἀνοιχτὰ ἀπὸ κάτου
δρασκέλαε πόδια, σείνοντας μακρόδρομο κοντάρι.
Κι' οἱ Δαναοὶ καμάρωναν θωρῶντας, μὰ τῶν Τρώων
τὰ ἤπατα ὅλων φοβερὴ τοὺς τά 'κοψε τρομάρα·
κι' ἀκόμα καὶ τοῦ Ἕχτορα χτύπαε ἡ καρδιὰ σ' τὰ στήθια,
μιὰς ὅμως κι' ἀντροκάλεσε, πάει, τέλιωσε, δὲν εἶχε
πιὰ νὰ κωλώσει ἢ νὰ χωθεῖ σ' τ' ἀσκέρι ξαναπίσω.
Κι' ἀσπίδα ὁ Αἴας πλάκωσε σὰν πύργο κουβαλῶντας
ὥρια, χαλκένια, ἐφτάβοϊδη, ποῦ τοῦ 'δεσε μὲ τέχνη

ὁ Φτιάστης, ὁ πιὸ ξακουστὸς πετσᾶς, τῆς Ὕλης θρέμμα·
ποῦ τοῦ 'φτιασε ἑφτατόμαρη ἀπὸ καλοθρεμμένους
τάβρους ἀσπίδα, μ' ὄγδοη λάμα χαλκοῦ ἀπὸ πάνου·
μ' ἀφτὴ σ' τὰ στήθια του μπροστά, τὸν Ἕχτορα ζυγώνει
σιμὰ σιμά, καὶ στέκεται κι' ἀρχίζει τὶς φοβέρες·
«Ἕχτορα, τώρα πιὰ ἄλαθα θὰ δεῖς μὲ μόνο μόνος
»σὰν τί κοντάρια ἔχουν ἐδῶ κι' οἱ Δαναοὶ σ' τὸν κάμπο,
»καὶ δίχως λοχοσπάστορα, λιοντόκαρδο 'Αχιλλέα.
»Μὰ ἀφτὸς σ' τὰ ταξιδιάρικα φιγουρωτὰ καράβια
»κάθεται ἀργός, τὶ χόλιασε τοῦ βασιλιᾶ 'Αγαμέμνου·
»μὰ νὰ σοῦ βγοῦμε ἐδῶ 'μαστε, σὰν τέτιους ποῦ γυρέβεις,
»πολλοί, ὅσους θές. Μὸν ἄρχιζε τὴ μάχη καὶ τοὺς χτύπους.»
Τότες τοῦ λέει κι' ὁ Ἕχτορας, τοῦ γέρου ὁ γιὸς Πριάμου·
«Αἴα, θεόσπαρτ' ἀρχηγέ, τοῦ Τελαμῶνα θρέμμα,
»μὴ μὲ τρομάζεις, καὶ παιδὶ δὲν εἶμαι ἐγὼ ἢ γυναῖκα
»ἀθώα, π' ἅρματα ποτὲς δὲν ἔπιασε σ' τὸ χέρι.
»'Εγὼ καλὰ τὸν πόλεμο, καλὰ τοὺς φόνους ξέρω·
»ξέρω δεξά, ξέρω ζερβὰ νὰ στρίβω τ' ἀργασμένο
»τομάρι ποῦ γιερόπετσο τὸ κουβαλάω σ' τὶς μάχες.
»Μέσ' σ' τῶν γοργῶν ξέρω ἁμαξῶν νὰ χύνουμαι τ' ἀνάστα,
»ξέρω πεζὸς καὶ τὸ χορὸ τ' ἄγριου νὰ πιάνω τ' Ἄρη.
»Νὰ σὲ φυλάξω ὅμως κρυφὰ καὶ νὰ σὲ φάω δὲ θέλω,
»τέτιος κι' ἂς εἶσαι· ὀρθάνοιχτα θὰ ρήξω, ἂ σὲ πετύχω.»
Εἶπε, καὶ σιῶντας ἔρρηξε τὸ γλήγορο κοντάρι,
καὶ τὴν πελώρια τοῦ βαρεῖ ἑφτάβοϊδή του ἀσπίδα,
ἄκρη ἄκρη ἀπὰς σ' τὴν ὄγδοη χαλκοφτιασμένη δίπλα.
Ἔξη περνάει ὁ ἄλιωτος χαλκὸς καὶ κόφτει δίπλες,
καὶ στέκει σ' τὸ στερνὸ πετσί. Τότ' ὁ θεοσπαρμένος
Αἴας κατόπι τίναξε τὸ στομωτὸ κοντάρι,
καὶ χτύπησε τοῦ Ἕχτορα τὴν ἴσια ὁλοῦθ' ἀσπίδα.
Καὶ τὸ γιερὸ ὅπλο τοῦ περνᾷ τὴ φωτοβόλα ἀσπίδα
καὶ σ' τὰ τσαπράζα χώνεται τὰ μαστροδουλεμένα
κι' ἴσα τὸ ροῦχο ἐκεῖ κοντὰ τοῦ σκίζει σ' τὸ λαγγόνι·

μά' γηρε άφτὸς καὶ σώθηκε ἀπ' τὸν πικρόνε χάρο.
Τότ' ἔσηραν κι' διὸ μαζὶ τὰ δέφτερα κοντάρια
καὶ ρήχτηκαν· λὲς εἴτανε λιοντάρια σαρκοφάγα
γιὰ ἄγρια γουρούνια, π' ἀχαμνὴ δὲν εἶναι ὁ δύναμή τους.
Κι' ὁ Ἕχτορας τ' ἀκόντισε σ' τὴ μέση τὴν ἀσπίδα,
μὰ δὲν τὴν ἔσκισε ὁ χαλκὸς, μὸν στράβωσέ του ἡ μύτη.
Κι' ὁ Αἴας τὴν ἀσπίδα του πηδάει καὶ τοῦ καρφώνει,
κι' ἀφτὴ ἴσα πέρα διάβηκε, ἡ μύτη — κι' ἐνῷ ὁρμοῦσε
πίσω ξανὰ τὸν ἄμπωξε — καὶ κόφτοντας τοῦ πῆγε
ὡς σ' τὸ λαιμὸ, κι' ἀνάβρυζε μαβρόθολο τὸ αἷμας.
Ὅμως τὴ μάχη ὁ Ἕχτορας δὲν παραιτοῦσε κι' ἔτσι·
μὸν κώλωσε καὶ πέτρα ἁρπᾷ μὲ τὸ χοντρό του χέρι
ποῦ 'ταν σ' τὸν κάμπο κατὰ γῆς, μάβρη τραχιὰ μεγάλη·
μ' ἀφτὴ τοῦ Αἴα βάρεσε τὴν ἑφταπέτσα ἀσπίδα
σ' τὴ μέση, ἀπὰς σ' τὸν ἀφαλὸ, κι' ἄχησε γύρω ὁ βρόντος.
Τότες κι' ὁ Αἴας ἄδραξε μιὰ πιὸ πολὺ μεγάλη
κοτρῶνα, καὶ τὴν ἔσφιξε στριφογυρίζοντάς την
μὲ δύναμη ὡς ἀπάνου ἐκεῖ. Κι' ὡς μέσα τὴν ἀσπίδα
τοῦ 'σκισε τὸ μυλόπετρο λιθάρι, καὶ κλονᾷ του
τὰ γόνατα· κι' ἀνάσκελα ξαπλώθη κουτουλῶντας
μὲ τὴν ἀσπίδα. Ὅμως ἐφτὺς τὸν σήκωσ' ὁ 'Απόλλος.
Καὶ τότες πιὰ θὰ ζύγωναν νὰ σπαθολιανιστοῦνε,
μὸν νά! διὸ κράχτες — τῶν θεῶν κι' ἀντρῶν μαντατοφόροι —
ἦρθαν, τῶν Τρώων ἕνας τους, τῶν 'Αχαιῶν ὁ ἄλλος,
κι' οἱ διό τους γνωστικοί, ὁ βαθὺς Ταρθύβης κι' ὁ Νιδαῖος.
Κ' ἀνάμεσά τους τὰ ραβδιὰ σηκώσανε, καὶ πρῶτος
εἶπε ὁ Νιδαῖος, ποῦ πολλὲς τοῦ 'ξερε ὁ νοῦς σοφίες·
«Σώνει, παιδιά μου, ἀφίστε πιὰ καὶ μὴ σπαθοχτυπιέστε,
»τὶ καὶ τοὺς διὸ σᾶς ἀγαπᾷ ὁ 'Ελυμπίσος Δίας,
»ἄξιοι κι' οἱ διό σας· τοῦτο δὰ καὶ τὸ κατέχουμ' ὅλοι.
»Νυχνώνει τώρα· σὰν καλὸ ν' ἀκοῦμε καὶ τὴ Νύχτα.»
Τότες ὁ Αἴας τ' ἀπαντᾷ, ὁ γιὸς τοῦ Τελαμῶνα·
«Νιδαῖε, ἀφτὰ τοῦ Ἕχτορα κοπιάστε νὰν τὰ πεῖτε·

»τί άφτὸς μᾶς ἀντροκάλεσε νὰ βγοῦμε του ὅλοι οἱ πρῶτοι.
»Ἂς κάνει ἀρχή· ὄχι δὲ θὰ πῶ, ἂν πρῶτ' ἀφτὸς θελήσει.»
Τότ' ὁ λεβέντης Ἕχτορας τ' ἀπάντησε διὸ λόγια·
«Αἴα, ἀφοῦ σοῦ 'δωκε ὁ θεὸς κορμοστασὰ, ἀντριωσύνη,
»καὶ γνώση (κι' εἶσαι σ' τ' ἅρματα τῶν 'Αχαιῶν ὁ πρῶτος),
»τώρα τὴ μάχη ἂς πάψουμε, τὶς λαβωσιὲς, τοὺς χτύπους,
»—σήμερις· ἔπειτα ξανὰ χτυπιούμασθε ὡς ποῦ ὁ Δίας
»νὰ μᾶς χωρίσει, κι' ἕνας μας τὴ νίκη νὰ κερδίσει·
»τώρα νυχτώνει, σὰν καλὸ ν' ἀκοῦμε καὶ τὴ Νύχτα —
»κι' ἐσὺ σ' τὰ πλοῖα πήγαινε καὶ καλοκάρδισ' ὅλους,
»κι' ἀπ' ὅλους πρῶτα τοὺς δικοὺς καὶ τοὺς συντρόφους ποῦ 'χεις,
»καὶ πάλι ἐγὼ μέσ' σ' τὸ καστρὶ τοῦ βασιλιᾶ Πριάμου
»ὅλων θὰ γιάνω τὴν καρδιὰ, κι' ἀντρῶν καὶ γυναικῶνε,
»ποῦ σ' τοὺς θεοὺς θὰ πρόσπεσαν, τὶ τρέμουν μήπως πάθω.
»Κι' ἔλα ἕνα δῶρο ξακουστὸ ἂς δώσουμ' ἕνας τ' ἄλλου,
»ποῦ κάθε Τρῶας κι' 'Αχαιὸς νὰ πεῖ σὰν τέτια λόγια·
»'Πρῶτα ναὶ μὲν πολέμησαν ψυχόφαγη ἀπ' ἀμάχη,
»'ὅμως μ' ἀγάπη χώρισαν κατόπι φιλιωμένοι.'»
Εἶπε, καὶ μιὰ ἀσημόκαρφη πάει καὶ τοῦ δίνει σπάθα
μὲ τὸ καλόκοφτο λουρὶ καὶ μὲ φηκάρι ἀντάμα·
κι' ὁ Αἴας ζώνη τοῦ 'δωκε κοκκινολαμπρισμένη.
Ἔτσι λοιπὸν σὰ χώρισαν, γυρνᾷ σ' τ' ἀσκέρι ὁ ἕνας
τῶν 'Αχαιῶν, κι' ὁ Ἕχτορος πῆρε τὸ δρόμο πίσω
κατὰ τῶν Τρώων τοὺς σωρούς. Καὶ χάρηκαν οἱ Τρῶες
ἅμα τὸν εἶδαν ζωντανὸ κι' ἀκέριο νὰ ζυγώνει,
σῶο ἀπ' τοῦ Αἴα τὴν ὀργὴ καὶ τ' ἄπιαστα τὰ χέρια.
Καὶ σ' τὸ καστρὶ τὸν πήγαιναν — πῶς ζοῦσε δυσπιστῶντας.
Κι' ἐκεῖθες πάλε οἱ Δαναοὶ τὸ παινεμένονε Αἴα
τὸν πήγαιναν σ' τοῦ βασιλιᾶ χαρούμενο ἀπ' τὴ νίκη.
Καὶ σ' τὰ καλύβια φτάνοντας τοῦ βασιλιᾶ 'Αγαμέμνου,
ἐφτὺς σ' τὸν παντοδύναμο τοῦ Κρόνου γιό 'να βόδι
ὁ γιὸς τ' 'Ατρέα ἀσερνικὸ πεντάχρονο τοὺς σφάζει.
Καὶ γδέρνουν το, τὸ συγυρνοῦν, τὸ ξεσπλαχνίζουν ὅλο,

λιανίζουν το μὲ προσοχή, σ' τὶς σοῦγλες τὸ περνοῦνε,
τὸ ψήνουν ὄμορφα ὄμορφα, κι' ἀπ' τὴ φωτιὰ τὸ βγάζουν.
Καὶ τὴ δουλιὰ σὰν τέλιωσαν καὶ τοίμασαν τραπέζι,
τρῶν, καὶ δὲ λείπει τίποτα ποῦ νὰ ζητᾷ ἡ καρδιά τους.
Καὶ μὲ τ' ἀπάκια ὁλάκερα τὸν Αἴα ὁ 'Αγαμέμνος,
τ' 'Ατρέα ὁ πρωταφέντης γιὸς, τόνε πρωτοτιμοῦσε.
Κι' ἔπειτα πιὰ σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
ἄρχισ' ὁ γέρο Νέστορας νὰ δασκαλέβει πρῶτος,
π' ἀπ' ὅλων πιὸ καλὰ καὶ πρὶν τοῦ 'βγαινε πάντα ἡ γνώμη.
'Αφτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τοὺς μίλησ' ἔτσι κι' εἶπε·
«Τ' 'Ατρέα γιὲ κι' οἱ ἄλλοι ἐσεῖς τῶν 'Αχαιῶνε ἀρχόντοι,
»πολλοὶ μαθὲς πυκνόμαλλοι πέσανε 'Αργῖτες τώρα,
»π' ἀφτοῦ ποῦ τρέχει ὁ Σκάμαντρος καὶ τ' ὄμορφό του ρέμα
»μ' αἷμά τους μάβρο πότισε ὁ λυσσασμένος Ἄρης
»τοὺς κάμπους γύρω, κι' οἱ ψυχὲς κατέβηκαν σ' τὸν Ἅδη.
»Γι' ἀφτό 'ναι ἀνάγκη σύνταχα νὰ πάψεις τοὺς πολέμους,
»καὶ πᾶμ' ἐμεῖς καὶ τοὺς νεκροὺς μὲ βόδια καὶ μουλάρια
»φέρνουμε καὶ τοὺς καῖμ' ἐδῶ, καὶ σ' τὴ φωτιὰ τριγύρω
»μνημοῦρι ἕνα ἀξεχώριστο ἂς φτιάσουμε, γυρνῶντας
»πέρα ἀπ' τὸν κάμπο· καὶ κοντὰ ἀψηλοπύργια ἀμέσως
»ἂς χτίσουμε, διαφέντεμα δικό μας καὶ τῶν πλοίων.
»Καὶ πόρτες ἂς τοὺς βάλουμε μαστορικὰ δεμένες,
»ποῦ μέσα νά 'χει ἀπ' τὰ πορτιὰ τῶν ἀμαξῶνε δρόμο.
»Κι' ἀπ' ὄξω ἂς σκάψουμε βαθὺ χαντάκι ὀμπρὸς σ' τοὺς πύργους,
»ποῦ νὰ μᾶς σώζει τὸ στρατὸ καὶ τ' ἄλογα τριγύρω,
»μπὰς καμιὰν ὥρα ὁ πόλεμος βαρήνει τῶν ὀχτρῶνε.»
Ἔτσ' εἶπε, κι' εἶπαν μάλιστα οἱ βασιλιάδες ὅλοι.
Κι' εἶχαν ἀντίκρυ συντυχιὰ σ' τὸ κάστρο ἀπάνου οἱ Τρῶες
πυκνὴ μυριόφωνη, μπροστὰ σ' τοῦ βασιλιᾶ τὸν πύργο.
Καὶ πρῶτος πιάνει ὁ φρόνιμος 'Αντήνορας τὸ λόγο·
«'Ακοῦστε, Τρῶες καὶ βοηθοὶ, κι' ἀκοῦστέ με, Δαρδάνοι,
»γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μου ἡ καρδιὰ προστάζει μέσ' σ' τὰ στήθια.
»'Ομπρός ! ἐλᾶτε, σ' τοὺς ὀχτροὺς Λενιὼ μαζὶ καὶ πρᾶμα

»δῶστε κι' ἄς φέβγουν, τὶ ρητοὺς τώρ' ἀθετῶντας ὅρκους
»τοὺς πολεμᾶμε· συφορὲς γι' ἀφτὸ μᾶς ἀπαντέχουν.»
Εἶπε καὶ κάθησε. Ἔπειτα σηκώθη ἀπάνου ὁ Πάρης,
τῆς ὀμορφόμαλλης Λενιῶς ὁ ζηλεμένος ἄντρας.
Ἀφτὸς γυρνάει καὶ τ' ἀπαντᾷ διὸ φτερωμένα λόγια·
«Ἀντήνορα, ὅσα τώρα λὲς δὲν εἶναι φίλου λόγια·
»σοῦ ξέρει κι' ἄλλη πιὸ καλὴ νὰ κόψει ὁ νοῦς σου γνώμη.
»Μὰ ἂν τέτιο λόγο ἀληθινὰ τὸν λὲς μὲ τὰ σωστά σου,
»τότες θὰ πεῖ οἱ ἀθάνατοι πῶς σ' ἔχουν ξεμωράνει.
»Μὰ θὰ λαλήσω τώρα ἐγὼ ἐδῶ μπροστὰ σ' τοὺς Τρῶες·
»νά! τὸ κηρύχνω ὀρθὰ κοφτά, γυναῖκα ἐγὼ δὲ δίνω!
»ὅμως τὸ πρᾶμα ὁσό 'φερα σ' τὴν Τροία ἀπ' τ' Ἄργος, ὅλο
»τὸ δίνω, κι' ἀπ' τὸ σπίτι μου νὰ βάλω κι' ἄλλο ἀκόμα.»
Ἔτσ' εἶπε ἀφτὸς καὶ κάθησε. Κι' ὁ Πρίαμος κατόπι
σηκώθηκε, ἄντρας μὲ μιαλὸ ἰσόβαρο τοῦ Δία.
Ἀφτὸς μὲ λόγια φρόνιμα τοὺς μίλησ' ἔτσι κι' εἶπε·
«Ἀκοῦστε, Τρῶες καὶ βοηθοί, κι' ἀκοῦστέ με, Δαρδάνοι,
»γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μου ἡ καρδιὰ προστάζει μέσ' σ' τὰ στήθια.
»Τώρα σὰν πρὶν πηγαίνετε νὰ φᾶτε μέσ' σ' τὴ χώρα,
»κι' ἀπὲ σ' τὶς βάρδιες ὅλοι σας! καὶ ξάγρυπνοι ὅλη νύχτα.
»Κι' ἄς σήρει ὁ κράχτης τὴν ἀβγὴ σ' τὰ βαθουλὰ καράβια
»νὰ πεῖ σ' τ' Ἀτρέα τοὺς διὸ γιούς, Μενέλα κι' Ἀγαμέμνο,
»τί λέει ὁ Πάρης ποῦ γι' ἀφτὸν πρωτάρχισε ἡ διαμάχη·
»κι' ἄς ρήξει τεχνικὰ κι' ἀφτὸ τὸ λόγο, ἂ θὲν νὰ πάψουν
»τὸν κακοκράχτη πόλεμο, ὡς ποῦ τοὺς σκοτωμένους
»νὰ κάψουμε· ἔπειτα ξανὰ χτυπιούμαστε, ὥστε ὁ Δίας
»νὰ μᾶς διαλύνει, κι' ἕνας μας τὴ νίκη νὰ κερδίσει.»
Εἶπε· κι' ἐφτὺς τὸν ἄκουσαν, κι' ὄχι κανεὶς δὲν εἶπε.
Καὶ πῆγε ὁ κράχτης τὸ πουρνὸ σ' τὰ μελανὰ καράβια
καὶ βρῆκέ τους σὲ συνταχιά, τοὺς πολεμοφημένους
Ἀργῖτες, δίπλα σ' τ' ἀκρινὸ τοῦ βασιλιᾶ καράβι.
Κι' εἶπε, σ' τὴ μέση στέκοντας, ὁ βροντολάλος κράχτης·
«Τ' Ἀτρέα γιοί, κι' οἱ ἄλλοι ἐσεῖς τῶν Ἀχαιῶνε ἀρχόντοι,

»μ' ἔστειλε ὁ Πρίαμος νὰ πῶ κι' οἱ ἄλλοι οἱ ἀντριωμένοι
»Τρῶες — ἂ σᾶς βολεῖ κι' ἐσᾶς καὶ δὲ σᾶς πολυνιάζει —
»τί λέει ὁ Πάρης ποῦ γι' ἀφτὸν πρωτάρχισε ἡ διαμάχη.
»Ὅλο τὸ πρᾶμα ὁσό 'φερε μέσ' σ' τὰ γοργὰ καράβια
»σ' τὴν Τροία — ποῦ ἔτσι ἡ θάλασσα νά θε τὸν πνίξει πρῶτα! —
»τὸ δίνει, κι' ἀπ' τὸ σπίτι του σᾶς βάζει κι' ἄλλο ἀκόμα·
»τὸ τέρι ὅμως τ' ἀπάρθενο τοῦ ξακουστοῦ Μενέλα
»λέει δὲν τὸ δίνει, ὡς τόσο ἐμεῖς τὸν βιάζουμε, δὲ φταῖμε.
«Κι' ἀκόμη ἀφτὸ μὲ πρόσταξε νὰ πῶ· νὰ πάψτε, ἂ θέτε,
»τὸν κακοκράχτη πόλεμο, ὡς ποῦ τοὺς σκοτωμένους
»νὰ κάψουμε, ἔπειτα ξανὰ χτυπιούμαστε, ὥστε ὁ Δίας
»νὰ μᾶς διαλύνει, κι' ἕνας μας τὴ νίκη νὰ κερδίσει.»
Εἶπε· κι' ἐκεῖνοι σώπασαν δίχως νὰ βγάζουν λέξη.
Μὰ μὲ καιρὸ τοὺς λάλησε ὁ θαρρετὸς Διομήδης·
«Τώρα ὄχι! ἂς μὴ δεχτεῖ κανεὶς τοῦ Πάρη μήτε πρᾶμα
»μήτε Λενιώ. Ὁλοφάνερο, ὅσο κι' ἁπλὸς ἂν εἶσαι,
»πῶς τώρα οἱ Τρῶες μπλέξανε μέσ' σ' τοῦ χαμοῦ τὰ δίχτια.»
Εἶπε· καὶ ζητωκράβγασαν μὲ μιὰ φωνὴ οἱ 'Αργῖτες,
τὶ μὲ καμάρι τ' ἄκουσαν τὰ λόγια τοῦ Διομήδη.
Τότες τοῦ κράχτη τ' ἀπαντᾷ ὁ βασιλιᾶ 'Αγαμέμνος·
«Νιδιέ, νά! ἀκοῦς καὶ μόνος σου τῶν 'Αχαιῶν τὸ λόγο,
»τί κρένουν· τὸ λοιπὸν κι' ἐγὼ τὰ ἴδια ἀποφασίζω.
»Μὰ τὸ νὰ κάψτε τοὺς νεκροὺς, ἀμπόδια δὲ σᾶς βάζω·
»τὶ μιὰς καὶ πάει ὁ ἄθρωπος, : τί βλάφτει χέρι χέρι
»νὰ μερωθεῖ τὸ λείψανο μὲ τῆς φωτιᾶς τὴ χάρη;
»Καὶ τ' ὅρκου ἂς εἶναι μάρτυρας ὁ 'Ελυμπίσος Δίας!»
Εἶπε, κι' ὑψώνει τὸ ραβδὶ σ' τοὺς ἀθανάτους ὅλους.
Κι' ὁ κράχτης πίσω μίσεψε κατὰ τῆς Τριᾶς τὸ κάστρο,
καὶ σ' τὴν πλατέα ἀφτοί 'τανε, οἱ Τρῶες, συναγμένοι
ὅλοι μαζὶ, καὶ κάθουνταν, τὸν κράχτη καρτερῶντας
πότε νὰ φτάσει. Κι' ἔρχοντας ὡς σ' τὴν πλατέα ὁ κράχτης,
καταμεσῆς τους στέκεται καὶ δίνει τὰ μαντᾶτα.
Κι' ἐκεῖνοι ἐφτὺς σὰν τ' ἄκουσαν, τὰ σύνεργα τοιμάζουν,

νὰ πᾶν νὰ φέρουν τοὺς νεκρούς, κι᾽ ἄλλοι νὰ κόψουν ξύλα.
Κι᾽ ἐκεῖθε ἀπ᾽ τὰ καλόθρονα οἱ Ἀχαιοὶ καράβια
στέλναν νὰ φέρουν τοὺς νεκρούς, κι᾽ ἄλλους νὰ πᾶν γιὰ ξύλα.
Κι᾽ ἀπὲ σὰν πρωτοχρύσωνε ὁ Ἥλιος τὰ χωράφια,
κι᾽ ἀπ᾽ τοῦ Ὠκεανοῦ βαθιὰ τ᾽ ἀγαλιοδρόμο κῦμα
ἀνέβαινε σ᾽ τὸν οὐρανό, τότ᾽ ἔσμιγαν οἱ διό τους.
Καὶ ! ποῦ κανεὶς τὸν καθ᾽ ἐκεῖ νεκρὸ νὰ ξεδιαλύνει,
μὸν μὲ νερὸ ξεπλαίνοντας τὶς ματωμένες σάρκες,
χύνοντας δάκρια πύρινα, τοὺς φόρτωναν σ᾽ τ᾽ ἀμάξια.
Ὅμως νὰ κλαῖνε ὁ Πρίαμος δὲν ἄφινε· κι᾽ οἱ Τρῶες
βαριόκαρδοι ἀπὰς σ᾽ τὴ φωτιὰ τοὺς σώρεβαν σωπῶντας·
κι᾽ ἀφοῦ τοὺς ἔκαψαν, γυρνοῦν κατὰ τῆς Τριᾶς τὸ κάστρο.
Κι᾽ ὅταν ἀκόμα μήτ᾽ ἀβγή, μὸν μισασπρίζει ἡ νύχτα,
τότες τριγύρω σ᾽ τὴ φωτιὰ συνάχτηκαν νομᾶτοι
τῶν Ἀχαιῶνε διαλεχτοί, καὶ γύρω της μνημοῦρι
ἔφτιασαν ἕνα ἀχώριστο γιὰ ὅλους, ἀπ᾽ τὸν κάμπο
γυρνῶντας· κι᾽ ἔχτισαν κοντὰ καστρότειχο μὲ πύργους
ἔτσι ἀψηλούς, διαφέντεμα δικό τους καὶ τῶν πλοίων.
Καὶ μὲ πορτιὰ τὶς βόλεψαν, μαστορικὰ δεμένα,
γιὰ νά ᾽χει μέσ᾽ ἀπ᾽ τὰ πορτιὰ τῶν ἀμαξῶνε δρόμο.
Κι᾽ ἔπειτα ἀπ᾽ ὄξω σκάψανε χαντάκι ὀμπρὸς σ᾽ τὸ κάστρο
βαθὺ μεγάλο διάπλατο· καὶ τοῦ ᾽μπηξαν παλούκια.
Ἀφτὰ λοιπὸν μαστόρεβαν οἱ ἄκουροι οἱ Ἀργῖτες.
Καὶ κάθουνταν τότ᾽ οἱ θεοὶ σ᾽ τὸν ἀστραποτινάχτη
Δία κοντά, καὶ τὴ δουλιὰ θωροῦσαν τὴ μεγάλη
τῶν χαλκαρμάτωνε Ἀχαιῶν. Κι᾽ ὁ Ποσειδὸς ἀρχίζει
καὶ λέει — τῆς γῆς ὁ σαλεφτὴς — διὸ φτερωμένα λόγια·
«Δία πατέρα, ! τάχα ζεῖ σ᾽ τὸν κόσμο ἀπ᾽ ἄκρη ὡς ἄκρη
»ἄθρωπος πιὰ ποῦ σ᾽ τοὺς θεοὺς θ᾽ ἀνοίξει τὴν καρδιά του;
»! Δὲ βλέπεις, πάλε οἱ Δαναοὶ ἀπάνου ἀπ᾽ τὰ καράβια
»ἔχτισαν κάστρο, κι᾽ ἔσκαψαν χαντάκι γύρω γύρω,
»μὲ δίχως δῶρα καὶ σφαχτὰ καὶ τῶν θεῶν νὰ δώσουν.
»Ἀφτὸ θὰ φημιστεῖ ὡς ἐκεῖ ποῦ χύνει φῶς ὁ Ἥλιος,

»μὰ ἐκεῖνο ἐμεῖς ποῦ μ' ἵδρωτα μεγάλο — ἐγὼ κι' ὁ Φοῖβος —
»τοῦ Λαομέδου ἐχτίσαμε, θὰν τὸ ξεχάσει ὁ κόσμος.»
Τότες ὁ Δίας τ' ἀπαντᾷ, βαριὰ ἀγαναχτισμένος·
«Ὤχου! τί λόγο, ἀνίκητε, μᾶς εἶπες, κοσμοσείστη;
»Καλά, ἄλλος τέτιο ἀπ' τοὺς θεοὺς νὰ ξεστομίσει λόγο
»ποῦ σοῦ 'ναι ἐσένα πιὸ ἀχαμνὸς σ' τὴ δύναμη, σ' τὰ χέρια.
»Ναί, ἀφτὸ θὰ φημιστεῖ ὡς ἐκεῖ ποῦ χύνει φῶς ὁ ἥλιος,
»μὸν ἔνια σου! ὅτα φύγουνε οἱ παινεμένοι 'Αργῖτες
»μὲ τὰ καράβια τους ξανὰ σ' τὴν ποθητὴ πατρίδα,
»τότες τὸ κάστρο γκρέμισ' το καὶ σκόρπα το σ' τὸ κῦμα,
»καὶ μ' ἄμμο σκέπασε ξανὰ τ' ἀπλόχωρο ἀκρογιάλι.»
Ἔτσι κουβέντιαζαν οἱ διό. Καὶ βασιλέβει ὁ ἥλιος,
καὶ τότες τέλιωσε ἡ δουλιὰ τῶν 'Αχαιῶν. Καὶ πιάνουν
νὰ σφάξουν καὶ τὸ δειλινὸ νὰ φᾶν μέσ' σ' τὶς καλύβες.
Κι' ἔφτασαν πλοῖα μὲ κρασὶ τῆς Λῆμνος φορτωμένα
πολλά, ποῦ ὁ γιὸς τ' ἀπόστειλε τοῦ Γιάσου, ὁ Καλοκράστης,
ποῦ γέννησ' ἀπ' τὸ βασιλιᾶ τὸ Γιάσο ἡ 'Αψιπύλη·
καὶ χώρια γιὰ τ' 'Ατριᾶ τοὺς γιούς, Μενέλα κι' 'Αγαμέμνο,
τοῦ Γιάσου ὁ γιὸς κρασὶ ἔδωκε νὰ πᾶνε ὡς χίλια μέτρα.
Κι' ἀγόραζε λοιπὸν κρασὶ τῶν 'Αχαιῶν τὸ πλῆθος,
ἄλλοι μὲ χάλκινα δοχιά, μὲ σιδερένια οἱ ἄλλοι,
ἄλλοι μ' ἀσκιὰ βοϊδόπετσα ἢ καὶ μὲ βόδια ἀκόμα,
ἄλλοι μὲ σκλάβους· κι' ἔβαλαν ξεφαντωτὸ τραπέζι.
Κι' ὅλη τὴ νύχτα οἱ Δαναοὶ μὲ τὶς θρεμένες χῆτες
ἔτρωγαν, κι' ὅλη οἱ Τρωΐδες μὲ τοὺς βοηθοὺς σ' τὸ κάστρο,
κι' ὅλη τὴ νύχτα συφορὲς τοὺς μελετοῦσε ὁ Δίας,
ἄγρια βροντῶντας· καὶ χλωμὴ τοὺς ἔκοβε τρομάρα.
Κι' ἔχυναν ὅλοι τους κρασὶ ἀπ' τὰ ποτήρια χάμου,
μηδὲ πρὶν τόλμησε νὰ πιεῖ κανείς τους, πρὶ νὰ στάξει
πρῶτα τοῦ παντοδύναμου τοῦ βροντορήχτη Δία.
Πλάγιασαν τέλος, μιὰ σταλιὰ τὸν ὕπνο νὰ χαροῦνε.

———— 3

Κι' ἡ κροκοστόλιστη ἡ 'Αβγὴ φωτοῦσε κάθε στράτα,
κι' ἔκραξε τῶν θεῶν βουλὴ ὁ βροντορήχτης Δίας
ψηλὰ ψηλὰ σ' τὸν Ἔλυμπο μὲ τὶς πολλὲς ραχοῦλες.
Κι' ἔλεγε ἀφτὸς, κι' ὅλοι οἱ θεοὶ προσεχτικὰ ἀγρικοῦσαν·
«'Ακοῦστέ με, ὅλες οἱ θεὲς, κι' ὅλοι οἱ θεοὶ, ν' ἀκοῦστε,
»γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μου ἡ καρδιὰ μοῦ θέλει μέσ' σ' τὰ στήθια·
»ἀφτὸν κανεὶς τὸ λόγο μου ἂς μὴ ζητάει ν' ἀλλάξει,
»μήτε θεὸς μήτε θεὰ, μόνε ὅλοι ναὶ νὰ πεῖτε,
«γιὰ νὰ τελιώνει ἀφτὴ ἡ δουλιὰ, ποῦ θέλω, χέρι χέρι.
«Ὅπιο σας νιώσω χώρια μας πῶς μελετάει σ' τὸν κάμπο
»νὰ τρέξει καὶ τοὺς 'Αχαιοὺς ἢ Τρῶες νὰ βοηθήσει,
»πίσω σ' τὸν Ἔλυμπο ἄσκημα θὰ 'ρθεῖ κεραβνωμένος·
»ἢ θὰν τὸν ρήξω ἁρπῶντάς τον μακριὰ σ' τὸν ἀραχνιάρη
»τὸν Τάρταρο, ὅθε ἡ πιὸ βαθιὰ κάτου ἀπ' τὴ γῆ 'ναι τροῦπα,
»ὁπού 'ναι χάλκινη μπασιὰ καὶ σιδερένιες πόρτες,
»τόσο ἀπ' τὸν Ἅδη πιὸ βαθιὰ ὅσο κι' ἡ Γῆς ἀπ' τ' ἄστρα·
»τότες θὰ δεῖ πόσο 'μαι ἐγὼ πιὸ δυνατός σας ὅλων.
»Εἰδ' ἔλα, κάντε δοκιμὴ, νὰ φωτιστεῖτε ἐδῶ ὅλοι·
»χρυσὴ τριχιὰ ἀπ' τὸν οὐρανὸ κρεμάστε καὶ πιαστεῖτε
»ὅλοι οἱ θεοὶ κι' οἱ θέαινες, μὰ δὲ θὰ κατορθῶστε
»νὰν τὸν τραβῆξτ' ἐσεῖς σ' τὴ γῆς ἀπ' τοῦ οὐρανοῦ τὸ θόλο
»τὸ Δία, ὁλόπρωτο ὁριστὴ, μήτ' ὅσο κι' ἂ μοῦ δρῶστε.
»Ὅμως νὰ σήρω ἂν ἤθελα κι' ἐγὼ μὲ τὴν καρδιά μου,
»ὅλους σας μὲ γιαλὸ καὶ γῆς θὰ σᾶς τραβοῦσα ἀντάμα.
»Θά 'δενα τότες τὴν τριχιὰ τριγύρω σ' τοῦ 'Ελύμπου
»μιὰν ἄκρη, κι' ὅλα θά 'μεναν τὰ πάντα σ' τὸν ἀγέρα.
»Τόσο ὅλους τοὺς θεοὺς νικῶ, νικῶ ὅλους τοὺς ἀθρώπους.»

Εἶπε, καὶ ζέβει τὰ γοργὰ χαλκόποδ' ἄλογά του
σ' τ' ἀμάξι, ποῦ 'τανε χρυσὲς μὲ χῆτες τριχωμένα.
Κι' ἀτός του χρυσοπλίστηκε, καὶ τὸ χρυσώριο πῆρε
καλοφτιασμένο καμοτσὶ, κι' ἀνέβηκε σ' τ' ἀμάξι.
Κι' ἔπειτα ἐβάρεσε νὰ πᾶν· καὶ πρόθυμα πετοῦσαν
τὰ ζῶα ἀνάμεσα τῆς γῆς καὶ τ' οὐρανοῦ μὲ τ' ἄστρα.
Κι' ἔτσ' ἦρθε σ' τὴ μυριόπηγη, κυνηγοβόσκητη Ἴδα,
σ' τὸ Ξέγναντο, ποῦ 'χε κλησιὰ, βωμὸ μοσκαχνισμένο·
ἐκεῖ τὰ ζῶα ξέζεψε ἀπ' τὸ πανώριο ἀμάξι
καὶ τά 'δεσε, καὶ μὲ πυκνὸ τὰ σκέπασε σκοτάδι.
Κι' ἔκατσε ὁ ἴδιος σ' τὴν κορφὴ δοξοκαμαρωμένος,
καὶ μιὰ τὴν Τροία κοίταζε μιὰ τὸ καραβοστάσι.
Καὶ κάτου τότες ἔπαιρναν οἱ Δαναοὶ νὰ φᾶνε
σ' τὸ πόδι· κι' ἅμα ἀπόφαγαν, φοροῦσαν τ' ἄρματά τους.
Κι' ἀντίκρυ πάλε ὁπλίζουνταν μέσ' σ' τὸ καστρὶ κι' οἱ Τρῶες·
πιὸ λίγοι, κι' ἔτσι ὅμως νὰ πᾶν σ' τὴ μάχη λαχταροῦσαν
σφιχτὴ ἀπ' ἀνάγκη, μὴ χαθοῦν τὰ τέρια, τὰ παιδιά τους.
Κι' ὅλες οἱ πόρτες ἄνοιξαν, κι' ὅλοι — πεζοῦρα, ἀμάξια —
χύθηκαν ὄξω, καὶ βουὴ σηκώθηκε μεγάλη.
Καὶ σὰ ζυγώσανε οἱ στρατοὶ μὲ τ' ἄρματα σ' τὰ χέρια,
σμίγουν τομάρια καὶ σπαθιὰ, καὶ σμίγουν παλικάρια
χαλκοπλισμένα, καὶ κοντὰ κοντὰ οἱ ἀφαλωμένες
εἴτανε ἀσπίδες, κι' ἄναψε μιὰ ταραχὴ μεγάλη.
Καὶ κλάμα ἀκοῦς καὶ παίνεμα ἀντάμα ἀντρῶν ποῦ σφάζουν
καὶ σφάζουνται, κι' ἡ γῆς παντοῦ σ' τὸ αἷμας κολυμποῦσε.
Κι' ὅσο βαστοῦσε ἀκόμ' ἀβγὴ καὶ προχωροῦσε ἡ μέρα,
ἔβρισκαν κι' ἀπ' τοὺς διὸ οἱ ρηξὲς κι' ἰσόπεφτε τ' ἀσκέρι·
μὰ ὅταν ὁ ἥλιος ἄγγιξε τὰ μεσουράνια ἀπάνου,
πιὰ τότε ὁ Δίας τέντωνε τὴ χρυσοζυγαριά του,
καὶ βάζοντάς της μοῖρες διὸ σκοταδεροῦ θανάτου —
τῶν ἀντριωμένωνε 'Αχαιῶν, τῶν ἀλογάδων Τρώων —
ζιάζει, ἀπ' τὴ μέση πιάνοντας· κι' ἐφτὺς τῶν 'Αχαιῶνε
γέρνει τὸ μάβρο ριζικό. Κι' ὁ ἴδιος ἀπ' τὴν Ἴδα

μπουμπούνιζε ἄγρια, κι' ἀστραπὴ σφεντόνισε ἀναμένη
μέσ' σ' τὸ στρατὸ τῶν 'Αχαιῶν· κι' ἐκεῖνοι σὰν τὴν εἶδαν,
σάστισαν ὅλοι, καὶ χλωμὴ τοὺς ἔκοψε τρομάρα.
Τότες νὰ μείνει ὁ Δομενιᾶς, νὰ μείνει ὁ 'Αγαμέμνος
δὲ βάσταξε, οὔτ' οἱ Αἴϊδες, οἱ δουλεφτάδες τ' Ἄρη·
μονάχα ὁ γέρο Νέστορας ἔμενε πίσω ἀκόμα,
ὄχι ὅμως θεληματικῶς, μὸν τ' ἀκρινό του τ' ἄτι
τοῦ τυραγνιοῦνταν, τὶ ἔφαγε μιὰ σαϊτιὰ ἀπ' τὸν Πάρη,
τῆς ὀμορφόμαλλης Λενιῶς τὸ ζηλεμένονε ἄντρα,
κατάκορφα, ὅπου σ' τὸ κρανὶ πρωταρχινάει ἡ χήτη,
κι' ἀφτή 'ναι ἡ πιὸ βαριὰ πληγή. Κι' ἐπήδηξε ἀπ' τὸν πόνο —
τὶ μπῆκε στὸ μιαλὸ ὁ χαλκὸς — καὶ τά 'γριεψε τὰ ζῷα
καθὼς κυλιοῦνταν σ' τὴν πικρὴ σαΐτα καρφωμένο.
Κι' ἐνόσῳ ὁ γέρος ἔκοβε — ὁρμῶντας μὲ τὴν κάμα —
τ' ἀλόγου τὰ παράλουρα, νά! φτάνουν τοῦ Ἕχτόρου
τὰ γλήγορ' ἄτια, κι' ἔφερναν τὸν ἄσκιαχτο ἀμαξᾶ τους
μέσ' σ' τὸ κυνῆγι. Τὴ ζωὴ θὰ 'χανε τότ' ὁ γέρος,
μόνε τὸν εἶδε σ' τὴ στιγμὴ ὁ θαρρετὸς Διομήδης
καὶ χούγιαξ' ἄγρια, κράζοντας βοήθια ἀπ' τὸ Λυσσέα·
«Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Λυσσέα,
»ποῦ φέβγεις ἔτσι σὰν κιοτῆς καὶ γύρισες τὶς πλάτες;
»Μώρ' ἐνῷ τρέχεις, θὰ σοῦ μπεῖ κάνα κοντάρι πίσω.
»Μὸν στάσου! τ' ἄγριο ἀφτὸ σκυλὶ νὰ διώξουμε ἀπ' τὸ γέρο.»
Εἶπε· μὰ ὁ τετραπέρατος δὲν ἄκουσε Λυσσέας,
μὸν πέρασε σὰ φτερωτὸς κατὰ τὰ κοῖλα πλοῖα.
Μὰ, κι' ὄντας μόνος, ζύγωσε τοὺς πρώτους ὁ Διομήδης,
κι' ὀμπρὸς σ' τοῦ γέρο Νέστορα σταμάτησε τ' ἀμάξι,
καὶ κράζοντάς τον τοῦ λαλεῖ διὸ φτερωμένα λόγια·
«Γέρο μου, ἄχ πῶς σὲ τυραγνιοῦν οἱ νιοὶ οἱ πολεμιστάδες,
»κι' ἔσβυσε ἐσένα ἡ δύναμη, σὲ τρῶν τὰ δόλια χρόνια,
»καὶ σοῦ 'ναι ἀργὰ τ' ἀλόγατα, σαχλὸς κι' ὁ παραγιός σου.
»Μὸν ἔλα, ἀνέβα δίπλα μου, νὰ μάθεις σὰν τί ζῷα
»εἶναι τοῦ Τρώα τ' ἄλογα, ποῦ ξέρουν μέσ' σ' τὸν κάμπο

»απάνου κάτου σὰν ἀητοὶ νὰ κυνηγᾶν καὶ φέβγουν,
»π' ἀπ' τὸν Αἰνεία μιὰ φορὰ τὰ πῆρα ἐγὼ σ' τὴ μάχη.
»Μὰ ἀφτὰ οἱ ἀθρῶποι ἂς τὰ νιαστοῦν, κι' ἔλα σ'τοὺς Τρῶες ἴσα
»μ' ἐτοῦτα ἐδῶ ἂς χοιμήξουμε, κι' ὁ Ἕχτορας θὰ δεῖ ἴσως,
»κι' ἐμένα ἂν ἔχει μου ζωὴ σ' τὴ χοῦφτα τὸ κοντάρι.»
Εἶπε· κι' ἀκούει ὁ Νέστορας, ὁ γέρο ἀλογολάτης.
Ἔτσ' οἱ γενναῖοι παραγιοὶ τ' ἀλόγατα τοῦ πῆραν
νὰν τὰ νιαστοῦνε, ὁ Στένελος κι' ὁ σερπετὸς Βρυβάδης·
κι' ἀφτοὶ σὰ μπήκανε κι' οἱ διὸ σ' τ' ἀμάξι τοῦ Διομήδη,
πῆρε σ' τὰ χέρια ὁ Νέστορας τὰ πλουμισμένα γέμια,
καὶ βάρεσε τὰ ζᾶ· κι' ἐφτὺς τὸν Ἕχτορα ζυγώνουν.
Καὶ καθὼς ἔτρεχε ἴσα ὀμπρὸς, τοῦ ρήχνει ὁ ἀντριωμένος
Διομήδης, μὰ δὲ βρῆκέ τον, μόνε τὸν ἀμαξᾶ του
τὸν Ἠνοπιᾶ, τ' ἀράθυμου Θηβαίου γιὸ, καρφώνει
σ' τὸ στῆθος, σ' τὸ βυζὶ κοντὰ, ἐνῷ ὁδηγοῦσε τ' ἄτια.
Κι' ὄξω ἀπ' τ' ἀμάξι κύλισε — τοῦ ξέφυγαν καὶ πίσω
τὰ γλήγορ' ἄτια — κι' ἔμεινε νεκρὸς ἐκεῖ σ' τὸν τόπο.
Μάτωσε τότες ἡ καρδιὰ τοῦ Ἕχτορα ἀπ' τὴ λύπη,
μὰ ἄφισε ἐκεῖνον μὲ βαριὰ καρδιὰ — τὸ φίλο — χάμου
πεσμένο, κι' ἄλλονε ἀμαξᾶ ἀτρόμητο ζητοῦσε.
Καὶ δίχως τ' ἄλογα ὁδηγὸ δὲν ἔμειναν ἀκόμα
καιρὸν πολύ· τί ἦβρε τὸ γιὸ ἀμέσως τοῦ Νιφίτου,
τὸν ἄφοβο Ἀρχεπόλεμο, καὶ μέσ' σ' τ' ἀμάξι ἀμέσως
τὸν ἔμπασε, καὶ τοῦ 'δωκε νὰν τοῦ κρατάει τὰ γέμια.
Θά 'βλεπες τότες συφορὰ, δουλιὲς ποῦ θ' ἀποροῦσες,
καὶ σὰν ἀρνιὰ θὰ κλείνουνταν οἱ Τρῶες μέσ' σ' τὸ κάστρο,
μὰ ἐφτὺς τοὺς εἶδε τῶν θεῶν κι' ἀθρώπωνε ὁ πατέρας,
κι' ἀστραφτομπουμπουνίζοντας τινάζει φλογισμένο
ἀστροπελέκκι κάτου, ὀμπρὸς σ' τὰ ζῷα τοῦ Διομήδη·
κι' ἡ φλόγα πήδησε σκιαχτὴ ἀπ' τὸ καημένο θιάφι.
Κάτου ἀπ' τ' ἀμάξι ζάρωσαν τ' ἀλόγατα ἀπ' τὸ φόβο,
τοῦ 'πεσε κι' ἀπ' τὰ δάχτυλα τοῦ γέρου τ' ὥριο γέμι
— τοῦ κόπηκε ἡ καρδιὰ μαθὲς — καὶ τοῦ Διομήδη τοῦ 'πε·

»Διομήδη, γύρνα τ' ἄλογα καὶ δρόμο ξαναπίσω!
»μηγὰρ βοήθια δὲ νογᾷς πῶς μᾶς ἀρνιέται ὁ Δίας;
»Τώρα σ' ἀφτὸν τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς χαρίζει κάθε δόξα
»σήμερις· ὕστερα κι' ἐμᾶς, ἃ θέλει, θὰ μᾶς δώκει.
»Εἰδὲ σ' τοῦ Δία τοὺς σκοποὺς ἀντίσταση δὲν ἔχει,
»δύνου ὅσο θέλεις, ἐπειδὴς πολὺ 'ναι ἀνώτερός μας.»
Τότες τ' ἀπάντησε ὁ γιερὸς παλικαρᾶς Διομήδης·
«Ναί, γέροντα, ὅλα γνωστικὰ τὰ μίλησες καὶ δίκια,
»μὰ ἡ λύπη ἀφτὴ ἡ βαριόκαρδη μοῦ διαπερνάει τὰ σπλάχνα·
»μιὰ μέρα ὁ Ἕχτορας θὰ πεῖ μιλῶντας μέσ' σ' τοὺς Τρῶες
»'κυνῆγι τὸ Διομήδη ἐγὼ τὸν πῆγα ὡς σ' τὰ καράβια.'
»Ἔτσ' ἴσως παινεφτεῖ· κι' ἡ γῆς ἂς μὲ κατάπιει τότες.»
Τότες τοῦ λέει ὁ Νέστορας, ὁ γέρο ἀλογολάτης·
»Ὤχου, τί λόγο, ἀδρέφι μου, σοῦ ξεστομίζει ἡ γλῶσσα!
»Μὰ ἂν πὲς ὁ Ἕχτορας δειλὸ σὲ πεῖ καὶ φοβητσάρη,
»ἱ πιός Τρῶας καὶ πιός Δάρδανος, θαρρεῖς, θὰν τὸν πιστέψει;
»πιὰ θὰ πιστέψουν θηλυκὰ τῶν ἀσπιστάδων Τρώων,
»ποῦ 'δωκες χῶμα κι' ἔφαγαν τὰ τρυφερά τους τέρια;»
Εἶπε· κι' ἐκεῖνος γύρισε φεβγάλα τ' ἄλογά του
πίσω μέσ' σ' τὸ κυνηγητό. Κι' ὁ Ἕχτορας κι' οἱ Τρῶες
μ' ἀχὸ καὶ γιοῦχα τοῦ 'ρηχναν πικρὰ σαϊτοκοτρώνια.
Καὶ τοῦ 'σκουξε μὲ μιὰ φωνὴ ὁ Ἕχτορας μεγάλη·
«Διομήδη, ἐσένα οἱ Δαναοὶ περίσσα σὲ τιμοῦσαν
»μὲ κρέατα καὶ μὲ πρωτιὰ καὶ ξέχειλα ποτήρια·
»μὰ τώρα πιὰ θὰ σ' ἀψηφοῦν· βρὲ σὰ γυναῖκα ἐσύ 'σαι!
»Χάσου, βρωμόκουκλα! τί ἐγὼ δὲ φέβγω νὰ σ' ἀφίσω
»νὰ μᾶς πατήσεις τὸ καστρί, καὶ νὰ μᾶς πάρεις σ' τ' Ἄργος
»τὰ τέρια μας· σοῦ τάζω πρὶν πῶς θὰ σ' τὸ φάω τὸ μάτι.»
Ἔτσ' εἶπε· καὶ διπλόβουλα λογάριασ' ὁ Διομήδης
νὰ φέρει γύρα τ' ἄλογα κι' ἀπάνου νὰν τοῦ πέσει·
τρεῖς τὸ λογάριασε φορὲς μέσ' σ' τῆς καρδιᾶς τὰ βάθια,
καὶ τρεῖς βροντάει τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ἀπ' τὶς κορφὲς τῆς Ἴδας,
σ' τοὺς Τρῶες νιόσμα δείχνοντας μονοκερδίστρας νίκης.

Κι' ἔσκουξε τότε ὁ Ἕχτορας μὲ μιὰ φωνὴ μεγάλη·
«Δαρδάνοι κονταρόπλιστοι καὶ Τρῶες καὶ Λυκιῶτες,
»σὰν ἄντρες βάρτε τους, παιδιά, σὰν ἄξια παλικάρια!
»Τὸ βλέπω τώρα, γκαρδιακὰ ἀπ' τὰ οὐράνια ὁ Δίας
»μοῦ στρέγει νίκη καὶ τιμή, μὰ σ' τοὺς ὀχτροὺς λαχτάρα.
»Τήρα οἱ μουρλοὶ τί δὰ τειχιὰ νὰ σοφιστοῦνε πῆγαν,
»σάπια καὶ τιποτένια! Ἀφτὰ δὲ μοῦ δειλιοῦν τὸ μάτι·
»ἔφκολα τ' ἄτια τὸ σκαφτὸ χαντάκι θὰ πηδήσουν.
»Μόνε σὰ φτάσω μιὰ φορὰ ὡς σ' τὰ γοργὰ καράβια,
»τὸ νοῦ σας! νά 'χετε ἕτοιμη φωτιά, κι' ἐγὼ τοὺς κάνω
»στάχτη τὰ πλοῖα, κι' ὅλους τους σὰ γίδια τοὺς παστρέβω.»
Εἶπε, καὶ σ' τ' ἄλογα ἔσκουξε νὰ τρέξουν καὶ τοὺς εἶπε·
«Καιρός σας τώρα τοὺς πολλοὺς νὰ μοῦ πλερῶστε κόπους,
»ποῦ 'χει συχνὰ γιὰ σᾶς τ' Ἀητιοῦ ἡ κόρη, ἡ Ἀντρομάχη,
»τὶ ἐσᾶς καρδόγλυκη θροφὴ σᾶς βάζει πρὶν ἐμένα,
»ποῦ ζηλεμένονε ἄντρα της μὲ ξέρει ὁ κόσμος ὅλος.
»Μόνε σ' τὰ τέσσερα, κι' ὀμπρός! τρεχᾶτε καταπόδι.
»Ἀφτοὺς ἂν πιάσουμε τοὺς διό, ὀλπίζω τοὺς Ἀργῖτες
»ἀφτὴ τὴ νύχτα σ' τὰ γοργὰ πῶς θὰν τοὺς κλείσω πλοῖα.»
Κι' ἀφτοί, ὅσο ὁ τράφος ἔκλεινε ἀπ' τὸ τειχὶ ὡς σ' τὰ πλοῖα,
γιόμισ' ἀντάμα ἀπ' ἄλογα κι' ἀπὸ πεζούς, ποῦ μέσα
στρυμώνουνταν, κι' ὁ Ἕχτορας τοὺς στρύμωνε, παρόμιος
μ' Ἄρη γοργό, ἅμα τοῦ 'δωκε τὴ νίκη ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.
Κι' ἃ θὲς μὲ φλογερὴ φωτιὰ θὰν τά 'καιγε τὰ πλοῖα,
μόνε φωτίζει ἡ δέσποινα τὸν Ἀγαμέμνο ἡ Ἥρα
νὰ τρέξει ὁ ἴδιος σύντομα τοὺς ἄντρες νὰ θαρρήνει.
Καὶ τρέχει ὀμπρὸς ἀπ' τὴ γραμμὴ τῶν καλυβιῶν καὶ πλοίων,
καὶ μὲ τὴ χέρα τὴ βαριὰ βαστοῦσε τὴ φλοκάτα,
μεγάλη κοκκινόβαφη, καὶ στάθηκε ἐκεῖ πάνου
σ' τὸ μελανὸ φαρδόσκαφο καράβι τοῦ Λυσσέα,
ποῦ 'ταν σ' τὴ μέση γιὰ ν' ἀκοῦν καλὰ ἀπ' τὰ διὸ τὰ μέρη.
Κι' ἔσκουξ' ἐκεῖθες, κι' ἡ φωνὴ ἀχοῦσε ἀπ' ἄκρη ὡς ἄκρη·
«Ντροπής, κιοτῆδες Ἀχαιοί, φανταχτεροὶ ζορμπάδες!

»Ποῦ πᾶν οἱ παίνιες, πῶς ἐμεῖς εἴμαστε τάχα οἱ πρῶτοι,
»ποῦ τότες ρητορέβατε σ' τὴ Λῆμνο σὰ νταῆδες,
»χάφτοντας βόδια καὶ κρασὶ ρουφῶντας, πῶς καθείς μας
»Τρῶες θ' ἀξίζαμ' ἑκατὸ σ' τὸν πόλεμο ἢ διακόσους;
«Ποῦ τώρα! μήτε μ' ἕναν τους δὲν εἴμαστε κἂν ἴσοι.
»Δία πατέρα, ἄχ τύφλωσες ποτὲς μὲ τέτια τύφλα
»κι' ἔκανες ἄλλο βασιλιᾶ παντοῦ σ' τὸν κόσμο μπαίγνιο;
»Μὰ ἐδῶ σὰν ξεκουμπίζουμουν — τὸ ξέρεις — μὲ τὰ πλοῖα,
»ποτές μου ἐγὼ μυριόμορφο δὲν πέρασα βωμό σου,
»μὰ ἀπάνου σ' ὅλους ἔκαψα βοδιῶν μεριὰ καὶ πάχος,
»ποθῶντας τὴν καλόκαστρη νὰ διαγουμίσω Τροία.
»Μά, Δία, ἀφτό μου τὸν καημὸ κἂν ξάκουσέ μου τώρα·
»δῶσε κἂν νὰ σωθοῦμ' ἐμεῖς κι' ἀπ' τὰ δεινὰ νὰ βγοῦμε,
»μηδ' ἄφινε ἔτσι Δαναοὺς νὰ σφάζουνται ἀπὸ Τρῶες.»
Ἔτσ' εἶπε δάκρια χύνοντας, καὶ συγκινάει τὸ Δία,
καὶ τοῦ 'στρεξε νὰ μὴ χαθεῖ, μὸν νὰ σωθεῖ τ' ἀσκέρι.
Κι' ἐφτὺς ἀητὸ ξαπόστειλε, τ' ἀληθινώτατ' ὄρνιο·
ρίφι σ' τὰ νύχια βάσταγε, γοργῆς λαφίνας θρέμμα,
καὶ τό 'ρηξε σ' τὸν ὥριο ἐκεῖ σιμὰ βωμὸ τοῦ Δία,
ὅπου θυσίαζε ὁ λαὸς σ' τὸν παντομάντη Δία.
Κι' ἀφτοὶ ἀπ' τὸ Δία σημαδιὰ θωρῶντας πῶς τοὺς ἦρθε,
ρήχνουνται πάλι τῶν ὀχτρῶν καὶ ξαναβρίσκουν θάρρος.
Τότες ἀπ' τὸ Διομήδη πρὶν κανεὶς — κι' ἂς εἶταν τόσοι —
δὲν εἶπε ὀμπρὸς πῶς τράβηξε μὲ τ' ἄφταστ' ἄλογά του,
πῶς τὸ χαντάκι διάβηκε κι' ἀρχίνησε πελέκκι,
μὸν πρὶν πολὺ πολεμιστὴ σκοτώνει, τὸν 'Αγέλα,
τὸ γιὸ τοῦ Φράδμου. Τ' ἄλογα γυρνοῦσε ἀφτὸς νὰ φύγει·
σὰν ἔστριψε ὅμως, τοῦ 'μπηξε σ' τὴν πλάτη τὸ κοντάρι,
μέσ' ἀπ' τοὺς διὸ ὤμους, κι' ἀντικρὺ τοῦ τό 'βγαλε ὡς σ' τὰ στήθια.
Καὶ πέφτει, κι' ἡ ἁρματωσὰ βροντάει ἀπάνωθές του.
Κατόπι πᾶν τ' 'Ατρέα οἱ γιοί, Μενέλας κι' 'Αγαμέμνος,
κατόπι οἱ Αἴϊδες οἱ διό, γιομᾶτοι ἀντριὰ καὶ θάρρος,
κατόπι ὁ ἄξιος Δομενιᾶς μαζὶ μὲ τὸ Μηριόνη

τὸν παραγιό του, ἰσότιμο τοῦ θνητοφάγου τ' Ἄρη·
ὁ Βρύπυλος κατόπι, γιὸς καμαρωτὸς τοῦ Βαίμου.
Κι' ἔννατος πῆγε, λυγιστὸ τεντώνοντας δοξάρι,
ὁ Τέφχτρος, καὶ σταμάτησε πισάσπιδα τοῦ Αἴα.
Κι' ἄρχισ' ἀμέσως σαϊτιές. Ὁ Αἴας τὴν ἀσπίδα
παραμεροῦσε· τότ' ἀφτὸς τηρῶντας μόλις χτύπαε
κανένα, ἐκεῖ τὸν ἄφινε νεκρὸ, καὶ γύρναε ἀτός του
πίσω ἀπ' τὸν Αἴα νὰ κρυφτεῖ, σὰν πίσω ἀπὸ μητέρα
παιδί· κι' ἀφτὸς τὸν σκέπαζε μὲ τὴ λαμπρή του ἀσπίδα.
Τότες πιόν πρῶτο σκότωσε ὁ παινεμένος Τέφχτρος;
Τὸν 'Αμοπᾶ σαΐτεψε, γιὸ τοῦ Πολιαίμου, πρῶτα,
τὸν Ὄρμενο κ' Ὀρσίλοχο κι' ἰσόθεο Ὀφελέστη,
τὸ Δαίτορα, Μελάνιππο, Χρομιὸ, καὶ Λυκοφόντη.
Καὶ σὰν τὸν εἶδε, χάρηκε ὁ πρωταφέντης τ' Ἄργους,
ποῦ Τρώων λόχους λιάνιζε ἀπ' τ' ἄσπαστο δοξάρι,
καὶ πάει κοντά του στέκεται, καὶ τοῦ λαλεῖ διὸ λόγια·
«Τέφχτρο, ἀρχηγέ μου ἀγαπητὲ, τοῦ Τελαμῶνα θρέμμα,
»ρῆχν' ἔτσι, μπὰς καὶ δεῖ ὁ στρατὸς φῶς μέρας κι' ὁ γονιός σου
»ὁ Τελαμῶνας, ποῦ μικρὸ σ' ἀνάθρεφε, καὶ μέσα
»σ' τὸ σπίτι του σὲ φρόντισε, κι' ἂς εἴσουν νοθοπαῖδι·
»μακριά 'ναι ἀφτὸς, μὰ δόξασ' του σ' τὸν κόσμο τ' ὄνομά του.
»Κι' ἄκου τὸ τί σοῦ τάζω ἐγὼ, ποῦ θὰν τὸ δεῖς νὰ γίνει·
»μιὰ μέρα ἂ δώσει ἡ 'Αθηνᾶ κι' ὁ 'Ελυμπίσος Δίας
»τὴν Τροία νὰ κουρσέψουμε, τὴ μυριοπλούσια χώρα,
»πρεσβιὸ στερνὰ ἀπὸ μένανε ἐσὺ θὰ λάβεις πρῶτα,
»κἂν ἅμαξα διπλάλογη, κἂν τρίποδο λεβέτι,
»κἂν κόρη νιὰ ποῦ δίπλα σου τὴ νύχτα νὰ πλαγιάζει.»
Τότες ὁ Τέφχτρος ἀπαντᾷ, ὁ γιὸς τοῦ Τελαμῶνα·
«Τ' 'Ατρέα δοξασμένε γιὲ, τί μὲ κεντᾷς νὰ ρήχνω;
»Τί, δὲν τὸ θέλω ἐγώ; Ὅσο κἂν παγαίνει ἡ δύναμή μου,
»δὲν πάβω, μὸν ἀπ' τὴ στιγμὴ ποῦ τσάκισαν καὶ φέβγουν,
»ὅλο φιλέβω σαϊτιὲς καὶ τοὺς ὀχτροὺς σκοτώνω.
»Ὡς τώρα ὀχτὼ τοὺς ἔρρηξα τριπλόδοντες σαΐτες,

»κι' ὅλες σὲ σάρκες μπήχτηκαν παλικαράδων Τρώων,
»μὰ ἀφτὸν ν' ἀγγίξω δὲ μπορῶ, τὸ λυσσασμένο σκύλο.»
Ἔτσ' εἶπε, κι' ἄλλη ἀπ' τὴ χορδὴ τοῦ τίναξε σαΐτα
κατάγναντά του, κι' ἡ καρδιὰ τοῦ ζήταε νὰν τὸν σφάξει·
μὰ δὲν τὸν βρῆκε, μὸν χτυπᾷ τὸ Γοργοθιὸ σ' τὸ στῆθος,
λεβέντη τοῦ Πριάμου γιό, ποῦ ἡ μάννα του ἀπ' τ' Ἀισῆμι
νύφη ἦρθε καὶ τὸν γέννησε, ἡ ροδοσταλαγμένη
Καστιάνειρα, ποῦ 'χε θεᾶς κι' ὄχι γυναίκας κάλλη.
Καὶ δίπλα ὁ νιὸς τὴν κεφαλὴ γυρνάει, σὰν παπαροῦνα
π' ἄνοιξης ἄθια καὶ καρπὸ σὲ κῆπο φορτωμένη
λυγάει, σὰν πιάσει δυνατὸς νοτιᾶς καὶ τὴ φυσήσει·
ἔτσι ἔγηρε τὴν κεφαλὴ ποῦ βάραινε ἀπ' τὸ κράνος.
Καὶ μιὰ ἄλλη ὁ Τέφχτρος τίναξε ἀπ' τὴ χορδὴ σαΐτα
ἴσια μπροστὰ σ' τὸν Ἔχτορα, ζητῶντας νὰν τὸν σφάξει.
Μὰ ἀστόχησε κι' ἀφτό· γιατὶ τὸν σκούνταψ' ὁ Ἀπόλλος·
μόνε τὸν Ἀρχεπόλεμο χτυπᾷ, τὸν ἀντριωμένο
τοῦ Ἔχτορα ἀλογοδηγό, ἐνῷ σ' τὴ μάχη ὁρμοῦσε,
κι' ὀμπρόστηθα, ἐκεῖ σ' τὸ βυζὶ κοντά, τόνε καρφώνει·
κι' ὄξω ἀπ' τ' ἀμάξι κύλησε, καὶ πίσω πῆραν δρόμο
τ' ἄτια, κι' ἀτός του ἀφτοῦ νεκρὸς ἀπόμεινε σ' τὸν τόπο.
Μάτωσε τότες ἡ καρδιὰ τοῦ Ἔχτορα ἀπ' τὴ λύπη·
ὅμως ἐκεῖ τὸν ἄφισε, κι' ἂς ἔκλαιγε τὸ φίλο,
καὶ τὸν Κεβριόνη φώναξε τὰ γέμια νὰν τοῦ πιάσει,
τὸν ἀδερφό του ἐκεῖ κοντά· κι' ἀφτὸς ἀκούει καὶ τρέχει.
Τότε ὄξω ὁ ἴδιος πήδησε ἀπ' τὸ πανώριο ἀμάξι
σκούζοντας σὰ θεριό, κι' ἁρπᾷ σ' τὸ χέρι μιὰ κοτρῶνα
κι' ἴσια σ' τὸν Τέφχτρο χοίμησε, νὰν τόνε φάει ζητῶντας.
Κι' ἀφτὸς τότ' ἔβγαλε πικρὴ σαΐτα ἀπ' τὴ φαρέτρα
καὶ σ' τὴ χορδὴ τὴ ζύγωσε· μὰ ἐνῷ τραβοῦσε πίσω,
σ' τὸν ὦμο ὁ Ἔχτορας σιμά, ὅπου χωρίζει ἡ κλεῖδα
λαιμὸ καὶ στήθια κι' ἡ πληγὴ εἶναι βαριά, ἐκεῖ πέρα,
ἐνῷ τὸν σκόπεβε, ἀδρὺ τοῦ κάθισε λιθάρι,
κι' ἔσπασε ὁ χτύπος τὴ χορδή. Κι' ἐμούδιασέ του ἡ χέρα

σ' τὴ ρίζα, καὶ σ' τὰ γόνατα γκρεμιέται κι' ἀπομένει,
κι' ὄξω ἀπ' τὸ χέρι τοῦ 'πεσε τὸ λυγιστὸ δοξάρι.
Μὰ ὁ Αἴας δὲν τὸν ξέχασε σὰν ἔπεσε, μὸν τρέχει,
στέκει ἀπὸ πάνου του, κι' ὀμπρὸς τοῦ βάζει τὴν ἀσπίδα.
Τότε ἀπὸ κάτου μπαίνοντας διό του πιστοὶ συντρόφοι,
ὁ Μηκιστιᾶς, τοῦ Ἔχιου ὁ γιὸς, κι' ὁ θεϊκὸς Ἀλάστρος,
σ' τὰ πλοῖα τόνε πήγαιναν, ἐνῷ βαριὰ βογκοῦσε.
Πάλε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς καρδιὰ ξανάβαλε σ' τοὺς Τρῶες,
κι' ἴσια ἄμπωξαν τοὺς Ἀχαιοὺς ὡς σ' τὸ βαθὺ χαντάκι,
κι' ἔτρεχε ὁ Ἕχτορας, φωτιὰ γιομᾶτος, μὲ τοὺς πρώτους.
Σὰν τὸ σκυλὶ ποῦ ἀγριόχοιρου ἢ λέοντα δαγκάνει
καπούλια πίσω καὶ μεριὰ, μὲ πεῖσμα κυνηγῶντας,
καὶ δὲν τὸν χάνει ἐνῷ ζητᾷ τριγύρω νὰ ξεφύγει,
ἔτσι ὁ λεβέντης Ἕχτορας τοὺς κόλλησε, καὶ πίσω
ἔσφαζε πάντα τὸ στερνό· κι' ἐκεῖνοι δρόμο πάντα,
ὅπως μιὰ μέρα γράφτηκε νὰ φύγουν τὰ παιδιά τους.
Μὰ τέλος πιὰ σὰ διάβηκαν χαντάκι καὶ παλούκια
τρεχᾶτοι, κι' ἔπεσαν πολλοὶ ἀπ' τῶν ὀχτρῶν τὰ χέρια,
ἀφτοὶ σταμάτααν κι' ἔμεναν ἐκεῖ κοντὰ σ' τὰ πλοῖα,
σκούζοντας ἕνας τ' ἀλλουνοῦ, καὶ μ' ἁπλωτὰ ὅλοι χέρια
τὸν κάθε φώναζαν θεὸ μ' ἀντάρα καὶ περκάλια·
κι' ὁ Ἕχτορας τ' ὡριότριχο ζεβγάρι ἀπάνου κάτου
γύρναε, λὲς πλάκωσε Γοργὼ ἢ θνητοφάγος Ἄρης.
Μὰ σὰν τοὺς εἶδε, πόνεσε ἡ μαρμαρόλαιμη Ἥρα
κι' ἀμέσως λέει τῆς Ἀθηνᾶς διὸ φτερωμένα λόγια·
«Ὤχου μου, κόρη τοῦ Διὸς, ; τί, πιὰ δὲ θὰ νιαστοῦμε
»μιὰ ἀκόμα κἂν στερνὴ φορὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ποῦ σβύνουν;
»Θά 'χουν, θαρρῶ, ἄσκημα στερνὰ, καὶ θὰν τοὺς συνεπάρει
»ἀνεμοζάλη ἑνὸς ἀντρός· μὰ ἀφτὸς πάρα λυσσάζει,
»ὁ Ἕχτορας, γιατὶ ἔκανε πολὺ κακὸ καὶ θρῆνος.»
Τότ' εἶπε κι' ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα·
«Ναὶ, ποῦ νὰν τοῦ κοπεῖ ἡ ζωὴ καὶ νὰν τοῦ σβύσει ἡ νιότη
»ἐδῶ μεσ' σ' τὴν πατρίδα του ἀπ' Ἀχαιοῦ κοντάρι!

»μὸν ὁ πατέρας πείσμωσε καὶ γνώση πιὰ δὲν ξέρει,
»ὁ ἔρμος! πάντα ἀνάποδος καὶ ποθοχαλαστής μου.
»Καὶ τὰ ξεχνᾷ πόσες φορὲς τοῦ γλύτωσα τὸ γιό του,
»τότε ὁ Βρυστιᾶς ποῦ μ' ἀγγαριὲς συχνὰ τὸν τυραγνοῦσε;
»Ἐκεῖνος τότες κλαίγουνταν σ' τὸν οὐρανὸ, κι' ἐμένα
»νὰν τὸν βοηθήσω μ' ἔστελνε ἀπ' τὰ οὐράνια ὁ Δίας.
»Μὰ ἐγὼ νὰν τά 'ξερα ὅλ' ἀφτὰ, ὅταν τ' ἀνήλιου τ' Ἅδη
»τὸ σκύλο κάτου στάλθηκε νὰ φέρει ἀπ' τὴ θολοῦρα,
»δὲ γλύτωνε ἀπ' τὴν ἄπατη τῆς Στύγας καταβόθρα.
»Μὰ τώρα ἐμένα μὲ μισεῖ, καὶ πῆγε καὶ τῆς Θέτης
»τὸ θέλημα τῆς τό 'κανε, π' ὀμπρός του, μὲ τὸ χέρι
»κρατῶντας τὸ πηγοῦνί του, τὰ γόνατα φιλῶντας,
»τὸν περικάλεσε τὸ γιὸ νὰν τῆς καλοκαρδίσει.
»Μὰ ἂς εἶναι, θὰ ξανάρθει ἀβγὴ νὰ πεῖ καλή μου κόρη.
»Μὰ τώρα ἐσὺ συγύρισε τὰ γλήγορά μας ἄτια,
»ὅσο σ' τοῦ Δία ἐγὼ νὰ μπῶ τὸ θεϊκὸ παλάτι
»καὶ τοῦ πολέμου τ' ἄρματα νὰ βάλω, γιὰ νὰ δοῦμε,
»ἂ μετὰ μᾶς ὁ Ἕχτορας θ' ἀναγαλλιάσει τάχα,
»ὅτα σ' τὰ διάβατα ἄξαφνα φανοῦμε τοῦ πολέμου,
»ἢ καὶ θὰ θρέψει μὲ ψαχνὸ καὶ πάχος κάνας Τρῶας
»ὄρνια καὶ σκύλους, πέφτοντας ἐκεῖ κοντὰ σ' τὰ πλοῖα.»
Ἔτσ' εἶπε· καὶ τὴν ἄκουσε ἡ κρουσταλλόκορφη Ἥρα,
καὶ πάει ἐφτὺς καὶ συγυρνᾷ τὰ χρυσοστέφαν' ἄτια,
ἡ Ἥρα ἡ ἀρχιθέαινα, τοῦ Κρόνου ἡ θυγατέρα.
Καὶ μέσ' σ' τοῦ Δία ἡ Ἀθηνᾶ τὸ γονικὸ παλάτι
χάμου ἀμολᾷ σ' τὸ πάτωμα τ' ἀφρᾶτο φόρεμά της,
τὸ πλουμιστὸ, ποῦ τό 'κανε μονάχη μ' ἐπιστήμη,
καὶ τὰ τσαπράζα βάζοντας τοῦ συγνεφοσυνάχτη
φοροῦσε τ' ἄρματα νὰ βγεῖ σ' τὴ δακροδῶτρα μάχη.
Κι' ἀνέβηκε σ' τὸ φλογωπὸ τ' ἀμάξι, καὶ σ' τὰ χέρια
ἄδραξε τὸ μεγάλο της βαρὺ τρανὸ κοντάρι,
ποῦ σείνει το καὶ τῶν ἀντρῶν τὰ τάγματα λιανίζει,
μ' ὅσους τ' ἀνίκητου γονιοῦ θυμώσει ἡ θυγατέρα.

Κι' ἡ Ἥρα μὲ τὸ καμοτσὶ γοργὰ βαρεῖ τὰ ζῷα.
Καὶ τ' οὐρανοῦ ἀφτοθέλητη βροντάει κι' ἀνοίγει ἡ πόρτα,
ποῦ τὴ φυλᾶνε οἱ Ἐποχές, ποῦ κι' ἔχουν τὴ φροντίδα
τοῦ Ἔλυμπου καὶ τ' Οὐρανοῦ, ἀπάνου ν' ἀπιθώνουν
τὸ πυκνωμένο σύγνεφο γιὰ πίσω νὰν τὸ γέρνουν·
μέσα ἀπὸ κείνη τ' ἄφταστα τραβοῦσαν ἄλογά τους.
Πῆρε φωτιὰ ἀπ' τὴν Ἴδα ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου σὰν τὶς εἶδε,
καὶ τὴ χρυσόφτερη Ἴριδα νὰν τοὺς μιλήσει στέλνει·
«Τρέχα, ἀνεμόποδη Ἴριδα, καὶ στεῖλ' τες πίσω· ἐνάντια
»ἂς μὴ μοῦ πᾶν, γιατὶ ἄσκημα θὰ σμίξουμε σ' τὴ μάχη.
»Γιατὶ ἕνα λόγο θενὰ πῶ, ποῦ θ' ἀληθέψει κι' ὅλας·
»θὰ σακατέψω τ' ἄτια τους ἀφτοῦ μέσ' σ' τὰ λουριά τους,
»θὰν τὶς γκρεμίσω κάτου ἀφτές, θὰ σπάσω τους τ' ἀμάξια —
»μηδὲ σὲ δέκα κι' ἑκατὸ ποῦ κυκλοφέρνουν χρόνοι
»δὲν ἔχουνε γιατριὰ οἱ πληγὲς π' ἀνοίγει ὁ κεραβνός μου —
»γιὰ νὰν τὸ δεῖ ἡ κυρὰ Ἀθηνᾶ σὰν πῶς μὲ πολεμοῦνε.
»Εἶδὲ τὴν Ἥρα, ἀδιαφορῶ, τί κάνει δὲ θυμώνω·
»σύστημα τό 'χει ὅ,τι κι' ἂν πῶ νὰ βάζει πάντα ἀμπόδια.»
Εἶπε· καὶ κάτου ἡ Ἴριδα κινάει ἀπ' τὶς ραχοῦλες
τῆς Ἴδας, καὶ σ' τὸν Ἔλυμπο νὰν τοὺς τὸ πεῖ ἀνεβαίνει.
Καὶ σ' τὰ ξωπόρτια τοῦ βουνοῦ τοῦ μυριολογγωμένου
τὶς βρῆκε καὶ τὶς σταματᾷ, καὶ λέει τὸ τί 'πε ὁ Δίας·
«Ποῦ τρέχετε; σὰν τί λωλιὰ σᾶς μπῆκε σ' τὸ κεφάλι;
»Μὴν τύχει, λέει τοῦ Κρόνου ὁ γιός, καὶ Δαναὸ βοηθῆστε.
»Γιατὶ ἔτσι δὰ φοβέρισε, ποῦ θὰν τὸ κάνει κι' ὅλας·
»θὰ σακατέψει τ' ἄτια σας ἀφτοῦ μέσ' σ' τὰ λουριά τους,
»θὰ σᾶς γκρεμίσει κάτου ἐσᾶς, θὰ σπάσει σας τ' ἀμάξι —
»μηδὲ σὲ δέκα κι' ἑκατὸ ποῦ κυκλοφέρνουν χρόνοι
»δὲν ἔχουνε γιατριὰ οἱ πληγὲς π' ἀνοίγει ὁ κεραβνός του —
»γιὰ νὰν τὸ δεῖς, κυρὰ Ἀθηνᾶ, σὰν πῶς τὸν πολεμοῦνε.
»Εἶδὲ τὴν Ἥρα, ἀδιαφορεῖ, τί κάνει δὲ θυμώνει·
»σύστημα τό 'χει ὅ,τι κι' ἂν πεῖ νὰ βάζει πάντ' ἀμπόδια.
»Μὰ ἐσένα, σκύλα ἀδιάντροπη, θυμώδισσα, ἂν τολμήσεις

»μὲ τὰ σωστά σου ἀγνάντια του κοντάρι νὰ σηκώσεις.»
'Ετσ' εἶπε ἡ ἀνεμόποδη θεὰ, καὶ φέβγει πάλι.
Τότες γυρνάει τὴν 'Αθηνᾶ καὶ συντυχαίνει ἡ Ἥρα·
«Ὦχου μου, ἀμάλαγη θεὰ, γιά τώρα ἂς μὴ ζητοῦμε
»γι' ἀθρώπους νὰ πιανόμαστε μὲ τῶν θεῶν τὸν πρῶτο·
»ἄλλοι ἀπὸ δάφτους θὲν ἂς ζοῦν, ἄλλοι κι' ἂς πᾶν σ' τὸν Ἅδη,
»ἔτσι ὅπιοι λάχουνε. Ἄφισ' τον, τὸν ὁρισμό του ἂς κάνει·
»ἀφτὸς τοὺς Τρῶες κι' 'Αχαιοὺς νὰ ξεδιαλύνει δίκιο.»
Εἶπε, καὶ πίσω γύρισε τ' ὡριότριχο ζεβγάρι.
Κι' οἱ 'Εποχὲς τοὺς ξέζεψαν τ' ἀψηλοπίλαλ' ἄτια
καὶ τά 'δεσαν σ' τ' ἀθάνατο παχνί τους, καὶ τ' ἀμάξι
τό 'γηραν πὰς σ' τὰ γιαλιστὰ ἀπ' ὄξω μπροστοτοίχια.
Κι' οἱ διό τους σ' τὰ χρυσὰ σκαμνιὰ καθίζουν μέσ' σ' τῶν ἄλλων
θεῶν τὸν κύκλο, κι' εἴχανε τὰ σπλάχνα μαραμένα.
Τότ' ἀπ' τὴν Ἴδα τῶν θεῶν κι' ἀθρώπωνε ὁ πατέρας
χτυπάει κατὰ τὸν Ἔλυμπο τ' ἀλόγατα, καὶ φτάνει
μὲ τὴν καλόροδη ἅμαξα σ' τὰ θεϊκὰ λημέρια.
Κι' ἐκεῖ τοῦ λύνει ὁ Ποσειδὸς τὰ ζῷα, καὶ σεντόνι
ἁπλώνει ἀπὰς σ' τὴν ἅμαξα καὶ σ' τὰ στασιὰ τὴ βάζει.
Κι' ἀφτὸς σ' ὁλόχρυσο θρονὶ, ὁ βροντολάλος Δίας,
νὰ κάτσει πάει, κι' ὁ βούναρος καθὼς πατοῦσε σιοῦνταν.
Μὰ ἐκεῖνες μόνες χώρια του, ἡ 'Αθηνᾶ κι' ἡ Ἥρα,
κάθουνταν, καὶ δὲν τοῦ 'κραιναν μηδὲ τόνε ρωτοῦσαν.
Μὰ ἀφτὸς σ' τὸ νοῦ του τό 'νιωσε τὸ τί 'χαν καὶ τοὺς εἶπε·
«Γιατί, Ἥρα, τόσο, κι' 'Αθηνᾶ, γιατί 'στε μουδιασμένες;
»Μὰ τί, ἀποστάσατε μαθὲς σ' τὴ δοξοδῶτρα μάχη
»σφάζοντας Τρῶες, π' ἄσβυστη κι' οἱ διὸ τοὺς ἔχετ' ἔχτρα;
»Λαχτάρα σας! μὲ τὴν ἀντριὰ καὶ δύναμή μου ποῦ 'χω,
»δὲ θὰ μὲ γύρναγαν ὅσοι ἐδῶ θεοί 'ναι σ' τὰ οὐράνια·
»μὰ ἐσᾶς τ' ἀφρᾶτα στήθια σας πρὶν τά 'πιασε τρεμοῦλα,
»πρὶ δεῖτε κἂν τὸν πόλεμο καὶ τὰ φριχτά του πάθια.
»Μὰ ἀκοῦστε τώρα τί θὰ πῶ, τὸ τί σᾶς καρτεροῦσε·
»μιὰ καὶ σᾶς βάραε ὁ κεραβνὸς, σᾶς λέω, μὲ τ' ἄτια πίσω

»πιὰ δὲ θὰ βλέπατε Ἔλυμπο καὶ θεϊκὰ λημέρια.»
Εἶπε· κι' άφτὲς βαριόμησαν, ἡ Ἀθηνᾶ κι' ἡ Ἥρα.
Οἱ διό τους κάθουνταν, ἡ μιὰ κοντὰ κοντὰ σ' τὴν ἄλλη,
καὶ γιὰ τοὺς Τρῶες συφορὲς σ' τὸ νοῦ τους μελετοῦσαν.
Κι' ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἔβγαλε μιὰ λέξη, μὸν σωποῦσε,
κι' ἄγριος τὴν ἔπιανε θυμὸς, σκασμένη μὲ τὸ Δία,
μὰ ἀπ' τὸ θυμὸ ξεχείλισε ἡ Ἥρα καὶ τοῦ κάνει·
«Τί 'ναι ποῦ κάθεσαι καὶ λὲς, γιὲ φοβερὲ τοῦ Κρόνου;
»Καλὰ τὸ ξέρουμε κι' ἐμεῖς, ἀντριὰ ἀχαμνὴ δὲν ἔχεις·
»ὅμως μᾶς καῖν τὰ σπλάχνα μας τῶν Ἀχαιῶν τὰ πάθια,
»ποῦ θά 'χουν σὰν κακὰ στερνὰ καὶ θὰ χαθοῦν σ' τὰ ξένα.»
Τότες γυρίζει κι' ἀπαντᾷ ὁ συγνεφοσυνάχτης·
«Μὲ τὸ πουρνὸ καὶ πιὸ πολὺ, κυρὰ γελαδομάτα,
»θὰ δεῖς τὸν παντοδύναμο τοῦ Κρόνου γιὸ, ἂν τὸ θέλεις,
»ποῦ θ' ἀφανίζει τὸ πυκνὸ τῶν Ἀχαιῶνε ἀσκέρι.
»Τὶ δὲ θὰ πάψει ὁ Ἕχτορας τ' ἀλύπητο πελέκκι
»πρὶν τοῦ Πηλέα πάλι ὁ γιὸς προβάλλει ἀπ' τὸ καράβι.
»Γιατὶ ἔτσι ἡ Μοῖρα τό 'γραψε. Κι' ἐγὼ, ἂν ἐσὺ θυμώνεις,
»δὲ χολοσκάνω, μηδ' ἂν πᾷς πέρα σ' τὴν ἄκρη ἄκρη
»τῆς γῆς καὶ τοῦ πελάου, ἐκεῖ ποῦ ὁ Γιαπετὸς κι' ὁ Κρόνος
»κάθουνται, κι' οὔτε χαίρουνται δροσαχνισμένα ἀγέρια
»οὔτ' ἥλιο, κι' εἶνε ὁλόγυρα τὰ βάθια τοῦ Ταρτάρου·
»κι' ἂν καταντήσεις ὡς ἐκεῖ, ἐγὼ τὰ πείσματά σου
»δὲν τὰ ψηφῶ, γιατὶ ὅμιο σου θεριὸ δὲ βρίσκεται ἄλλο.»
Εἶπε· μὰ δὲν τ' ἀπάντησε μηδὲ μιὰ λέξη ἡ Ἥρα.
Κι' ἔπεσε σ' τὸν Ὠκεανὸ τ' ὄμορφο φῶς τοῦ ἥλιου,
σκοτάδι ἀπάνου σαίρνοντας σ' τὴ γῆς τὴν καρποδῶτρα.
Κι' ἔδυσε ὁ ἥλιος ἄθελα τῶν Τρώων, μὰ οἱ Ἀργῖτες
μὲ πόθο, μ' ἀναγάλλιαση τὴ σκοτεινὴ 'δαν νύχτα.
Τότε ὁ λεβέντης Ἕχτορας μὲ τὸ στρατὸ ἀπ' τὰ πλοῖα
τραβάει, καὶ κάνει συντυχιὰ πὰς σ' τὸ χοχλᾶτο ρέμα,
σὲ μέρος π' ἄδιος φαίνουνταν ἀπὸ κουφάρια ὁ κάμπος.
Καὶ χάμου ἀφτοὶ ξεπέζεψαν ν' ἀκουρμαστοῦν τὸ λόγο

ποῦ τοὺς μιλοῦσε ὁ Ἕχτορας, σ' τὰ χέρια του κρατῶντας
κοντάρι ὡς ἕντεκα πηχῶν, μὲ τὴ χαλκένια μύτη
ποῦ 'λαμπε ὀμπρὸς κι' ὁλόχρυσο τὴν ἔσφιγγε ζουνάρι.
Σ' ἀφτὸ ἀκουμπῶντας ἔπιασε νὰν τοὺς μιλήσει κι' εἶπε·
«Ἀκοῦστε, Τρῶες καὶ βοηθοί, κι' ἀκοῦστέ με, Δαρδάνοι!
»Ἐγὼ 'πα, πρὶν πῶς κάθε ὀχτρὸ καὶ πλοῖο θὰ χαλάσω,
»καὶ τότες πίσω σ' τ' ἀψηλὸ πῶς θὰ γυρίσω κάστρο·
»μὰ κρῖμας πρὶν ποῦ βράδιασε, τὶ ἡ νύχτα πρῶτα πρῶτα
»γλύτωσε πλοῖα κι' Ἀχαιοὺς κοντὰ σ' τὸ περιγιάλι.
»Μὰ τώρα ἂς τὴν ἀκούσουμε τὴ μαβροφόρα νύχτα,
»κι' ἐλᾶτε δεῖπνο ἂς στρώσουμε. Καὶ τ' ἄλογα ἀπ' τ' ἀμάξια
»ξεζέψτε τα, καὶ βάλτε τους λίγη ταγὴ νὰ φᾶνε,
»κι' ἔπειτα πλούσια πρόβατα ἀπ' τὸ καστρὶ καὶ βόδια
»ἀμέσως φέρτε, καὶ ψωμὶ κρασὶ ἀπ' τὰ σπιτικά σας.
»Καὶ σῦρτε μάστε σ' τὰ λογγὰ ὅσα μπορεῖτε ξύλα,
»π' ὁλονυχτὶς πολλὲς φωτιὲς ὡς νὰ χαράξει ἡ μέρα
»νὰ καῖμε, καὶ μεσούρανα ἡ λάμψη ν' ἀνεβαίνει,
»μήπως κι' οἱ ἄκουροι Ἀχαιοὶ βαρθοῦν καὶ νύχτα ἀκόμα
»πὰς σ' τὰ πλατιὰ τῆς θάλασσας νὰ μᾶς ξεκόψουν στήθια.
»Δίχως κἂν αἷμα κι' ἥσυχοι ἂς μὴ μπαρκαριστοῦνε,
»μὸν κι' ἂς ἁρπάξουν ἕνα διὸ πληγές, κι' ἂς τὶς γλεντᾶνε
»σ' τ' Ἄργος ἐκεῖ, ἀπὸ μυτερὸ κοντάρι ἢ ἀπὸ σαΐτα,
»ἐνῷ πηδᾶν σ' τὰ πλοῖά τους, ποῦ νὰ μὴ βιάζεται ἄλλος
»νὰ καταπιάνεται ἄχαρους πολέμους μὲ τοὺς Τρῶες.»
Εἶπε· καὶ ζητωκράβγασαν οἱ Τρῶες, καὶ ξεζέβουν
ἀπ' τὸ ζυγὸ τ' ἀλόγατα δρωμένα, καὶ τὰ δένουν
μὲ τὰ λουριὰ ὁ καθένας τους σ' τ' ἀμάξι του ἀπὸ δίπλα.
Κι' ἔπειτα πλούσια πρόβατα ἀπ' τὸ καστρὶ καὶ βόδια
ἀμέσως φέρνουν, καὶ ψωμὶ κρασὶ ἀπ' τὰ σπιτικά τους,
καὶ πᾶν μαζέβουν σ' τὰ λογγὰ ὅσα μποροῦσαν ξύλα.
Ἔτσι ὅλη νύχτα κάθουνταν σ' τὶς στράτες τοῦ πολέμου
περήφανοι ὅλοι, κι' ἔκαιγαν πολλὲς φωτιὲς τριγύρω.
Πῶς τ' ἄστρα ἀπάνου ὁλόλαμπρα, μὲ τὸ λεφκὸ φεγγάρι

σ' τὴ μέση τους, φωτοβολοῦν σὰν τύχει καλωσύνη,
κι' ὅλες οἱ ράχες φαίνουνται, καὶ χαίρεται ὁ τσοπάνης,
τόσες τῶν πλοίων μεταξὺ καὶ τῶν νερῶν τοῦ Ξάνθου
φωτιὲς θαρροῦσες π' ἄναψαν μπροστὰ σ' τὸ κάστρο οἱ Τρῶες.
Χίλιες σ' τὸν κάμπο καίγανε φωτιές, κι' ἀπὸ πενῆντα
κοντὰ σὲ κάθε κάθουνταν νυχτοφωτίστρα φλόγα·
καὶ τ' ἄτια, βίκο τρώγοντας κι' ἀσπρόγλυκο κριθάρι,
τὴν ὥρια πρόσμεναν 'Αβγὴ ὀρθὰ κοντὰ σ' τὰ πλοῖα.

I

Σὰν ἔτσ' οἱ Τρῶες φύλαγαν· μὰ τοὺς 'Αργῖτες μάβρη
τρομάρα θέριζε, φυγῆς συντρόφισσ' ἀτιμάστρας,
καὶ πλήγωνε βαρὺς καημὸς κάθ' ἀρχηγοῦ τὰ σπλάχνα.
Πῶς ψαροθρόφα θάλασσα διὸ ἀνέμοι ἀντάμα δέρνουν,
ὁ ζέφυρος μὲ τὸ βοριᾶ, ἅμ' ἄξαφνα πλακώσουν
μέσ' ἀπ' τὴ Θράκη, καὶ μὲ μιᾶς τὸ μελανό της κῦμα
θεριέβει, κι' ὄξω ἀπ' τὸ γιαλὸ πετάει σωρὸ τὰ φύκια,
τὸ ἴδιο σπάραζε ἡ ψυχὴ σ' τῶν 'Αχαιῶν τὰ στήθια.
Κι' ὁ γιὸς τ' 'Ατρέα ἀπ' τὰ δεινὰ κατάκαρδα θλιμένος
γύρναε παντοῦ καὶ πρόσταζε τοὺς βροντολάλους κράχτες
χώρια ἕναν ἕνα σὲ βουλὴ τοὺς στρατηγοὺς νὰ κράξουν
δίχως φωνές· καὶ δούλεβε κι' ἀτός του μὲ τοὺς πρώτους.
Κι' ἄκαρδοι πᾶν, καὶ σ' τὴ βουλὴ καθίζουν. Τότ' ἐκεῖνος
σηκώθη δάκρια χύνοντας, σὰ βρύση βουρκωμένη
ποῦ χύνει ἀπ' ἀψηλὸ γκρεμὸ τὰ θολωπὰ νερά της·
ἔτσι βαριὰ στενάζοντας νὰν τοὺς μιλάει ἀρχίζει·
«'Αδρέφια, πρῶτοι ὀπλαρχηγοὶ τῶν 'Αχαιῶν κι' ἀρχόντοι,
»ὁ Δίας μ' ἔχωσε βαθιὰ μέσ' σὲ ζημιὰ μεγάλη,
»ὁ ἔρμος! πρὶν ποῦ μοῦ 'ταξε κουνῶντας τὸ κεφάλι,
»πῶς πρὶν μισέψω ἐγὼ ἀπ' τὰ δῶ, τὴν Τροία θὰ κουρσέψω,
»καὶ τώρα γέλασμα κακὸ βουλήθηκε σ' τὸ νοῦ του,
»καὶ σ' τ' Ἄργος πίσω μοῦ μηνᾷ νὰ φύγω ντροπιασμένος,
»κι' ἂς ἔχασα τόσο λαό . . . μὰ φαίνεται πῶς ἔτσι
»τὸ θέλει ὁ παντοδύναμος τοῦ Κρόνου γιός, ποῦ ὡς τώρα
»πολλῶν χωρῶνε γκρέμισε τὰ κάστρα, καὶ θὰ ρήξει
»ἀκόμα· τὶ σ' τὸ χέρι του νὰ κάνει ὅ,τι τ' ἀρέσει.
»Μὸν ὅλοι ἐλᾶτε! ἂς κάνουμε ὅπως ἐγὼ προστάζω·

»ἄς φύγουμε μὲ τὰ γοργὰ καράβια σ' τὴν πατρίδα,
»τὶ πιὰ δὲν τὸ κουρσέβουμε τὸ ξακουσμένο κάστρο.»
Ἔτσ' εἶπε· κι' ὅλοι κόμπιασαν καὶ σὰ βουβοὶ σωποῦσαν.
Ὥρα πολλὴ 'ταν ἥσυχοι μὲ σπλάχνα μαραμένα,
μὰ μὲ καιρὸ τοὺς μίλησε ὁ θαρρετὸς Διομήδης·
«Τ' Ἀτρέα γιέ, παραλαλεῖς, καὶ θ' ἀντικρούσω ἐσένα
»πρῶτα — μὲ λόγο, ἔτσι σωστὰ — κι', ἀφέντη, μὴ θυμώσεις.
»Τὸ θάρρος πρῶτα μοῦ 'βρισες σ' ὅλους μπροστά, καὶ μοῦ 'πες
»εἶμαι κιοτῆς κι' ἀπόλεμος· μὰ ἂν εἶμαι, ἐδῶ οἱ Ἀργῖτες
»τὸ ξέρουν ὅλοι, γέροι νιοί. Ὅμως ἐσένα τό 'να
»σοῦ χάρισε μονάχα ὁ γιὸς τοῦ λοξογνώμα Κρόνου·
»σοῦ 'δωκε ἀρχὴ καὶ πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλους μας ὁρίζεις,
»ὅμως ἀντριὰ δὲ σοῦ 'δωκε ποῦ 'χει τὴν πρώτη ἀξία.
»Καλότυχε — τέτια ποῦ λὲς — ! λοιπὸν θαρρεῖς ἀλήθια
»πῶς εἶναι τ' Ἄργους τὰ παιδιὰ ἀπόλεμοι κιοτῆδες;
»Μὰ ἐσένα ἂ σ' ἔπιασε ὄρεξη νὰ σηκωθεῖς νὰ φύγεις,
»σῆρε! νά, δρόμος ἀνοιχτός, νά, πλοῖα σ' τ' ἀκρογιάλι!
»Ὅμως οἱ ἄλλοι οἱ Δαναοὶ μὲ τὶς θρεμένες χαῖτες
»θὰ μείνουν ὡς νὰ πάρουμε τὴν Τροία. Εἰδέ, ἂς τραβᾶνε —
»κι' ἀφτοὶ κι' οἱ στόλοι τους μαζὶ — σ' τὴν ποθητὴ πατρίδα·
»τὶ ἐμεῖς, ἐγὼ κι' ὁ Στένελος, δὲν πάβουμε ὡς νὰ βροῦμε
»τῆς Τροίας ἄκρη· τὶ θεὸς μᾶς ἔχει ἐδῶ φερμένους.»
Εἶπε· καὶ ζητοκράβγασαν μὲ μιὰ φωνὴ οἱ Ἀργῖτες,
τὶ μὲ καμάρι τ' ἄκουσαν τὰ λόγια τοῦ Διομήδη.
Τότες ὁ γέρο Νέστορας σηκώθηκε ὄρθιος κι' εἶπε·
«Διομήδη, καὶ σ' τὴ μάχη ἐσὺ εἶσαι γιερὸς περίσσα,
»καὶ σ' τὴ βουλὴ ὅλους ξεπερνᾷς τοὺς συνομίληκές σου.
»Ὅσοι Ἀχαιοί, τὸ λόγο σου κανεὶς δὲ θ' ἀψηφήσει,
»δὲ θ' ἀντιπεῖ· μὰ σ' τῆς δουλιᾶς δὲν πῆγες κι' ὡς σ' τὸ βάθος.
»Εἶσαι μαθὲς καὶ νιὸς — καὶ γιὸ θὰ σ' εἶχα ἐγὼ σ' τὰ χρόνια,
»τὸν πιὸ μικρὸ — μὰ γνωστικὰ τὰ κουβεντιάζεις ὅμως.
»Μὸν ἔλα ἐγώ, ποῦ 'μαι θαρρῶ πιὸ γέρος, ὅλα ὡς πέρα
»ἂς τὰ ξηγήσω κι' ἂς τὰ πῶ· κι' ἂς μὴν καταφρονέσει

»κανεὶς τὸ λόγο μου, οὐδ' ἀφτὸς ὁ βασιλιᾶ 'Αγαμέμνος.
»'Αγριάθρωπος—δίχως πατριὰ καὶ κοινωνιά—'ναι ἐκεῖνος
»ποῦ αἷμας γυρέβει ἀδερφικὸ, κατάρατες διχόνιες.
»Μὸν τώρα ἐδῶ ἂς ἀκούσουμε τὴ μελανὴ τὴ νύχτα,
»κι' ἐλᾶτε, δεῖπνο ἂς στρώσουμε. Κι' ὄξω ἀπ' τὸ κάστρο βάρδιες
»κοντὰ ἂς πλαγιάσουν σ' τὸ σκαφτὸ ἐδῶ κι' ἐκεῖ χαντάκι.
»Σ' τοὺς νιοὺς, νά, τί 'χα νὰν τοὺς πῶ. Κατόπι ἐσὺ, 'Αγαμέμνο,
»ἄρχισε, ποῦ 'σαι κεφαλὴ τῶν βασιλιάδων ὅλων.
»'Ετοίμασ' τους τῶν προεστῶν τραπέζι. Σοῦ τεριάζει,
»δὲ σοῦ 'ναι ἀτέριαστο· κρασὶ γιομᾶτές σου οἱ καλύβες,
»ποῦ πᾶσα μέρα οἱ Δαναοὶ σοῦ κουβαλοῦν μὲ πλοῖα
»ἀπάνου σ' τὸν πλατὺ γιαλὸ ἀπ' ἀντικρὺ ἀπ' τὴ Θράκη.
»Ἔχεις τοῦ κόσμου τ' ἀγαθὰ, πολύνε ὁρίζεις κόσμο.
»Κι' ἀπ' τοὺς πολλοὺς ποῦ μαζεφτοῦν, ἀκοῦς ἀφτὸν ποῦ γνώμη
»προβάλλει πιὸ καλύτερη, καὶ μᾶς χρειάζεται ὅλων
»ἄξια πολλὴ καὶ φρόνιμη, τὶ καῖν κοντὰ σ' τὰ πλοῖα
»ἄπειρες οἱ ὀχτροὶ φωτιὲς — ποῦ πιόν δὲ σφάζει ἡ πίκρα ;
»Ναὶ, τὸ στρατὸ ἢ θὰ φάει ἀφτὴ ἡ νύχτα ἢ θὰν τὸν σώσει.»
Εἶπε· κι' ἐκεῖνοι πείστηκαν καὶ τὸν ἀκοῦνε ἀμέσως.
Καὶ νὰ φυλάξουν βγήκανε νομᾶτοι ἀρματωμένοι
μὲ λοχαγοὺς τοῦ Νέστορα τὸ γιὸ, τὸ Θρασυμήδη,
τοὺς ἀδερφοὺς 'Ασκάλαφο καὶ Γιάλεμο, γιοὺς τ' Ἄρη,
τὸ Δήπυρο, τὸν 'Αφαριᾶ, τὸν ἄφοβο Μηριόνη,
καὶ μὲ τὸ Λυκομήδη, γιὸ τοῦ Κρέοντα ἀντριωμένο.
'Εφτά 'χαν οἱ φρουροὶ ἀρχηγοὺς, καὶ νιοὶ ἑκατὸ ἀκλουθοῦσαν
κάθ' ἀρχηγὸ, ἔχοντας μακριὰ σ' τὰ χέρια τους κοντάρια.
Καὶ πῆγαν κι' ἔκατσαν τειχιοῦ ἀνάμεσα καὶ τάρφου.
'Εκεῖ φωτιὰ ἄναψε ὁ καθεὶς, κι' ἑτοίμασαν νὰ φᾶνε.
Κι' ὁ γιὸς τ' 'Ατρέα μαζεφτοὺς τοὺς πρώτους σ' τὴν καλύβα
τοὺς πήγαινε ὅλους, καὶ λαμπρὸ τοὺς ἔβαζε τραπέζι.
Κι' ἐκεῖνοι σ' ἕτοιμα ἅπλωσαν λιγούδια, ὀμπρὸς στρωμένα.
Κι' ὅταν πιὰ τέλος χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
ἄρχισε ὁ γέρο Νέστορας νὰ δασκαλέβει πρῶτος,

π' ἀπ' ὅλων πιὸ καλὴ καὶ πρὶν τοῦ 'βγαινε πάντα ἡ γνώμη.
'Αφτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τοὺς μίλησ' ἔτσι κι' εἶπε·
«Τ' 'Ατρέα ξακουσμένε γιέ, πρωτάρχοντ' 'Αγαμέμνο,
»τέλος κι' ἀρχὴ ἀπὸ σένανε θὰ κάνω, γιατὶ ὁρίζεις
»κόσμο πολύ, καὶ σοῦ 'βαλε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς σ' τὸ χέρι
»ραβδὶ ἐξουσιᾶς, γιὰ νὰ τηρᾶς πῶς νά 'ναι ἐφτυχισμένοι.
»Πλεῖσα γι' ἀφτὸ ἐσὺ πάει νὰ δεῖς καὶ κάθε χριὰ νὰ κάνεις,
»μὰ κι' ἄλλου γνώμη νὰ δεχτεῖς ποῦ πιάσει νὰ μιλήσει
»ἐπὶ καλοῦ· τὶ κέρδος σου, σὰ βγεῖ καλὸ σ' τὴ μέση.
»Μὰ ἐγὼ θὰ πῶ τί πιὸ σωστὸ μοῦ φαίνεται πῶς εἶναι.
»Ἄλλο κανεὶς καλύτερο δὲ θὰ σκεφτεῖ ἀπ' τὴ σκέψη
»ἀφτὴ ποῦ ἐγὼ στοχάζουμαι κι' ἀπὸ καιρὸ καὶ τώρα,
»ἀκόμα ἀπ' ὅντας θύμωσες, θεόσπαρτε, καὶ πῆγες
»μέσ' σ' τ' 'Αχιλλέα κι' ἅρπαξες τὴν ὥρια Βρισοποῦλα,
»ὄχι ὅμως καὶ μὲ γνώμη μας. Τὶ πόσα ἐγὼ δὲ σοῦ 'πα
»νὰ σ' ἀμποδίσω! ὅμως ἐσὺ ἀπ' τὸ θυμὸ ἀγριεμένος
»πείραξες ἄντρα ἀνώτερο ποῦ κι' οἱ θεοὶ τιμοῦνε,
»τὶ ἔχεις παρμένα του τὴ νιά. Ὅμως καὶ τώρ' ἂς δοῦμε,
»πῶς σωτηριὰ θενά 'βρουμε φιλιώνοντάς τον πάλι
»μὲ λόγια περικαλεστά, μὲ τιμημένα δῶρα.»
Τότες τοῦ λέει τ' 'Ατρέα ὁ γιός, ὁ πρωταφέντης τ' Ἄργους·
«Γέρο, δὲν τά 'πες ψέματα τὰ δύστυχά μου πάθια.
»Ἔφταιξα, δὲν τ' ἀρνιέμαι ἐγώ. Ναί, μὲ στρατὸ μεγάλο
»εἶν' ἴσος ὅπιον πάρει ὁ γιὸς ἀπὸ καλὸ τοῦ Κρόνου,
»σὰν τώρ' ἀφτὸν ποῦ τίμησε κι' ἀφάνισε τ' ἀσκέρι.
»Μιὰ κι' ἔφταιξα ὅμως τὸ στρεβλὸ κεφάλι μου ἀγρικῶντας,
»πρόστιμο δίνω κι' ἕτοιμος ξανά 'μαι νὰ φιλιώσω,
»κι' ὀμπρός σας ὅλων ξακουστὰ θὰ νοματίσω δῶρα.
»Ἑφτὰ τριπόδια ἀπύρωτα, δέκα χρυσοῦ κομάτια,
«λεβέτια ὡς εἴκοσι λαμπρά, γιερὰ ἄτια βραβεμένα
»δώδεκα π' ὅλα κέρδισαν σ' τὸ τρέξιμο βραβεῖα.
»Φτωχὸς δὲ θά 'ναι ὁ ἄθρωπος ποῦ θε τοῦ πᾶνε τόσα,
»ἄδιο δὲ θά 'ναι ἀπὸ χρυσὸ καὶ βιὸς τ' ἀρχοντικό του,

»ἂν ἔχει ὅσα μοῦ κέρδισαν τ' ἀλόγατά μου πλούτη.
»Καὶ νιὲς ἐφτὰ π' ἀμίμητα δουλέβουν θὰν τοῦ δώσω
»Λέσβισσες, ποῦ σὰν κούρσεψε τὴν πλούσια Λέσβο ἀτός του,
»τὶς πῆρα ἐγώ, ποῦ τέρι τους δὲν εἴχανε σ' τὰ κάλλη.
»Ἀφτὲς τοῦ δίνω, καὶ μαζὶ τὴ νιὰ ποῦ πρὶν τοῦ πῆρα,
»τὴ Βρισοποῦλα, κι' ὅρκονε θάν τ' ὀρκιστῶ μεγάλο,
»ποτὲς πῶς δὲν τὴν ἄγγιξα, σ' τὸ στρῶμά της δὲ μπῆκα,
»π' ὅλοι σ' τὸν κόσμο σύστημα γυναῖκες τό 'χουν κι' ἄντρες.
»Ἀφτὰ ὅλα θὰν τὰ λάβει ἐφτύς. Μὰ ἂν τῶν θεῶνε πάλι
»μᾶς δώκει ἡ χάρη τὸ καστρὶ νὰ πάρουμε τῶν Τρώων,
»ἂς μπεῖ καὶ πλοῖο μὲ χαλκὸ καὶ μάλαμα ἂς φορτώσει
»γιομᾶτα, σὰ μοιράζουμε τὸ πρᾶμα, καὶ γυναῖκες
»ὅπιες τ' ἀρέσουν Τρωΐσσες ὡς εἴκοσι ἂς διαλέξει,
»ἀπ' τὴ Λενιὼ ὕστερα τὶς πιὸ λαχταριστὲς σ' τὰ κάλλη.
»Κι' ἂν τ' Ἄργος, τὸν ἀφρὸ τῆς γῆς, δοῦμε ξανά, τὸν κάνω
»γαμπρό μου· τὴν ἀγάπη μου σὰν τὸν Ὀρέστη θά 'χει,
»τ' ἀγόρι ποῦ μέσ' σ' τ' ἀγαθὰ μ' ἀντρώνεται καὶ χάδια.
»Κι' ἔχω μέσ' σ' τ' ὀμορφόχτιστο παλάτι μου τρεῖς κόρες,
»τὴ Λαοδίκη, Ἰφιάνασσα, καὶ τὴ Χρυσόθεμή μου,
»κι' ὅπια τους θέλει, ἀνέδωρη τὴν παίρνει σ' τοῦ Πηλέα
»τὸν πύργο· ἐγὼ ὅμως καὶ προικιὰ πολλὰ θὰν τὴν προικίσω,
»τόσα ποῦ ὡς τώρα κόρης του κανεὶς δὲν ἔδωκε ἄλλος.
»Κι' ἐφτὰ καλοκατοίκητες θὰν τοῦ χαρίσω χῶρες,
»τὴ χορταροστρωμένη Ἰρή, τὴν Καρδαμύλη, Ἐνόπη,
»τὴν ὄμορφη Ἔπια, τὴ Φηρά, τὴν Ἄνθια ποῦ 'χει τόσες
»βαθιὲς βοσκές, τὴν Πήδασο μὲ τὰ πολλὰ τ' ἀμπέλια,
»ὅλες σ' τὴ θάλασσα κοντά, σ' τὰ σύνορα τῆς Πύλος.
»Πλούσιος τὴν κατοικεῖ λαὸς μὲ πρόβατα καὶ βόδια,
»ποῦ σὰ θεὸ θὰν τὸν τιμοῦν μὲ δῶρα, καὶ μπροστά του
»θὰ τρέχουν τὶς πολύκερδες νὰν τοὺς δικάζει δίκες.
»Ἀφτὰ τοῦ δίνω ἂν τοὺς θυμοὺς ξεχάσει πιά. Ἂς μερώσει!
»Ἕνας — ὁ Ἄδης — μέρωση δὲν ξέρει ἢ περικάλια,
»γι' ἀφτὸ κι' ἀπ' ὅλους τοὺς θεοὺς πιὸ τὸν μισοῦν σ' τὸν κόσμο.

»Κι' ἂς μὴ μοῦ κάνει ἀντίσταση, τὶ ἐγὼ πιὸ βασιλιᾶς του,
«πιὸ — ξέρει — γεροντότερος ἐγὼ 'μαι καὶ σ' τὰ χρόνια.»
Τότες τοῦ λέει ὁ Νέστορας, ὁ γέρο ἀλογολάτης.
«Τ' 'Ατρέα ξακουσμένε γιέ, πρωτάρχοντα 'Αγαμέμνο,
»τώρ' ἄξια δῶρα καὶ καλὰ προσφέρνεις τ' 'Αχιλλέα.
»Μὸν ἔλα προεστοὺς διὸ τρεῖς ἂς στείλουμε, κι' ἀμέσως
»νὰ πᾶν ὡς σ' τὴν καλύβα του καὶ νὰν τὸν συνετύχουν.
»Μὰ στάσου, ἐγὼ θὰ πῶ σας πιούς, κι' ἀφτοὶ ὄχι ἂς μὴ μᾶς ποῦνε.
»Καὶ πρῶτα ὁ γέρο Φοίνικας ὀμπρὸς ἂς ὁδηγέβει,
»ἔπειτα τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς κι' ὁ Αἴας ὁ μεγάλος·
»καὶ κράχτες, διὸ ἂς ἀκολουθοῦν, ὁ Νόδιος κι' ὁ Βρυβάτης.
»Καὶ τώρα φέρτε μας νερὸ νὰ νίψουμε τὰ χέρια
»κι' ὅλους διατάξτε νὰ σταθοῦν μὲ σέβας, τὶ τοῦ Δία
»θὰ κάνουμε μιὰ προσεφκή, ἀνίσως μᾶς πονέσει.»
Εἶπε· κι' ἐκεῖνοι τ' ἄκουσαν μὲ προθυμιὰ τὸ λόγο.
'Εφτὺς νερὸ τοὺς ἔχυσαν οἱ κράχτες νὰ νιφτοῦνε,
κι' οἱ νιοὶ κροντήρια μὲ πιοτὸ γιομίσανε ὡς σ' τὰ χείλια,
κι' ὅλους κερνοῦνε, ἀπ' τοὺς θεοὺς μὲ τὰ καφκιὰ ἀρχινῶντας.
Καὶ στάζοντας, σὰν ἤπιανε ὅσο ἡ καρδιὰ ζητοῦσε,
κινοῦν ἀπ' τ' 'Αγαμέμνου ἐφτὺς νὰ πᾶνε τὴν καλύβα,
ἐνῷ πολλὲς τοὺς ἔδινε ὁ Νέστορας ὁρμήνιες,
ὅλα λεφτολογῶντάς τα, μὰ τοῦ Λυσσέα πρῶτα
τοῦ 'λεγε καὶ τοῦ σύσταινε ὅ,τι μπορεῖ νὰ κάνει
καὶ τοῦ Πηλιᾶ τὸν ἄξιο γιὸ νὰ φέρει σ' τὰ νερά του.
Κι' οἱ διό τους ἔτσι πήρανε τὴν ἀμμουδιὰ ἄκρη ἄκρη
τοῦ πολυτάραχου γιαλοῦ, πολλὰ περικαλῶντας
τῆς γῆς τὸ σείστη Ποσειδὸ, τὸ θάμα του νὰ κάνει
καὶ τὴν περήφανη ψυχὴ νὰ πείσουν τ' 'Αχιλλέα.
Καὶ σ' τὰ γοργὰ σὰν ἔφτασαν τῶν Μυρμιδόνων πλοῖα,
τὸν ηὗραν ποῦ διασκέδαζε μ' ὡριόφωνο λαγοῦτο,
ὄμορφο πλούμιο, κι' ἀργυρὸ εἶχε ζυγὸ ἀπὸ πάνου,
ποῦ διάλεξε ἀπ' τ' 'Αητιοῦ τὸ βιὸς σὰν πῆρε τὸ καστρί του·
μ' ἀφτὸ γλεντοῦσε, ἁρματωλῶν παλικαριὲς λαλῶντας,

κι' ἀντίκρυ 'ταν ὁ Πάτροκλος μονάχος καθισμένος
ἥσυχος, πότε τὸ σκοπὸ θὰ πάψει καρτερῶντας.
Κι' ἀφτοὶ προχώρησαν — μπροστὰ ὁ θεϊκὸς Λυσσέας —
κι' ὀμπρός του στάθηκαν. Κι' ἀφτὸς πετιέται ξαφνισμένος,
ἀπ' τὸ σκαμνὶ ποῦ κάθουνταν, μὲ τὸ λαγοῦτο κι' ὅλα·
τὸ ἴδιο ὀρθὸς κι' ὁ Πάτροκλος σηκώθη σὰν τοὺς εἶδε.
Κι' ἔκραξε τοῦ Πηλέα ὁ γιὸς καλωσορίζοντάς τους·
«Γιά σας, καλῶς μᾶς ἤρθατε... (ἄ κάπια σφίγγει ἀνάγκη!)...
»ἀδρέφια μοῦ 'στε πάντα ἐσεῖς, κι' ἂς θύμωσα τῶν ἄλλων.»
Ἔτσι εἶπε, καὶ τοὺς ἔφερε πιὸ μέσα σ' τὴν καλύβα,
καὶ σ' τὰ σκαμνιὰ τοὺς κάθισε καὶ τ' ἄλυκα τὰ πέφκια,
καὶ χέρι χέρι ἐκεῖ κοντὰ φωνάζει τοῦ Πατρόκλου·
«Βάλ' σ' τὸ τραπέζι, Πάτροκλε, κροντῆρι πιὸ μεγάλο,
»ἄσ' το ἔτσι τὸ κρασὶ πιὸ ἀγνό, δῶσε ὁλωνῶν ποτήρια·
»φίλους σκεπάζει ἡ στέγη μου τοὺς πιὸ λαχταρισμένους.»
Εἶπε· κι' ἀκούει ὁ Πάτροκλος τὰ λόγια τοῦ συντρόφου.
Καὶ τότες τάβλαρο ἔστρωσε μὲ τῆς φωτιᾶς τὴ λάμψη,
κι' ἀπάνου ἀρνιοῦ καλόθρεφτου καὶ τράγου βάζει πλάτη,
βάζει καὶ γουρουνόραχη γιαλιστερὴ ἀπὸ πάχος·
ποῦ ἐνῷ τοῦ τὶς βαστοῦσε ὁ γιὸς τοῦ Δάρη, ὁ 'Αφτομέδος,
μὲ τὸ μαχαῖρι ὁ θεϊκὸς τὶς ἔκοβε 'Αχιλλέας,
καὶ τὶς κομάτιασε ὄμορφα καὶ πέρασε σ' τὶς σοῦγλες.
Κι' ἔκαψε ὁ Πάτροκλος καλὴ φωτιά, ὁ λεβέντης ἄντρας.
Κι' ἡ φλόγα ἀφοῦ ξεθύμανε καὶ χώνεψαν τὰ ξύλα,
στρώνει τὴ θράκα, τὰ σουγλιὰ πασπάλισε μ' ἀλάτι,
τ' ἅπλωσε ἀπάνου ἀπ' τὴ φωτιά, σ' τὶς φοῦρκες ἀκουμπῶντας.
Κι' ἀφοῦ πιὰ τὰ καλόψησε καὶ κένωσε σ' τοὺς δίσκους,
πῆρε μέσ' σ' ὥρια κάνιστρα ψωμί, καὶ σ' τὸ τραπέζι
τό 'βαλε ἀπάνου. Μοίρασε τὸ κριάς κι' ὁ 'Αχιλλέας,
κι' ἔπειτα ἐκάθησε ἀντικρὺ τοῦ θεϊκοῦ Λυσσέα —
ἔτσι ἀπ' τὸν ἄλλο τοίχονε — καὶ τοῦ Πατρόκλου τοῦ 'πε,
πρῶτα τὸ μέρος τῶν θεῶν νὰ πάρει καὶ νὰ κόψει.
Κι' ἔρριξε ἀφτὸς τὶς προσφορὲς μέσ' σ' τῆς φωτιᾶς τὶς φλόγες.

Τότε ὅλοι σ' ἕτοιμα ἅπλωσαν φαγιὰ στρωμένα ὀμπρός τους.
Καὶ τέλος πιὰ σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
γνέφει τοῦ γέρο Φοίνικα ὁ Αἴας· καὶ θωρῶντας
ἀφτὸ ὁ Λυσσέας, ξέχειλο γιομίζει τὸ ποτῆρι
μὲ τὸ κρασί, καὶ χαιρετᾶ τὸ θεϊκὸ 'Αχιλλέα·
«Γιά σου, 'Αχιλλέα! 'Αρχοντικὸ τραπέζι δὲ μᾶς λείπει
»καὶ σ' τὴν καλύβα κάτου ἐκεῖ τοῦ βασιλιᾶ 'Αγαμέμνου,
»τώρα κι' ἐδῶ· τὶ ἔχει πολλὰ νὰ φᾶμε ὅπως ποθοῦμε.
»Μὰ ὁ νοῦς μας σὲ ξεφάντωμα καὶ σὲ χαρὲς δὲν εἶναι,
»μὸν βλέποντας βαρὺ κακό, φοβούμαστε, ἀρχηγέ μου,
»καὶ τρέμουμε· τί 'ναι ἄγνωστο : θὰ μᾶς σωθοῦν τὰ πλοῖα,
»ἢ θὰ χαθοῦνε, ἐξὸν ἐσὺ κοντάρι ἂν ξαναπιάσεις.
»Τὶ ὀμπρὸς σ' τὸ κάστρο πέζεψαν καὶ σ' τὸ καραβοστάσι
»οἱ Τρῶες οἱ λιοντόψυχοι κι' οἱ ξακουστοὶ συμμάχοι,
»καὶ μέσ' σ' τὸν κάμπο καῖν πολλὲς φωτιές, καὶ λὲν πιὰ τώρα
»πῶς σβάρνα ὡς μέσα σ' τὰ γοργὰ καράβια θὰ μᾶς πάρουν.
»Κι' ὅλο τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς δεξὰ σημάδια δείχνοντάς τους
»ἀστράφτει· κάτου ὁ Ἕχτορας, φωτιὰ γιομᾶτος ἄγρια,
»παντοῦ χοιμάει ὀρπίζοντας σ' τὸ Δία, οὔτε λογιάζει
»θεοὺς κι' ἀθρώπους, μὸν φριχτὴ τὸν συνεπῆρε φρένια.
»Καὶ πότε νά βγει ἡ ρόδινη περικαλιέται ἀβγοῦλα,
»τὶ τάζει, τ' ἀκροφίγουρα τῶν καραβιῶν θὰ κόψει,
»κι' ἀφτὰ θὰ κάψει μ' ἄσβυστη φωτιά, καὶ τοὺς 'Αργῖτες
»θὰ πελεκκήσει ἐκεῖ κοντὰ μέσ' σ' τοῦ καπνοῦ τὴ ζάλη.
»Τὰ τρέμω ἀφτὰ κατάκαρδα, μὴν τοῦ τὴ βγάλουν πέρα
»τὴν παινεσιὰ οἱ θεοί, κι' ἐμᾶς μὴν εἶναι ἐδῶ γραφτό μας
»νὰ πέσουμε ὅλοι, δίχως πιὰ νὰ ξαναδοῦμε τ' Ἄργος.
»Μὰ σήκω! ἂν τ' 'Αργιτόπουλα σὲ μέλει κἂν καὶ τώρα
»νὰ σώσεις ἀπ' τὰ βάσανα κι' ἀπ' τῶν ὀχτρῶν τὶς σπάθες.
»'Εσὺ ὕστερα θὰ λαχταρεῖς, μὰ τρόπο πιὰ δὲ θά'χει
»νὰ βρεῖς γιατριά, μιὰς τὸ κακὸ καὶ γίνει· μόνε σκέψου
»πῶς θὰ μᾶς σώσεις πρὶν πολὺ ἀπ' τὴν κακὴ τὴν ὥρα.
»Μά, ἀδρέφι, σ' τό 'πε διὸ καὶ τρεῖς ὁ γέρος σου πατέρας

»σ' τὴ Φτία, τότες ποῦ σ' τὸ γιὸ τ' Ἀτριᾶ σὲ προβοδοῦσε.
»'Παιδί μου, νίκη ἡ Ἀθηνᾶ κι' ἡ Ἥρα, ἂ θέν, θὰ δώσουν,
»'μὰ ἐσὺ τὴ μεγαλόψυχη καρδιά σου μέσ' σ' τὰ στήθια
»'νὰ περιορίζεις· πιὸ καλὰ συφέρνει ἡ πραοσύνη.
»'Παραίτα πιὰ τὴ δύστροπη λογοτριβὴ, καὶ τότες
»'περσότερο ὅλοι — γέροι νιοὶ — θὰ σ' ἔχουν τιμημένο.'
»Νά! τί σ' ἀρμήνεβε, μὰ ἐσὺ ξεχνᾷς· ὅμως ἀκόμα
»καὶ τώρα πάψε κι' ἄφισε τὸ σπλαχνοφάγο πεῖσμα,
»κι' ἀξίας δῶρα ὁ βασιλιᾶς σοῦ δίνει ἂν ξεχολιάσεις.
»Μὸν ἔλα τώρα πρόσεχε, κι' ἐγὼ ὅλα ἐδῶ ἕνα ἕνα
»θὰ πῶ ὅσα δῶρα σοῦ 'ταξε μπροστά μας σ' τὸ καλύβι.
»Ἐφτὰ τριπόδια ἀπύρωτα, δέκα χρυσοῦ κομάτια,
»λεβέτια ὡς εἴκοσι λαμπρὰ, γιερὰ ἄτια βραβεμένα
»δώδεκα, ποῦ ὅλα κέρδισαν σ' τὸ τρέξιμο βραβεῖα.
»Φτωχὸς δὲ θά 'ναι ὁ ἄθρωπος ποῦ θε τοῦ πᾶνε τόσα,
»ἄδιο δὲ θά 'ναι ἀπὸ χρυσὸ καὶ βιὸς τ' ἀρχοντικό του,
»ἂν ἔχει ὅσα τοῦ κέρδισαν τ' ἀλόγατά του πλούτη.
»Καὶ νιὲς ἐφτὰ π' ἀμίμητα δουλέβουν θὰ σοῦ δώσει
»Λέσβισσες, ποῦ σὰν κούρσεψες τὴν πλούσια Λέσβο ἀτός σου,
»τὶς πῆρε ἀφτὲς, ποῦ τέρι τους δὲν εἴχανε σ' τὰ κάλλη·
»ἀφτὲς σοῦ δίνει, καὶ μαζὶ τὴ νιὰ ποῦ πρὶν σοῦ πῆρε,
»τὴ Βρισοποῦλα, κι' ὅρκονε θὰ σ' ὁρκιστεῖ μεγάλο
»ποτὲς πῶς δὲν τὴν ἄγγιξε, σ' τὸ στρῶμά της δὲ μπῆκε,
»π' ἄντρες γυναῖκες, ἀρχηγὲ, συνήθια τό 'χουν ὅλοι.
»Ἀφτὰ ὅλα θὰ σ' τὰ δώσει ἐφτύς. Μὰ ἂν τῶν θεῶνε πάλι
»μᾶς δώκει ἡ χάρη τὸ καστρὶ νὰ πάρουμε τῶν Τρώων,
»μπαίνεις καὶ πλοῖο μὲ χαλκὸ καὶ μάλαμα φορτώνεις
»γιομᾶτα, σὰ μοιράζουμε τὸ πρᾶμα, καὶ γυναῖκες
»ὅπιες σ' ἀρέσουν Τρωΐσσες ὡς εἴκοσι διαλέγεις,
»ἀπ' τὴ Λενιὼ ὕστερα τὶς πιὸ λαχταριστὲς σ' τὰ κάλλη.
»Κι' ἂν τ' Ἄργος, τὸν ἀφρὸ τῆς γῆς, δοῦμε ξανὰ, νὰ γίνεις
»γαμπρός του· τὴν ἀγάπη του σὰν τὸν Ὀρέστη θά 'χεις,
»τ' ἀγόρι ποῦ τ' ἀντρώνεται μέσ' σ' τ' ἀγαθὰ καὶ χάδια.

»Κι' ἔχει μέσ' σ' τ' ὀμορφόχτιστο παλάτι του τρεῖς κόρες,
»τὴ Λαοδίκη, Ἰφιάνασσα, καὶ τὴ Χρυσόθεμή του,
»κι' ὅπια τους θὲς, ἀνέδωρη τὴν πᾷς σ' τὸ γονικό σου
»σπίτι· μὰ ἐκεῖνος καὶ προικιὰ πολλὰ θὰν τὴν προικίσει,
»τόσα ποῦ ὡς τώρα κόρης του κανεὶς δὲν ἔδωκε ἄλλος.
»Κι' ἐφτὰ καλοκατοίκητες θὰ σοῦ χαρίσει χῶρες,
»τὴ χορταροστρωμένη Ἱρὴ, τὴν Καρδαμύλη, Ἐνόπη,
»τὴν ὄμορφη Ἔπια, τὴ Φηρὰ, τὴν Ἄνθια ποῦ 'χει τόσες
»βαθιὲς βοσκὲς, τὴν Πήδασο μὲ τὰ πολλὰ τ' ἀμπέλια,
»ὅλες σ' τὴ θάλασσα κοντὰ, σ' τὰ σύνορα τῆς Πύλος.
»Πλούσιος τὴν κατοικεῖ λαὸς μὲ πρόβατα καὶ βόδια
»ποῦ σὰ θεὸ θὰ σὲ τιμοῦν μὲ δῶρα, καὶ μπροστά σου
»θὰ τρέχουν τὶς πολύκερδες νὰν τοὺς δικάζεις δίκες.
»Ἀφτὰ σοῦ δίνει, ἂν τὸ θυμὸ τοῦ στρέξεις πιὰ ν' ἀφίσεις.
»Μὰ ἂν πάρα σοῦ 'ναι μισητὸς τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς — κι' ἐκεῖνος
»κι' ἀφτὰ τὰ δῶρά του — μὰ ἐμᾶς λυπήσου κἂν τοὺς ἄλλους
»π' ὅλους μᾶς ἔσφιξε ὁ ὀχτρὸς, κι' ἐμεῖς θὰ σὲ τιμοῦμε
»σάμπως θεό· τὶ σ' ὅλων μας θ' ἀνυψωθεῖς τὰ μάτια —
»σ' τὸ τάζω — τώρα σφάζοντας τὸν Ἕχτορα, γιατ' ἦρθε
»κοντὰ πολὺ, σὰν ποῦ 'ναι τος γιομᾶτος ἄγρια λύσσα,
»τὶ λέει, κανένας ἴσος τους δὲν εἶναι ἀπ' τοὺς Ἀργῖτες,
»ὅσοι κι' ἂν ἤρθανε ὡς ἐδῶ μὲ τὴν ἀρμάδα ἀπ' τ' Ἄργος.»
Τότ' ὁ γοργὸς τ' ἀπάντησε γιὸς τοῦ Πηλέα κι' εἶπε·
»Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκὲ, πολύτεχνε Λυσσέα,
»πρέπει τὸ λόγο ὀρθὰ κοφτὰ μιὰ νὰ σᾶς πῶ γιὰ πάντα,
»τὸ τί ἔχω ἀσάλεφτο σκοπὸ νὰ κάνω, τὶ δὲ θέλω
»νὰ μοῦ 'ρχεστε ἄλλος ἀπ' ἀλλοῦ κι' ἐδῶ νὰ τσαμπουνᾶτε·
»τὶ ἄλλα ὅπιος κρύβει σ' τὴν καρδιὰ κι' ἄλλα τοῦ λὲν τὰ χείλια,
»τόνε μισῶ ὅσο μισητὴ μοῦ 'ναι ἡ μπασιὰ καὶ τ' Ἄδη.
»Μήτε τ' Ἀτρέα λέω ὁ γιὸς δὲ θὰ μὲ πείσει ἐμένα
»μήτ' ἄλλος σας κανεὶς, γιατὶ σπολλάτη δὰ δὲ μοῦ 'παν
»ποῦ δίχως πάντ' ἀνασασμὸ τοὺς Τρῶες πολεμοῦσα.
»Καὶ τί μοῦ μένει ποῦ 'σηρα τόσα πολλὰ μαρτύρια,

κι' ὅλο πολέμαα, τὴ ζωὴ σὰν τίποτ' ἀψηφῶντας;
»Πῶς πάει ἡ κλῶσσα τὸ σπυρὶ σ' τ' ἀφτέρωτα πουλιά της
»σὰ βρεῖ κανένα, κι' ἔπειτα ψοφᾷ ἀπ' τὴν πεῖνα ἀτή της,
»ἔτσι κι' ἐγὼ πολλὲς νυχτιὲς περνοῦσα ξαγρυπνῶντας,
»καὶ μέρες μέσ' σ' τὰ αἵματα βουτοῦσα καὶ σ' τοὺς φόνους,
»καὶ μὲ στρατοὺς χτυπιόμουνα γιὰ τὰ δικά τους τέρια.
»Δώδεκα ὡς τώρα κούρσεψα μὲ τὰ καράβια χῶρες·
»πεζός, ὡς ἕντεκα, θαρρῶ, σ' τῆς Τροίας μέσ' σ' τοὺς κάμπους·
»κι' ἀπ' ὅλες πῆρα 'να σωρὸ πολύτιμα μ' ἀξία,
»καὶ πήγαινα τοῦ βασιλιᾶ καὶ τά 'δινα 'Αγάμεμνου.
»Κι' ἐκεῖνος, πίσω μένοντας μέσ' σ' τὸ καραβοστάσι,
»τά 'παιρνε, λίγα μοίραζε — πολλὰ κρατοῦσε ὁ ἴδιος —
»καὶ τ' ἄλλα τά 'δινε πρεσβιὰ σ' τῶν 'Αχαιῶν τοὺς πρώτους.
»'Αφτῶν δὲν τ' ἄγγιξε κανείς· καὶ μοναχὰ ἀπ' τὰ μένα
»μοῦ πῆρε καὶ κρατάει τὴ νιὰ ποῦ λαχταροῦσα· τώρα
»σ' τὸ στρῶμα ἂς μοῦ τὴ χαίρεται! Ὅμως γιατί τῶν Τρώων
»νὰ κάνουν πόλεμο ἔπρεπε οἱ Δαναοί; Πιὰ ἀνάγκη
»τόσο λαὸ τ' 'Ατρέα ὁ γιὸς νὰ μάσει, κι' ἐδωπέρα
»νὰ φέρει; ἢ ὄχι ἀπ' ἀφορμὴ τῆς λυγερῆς 'Ελένης;
»Τί, μόνοι τὶς γυναῖκές τους τὶς ἀγαποῦν σ' τὸν κόσμο
»τ' 'Ατρέα οἱ γιοί; Ὅποιος ἔχει νοῦ καὶ γνώση, τὴ δική του
»τὴ θέλει καὶ τὴν ἀγαπᾷ, καθὼς ἀφτὴ κι' ἀτός μου
»μ' ὅλη ἀγαποῦσα τὴν καρδιά, κι' ἂς τήνε πῆρα σκλάβα.
»Μὰ ἀφοῦ μὲ γέλασε, κι' ἀφτὴ τὴν πῆρέ μου ἀπ' τὰ χέρια,
»νὰ μὲ δολώσει ἂς μὴ ζητᾷ, τὸν ξέρω, δὲ μὲ πιάνει.
»Μόνε, Λυσσέα, μ' ἐσένανε καὶ τοὺς λοιποὺς ἀρχόντους
»ἂς δεῖ νὰ σώσει ἀπ' τῆς φωτιᾶς τὶς φλόγες τὰ καράβια.
»Νά! μάλιστα ἔφτιασε πολλὲς δουλιὲς χωρὶς ἐμένα,
»ἔχτισε ἀκόμα καὶ τειχί, κοντὰ ἄνοιξε χαντάκι —
»πλατὺ μεγάλο — κι' ἔμπηξε παλούκια ἀπὰς σ' τὸ λάκκο.
»Μὰ κι' ἔτσι τὸν ἀντροφονιᾶ γιὸ τοῦ Πριάμου πίσω
»νὰν τὸν βαστάξει δὲ μπορεῖ· μὰ ἐγὼ ὅσο πολεμοῦσα,
»ποῦ νὰ τολμήσει ἀπ' τὸ καστρὶ μακριὰ νὰ ξεμυτίσει,

»μὸν τόσο — ὡς σ' τὴ Ζερβόπορτα καὶ τὴν ὀξὰ — κοτοῦσε.
»'Εκεῖ μὲ πρόσμενε μιὰ ἀβγὴ, λίγο ἡ στερνή του νά 'ναι.
»Καὶ τώρα ἀφοῦ τὸν Ἕχτορα δὲ θέλω νὰ βαρέσω,
»ἄβριο τοῦ Δία κάνοντας θυσία καὶ τῶν ἄλλων
»θεῶν — γιομίζοντας καλὰ τὰ πλοῖα, σὰν τὰ ρήξω
»μέσ' σ' τὸ γιαλὸ — θὰ δεῖς, ἂ θὲς κι' ἀποθυμᾶς, νὰ σκίζουν
»πρωὶ πρωὶ τὰ πλοῖά μου τὸ ψαροθρόφο κῦμα,
»καὶ μέσα νάφτες πρόθυμους μὲ τὸ κουπὶ σ' τὰ χέρια.
»Κι' ἂν πρύμο ἀγέρι ὁ σαλεφτὴς τῆς γῆς μοῦ προβοδήσει
»τὴν τρίτη ἀβγὴ σ' τὴν ὄμορφη πατρίδα μου θ' ἀράξω.
»'Εκεῖ ἄπειρα ἔχω π' ἄφισα τραβῶντας ἐδωπέρα·
»μὰ κι' ἄλλο βιὸ, ὅσο μοῦ 'λαχε, θὰ πάρω ἐδῶ ἀπ' τὴν Τροία —
»χαλκὸ, καὶ σίδερο ψαρὺ, καὶ λυγερὲς γυναῖκες —
»χρυσὸ θὰ πάρω· μὰ τὴ νιὰ ἀφτὸς ποῦ μοῦ 'χε δώσει
»πίσω τὴν πῆρε ἀγέρωχα, ὁ βασιλιᾶ 'Αγαμέμνος.
»Ἔτσι ὅλα ὁμολογῆστέ τα καθὼς τὰ παραγγέλνω,
»ὀρθάνοιχτα, ποῦ πιὰ κανεὶς τὸ φέρσιμό του 'Αργίτης
»νὰ μὴ σηκώνει, ἂν κι' ἄλλο σας σκοπὸ 'χει νὰ γελάσει,
»σὰν ποῦ ψυχὴ δὲ ντρέπεται — μὰ ἐμένα ὅσο κι' ἂν εἶναι
»ξαδιάντροπος, θὰ δείλιαζε καὶ νὰ μὲ δεῖ σ' τὰ μάτια.
»Μαζί του πιὰ ἐγὼ σὲ βουλὴ δὲ συντροφιάζω ἢ μάχη·
»τὶ μ' ἔβλαψε, μὲ γέλασε, καὶ πιὰ μὲ λόγια πάλι
»δὲ μὲ τσακώνει — σώνει του — μὸν ἥσυχος ἂς βγάζει
»τὰ μάτια του, γιατὶ τὸ νοῦ τοῦ πῆρε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.
»Τὰ δῶρά του ἐγὼ τὰ κλωτσῶ καὶ σὰ σκουπίδια τά 'χω.
»Μήτε κι' ἂ δέκα κι' εἴκοσι φορὲς μοῦ δώκει τόσα,
»ὅσα ἔχει τώρα, κι' ἀπ' ἀλλοῦ ἂν ἦθε λάβει ἀκόμα,
»μήτ' ὅσα σ' τὸν 'Ορχομενὸ, κι' ὅσα σ' τὴ Θήβα μπαίνουν
»τοῦ Μισιριοῦ, ὅπου βρίσκεται πιὸ ἀπ' ὅλους βιὸς σ' τὸν κόσμο —
»κι' ἀφτὴ 'ναι ὡς ἑκατόπορτη, κι' ὄξω ἀπὸ κάθε πόρτα
»διακόσοι βγαίνουν μ' ἄλογα νομᾶτοι καὶ μ' ἀμάξια —
»μηδὲ κι' ἂν τόσα μοῦ 'δινε σὰν ὅση ἡ σκόνη, ὁ ἄμμος,
»μήτ' ἔτσι δὲ μοῦ πείθει πιὰ τὴ γνώμη, δὲ μ' ἀλλάζει,

»ὡς ποῦ ὅλη τὴν καρδόπονη βρισκ νὰ μοῦ ξεράσει.
»Μήτε μὲ κόρη του παντριὲς δὲ θέλω, κι' ἂν ἀκόμα
»παράβγαινε μὲ τὴ χρυσὴ σ' τὴν ὀμορφιὰ 'Αφροδίτη,
»μήτ' ἔτσι δὲν τὴν παίρνω ἐγώ, μὸν ἄλλονε ἂς γυρέψει,
»ὅπιος τοῦ πάει κι' εἶναι ἄρχοντας καλύτερός μου ἐμένα.
»Τὶ δὰ ἂ μὲ σώσουν οἱ θεοὶ καὶ φτάσω ὥς σ' τὴν πατρίδα,
»ἂς εἶναι ὁ γέρος μου καλὰ κι' ἀφτὸς μοῦ βρίσκει νύφη.
»Νά, ἀρχοντοποῦλες βρίσκουνται σ' τὴ Φτία, σ' τὴν 'Ελλάδα,
»πολλές, γεννήματ' ἀρχηγῶν ποῦ ὁρίζουν πολιτεῖες,
»κι' ὅπια τους θέλω, τέρι ἐγὼ τὴν κάνω ἀγαπημένο.
»'Εκεῖ ὅλο μ' ἔβιαζε συχνὰ πόθος βαθὺς νὰ σήρω,
»καὶ κόρη ἀφοῦ στεφανωθῶ, νυφοῦλα ταιριασμένη,
»μ' ἀφτὴ τὸ βιὸς νὰ χαίρουμαι ποῦ μάζεψε ὁ Πηλέας.
»Τὶ δὲ μ' ἀξίζουν τὴν ψυχὴ ἐμένα μήτε κι' ὅσους
»ἡ πλούσια χώρα θησαβροὺς λὲν εἶχε τοῦ Πριάμου
»πρὶν ἔρθουν τ' Ἄργους τὰ παιδιά, σ' τὰ χρόνια τῆς εἰρήνης,
»μήτε ὅσα σ' τὴ βραχότοπη Πυθὼ λὲν μέσα κλείνει
»τ' 'Απόλλου τοῦ προφυλαχτῆ τὸ πέτρινο κατῶφλι.
»Γιατὶ τ' ἁρπᾶς τὰ πρόβατα καὶ τραχηλᾶτα βόδια —
»τριπόδια ἀκάπνιστα ἀποχτᾶς καὶ ξανθοκέφαλ' ἄτια —
»μὰ ἀθρώπου πίσω τὴν ψυχὴ μήτ' ἁρπαγὴ τὴ φέρνει
»μήτε καὶ χρῆμα, ἂ μιὰ φορὰ διαβεῖ τὸ δοντοφράχτη.
»Τὶ ἡ μάννα μου, ἡ λεφκόποδη θεά, μοῦ λέει, ἡ Θέτη,
»πῶς τύχες διὸ λογιῶν μὲ πᾶν σ' τὸ τέλος τοῦ θανάτου·
»ἀνίσως μένω γύρω ἐδῶ καὶ πολεμῶ σ' τὴν Τροία,
»πάει, δὲ θὰ δῶ πιὰ γυρισμό, μὰ αἰώνια θά 'χω δόξα·
»μὰ ἂν ξαναπάω σ' τὸ σπίτι μου, σ' τὴ λατρεφτὴ πατρίδα,
»μοῦ 'ναι χαμένη ἡ δόξα μου, μὰ μακρυνὴ ἡ ζωή μου.
»Μάλιστα συβουλέβω ἐγὼ καὶ τοὺς λοιποὺς σας, πρύμη
»νὰ βάλτε γιὰ τὰ σπίτια σας, τὶ πιὰ ἄκρη δὲ θὰ βρεῖτε
»τῆς Τροίας· τὶ μ' ἀπόφαση τὸ χέρι του ἀπὸ πάνου
»τῆς ἔβαλε τοῦ Κρόνου ὁ γιός, καὶ θάρρεψε τ' ἀσκέρι.
»Μὸν σῆρτε οἱ διό σας τ' ὄχι μου σ' τοὺς ἀρχηγοὺς νὰ πεῖτε,

»Λυσσέα κ' Αΐα — τὶ εἶναι ἀφτὸ τῶν προεστῶν τὸ χρέος —
»ξανὰ γιὰ νὰ συλλογιστοῦν, κι' ἄλλη νὰ βροῦνε τέχνη
»ποῦ νὰν τοὺς σώσει ἀπ' τοῦ φιδιοῦ τὸ στόμας τὰ καράβια
»καὶ τὸ στρατὸ, τὶ τώρ' ἀφτὴ δὲ γίνεται, ἂς τὸ ξέρουν.
»Μὰ ὁ Φοίνικας ἂς μείνει ἐδῶ νὰ κοιμηθεῖ μαζί μας,
»κι' ἀντάμα πιάνουμε κουπὶ γιὰ τὴ γλυκιὰ πατρίδα
»ἄβριο — ἂν τὸ θέλει· στανικῶς δὲ θέλω νὰν τὸν πάρω.»
Εἶπε· κι' ὅλοι ἔμειναν ξεροὶ χωρὶς νὰ βγάζουν λέξη
σὰ σαστισμένοι· τὶ σφιχτὰ πολὺ τοὺς τό 'πε τ' ὄχι.
Μὰ μὲ καιρὸ εἶπε ὁ Φοίνικας, ὁ γέρο ἀλογολάτης,
σπῶντας σ' τὰ δάκρια, κι' ἔτρεμε μὴν πάθουν τὰ καράβια·
«Σ' τὸ νοῦ πιὰ ἂν τό 'βαλες νὰ πᾶς, λεβέντη μου 'Αχιλλέα,
»καὶ νὰ βοηθήσεις μιὰ σταλιὰ δὲ θέλεις τὰ καράβια
»ἀπ' τὴ φωτιὰ, σὰν ποῦ θυμὸς σοῦ πείσμωσε τὰ σπλάχνα,
»πῶς τότες θέλεις πίσω σου, παιδί μου, ἐδῶ νὰ μείνω
»μόνος ; Μ' ἐσένα μ' ἔστειλε ὁ γέρος σου πατέρας
»τότ' ἀπ' τὴ Φτία ποῦ σ' τὸ γιὸ τ' 'Ατριᾶ σὲ προβοδοῦσε,
»ἀρχάρη ἀκόμα κι' ἄπειρο, ἀκάτεχο ἀπὸ μάχες
»καὶ συντυχιὲς ὅπου ἀποχτοῦν ἔνδοξη φήμη οἱ ἄντρες.
»Γιὰ τοῦτο μ' ἔστειλε, ὅλα ἀφτὰ νὰ σ' τὰ μαθαίνω, κι' ἔτσι
»λόγων νὰ γίνεις ῥήτορας καὶ δουλεφτὴς πολέμων.
»Ἔτσι, παιδί μου, ξέρε το, μακριά σου ἐγὼ δὲ μένω,
»κι' ἀκόμα ἂ μοῦ 'ταζε ὁ θεὸς τὰ ἔρμα γερατιά μου
»νὰ ξύσει, καὶ λεβέντη νιὸ σὰν πρῶτα νὰ μὲ κάνει,
»σὰν ὅταν τὴ ῥοδότσουπρη 'Ελλάδα πρωταφῆκα
»γιὰ ν' ἀποφύγω διαφορὲς μὲ τὸν πατέρα 'Αμύντα.
»'Αφτὸς μοῦ καταθύμωσε γιὰ μιὰ πανώρια σκλάβα
»π' ἀγάπαε, καὶ τὸ πρῶτό του καταφρονοῦσε τέρι,
»τὴ μάννα μου. Κι' ἀφτὴ ἤθελε τοὺς διὸ νὰν τὰ χαλάσουν,
»κι' ὅλο μὲ ξόρκιζε τὴ νιὰ νὰ πάω καὶ νὰ πλακώσω.
»Τὴν ἄκουσα καὶ τό 'κανα. Κι' ὁ γέρος μου πατέρας
»ἐφτὺς σὰν πῆρε μυρουδιὰ, μὲ φοβερὲς κατάρες
»μ' ἄρχισε, κι' ὅλο δέουνταν σ' τὶς ἄγριες Καταδιῶχτρές

»ποτὲς νὰ μὴν καθήσει γιὸς σ' τὸ γόνα μου, βγαλμένος
»ἀπὸ σπορά μου· κι' οἱ θεοὶ ξακοῦγαν τὶς κατάρες,
»ὁ Δίας σ' τ' ἄντηλια τῆς γῆς κι' ἡ Περσεφόνη κάτου.
»Καὶ τότες μοῦ 'ρθε τὸ σπαθὶ νὰ πάρω νὰν τὸν σφάξω,
»μὰ κάποιος μὲ ξεχόλιασε θεὸς θυμίζοντάς μου
»τὴν καταδίκη τοῦ λαοῦ, τοῦ κόσμου τὶς βλαστήμιες,
»ἅ θε μὲ λὲν πατροφονιᾶ παντοῦ μέσ' σ' τὴν 'Ελλάδα.
»Μὰ ὁ γέρος νὰ μοῦ βαργομᾷ κι' ἐγὼ σ' τὸ σπίσι πάντα
»νὰ σουρταφέρνω, πιὰ ἡ καρδιὰ δὲ βάσταε μου σ' τὰ στήθια.
»Πόσα δὲ μοῦ 'παν ὅλοι τους, καὶ φίλοι καὶ ξαδέρφοι,
»πόσα δὲν ἔκαναν ἀφτοῦ νὰ μὲ βαστάξουν σπίτι!
»Τί πλούσια θέλεις πρόβατα, τί τραχηλᾶτα βόδια
»μοῦ 'σφαζαν, τί καλόθρεφτα καψάλιζαν γουρούνια,
»π' ἀστράφτανε ἀπ' τὸ πάχος τους στρωμένα μέσ' σ' τὶς φλόγες·
»πόσο κρασὶ δὲν πιόθηκε ἀπ' τὰ σταμνιὰ τοῦ γέρου!
»Νύχτες ἐννιὰ δὲ μ' ἄφιναν, μὸν πλάγιαζαν τριγύρω
»φυλάγοντας μὲ τὴ σειρά, δίχως στιγμὴ νὰ λείψει
»φωτιά, μιὰ κάτου ἀπ' τῆς ἀβλῆς τὶς ἀψηλὲς κολῶνες,
»ἄλλη σ' τὸ πρόσπιτο μπροστὰ σ' τοῦ γιατακιοῦ τὴν πόρτα.
»Ὅμως σὰν ἦρθε ἡ δέκατη συγνεφιασμένη νύχτα,
»τότες πιὰ ἐγὼ τοῦ γιατακιοῦ τὴ στεριωμένη πόρτα
»σπάζω καὶ βγαίνω, κι' ἔφκολα τὴ μάντρα τῆς ἀβλῆς μας
»πηδάω χωρὶς οἱ φύλακες νὰ νιώσουνε κι' οἱ σκλάβες.
»Καὶ πῆρα δρόμο ἔτσι μακριά, περνῶντας τῆς 'Ελλάδας
»τὰ φαρδοκάμπια, κι' ἔφτασα σ' τὴν προβατογεννῆτρα,
»σ' τὴ Φτιὰ τὴν χονδροχώματη, σ' τοῦ βασιλιᾶ Πηλέα.
»Κι' ἀφτὸς μὲ καλοδέχτηκε, καὶ μοῦ 'δειξε μιὰ ἀγάπη
»σάμπως πατέρας π' ἀγαπᾷ παιδί του χαηδεμένο,
»μοναχογιό του καὶ πολλῶν χτημάτων κληρονόμο·
»καὶ μοῦ 'δωκε πολλὰ χωριά, μὲ πλούτισε, καὶ πέρα
»σ' τὰ σύνορα ἔκατσα τῆς Φτιᾶς, ἀφέντης τῶν Δολόπων.
»Κι' ἐγὼ ἔτσι σὲ μεγάλωσα, θεόμορφε 'Αχιλλέα,
»καὶ σ' ἀγαποῦσα ολόψυχα, τὶ μήτε σὲ τραπέζι

»μ' ἄλλον νὰ πᾷς δὲν ἤθελες μήτε νὰ φᾷς σ' τὸ σπίτι,
»ὡς ποῦ νὰ σὲ χορτάσω ἐγὼ σ' τὰ γόνατά μου ἀπάνου
»κριὰς κόβοντάς σου, καὶ κρασὶ βαστῶντάς σου σ' τὰ χείλια.
»Πολλὲς φορὲς μοῦ λέκιασες τὸ ροῦχο ἀπὰς σ' τὰ στήθια
»μὲ τὸ κρασί, ὅταν τό 'βγαζες χωρὶς νὰ καλονιώθεις.
»Ἔτσι πολὺ ἐγὼ κόπιασα, πολλά 'παθα γιὰ σένα,
»μ' ἀφτὰ σ' τὸ νοῦ, πῶς ἄκληρο μ' ἄφισ' ἐμένα ὁ Δίας·
»μονάχα ἐσένα σ' ἔκανα, θεόμορφε 'Αχιλλέα,
»παιδί μου, νά 'χω κάπιονε σ' τὰ γερατιὰ προστάτη.
»Ὅμως, παιδί μου, μέρωσ' τα τ' ἀνήμερά σου σπλάχνα,
»δὲν πρέπει σου ἄσπλαχνη καρδιά· γιατὶ οἱ θεοὶ κι' ἐκεῖνοι
»λυγοῦν, κι' ἂς ἔχουν πιὸ τιμή, πιὸ δύναμη, πιὸ ἀξία·
»κι' ἀφτοὺς μὲ τὰ θυμιάματα καὶ μὲ σταλιὲς καὶ τσίκνες
»καὶ καλοπιάστρες προσεφκὲς τοὺς μαλακώνει ὁ κόσμος
»περικαλῶντας, ἂν τυχὸν τοὺς φταίξεις κι' ἁμαρτήσεις.
»Τὶ τοῦ μεγάλου 'ναι Διὸς κι' οἱ Περικάλιες κόρες,
»κουτσές, μὲ μάτια ἀλλοίθωρα, μὲ μοῦτρα ζαρωμένα,
»ποῦ κούτσα κούτσα τρέχουνε τῆς Φρένιας καταπόδι·
»κι' ἀφτή 'ναι στέρια, ἀκούραστη, γι' ἀφτὸ πολὺ ξετρέχει
»ὅλες τους, καὶ παντοῦ τῆς γῆς προκάνει πρὶν καὶ βλάφτει
»κάθε θνητό, κι' οἱ ἄλλες τους κατόπι τοὺς γιατρέβουν.
»Μὰ τοῦ Διὸς ἃ σεβαστεῖς τὶς κόρες σὰ ζυγώνουν,
»τότες σ' ἀκοῦν τὴν προσεφκή, περίσσα σ' ὠφελοῦνε·
»μὰ χάρη ὅπιος τοὺς ἀρνηθεῖ κι' ὄχι τοὺς λέει μὲ πεῖσμα,
»πᾶν τότες καὶ περικαλοῦν τὸ γιὸ τοῦ Κρόνου Δία
»νὰ σμίξει μὲ τὴ Φρένια ἀφτός, γιὰ νὰ βλαφτεῖ καὶ πάθει.
»Μὸν τίμα, ἀγόρι μου, κι' ἐσὺ τὶς κόρες τοῦ μεγάλου
»Διός, ποῦ λύγισαν πολλῶν νοῦ φρόνιμο σ' τὸν κόσμο.
»Τὶ δῶρα ἃ δὲ μετροῦσε ὁ γιὸς τ' 'Ατρέα, κι' ἂν κατόπι
»κι' ἄλλα ἂν δὲν ἔταζε, ἄσειστα βαστῶντας πάθος πάντα,
»θά 'λεγα ἐγὼ πῶς τὸ θυμὸ μὴν παραιτᾷς, μὴν τρέχεις
»νὰν τοὺς βοηθήσεις, κι' ἄφισ' τους μέσ' σ' τὰ στενὰ νὰ ρέψουν.
»Μὰ ἀφτὸς καὶ δίνει ἐφτὺς πολλά, κι' ἀπὲ ἔταξε πολλὰ ἄλλα,

»κι' άντρες τούς πρώτους διάλεξε μέσ' σ' τό στρατό καί στέλνει
»νά σοῦ προσπέσουν, ποῦ κι' ἐσύ τούς ἔχεις κάλλια ἀπ' ὅλους
»καί ποῦ μή θές ὁ λόγος τους νά ντροπιαστεῖ κι' οἱ κόποι·
»πρίν ὅμως τό πῶς θύμωσες δέν ἔχει κατηγόρια.
»Ἔτσι τούς ἔχουμ' ἀκουστά καί τῶν παλιῶν ἀρχόντων
»τούς μύθους, σάν τούς ἔρχουνταν θυμοί πεισματωμένοι·
»μέ λόγια τούς μαλάκωνες, τούς γύρναες μέ περκάλια.
»Θυμᾶμαι μιά ἱστορία ἐγώ — πολύ παλιά, ὄχι τώρα —
»πῶς ἔγινε, καί θάν τήν πῶ νά δεῖτε, ἀδρέφια, ἐδῶ ὅλοι.
»Οἱ Αἰτωλοί 'χαν πόλεμο κι' οἱ ἄφοβοι Κουρῆτες
»γύρω σ' τή χώρα Καλυδώ, καί σφάζουνταν μέ πάθος,
»τ' ὄμορφο κάστρο οἱ Αἰτωλοί ζητῶντας νά γλυτώσουν,
»κι' οἱ ἄλλοι τους μέ τό σπαθί πολέμααν νάν τό πάρουν.
»Τί συφορά τούς ἔστειλε ἡ Ἄρτεμη ἀπό φοῦρκα,
»ποῦ δέν τῆς πρόσφερε ὁ Οἰνιᾶς καρπούς μέσ' σ' τά δροσᾶτα
»περβόλια, ἐνῷ πολλά οἱ θεοί τρώγανε βόδια οἱ ἄλλοι,
»κι' ἄφισε μόνη τοῦ Διός τή δοξασμένη κόρη·
»ἤ ξέχασ' ἤ δέν τοῦ 'κοψε, μά 'ταν βαρύ τό κρῖμας.
»Θύμωσε ἀφτή — τό θεϊκό τό σπέρμα, ἡ σαϊτέφτρα —
»κι' ἀσερνικό ἄγριο ἀσπρόδοντο τούς ἔστειλε γουροῦνι,
»ποῦ τοῦ Οἰνιᾶ τοῦ ρήμαζε τ' ἀμπέλια νύχτα μέρα,
»κι' ἔρρηξε σύγκορμα πολλά δεντρά μεγάλα χάμου
»μαζί μέ ρίζες καί μαζί καί μέ τῶν μήλων τ' ἄθια.
»Μά μιάν ἀβγή ὁ Μελέαγρος τό σκότωσε, ἕνας γιός του,
»τί ἔμασε κυνηγούς πολλούς ἀπό 'να πλῆθος χῶρες
»καί σκύλους· τί ἀπό λιγοστούς νομάτους δέ νικοῦνταν,
»τέτιο θεριό 'ταν, κι' ἔστειλε πολλές ψυχές σ' τόν τάφο.
»Βάζει γι' ἀφτό τότ' ἡ θεά διχόνια, ἀναμπουμποῦλα,
»γιά τοῦ θεριοῦ τήν κεφαλή καί τό τριχᾶτο δέρμα,
»κι' ἐφτύς Κουρῆτες κι' Αἰτωλοί σ' ἀρχίζουν τό κοντάρι.
»Μά ὅσο ὁ γιερός Μελέαγρος πολέμαε, οἱ Κουρῆτες
»πάντ' ἄσκημα τά πήγαιναν, μηδέ ποτές μποροῦσαν
»ν' ἀνθέξουν ὄξω ἀπ' τό καστρί κι' ἄς εἶταν τόσο πλῆθος·

»στερνὰ ὅμως σὰν τὸν ἔπιασε θυμὸς π' ἀκόμα κι' ἄλλων
»μὲ νοῦ καὶ κρίση τὴν καρδιὰ φουσκώνει μέσ' σ' τὰ στήθια,
»τότες ἀφτὸς, σὰ χόλιασε, ἀργὸς μακριὰ ἀπ' τὴ μάχη
»κάθουνταν μὲ τὸ ταίρι του, τὴν ὥρια Κλεοπάτρα,
»τῆς σφιχτοστήθως Μάρπησσας τὴν κόρη καὶ τοῦ Νίδα.
»Μὰ ἄξαφνα ἀντάρα ἀκούστηκε κι' ἀχὸς σ' τὸ καστροπόρτι
»ποῦ τοὺς χτυποῦσαν τὰ πυργιά. Καὶ τότες οἱ γερόντοι,
»πρωτοπαππάδες τοῦ 'στειλαν θεῶν νὰν τὸν ξορκίσουν
»νὰ βγεῖ νὰ διαφεντέψει τους, καὶ τοῦ 'ταξαν μεγάλο
»χάρισμα· ὁποῦ 'ταν πιὸ παχὺ τῆς Καλυδῶς τὸ χῶμα,
»ἐκεῖ πανώριο τοῦ 'λεγαν μετόχι νὰ χωρίσει,
»πενῆντα στρέματα — μισὸ σ' τὸν κάμπο ἀμπελοτόπι,
»τ' ἄλλο μισὸ ἔτσι ἀφύτεφτο χωράφι νὰ διαλέξει.
»Πόσα δὲν τοῦ 'λεγε ὁ Οἰνιᾶς, ὁ γέρο ἀλογολάτης,
»πὰς σ' τὸ κατῶφλι στέκοντας, καὶ σοῦσε μὲ τὰ χέρια
»τὰ κολλητὰ πορτόφυλλα, ξορκίζοντας τὸ γιό του·
»πόσα καὶ μάννα κι' ἀδερφὲς δὲν τοῦ 'παν περικάλια —
»μὰ πιὸ πολὺ πεισμάτωνε — καὶ πόσα ἀκόμα οἱ φίλοι
»οἱ πιὸ στενοὶ σ' τὴν Καλυδῶ καὶ τιμημένοι ποῦ 'χε.
»Μὰ κι' ἔτσι μέσα τὴν καρδιὰ δὲν τοῦ 'πειθαν σ' τὰ στήθια,
»ὡς ποῦ πιὰ οἱ πόρτες ἔπεσαν, καὶ τὰ πυργιὰ οἱ Κουρῆτες
»πατοῦσαν, κι' ἔβαζαν φωτιὰ παντοῦ σ' τὴν χώρα γύρω.
»Τότες μὲ θρήνους κι' ὀδυρμοὺς τὸ λατρεφτό του ταίρι
»τοῦ 'πεσε πιὰ σ' τὰ πόδια του, κι' ὅλες μιὰ μιὰ τὶς πίκρες
»τ' ἀράδιασε τῶν δύστυχων ποῦ τοὺς παρθεῖ τὸ κάστρο·
»σφάζουνται οἱ ἄντρες, ἡ φωτιὰ τὰ σπίτια τοὺς ρημάζει,
»ὀχτροὶ τοὺς παίρνουν τὰ παιδιά, ὀχτροὶ καὶ τὶς γυναῖκες.
»Κι' ἐκείνου τοῦ 'βραζε ἡ καρδιὰ π' ἀγρίκαε τέτια πάθια,
»κι' ὁρμᾷ νὰ πάει, καὶ φόρεσε τ' ἀστραφτερὰ ἅρματά του.
»Τότ' ἔτσι ἀφτὸς τοὺς ἔσωσε ἀπ' τὸ χαμό, ξεχνῶντας
»τὰ περασμένα. Ὅμως ἀφτοὶ δὲν τοῦ 'δωκαν πιὰ δῶρα,
»τόσα ποῦ τοῦ 'παν κι' ὄμορφα· τοὺς ἔσωσ' ὅμως κι' ἔτσι.
»Μὰ τώρα ἐσὺ — μὴ γένοιτο! — μὴ βάλεις μέσ' σ' τὸ νοῦ σου,

»παιδί μου, τέτια απόφαση! τί τάχα θὰ φελέσει,
»όταν τὰ πλοῖα καίγουνται, ἂ βγεῖς νὰν τὰ βοηθήσεις;
»Μὸν σῆρε, κι' ὅλοι σὰ θεὸ θὰ σὲ τιμοῦν κατόπι.»
Τότ' ὁ γοργὸς τ' ἀπάντησε γιὸς τοῦ Πηλέα κι' εἶπε·
«Φοίνικα, γέρο μου νουνὲ, τιμὲς ἐγὼ δὲ θέλω·
»τιμὴ θαρρῶ πῶς μοῦ 'δωκε — ὅση μοῦ πρέπει — ἡ Μοῖρα.
»Μὸν ἄλλο πρᾶμα θὰ σοῦ πῶ, καὶ πρόσεχε ν' ἀκούσεις.
»Μὲ γκρίνιες καὶ μὲ στεναγμοὺς μὴ μοῦ χαλνᾶς τὰ σκώτια,
»γιὰ νὰν τοῦ κάνεις δούλεψη. Καὶ τήρα καμιὰν ὥρα,
»ἀγάπη ἂν τοῦ 'χεις, μὴ γενεῖ ἀποστροφὴ ἡ δική μου.
»Κάλια μαζί μου νὰ μισεῖς ὅπιον μισεῖ κι' ἐμένα.
»Τὸ τί 'πα οἱ φίλοι ἐδῶ ἂς τοῦ ποῦν· καὶ κάλια ἐσὺ νὰ μείνεις,
»σ' τὸ στρῶμα ἐδῶ νὰ κοιμηθεῖς, κι' ἡ χαραβγὴ σὰ φέξει,
»τὰ λέμε, ἐδῶ ἂ θὰ μείνουμε ἢ πρέπει νὰ τραβᾶμε.»
Ἔτσ' εἶπε, κι' ἔγνεψ' ἄφωνα σ' τὸν Πάτροκλο νὰ στρώσει
τοῦ γέρου στρῶμα ὡριόμαλλο, γιὰ νὰ σκεφτοῦνε οἱ ἄλλοι
νὰ πᾶν μιὰν ὥρα ἀρχήτερα ἀπ' τὴν καλύβα πίσω.
Μὰ τότ' ὁ Αἴας ἄνοιξε τὸ στόμας νὰ μιλήσει·
«Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκὲ, πολύτεχνε Λυσσέα,
»πᾶμε! τὶ οὐσία τίποτα, τὸ βλέπω, ἐδῶ δὲ βγαίνει.
»Καὶ χριὰ τὸ λόγο πέρα ἐφτὺς νὰ πᾶμε, ἂς εἶναι ὅ,τι εἶναι,
»τὶ ἀνήσυχοι θ' ἀκαρτεροῦν. Ὡς τόσο ὁ Ἀχιλλέας
»σ' τὰ στήθια ἀνήμερη ἔκανε τὴν ἀντρικὴ καρδιά του,
»ὁ ἔρμος! καὶ ξεχάνει πιὰ τῶν φίλων τὴν ἀγάπη,
»ποῦ ἐμεῖς σ' τὰ πλοῖα τοῦ 'χαμε ἀπ' ὅλους χώρια πάντα.
»Ἄσπλαχνε! ἐδῶ κι' ἂν ἀδερφὸ σοῦ σφάξουν κι' ἂν παιδί σου,
»όχι δὲ λὲς ἂ βγεῖ ὁ φονιᾶς καὶ θέλει νὰ πλερώσει·
»καὶ μένει ἀφτοῦ σ' τὸν τόπο του πολλὰ ὁ φονιᾶς μετρῶντας,
»καὶ τοῦ παθοῦ ἡ βαριὰ καρδιὰ ξεγράφει πιὰ τὸ μῖσος
»σὰ λάβει δίκια πλερωμή. Μὰ ἐσένα μέσ' σ' τὰ στήθια
»κακὸ ἄσβυστο οἱ θεοὶ θυμὸ σοῦ βάλαν γιὰ μιὰ κόρη,
»μιὰ καὶ ξερή· μὰ τώρα ἐμεῖς ἐφτὰ τὶς πιὸ ὀμορφοῦλες
»μ' ἄλλα πολλὰ σοῦ δίνουμε. Μὰ ἂς νιώσει πιὰ ἡ ψυχή σου

»μιὰ στάλα πόνο καὶ σπλαχνιά. Σεβάσου τὴν καλύβα
»ποῦ νὰ μᾶς σώσεις ἤρθαμε σ' τὴ στέγη σου ἀπὸ κάτου,
»ἐμεῖς π' ἀπ' ὅλους εἴμαστε πιὸ φίλοι σου κι' ἀδρέφια.»
Τότ' ὁ γοργὸς τ' ἀπάντησε γιὸς τοῦ Πηλέα κι' εἶπε·
»Αἴα, θεόσπαρτ' ἀρχηγέ, τοῦ Τελαμῶνα θρέμμα,
»ὡς μέσα ἡ κάθε λέξη σου σ' τὰ σωτικά μου μπῆκε·
»μὰ πάει ἡ ψυχή μου ἀπ' τὸ θυμὸ νὰ σπάσει, ὅτα σ' τὸ νοῦ μου
»μοῦ 'ρθουν ἐκεῖνα, πῶς ἀφτὸς μὲ πεδοκύλισε, ἔτσι
»σὰν κάν' ἀσήμαντο ραγιᾶ σ' ὅλο μπροστὰ τ' ἀσκέρι.
»Μὰ σῆρτε τώρα πέστε του πῶς ὄχι! δὲ σαλέβω.
»Ναί, πρὶν σκοπὸ δὲν τό 'χω ἐγὼ ν' ἀγγίξω πιὰ κοντάρι,
»πρὶν ὁ λεβέντης Ἕχτορας τοὺς κάψει τὰ καράβια
»καὶ πάρει ὀμπρὸς τὸ στράτεμα ἐδῶ ὡς σ' τὰ σύνορά μου.
»Εἰδ' ὅσο ἀπὸ καλύβα μου κι' ἀπὸ δικό μου πλοῖο,
»πίσω, θαρρῶ, θὰ βασταχτεῖ κι' ἂς λαχταράει πολέμους.»
Εἶπε· κι' ἐκεῖνοι παίρνοντας διπλόγουβα ποτήρια,
ἕνα ὁ καθένας, στάλαξαν, καὶ σ' τὸ καραβοστάσι
γύριζαν πάλι, καὶ μπροστὰ περπάταε ὁ Λυσσέας.
Κι' ὁ Πάτροκλος τοὺς παραγιοὺς προστάζει καὶ τὶς σκλάβες
ἐφτὺς νὰ στρώσουν μαλακὸ τοῦ Φοίνικα στρωσίδι·
κι' ἀφτὲς τὴν προσταγὴ τ' ἀκοῦν καὶ τοῦ βολέβουν στρῶμα,
προβιά, ἀντρομίδα, καὶ λινὸ λεφτόφαντο σεντόνι.
'Εκεῖ πεσμένος πρόσμενε ὁ γέρος τὴν ἀβγοῦλα.
Κι' ὁ 'Αχιλλέας πλάγιασε σ' τῆς στερεῆς καλύβας
τὸ βάθος, κι' ἡ ροδόθωρη Διομήδη σ' τὸ πλεβρό του,
τοῦ Φόρβα ἡ κόρη, ποῦ 'φερε ἀπ' τὸ νησὶ τῆς Λέσβος.
Κι' ἀπ' τ' ἄλλο μέρος πλάγιασε κ' ὁ Πάτροκλος, καὶ δίπλα
εἶχε κι' ἀφτὸς τὴν Ἴφισσα τὴ μυριοστολισμένη,
ποῦ τοῦ Πηλέα ὁ ἄξιος γιὸς τοῦ χάρισε σὰν πῆρε
τὴν πολιτεία τοῦ 'Ενιᾶ, τὴ βραχωμένη Σκύρο.
Κι' οἱ ἄλλοι μόλις ἔφτασαν σ' τοῦ βασιλιᾶ 'Αγαμέμνου,
ἀμέσως ὄρθιοι οἱ στρατηγοὶ μὲ τὰ χρυσὰ ποτήρια
τοὺς κέρναγαν ἄλλος ἀπ' ἀλλοῦ καὶ γύρεβαν νὰ μάθουν.

Μὰ πρῶτος ὁ ἀφέντης γιὸς τοὺς ἀρωτάει τ' Ἀτρέα·
«Ἔλα, Λυσσέα ξακουστέ, τῶν Ἀχαιῶνε ἀθέρα,
»πές μου, τί, θέλει ἀπ' τὴ φωτιὰ νὰ σώσει τὰ καράβια,
»γιὰ ἀρνιέται κι' ἡ περήφανη καρδιά του βράζει πάντα;»
Τότ' εἶπέ του ὁ πολύπειρος, ὁ θεϊκὸς Λυσσέας·
»Τ' Ἀτρέα ξακουσμένε γιέ, πρωτάρχοντ' Ἀγαμέμνο,
»ὄχι, δὲ θέλει τὸ θυμὸ νὰ σβύσει, μὸν πιὸ ἀκόμα
»ἀφρίζει, καὶ περιφρονᾷ τὰ δῶρά σου κι' ἐσένα.
»Μόνος σου — χαιρετίσματα σοῦ στέλνει — νὰ κοιτάξεις
»πῶς νὰ γλυτώσεις τὸ στρατὸ καὶ τὰ γοργὰ καράβια,
»καὶ φοβερίζει πῶς ἀφτὸς σ' τὴ θάλασσα, ἅμα φέξει,
»θὰ ρήξει τὰ καλόθρονα καράβια καὶ θὰ φύγει.
»Καὶ τοὺς λοιπούς μας μάλιστα, μᾶς εἶπε, συβουλέβει
»ὅλοι ἀπὸ δῶ νὰ φέβγουμε, τὶ πιὰ ἄκρη δὲ θὰ βροῦμε
»τῆς Τροίας, τὶ μ' ἀπόφαση τὸ χέρι του ἀπὸ πάνου
»τῆς ἔβαλε τοῦ Κρόνου ὁ γιός, καὶ θάρρεψαν οἱ Τρῶες.
»Ἔτσ' εἶπε· νά, ἂς τὰ ποῦν κι' ἀφτοὶ ποῦ τά 'λεγε μπροστά τους,
»ὁ Αἴας κι' οἱ διὸ κράχτες μας, κι' οἱ διὸ μὲ νοῦ καὶ κρίση.
»Μὰ ὁ γέρο Φοίνικας ἐκεῖ κοιμήθηκε, ὅπως τοῦ 'πε,
»κι' ἔτσι θὰ πάει κι' ἀφτὸς μαζὶ σ' τὴν ποθητὴ πατρίδα
»ἄβριο — ἂν τὸ θέλει· στανικῶς δὲ θέλει νὰν τὸν πάρει.»
Ἔτσ' εἶπε· κι' ὅλοι ἀπόμειναν σὰν ἀποσβολωμένοι,
δίχως νὰ κρένουν· τὶ πολὺ σφιχτὰ τοὺς τό 'πε τ' ὄχι.
Ὥρα πολλὴ 'ταν ἥσυχοι μὲ σπλάχνα μαραμένα,
μὰ μὲ καιρὸ τοὺς μίλησε ὁ θαρρετὸς Διομήδης·
«Τ' Ἀτρέα ξακουσμένε γιέ, πρωτάρχοντ' Ἀγαμέμνο,
»κρῖμας καὶ ποῦ τοῦ πρόσπεσες ποτές σου, καὶ χιλιάδες
»τοῦ 'ταξες δῶρα, γιατὶ ἀφτὸς περφανοφέρνει κι' ἔτσι,
»μὰ τώρα πιώτερο πολὺ τὸν φούσκωσες περφάνιες.
»Ἄσ' τον νὰ κάθεται ἥσυχος, ἢ φύγει ἢ μείνει ἀκόμα·
»κι' ὅσο γιὰ μάχη, ἀδιάφορο! ἂς βγεῖ σὰ θέλει ἀτός του,
»σὰν τὸν φωτίσουν οἱ θεοὶ καὶ τ' ὀρεχτεῖ ἡ καρδιά του.
»Μὸν ὅλοι, ἐλᾶτε, ἂς κάνουμε σὰν ποῦ θὰ πῶ σας τώρα.

»Σῆρτε πλαγιάστε, μὰ καλὰ μὲ φαγοπότι πρῶτα
»χορτάστε τὴν κοιλιὰ — τὶ ἀφτὸ δίνει ζωὴ καὶ θάρρος —
»καὶ σὰ χαράξει ἡ ὄμορφη τρανταφυλλένια ἀβγοῦλα,
»καιρὸ μὴ χάνεις, τὸ στρατὸ — πεζοὺς κι' ἀμαξωμένους —
»παράταξ' τους ἐδῶ μπροστὰ κι' ὁδήγα τους σ' τὴ μάχη·
»κι' ἀτός σου ἐσύ, τ' Ἀτρέα γιὲ, πολέμαε μὲ τοὺς πρώτους.»
Ἔτσ' εἶπε· κι' ὅλοι παίνεσαν τὸ λόγο οἱ βασιλιάδες,
καὶ τὸν ἀλογομερωτὴ καμάρωσαν Διομήδη.
Καὶ τότες στάζουν καὶ σκορποῦν τριγύρω σ' τὰ καλύβια,
κι' ἐκεῖ πλαγιάζουν, μιὰ σταλιὰ τὸν ὕπνο νὰ χαροῦνε.

K

Κι' οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ κοντὰ σ' τὰ πλοῖα, κυριεμένοι
ἀπό 'νανε ὕπνο μαλακό, ὁλονυχτὶς κοιμοῦνταν·
μὰ ποῦ τ' Ἀτρέα ὁ ἄξιος γιός, ὁ πρωταφέντης τ' Ἄργους,
νὰ κλείσει μάτι, ποῦ πολλὲς τὸν μαρτυρέβανε ἔγνιες.
Πῶς ρήχνει ἀστραπομπούμπουνα ὁ βροντολάλος ἄντρας
τῆς Ἥρας, φτιάνοντας βροχή, ἢ δυνατὸ χαλάζι,
ἢ χιόνι ὅταν οἱ ἐξοχὲς τριγύρω ἀσπρολογᾶνε,
ἢ κάπου στόμ' ἀρπαχτικὸ φαρμακεροῦ πολέμου,
ἔτσι πυκνὰ τοῦ στέναζαν τὰ στήθια ἀπ' τῆς καρδιᾶς του
τὸ βάθος, καὶ τὰ σπλάχνα ἐντὸς τοῦ θέριζε ἡ τρομάρα.
Τὸ μάτι ἐκεῖ σὰν ἔρρηχνε σ' τοὺς Τρωϊκοὺς τοὺς κάμπους,
ἀπόραε πόσες ἔκαιγαν φωτιὲς ὀμπρὸς σ' τὸ κάστρο,
τί ἀβλοὶ π' ἀχοῦσαν κι' ὄργανα, τί λαλητὸς ἀθρώπων·
μὰ πάλε ὅταν τὰ πλοῖά του θωροῦσε καὶ τ' ἀσκέρι,
τρίχες καὶ τρίχες σύρριζα τραβοῦσε ἀπ' τὸ κεφάλι
ψηλὰ σ' τὸ Δία, κι' ἔκλαιγε βαριὰ ἡ πικρὴ ψυχή του.
Κι' αφτὴ ἡ βουλὴ τοῦ φάνηκε σὰν πιὸ καλὴ σ' τὸ νοῦ του·
πρῶτα νὰ πάει σ' τὸ Νέστορα πρὶν ἄλλους κράξει ἀρχόντους,
μὴν κατεβάσει ὠφέλιμη καμιὰ βουλὴ μαζί του
ποῦ ὁλόκληρο ἀπ' τὴ συφορὰ τ' ἀσκέρι νὰν τοῦ σώσει.
Κι' ἐφτὺς σηκώνεται, φορᾷ τὸ ροῦχο σ' τὸ κορμί του,
καὶ τὰ τσαρούχια ἀμπόδεσε σ' τὰ παχουλὰ ποδάρια,
κι' ἔπειτα βάζει παρδαλὴ προβιά, μακριὰ ὡς σ' τὰ πόδια,
ξανθοῦ μεγάλου λιονταριοῦ, κι' ἀδράζει τὸ κοντάρι.
Μὰ κι' ὁ Μενέλας ἔτρεμε τὸ ἴδιο — τὶ κι' ἐκείνου
ὁ ὕπνος τὰ ματόφυλλα δὲν τοῦ 'κλεινε — μὴν πάθουν
οἱ Δαναοί, ποῦ χάρη του πολὺ γιαλὸ περνῶντας

ἦρθαν σ' τὴν Τροία πρόθυμοι τὸ αἷμά τους νὰ χύσουν.
Πρῶτα σ' τὴν πλάτη τὴν πλατιὰ παρδαλακιὸ μὲ βοῦλες
ρήχνει, καὶ σ' τὸ κεφάλι του σηκώνει τὴ χαλκένια
περκεφαλαία καὶ φορεῖ, καὶ παίρνει τὸ κοντάρι
σ' τὴ σταλωμένη χέρα του. Κι' ἔτσ' ἦβγε νὰ ξυπνήσει
τὸν ἀδερφό του, ποῦ ὅλους τους σ' τὴν ἐξουσιὰ περνοῦσε
τοὺς 'Αχαιούς, καὶ σὰ θεὸ τὸν λάτρεβε τὸ πλῆθος.
Κι' ἐκεῖ τὸν βρῆκε, σ' τ' ἀκρινὸ καράβι του ἀπὸ δίπλα,
ποῦ 'βαζε τ' ἅρματα· κι' ἀφτὸς μετὰ χαρᾶς τὸν εἶδε.
Κι' ἔπιασε πρῶτα ὁ θαρρετὸς Μενέλας νὰ μιλήσει·
«Τί ἔτσι ἁρματώνεσαι, ἀδερφέ; ἢ σ' τοὺς ὀχτροὺς νὰ στείλεις
»κανένα θὲς κατάσκοπο; Ὅμως πολὺ φοβοῦμαι,
»δὲ θ' ἀναλάβει σου κανεὶς τέτια δουλιά, νὰ σήρει
»μονάχος πέρα ὡς σ' τοὺς ὀχτροὺς καὶ νὰ κατασκοπέψει
»μέσ' σ' τὸ σκοτάδι. Σὰν πολὺ θά 'χε καρδιὰ ἀντριωμένη.»
Τότες τοῦ κάνει ὁ δυνατὸς ἀφέντης 'Αγαμέμνος·
«'Ανάγκη ἐγὼ κι' ἐσύ, ἀδερφέ, καμιὰ βουλὴ νὰ βροῦμε
»ὠφέλιμη, π' ἀπ' τὰ δεινὰ νὰ βγάλει καὶ νὰ σώσει
»στρατὸ καὶ πλοῖα, τὶ ἄλλαξε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου γνώμη.
»Σ' τοῦ Ἕχτορα ἴσως πιὸ πολὺ προσέχει τὰ σφαχτάρια.
»Δὲν εἶδα ἐγώ, δὲν ἄκουσα νὰ ποῦν ποτὲς ἕν' ἄντρα
»πῶς συφορὲς σοφίστηκε μέσ' σὲ μιὰ μέρα τόσες,
»ὅσα μᾶς ἔκανε κακὰ ὁ Ἕχτορας, ποῦ μήτε
»ἀκριβοπαῖδι 'ναι θεᾶς μήτε θεοῦ, μὸν ἔτσι.
»Τόσο ἔβλαψέ μας, ποῦ θαρρῶ καιρὸ ὁ στρατὸς καὶ χρόνια
»θὰν τὸ θυμᾶται· ἔτσι βαριὰ μᾶς ἔχει ἀφανισμένους.
»Μὸν ἔλα, τρέχα γλήγορα, καὶ φώναξε τὸν Αἴα,
»κράξε τὸ Δομενιᾶ, κι' ἐγὼ σ' τοῦ Νέστορα θὰ τρέξω
»καὶ θὰν τοῦ πῶ νὰ σηκωθεῖ, μήπως νὰ σήρει θέλει
»ὄξω σ' τὸ τάγμα τῶν φρουρῶν καὶ διαταγὲς νὰ δώκει.
»Τὶ ἀφτὸν θ' ἀκούσουν πιὸ καλά· τὶ ὁ γιός του τῶν φρουρῶνε
»εἶναι ἀρχηγὸς κι' ὁ σύντροφος τοῦ Δομενιᾶ Μηριόνης·
»τὶ ἀφτοὺς πιὸ πρῶτα τάξαμε σ' τὶς πόρτες νὰ φυλᾶνε.»

Τότες τοῦ λέει ὁ ἄφοβος πολεμιστὴς Μενέλας·
«Καὶ πιά ναι, ξήγα μου, ἔπειτα ἡ προσταγή σου; ! Θέλεις
»νὰ μείνω ἐκεῖ προσμένοντας μαζί τους ὡς νὰ φτάσεις,
»γιὰ ἐφτὺς νὰ τρέξω πίσω ἐδῶ, σὰν τοὺς τὰ πῶ τὰ πάντα;»
Τότες τοῦ λέει τ' Ἀτρέα ὁ γιός, ὁ πρωταφέντης τ' Ἄργους·
«Ἐκεῖ καρτέρα, μὴν τυχὸν σ' τὸ δρόμο χάσει ὁ ἕνας
»τὸν ἄλλονε, τὶ εἶναι πολλὲς μέσ' ἀπ' τὸν κάμπο οἱ στράτες.
»Κι' ὅθε διαβαίνεις, φώναζε, περκάλα ν' ἀγρυπνοῦνε,
»καὶ κάθε ἀντρὸς νομάτιζε τὴ φύτρα, τὸν πατέρα,
»τιμῶντας ὅλους. Ξέχανε πιὰ τώρα τὶς περφάνιες,
»κι' ἔλα ἂς δουλέβουμε κι' ἐμεῖς, τὶ ἐμᾶς, θαρρῶ, ἔτσι ὁ Δίας
»πίκρες μᾶς ἔγραψε βαριές, σὰ μᾶς γεννοῦσε ἡ μάννα.»
Ἔτσ' εἶπε, καὶ τὸν ἔστειλε καλοξηγῶντάς τα ὅλα·
κι' ἀπὲ κινάει τὸ Νέστορα νὰ βρεῖ, τὸ γέρο ἀφέντη.
Καὶ σ' τὴν καλύβα του κοντὰ τὸν ἦβρε καὶ σ' τὸ πλοῖο,
σὲ στρῶμ' ἀπάνου μαλακό, κι' εἶταν σιμά του χάμου
ἡ πλουμιστή του ἀρματωσὰ — ἀσπίδα, διὸ κοντάρια,
περκεφαλαία ἀστραφτερὴ — σιμά 'τανε κι' ἡ ζώνη,
ὅλη στολίδια, ποῦ 'ζωνε ὁ γέρος σὰ φοροῦσε
τὰ χάλκινα ἅρματα νὰ βγεῖ σ' τὸν πόλεμο, ὁδηγῶντας
τ' ἀσκέρι, τὶ ἀπὸ γερατιὰ δὲν ἔδρωνε τ' ἀφτί του.
Τότ' ὕψωσε τὴν κεφαλή, καὶ σ' τὸν ἀγκῶνα ἀπάνου
ἀκουμπισμένος ρώτησε τὸ γιὸ τ' Ἀτρέα κι' εἶπε·
«Πιός εἶσαι ἐσὺ ποῦ περπατεῖς σ' τὰ πλοῖα ὀμπρὸς μονάχος
»μέσα σ' τῆς νύχτας τὴν καρδιά, π' ὅλοι οἱ θνητοὶ κοιμοῦνται;
»! Μὴν κάνα σύντροφο ζητᾷς; μὴν ἔχασες μουλάρι;
»Μίλα — ἄφωνος μὴν προχωρᾷς — καὶ πές μου ! τί γυρέβεις;»
Τότ' ἀπαντάει τ' Ἀτρέα ὁ γιός, ὁ πρωταφέντης τ' Ἄργους·
«Ὦ γέρο, τοῦ Νηλέα γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
»τὸν Ἀγαμέμνο ἐδῶ θωρᾷς, ποῦ ἀπ' ὅλους πέρα ὡς πέρα
»πιότερο ὁ Δίας μ' ἔψησε καὶ θὰ μὲ ψήσει, ἐνόσῳ
»μένει μου μέσα ἀνασασμὸς καὶ στέκουμαι σ' τὰ πόδια.
»Γυρνῶ ἔτσι, τὶ σ' τὰ μάτια μου γλυκὸς δὲν κάθεται ὕπνος,

»ποῦ ὁ πόλεμος μ' ἀνησυχεῖ καὶ τοῦ στρατοῦ τὰ πάθια.
»Τὸ τί θὰ γίνουν λαχταρῶ, κεφάλι πιὰ δὲν ἔχω,
»λὲς παραζάλη μ' ἔπιασε, κι' ὄξω ἡ καρδιὰ ἀπ' τὰ στήθια
»πηδάει, καὶ κάτου μοῦ λυγοῦν τὰ γόνατα καὶ τρέμουν.
»Μὰ ἂ νὰ βοηθήσεις θὲς — ἀφοῦ κι' ἐσὺ δὲν ἔχεις ὕπνο —
»ἔλα καὶ κάτου σ' τοὺς φρουροὺς ἂς πᾶμε, γιὰ νὰ δοῦμε,
»μήπως ἀφτοὶ ἀπ' τὴν κούραση καὶ νύστα ἀφανισμένοι
»ὁλότελ' ἀποκοιμηθοῦν καὶ τὴ φρουρὰ ξεχάσουν·
»τὶ στέκουν δὲς! κοντὰ οἱ ὀχτροί, μήτε κανεὶς κατέχει,
»καὶ νύχτα ἂ δὲν τοὺς συνεμπεῖ ν' ἀνοίξουν τὸ κοντάρι.»
Τότ' ἀπαντάει ὁ Νέστορας, ὁ γέρο ἀλογολάτης·
«Τ' Ἀτρέα ξακουσμένε γιέ, πρωτάρχοντ' Ἀγαμέμνο,
»μὴ δὰ θαρρεῖς τοῦ Ἕχτορα ὁ βαθυγνώστης Δίας
»θὰ κάνει του ὅλους τοὺς σκοποὺς ποῦ ἴσως ὀλπίζει τώρα,
»μὸν φίδι καὶ χειρότερο ἴσως τὸν φάει, ἂ βγάλει
»ἀπ' τὴν καρδιὰ τ' ἀνήμερο τὸ πεῖσμα ὁ Ἀχιλλέας.
»Μὰ τὸ νὰ πάω μαζί του ἐγώ, μετὰ χαρᾶς πηγαίνω·
»μὰ κι' ἄλλους ἂς σηκώσουμε, τὸ μαχητὴ Διομήδη
»μὲ τὸ Λυσσέα, τὸ γοργὸ τὸν Αἴα, καὶ τὸ Μέγη.
»Μὰ ἂς τρέξει — ἂν ἔχεις ἄθρωπο — κι' ἀφτοὺς νὰ κράξει ἀκόμα,
»τὸν ἄρχοντα τὸ Δομενιᾶ καὶ τὸ μεγάλονε Αἴα·
»τὶ ἀφτῶν σ' τὴν ἄκρη βρίσκουνται μηδὲ σιμὰ τὰ πλοῖα.
»Μὰ τὸ Μενέλα, ὅσο ἀρχηγὸς κι' ἂ μοῦ 'ναι κι' ὅσο βλάμης,
»συμπάθα με, ὅμως ξάστερα θὰν τὸν μαλώσω, ποῦ ἔτσι
»κοιμᾶται ἀφτὸς κι' ἀδιαφορεῖ ἐσὺ ἂ δουλέβεις μόνος.
»Σ' ὅλους τώρ' εἶταν χρέος του τοὺς ἀρχηγοὺς νὰ τρέχει
»περικαλῶντας· τὶ βαριὰ μᾶς ζώνει τώρ' ἀνάγκη.»
Τότες τοῦ λέει κι' ὁ δυνατὸς ἀφέντης Ἀγαμέμνος·
«Παπποῦ, καὶ χάρη ἄλλη φορὰ θὰ σ' τὸ 'χω ἂν τοῦ τὰ ψαίλνεις,
»τὶ ἀναμελάει πολλὲς φορὲς καὶ προθυμιὰ δὲ δείχνει,
»ὄχι ἀπὸ νοῦ ἀσυλλογισὰ ἢ βαρεμό, μὸν βλέπει
»τί ἐγὼ θὰ πῶ κι' ἀκαρτερεῖ τὸ σύνθημα νὰ δώκω.
»Μὰ τώρα πρὶν σηκώθηκε καὶ νὰ μὲ βρεῖ ἦρθε πρῶτος,

»κι' ἀφτοὺς ἐγὼ τὸν ἔστειλα νὰ κράξει ποῦ γυρέβεις.
»Μὸν πᾶμε, κι' ὅλους σ' τὰ πορτιὰ θὰ σμίξουμε τοὺς ἄλλους
»μὲ τοὺς φρουροὺς μαζί, τί ἐκεῖ νὰ συναχτοῦν τοὺς εἶπα.»
Τότες τοῦ λέει ὁ Νέστορας, ὁ γέρο ἀλογολάτης·
«Ἔτσι δὲ θὰ στραβοθωρᾷ κανείς μας μέσ' σ' τ' ἀσκέρι,
»ὄχι δὲ θὰν τοῦ λέει κανείς, σὰ βγαίνει καὶ προστάζει.»
Εἶπε, καὶ φόρεσε γοργὰ σ' τὰ στήθια του τὸ ροῦχο,
καὶ τὰ τσαρούχια ἀμπόδεσε σ' τὰ παχουλὰ ποδάρια,
καὶ τὴ φλοκᾶτα σ' τὸ κορμὶ θηλύκωσε — ποδίσα
διπλὴ ἄλυκη, καὶ κατσαρὰ μαλλιά ταν φορτωμένη.
Καὶ πῆρε τὸ πολεμικὸ κοντάρι, μυτωμένο
μὲ κοφτερὸ χαλκό, κι' ἐφτὺς κινάει κατὰ τὰ πλοῖα.
Καὶ πρῶτα πῆγε ὁ γέροντας καὶ σήκωσε ἀπ' τὸν ὕπνο
τὸν ἄξιο τοῦ Λαέρτη γιό, τὸ θεϊκὸ Λυσσέα,
κράζοντας. Ἄξαφνα ἐκεινοῦ πῆγε σ' τ' ἀφτιά του ὁ ἦχος,
καὶ βγαίνει ἀπ' τὴν καλύβα του καὶ τοὺς μιλάει διὸ λόγια·
«Τί, ὀρέ, ἔτσι μέσα σ' τὸ στρατὸ γυρνᾶτε, ὀμπρὸς σ' τὰ πλοῖα,
«μὲ τὰ βαθιὰ μεσάνυχτα; τί ἀνάγκη σφίγγει τόσο;»
Τότες τοῦ κραίνει ὁ Νέστορας, ὁ γέρο ἀλογολάτης·
«Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Λυσσέα,
«συμπάθα, τί ὅλους μας βαρὺ κακὸ μᾶς συνεπῆρε.
»Μόνε κι' ἐσὺ ἔλα τοὺς λοιποὺς νὰ κράξουμε προκρίτους.»
Εἶπε· κι' ἐκεῖνος τρέχοντας μέσ' σ' τὴν καλύβα, ρήχνει
σ' τὴν πλάτη ἀσπίδα πλουμιστὴ κι' ἐφτὺς τοὺς ξανασμίγει.
Καὶ πῆγαν τοῦ Τυδιᾶ τὸ γιὸ νὰ βροῦν, κι' ἀπ' τὴν καλύβα
ὄξω τὸν ηὗραν παρακεῖ μὲ τ' ἅρματα, κι' οἱ φίλοι
γύρω κοιμοῦνταν ἔχοντας ἀσπίδες προσκεφάλια.
Ὄρθια τὰ ὅπλα τους μ' οὐρὲς σ' τὴ γῆ 'τανε μπηγμένες,
ἀλάργα ἀντίφεγγε ὁ χαλκὸς σὰν ἀστραπὴ τοῦ Δία.
Κοιμότανε ἔτσι ὁ ἀρχηγός, μὲ κάτω του στρωμένο
δέρμα βοδιοῦ, κι' ὁλόλαμπρο χαλί 'χε προσκεφάλι.
Καὶ τότε ὁ γέρος ζύγωσε καὶ τὸν ξυπνάει κλωτσῶντας
μὲ τὸ ποδάρι, κι' ἀνοιχτὰ τὸν μάλωσ' ἔτσι κι' εἶπε·

«Ξύπνα, γιὲ τοῦ Τυδιᾶ. Τί ὀργὴ ὁλονυχτὶς κοιμᾶσαι;
»Ἢ δὲν ἀκοῦς ποῦ κάθουνται κοντὰ οἱ ὀχτροὶ σ' τὰ πλοῖα,
»μόλις πιὰ λίγα βήματα, ἀπὰς σ' τὸ καμποβοῦνι;»
Εἶπε· κι' ἐκιὸς σὰν ἀστραπὴ σηκώθηκε ἀπ' τὸν ὕπνο,
καὶ κράζοντάς τον τοῦ λαλεῖ διὸ φτερωμένα λόγια·
«Γέρο, δὲν τρώγεσαι, ἥσυχα πῶς κάθουνται δὲν ξέρεις.
»Μὰ κι' ἄλλοι τάχατ' Ἀχαιοὶ ἰδὲ βρίσκουνται πιὸ νιοί σου
»παντοῦ νὰ τρέξουν, κι' ὅλους μας νὰ κράξουν ἕναν ἕνα
»τοὺς ἀρχηγούς; Μά, γέρο, ἐσὺ περιορισμὸ δὲν ἔχεις.»
Τότες τοῦ λέει ὁ Νέστορας, ὁ γέρο ἀλογολάτης·
«Παιδί μου, ναὶ ὅλα ἀφτὰ σωστὰ τὰ μίλησες καὶ δίκια.
»Ἐγὼ 'χω ἀθρώπους καὶ πολλοὺς — ἐγὼ 'χω, ἂ θές, καὶ γιούς μου
»παράξιους — ποῦ μποροῦν νὰ πᾶν τὸ μήνυμα νὰ δώκουν.
»Μὰ τὸ στρατὸ πολὺ βαριὰ τὸν πλάκωσε φουρτοῦνα,
»τὶ ὅλων ἡ τύχη τώρα μας κρεμιέται ἀπό 'να ράμα,
»ἰτάχα θὰ ζήσουμε, ἢ γραφτὸ τὸ ρέμα νὰ μᾶς πάρει;
»Μὸν ἄμε τοῦ Φυλιᾶ τὸ γιὸ καὶ τὸ γοργὸ τὸν Αἴα
»σήκωσ' τους τώρα, ἂ μὲ πονᾷς, γιατ' εἶσαι ἐσὺ πιὸ νιός μου.»
Εἶπε· κι' ἐκεῖνος φόρεσε προβιὰ μακριὰ ὡς σ' τὰ πόδια
ξανθοῦ μεγάλου λιονταριοῦ, καὶ πῆρε τὸ κοντάρι.
Καὶ πῆγε καὶ τοὺς σήκωσε, κι' ἐκεῖ τοὺς ἔφερ' ὅλους.
Τότες σὰν πῆγαν τῶν φρουρῶν καὶ σμίξανε τοὺς λόχους,
δὲ βρῆκαν — ὄχι — σ' ὕπνονε τοὺς ἀρχηγοὺς πεσμένους,
μὸν ξάγρυπνοι ὅλοι κάθουνταν φορῶντας τ' ἄρματά τους.
Πῶς σκύλοι ὀμπρὸς σ' τὰ πρόβατα κακονυχτᾶν σὲ στάνη,
ἂ νιώσουν αἱματόχαρο θεριὸ ποῦ τὸ λαγγάδι
περνάει σ' τὰ ὄρη, καὶ πολὺς ἀπὸ βοσκοὺς καὶ σκύλους
κρότος κι' ἀχός, καὶ δὲ σφαλνοῦν μηδὲ στιγμὴ τὸ μάτι,
ἔτσι κι' ἀφτῶν σ' τὰ βλέφαρα δὲν τοὺς κατέβαιν' ὕπνος
ποῦ ὅλη τὴ νύχτα φύλαγαν, τί 'χαν τὸ νοῦ τους πάντα
κατὰ τὸν κάμπο ἄμ' ἄκουγαν ροβολητὸ τῶν Τρώων.
Κι' ἄμα τοὺς εἶδε, χάρηκε μὲ τὴν καρδιά του ὁ γέρος,
καὶ πῆγε καὶ τοὺς θάρρηνε μ' ἕναν καλό του λόγο·

«Ἔτσι φυλᾶτε, ὀρὲ παιδιά, καὶ μὴ σᾶς πιάνει ἡ νύστα
»κανένα ἐδῶ, μὴν πέσουμε σ' τὰ νύχια τῶν ὀχτρῶνε.»
Εἶπε, καὶ τὸ χαντάκι ἐφτὺς περνάει, καὶ πᾶν μαζί του
κι' οἱ στρατηγοί, ὅσοί 'τανε σ' τὴ συντυχιὰ κραγμένοι.
Πῆγε ὁ Μηριόνης, πῆγε ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα ὁ λεβέντης,
τὶ ἀτοί τους τοὺς προσκάλεσαν μαζὶ νὰν τὰ μιλήσουν.
Κι' ἀφοῦ διαβῆκαν τὸ σκαφτὸ χαντάκι, πᾶν καθίζουν
σ' τὰ παστρικά, ὅπου φαίνουνταν σ' τὴ μέση μιὰ ἄδια θέση
ἀπ' τὰ κουφάρια κατὰ γῆς, ὅθενες πίσω πάλι
εἶχε γυρίσει ὁ Ἕχτορας, σὰ βάραε τοὺς Ἀργῖτες
κι' ἔφτασε ἡ νύχτα κι' ἔκρυψε ὅλα τὰ πάντα γύρω.
Ἐκεῖ ἔκατσαν κι' ἀρχίνησαν νὰ λὲν τὸ τί θὰ κάνουν.
Καὶ πρῶτα ὁ γέρο Νέστορας πιάνει νὰ πεῖ διὸ λόγια·
«Πιανοῦ τὸ λέει, ὀρὲ, ἡ καρδιά, καὶ σ' τὸ σκοτάδι μέσα
»κοτάει ὡς σ' τοὺς λιοντόψυχους Δαρδάνους νὰ ζυγώσει,
»μήπως σ' τὶς ἄκρες κάνα ὀχτρὸ συλλάβει ἢ κι' ἴσως πάρει
»καὶ κάνα λόγο τους, σὰν τί σ' τὸ νοῦ τους μελετᾶνε,
»ἂ νὰν τό 'χουν τάχ' ἀπόφαση ἀφτοῦ νὰ καρτερέψουν
»κοντὰ σ' τὰ πλοῖα — ἀπ' τὸ καστρὶ ἀλάργα — ἢ θὰ γυρίσουν
»σ' τὴ χώρα, ἀφοῦ τὸ στράτεμα μᾶς νίκησαν σ' τὴ μάχη.
»Θὰ μάθει τα ἴσως ὅλα ἀφτά, κι' ἴσως μᾶς ἔρθει πίσω
»γιερός. Καὶ θά 'ναι ἡ φήμη του ὅθε διαβεῖ μεγάλη,
»σὲ δύση καὶ σ' ἀνατολή. Καὶ ζηλεφτὰ θὰ λάβει
»δῶρα· γιατὶ ὅσοι ὁρίζουνε ἀρχόντοι σ' τὰ καράβια,
»ὅλοι ἀπὸ προβατίνα μιὰ μὲ τ' ἄσπρο της μαννάρι
»θὰν τοῦ χαρίσουν — σὰν κι' ἀφτὴ δὲ βρίσκεται ἄλλο χτῆμα —
»καὶ πάντα, ὅπου ξεφάντωμα κι' ὅπου τραπέζι, θά 'ναι.»
Ἔτσ' εἶπε· κι' ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς νὰ βγάζουν λέξη,
μὰ μὲ καιρὸ τοὺς μίλησε ὁ θαρρετὸς Διομήδης·
«Γέρο, ἡ περήφανη καρδιὰ μέσ' σ' τ' ἄφοβά μου στήθια
»μοῦ λέει, ἐγὼ ὡς μέσ' σ' τῶν ὀχτρῶν τοὺς λόχους νὰ ζυγώσω.
»Μὰ ἂ γίνεται κι' ἄλλος κανεὶς νὰ 'ρθεῖ μαζὶ νὰ πᾶμε·
»πιὸ συντροφιά, καὶ πιότερο γιὰ τὴ δουλιὰ τὸ θάρρος.

»Διὸ πᾶν μαζί, καὶ πρὶν ἀφτός, πρὶν πότε νιώθει ὁ ἄλλος
»τὸ τί συφέρνει· μὰ ἂν τυχὸν καὶ μόνος ὄντας νιώσεις,
»ὅμως πιὸ ὀκνός σου πάντα ὁ νοῦς, δὲ σοῦ 'χει ἡ γνώμη βάθος.»
Εἶπε· κι' ἀφτοὶ ἀρκετοί 'θελαν νὰ πᾶν μὲ τὸ Διομήδη.
Θέλανε οἱ Αἴϊδες οἱ διό, τὰ θεοπαίδια τ' Ἄρη,
τό 'θελε ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα, καὶ τό 'θελε ὁ Μηριόνης,
τό 'θελε καὶ τ' Ἀτρέα ὁ γιός, ὁ μαχητὴς Μενέλας,
τό 'θελε ὁ ριψοκίντυνος Λυσσέας μέσ' σ' τοὺς Τρῶες
νὰ μπεῖ, τὶ πάντα γύρεβε τὸν κίντυνο ἡ καρδιά του.
Τότες τοὺς εἶπε ὁ δυνατὸς ἀφέντης Ἀγαμέμνος·
«Διομήδη, τοῦ Τυδέα γιέ, μυριάκριβό μου ἀδρέφι,
»ἐσὺ κολλήγα διάλεξε — ἀφτὸν π' ἀτός σου θέλεις —
»τὸν πιὸ ἄξιο ἀπ' ὅσους πρόβαλαν, τί ἀποθυμοῦν πολλοί τους.
»Μὰ ἐσύ, ἀπὸ σέβας τάχατες, τὸν πιὸ καλὸ μὴ θέλεις
»ν' ἀφίσεις, καὶ χειρότερο διαλέξεις, μήτε τήρα
»φύτρα ἢ γενιά, κι' ἂν εἶναί τος πιὸ βασιλιᾶς μεγάλος.»
Εἶπε, μὰ γιὰ τὸν καστανὸ Μενέλα ἀνησυχοῦσε.
Τότες τοὺς μίλησε ξανὰ ὁ θαρρετὸς Διομήδης·
«Ἂν ὁρισμό σας σύντροφο ἐγὼ 'ναι νὰ διαλέξω,
»πῶς τότες νὰ ξεχάσω ἐγὼ τὸ θεϊκὸ Λυσσέα,
»π' ὅ,τι κι' ἂν πιάσει, ἡ τολμηρὴ καρδιά του δὲ γνωρίζει
»τί 'ναι ὄκνος, κι' ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ τὸν ἀγαπάει περίσσα;
»Μ' ἀφτὸν μαζί, κι' ἀπ' τῆς φωτιᾶς τὶς φλόγες μέσα οἱ διό μας
»πίσω γυρνοῦμε, τὶ ποτὲς δὲν τοῦ σαστίζει ὁ νοῦς του.»
Τότες τοῦ κάνει ὁ θεϊκὸς πολύγνωρος Λυσσέας·
»Γιὲ τοῦ Τυδιᾶ, ἄσ' τὶς παίνιες σου καὶ κατηγόριες τώρα·
»τὶ ἀφτὰ ποῦ λές, τὰ ξέρουνε ἐδῶ οἱ Ἀργῖτες ὅλοι.
»Μὸν πᾶμε! ἡ ὥρα πέρασε, ἡ χαραβγὴ σιμώνει,
»ἔγηρε ἡ πούλια, βρίσκεται σ' τὸ τέλος τώρα ἡ νύχτα.»
Ἔτσ' εἶπαν, καὶ τὰ φοβερὰ φορέσανε ἅρματά τους.
Κι' ἔδωκε σ' τοῦ Τυδιᾶ τὸ γιὸ ὁ ἄξιος Θρασυμήδης
δίστομο λάζο — τὶ ἄφισε σ' τὸ πλοῖο τὸ δικό του —
κι' ἀσπίδα, καὶ τοῦ φόρεσε περκεφαλιὰ ἀπὸ τάβρο

μὲ δίχως φοῦντα ἢ χάλκινα στεφάνια, π' ἁπλοσκοῦφι
τὴ λὲν καὶ τῶν παλικαριῶν γλυτώνει τὰ κεφάλια.
Καὶ τοῦ Λυσσέα τοῦ 'δωκε ὁ ξακουστὸς Μηριόνης,
τῶν Κρητικῶνε ὁ στρατηγὸς, δοξάρι μὲ σαΐτες
καὶ σπάθα· καὶ τοῦ φόρεσε περκεφαλιὰ ἀπὸ δέρμα
βοϊδίσο, π' ἀπὸ μέσαθες γιερά 'τανε ραμένο
μ' ἕνα σωρὸ λουριὰ, κι' ἐχτὸς εἶχε σειρὰ ἀπὸ δόντια
ἀσπρόδοντου ἀγριογουρουνιοῦ, κοντὰ κοντὰ μὲ τέχνη
βαλμένα· κι' εἶταν βολικὰ σ' τὴ μέση φελπωμένη.
'Απ' τὸν 'Ελιὸ ὁ 'Αφτόλυκος σὲ περασμένα χρόνια
τὴν πῆρε — ὅταν διαγούμισε τὸν πύργο τ' 'Αμυντόρου —
καὶ τ' 'Αμφιδάμα χάρισε τοῦ Κυθαριώτη, κάτου
σ' τὴ Σκάντια. 'Αφτὸς τὴν ἔδωκε τοῦ Μόλου θυμητάρι,
καὶ πάλε ἀφτὸς νὰν τὴ φορεῖ τὴν ἔδωκε τοῦ γιοῦ του.
Τότε ὁ Λυσσέας τὴ φόρεσε καὶ τοῦ 'ρθε σ' τὸ κεφάλι.
  Ἔτσι λοιπὸν σὰν ἔβαλαν τὰ φοβερὰ ἅρματά τους,
κινοῦνε, κι' ἄφηκαν ἐκεῖ τῶν προεστῶν τὸ πλῆθος.
Κι' ἀπὰς σ' τὸ δρόμο ἡ 'Αθηνᾶ τοὺς ἔστειλε μιὰ λάκρα
ἀπ' τὰ δεξά· μὰ τὸ πουλὶ μέσ' σ' τὸ βαθὺ σκοτάδι
δὲν τό 'δαν, μόνε λάλησε κι' ἀκούστηκε ἡ φωνή του.
Χάρηκε τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς μὲ τὸ καλὸ σημάδι
ποῦ φάνηκε, καὶ σ' τὴ θεὰ θερμοπερικαλιέται·
«Ἄκου με, κόρη ἀμάλαγη τοῦ Δία, ἐσὺ ποῦ πάντα
»μοῦ παραστέκεις σ' τὰ δεινὰ, καὶ σὰν κινῶ ἡ ματιά σου
«μὲ βλέπει, ὢ πλήθια ἀγάπα με, καλὴ θεὰ, καὶ τώρα,
»καὶ κάνε νὰ γυρίσουμε σ' τὰ πλοῖα δοξασμένοι,
»μεγάλα κατορθώνοντας ποῦ ὁ οχτρὸς νὰν τὰ θυμᾶται.»
  Κατόπι προσεφκήθηκε κι' ὁ μαχητὴς Διομήδης·
«Ἄκου με τώρα, δέσποινα διόσπαρτη, κι' ἐμένα.
»Ἔλα μαζί μου, θέαινα, σὰν ποῦ σ' τὴ Θήβα πῆγες
»μὲ τὸν πατέρα μου ἄλλοτες, τὸ θεϊκὸ Τυδέα,
»σὰν ἔστηρε ἀπ' τοὺς 'Αχαιοὺς σ' τὴ Θήβα ἀποσταλμένος.
»'Εκείνους δίπλα σ' τ' 'Ασωποῦ τοὺς ἄφηκε τὸ ρέμα,

»καὶ πῆγε ἀφτὸς είρηνικὰ μαντᾶτα σ' τοὺς Θηβαίους·
»ὅμως γυρνῶντας, συφορὲς τοὺς σκάρωσε καὶ πίκρες
»μαζί σου, τί δὲ σάλεβες, θεά μου, ἀπ' τὸ πλεβρό του.
»Τώρα ἔτσι βόηθα πρόθυμα, θεά, καὶ φύλαγέ με,
»καὶ βόϊδι ἐγώ σου ἑνὸς χρονοῦ θὰ σφάξω, κουτελᾶτο,
»ἀμέρωτο ποῦ σὲ ζυγὸ δὲν τό 'βαλαν ἀκόμα·
»θὰ σφάξω το χρυσώνοντας τὰ κέρατά του γύρω.»
Ἔτσ' εἶπαν· καὶ τοὺς ξάκουσε τὴν προσεφκὴ ἡ Παλλάδα.
Λοιπὸν σὰν προσεφκήθηκαν σ' τὴν κόρη τοῦ μεγάλου
τοῦ Δία, μέσ' σ' τὰ σκοτεινὰ κινοῦν σὰ διὸ λιοντάρια,
περνῶντας αἵματα, ἄρματα, λαβωματιές, κουφάρια.
Μὰ καὶ τῶν Τρώων τ' ἄφοβο ὁ Ἕχτορας ἀσκέρι
δὲν τ' ἄφισε νὰ κοιμηθεῖ, μὸν σὲ βουλὴ τοὺς πρώτους
ἔκραξε, ὅσοί 'ταν πρόκριτοι καὶ στρατηγοὶ τῶν Τρώων.
Τοὺς ἔκραξε καὶ τὸ βαθὺ κατάστρωσε σκοπό του·
«Πιός νὰ κερδίσει ἔχει ὄρεξη καὶ τὴ δουλιὰ ποῦ θέλω
»μοῦ τάζει; Ἂς πεῖ, καὶ πλερωμὴ τὸν καρτεράει π' ἀξίζει.
»Ἅμαξα ἐγὼ καὶ διὸ ἄλογα μ' ἀκούραστα τὰ ζνίχια,
»τὰ πιὸ γοργὰ ποῦ βρίσκουνται σ' τῶν 'Αχαιῶν τὰ πλοῖα,
»θὰ δώσω του ὁπιανοῦ βαστᾷ μὲ δόξα του μεγάλη
»νὰ πάει κοντὰ σ' τῶν 'Αχαιῶν τὰ πλοῖα, καὶ νὰ μάθει
»ἂν πάντα τὰ γοργότρεχα φυλάγουνται καράβια,
»γιὰ τώρα ποῦ τοὺς ρήμαξαν τὰ στέρια μας κοντάρια
»ἔβαλαν πιὰ φεβγιὸ σ' τὸ νοῦ, κι' ἀπ' τοὺς μεγάλους κόπους
»σπασμένοι δὲν τοὺς πάει ἡ καρδιὰ τὴ νύχτα νὰ φυλάξουν.»
Εἶπε· κι' ἀφτοὶ ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς νὰ βγάλουν λέξη.
Μὰ ἐκεῖ 'ταν κάπιος Δόλωνας, γιὸς βροντολάλου κράχτη,
τοῦ Καλογνώμη, ἀπὸ χαλκὸ κι' ἀπὸ χρουσάφι πλούσιος.
Ναὶ μὲν κορμί 'χε ἀσήμαντο, μὰ πιλαλὰ τὰ πόδια,
καὶ σπίτι τοῦ 'ταν μονογιὸς μέσ' σ' ἀδερφάδες πέντε.
'Αφτὸς λοιπὸν σ' τὸν Ἕχτορα τότ' εἶπε καὶ σ' τοὺς Τρῶες·
«Ἕχτορα, ναί! ἡ ἀτρόμητη μοῦ λέει καρδιά μου ἐμένα
»πέρα νὰ πάω σ' τὰ μελανὰ καράβια καὶ νὰ μάθω.

»Μὸν σήκωσε νά! τὸ ραβδὶ, κι' ἔλα μου ὁρκίσου τώρα
»πῶς χαλκοπλούμιστη ἅμαξα θὰ μοῦ χαρίσεις κι' ἄτια,
»ἀφτὰ ποῦ πᾶν σ' τὸν πόλεμο τὸν ξακουστὸ 'Αχιλλέα,
»κι' ἐγὼ ἄκαρπος κατάσκοπος δὲ θὰ φανῶ σου ἢ ψέφτης·
»γιατ' ἴσα τόσο ὡς σ' τὸ στρατὸ θὰ σήρω, ὅσο νὰ φτάσω
»τὸ πλοῖο τὸ βασιλικὸ, ποῦ ἐκεῖ οἱ ἀρχόντοι τώρα
»θά 'χουν βουλὴ ἂ θὰ μείνουνε ἢ κάλλια νὰ μισέψουν.»
Εἶπε· καὶ τότ' ὁ Ἕχτορας, τοῦ γέρου ὁ γιὸς Πριάμου,
πῆρε σ' τὸ χέρι τὸ ραβδὶ καὶ τοῦ 'κανε τὸν ὅρκο·
«Σ' τ' ὄνομα ἀμώνω τοῦ Διὸς π' ἀπὸ ψηλὰ μᾶς βλέπει,
»κανείς μας τ' ἄτια ποῦ ζητᾷς δὲ θ' ἀνεβεῖ, σ' τὸ τάζω,
»μὸν πάντα θά 'ναι στολισμὸς δικός σου καὶ καμάρι.»
Ἔτσ' εἶπε κι' εἶπε ψέφτορκα, μὰ ἐκεῖνος πῆρε δρόμο.
Ἐφτὺς σ' τοὺς ὤμους ἔβαλε τὸ γυριστὸ δοξάρι,
κι' ἀπ' ὄξω φόρεσε προβιὰ ψαροτριχάτου λύκου,
καὶ σκοῦφο νιφιτσόπετσο σ' τὴν κεφαλὴ, καὶ πῆρε
τὸ κοφτερὸ κοντάρι του. Κι' ἔτσι κινᾷ ἀπ' τὸν κάμπο
κατὰ τὰ πλοῖα ... μὰ γραφτὸ δὲν τοῦ 'ταν νὰ γυρίσει
καὶ τῶν ὀχτρῶν σ' τὸν Ἕχτορα νὰ πάει μαντᾶτα πίσω.
Ἔτσι τ' ἀσκέρι τῶν ἀντρῶν ἀφίνοντας κι' ἀλόγων,
παίρνει τὴ στράτα πρόθυμος· μὰ ὁ θεϊκὸς Λυσσέας
τὸν νιώθει καθὼς ζύγωνε, καὶ κάνει τοῦ Διομήδη·
«Κάπιος, Διομήδη, ροβολᾷ — τήρα — μακριὰ ἀπ' τοὺς Τρῶες,
»δὲν ξέρω, κἂν κατάσκοπος τῶν καραβιῶν κἂν θέλει
»καμιὰ νὰ κλέψει ἁρματωσὰ ἀπ' τὰ νεκρὰ κουφάρια.
»Μὸν ἄσ' τον πρῶτα δίπλα μας νὰ προχωρήσει λίγο
»ὄξω ἀπ' τὸν κάμπο, κι' ἔπειτα ὁρμᾶμ' ἐμεῖς, κι' ἀμέσως
»τὸν πιάνουμε. Μὰ ἂν τρέχοντας τυχὸν μᾶς προσπεράσει,
»ρῆχνέ του ἐσὺ, κι' ἀπ' τοὺς ὀχτροὺς κατὰ τὰ πλοῖα πάντα
»περιόριζέ τον, μὴν τυχὸν σ' τὸ κάστρο μᾶς ξεφύγει.»
Εἶπαν, καὶ παραμέρισαν ὄξω ἀπ' τὸ δρόμο, δίπλα
μέσ' σ' τοὺς νεκρούς· κι' ἀθῶα ἀφτὸς τοὺς πέρασε τρεχᾶτος.
Μὰ τόσο σὰν ἀλάργεψε, ὅσο μουλάρια ὀργώνουν

μέσ' σὲ μιὰ μέρας κάματο, τὶ ἀφτὰ νικοῦν τὰ βόδια
μέσ' σ' τὸ βαθὺ κατεβατὸ ὅταν τραβοῦν τ' ἀλέτρι,
τότες χοιμοῦν ἀπάνω του· κι' ἐκεῖνος μέσ' σ' τὴ στράτα
στάθηκ' ἐφτὺς σὰν ἄκουσε τῶν ποδαριῶν τὸ χτύπο,
τὶ τοῦ κρυφόλπιζε ἡ καρδιὰ πῶς τὸν κυνήγααν Τρῶες
μὲ προσταγὴ τοῦ Ἕχτορα νὰν τὸν γυρίσουν πίσω.
Μὰ σὰν τὸν ζύγωσαν νὰ πεῖς μιὰ κονταριὰ ἢ πιὸ λίγο,
νιώθοντας τὸ πῶς εἶναι ὀχτροὶ κάνει φτερὰ τὰ πόδια,
καὶ δρόμο! μὰ κι' ἐκεῖνοι ἐφτὺς τὸν πῆραν καταπόδι.
Πῶς διὸ σκυλιὰ καρφόδοντα κυνηγομαθημένα
σ' ἀλάφι χύνουνται ἢ λαγὸ καὶ κυνηγοῦν μὲ πεῖσμα
μέσ' ἀπ' τὸ δάσος, κι' ὁ λαγὸς μπροστὰ ὅπου φύγει φύγει,
ἔτσι κι' ἐκεῖνοι ἀπ' τοὺς λοιποὺς χωρίζοντάς τον Τρῶες
τὸ γιὸ τοῦ κράχτη, ἐπίμονα τὸν κυνηγοῦσαν πάντα.
Μὰ τὴ στιγμὴ ποῦ κόντεβε μέσ' σ' τοὺς φρουροὺς νὰ πέσει,
κατὰ τὰ πλοῖα φέβγοντας, πιὰ τότες τὸ Διομήδη
τὸν δυναμώνει ἡ 'Αθηνᾶ, μὴν ἄλλος τὸν προλάβει
καὶ πεῖ π' ἀφτὸς τὸν σκότωσε, κι' ἔρθει κατόπι ἐκεῖνος.
Κι' ἔκραξε τοῦ Τυδέα ὁ γιός, μὲ τὸ κοντάρι ὁρμῶντας·
«Στάσου, μωρέ, καὶ σ' ἔφαγα! ἢ στάσου ἢ θὰ σ' τὸ μπήξω
»ὅπου κι' ἂν εἶναι — κι' ἄκου με — σ' τὴ ράχη τὸ κοντάρι.»
Εἶπε καὶ ρήχνει, μά 'θελε καὶ δὲν τόνε βαροῦσε.
Κι' ἡ μύτη τ' ὅπλου πέρασε δεξὰ ἀπ' τὸν ὦμο ἀπάνου,
καὶ μέσα μπήχτηκε σ' τὴ γῆς· κι' ἐκεῖνος ξαφνιασμένος
στέκει, ἀπὸ φόβο πράσινος, παντοῦ ριγοκοπῶντας,
καὶ μέσ' σ' τὸ στόμα μου ἄκουγες τὰ δόντια ποῦ χτυποῦσαν.
Τότες λαχανιασμένοι οἱ διὸ τὸν φτάνουν, καὶ τὰ χέρια
τοῦ πιάνουν. Κι' εἶπε ὁ Δόλωνας μὲ κλάματα σ' τὰ μάτια·
«Πάρτε με τώρα ζωντανὸ, καὶ ξαγορὰ κατόπι
»σᾶς δίνω νὰ λεφτερωθῶ· γιατὶ ἔχει ἐμᾶς τὸ σπίτι
»χαλκὸ, χρυσάφι, σίδερο δυσκολοδουλεμένο.
»Γιὰ ξαγορά μου ὁ γέρος μου πολλὰ θὰ σᾶς χαρίσει,
»νὰ μάθει ἀκόμα ζωντανὸ πῶς μ' ἔχουν σ' τὰ καράβια.»

Τότες τ' ἀπάντησε ὁ βαθὺς γιὸς τοῦ Λαέρτη κι' εἶπε·
«Θάρρος, δὲν ἔχει θάνατο νὰ συλλογιέται ὁ νοῦς σου.
»Μὸν ἔλα πές μου τώρ' ἀφτὸ καὶ μίλα τὴν ἀλήθια.
»Γιατί ἔρχεσαι ἔτσι μόνος σου ἀπ' τὸ στρατὸ σ' τὰ πλοῖα
»μέσα σ' τῆς νύχτας τὴν καρδιὰ π' ὅλοι οἱ θνητοὶ κοιμοῦνται;
»: Μὴ θὲς νὰ κλέψεις ἅρματα ἀπ' τὰ νεκρὰ κουφάρια,
»ἢ μὴ σὲ στέλνει ὁ Ἕχτορας τὰ πάντα νὰ ξετάσεις
»ἐδῶ σ' τὰ πλοῖα; ἢ τό 'θελες κι' ἀπὸ δική σου γνώμη;»
Τότες τοῦ λέει ὁ Δόλωνας, καὶ τοῦ 'τρεμαν τὰ σκέλια·
«Μὲ τὶς ψεφτιές του ὁ Ἕχτορας μοῦ πλάνεψε τὸ νοῦ μου,
»ποῦ τὰ μονώνυχ' ἄλογα τοῦ ξακουστοῦ Ἀχιλλέα
»πῶς θὰ μοῦ δώκει μοῦ 'ταξε μὲ τὸ χαλκώριο ἀμάξι·
»καὶ μ' ἔκανε μέσ' σ' τὴ γοργὴ νὰ ξεθαρρέψω νύχτα
»καὶ νὰ ζυγώσω τῶν ὀχτρῶν τ' ἀσκέρι, καὶ νὰ μάθω
»ἂν πάντα τὰ γοργότρεχα φυλάγουνται καράβια,
»γιὰ τώρα ποῦ σᾶς ρήμαξαν τὰ στέρια μας κοντάρια
»βάλατε πιὰ φεβγιὸ σ' τὸ νοῦ, κι' ἀπ' τοὺς μεγάλους κόπους
»σπασμένοι πιὰ δὲ θέλετε τὴ νύχτα νὰ φυλάξτε.»
Τότες τοῦ χαμογέλασε κι' ἀπάντησε ὁ Λυσσέας·
«Βρὲ δῶρα ἀλήθια μιὰ φορὰ π' ὀρέχτηκε ἡ καρδιά σου!
»τ' ἄτια ποῦ τοῦ Πηλέα ὁ γιὸς τραβάει· μὰ ἀφτὰ νὰ λάβει
»ἄλλος θνητὸς σὰ ζόρικα, θαρρῶ, καὶ νὰν τὰ ζέψει,
»ἐξὸν ἀφτὸς ποῦ θέαινα τὸν γέννησε μητέρα.
»Μὸν ἔλα πές μου τώρ' ἀφτὸ καὶ μίλα τὴν ἀλήθια.
»Ὅταν γιὰ δῶ ξεκίνησες, τὸν Ἕχτορα, γιὰ πές μου,
»τώρα : σὰν ποῦ τὸν ἄφισες, τὸν ἀρχηγὸ τῶν Τρώων;
»ποῦ 'χει βαλμένα τ' ἅρματα, ποῦ στέκουν τ' ἄλογά του;
»σὰν πῶς φρουροῦνε οἱ ἄλλοι ὀχτροί, καὶ ποῦ 'ναι πλαγιασμένοι;
»καὶ πές : σὰν τί νὰ μελετοῦν; μὴ θὲν ἀφτοῦ νὰ μείνουν
»κοντὰ σ' τὰ πλοῖα, ἀπ' τὸ καστρὶ ἀλάργα, ἢ θὰ γυρίσουν
»σ' τὴ χώρα, ἀφοῦ τὸ στράτεμα μᾶς νίκησαν σ' τὴ μάχη;»
Τότ' ἀπαντάει ὁ Δόλωνας, ὁ γιὸς τοῦ Καλογνώμη·
«Μετὰ χαρᾶς σου, θὰ σ' τὴν πῶ ἐγὼ ὅλη τὴν ἀλήθια.

»Κοντὰ σ' τὸν τάφο ὁ Ἕχτορας τοῦ θεογέννητου Ἴλου
»χώρια τώρα ἔχει συντυχιὰ μὲ τοὺς προκρίτους ὅλους
»μακριὰ ἀπ' τοὺς κρότους· κι' οἱ φρουρὲς ποῦ μὲ ρωτᾷς, ἀφέντη,
»καμιὰ ὁρισμένη ἐπίτηδες δὲ μᾶς φρουράει τ' ἀσκέρι.
»Ὅσά 'ναι τζάκια Τρώωνε, σὰν ποῦ 'ναι στανεμένοι,
»άφτοὶ ἀγρυπνοῦν, καὶ νὰ φυλᾶν παρακινοῦνε ὁ ἕνας
»τὸν ἄλλονε· ὅμως οἱ βοηθοί, π' ἀπὸ παντοῦ τοὺς ἦρθαν,
»κοιμᾶνται, καὶ τὸ φύλαγμα τ' ἀφίνουν γιὰ τοὺς Τρῶες·
»τὶ ἀφτῶν γυναῖκες καὶ παιδιὰ δὲν ἔχει ἐδῶ νὰ πάθουν.»
Τότες ἀπάντησ' ὁ βαθὺς γιὸς τοῦ Λαέρτη κι' εἶπε·
«Πῶς τάχα, πές, ἀνάκατοι μέσ' σ' τοὺς σωροὺς τῶν Τρώων
»κοιμοῦνται τώρα ἢ χωριστά ; Πές μου καλά, νὰ νιώσω.»
Τότ' ἀπαντάει ὁ Δόλωνας, ὁ γιὸς τοῦ Καλογνώμη·
«Μετὰ χαρᾶς σου ἐγὼ κι' ἀφτὰ θενὰ σ' τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
»Γιαλοῦ μεριά 'ναι οἱ Παίονες μὲ τὰ γυρτὰ δοξάρια,
»οἱ Λέλεγες, κι' οἱ Κάφκονες, οἱ Πελασγοὶ κι' οἱ Κᾶρες.
»Τῆς Θύμπρας ἔπεσε ἡ μεριὰ σ' τοὺς ἀλογάδες Φρύγες,
»σ' τοὺς Μήονες καὶ σ' τοὺς Μυσούς, σ' τοὺς ἄσκιαχτους Λυκιῶτες.
»Μὰ τί τὰ θέτε τώρ' ἀφτά ; Τοῦ κάκου τὰ ρωτᾶτε.
»Τὶ ἂν νὰ χωθεῖτε ὀρέγεστε ὡς σ' τὸ στρατὸ τῶν Τρώων,
»νά! οἱ Θρᾶκες νιοφερμένοι ἐκεῖ—σ' τὴν ἄκρη, χώρια ἀπ' ὅλους —
»κι' ὁ Ρῆσος, γιὸς τοῦ Ἠονιᾶ, σ' τὴ μέση, ὁ βασιλιᾶς τους.
»Σὰν τ' ἄλογά του ἐγὼ ὄμορφα δὲν εἶδα ἢ πιὸ μεγάλα·
»χιόνι δὲν εἶναι ἀσπρύτερο, ἀνέμοι πιὸ δὲν τρέχουν.
»Τ' ἀμάξι του εἶνε τεχνικὰ μ' ἀσήμια δουλεμένο
»καὶ μὲ χρουσάφια. Ἀρματωσὰ χρυσὴ ἦρθε ἀρματωμένος,
»θεώρατη, ἀριστούργημα· τέτια ἅρματα δὲν πρέπει
»ἄντρες νὰν τὰ φοροῦν θνητοί, μόνε οἱ θεοὶ οἱ αἰώνιοι.
»Μὰ τώρα ἐμένα σῆρτέ με σ' τὰ γοργοδρόμα πλοῖα,
»ἢ μὲ τριχιὰ ἐδῶ δέστε με κι' ἀφίστε με δεμένο,
»ὡς ποῦ νὰ πᾶτε σ' τὸ στρατὸ καὶ νὰ μὲ δοκιμάστε,
»ἂ σᾶς τά 'πα ἐγὼ ἀπαράλλαχτα τὰ πάντα ἢ δὲ σᾶς τά 'πα.»
Τότες λοξὰ τὸν κοίταξε κι' εἶπε ὁ γιερὸς Διομήδης·

«Λαμπρά, βρὲ Δόλωνα, κι' ὀρθὰ μᾶς τά 'πες, μὰ φεβγάλα
»μὴν καρτερᾷς, ἀφοῦ 'πεσες σ' τὰ χέρια τὰ δικά μας.
»Τὶ τώρ' ἃ σ' ἀμολήσουμε, καὶ ποῦμε ἂς πᾷς καλιά σου,
»ξέρεις ἐσὺ τῶν πλοίων μας νὰ ξαναβρεῖς τὸ δρόμο,
»νὰ κάνεις ἢ κατασκοπιὲς ἢ νὰ μᾶς πολεμήσεις·
»μὰ ἃ σὲ χαλάσει ὁ λάζος μου καὶ κατεβεῖς σ' τὸν Ἄδη,
»δὲν ἔχει πιὰ τῶν Ἀχαιῶν παιχνίδια νὰν τοὺς παίξεις.»
Εἶπε· κι' ἐκεῖνος ἤθελε, πιγουνοπιάνοντάς τον
μὲ τὸ παχὺ τὸ χέρι του, σπλαχνιὰ νὰν τοῦ ζητήσει,
μὸν ὁ Διομήδης χοίμηξε καὶ τοῦ 'χωσε τὸ λάζο
μεσόσβερκά του, κι' ἔκοψε τὰ διὸ ποντίκια ἀντάμα,
κι' ἔφαγε χῶμα ἡ κεφαλὴ ἐνῷ λαλοῦσε ἀκόμα.
Καὶ τότες τὸν ξεσκούφωσαν, τοῦ πῆραν καὶ τ' ὁλόϊσο
κοντάρι, τὴ λυκοπροβιά, τὸ λυγιστὸ δοξάρι·
κι' ἀφτὰ ἀψηλὰ σηκώνοντας ὁ θεϊκὸς Λυσσέας
σ' τὴν 'Αθηνᾶ τὴ λαφυροῦ, καμαρωμένος εἶπε·
«Πάρ' τα μὲ γειά σου ἀφτά, θεά· τὶ ἐσὺ πιὸ πρῶτ' ἀπ' ὅλους
»τοὺς 'Ελυμπίσους δῶρά μας θὰ λάβεις. Μὰ καὶ πάλι
»ὁδήγα μας, θεά, ὡς ἐκεῖ ποῦ πέζεψαν οἱ Θρᾷκες.»
Ἔτσ' εἶπε, καὶ σηκώνει ἐφτὺς τὰ δῶρα καὶ τὰ θέτει
πὰς σὲ μυρχιά, κι' ἀλάθεφτο τοὺς ἔβαλε σημάδι,
σμίγοντας τὰ μυρχόκλαδα μὲ σύχλωρα καλάμια,
μήπως γυρνῶντας δὲν τὰ δοῦν μέσ' σ' τὸ βαθὺ σκοτάδι.
Καὶ ροβολῶντας ἔπειτα μέσ' ἀπ' τὸ κόκκινο αἷμας
καὶ τ' ἅρματα, ἔφτασαν γοργὰ ὡς σ' τῶν Θρᾳκῶν τοὺς λόχους.
Κι' ἀφτοὶ ἀπ' τὸν κόπο ἀχόρταγα κοιμοῦνταν, κι' εἶταν δίπλα
ὅλα γηρμένα κατὰ γῆς τὰ χάλκιν' ἅρματά τους,
σωστά, μὲ τάξη, τρεῖς σειρές· κι' εἶχε κοντὰ ὁ καθένας
τὰ γλήγορά του τ' ἄλογα· κι' ὁ Ρῆσος μέσ' σ' τὴ μέση
κοιμοῦνταν, κι' εἶχε πρόχειρο τ' ἄσπρο ἐκειπὰ ζεβγάρι,
δεμένο πίσω μὲ λουριὰ ἀπ' τ' ἀμαξιοῦ τὸ γῦρο.
Καὶ πρῶτος τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς θωρῶντάς τον τὸν δείχνει·
»Νά σ' τον, Διομήδη, ὁ βασιλιᾶς, καὶ νά σου τὸ ζεβγάρι

»πού μάς μολόγαε ὁ Δόλωνας πρὶν τὰ τινάξει ὁ δόλιος.
»Μὸν ἔλα σφίξ' τὰ δόντια σου κι' ὀμπρός! Ντροπὴς νὰ στέκεις
»μὲ τ' ἄρματα ἔτσι ἀνώφελα, μὸν λύνε τὸ ζεβγάρι·
»ἢ ἐσὺ μαχαίρωνε, κι' ἐγὼ βάζω σ' τὸ χέρι τ' ἄτια.»
Εἶπε· κι' ἡ ἄγγιχτη θεὰ φυσάει μέσ' σ' τὸ Διομήδη
καρδιά, καὶ κάθιζε λαζιὲς δεξὰ ζερβά, κι' οἱ Θρᾶκες
ρήξανε ἀπελπισιᾶς στριγγιὲς καθὼς μὲ τὸ μαχαῖρι
τοὺς σκότωνε, καὶ κάτου ἡ γῆς κοκκίνιζε ἀπ' τὸ αἷμας.
Κι' ὅπως λιοντάρι π' ἀπαντᾶ ἀτσόπανα κοπάδια,
πρόβατα ἢ γίδια, αἱμόδιψο τοὺς ρήχνεται σ' τὴ μέση,
ἔτσι ἔπεσε καὶ τοῦ Τυδιᾶ ὁ γιὸς ἀπὰς σ' τοὺς Θρᾶκες
ὡς ποῦ 'φαγε ἄντρες δώδεκα, ἐνῷ ὁ σοφὸς Λυσσέας,
ὅπιον ζυγώνοντας σιμὰ μαχαίρωνε ὁ Διομήδης,
πίσω του ἀφτὸς τὸν ἔπιανε ἀπ' τὸ ποδάρι, κι' ὄξω
τόνε τραβοῦσε, τὶ ἤθελε τ' ἀσπροτριχᾶτα ζῷα
μὲ δίχως κόπο νὰ διαβοῦν, κι' ὄχι κορμιὰ πατῶντας
νὰ φοβηθοῦν· τὶ ἀπὸ νεκροὺς δὲν ἤξεραν ἀκόμα.
Μὰ τέλος πιὰ σὰν ἔφτασε σ' τὸ βασιλιᾶ ὁ Διομήδης,
στερνόνε νέκρωσε κι' ἀφτὸν ἐνῷ βαριὰ μὲ κόπο
φυσοῦσε· τὶ κακὸς σβραχνᾶς τοῦ πλάκωσε σ' τὸν ὕπνο—
ἀπ' ὁδηγία τῆς θεᾶς — τὴ νύχτα ἀφτή, ὁ Διομήδης.
Ἔσφαζε ὁ ἕνας, κι' ἔλυνε τὰ ζῷα τότ' ὁ ἄλλος,
κι' ὄξω ἀπ' τ' ἀσκέρι τά 'βγαλε, σ' ἕνα λουρὶ δεμένα,
μὲ τὸ δοξάρι δαίρνοντας, τὶ ξέχασε σ' τὸ χέρι
νὰ πάρει τ' ὥριο καμοτσὶ ἀπ' τ' ὅμορφο τ' ἀμάξι·
κι' ἔπειτα ἐσφύριξε σιγά, νὰ νιώσει ὁ σύντροφός του.
Μά 'στεκε ἀφτὸς κι' ἀνάδεβε τί πιὸ σκυλίσο τάχα
νὰ κάνει, ἢ τ' ἀμαξόκουτο ἁρπῶντας μ' ὅλα μέσα
τὰ χαλκοπλούμιστ' ἄρματα νὰ σήρει ἀπ' τ' ἀτιμόνι —
ἢ καὶ νὰ πάρει το ἀψηλὰ κουβαλητὸ σ' τοὺς ὤμους —
γιὰ ἀπ' τῶν Θρακῶνε τὸ σωρὸ νὰ σφάξει ἀκόμα κι' ἄλλους.
Μὰ ἐκεῖ π' ἀφτὰ λογάριαζε σ' τὸ νοῦ του, νά! κοντά του
ἔρχεται ἡ κόρη τοῦ Διὸς καὶ στέκει καὶ τοῦ κάνει·

«Γιὲ τοῦ λεοντόψυχου Τυδιᾶ, καιρὸς πιὰ νὰ τραβήξεις
»κατὰ τὰ πλοῖα, μήπως πᾶς κυνηγημένος κι' ὅλας,
»ἂν ἄλλος — ποῦ μπορεῖ — θεὸς σηκώσει καὶ τοὺς Τρῶες.»
Ἔνιωσε ἐκεῖνος τὴ φωνὴ πῶς ἡ θεὰ λαλοῦσε,
καὶ χέρι χέρι ἀνέβηκε σ' τ' ἁμάξι· κι' ὁ Λυσσέας
μὲ τὸ δοξάρι ἐβάρεσε τὰ ζῷα, καὶ πιλάλα
μέσ' ἀπ' τὸν κάμπο τρέχανε νὰ πᾶνε σ' τὰ καράβια.
Μὰ σὰν τυφλὸς δὲ φύλαγε κι' ὁ μακρορήχτης Φοῖβος
σὰν εἶδε τὴ θεὰ 'Αθηνᾶ ποῦ βόηθαε τὸ Διομήδη,
μὸν θυμωμένος ἔτρεξε μέσ' σ' τοὺς σωροὺς τῶν Τρώων
καὶ σήκωσε τὸν Ἱπποκὸ, πρωτᾶτο τῶν Θρακῶνε,
γιερὸ τοῦ Ρήσου ξάδερφο. Κι' ἀφτὸς πηδᾷ ἀπ' τὸν ὕπνο,
κι' ἄδιο τὸ μέρος βλέποντας ποῦ στέκουνταν τὰ ζῷα,
καὶ τὰ παιδιὰ ποῦ σπάραζαν λαβωματιὲς γιομάτοι,
ὤχου, εἶπε, τοῦ τὸν ἔσφαξαν τὸν γκαρδιακό του βλάμη.
Καὶ βούηξε ἀπ' τὴν ταραχὴ κι' ἀπ' τὶς φωνὲς ὁ κάμπος
ποῦ 'τρεχε ὁ κόσμος· κι' ἔβλεπαν δουλιὲς φαρμακωμένες
ποῦ ὀχτροὶ ἦρθαν νύχτα κι' ἔκαναν, καὶ τό 'στριψαν κατόπι.
Κι' ἐκεῖνοι οἱ διό τους, φθάνοντας σ' τὸ μέρος ποῦ 'χαν σφάξει
τὸ γιὸ τοῦ κράχτη, σταματοῦν τὰ ζῷα, κι' ὁ Διομήδης
χάμου πηδάει, καὶ βάζει του σ' τὸ χέρι τοῦ Λυσσέα
τὰ ματωμένα πλιάτσικα. Κι' ἐφτὺς ξανανεβαίνει
καὶ τ' ἄλογα βαρεῖ· κι' ἀφτὰ μὲ προθυμιὰ πετοῦσαν.
Κι' ἐκεῖ τὸ χτύπο ὁ Νέστορας πρωταγρικάει καὶ κράζει·
«'Αδρέφια, συβουλάτορες τῶν 'Αχαιῶν κι' ἀρχόντοι,
»ψέφτης θὰ βγῶ ἢ θὰ βγῶ σωστός; Μὰ θὰν τὸ πῶ, κι' ἂς σφάλλω.
»'Αλόγων ποδοβολητὸ σὰ ν' ἄκουσαν τ' ἀφτιά μου.
»Ἄχ καὶ ν' ἁρπάξανε ἄλογα οἱ διό μας ἀντριωμένοι
»ἔτσι ἄξαφνα ἀπ' τοὺς Τρωΐδες καὶ νὰ γυρίζουν πίσω!
»Μὰ τρέμει μέσα μου ἡ καρδιὰ, μοῦ τρέμει, μήπως πάθουν
»οἱ πιὸ πολύτιμοι ἀρχηγοὶ ἀπ' τῶν ὀχτρῶν γιροῦσι.»
Τό 'χε δὲν τό 'χε ἀκόμα πεῖ, κι' οἱ διό τους νά! προβάλλουν.
Κι' ἅμα ξεπέζεψαν, ἐφτὺς τὰ χέρια οἱ βασιλιάδες

τοὺς ἔσφιξαν χαρούμενοι μὲ γιές, μὲ καλῶς ἦρθαν.
Καὶ πρῶτα ὁ γέρος ἔπιασε νὰ πεῖ καὶ νὰ ρωτήσει·
«Μίλα, Λυσσέα ξακουστέ, τῶν 'Αχαιῶν καμάρι,
»πές, τ' ἄτια 'πῶς τὰ πήρατε; τί, μπήκατε ὡς σ' τῶν Τρώων
»μέσ' σ' τὸ στρατό; ἢ σᾶς τά 'δωκε κάνας θεὸς σ' τὸ δρόμο;
»Μώρ', 'άλογα τὰ λὲς ἀφτά, γιὰ τοῦ ἥλιοῦ 'ναι ἀχτίδες;
»Σ' ὅλες τὶς μάχες βγαίνω ἐγὼ μηδὲ συνήθιο τό 'χω,
»θαρρῶ, νὰ μένω πίσω ἀργός, κι' ἂς εἶμαι τόσο γέρος·
»μὰ τέτια ζῶα ὡς σήμερα δὲν ξάνοιξα, δὲν εἶδα.
»Θεοῦ θενά 'ναι δῶρα ἀφτὰ ποῦ βρῆκέ σας σ' τὴ στράτα,
»τί καὶ τοὺς διὸ σᾶς ἀγαπᾶ — τὸ ξέρω — ὁ 'Ελυμπίσος
»τοῦ Κρόνου γιὸς κι' ἡ 'Αθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα.»
Τότες τ' ἀπάντησε ὁ βαθὺς γιὸς τοῦ Λαέρτη κι' εἶπε·
«Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, τῶν 'Αχαιῶν καμάρι,
»θεὸς νὰ θέλει, ναὶ ἔφκολα καὶ πιὸ ὄμορφα ἀπὸ δάφτα
»χαρίζει ἀλόγατα, ἐπειδὴς πολύ 'ναι ἀνώτεροί μας.
»Μὰ τ' ἄτια, γέρο, ποῦ ρωτᾶς, ἀφτά 'ναι νιοφερμένα
»πέρ' ἀπ' τὴ Θράκη· κι' ἔσφαξε τὸ νοικοκύρη ὁ ἄξιος
»γιὸς τοῦ Τυδέα μ' ἄλλους του ὡς δώδεκα νομάτους,
»ποῦ δίπλα ἐκεῖ κοιμόντουσαν, καπεταναίους ὅλους.
»Κι' ἐδῶ σιμὰ μᾶς ἔπεσε σ' τὰ χέρια κι' ἕνας ἄλλος
»ὀχτρός, ποῦ μᾶς τὸν ἔστελναν κατάσκοπο ἀπ' τοὺς Τρῶες.»
Εἶπε, καὶ μ' ὄψη ὁλόγελη διαβαίνει τὸ χαντάκι
μὲ τ' ἄλογα· κι' οἱ ἄλλοι τους χαρούμενοι ἀκλουθοῦσαν.
Καὶ σ' τοῦ Διομήδη φτάνοντας τὴν στερεὴ καλύβα,
δένουν τὰ ζῶα σ' τὸ παχνὶ μὲ τὰ καλοκομένα
λουριά, σ' τ' ἀχοῦρι ὁποῦ 'στεκαν καὶ τ' ἄλλα τοῦ Διομήδη
γοργόποδ' ἄτια κι' ἔτρωγαν καρδόγλυκο κριθάρι.
Καὶ τ' ἄρματα τοῦ Δόλωνα τ' ἀπίθωσε ὁ Λυσσέας
μέσ' σ' τὸ καράβι, ὡς νὰ ψηθεῖ τῆς 'Αθηνᾶς σφαχτάρι.
Κατόπι μπαίνουν σ' τὸ γιαλὸ κι' ἀπ' τὰ κορμιὰ ξεπλαίνουν
τὸν ἵδρωτα — ἀπ' τὰ διὸ μεριά, τὰ σκέλια, τὸ κεφάλι.
Κι' ἀφοῦ τὸ κῦμα τοῦ γιαλοῦ τοὺς ξέπλυνε ἀπὸ πάνου

τὴ λέρα καὶ τὸν ἵδρωτα, κι' ἀνάσανε ἡ καρδιά τους,
μπῆκαν μέσ' σὲ καλόξυστα λουτρὰ ν' ἀπολουστοῦνε.
Κι' ἀφοῦ μὲ λάδι τρίφτηκαν, λουσμένοι καὶ τριμένοι
καθήσανε ψωμὶ νὰ φᾶν, καὶ τῆς θεᾶς μοσκᾶτο
στάζουν κρασί, ποῦ κένωσαν γιομάτη ἀπὸ κροντήρα.

Λ

Κι' ἀπ' τοῦ λεβέντη Τιθωνοῦ τὴν ἀγκαλιὰ ἡ 'Αβγοῦλα
σηκώνουνταν νὰ φέρει φῶς σ' ὅλους, θεοὺς κι' ἀθρώπους·
κι' ἔστειλε ὁ Δίας σ' τὰ γοργὰ καράβια τὴν 'Αμάχη
φριχτή, ποῦ πολεμόσκιαχτρο σ' τὰ χέρια της βαστοῦσε.
Καὶ στάθηκε ἡ 'Αμάχη ὀμπρὸς σ' τὰ πλοῖα τοῦ Λυσσέα,
ποῦ 'ταν σ' τὴ μέση κι' ἄκουγες καλὰ ἀπ' τὰ διὸ τὰ μέρη,
δεξὰ ἀπ' τὰ ξυλοκάλυβα τοῦ Αἴα, καὶ ζερβά σου
ἀπ' τ' 'Αχιλλέα, ποῦ 'σηραν τὰ τρεχαντήρια οἱ διό τους
σ' τὶς διὸ ἄκρες τῆς ἀκρογιαλιᾶς ἀπ' ἀφοβιὰ καὶ θάρρος·
ἐκεῖ ἡ 'Αμάχη στάθηκε, καὶ σκούζει καὶ στριγγλιάζει
γιερά, καὶ σ' ὅλων τὴν καρδιὰ τῶν 'Αχαιῶν πυρώνει
τὸ θάρρος, γιὰ νὰ πολεμᾶν κι' ἀκούραστοι νὰ σφάζουν.
Καὶ πιὸ γλυκιὰ ἄξαφνα ὁλωνῶν τους ἦρθε τότ' ἡ μάχη
παρὰ νὰ πᾶν σ' τὴν ποθητὴ πατρίδα μὲ τὰ πλοῖα.
Κι' ὁ γιὸς τ' 'Ατριᾶ σηκώθηκε καὶ πρόσταξε σ' τὰ ὅπλα
τοὺς ἄντρες, κι' ἔβαλε κι' ἀφτὸς τὸ θαμπωτὴ χαλκό του.
Σ' τὰ πόδια πρῶτα ἐφόρεσε τὰ πλούσια τουζουλούκια,
σ' τοὺς ἀστραγάλους μ' ἀργυρὲς θηλυκωσὲς δεμένα.
Δέφτερα ἐφόρεσ' ἔπειτα σ' τὸ στῆθος τὰ τσαπράζα
ποῦ θυμητάρι μιὰ φορὰ τοῦ τά 'δωκε ὁ Κινύρης.
Γιατὶ ὡς σ' τὴν Κύπρο τά 'κουσε τὰ θαμαστὰ μαντᾶτα
πῶς πᾶν μ' ἀρμάδα οἱ Δαναοὶ τοὺς Τρῶες νὰ χτυπήσουν·
δῶρο γι' ἀφτὸ τοῦ τά 'στειλε, γιὰ νὰν τὸν καλοπιάσει.
Εἴχανε ὡς δέκα ἀφτὰ σειρὲς μαβρουδερὸ ἀπ' ἀτσάλι,
κι' ἀπὸ καλάϊ ὡς εἴκοσι, καὶ δώδεκα χρουσάφι·
καὶ δράκοι κατὰ τὸ λαιμό, τρεῖς ἀπ' τὸ κάθε μέρος,
ἀτσάλινοι ἁπλονόντουσαν, σὰ δόξες ποῦ στυλώνει

ὁ Δίας μέσ' σὲ σύγνεφο γιὰ τοὺς θνητοὺς σημάδι.
Ἔπειτα βάζει τὸ σπαθὶ σ' τοὺς ὤμους, ποῦ σφαντοῦσαν
τ' ἀτόχρυσά του τὰ καρφιά, κι' εἶχε ἀργυρὸ τριγύρω
φηκάρι ποῦ μὲ χρυσωτὰ λουριά 'ταν κρεμασμένο.
Καὶ πῆρε τὴν πλουμόφτιαστη, κορμοσκεπάστρα ἀσπίδα,
ὥρια ἄσπαστη, ποῦ ὁλόγυρα θενά 'χε κύκλους δέκα
χαλκένιους, κι' εἴκοσι ἀφαλοὺς ἀπὸ καλάϊ σ' τὴ μέση
ἄσπρους, κι' ἀκόμα 'να μουντὸ κατάμεσα ἀπ' ἀτσάλι·
κατάκορφά 'χε ἀγριόθωρη Γοργόνα γουρλομάτα
μὲ τὴν Τρομάρα ἀπὸ δεξά, μ' ἀπὸ ζερβὰ τὸ Φόβο.
Λουρί 'χε ἀργυροκάμωτο, καὶ δράκος ἀτσαλένιος
ἀπάνου στριφογύριζε, μ' ἄγρια κεφάλια τρία
πλεμένα ἀντάμα, ποῦ 'βγαιναν ἀπ' τὸ λαιμὸ τὸν ἴδιο.
Καὶ φόρεσε περκεφαλιὰ κατόπι σ' τὸ κεφάλι
μ' ἕνα σκαρὶ διπλόλαμο τετραστεφανωμένο
κι' ἀλόγου οὐρά· καὶ σάλεβε φριχτὴ ἀπὸ πάνου ἡ φοῦντα.
Καὶ πῆρε διό του τροχιστὰ γιερὰ κοντάρια μ' ἄκρες
χαλκένιες ποῦ ὡς σ' τὸν οὐρανὸ ψηλὰ λαμποκοποῦσαν.
Καὶ μπουμπουνίσανε οἱ θεές, ἡ 'Αθηνᾶ κι' ἡ Ἥρα,
τιμῶντας τῆς πολύχρυσης τὸ βασιλιᾶ Μυκήνας.

Τότες παράγγειλε ὁ καθεὶς σ' τὸν ἀμαξᾶ του, τ' ἄτια
νὰν τὰ βαστοῦνε ἐκεῖ ἥσυχα μὲ τάξη σ' τὸ χαντάκι,
κι' οἱ ἴδιοι ὀμπρὸς ροβόλησαν μὲ τ' ἅρματα ὁπλισμένοι
πεζοί. Κι' ἀκούστηκε ἄσβυστη μὲ τὴν ἀβγὴ ἡ ἀντάρα.

Κι' οἱ Τρῶες πάλι ὁπλίστηκαν ἀπὰς σ' τὸ καμποβοῦνι
μὲ στρατηγοὺς τὸν Ἕχτορα, τὸν ἄξιο Πολυδάμα,
καὶ τὸν Αἰνεία — ποῦ θεὸ λὲς ὁ στρατὸς τὸν εἶχε —
καὶ μ' ἄλλους τρεῖς, τὸν Πόλυβο, κι' 'Αγήνορα, κι' 'Ακάμα —
λέφτερο νιὸ θεόμορφο — ποῦ γιοί 'ταν τ' 'Αντηνόρου·
κι' ἔτρεχε ὀμπρὸς ὁ Ἕχτορας βαστῶντας τὴν ἀσπίδα.
Κι' ὅπως προβάλλει ἀπόσπερο μέσ' ἀπ' τὰ σύγνεφα ἄστρο,
μιὰ λάμπει, μιὰ καὶ κρύβεται σὲ σύγνεφα ἠσκιοφόρα,
ἔτσι κι' ἀφτὸς μιὰ φαίνουνταν μπροστά, καὶ μιὰ κατόπι

μέσ' σ' τοὺς στερνούς, προστάζοντας· καὶ χαλκωμένος ὅλος
ἔλαμπε λὲς σὰν ἀστραπὴ τοῦ βροντορήχτη Δία.
Κι' οἱ διὸ στρατοί, ὅπως κόβουνε ἀντικρυστοὶ τοὺς ὄργους
οἱ θεριστάδες σὲ βαθὺ χωράφι νοικοκύρη
—στάρι ἢ κριθάρι — καὶ πυκνὰ τὰ χεροβόλια πέφτουν,
ἔτσι κι' ἀφτοὶ ἴσα ρήχτηκαν καὶ σφάζουνταν μὲ λύσσα
δίχως κανεὶς κατάρατο φεβγιὸ νὰ συλλογιέται.
Κι' ὅσο βαστοῦσε ἀκόμα ἀβγὴ καὶ προχωροῦσε ἡ μέρα,
ἔβρισκαν κι' ἀπ' τοὺς διὸ οἱ ρηξὲς κι' ἰσόπεφτε τ' ἀσκέρι·
ὅμως τὴν ὥρα ποῦ ὁ ξυλᾶς ἀνοίγει τὸ ταγάρι
νὰ φάει σ' τὴ βουνολαγγαδιά, τὰ χέρια σὰ μπουχτίσουν
κόβοντας ἔλατα ἀψηλά, καὶ τὴν καρδιὰ τοῦ πιάνει
λιγοῦρα, κι' ἕνα διὸ μπουκιὲς γυρέβει νὰ δαγκάσει,
τὴν ὥρα ἀφτὴ τὰ τσάκισαν οἱ Δαναοὶ τῶν Τρώων
τὰ τάγματα, φωνάζοντας σ' τὰ παλικάρια θάρρος
ἀπό 'να λόχο σ' ἄλλονε. Κι' ὁ 'Αγαμέμνος πρῶτος
χοίμηξε, κι' ἄντρα στρατηγό, τὸ Βιάνορα, σκοτώνει,
κι' ἀφτὸν καὶ βλάμη του ἔπειτα, τὸν ἀλογάρη Οἰλέα.
Τὶ πήδηξε ἀπ' τ' ἀμάξι ἀφτὸς νὰν τόνε πολεμήσει,
μὰ ἴσα ἐνῷ ὁρμοῦσε, τοῦ 'μπηξε τὸ κοφτερὸ κοντάρι
σ' τὸ κούτελο, κι' ἡ χάλκινη περκεφαλιά του τ' ὅπλο
δὲν τ' ἀμποδάει, μὸν διάβηκε καὶ κράνο καὶ κεφάλι,
καὶ λιῶμα τοῦ 'γεινε ὁ μιαλὸς μέσ' σ' τὸ κεφάλι του ὅλος.
Ἔτσι ἡ ὁρμὴ τοῦ κόπηκε. Καὶ χάμου ἀφίνοντάς τους
—ἀφοῦ τὰ χάλκινα ἄρματα τοὺς ἔβγαλε ἀπ' τοὺς ὤμους—
ὁρμάει ἐφτὺς τὸν Ἄντιφο νὰ σφάξει καὶ τὸ Βῖσο,
γιοὺς τοῦ Πριάμου—νόθονε καὶ γνήσιο—διὸ νομάτους
μέσ' σ' ἕνα ἀμάξι. Βάσταγε τὰ γέμια τότ' ὁ νόθος,
κι' ἔστεκε δίπλα ὁ Ἄντιφος. 'Αφτοὺς ὁ 'Αχιλλέας
τοὺς εἶχε πιάσει μιὰ φορὰ μέσ' σ' τὶς πλαγιὲς τῆς Ἴδας
ἐνῷ βοσκοῦσαν πρόβατα, καὶ μὲ λιγαριοκλώνια
τοὺς ἔδεσε, καὶ ξαγορὰ νὰν τοὺς ἀφίσει πῆρε.
Τότες σ' τὰ στήθια ἀκόντισε ὁ βασιλιᾶ 'Αγαμέμνος

τὸν ἕνα, ἀπάνου σ' τὸ βυζί· τὸν ἄλλο, σαίρνοντάς του
μιὰ μὲ τὴ σπάθα ἐκεῖ σ' τ' ἀφτί, τὸν γκρέμισ' ἀπ' τ' ἀμάξι.
Καὶ βιαστικὸς τοὺς ἔβγαλε τὰ τεχνικὰ ἅρματά τους
γνωρίζοντάς τους· τί καὶ πρὶν μέσ' σ' τὸ καραβοστάσι
τοὺς εἶδε, ὅταν ἀπ' τὸ βουνὸ τοὺς πῆγε ὁ 'Αχιλλέας.
Κι' ὅπως ὁ λέοντας γοργῆς λαφίνας ζαρκαδούλια
πάει σ' τὴ φωλιά τους κι' ἔφκολα μὲ τὰ σκληρά του δόντια
τ' ἁρπάει καὶ πνίγει, σβύνοντας τὴν ἁπαλὴ καρδιά τους,
κι' ὅσο κι' ἂν τύχει ἡ μάννα τους κοντά, δὲν κατορθώνει
νὰν τὰ βοηθήσει — τί κι' ἀφτὴ τήνε θερίζει ὁ τρόμος —,
μόνε δρωμένη βιαστική, περνῶντας δάσα λόγγους,
φέβγει ὅπου φύγει, ἀπ' τὸ σκληρὸ θεριὸ κυνηγημένη·
ἔτσι κι' ἀφτοὺς ἀπ' τὸ χαμὸ οἱ Τρῶες δὲ μποροῦσαν
νὰ σώσουν τους, μόνε ὅλους τους τσακίσανε οἱ 'Αργῖτες.
Κατόπι τὸν 'Απόλοχο καὶ Πείσαντρο, γενναίους
τοῦ πρόκριτου 'Αντιμάχου γιοὺς — π' ἀφτὸν μὲ δῶρα ὁ Πάρης
μπούκωσε ἀπ' ὅλους πιὸ πολύ, μὲ ζουλεφτὸ χρυσάφι,
κι' ἀμπόδαε πίσω τὴ Λενιὼ τ' ἀντρός της νὰν τὴ δώκουν —
λοιπὸν τοὺς διὸ ἀφτουνοῦ τοὺς γιοὺς τσακώνει ὁ 'Αγαμέμνος,
διὸ σ' ἕνα ἀμάξι, ποῦ 'στριψαν τ' ἀλόγατα νὰ φύγουν.
Μὰ πέσανε ἀπ' τὰ χέρια τους τὰ στολισμένα γέμια,
καὶ σκιάχτηκαν τὰ ζᾶ. Ὅρμησε τότες ὁ γιὸς τ' 'Ατρέα
σὰ λύκος, κι' ἀπ' τ' ἀμάξι ἀφτοὶ τόνε περικαλοῦσαν·
«Πάρε μας ἔτσι ζωντανοὺς καὶ δὲ θὰ μετανιώσεις,
»τ' 'Ατρέα γιέ! Ἔχει θησαβροὺς μεγάλους, κι' ἔχει πλούτη —
»χαλκό, χρυσάφι, σίδερο δυσκολοδουλεμένο —
»σ' τοῦ μυριοπλούσιου μας γονιοῦ, σ' τὸν πύργο τ' 'Αντιμάχου·
»κι' ὁ γέρος μας γιὰ ξαγορὰ πολλὰ θὰ σοῦ χαρίσει,
»νὰ μάθει ἀκόμα ζωντανοὺς πῶς μᾶς κρατοῦν σ' τὰ πλοῖα.»
'Αφτὰ μὲ κλάματα ἔλεγαν τοῦ βασιλιᾶ, ζητῶντας
νὰν τὸν μαλάξουν· μὰ ἄκουσαν ἀμάλαχτο 'να λόγο·
«Γιοί, καθὼς λέτε, ἂν εἶστ' ἐσεῖς τ' ἀφέντη τ' 'Αντιμάχου,
»ποῦ 'πε σ' τῶν Τρώων τὴ βουλὴ — σὰν πῆγε ὁ ἀδερφός μου,

»θυμᾶστε, μὲ τὸ θεϊκὸ Μενέλα ἀποσταλμένος —
»ἀφτοῦ νὰ σφάξουν τον καὶ πιὰ νὰ μὴ γυρίσει πίσω,
»νά! τοῦ γονιοῦ σας τ' ἄδικα καιρὸς νὰ μοῦ πλερῶστε.»
Εἶπε, καὶ χάμου τίναξε τὸν Πείσαντρο ἀπ' τ' ἀμάξι
ἀνάσκελα, μὲ μιὰ ἀκοντιὰ τρυπῶντάς του τὰ στήθια.
Νὰ φύγει ὁ ἄλλος πήδησε· ὅμως κι' ἐκεῖνον χάμου
τὸν ἔσφαξε, θερίζοντας τὰ χέρια, τὸ κεφάλι
ποῦ τό 'στειλε νὰ κυλιστεῖ σὰ σφαῖρα μέσ' σ' τὸ πλῆθος.
Κι' ἄφισε ἀφτούς, καὶ πιὸ πυκνοὶ ὅπου χτυπιοῦνταν λόχοι,
χοιμίζει, κι' ὅλοι ἀντάμα του οἱ φτερωμένοι 'Αργῖτες.
Πεζοὶ πεζοὺς ἀλώνιζαν, ποῦ 'φεβγαν θὲν δὲ θένε,
κι' ἀμαξωτοὺς ἀμαξωτοὶ — καὶ τύφλωνε σ' τὸν κάμπο
ὁ κουρνιαχτὸς ποῦ σήκωναν τὰ ζῶα πιλαλῶντας —
μὲ τὰ κοντάρια καὶ σπαθιά. Κι' ὁ βασιλιᾶς ξοπίσω
ἔσφαζε πάντα κι' ἔκραζε ὀμπρός! σ' τὰ παλικάρια.
Πῶς πέφτει ἀχόρταγη φωτιὰ μέσ' σ' ἀκοφτόνε λόγγο —
παντοῦ κλωθόστριφτη ὁ βοριᾶς τήνε φυσάει, κι' οἱ θάμνοι
σύρριζα πέφτουν, τὶ μ' ὁρμὴ τοὺς συνεπαίρνει ἡ φλόγα —
ἔτσι ἔρριχνε τ' 'Ατρέα ὁ γιὸς τὰ παλικάρια χάμου
τῶν Τρώων καθὼς ἔφεβγαν, κι' ἄτια πολλὰ βαρβᾶτα
ἄδειες λαλοῦσαν ἄμαξες, ζητῶντας ἀμαξάδες,
μέσ' σ' τοῦ πολέμου τὰ στρατιά· μὰ ἀφτοί 'ταν ξαπλωμένοι
χάμου, πολὺ πιὸ ὀρεχτικοὶ γιὰ ὄρνια πάρα τέρια.
Ἔτσι οἱ Δαρδάνοι, ἀπ' τὸν ἀρνὸ μπροστά, κατὰ τὸν τάφο
τοῦ Ἴλου τοῦ παλαιϊκοῦ τοῦ Δαρδανοσπαρμένου
μέσ' ἀπ' τὸν κάμπο χύθηκαν νὰ μποῦν σ' τὸ κάστρο μέσα·
κι' ἐκεῖνος πάντα σκούζοντας, τ' 'Ατρέα ὁ γιός, ξοπίσω
κυνήγαε, κι' αἱματόβαφε τ' ἀζύγωτά του χέρια.
Μὰ πιὰ σὰν ἦρθαν σ' τὴν ὀξιὰ κι' ὡς τὴ ζερβιὰ τὴν πόρτα,
στάθηκαν κι' ὅλους τους ἐκεῖ νὰ φτάσουν καρτεροῦσαν.
Τὶ ἀκόμα λίγοι τρέχανε, σὰ βόδια μέσ' σ' τὸν κάμπο
ποῦ πάει λιοντάρι σ' τὴν καρδιὰ καὶ τὰ σκορπάει τῆς νύχτας,
ὅλα, μὰ ἡ ὥρα του ἡ στερνὴ μονάχα ἑνὸς σημαίνει,

πού μὲ τὰ δόντια του τ' ἁρπᾷ καὶ τὸ λαιμὸ τοῦ σπάζει
πρῶτα, κι' ἀπὲ ὅλα χάφτει του τὰ σπλάχνα κι' αἵματά του·
ἔτσι τοὺς Τρῶες πάντα ὁ γιὸς τ' Ἀτρέα κυνηγοῦσε
καὶ τὸν πιὸ πίσω σκότωνε. Κι' ἀφτοὶ ποῦ! νὰ σταθοῦνε
ποῦ τόσους χάμου ξάπλωσε μέσ' ἀπ' τ' ἁμάξια μπροῦμτα
κι' ἀνάσκελα· τὶ βασταγμὸ δὲν τοῦ 'χε τὸ κοντάρι.
Σὲ λίγο ὅμως σὰν κόντεβε νὰ φτάσει ὀμπρὸς σ' τὴ χώρα
κάτου ἀπ' τὸ κάστρο τ' ἀψηλὸ, πιὰ τότες ὁ πατέρας
θεῶν κι' ἀντρῶν κατέβηκε μὲ κεραβνὸ σ' τὸ χέρι
ἀπ' τὰ οὐράνια, κι' ἔκατσε σ' τὶς δροσερὲς κορφάδες
τῆς Ἴδας τῆς πολύπηγης. Τότ' ἔστειλε σ' τὸν κάμπο
τὴ χρυσοφτέρουγη Ἴριδα μὲ μήνυμά του κάτου·
«Τρέχα νὰ πεῖς, γοργὴ Ἴριδα, σ' τὸν Ἕχτορα 'να λόγο·
»ὅσο θωράει ὁλόμπροστα τὸ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνο
»ποῦ ὅλο μὲ τ' ὅπλο του χοιμᾷ καὶ λόχους π' ἁλωνίζει,
»τόσο ἂς κωλώνει, κράζοντας σ' τὰ παλικάρια, πίσω
»νὰ περιορίζουν τοὺς ὀχτροὺς ὅσο μποροῦνε πάντα·
»μὰ ἀπὸ κοντάρι ἂ χτυπηθεῖ ἢ φάει καμιὰ σαΐτα
»καὶ μπεῖ σ' τ' ἁμάξι, τότες πιὰ θὰν τοῦ χαρίσω νίκη
»νὰ σφάζει, κι' ὡς σ' τὰ γλήγορα νὰ κυνηγάει καράβια,
»ὅσο νὰ σκοτεινιάσει ἡ γῆς καὶ βασιλέψει ὁ ἥλιος.»
Εἶπε· κι' ἀγρίκησε ἡ θεὰ μὲ τὶς χρυσὲς φτεροῦγες
κι' ἀπ' τὶς δροσόλουστες κορφὲς κατέβηκε σ' τὴν Τροία.
Κι' ἐκεῖ τὸν ἄφοβο Ἕχτορα, τοῦ γέρου γιὸ Πριάμου,
τὸν βρῆκε μέσα ποῦ 'στεκε σ' τὸ κολλητό του ἁμάξι.
Καὶ πάει κοντά του στέκεται, καὶ τοῦ λαλεῖ διὸ λόγια·
«Ἕχτορα, τοῦ Πριάμου γιὲ, ἰσόγνωμε τοῦ Δία,
»σ' ἐσένα ὁ Δίας μ' ἔστειλε ἀφτὰ νὰ σοῦ μιλήσω.
»Ὅσο θωρεῖς ὁλόμπροστα τὸ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνο
»π' ὅλο μὲ τ' ὅπλο του χοιμᾷ καὶ λόχους π' ἁλωνίζει,
»κώλωνε ὡς τότες, κράζοντας σ' τὰ παλικάρια, πίσω
»νὰ περιορίζουν τοὺς ὀχτροὺς ὅσο μποροῦνε πάντα·
»μὰ ἀπὸ κοντάρι ἂ χτυπηθεῖ ἢ φάει καμιὰ σαΐτα

»καὶ μπεῖ σ' τ' ἁμάξι, τότες πιὰ θὰ σοῦ χαρίσει νίκη
»νὰ σφάζεις, κι' ὡς σ' τὰ γλήγορα νὰ κυνηγᾷς καράβια,
»ὅσο νὰ σκοτεινιάσει ἡ γῆς καὶ βασιλέψει ὁ ἥλιος.»
Ἔτσ' εἶπε ἡ ἀνεμόποδη θεὰ καὶ φέβγει πάλι.
Κι' ἐκεῖνος χάμου ἐπήδησε μὲ τ' ἅρματα ἀπ' τ' ἁμάξι,
καὶ σιῶντας τὰ διὸ κοφτερὰ κοντάρια ἐπῆγε ὁλοῦθες
μέσ' σ' τὸ στρατὸ καὶ φώναζε νὰ πολεμᾶν καὶ σφάζουν,
καὶ σήκωσε ἄγριο πόλεμο. Γύρισαν τότ' οἱ Τρῶες
καὶ στάθηκαν τῶν Ἀχαιῶν καταντικρὺ μὲ θάρρος.
Καὶ τώρα, Μοῦσες, πέστε μου, τῶν οὐρανῶν νυφοῦλες,
πιὸς τάχα πρωτορήχτηκε τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου
εἴτε ἀπ' τοὺς ξακουστοὺς βοηθοὺς εἴτε ἀπ' τοὺς ντόπιους Τρῶες.
Ὁ γιὸς τ' Ἀντήνορα, ὁ τρανὸς κι' ἀσίκης Ἰφιδάμας,
γέννημα τῆς χοντρόσβωλης προβατοθρέφτρας Θράκης.
Μικρὸς σὰν εἶταν, ὁ Κισσιᾶς, τῆς μάννας του ὁ πατέρας,
τῆς Θεανῶς, σ' τὸ σπίτι του τὸν εἶχε ἀναθρεμένα·
καὶ ὅτα σ' τὴν ὥρα ἀπὲ ἔφτασε τῆς λεβεντιᾶς καὶ νιότης,
σπίτι του ἀφτοῦ τὸν βάσταξε, γαμπρό του νὰν τὸν κάνει·
μὰ ὅ,τι τὸν πάντρεψε, ἄφισε τὴ νύφη ἀφτοῦ καὶ πῆγε,
ὅπου ἄκουγε τοὺς Ἀχαιοὺς, μὲ δώδεκά του πλοῖα.
Ὅμως κατόπι τ' ἄφηκε τὰ πλοῖα σ' τὴν Περκώτη
καὶ κίνησε νὰ πάει πεζός. Καὶ τότες πρῶτος θάρρος
πῆρε ξανὰ ν' ἀντισταθεῖ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου.
Λοιπὸν σὰ ζύγωσαν οἱ διὸ, νὰ χτυπηθοῦν ζητῶντας,
τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς δὲν πέτυχε, τὶ στραβοπῆγε τ' ὅπλο·
κι' ὁ ἄλλος σ' τὸ ζουνάρι ἐκεῖ, ἀπ' τὰ τσαπράζα κάτου,
βάρεσε κι' ἔβαλε ὅλη του τὴ δύναμη, κι' ὀλπίδες
ἀπ' τὸ βαρύ 'χε χέρι του· μὰ τ' ὁλοκεντημένο
ζουνάρι δὲν τοῦ τό 'σκισε, μὸν πρὶν πολὺ τ' ἀσῆμι
μπροστὰ ἀπαντῶντας στράβωσε σὰ μολυβένια ἡ μύτη.
Ἅρπαξε τ' ὅπλο ὁ βασιλιᾶς, καὶ σὰ θεριὸ κοντά του
τραβῶντας τοῦ τὸ τίναξε ὄξω ἀπ' τὸ στέριο χέρι
μὲ βιά· καὶ τὸν προβόδησε μὲ μιὰ σπαθιὰ σ' τὸ ζνίχι.

Έτσι έπεσε, κι' εκεί ύπνονε κοιμήθηκε χαλκένιο,
ξένους βοηθώντας, έρημος, αλάργ' απ' τη νυφούλα,
το τέρι πού δε χάρηκε κι' είχε ακριβά πλερώσει·
βόδια πρώτα έδωκε εκατό, πολλά 'ταξε κατόπι,
γίδια μαζί και πρόβατα πού τού 'βοσκαν χιλιάδες.
Τότες λοιπόν τον γύμνωσε τ' Ατρέα ο γιος, και πήγε
πίσω ν' αφίσει σ' το στρατό τα πλουμιστά άρματά του.
Μα άξαφνα ο Κώνας είδέ τον, ο παινεμένος άντρας,
τ' Αντήνορα ο πρωτότοκος, κι' απ' τη βαθιά του λύπη
τα μάτια τού συγνέφιασαν πού πήγε ο αδερφός του.
Και πλάγια εφτύς με τ' όπλο του, κλεφτά απ' τον Αγαμέμνο,
στέκει, και μιά μεσόχερα πιό κάτου απ' τον αγκώνα
τού μπήγει, πού 'βγε αντίπερα τ' όπλου η χαλκένια η μύτη.
Σκιάχτηκε τότε απ' την πληγή τ' Ατρέα ο γιος, μα κι' έτσι
το θάρρος του δεν τό 'χασε, μον χύθηκε τον Κώνα
να φάει με το βουνόθρεφτο κοντάρι του σ' το χέρι.
Αφτός εκεί τον αδερφό με βιάση απ' το ποδάρι
τραβούσε, κι' όλων φώναζε των αρχηγών βοήθεια·
μα ενώ τον τράβαε σ' το στρατό, μιά κονταριά από κάτου
τού δίνει απ' την ολόϊση αφαλωμένη ασπίδα,
και την καρδιά τού παραλεί· και τρέχοντας κοντά του
τού κόβει και την κεφαλή σ' τον αδερφό του απάνου.
Έτσι τ' Αντήνορα τους γιους, σαν πού 'τανε γραφτό τους,
κάτου να πάν τους έστειλε σ' τον Άδη ο Αγαμέμνος.
Έπειτα τ' άλλα πήρε ομπρός κοπάδια των οχτρώνε
με το κοντάρι, το σπαθί, και με βαριές κοτρώνες,
ενόσω απ' την πληγή ζεστό ακόμα τού 'τρεχ' αίμας.
Μα σαν ξεράθηκε η πληγή και τού 'παψε το αίμα
κι' άρχισαν πόνοι σουγλεροί νάν τού μασούν τα σπλάχνα,
τότες σ' τ' αμάξι ανέβηκε και τ' αμαξά σ' τα πλοία
τού 'πε να πάει, τι να σταθεί αδύνατο απ' τους πόνους.
Κι' έσκουξε τότες κι' η φωνή αχούσε απ' άκρη ως άκρη·
«Αδρέφια, πρώτοι οπλαρχηγοί των Αχαιών κι' αρχόντοι,

»ἔλα, βοηθᾶτε τώρα ἐσεῖς, μὴν πάθουν τὰ γοργά μας
»καράβια, τὶ ὁ βαθύγνωμος τοῦ Κρόνου γιὸς ἐμένα
»δὲ μ' ἄφηκε τοὺς σκυλοχτροὺς νὰν τοὺς χτυπῶ ὅλη μέρα.»
Εἶπε· καὶ βάραε ὁ ἀμαξᾶς τὰ καλοτρίχωτ' ἄτια
κατὰ τὰ πλοῖα· καὶ τὰ ζᾶ μὲ προθυμιὰ πετοῦσαν.
Τὰ στήθια ὀμπρὸς τοὺς ἄφριζαν, τ' ἄσπριζε ἡ σκόνη κάτου,
σὰ βγάζανε ἀπ' τὸν πόλεμο τὸν πονεμένο ἀφέντη.
Καὶ σὰν τὸν εἶδε ὁ Ἕχτορας πῶς ἔφεβγε ἀπ' τὴ μάχη,
ἔσκουξε σ' ὅλο τὸ στρατὸ μ' ἀψιὰ φωνὴ μεγάλη·
«Δαρδάνοι κονταρόπλιστοι καὶ Τρῶες καὶ Λυκιῶτες,
»θάρρος, παιδιά, καὶ βάρτε τους ἀτρόμητα σὰν ἄντρες!
»Ἔφυγε ὁ πιὸ παλικαρᾶς ὀχτρὸς, κι' ἐμένα ὁ Δίας
»μεγάλη δόξα μοῦ 'δωκε. Μὸν ἴσια τ' ἄλογά σας
»ἀπάνου τους, γιὰ ν' ἀκουστεῖ σ' τὸν κόσμο τ' ὄνομά σας.»
Εἶπε, καὶ σ' ὅλους ἔβαλε ἀπόφαση καὶ θάρρος.
Πῶς ἀμολάει ὁ κυνηγὸς μέσ' σὲ λαγγάδι σκύλους
πίσω ἀπὸ χοῖρο ἀσερνικὸ ἢ σκιαχτερὸ λιοντάρι,
ἔτσι ἔστελνε κι' ὁ Ἕχτορας τοὺς ἀλογάδες Τρῶες
νὰ κυνηγήσουν τοὺς ὀχτρούς. Κι' ὁ ἴδιος μὲ περφάνια
σὰν Ἄρης θνητορημαχτὴς ροβόλαε μὲ τοὺς πρώτους,
κι' ἔπεσε μέσα σ' τὸ σωρὸ σὰν ἄγρια ἀνεμοζάλη
ποῦ μενεξόθωρο γιαλὸ χτυπάει καὶ τρικυμίζει,
κι' ὄρθια κυλοῦν τὰ κύματα, κι' ἀπ' τὴν ὁρμὴ τ' ἀνέμου
μεσούρανα πηδᾶ ὁ ἀφρὸς καὶ γίνεται κομάτια·
ἔτσι κι' ἀφτὸς τοὺς Ἀχαιοὺς χτυποῦσε λυσσασμένα.
Θά 'γλεπες τότες συφορὲς, δουλιὲς ποῦ θ' ἀποροῦσες,
καὶ φέβγοντας οἱ Δαναοὶ θὰ τρύπωναν σ' τὰ πλοῖα,
μόνε ὁ Λυσσέας φώναξε σ' τὸ θαρρετὸ Διομήδη·
«Διομήδη, πὲς τί πάθαμε κι' ὀκνοῦμε σὰν κιοτῆδες ;
»Μὸν ἔλα, ἀδρέφι, στάσου ἐδῶ κοντά μου. Ὢ τί ντροπής μας
»σ' τὸν κόσμο, ἂν τώρα ὁ Ἕχτορας μᾶς πάρει τὰ καράβια.»
Τότες γυρίζει κι' ἀπαντᾶ ὁ δυνατὸς Διομήδης·
«Ναὶ, στέκω ἐγὼ καὶ καρτερῶ· μὰ μακρινὴ δὲ θά 'ναι,

»θαρρῶ, ἡ ἀλάφρωση ἀπὸ μᾶς, τὶ ἐμᾶς δὲ θέλει ὁ Δίας
»νίκη νὰ δώσει τώρα πιά, μόνε σ' τοὺς Τρῶες θέλει.»
Εἶπε, καὶ χάμου τὸ Θυμπριὸ τὸν γκρέμισε ἀπ' τ' ἁμάξι
τρυπῶντάς τον σ' τ' ἀριστερὸ βυζί του· κι' ὁ Λυσσέας
τὸν παραγιό του κάρφωσε, τὸ θεϊκόνε Μόλιο.
Κι' ἀφίνοντάς τους ἔτσι ἀφτοὺς σακατεμένους χάμου,
πῆγαν καὶ θρῆνος ἔκαναν μέσ' σ' τὸ σωρό, σὰ χοῖροι
ποῦ λαγωνίκες ἄσκιαχτοι ὁρμοῦν καὶ δοντοσκίζουν·
ἔτσι ἐγυρίσαν κι' ἔσφαζαν. Καὶ μὲ χαρὰ οἱ 'Αργῖτες
γλυτώσανε ἀπ' τὸν Ἕχτορα καὶ πήρανε μιὰ ἀνάσα.
Τότ' ἅμαξα ἔπιασαν καὶ διὸ προκρίτους μέσ' σ' τ' ἁμάξι,
τοῦ Περκωσιώτη Μέροπα παιδιά, ποῦ προφητεῖες
ἀπ' ὅλους κάλια κάτεχε, μηδ' ἄφινε τοὺς γιούς του
σ' τὸ θνητοφάγο πόλεμο νὰ πᾶν· μὰ ποῦ! ν' ἀκούσουν
οἱ ἔρμοι ποῦ τοὺς ἔσπρωχνε τὸ μάβρο ριζικό τους.
'Αφτοὺς τότ' ὁ κοσμάκουστος ἀκοντιστὴς Διομήδης
ζωὴ κι' ἀντριὰ τοὺς ἔκλεψε καὶ πῆρε τ' ἅρματά τους.
Τότ' ἴση ὁ Δίας ἅπλωσε καὶ γιὰ τοὺς διὸ τὴ μάχη,
ἐνῷ ἀπ' τὴν Ἴδα κοίταζε· κι' ἀφτοὶ χτυπιοῦνταν κάτου.
'Εκεῖ ἅρπαξε ὁ 'Αγάστροφος ὁ στρατηγὸς σ' τὸ μποῦτι
μιὰ ἀπ' τὸ Διομήδη κονταριά· καὶ νὰ σωθεῖ δὲν εἶχε
κοντά του ἁμάξι, κι' ἀκριβὰ τὸ πλέρωσε τὸ λάθος.
Τὶ ἀφτὰ τὰ βάσταε ὁ παραγιὸς μακριά, καὶ μὲ τοὺς πρώτους
πεζὸς ὁ ἴδιος ἔτρεχε, ὡς ποῦ τὸν βρῆκε ὁ χάρος.
Μὰ ἐφτὺς σ' τὴ μέση ὁ Ἕχτορας τοὺς εἶδε, κι' ἀλυχτῶντας
τοὺς πέφτει ἀπάνου· κι' ἔτρεχαν οἱ λόχοι του κατόπι.
Καὶ σὰν τὸν εἶδε, τρόμαξε ὁ φοβερὸς Διομήδης,
καὶ τοῦ Λυσσέα τοῦ 'πε ἐφτὺς ποῦ στέκουνταν κοντά του·
«Νά, δές τον, πάλι ἐπλάκωσε ὁ σκύλος νὰ μᾶς πνίξει·
»μὸν στάσου ἐδῶ μ' ἀπόφαση κι' ἐγὼ σ' τὸν συγυρίζω.»
Εἶπε, καὶ σιῶντας τίναξε τὸ φράξινο κοντάρι
καὶ βρῆκε — δὲν ἀπότυχε — κατάκορφα, τραβῶντας
σ' τὴν κεφαλή· μὰ ἀπ' τὸ χαλκὸ ἀλάργεψε ὁ χαλκός του

δίχως νὰ φτάσει ὡς σ' τὸ πετσί, τὶ ἡ τρίδιπλη χουνίσα
περκεφαλιὰ τ' ἀμπόδισε ποῦ τοῦ 'χε δώσει ὁ Φοῖβος.
'Οργιὲς ἐφτὺς πισώτρεξε ὁ Ἕχτορας καὶ μπῆκε
μέσ' σ' τὸ σωρό, κι' ἐκεῖ ἔπεσε σ' τὰ γόνατα, ἀκουμπῶντας
τὸ χέρι χάμου, καὶ τὸ φῶς τοῦ θόλωσε σ' τὰ μάτια.
Κι' ἐνῷ ὁ Διομήδης ἔτρεχε κατὰ τὸ δρόμο τ' ὅπλου —
ἐκεῖ σ' τὸ χῶμα ποῦ 'πεσε — μέσ' ἀπ' τοὺς πρωτομάχους,
τότες ἀφτὸς συνέφερε, καὶ πίσω μέσ' σ' τ' ἀμάξι
πηδῶντας τρέχει ὡς σ' τοὺς στερνοὺς καὶ σώζεται ἀπ' τὸ χάρο.
Κι' ἔσκουξε τοῦ Τυδέα ὁ γιός, μὲ τὸ κοντάρι ὁρμῶντας·
«Πάλε ἀπ' τὸ χάρο σώθηκες, σκυλί! Μιὰ τρίχα ἀκόμα
»καὶ σ' ἔτρωγα. Σὲ γλύτωσε πάλε, σκυλί, ὁ 'Απόλλος,
»ποῦ ὅλο καὶ θὰν τοῦ κλαίγεσαι σὰν ἔρχεσαι σ' τὴ μάχη.
»Μὸν ἔνια σου! κι' ἄλλη φορὰ σὲ βρίσκω ἐγώ, καὶ τότες
»σὲ ξεμπερδέβω, ἂ δὰ βοηθοὺς κ' ἐγὼ 'χω σ' τὰ οὐράνια.
»Τώρα θὰ πάρω τοὺς λοιποὺς κυνῆγι, κι' ὅπιον πιάσω.»
Εἶπε, καὶ τὸν 'Αγάστροφο νὰ ξεγυμνώνει ἀρχίζει.
Μὰ τότε ὁ Πάρης, τῆς Λενιῶς ὁ ζηλεμένος ἄντρας,
τοῦ τέντωσε τὸ γυριστὸ δοξάρι, ἀκουμπισμένος
πίσω ἀπὸ στύλο ποῦ 'στεκε σ' τ' ἀντροφτιασμένο μνῆμα
τοῦ Ἴλου, τοῦ Δαρδάνου γιοῦ, παλιοῦ δημογερόντου.
Ἔλυνε ἐκιὸς τὰ πλουμιστὰ τσαπράζα ἀπ' τ' 'Αγαστρόφου
τὰ στήθια, κι' ἀπ' τοὺς ὤμους του τὴν πετσωμένη ἀσπίδα,
κι' ἔβγαζε τὴν περκεφαλιά. Κι' ἐκεῖ τὴν πήχη ὁ Πάρης
πίσω τραβάει τοῦ δοξαριοῦ καὶ ρήχνει, κι' ἡ σαΐτα
ἔτσι ἄδικα ἀπ' τὸ χέρι του δὲν πήδησε, μὸν βρῆκε
τὸ χτένι τοῦ δεξιοῦ ποδιοῦ, καὶ διάβηκε ὡς ἀντίκρυ
σ' τὴ γῆς καὶ μπῆκε. Γέλασε μὲ τὴν καρδιά του ὁ Πάρης,
κι' ἀπ' τὴ ποδόχη πήδηξε καὶ τοῦ 'πε μὲ περφάνια·
«Σὲ κάρφωσα, ἄδικα ἡ ριξὰ δὲν πῆγέ μου! Αἶ καὶ νά 'θε
»σὲ φάω, ἔτσι ξεσκῶντάς σε σ' τοῦ λαγγονιοῦ τὴ ρίζα,
»γιὰ ν' ἀνασάνουν μιὰ σταλιὰ κι' οἱ Τρῶες, ποῦ σὲ τρέμουν
»ὅπως λιοντάρι σκιάζουνται βελαζολάλες γίδες.»

Τότες χωρὶς νὰ φοβηθεῖ τ' ἀπάντησε ὁ Διομήδης·
»Δοξαριστή, μπιχλιμπιδᾶ, γλωσσᾶ, παρθενομπήχτη,
»ἔλα κι' ἀντίκρυ πρόβαλε σὰν ἄντρας, καὶ θὰ μάθεις
»ἂν τὰ δοξάρια σοῦ φελᾶν κι' οἱ φτερωτὲς σαΐτες.
«Τί; πῶς τὸ χτένι μοῦ 'γδαρες, γι' ἀφτό, μωρέ, παινιέσαι;
»Ἐγώ 'να τό 'χω, ἐσὺ ἂ βαρεῖς ἢ κι' ἂν παιδὶ ἢ γυναῖκα,
«γιατὶ ἡ ρηξά 'ναι κούφια ἀντρὸς μαλάκα τιποτένιου.
»Ἂ ρήξω ἐγὼ ὅμως, τ' ὅπλο μου καὶ μιὰ σταλιὰ ἂν ἀγγίξει,
»σὲ κόβει ἀλλιῶς. Σὰν ἀστραπὴ σοῦ παραλεῖ τὰ σπλάχνα·
»σοῦ 'χει τὰ διό της μάγουλα νυχόσκιστα ἡ γυναῖκα,
»μένει ἡ φαμήλια σου ὀρφανή· ρέβεις κι' ἐσὺ καὶ βάφεις
»τὸ χῶμα, μ' ὄρνια πιὸ πολλὰ παρὰ γυναῖκες γύρω.»
Εἶπε· καὶ τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς πηγαίνει ἐφτὺς κοντά του
καὶ στέκει ὀμπρός του. Κάθησε τότ' ὁ Διομήδης πίσω,
κι' ἐκεῖ ὄξω ἀπ' τὸ ποδάρι του τὴ γλήγορη σαΐτα
τράβαε, καὶ πόνος τσουχτερὸς τοῦ διάβηκε τὸ σῶμα.
Τότε σ' τ' ἀμάξι ἀνέβηκε, καὶ τ' ἀμαξᾶ σ' τὰ πλοῖα
τοῦ 'πε νὰ πάει· τὶ νὰ σταθεῖ ἀδύνατο ἀπ' τοὺς πόνους.
Τότ' ὁ Λυσσέας ἔμεινε μονάχος καὶ κοντά του
ψυχὴ δὲν εἶχε, τὶ ὅλους τους τοὺς εἶχε κόψει τρόμος.
Τότ' εἶπε ἀναστενάζοντας μέσ' σ' τὴ γιερὴ καρδιά του·
«Ὤχου, τί θὰ γενῶ; Ντροπὴς ἂν τραβηχτῶ ἀπὸ δείλια
»μέσ' σ' τὸ σωρό· χειρότερα ἂν πάλι ἐδῶ μὲ πιάσουν
»μονάχο, ἀφοῦ τὸ φόβισε τ' ἄλλο τ' ἀσκέρι ὁ Δίας.
»Μὰ τί τὰ θέλει, κι' ὅλα ἀφτὰ ψιλολογᾷ ἡ καρδιά μου;
»Ξέρω, ἀπ' τὸν κίντυνο οἱ δειλοὶ ξεκόφτουνε, μὰ ἂν εἶναι
»πρῶτος κανεὶς σ' τὸν πόλεμο, ἀφτός, δὲν ἔχει, πρέπει
»νὰ στέκει πάντα ἀσάλεφτος, ἢ νὰ σφαγεῖ ἢ νὰ σφάξει.»
Μὰ ἐκεῖ π' ἀφτὰ τ' ἀνάδεβε μέσ' σ' τῆς καρδιᾶς τὰ βάθη,
νά καὶ πλακώνουνε οἱ σειρὲς τῶν ἀλογάδων Τρώων
καὶ τόνε ζώνουν, μὰ κακὸ τῆς κεφαλῆς τους βγῆκε.
Σὰν ὅταν χοῖρο κυνηγοῦν σκυλιὰ καὶ νιοὶ ἀντρωμένοι
τριγύρω, καὶ χοιμάει ἀφτὸς ὄξω ἀπ' τὸ πυκνολόγγι,

δόντια τροχίζοντας λεφκὰ μέσ' σ' τὸ γηρτὸ σαγῶνι,
καὶ τρέχει ἐδῶ καὶ τρέχει ἐκεῖ, καὶ τῶν δοντιῶνε ὁ χτύπος
ἀχεῖ, μὰ ἀφτοὶ τὸν καρτεροῦν κι' ἂς εἶναι τέτιο σκιάχτρο,
τότ' ἔτσι οἱ Τρῶες ρήχτηκαν τοῦ θεϊκοῦ Λυσσέα·
μὰ ἐκεῖνος πρῶτα λάβωσε τὸ μαχητὴ Διοπίτη
κατὰ τὸν ὦμο ἐκεῖ ἀψηλὰ, μὲ τὸ κοντάρι ὁρμῶντας,
κι' ἔπειτα σκότωσε ἄλλους διὸ, τὸν Ἔννομο καὶ Θῶνα.
Κι' ἄφισε ἀφτοὺς καὶ χοίμισε σ' τὸ Χερσιδάμα ποῦ 'χε
πηδήσει χάμου ἀπ' τ' ἄλογα, καὶ κάτου ἀπ' τὴν ἀσπίδα
τοῦ κάθισε μιὰ κονταριὰ μέσ' σ' τῆς κοιλιᾶς τὴν κόψη·
κι' ἔπεσε ἐκεῖνος κατὰ γῆς καὶ δάγκασε τὸ χῶμα.
Κατόπι καὶ τὸ Χάροπα θανάτωσε, τ' Ἀπάσου
γιὸ καὶ τοῦ Σώκου ἀφτάδερφο τ' ἀρχοντογεννημένου.
Κι' ἔτρεξε νὰν τὸν σώσει ἐφτὺς ὁ Σῶκος, ἄντρας ἴσος
θεῶν, καὶ πῆγε στάθηκε κοντὰ κοντά του κι' εἶπε·
«Μάστορη δόλων καὶ σφαγῆς, κοσμάκουστε Λυσσέα,
»ἢ καὶ τοὺς διὸ ἐδῶ σήμερα τοὺς γιοὺς θὰ θανατώσεις
»τ' Ἀπάσου, καὶ θὰ παινεφτεῖς πατῶντας τὰ κορμιά τους,
»ἢ ἀπ' τ' ὅπλο μου θὰ κατεβεῖς σ' τὸν Ἅδη καρφωμένος.»
Εἶπε, κι' ἐφτὺς μιὰ κονταριὰ τοῦ δίνει σ' τὴν ἀσπίδα·
καὶ τ' ὅπλο του ἴσα διάβηκε τὴ φωτοβόλα ἀσπίδα
καὶ σ' τὰ τσαπράζα χώθηκε τὰ μαστροδουλεμένα,
καὶ ξέσκισε ὅλη ἀπ' τὰ πλεβρὰ τὴ σάρκα, μὰ ἡ Παλλάδα
μέσα τ' ἀντρὸς δὲν ἄφισε τὰ σωθικὰ ν' ἀγγίξει.
Ἔνιωσε ἐκεῖνος πῶς βαριὰ δὲν εἴτανε ἡ πληγή του,
κι' ὁρμῶντας πάλι, μίλησε τοῦ Σώκου ἀφτὰ τὰ λόγια·
»Ἆ σκύλε, τώρα σ' ἔφαγε τὸ μάβρο φίδι ἀλήθια!
»Ναί, τώρα ἐγὼ δὲ θὰ μπορῶ νὰ πολεμήσω πιὰ ἄλλους,
»μὰ ὥρα κακὴ καὶ θάνατος θὰ βρεῖ, νομίζω, ἐσένα
»σήμερα ἐδῶ, κι' ἀπ' τ' ὅπλο μου σφαγμένος δόξα ἐμένα
»θὰ δώσεις μου, καὶ τὴν ψυχὴ σ' τὸν καβαλλάρη χάρο.»
Εἶπε· κι' ἐκεῖνος γύρισε καὶ τό 'κοψε φεβγάλα·
σὰν ἔστριψε ὅμως, τοῦ 'μπηξε σ' τοὺς ὤμους τὸ κοντάρι

ἴσα σ' τὴ μέση, κι' ἀντικρὺ τοῦ τό 'βγαλε ὡς σ' τὰ στήθια.
Κι' ἔπεσε ἀγκῶντας, κι' ὁ γιερὸς παινέφτηκε Λυσσέας·
«Ὦ Σῶκε, γιὲ τοῦ μαχητῆ, τ' ἀλογολάτη 'Απάσου,
»δὲ γλύτωσες, μὸν πρόκανε ὁ χάρος καὶ σὲ πῆρε.
»Πᾶς, δόλιε, καὶ τὰ μάτια σου δὲ θὰ σ' τὰ κλείσει ἐσένα
»ἡ μάννα κι' ὁ γέρο γονιός, μὸν ὄρνια σαρκοφάγα
»θὰ σὲ ξεσκίσουν, γύρω τους χτυπῶντας τὶς φτεροῦγες·
»μὰ ἐγὼ ἂν πεθάνω, οἱ Δαναοὶ θρηνῶντας θὰ μὲ θάψουν.»
'Ετσ' εἶπε, κι' ἀπ' τὴ σάρκα του κι' ἀφαλωτή του ἀσπίδα
ὄξω τοῦ Σώκου ξέσαιρνε τὸ δυνατὸ κοντάρι,
ποῦ, μόλις βγῆκε, πήδησε τὸ αἷμας, καὶ πονοῦσε.
Κι' οἱ Τρῶες οἱ λιοντόκαρδοι σὰν τοῦ 'δανε τὸ αἷμα,
λόχος τὸ λόχο κράζοντας τοῦ πέσανε ὅλοι ἀπάνου,
μὰ ἐκεῖνος πίσω κώλωνε καὶ χούγιαζε σ' τοὺς φίλους.
Τρεῖς ἔσκουξ' ἔτσι ὅση φωνὴ τὰ στήθια τοῦ χωροῦσαν,
καὶ τρεῖς τὸν ἄκουσε φορὲς ποῦ φώναζε ὁ Μενέλας,
κι' ἀμέσως εἶπε ἐκεῖ κοντὰ σ' τὸ γιὸ τοῦ Τελαμῶνα·
«Αἴα, θεόσπαρτε ἀρχηγέ, τοῦ Τελαμῶνα θρέμμα,
»φωνὴ θαρρῶ πῶς ἄκουσαν τ' ἀφτιά μου ἀπ' τὸ Λυσσέα,
»φωνὴ σὰ νὰν τὸν χώρισαν μέσ' σ' τὴν καρδιὰ τῆς μάχης
»οἱ Τρῶες κι' ὁλομόναχο νὰν τὸν καταπονοῦνε.
»Μὸν κάλια νὰ βοηθήσουμε, κι' ὀμπρός! μέσ' ἀπ' τὸ πλῆθος.
»Τρέμω, τόσο ἄξιος στρατηγὸς μονάχος μέσ' σ' τοὺς Τρῶες
»μὴν πάθει, κι' ὕστερα ὅλων μας πολὺ θὰ μᾶς στοιχίσει.»
Εἶπε καὶ πρῶτος κίνησε, καὶ πίσω ὁ Αἴας, ἄντρας
θεῶνε ἰσάξιος. Κι' ηὕρανε τὸ σύντροφο ἀπ' τοὺς Τρῶες
τριγυρισμένο, θά 'λεγες τσακάλια αἱματοφάγα
γύρω σὲ διπλοκέρατη λαφίνα λαβωμένη,
ποῦ ἀπὰς σ' τὰ ὄρη κυνηγὸ ξεφέβγει πιλαλῶντας,
ὅσο τὸ αἷμα 'ναι ζεστὸ καὶ τὴν ἀκούει τὸ γόνα·
μὰ τέλος ὅταν ἡ πικρὴ σαΐτα τὴ δαμάσει,
τὴν τρῶνε μέσ' σ' ὁλόσκιωτο τ' ἄγρια τσακάλια δάσος,
σ' τὸ ὄρος ἀπάνου· μὰ ἄξαφνα λιοντάρι ἂ φέρει ἡ τύχη

νυχᾶτο, θὰν τὴ χάψει ἀφτὸ, καὶ τὰ τσακάλια φέβγουν·
τότ' ἔτσι τὸν ἀτρόμητο σ' τὴ μέση τους Λυσσέα
Τρῶες πολλοὶ καὶ δυνατοὶ κεντοῦσαν, μὰ μὲ τ' ὅπλο
ἀφτὸς ὁρμῶντας πάσκιζε νὰ σώσει τὸ πετσί του.
Μὰ νά! μ' ἀσπίδα σὰν πυργὶ προβάλλει ὁ Αἴας δίπλα
καὶ στέκει· τότ' ἐφτὺς φεβγιὸ ἄλλος ἀλλοῦ οἱ Δαρδάνοι.
Τότες τὸν βγάζει ἀπ' τὴ σφαγὴ τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς κρατῶντας
τὸ χέρι του, ὡς ποῦ ζύγωσε ὁ παραγιὸς μὲ τ' ἄτια.
Κι' ὁ γιὸς τοῦ Τελαμῶνα ὁρμᾷ σ' τοὺς Τρῶες καὶ σκοτώνει
τὸ φημισμένο Δόρυκλο, γιὸ τοῦ Πριάμου νόθο,
κι' ἔπειτα καὶ τὸν Πάνταρο καὶ Λύσαντρο καρφώνει,
καρφώνει καὶ τὸν Πύρασο καὶ τὸ γοργὸ Πυλάρτη.
Κι' ὅπως γιομᾶτος ποταμὸς ἀπ' τ' ὄρος τὸ χειμῶνα
πέφτει σ' τὸν κάμπο, ἀπὸ βροχὴ τοῦ Δία φουσκωμένος,
καὶ πλῆθος ξεροπρίναρα, καὶ κούτσουρα 'να πλῆθος,
σαίρνει, καὶ πλῆθος σ' τὸ γιαλὸ θυμάρια κατεβάζει,
σὰν ἔτσι ὁρμῶντας σάρωνε τὸν κάμπο τότ' ὁ Αἴας
κι' ἔσφαζε ἀθρώπους κι' ἄλογα. Κι' ὁ Ἕχτορας ἀκόμα
δὲν τά 'ξερε, τὶ ὁλόζερβα τῆς μάχης πολεμοῦσε
κοντὰ σ' τὴν ἀκροΣκαμαντριὰ, ὅπου κορμιὰ ἀντριωμένα
πέφτανε πλεῖσα κι' ἄσβυστη βουὴ 'ταν σηκωμένη
γύρω σ' τὸ γέρο Νέστορα, σ' τὸν ἄξιο Δομενέα.
Ἐκεῖ πολέμαε ὁ Ἕχτορας, μ' ἀλογοσύνη κι' ὅπλο
θάματα κάνοντας κι' ἀντρῶν θερίζοντας τοὺς λόχους·
μὰ βῆμα ἀκόμα οἱ Δαναοὶ δὲ θὰ κουνοῦσαν πίσω,
ἂν τὸ Μαχάο τὸ βασιλιᾶ ἐκεῖ π' ἀντραγαθοῦσε
δὲν τὸν σταμάταε τῆς Λενιῶς ὁ ζηλεμένος ἄντρας,
ποῦ 'στειλε τρίδοντη δεξὰ σ' τὸν ὦμό του σαΐτα.
Γιὰ δάφτον τρόμαξαν λοιπὸν οἱ ἀφρισμένοι Ἀργῖτες,
μήπως τσακίσει ὁ πόλεμος ξανὰ καὶ τὸν συλλάβουν,
κι' ἐφτὺς τοῦ γέρο Νέστορα τοῦ κράζει ὁ Δομενέας·
«Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιὲ, τῶν Ἀχαιῶνε κάστρο,
»γλήγορα! καὶ σ' τ' ἁμάξι σου ἀνέβα — κι' ὁ Μαχάος

»δίπλα σου — καὶ σ' τὰ τέσσερα κατὰ τὰ πλοῖα χτύπα.
»Γιατὶ ἄθρωπος μαθὲς γιατρὸς ἀξίζει πλῆθος ἄλλους·
»σαΐτες βγάζει, βότανα μαλαχτικὰ ἀπιθώνει.»
Εἶπε· κι' ἀκούει ὁ Νέστορας, ὁ γέρο ἀλογολάτης,
καὶ μπαίνει ἐφτὺς σ' τ' ἀμάξι του — κι' ἀνέβηκε ὁ Μαχάος
κοντά του, θρέμμα τ' Ἀσκληπιοῦ, παράξιου γιατροπόρου —
καὶ τ' ἄλογα βαρεῖ· κι' ἀφτὰ μὲ προθυμιὰ πετοῦσαν
κατὰ τὰ πλοῖά του, τὶ ἐκεῖ νὰ φτάσει ἀποθυμοῦσε.
Τότ' ὁ Κηβριόνης ἔνιωσε τοὺς Τρῶες ποῦ σκορποῦσαν
ἀμαξωμένος σ' τὸ πλεβρὸ τοῦ Ἕχτορα, καὶ τοῦ 'πε·
«Ἕχτορα, ἐμεῖς μὲ τοὺς ὀχτροὺς χτυπιούμαστε ἐδωπέρα
»σ' τὴν ἄκρη τοῦ κακόηχου πολέμου, ὅμως οἱ ἄλλοι
»Τρῶες τσακᾶνε ἀνάκατοι, πεζοῦρα κι' ἀμαξάδες.
»Ὁ Αἴας τοὺς στενοχωρεῖ, ὁ γιὸς τοῦ Τελαμῶνα·
»καλὰ τὸν ξέρω, τὴν πλατιὰ φορεῖ σ' τὸν ὦμο ἀσπίδα.
»Μὰ ἐκεῖ ἴσα ἄς σήρουμε κι' ἐμεῖς, ποῦ πιὸ πολὺ τ' ἀσκέρι,
»πεζοὶ κι' ἀμάξια, ἀπὸ κακὴ ἐρεθισμένοι ἀμάχη,
»πετσοκοπιοῦνται κι' ἄσβυστη βουὴ 'ναι σηκωμένη.»
Εἶπε, κι' ἀμέσως βίτσισε τ' ἀσπρότριχ' ἄλογά του
μὲ βροντολάλο καμοτσί· κι' ἀφτὰ ἄκουσαν τὸν κρότο
καὶ τράβηξαν σ' τὰ τέσσερα τ' ἀλαφροδρόμο ἀμάξι,
νεκροὺς πατῶντας κι' ἅρματα, κι' ὅλο τ' ἀξόνι κάτου
κι' οἱ ἀμαξόγυροι εἴτανε πασπαλισμένοι μ' αἷμα
ἀπ' τὶς σταλιὲς ποῦ τῶν τροχῶν πετοῦσαν τὰ στεφάνια
καὶ τ' ἀλογόνυχα. Κι' ἀφτὸς μέσ' σ' τὸ σωρὸ νὰ πέσει
καὶ νὰν τὸν σπάσει βιάζουνταν, καὶ ταραχὴ μεγάλη
ἔρρηξε σ' ὅλους, κι' ἄρχισε πελέκκι χέρι χέρι.
Φόβο τοῦ Αἴα τοῦ 'βαλε τότ' ὁ μεγάλος Δίας.
Καὶ στέκει ολόξαφνος, πετᾷ σ' τὴ ράχη τὴν ἀσπίδα,
κι' ἀφοῦ 'δε γύρω, σὰ θεριὸ κατὰ τὸ πλῆθος κάνει
τηρῶντας πίσω, μιὰ σταλιὰ γόνα περνῶντας γόνα.
Κι' ὅπως ἀπὸ βοδιῶν μαντρὶ ξανθόμαλλο λιοντάρι
διώχνουν σκυλιὰ καὶ χωριανοὶ ποῦ ξάγρυπνοι ὅλη νύχτα

φρουροῦν, κι' ἐκεῖνο θέλοντας νὰ φάει βοδιῶνε πάχος
χοιμάει, μὰ βγάζει τίποτα, τὶ ἀπ' ἀντριωμένα χέρια
ὅπλα πολλὰ τοῦ πέφτουνε καὶ κούτσουρα ἀναμένα
σ' τὰ μάτια ὀμπρός, ποῦ μ' ὅλη του τὴν προθυμιὰ τὸ σκιάζουν
καὶ πιὰ ἀλαργέβει τὴν ἀβγὴ μὲ σπλάχνα πικραμένα,
τότ' ἔτσι ὁ Αἴας ἔφεβγε μὲ στήθια πικραμένα
πολλὰ ἄθελα, γιατὶ ἔτρεμε μὴν πάθουν τὰ καράβια.
Πῶς γάϊδαρος νικάει παιδιὰ διαβαίνοντας χωράφι,
στανιάρης καὶ πολλὰ τοῦ σποῦν σ' τὴ ράχη του ματσούκια,
καὶ μπαίνει κόφτει τὰ βαθιὰ σπαρτὰ, καὶ τὰ κοπέλλια
τὸν κοπανοῦνε, μὰ ἄπλερη εἶναι ἔτσι ἡ δύναμή τους,
καὶ μόλις πιὰ τὸν διώχνουνε σὰν τὴν τυλώσει πρῶτα,
ἔτσι ἀκλουθούσανε τὸ γιὸ τοῦ Τελαμῶνα πάντα
τότ' οἱ πολύτοποι βοηθοὶ κι' οἱ ἀλογάδες Τρῶες
κι' ἀκόντιζάν του ἀδιάκοπα σ' τὴ μέση τὴν ἀσπίδα.
Κι' ὁ Αἴας πότες φρόντιζε νὰ πολεμάει, γυρνῶντας
πίσω ξανὰ, κι' ἀμπόδιζε τὰ τάγματα τῶν Τρώων,
πότες γυρνοῦσε κι' ἔφεβγε· μὰ σ' τὰ γοργὰ καράβια
νὰ προχωρήσουνε ὁλωνῶν τοὺς ἔφραζε τὸ δρόμο.
Μὰ τότ' ἐκεῖ ὁ λεβέντης γιὸς τὸν ἔνιωσε τοῦ Βαίμου,
ὁ Βρύπυλος, π' ἀπ' τὶς πυκνὲς ρηξὲς στενοχωριοῦνταν,
καὶ πάει κοντά του στέκεται καὶ ρήχνει τὸ κοντάρι,
κι' ἕνα ἀρχηγὸ — τὸν Ἀπισᾶ — βαρεῖ, τὸ γιὸ τοῦ Φάψη,
σ' τὸ σκῶτι, κάτου ἀπ' τὴ σκεπὴ, κι' ἐφτὺς τὸν χαντακώνει·
κι' ἔπειτα ὁρμάει κι' ἀπ' τ' ἅρματα ἀρχίζει νὰν τὸν γδύνει.
Μὰ τότες ὁ θεόμορφος μόλις τὸν εἶδε Πάρης
π' ἁρποῦσε τὴν ἁρματωσὰ, ἀμέσως τὸ δοξάρι
πισωτραβάει ἀπάνου του, καὶ σ' τὸ δεξὺ μερί του
μὲ τὴ σαΐτα τὸν χτυπᾷ. Κι' ἔσπασε τὸ καλάμι,
καὶ τὸ μερὶ τοῦ βάρηνε· καὶ λίγο λίγο πίσω
κατὰ τοὺς φίλους κώλωσε γιὰ νὰ σωθεῖ ἀπ' τὸ χάρο.
Κι' ἔσκουξε τότες, κι' ἡ φωνὴ ἀχοῦσε ἀπ' ἄκρη ὡς ἄκρη·
«Ἀδρέφια, πρῶτοι ὁπλαρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν κι' ἀρχόντοι,

»γυρίστε καὶ μὴ φέβγετε, κι' ἀπ' τὸ χαμὸ γλυτῶστε
»τὸν Αἴα ποῦ τὸν τσάκισαν οἱ κονταριές. Δὲ θά 'βγει,
»θαρρῶ, ἀπ' τῆς μάχης ζωντανὸς τοὺς χτύπους. Μὸν τὰ στήθια
»στῆστε μπροστὰ σ' τὸν Αἴα μας, τὸ γιὸ τοῦ Τελαμῶνα.»
'Ετσ' εἶπε σὰ λαβώθηκε. Κι' ἀφτοὶ ὅλοι πυκνωμένοι
στέκουν σιμά του — γέρνοντας σ' τοὺς ὤμους τὶς ἀσπίδες —
μ' ὄρθια κοντάρια. Κι' ἔσμιξε ὁ Αἴας τοὺς συντρόφους,
κι' ἀνάμεσό τους φτάνοντας γυρίζει ὀμπρὸς καὶ στέκει.
Τότ' ἔτσι ἀφτοὶ χτυπιόντουσαν σὰν πυρκαγιὰ ἀναμένη.
Καὶ βγάζανε ἀπ' τὸν πόλεμο τὸ γέρο τὰ γοργά του
ζῶα δρωμένα, καὶ μαζὶ τὸ στρατηγὸ Μαχάο.
Κι' ἐκεῖ τὸν εἶδε κι' ἔνιωσε τὸ γέρο ὁ 'Αχιλλέας,
τὶ ἔστεκε ὀμπρὸς σ' τ' ἁπλόκοιλου τρεχαντηριοῦ τὴν ἄκρη
θωρῶντας τὴ βαριὰ δουλιὰ καὶ τ' ἄχαρο κυνῆγι·
καὶ κράζει ἐφτὺς τὸν Πάτροκλο νὰ βγεῖ νὰν τοῦ μιλήσει.
Κι' ἐκεῖνος μόλις ἄκουσε ἀπ' τὴν καλύβα μέσα,
βγῆκε σὰν 'Αρης . . . μὰ κακοῦ ἀρχὴ 'ταν νὰν τοῦ γίνει.
Καὶ πρῶτος ὁ παλικαρᾶς γιὸς εἶπε τοῦ Μενοίτη·
«Γιατί, 'Αχιλλέα, μ' ἔκραξες; τί θὲς καὶ μὲ γυρέβεις;»
Τότ' ὁ γοργὸς τ' ἀπάντησε γιὸς τοῦ Πηλέα κι' εἶπε·
«Γιὲ τοῦ Μενοίτη θεϊκέ, μυριάκριβό μου ἀδρέφι,
»τώρα, θαρρῶ, πιὰ οἱ Δαναοὶ σ' τὰ πόδια θὰ μοῦ πέσουν
»περικαλῶντας, τὶ ψαχνὸ πιὰ ἀγγίζει τὸ μαχαῖρι.
»Μὸν σῆρε ἐκεῖ τὸ Νέστορα κι' ἀρώτα, Πάτροκλέ μου,
»πιόν τάχ' ἀφτὸν ἀπ' τὴ σφαγὴ νὰ φέρνει λαβωμένο;
»Πίσωθε ἂν κρίνεις, σ' ὅλα του μὲ τὸ Μαχάο μιάζει,
»τὸ θρέμμα τ' 'Ασκληπιοῦ, μὰ ὀμπρὸς τὴν ὄψη του δὲν εἶδα,
»τὶ ἴσια τραβῶντας τ' ἄλογα μὲ πέρασαν τρεχᾶτα.»
Εἶπε, κι' ἀκούει ὁ Πάτροκλος τὰ λόγια τοῦ συντρόφου
κι' ἐφτὺς τρεχᾶτος ξεκινᾷ νὰ σήρει σ' τὶς καλύβες.
Κι' ἐκεῖνοι μόλις ἔφτασαν σ' τοῦ γέρου τὴν καλύβα,
ἀτοί τους πέζεψαν σ' τὴ γῆς ποῦ θρέφει κάθε πλάσμα,
κι' ἔλυσε τ' ἄτια ὁ παραγιὸς τοῦ γέροντα, ὁ Βρυβάδης.

Κι' ἐκεῖνοι τότ' ἀπ' τὰ σκουτιὰ ξεστέγνωσαν τὸν ἵδρο,
κατὰ τ' ἀγέρι στέκοντας ὀμπρὸς σ' τ' ἀκροθαλάσσι·
κι' ἔπειτα μέσα μπαίνουνε καὶ σ' τὰ σκαμνιὰ καθίζουν.
Τότες τοὺς ἔφτιασε χυλὸ ἡ ὄμορφη Ἑκαμήδη,
π' ἀπόχτησε ἀπ' τὴν Τένεδο ὁ γέρος, ὅταν πῆρε
ὁ Ἀχιλλέας τὸ νησί, τ' Ἀρσίνου ἡ θυγατέρα,
ποῦ 'χαν τοῦ γέρου οἱ Δαναοὶ χωρίσει μέσα ἀπ' ὅλο
τὸ πρᾶμα, τί 'ταν σ' τὴ βουλὴ ὁ πιὸ σοφός τους ὅλων.
Ἀφτὴ ὥριο πρῶτα σπρώχνει τους καλόξυστο τραπέζι
μπροστά τους κοκκινόποδο, κατόπι βάζει ἀπάνου
μελόπιττα μέσ' σὲ ταψὶ χαλκένιο καὶ κρομμύδι,
προσφάη νὰ πίνουν, καὶ κοντὰ σταρόψωμο τοὺς βάζει,
βάζει κι' ὁλόλαμπρο καφκὶ ποῦ 'χε ἀπ' τὴν Πύλο ὁ γέρος
φερμένα χαλκοκάρφωτο, μὲ τέσσερα φτιασμένο
ἀφτιά, ποῦ πελιστέρια διὸ ζερβόδεξα βοσκοῦσαν
χρυσὰ σ' τὸ κάθε ἀφτί, καὶ διὸ εἶχε ἀπὸ κάτω πάτους.
Ἄλλος τὸ κούναε δύσκολα ἀπ' τὸ τραπέζι ἂν εἶταν
γιομᾶτο, μὰ τὸ σήκωνε ὁ γέρος δίχως κόπους.
Ἀφτοῦ χυλὸ ἡ θεόμορφη γυναῖκα ἀνακατέβει
ἀπὸ κρασὶ Πραμνιώτικο, καὶ μέσα γιδοτύρι
ξύνει μὲ τρίφτη χάλκινο καὶ πασπαλᾷ ἄσπρο ἀλέβρι.
Καὶ τὸ χυλὸ ἅμα τοίμασε, τοὺς εἶπε «ἐλᾶτε, πιέστε.»
Κι' ἀφτοὶ ἤπιαν, κι' ἡ πολύστεγνη σὰν κόπηκέ τους δίψα
κι' ἡ ὥρα διάβαινε ἥσυχα μὲ λόγια καὶ κουβέντα,
νά! τὸ κατῶφλι ὁ Πάτροκλος πατάει, θεόμιος ἄντρας.
Ὄρθιος ἐφτὺς σηκώθηκε ὁ γέρος, σὰν τὸν εἶδε,
ἀπ' τὸ λαμπρόφτιαστο σκαμνί, κι' ἀπ' τὸ δεξὺ τὸ χέρι
τὸν πῆρε καὶ τὸν ἔμπασε καὶ τοῦ 'λεγε νὰ κάτσει.
Μὰ τοῦ Μενοίτη πάλι ὁ γιὸς δὲν ἤθελε καὶ τοῦ 'πε·
«Δὲν κάθουμαι ὄχι, γέρο μου, δὲν ὥρα γιὰ καθῆσι.
»Δύστροπος πάντα ὁ ἀρχηγὸς, καὶ μ' ἔπεψε νὰ μάθω
»πιὸς λαβωμένος εἶναι ἀφτὸς ποῦ φέρνεις· μὰ τὸν βλέπω
»καὶ τὸν κατέχω μόνος μου, τὸ βασιλιᾶ Μαχάο.

»Καὶ τώρα φέβγω, τ' ἀρχηγοῦ νὰ δώκω τὰ μαντᾶτα.
»'Εσὺ τὸν ξέρεις, γέρο μου, καλὰ, σάν τί 'ναι ἐκεῖνος·
»δὲ χωρατέβει, ἐκεῖ ἄξαφνα τοῦ φταῖς χωρὶς νὰ φταίξεις.»
Τότες τοῦ κάνει ὁ Νέστορας, ὁ γέρο ἀλογολάτης·
«Τί τάχα κλαίει τοὺς 'Αχαιοὺς ὁ 'Αχιλλέας ἔτσι
»καὶ δὰ ρωτάει πιοί πάθανε; ποῦ κἂν δὲ βάζει ὁ νοῦς του
»σὰν τί κακὰ μᾶς πλάκωσαν! Τὶ οἱ πρῶτοι ἀπὸ σαΐτες
»κι' ἀπὸ κοντάρια κοίτουνται σ' τὰ πλοῖα βαρεμένοι.
»Σαΐτα τοῦ Τυδέα ὁ γιὸς καὶ κονταριὰ ὁ Λυσσέας,
»ἔφαγε κονταριὰ κι' ὁ γιὸς τ' 'Ατρέα, ὁ 'Αγαμέμνος·
»κι' ἐγὼ ἄλλον πάλ' ἐδῶ 'φερα — ἀφτὸν — τώρ' ἀπ' τὴ μάχη
»μὲ σαϊτιᾶς λαβωματιά. Ὡς τόσο ὁ 'Αχιλλέας
»καρδιά 'χει, μὰ δὲ χλίβεται, δὲν τὸ πονάει τ' ἀσκέρι.
»Γιὰ στέκει πιὰ ὡς νὰ καίγουνται κοντὰ σ' τ' ἀκροθαλάσσι
»τὰ πλοῖα ἀπὸ φωτιὰ ἄσβυστη, ἐνῷ παραλυμένους
»κι' ἐμᾶς μᾶς σφάζουν σὰν τραγιά; Τὶ ἐγὼ — τί θές; — δὲν ἔχω
»πιὰ μέσ' σ' τὸ γέρικο κορμὶ τὸ νέβρο ποῦ 'χα πρῶτα.
»Ἄχ νά 'θελ' εἴμουνα ἔτσι νιὸς καὶ νὰ βαστοῦσα ἀκόμα
»σὰν ὅταν πιάσαμε σπαθὶ ἐμεῖς μὲ τοὺς 'Ηλιῶτες
»ἀπὸ βοϊδαρπαγὴ, κι' ἐγὼ τὸν ἄξιο τ' 'Απερόχου
»γιὸ σκότωσα, τὸν Τυμονιᾶ, ἕνα ἄρχοντα τοῦ τόπου,
»ζητῶντας ἀποζήμιωση. Τὶ ἐγὼ μ' ἀφτὸ τὸ χέρι
»τὸν κάρφωσα ἐνῷ γλύτωνε τὰ βόδια του, καὶ χάμου
»ἔπεσε, κι' ὅλων σκόρπησε τῶν χωριανῶν τ' ἀσκέρι.
»Καὶ πλιάτσικα μὲ τοὺς σωροὺς μαζέψαμε ἀπ' τὸν κάμπο,
»πενῆντα βοϊδοκόπαδα, προβάτων ἄλλα τόσα,
»πενῆντα χοίρων, καὶ γιδιῶν πλατιὰ κοπάδια ὡς τόσα,
»καὶ γλήγορα ἄλογα ξανθὰ ὡς ἑκατὸν πενῆντα,
»ὅλα φοράδες ποῦ 'θρεφαν πολλές τους καὶ πουλάρια.
»Καὶ μέσ' σὲ μιὰ νυχτιὰ ὅλα ἀφτὰ τὰ πήγαμε σ' τὴν Πύλο
»κατὰ τὸ κάστρο. Χάρηκε μέσα ὁ Νηλιᾶς σ' τὰ στήθια
»ποῦ 'μουνα τόσο τυχερὸς μόλις σὲ μάχη βγῆκα.
»Καὶ μόλις ἔφεξε ἡ ἀβγὴ, οἱ κράχτες διαλαλοῦσαν

»νὰ 'ρθοῦνε ὅπιων σ' τὴν Ἤλιδα χρωστιοῦνταν κάπιο χρέος.
»Καὶ σὰ μαζώχτηκαν ἀφτοί, τότ' οἱ δημογερόντοι
»τοὺς μοίραζαν· γιατὶ πολλῶν χρωστούσανε οἱ Ἠλιῶτες,
»σὰν ποῦ 'μαστε μιὰ χοῦφτα ἐμεῖς σ' τὴν Πύλο, ρημασμένοι·
»τὶ ὁ ἀντριωμένος Ἡρακλῆς μᾶς ρήμαξε σὰν ἦρθε
»τὰ χρόνια πρίν, καὶ χάθηκαν οἱ πιὸ καλοί μας ὅλοι.
»Τὶ εἴμαστε γιοὶ πρὶν δώδεκα τοῦ γνωστικοῦ Νηλέα,
»κι' ἐγὼ μονάχα ἀπόμενα κι' ὅλοι εἶχαν πάει οἱ ἄλλοι.
»Γι' ἀφτὸ οἱ χαλκόφραχτοι Ἐπειγοὶ πολὺ 'ταν ξεπαρμένοι
»κι' ἄδικες ἔπαιζαν δουλιές, σὰν ποῦ μᾶς καταφρόναν.
»Καὶ πῆρε τότ' ὁ γέροντας βοδιῶν κοπάδι, κι' ἄλλο
»μεγάλο ἀρνιῶν, διαλέγοντας τρακότα καὶ τσοπάνους.
»Τὶ κι' ἀφτουνοῦ σ' τὴν Ἤλιδα τρανὸ χρωστιοῦνταν χρέος,
»τέσσερα τρεξεμιὰ ἄλογα κι' οἱ ἅμαξες ποῦ πῆγαν
»νὰ παραβγοῦν· γιατὶ εἴτανε νὰ τρέξουν γιὰ τριπόδι,
»μὰ ἐκεῖ τὰ κατακράτησε ὁ βασιλιᾶς 'Αβγείας,
»κι' ἔδιωξε καὶ τὸν ἀμαξᾶ ποῦ θρήναε τ' ἄλογά του.
»Γι' ἀφτὰ τὰ λόγια κι' ἔργατα ὁ γέρος σκυλιασμένος
»κράτησε τόσα, κι' ἔδωκε νὰ μοιραστοῦνε τ' ἄλλα
»σ' τὸ πλῆθος, μὴν τοῦ πάει κανεὶς ἀδικημένος σπίτι.
»Κι' ἐμεῖς ἀφτὰ τὰ σιάξαμε ἕνα ἕνα, καὶ σ' τὸ κάστρο
»σφάξαμε γύρω σ' τοὺς θεούς. Κι' ἐκεῖνοι τρίτη μέρα
»ὅλοι ἦρθαν — κι' οἱ πεζοὶ πολλοί, πολλοὶ κι' οἱ ἀλογάδες —
»σύψυχοι, καὶ μαζὶ διὸ γιοὶ τ' Ἀχτόρου ἀρματωμένοι,
»νιοὶ ἀκόμα κι' ἀπὸ πόλεμο χωρὶς νὰ καλοξέρουν.
»Κι' εἶναι μιὰ χώρα — ἡ Βούρλισσα — ψηλὴ ραχοῦλα, ἀλάργα
»ἀπάνου σ' τὸ Ρουφιᾶ, ἀκρινὴ τῆς ἀμμουδάτης Πύλος·
»ποῦ ζώνοντάς την, τ' ἀλατιοῦ ζητοῦσαν νὰν τὴν κάνουν.
»Μὰ ἀφοῦ παντοῦ κατέβηκαν σ' τὸν κάμπο, ἐμᾶς τὴ νύχτα
»ἡ 'Αθηνᾶ ἀπ' τὸν Ἔλυμπο γοργὴ ἦρθέ μας μηνύτρα
»ν' ἀρματωθοῦμε, κι' ἄθελους δὲν ἔμασέ μας γύρω,
»μὸν κι' ἀνυπόμονους πολὺ νὰ βγοῦμε σ' τὸ κοντάρι.
»Μὰ ἐμένα νὰ ὁπλιστῶ ὁ Νηλιᾶς δὲ μ' ἄφινε, καὶ τ' ἄτια

»μοῦ 'κρυψε, τὶ εἶπε ἀπὸ σφαγὲς πῶς δὲ σκαμπάζω ἀκόμα.
»Μὰ κι' ἔτσι ἐγὼ ὅμως — καὶ πεζὸς — δοξάστηκα σ' τὴ μέση
»τῶν ἀμαξιῶν, τὶ ἡ 'Αθηνᾶ μοῦ 'δωκε ἀντριὰ καὶ θάρρος.
»Κι' ἔχει ἕνα Μίνιο ποταμὸ, ποῦ δίπλα ἀπ' τὴν 'Αρήνα
»πάει σ' τὸ γιαλό· μὲ τ' ἄτια ἐκεῖ προσμέναμε νὰ φέξει,
»κι' οἱ ἄλλοι πίσω πλάκωναν, οἱ λόχοι τῶν πεζῶνε.
»Σύψυχοι τὴν ἀβγὴ ἀπὸ κεῖ μὲ τάξη ἀραδιασμένοι,
»κρατῶντας τ' ἄρματα, ἤρθαμε ὡς σ' τοῦ Ρουφιᾶ τὸ ρέμα.
»'Εκεῖ ὥρια καίγοντας σφαχτὰ τοῦ παντοκράτη Δία,
»σφάζοντας τάβρο τοῦ 'Ρουφιᾶ, τοῦ Ποσειδοῦ ἄλλον τάβρο,
»ὅμως τῆς σώστρας 'Αθηνᾶς γελάδα κουτελάτη,
»τότες σ' τὸν κάμπο ἐκάτσαμε νὰ φᾶμε λόχοι λόχοι,
»κι' ἐκοιμηθήκαμε, ὅλοι μας μὲ τ' ἄρματα ὁπλισμένοι,
»γύρω σ' τὸ ρέμα. Τότ' ἐκεῖ νά! ἀπὸ παντοῦ οἱ ὀχτροί μας
»ζώνουν τὸ κάστρο κι' ἤθελαν κομάτια νὰν τὸ κάνουν.
»Μὰ τ' Ἄρη φοβερὴ δουλιὰ τοὺς ἔκοψε τὴ φόρα·
»τὶ μόλις ἔφεξε τὴ γῆς ὁ φωτοδότης ἥλιος,
»ὁρμοῦμε, Δία κι' 'Αθηνᾶ περικαλῶντας ὅλοι.
»Κι' ἐφτὺς σ' τὰ χέρια οἱ 'Επειγοὶ σὰν ἦρθαν κι' οἱ Πυλιῶτες,
»ἐγὼ ἄντρα πρῶτος σκότωσα καὶ πῆρα τ' ἄλογά του,
»τὸ Μώλιο τὸν κονταριστὴ, ποῦ 'ταν γαμπρὸς τ' 'Αβγεία
»κι' εἶχε τὴν πρώτη κόρη του, τὴν καστανιὰ 'Αγαμήδη,
»π' ὅσα ἡ πλατιὰ φυτρώνει γῆς βοτάνια, τά 'ξερε ὅλα.
»'Αφτὸν ἐγὼ, ἐνῷ ζύγωνε, τοῦ μπήγω τὸ χαλκένιο
»κοντάρι, καὶ μακρὺ πλατὺ σ' τὸν στρώνω· καὶ σ' τ' ἀμάξι
»πήδησα ἐγὼ καὶ σ' τὴν σειρὰ τῶν πρωτομάχων μπῆκα.
»Κι' οἱ λιονταρόκαρδοι 'Επειγοὶ ὅλοι ὅπου φύγει φύγει
»σκόρπησαν μόλις εἶδανε κι' ἔπεσε τέτιος ἄντρας,
»τῶν ἀλογάδωνε ἀρχηγὸς, ποῦ 'ταν σ' τὶς μάχες πρῶτος.
»'Ως τόσο ἐγὼ τοὺς μπήχτηκα σὰ μπόρα ἀνταρωμένη.
»Πενῆντα ἀμάξια τσάκωσα, καὶ γύρω σ' τὸ καθένα
»ἄντρες διὸ δάγκασαν τὴ γῆς, ἀπ' τ' ὅπλο μου σφαγμένοι.
»Μὰ καὶ τ' 'Αχτόρου τὰ παιδιὰ θὰ κατελοῦσα, ἀνίσως

»τῆς γῆς ὁ σείστης Ποσειδὸς δὲν τά 'σωζε ἀπ' τὸ φόνο,
»ὁ σπάρτης τους, μὲ καταχνιὰ πολλὴ σκεπάζοντάς τους.
»Νίκη τρανὴ τότ' ἔδωκε τῶν Πυλιωτῶνε ὁ Δίας,
»τὶ ὡς τόσο ὀμπρὸς τοὺς εἴχανε μέσ' ἀπ' τὸ πυκνοκάμπι,
»ἄντρες βαρῶντας, κι' ἅρματα μαζώνοντας πανώρια,
»ὡς ποῦ τὸ πολυκρίθαρο πάτησαν τ' ἄλογά μας
»Βουπράσι, καὶ τῆς Ὠλενιᾶς τὸ βράχο, καὶ τ' Ἀλείση
»ποῦ λὲν τὴ ράχη· ὅθε ἡ θεὰ μᾶς γύρισε πιὰ πίσω.
»Ἐκεῖ στερνὸ ἄντρα σκότωσα κι' ἀφῆκα τὸ κυνῆγι.
»Κι' ἀπ' τὸ Βουπράσι οἱ Δαναοὶ κατὰ τὴν Πύλο τότες
»λαλοῦσαν πίσω τ' ἄλογα, δοξολογῶντας ὅλοι
»τὸ γιὸ τοῦ Κρόνου ἀπ' τοὺς θεούς, τὸ Νέστορα ἀπ' τοὺς ἄντρες.
»Ἔτσ' εἴμουν, νιὸς κ' ἂν εἴμουνα! Μὰ ἀπ' τὴν ἀντριά του ἐκείνου
»ψυχὴ σ' τὸν κόσμο δὲ θὰ δεῖ σταλιὰ καλό. Μὰ ἂς εἶναι!
»μετανιωμένος καὶ πικρὰ θὰ κλάψει σὰ χαθοῦμε.
»Ὅμως, ἀδρέφι, ἐσένα ἀφτὰ σοῦ σύσταινε ὁ Μενοίτης
»τότες ποῦ σ' ἔστελνε ἀπ' τὴ Φτιὰ νὰ πᾷς σ' τὸν Ἀγαμέμνο,
»κι' εἴμαστε μέσα ἐμεῖς — ἐγὼ κι' ὁ θεϊκὸς Λυσσέας —
»κι' ὅλα καλὰ τ' ἀκούγαμε σὰ σ' τά 'λεγε σ' τὸν πύργο.
»Τὶ ἤρθαμε σ' τοῦ Πηλέα οἱ διὸ τ' ἀρχοντικό, ζητῶντας
»στρατὸ μέσ' σ' τὴν πολύβοσκη νὰ μάσουμε Ἀχαΐδα.
»Μέσα λοιπὸν ἐκεῖ ἤβραμε τὸν ἀρχηγὸ Μενοίτη,
»τὸν Ἀχιλλέα, καὶ κοντὰ κι' ἐσένανε. Κι' ὁ γέρος
»Πηλέας μέσα σ' τῆς ἀβλῆς τὸν πυργοφράχτη μπούτια
»ἔψαινε πρόσπαχα βοδιῶν σ' τὸ βροντορήχτη Δία,
»κι' ἕνα ποτῆρι ὁλόχρυσο σ' τὰ χέρια του κρατῶντας,
»ξανθὸ κρασί, σὰν ψαίνουνταν, τὰ μπούτια περεχοῦσε.
»Κι' ἐσεῖς τὸ κριὰς φροντίζατε, μὰ σ' τὴ μπασιὰ νά! οἱ διό μας
»σταθήκαμε. Πετάχτηκε σὰν ξαφνισμένος τότες
»ὁ Ἀχιλλέας, κι' ἔτρεξε κι' ἀπ' τὸ δεξὺ τὸ χέρι
»μᾶς πῆρε μέσα σ' τὴν ἀβλή, νὰ κάτσουμε μᾶς εἶπε,
»μᾶς φίλεψε ὅλα τὰ καλὰ ποῦ συνηθοῦν μὲ ξένους.
»Κι' ἀφοῦ χαρήκαμε καλὰ τὸ φαγοπότι, πιάνω

»τὸ λόγο ἐγώ, καὶ νά 'ρθετε σᾶς ἔλεγα μαζί μας.
»Κι' ἐσεῖς πολὺ τὸ θέλατε, κι' ἀμέσως τότ' ἐκεῖνοι —
»κι' οἱ διὸ γερόντοι — ἀρχίνησαν πολλὰ νὰ δασκαλέβουν.
»Τὸ γιό του ὁ γέρος ξόρκιζε, ὁ βασιλιᾶς Πηλέας,
»πάντα σ' τὴ μάχη ἀτρόμητος κι' ἀπ' ὅλους νά 'ναι ὁ πρῶτος,
»μὰ ἐσένα ἀφτὸ τ' Ἀχτόρου ὁ γιὸς σοῦ σύσταινε, ὁ Μενοίτης·
»'Παιδί μου, τοῦ Πηλέα ὁ γιὸς σ' τὴν ἀρχοντιά 'ναι ὁ πρῶτος,
»'σ' τὰ χρόνια ἐσύ· μὰ ἂν πεῖς ἀντριά, πολὺ πιὸ ἀξίζει ἐκεῖνος.
»'Μὰ ἁρμήνεβέ τον ὄμορφα, τὴν ἴσια στράτα δεῖχνε,
»'δῶσ' του μιὰ γνώμη· καὶ πιὰ ἀφτὸς ἐπὶ καλοῦ ἂς ἀκούει.'
»Ἔτσι ἔλεγε, μὰ ἐσὺ ξεχνᾷς. Ὅμως καὶ τώρα ἀκόμα
»ἴσως σ' ἀκούσει ἂν τοῦ τὰ πεῖς τοῦ ξακουστοῦ Ἀχιλλέα.
»Πιός ξέρει το — πρῶτα ὁ θεὸς — τὰ σπλάχνα ἂ δὲν τ' ἀγγίξει
»ἡ συβουλή σου· ἡ συβουλὴ καλή 'ναι τοῦ συντρόφου.
»Μὰ ἂν τὴν καρδιά του ἴσως καμιὰ δειλιάζει προφητεία
»καὶ κάπια ξέρει ἡ σεβαστὴ μητέρα του ἀπ' τὸ Δία,
»μὰ ἂς στείλει ἐσένα, καὶ μαζὶ ἂς βγεῖ καὶ τ' ἄλλο πλῆθος
»τῶν Μυρμιδόνων, μήπως δεῖ μιὰ στάλα φῶς τ' ἀσκέρι.
»Καὶ πές του τὰ λαμπρὰ ἄρματα, σὰ βγεῖς, νὰ σοῦ δανείσει,
»μπὰς παραιτήσουν τὴ σφαγὴ, νομίζοντάς σε ἐκεῖνον,
»οἱ Τρῶες, κι' ἀνασάνουνε οἱ ἀντριωμένοι Ἀργῖτες
»ποῦ 'λιωσαν πιά· τὶ λιγοστὴ ἀπ' τὴ σφαγή 'ναι ἀνάσα.
»Ἔφκολα ἀκούραστος λαὸς πολεμοκουρασμένους
»θὰ διώξει κατὰ τὸ καστρὶ, ἀλάργα ἀπ' τὶς καλύβες.»
Ἔτσ' εἶπε, καὶ τοῦ τ' ἄγγιξε τὰ σπλάχνα μέσ' σ' τὰ στήθια,
κι' ὀμπρὸς σ' τὰ πλοῖα ξεκινᾷ κατὰ τὸν Ἀχιλλέα
τρεχᾶτος. Κι' ὅταν ἔφτασε σ' τοῦ θεϊκοῦ Λυσσέα
τὸ τρεχαντῆρι, ὁποῦ 'καναν τὶς συντυχιὲς καὶ δίκες
κι' ὁποῦ 'χανε καὶ τοὺς βωμοὺς χτισμένα τῶν θεῶνε,
ἐκεῖ μπροστά του πρόβαλε ὁ Βρύπυλος, τοῦ Βαίμου
τὸ θεοπαῖδι, σ' τὸ μερὶ σαϊτολαβωμένος,
κουτσαίνοντας ἀπ' τὴ σφαγὴ, καὶ κρύος τοῦ 'τρεχε ἵδρος
κάτου ἀπ' τὰ ραχοκέφαλα, κι' ἀπ' τὴ βαθιὰ πληγή του

ἀνάβρυζε αἷμας μελανό, μὰ ὁ νοῦς βαστοῦσε ἀκόμα.
Καὶ σὰν τὸν εἶδε ὁ ἄφοβος τοῦ γέρου γιὸς Μενοίτη,
τὸν πόνεσε καὶ λόγια διὸ τοῦ μίλησε θρηνῶντας·
«Ἄ δύστυχοι, τῶν Ἀχαιῶν ὁπλαρχηγοὶ κι' ἀρχόντοι,
»ἔτσι λοιπὸν σᾶς μέλλουνταν, ἀλάργ' ἀπ' τὴν πατρίδα
»καὶ φίλους, μ' ἄσπρο πάχος σας ἐδῶ ὄρνια νὰ χορτάστε.
»Μὸν ἔλα πές μου, Βρύπυλε, θεόσπαρτε ἀρχηγέ μου,
»τί λὲς, ; σ' τὸν ἄγριονε Ἕχτορα θ' ἀντισταθοῦνε ἀκόμα,
»ἢ θὰ χαθοῦν πιὰ οἱ Δαναοὶ σφαγμένοι ἀπ' τὸ σπαθί του;»
Τότ' ἀπαντάει ὁ Βρύπυλος, ὁ λαβωμένος ἄντρας·
«Ὄχι, ἄρχοντά μου Πάτροκλε, ὀλπίδα πιὰ οἱ Ἀργῖτες
»δὲν ἔχουν, μὸν μέσ' σ' τὰ γοργὰ θὰ πέσουνε καράβια·
»γιατὶ ὅλοι ἐκεῖνοι, ὅσοί 'ταν πρὶν οἱ πιὸ καλοί μας, ὅλοι
»σακατεμένοι κοίτουνται σ' τὰ πλοῖα ἀπὸ κοντάρι
»ἢ σπάθα ὀχτρῶν, καὶ πάντα ἀφτῶν πληθαίνει ἡ δύναμή τους.
»Μὰ ἐμένα γλύτωσέ με ἐσὺ καὶ σῦρέ με σ' τὸ πλοῖο,
»καὶ κόψε μου ὄξω ἀπ' τὸ μερὶ τὴ φτερωτὴ σαΐτα,
»μὲ σύχλιο ξέπλυνε νερὸ τὸ αἷμα, καὶ βοτάνια
»βάλε καλὰ μαλαχτικά, ποῦ ὁ ἄξιος Ἀχιλλέας
»λὲν σ' τά 'μαθε καὶ ποῦ κι' ἀφτὸν λὲν ἔχει μαθημένα
»ὁ Χείρωνας, ὁ πιὸ πραγὺς ἀπ' τοὺς Κεντάβρους ὅλους.
»Τὶ ὁ Ποδαλείρης ὁ γιατρὸς κι' ὁ γιατρεφτὴς Μαχάος
»ὁ ἕνας μὲ πληγὴ θαρρῶ πῶς χάμου σ' τὴν καλύβα
»κοίτεται θέλοντας γιατρὸ κι' ἀτός του κατεχάρη·
»σ' τὸν κάμπο ὁ ἄλλος σταματᾷ τῶν Τρώων τὸ γιροῦσι.»
Τότες τοῦ λέει ὁ Πάτροκλος, ὁ ξακουστὸς λεβέντης·
»Σὰν πῶς νὰ κάνουμε, ἀρχηγέ; πῶς καὶ τὰ διὸ νὰ γίνουν;
»Πρέπει νὰ πάω 'να λόγονε νὰ πῶ σ' τὸν Ἀχιλλέα
»ποῦ ὁ γέρος μοῦ παράγγειλε, ὁ βασιλιᾶς τῆς Πύλος·
»μὰ κι' ἔτσι δὲ σ' ἀφίνω ἐγὼ νὰ σὲ παιδέβει ὁ πόνος.»
Εἶπε, καὶ σ' τὴν καλύβα του τὸν πάει, σηκώνοντάς τον
κάτου ἀπ' τὰ στήθια. Κι' εἶδέ τον ὁ παραγιὸς καὶ χάμου
τοῦ 'στρωσε βοϊδοδέρματα. Ἐκεῖ τόνε ξαπλώνει,

κι' ἀπ' τὸ μερὶ τὴ χάλκινη φαρμακερὴ σαΐτα
μὲ τὸ μαχαῖρι τοῦ 'κοψε, καὶ τοῦ 'πλυνε τὸ αἷμας
μὲ χλιαρὸ νερό· ἔπειτα μιὰ ρίζα μὲ τὰ χέρια
τρίβει καὶ βάζει του, πικρὴ πονοκοιμήτρα ρίζα.
Ἔτσι ὅλοι τοῦ σταμάτησαν οἱ πόνοι, κι' ἡ πληγή του
σιγὰ σιγὰ ξεράθηκε, καὶ τοῦ 'παψε τὸ αἷμα.

Μ

Ἔτσι μέσ' σ' τὰ καλύβια ἀφτὸς τὸ λαβωμένο φίλο
γιάτρεβε, τοῦ Μενοίτη ὁ γιός· μὰ οἱ ἄλλοι πολεμοῦσαν
Τρῶες κι' Ἀργῖτες σωρεφτοί. Μηδ' εἶταν ν' ἀμποδίσει
πιὰ τὸ χαντάκι, ἢ τὸ φαρδὺ τειχόκαστρο ἀπὸ πάνου
ποῦ τό 'φτιασαν τῶν καραβιῶν γι' ἀσφάλια, καὶ χαντάκι
γυρόσκαψαν, μὰ τῶν θεῶν δὲν ἔδωκαν σφαχτάρια
ποῦ τὰ πολλά τους λάφυρα νὰ σώζει καὶ καράβια
γύρω τριγύρω· ἀθέλητα σὰ νά 'ταν τῶν μεγάλων
θεῶν χτισμένο, καὶ γι' ἀφτὸ δὲ βάσταξε καὶ τόσο.
Γιατὶ ὅσο ζοῦσε ὁ Ἕχτορας καὶ χόλιαε ὁ Ἀχιλλέας
κι' εἶταν τὸ κάστρο ἀπάτητο τοῦ βασιλιᾶ Πριάμου,
τόσο καὶ τὸ τρανὸ τειχὶ τῶν Ἀχαιῶν βαστοῦσε.
Μὰ ἀφοῦ τῶν Τρώων ἔπεσαν ὅσοι ἐκλεχτοί ταν ὅλοι,
πολλοὶ κι' Ἀργῖτες χάθηκαν — ἢ καὶ σωθήκανε ἄλλοι —
κι' ἔπεσε χρόνο δέκατο τὸ κάστρο τοῦ Πριάμου,
κι' οἱ Δαναοὶ σ' τὴν ποθητὴ τὰ πρύμισαν πατρίδα,
τότες πιὰ ὁ Φοῖβος βάρθηκε κι' ὁ Ποσειδὸς νὰ σείσουν
τὸ καστροτεῖχι, μπάζοντας τὰ δυνατὰ ποτάμια,
ὅλα ὅσα τρέχουν σ' τὸ γιαλὸ ἀπ' τὰ βουνὰ τῆς Ἴδας,
τὸ Ρῆσο, τὸν Ἑφτάπορο, τὸν Κάρησο, τὸ Ῥόδιο,
τὸ Γρανικὸ, τὸν Αἴσηπο, τὸ θεϊκὸ Σιμόη,
τὸ Σκάμαντρο ποῦ ἐκεῖ πολλὲς μέσ' σ' τὰ νερά του ἀσπίδες
καὶ κράνα πέσανε, κι' ἀντρῶν μισόθεων βλαστάρια·
ὅλων ἀφτῶν τὰ στόματα γύρισε ἀντάμα ὁ Φοῖβος,
κι' ἔστελνε ἀπάνου σ' τὸ τειχὶ μέρες ἐννιὰ τὸ κῦμα
— κι' ὅλο κι' ὁ Δίας ἔβρεχε — ζητῶντας χέρι χέρι
νὰ θαλασσώσει τὰ τειχιά. Κι' ὀμπρὸς, τῆς γῆς ὁ σείστης

πήγαινε μὲ τὸ τρίδοντο σ' τὰ χέρια, καὶ πετοῦσε
σ' τὸ κῦμα ὅλα τὰ θέμελα — καὶ κούτσουρα καὶ πέτρες —
ποῦ 'δρωσε κι' ἔβαλε ὁ στρατός· κι' ἐκεῖ ἔτσι τά 'κανε ὅλα
ἀπλάδα σ' τὸν Ἑλλήσποντο τὸν πελαγοδαρμένο.
Καὶ τὸ τειχὶ σὰν γκρέμισε, τότ' ἄμμο σ' τὸ περγιάλι
ξανάστρωσε, καὶ γύρισε τοὺς ποταμοὺς νὰ πάρουν
τὸ δρόμο ποῦ 'στελναν καὶ πρὶν τ' ἀφρόδροσα νερά τους.
Λοιπὸν ἔτσ' εἶταν ἔπειτα οἱ διὸ θεοὶ νὰ κάνουν·
μὰ ἄναψε τότες σ' τὸ τειχὶ τριγύρω ξεκουφάστρα
σφαγή, κι' ἀχοῦσε ἡ ξυλικὴ τῶν πύργων ἀπ' τοὺς χτύπους.
Κεραδνωμένοι οἱ Δαναοὶ ἀπ' τὴν ὀργὴ τοῦ Δία
παράλυσαν, μέσ' σ' τ' ἀλαφριὰ καράβια στρυμμωμένοι,
ὁλότρομοι ἀπ' τὸν Ἕχτορα, γιερὸ σφαγῆς τεχνίτη.
Κι' ἀφτός, σὰν πάντα, μ' ὄργητα φουρτούνας πολεμοῦσε.
Κι' ὅπως σ' τὴ μέση κυνηγῶν καὶ σκύλωνε λιοντάρι,
ἢ χοῖρος ἄγριος, ἀπ' ἀντριὰ περήφανα γυρίζει,
καὶ κύκλο κάνουνε σφιχτὸ οἱ κυνηγοὶ καὶ στέκουν
ἀγνάντια, κι' ἀπ' τὰ χέρια τους συχνὰ πυκνὰ τινάζουν
κοντάρια, μὰ ἡ γιερὴ καρδιὰ τοῦ λιονταριοῦ δὲν τρέμει
μήτε δειλιᾷ, μὰ ἡ τόση ἀντριὰ τὸ καταστρέφει τέλος,
ἔτσι κι' ἐκεῖνος τρέχοντας μέσ' σ' τὸ σωρὸ γυρνοῦσε
κι' ὅλο τοὺς φίλους ξόρκιζε τὸν τάρφο νὰ διαβοῦνε·
μὰ δὲν κοτοῦσαν τ' ἄλογα, μὸν στέκανε ἄκρη ἄκρη
σ' τὰ χείλια καὶ χλεμέντριζαν, τὶ τὸ πλατὺ χαντάκι
τὰ φόβιζε, σὰ δύσκολο νὰν τὸ πηδήσουν πέρα
ἢ νὰ διαβοῦνε· τὶ γκρεμοὶ τοῦ σκούφωναν τὴν ἄκρη
τριγύρω κι' ἀπ' τὶς διὸ μεριές, κι' εἶταν παλούκια ἀπάνου
ἀραδιασμένα μυτερά, ποῦ στήσανε οἱ 'Αργῖτες —
πυκνὰ μεγάλα — διαφεντιὰ ἀπ' τῶν ὀχτρῶν γιρούσια.
'Εκεῖ ἔφκολα ἄτι, σ' ἅμαξα καλόροδη δεμένο,
δὲν ἔμπαινε, μὰ βλέπανε, πεζοὶ ἂ θὰ κατορθώσουν.
'Εκεῖ ὅμως νά! ὁ ἀξέγαδος σιμώνει Πολυδάμας
τὸν ἀντριωμένονε Ἕχτορα καὶ λέει ἀφτὰ τὰ λόγια·

«Ἔχτορα κι' οἱ λοιποὶ ἀρχηγοὶ τῶν Τρώων καὶ βοηθῶνε,
»τρελλὰ λαλοῦμε τ' ἄλογα ἀπ' τὸ χαντάκι μέσα·
»μὰ ἀφτό 'ναι ζόρικο πολὺ νὰν τὸ διαβεῖς, τὶ ἀπάνου
»παλούκια στέκουν μυτερά, κι' ἔχει τειχὶ παρέκει.
»Καλά, ἂν ὁ Δίας τοὺς μισεῖ καὶ βούλεται ὡς σ' τὸ τέλος
»νὰ χαντακώνει τοὺς ὀχτροὺς καὶ νὰ βοηθάει τοὺς Τρῶες—
»ἐγὼ καὶ τώρα θά 'θελα ἀφτὸ νὰ γίνει ἀμέσως,
»ἄχναρος νὰ χαθεῖ ὁ ὀχτρὸς σ' τὴν Τροία, ἀλάργ' ἀπ' τ' Ἄργος—
»μὰ ἂν πόδα ὀμπρὸς γυρίσουνε καὶ γίνει ἀπ' τὰ καράβια
»ἀντιδιωγμὸς καὶ μπλέξουμε μέσ' σ' τὸ σκαφτὸ χαντάκι,
»τότες θαρρῶ καὶ μηνυτὴς πῶς πίσω δὲ θὰ φτάσει
»σ' τὸ κάστρο πιά, ὅταν ὁ ὀχτρὸς στραφεῖ καὶ μᾶς νικήσει.
»Μὸν τώρα ἐλᾶτε, κι' ὅ,τι ἐγὼ σᾶς πῶ, ἂς τὸ κάνουμε ὅλοι.
»Τ' ἄλογα σ' τὸ χαντάκι ὀμπρὸς οἱ παραγιοὶ ἂς βαστάξουν,
»κι' ἐμεῖς πεζοὶ μὲ τ' ἅρματα παραταγμένοι ἂς πᾶμε
»μαζὶ ὅλοι μὲ τὸν Ἕχτορα ἀχώριστοι· οἱ Ἀργῖτες
»δὲ θὰ σταθοῦν ἂν πιὰ θεῶν τοὺς κυνηγάει κατάρα.»
Εἶπε· κι' ἐκείνου τ' ἄρεσε ὁ γνωστικὸς ὁ λόγος,
καὶ πήδησε ἀπ' τ' ἀμάξι ἐφτὺς ἁρματωμένος χάμου.
Μηδ' ἔμειναν κι' οἱ ἄλλοι τους παραταγμένοι μέσα
σ' τ' ἀμάξια, μόνε πήδησαν ὄξω ὅλοι σὰν τὸν εἶδαν.
Τότ' οἱ κοσμάκουστοι βοηθοὶ κι' οἱ ἄλλοι οἱ Τρῶες ὅλοι
τὴν ἄκουσαν τ' ἀψέγαδου τὴ γνώμη Πολυδάμα·
μὰ ὁ Ἄσιος, τοῦ Ὑρτάκου ὁ γιός, ὁ στρατηγὸς τῶν Τρώων,
ν' ἀφίσει ἐκεῖ δὲν ἤθελε τὸν παραγιὸ καὶ τ' ἄτια,
μὸν μὲ τ' ἀμάξι πέρασε. Μηδὲ τὰ φύλλα βρῆκε
σφιχτοκλεισμένα σ' τὸ πορτὶ καὶ τὸ μακρόνε σύρτη,
μὸν τὰ κρατούσανε ἀνοιχτά, μήπως γλυτώσουν ἴσως
κάνα συντρόφι ποῦ 'τρεχε ἀπ' τὴ σφαγὴ σ' τὰ πλοῖα.
Μάτιαζ' ἐκεῖ ἴσια κι' ἔτρεχε, κι' οἱ ἄλλοι ἀκολουθοῦσαν,
φριχτὰ ἀλυχτῶντας· τὶ ἔλεγαν πῶς πιὰ δὲ θὰ βαστάξουν
οἱ Δαναοί, μὸν σ' τὰ γοργὰ θὰ πέσουν μέσα πλοῖα...
λωλοί, γιατ' ἦβραν σ' τὸ πορτὶ διὸ πρῶτα παλικάρια,

κονταριστάδων Λαπιθῶν παιδιὰ καμαρωμένα,
τὸν ἕνα τοῦ Πειρίθου γιὸ, τὸν ἄξιο Πολυποίτη,
κι' ἄλλο τὸ Λεοντιᾶ, ἄτρομο σὰ θνητοφάγονε Ἄρη.
Ἀφτοὶ σ' τ' ἀψηλοπόρτι ὀμπρὸς στεκούντανε, ὅπως στέκουν
ἀπάνου γιγαντόκορφες βελανιδιὲς σ' τὰ ὄρη,
ποῦ πᾶσα μέρα σὲ βροχὲς ἀντέχουν καὶ σ' ἀνέμους,
τὶ ρίζες ἔχουν θέμελα μεγάλες ἁπλωμένες·
ἔτσι τὸν Ἄσιο πρόσμεναν καὶ βῆμα δὲν κουνοῦσαν,
σὰν ποῦ τοὺς γκάρδιωνε ἡ ἀντριὰ κι' ἀπάνουθε οἱ συντρόφοι.
Κι' ἐκεῖνοι ἀπ' τὰ καλόχτιστα πυργιὰ πετροβολοῦσαν
κοτρῶνες, διαφεντέβοντας τὸ στόλο, τὸ πετσί τους,
καὶ τὰ καλύβια. Κι' ἔπεφταν οἱ πέτρες σὰν τολοῦπες,
π' ἀνεμοζάλη — σείνοντας ἀνταρωμένα γνέφια —
χύνει πυκνὲς ἀπὰς σ' τῆς γῆς κάθε βοσκὴ καὶ κάμπο·
ἔτσι κοτρῶνες ἔβρεχε κι' ἀπ' ἀφτωνῶν τὰ χέρια,
καὶ τῶν διονῶν τους, καὶ μ' ἀχὸ ξερόνε ἀπ' τὰ λιθάρια
τὰ κράνα γύρω βούηζαν κι' οἱ στρογγυλὲς ἀσπίδες.
Τότ' εἶταν ποῦ ξεφώνισε, καὶ τὰ μεριὰ χτυπῶντας
ὁ Ἄσιος τοῦ Ὑρτάκου ὁ γιὸς βλαστήμησ' ἔτσι κι' εἶπε·
«Δία πατέρα, νά λοιπόν! κι' ἐσὺ πλασμένος ψέφτης
»ὡς σ' τὸ μελοῦδι! Τὶ εἶπα δὰ ἐγὼ πῶς οἱ Ἀργῖτες
»δὲ θὰ βαστάξουν τὴν ὁρμὴ καὶ τ' ἄπιαστά μας χέρια·
»μὰ τώρα ἀφτοὶ σὰ μέλισσες, π' ἀπὰς σ' τὸ μονοπάτι —
»ἢ σφῆγκες παρδαλόκορμες — φωλιάζουν, μηδ' ἀφίνουν
»στιγμὴ τὶς βαθουλὲς φωλιὲς, μὸν στέκουν καὶ κεντρώνουν
»τοὺς κυνηγοὺς γυρέβοντας νὰ σώσουν τὰ μικρά τους,
»ἔτσι κι' ἀφτοὶ, κι' ἂς εἶναι διὸ, ἀπ' τὸ πορτὶ δὲ θέλουν
»νὰ τραβηχτοῦν, πρὶν πέσουνε ἢ πρὶν σκοτώσουν ἄλλους.»
Εἶπε· μὰ τοῦ Διὸς τὸ νοῦ δὲν πείθει ἀφτὰ λαλῶντας,
γιατὶ ἡ καρδιὰ τὸν Ἕχτορα τοῦ ζήταε νὰ δοξάσει.
Τότες ἐκεῖ τὸ Δάμασο ὁ ἄξιος Πολυποίτης
μέσ' ἀπ' τὴ χαλκομάγουλη περκεφαλιὰ ἀκοντίζει·
μὰ δὲν ἀμπόδισε ὁ χαλκὸς, μὸν πέρα πέρα τοῦ ὅπλοι

ἡ μύτη καταξέσκισε τὸ κόκκαλο, καὶ λιῶμα
μέσα ὅλος τοῦ 'γινε ὁ μιαλὸς καὶ κόπηκέ του ἡ φόρα·
κατόπι καὶ τὸν Ὅρμενο ξαρμάτωσε καὶ Πύλο.
Κι' ὁ ἀντριωμένος Λεοντιᾶς γιὸ σφάζει τ' Ἀντιμάχου
μὲ τ' ὅπλο, τὸν Ἀπόμαχο, βαρῶντάς τον σ' τὴ ζώνη·
κι' ὕστερα βγάζει τὴ βαριὰ ἀπ' τὸ φηκάρι σπάθα,
κι' ὁρμῶντας μέσα ἀπ' τὸ σωρὸ, τὸν Ἀντιφάτη πρῶτα
ἀπὸ κοντὰ βαρεῖ — κι' ἀφτὸς ἀνάσκελα ἦρθε κάτου —
κι' ἔπειτα καὶ τὸ Γιαμενὸ, τὸ Μένο, τὸν Ὀρέστη,
ὅλους τοὺς στρώνει ἀπανωτοὺς σ' τὴ γῆς τὴν καρποδότρα.
Κι' ἐνόσῳ ἀφτοὶ τοὺς ἅρπαζαν τ' ἀστραφτερὰ ἅρματά τους,
τότε ὅσοι νιοὶ τὸν Ἕχτορα καὶ Πολυδάμα ἀκλούθααν,
ποῦ πιὸ πολλοί 'ταν καὶ γιεροὶ, καὶ τὸ τειχὶ νὰ σπάσουν
πρῶτοι ἤθελαν καὶ μὲ φωτιὰ νὰ κάψουν τὰ καράβια,
ἀφτοὶ ἔστεκαν σὰ δίγνωμοι μπρὸς σ' τὸ χαντάκι ἀκόμα.
Τὶ ἐνῷ ζητοῦσαν νὰ διαβοῦν, νά! ἀπ' τὰ ζερβὰ τοὺς βγῆκε
κακὸ ὄρνιο, ἀψηλοπέταχτος ἀητὸς, κρατῶντας φίδι
σ' τὰ νύχια κόκκινο χοντρὸ, ποῦ ζωντανὸ ἔτσι ἀκόμα
σπαρτάριζε, μὰ τὴν ἀντριὰ δὲν εἶχε χάσει ὡς τόσο·
τὶ ἐνῷ τὸ βάσταε, πίσω ἀφτὸ γυρνάει κι' ἐκεῖ σ' τὸ στῆθος
τὸν τρώει σ' τὰ πλάγια τοῦ λαιμοῦ, κι' ἀφτὸς μακριά του χάμου
τ' ἀμόλησε μέσ' σ' τοῦ στρατοῦ, σὰν πόνεσε, τὴ μέση,
καὶ πῆρε δρόμο — κρώζοντας — μὲ τ' ἀγεριοῦ τὸ χνῶτο.
Πάγωσαν ὅλοι ἰδόντας το τὸ πλουμισμένο φίδι
χάμου σ' τὴ μέση, τοῦ Διὸς τ' ἀστραπεφτῆ σημάδι.
Τότες ἀμέσως σίμωσε ὁ ἄξιος Πολυδάμας
τὸν ἀντριωμένονε Ἕχτορα καὶ τοῦ 'πε ἀφτὰ τὰ λόγια·
«Ἕχτορα, πάντα, σὰ μιλῶ, σὰν κάπως μ' ἀποπαίρνεις,
»κι' ἂς λέω σωστὰ, τὶ τάχατες μηδὲ τεριάζει, ἐγὼ ὄντας
»ἁπλὸς πολίτης, σὲ βουλὴ ἢ μάχη νὰ σηκώνω
»κεφάλι, μὸν νὰ σέβουμαι τοὺς ὁρισμούς σου πάντα.
»Πάλι ὅμως τώρα θὰν τὸ πῶ τὸ τί θαρρῶ συφέρνει.
»Μὴν πᾶμε νὰ προσβάλουμε τῶν Ἀχαιῶν τὰ πλοῖα·

»τὶ ἔτσι, φοβᾶμαι, θὰ μᾶς βγεῖ, ἂν τ' ὄρνιο ἀφτὸ, ὅπως τό 'δες,
»ἀπ' τὰ ζερβὰ μᾶς φάνηκε σὰν εἶταν νὰ διαβοῦμε,
»κακὸ ὄρνιο, ἀψηλοπέταχτος ἀητὸς, κρατῶντας φίδι
»σ' τὰ νύχια κόκκινο χοντρὸ, ποῦ μέσα του εἶχε ἀκόμα
»ζωὴ, μὰ ξάφνου τό 'ρηξε πρὶ φτάσει ὡς σ' τὴ φωλιά του,
»μήτε νὰ πάει κατόρθωσε σ' τ' ἀητούδια νὰν τὸ δώκει·
»ἔτσι κι' ἐμεῖς, κι' ἂ σπάσουμε τειχὶ καὶ καστροπόρτι
»μὲ τὴν ἀντριά μας κι' οἱ ὀχτροὶ κωλώσουν, μὰ μὲ χάλια
»τὸν ἴδιο δρόμο θά 'ρθουμε ἀπ' τὰ καράβια πίσω.
»Κι' ἴσως πολλοὺς θ' ἀφίσουμε δικούς μας, ποῦ οἱ 'Αργῖτες,
»τὰ πλοῖα διαφεντέβοντας, μὲ τὸ χαλκὸ θὰ σφάξουν.
»Νά! μαντολόγο ἂν ξέταζες, τί θὰ σοῦ πεῖ, ἂν κατέχει
»ἀπὸ σημάδια τῶν θεῶν κι' ἀληθινὸ τὸν ξέρουν.»
Τότες ὁ Ἕχτορας λοξὰ τὸν κοίταξε καὶ τοῦ 'πε·
»Τώρα ὅσα, Πολυδάμα, λὲς δὲν εἶναι φίλου λόγια.
»Σοῦ ξέρει κι' ἄλλη πιὸ καλὴ νὰ κόψει ὁ νοῦς σου γνώμη.
»Μὰ ἂν τέτιο λόγο ἀληθινὰ τὸν λὲς μὲ τὰ σωστά σου,
»τότες θὰ πεῖ οἱ ἀθάνατοι πῶς σ' ἔχουν ξεμωράνει,
»ποῦ ἐδῶ μοῦ ψαίλνεις ὁρισμοὺς τοῦ Δία ν' ἀστοχήσω
»καὶ κάλλια θὲς ἐγὼ πουλιὰ κι' ἀητοὺς μ' ὀργιὰ φτεροῦγες
»ν' ἀκούσω... ποῦ δὲν τοὺς ψηφῶ, σ' τὸ νοῦ μου δὲν τοὺς βάνω,
»θένε δεξὰ ἂς πηγαίνουνε ὅθε ἀνατέλλει ὁ ἥλιος,
»θένε ζερβὰ, κατάϊσα κατὰ τὴ μάβρη δύση.
»Μὰ ἐμεῖς τὴ γνώμη τοῦ Διὸς ν' ἀκοῦμε πρέπει, π' ὅλους
»ὁρίζει, ἀθρώπους καὶ θεούς. Ἕνα πουλί 'ναι ἀπ' ὅλα
»τὸ πιὸ καλὸ, νὰ πολεμᾷς γιὰ τὴ γλυκιὰ πατρίδα.
»Τί τάχα ἐσὺ τὸν πόλεμο φοβᾶσαι καὶ τοὺς φόνους;
»Τὶ κι' ἂν οἱ ἄλλοι πέφτουμε μὲ τὶς χιλιάδες ὅλοι
»σ' τὰ πλοῖα ὀμπρὸς, μὰ φόβο ἐσὺ νὰ σκοτωθεῖς δὲν ἔχει,
»τί 'ναι ἡ καρδιά σου ἀπόλεμη, δειλιᾷ ἅμα δεῖ κοντάρι.
»Μὰ ἐσὺ ἀπ' τὴ μάχη ἂν τραβηχτεῖς, ἢ πᾷς καὶ ξελογιάσεις
»κάν' ἄλλονε, κι' ἀπ' τὴ σφαγὴ τόνε γυρίσεις πίσω,
»σ' ἔφαγα ἐφτὺς καρφώνοντας μέσ' σ' τὴν καρδιά σου τ' ὅπλο.»

Εἶπε καὶ κίνησε μπροστά, κι' οἱ ἄλλοι ἀκολουθοῦσαν
μὲ χλαλοὴ ποῦ κούφαινε. Κι' ἀνεμοζάλη ὁ Δίας
ἀπ' τὰ βουνὰ τοὺς ἔστειλε τῆς Ἴδας, ποῦ σ' τὰ πλοῖα
φύσαε γραμμὴ τὸν κουρνιαχτό, καὶ ζάβωνε τὰ μάτια
τῶν Ἀχαιῶν, μὰ πλήθαινε τὴ δύναμη τῶν Τρώων.
Ἀπ' τὰ σημάδια του λοιπὸν κι' ἀπ' τὴν ἀντριά τους θάρρος
πῆραν, καὶ τὸ τρανὸ τειχὶ νὰ σπάσουν προσπαθοῦσαν.
Τραβοῦσαν πυργαγκώναρα καὶ γκρέμιζαν μπροστήθια,
τὰ προβαλμένα ἀντίστυλα μοχλέβαν, ποῦ οἱ Ἀργῖτες
τά 'στησαν πρῶτα μέσ' σ' τὴ γῆς γιὰ νὰ βαστοῦν τοὺς πύργους.
Ἀφτὰ τραβοῦσαν, κι' ὄλπιζαν τῶν Ἀχαιῶν τὸ κάστρο
νὰ σπάσουν· ὅμως βῆμα ἀφτοὶ δὲ σάλεβαν ἀκόμα,
μὸν τὰ μπροστήθια τά 'φραξαν μ' ἀσπίδες βοϊδοπέτσες,
καὶ χτύπααν τὸν ὀχτρὸ ἀπὸ κεῖ καθὼς ὁρμοῦσε ἀπάνου.
Μὰ δὲ θὰ σποῦσε ὁ Ἕχτορας κι' οἱ ἀλογάδες Τρῶες
τότες ἀκόμα τὸ πορτὶ καὶ τὸ μακρόνε σύρτη,
νὰ μή θε στείλει σ' τοὺς ὀχτροὺς ἀπάνου τότ' ὁ Δίας,
σὰ μέσ' σὲ βόδια λέοντα, τὸ Σαρπηδὸ τὸ γιό του.
Ἀμέσως τὴν ὁλόϊση πρόβαλε ὀμπρός του ἀσπίδα,
ὥρια χαλκένια χτυπητή, ποῦ 'νας χαλκιᾶς μὲ τέχνη
τὴ χτύπησε, καὶ σ' ἁπλωτὰ χρυσὰ ραβδιὰ ἀπὸ μέσα
πολλά 'ραψε βοϊδόπετσα τριγύρω σ' τὸ στεφάνι·
ἀφτὴ κρατῶντας μπρόστηθα, διὸ σείνοντας κοντάρια,
κινάει σὰ λαγκαδόθρεφτο λιοντάρι, ποῦ τοῦ λείψει
καιρὸ τὸ κριάς, κι' ἡ ἄφοβη τοῦ λέει καρδιά του κριάρια
νὰ δοκιμάσει, κι' ἂ μαντρὶ γιερό 'ναι νὰ πατήσει·
σὰν ἔτσι τότες πύρωσε τὸ Σαρπηδὸ ἡ καρδιά του,
πηδῶντας τότες σ' τὸ τειχὶ νὰ σπάσει τὰ μπροστήθια.
Κι' ἐφτὺς τὸ Γλάφκο φώναξε καὶ τοῦ 'πε ἀφτὰ τὰ λόγια·
«Γλάφκο, τί τάχα σ' τὴ Λυκιὰ ἐμᾶς τιμοῦν πιὸ πρῶτα
»μὲ κρέατα καὶ μὲ πρωτιὰ καὶ ξέχειλα ὡς ἀπάνου
»ποτήρια, κι' ὅλοι σὰ θεοὺς σ' τὰ μάτια μᾶς θωροῦνε;
»Ἐκεῖ τρανὸ χαιρόμαστε μετόχι ἀπὰς σ' τοῦ Ξάνθου

»τὶς ἄκρες, ὥριο ἀπὸ φυτιὰ καὶ κάμπο σταροδότη.
»Τώρα γι' ἀφτὸ νὰ στέκουμε μᾶς πρέπει μὲ τοὺς πρώτους,
»καὶ μὲ τοὺς πρώτους σ' τὴ φωτιὰ νὰ μπαίνουμε τῆς μάχης,
»ποῦ κι' ἔτσι γιὰ νὰ πεῖ κανεὶς χαλκόφραχτος Λυκιώτης·
»' Ὄχι! ἐκεῖ πέρα σ' τὴ Λυκιὰ ἀνάξια δὲν ὁρίζουν
»' οἱ βασιλιάδες μας ἐμᾶς, καὶ τρῶν παχιὰ θρεφτάρια
»' ἢ πίνουν διαλεχτὸ κρασὶ καρδόγλυκο, μὸν ἔχουν
»' κι' ἀντριὰ λαμπρή, τὶ πολεμοῦν μέσ' σ' τὴ σειρὰ τῶν πρώτων.'
»Μά, ἀδρέφι, ἂν εἴτανε ἀπ' ἀφτὴ τὴ μάχη νὰ σωθοῦμε
»καὶ νὰ μὴ δοῦμε πιὰ ποτὲς γεράματα καὶ χάρο,
»τότες κι' ἐγὼ δὲ θά 'τρεχα μπροστὰ νὰ πολεμήσω,
»μήτε κι' ἐσένα θά 'στελνα σ' τὴ δοξοδότρα μάχη·
»μὰ τώρα ἀφοῦ μᾶς καρτεροῦν κι' ἔτσι θανάτου τύχες
»χίλιες, ποῦ δὲ μπορεῖ κανεὶς θνητὸς νὰν τοὺς γλυτώσει,
»πᾶμε, ἢ νὰ δώσουμε τιμὴ ἢ καὶ σ' τοὺς διό μας ἄλλος.»
Εἶπε· κι' ὁ Γλάφκος ἄκουσε μὲ προθυμιὰ τὸ λόγο,
κι' ὅρμησαν ἴσια, τὸν πυκνὸ στρατό τους ὁδηγῶντας.
Καὶ σὰν τοὺς εἶδε ὁ Μενεστιᾶς, τοῦ κόπηκε τὸ αἷμα—
τὶ ἐκείνου πήγαιναν δεινὰ καὶ σ' τὸ πυργί του ὁρμοῦσαν—
καὶ τὸ τειχὶ ζερβόδεξα κοιτάζει, ἂ δεῖ ἀρχηγόνε
κανένα π' ἀπ' τὴ συφορὰ τοὺς ἄντρες νὰν τοῦ σώσει.
Κι' ἐκεῖ εἶδε τοὺς διὸ Αἴιδες τοὺς μαχολιμασμένους
ποῦ 'στεκαν—καὶ τὸν Τέφχτρο ἐκεῖ π' ὅ,τι ἦρθε ἀπ' τὴν καλύβα—
κοντά· μὰ ποῦ νὰ φώναζε καὶ ν' ἀκουστεῖ ἡ φωνή του!
τόση βουὴ 'ταν, κι' ἔφτανε σ' τὸν οὐρανὸ ἡ ἀντάρα,
καθὼς βαροῦσαν χάλκινες περκεφαλιὲς κι' ἀσπίδες
καὶ πόρτες· τὶ ὅλες πρόσβαλαν, κι' ὀμπρός τους πλῆθος Τρῶες
νὰν τὶς γκρεμίσουν πάσκιζαν μὲ ζόρι καὶ νὰ μποῦνε.
Κι' ἔστειλε ἐφτὺς σ' τοὺς Αἴιδες τὸν κράχτη του τὸ Θώτη·
«Ξεκίνα, Θώτη θεϊκέ, τὸν Αἴα τρέξε κράξ' τον—
»ἂς ἔρθουν μάλιστα κι' οἱ διὸ—πές τους πῶς κάλλια οἱ διό τους
»νὰ 'ρθοῦν, τὶ γλήγορα ἄσκημη θὰ δοῦμε ἐδῶ φουρτοῦνα·
»τὶ ἔτσι οἱ Λυκιῶτες ἀρχηγοὶ μᾶς ἔσφιξαν, ποῦ πάντα

»μέσ' σ' τὶς σφαγὲς σὰ σύφουνας τὰ πάντα συνεπαίρνουν.
»Μὰ ἂν κόρωσε κι' ἐκεῖ ἡ δουλιὰ καὶ πολεμοῦν, μὰ ἂς ἔρθει
»μονάχος ὁ παλικαρᾶς κἂν γιὸς τοῦ Τελαμῶνα,
»κι' ἀντάμα ὁ Τέφχτρος ποῦ καλὰ κατέχει ἀπὸ δοξάρια.»
Εἶπε· κι' ὁ κράχτης ἄκουσε τοῦ βασιλιᾶ τὸ λόγο,
καὶ παίρνει δρόμο, τὸ τειχὶ τρεχᾶτα ἀκολουθῶντας,
καὶ στέκει ὀμπρὸς σ' τοὺς Αἴϊδες κι' ἐφτὺς τοὺς λέει διὸ λόγια·
«Αἴϊδες, τῶν χαλκόφραχτων ἀρχόντοι Δαναῶνε,
»ὁ γιὸς τοῦ θεογέννητου τοῦ Πετεοῦ σᾶς κράζει
»νὰ πᾶτε ἐκεῖ, καὶ μιὰ σταλιὰ σ' τὴ μάχη νὰ βοηθῆστε—
»μάλιστα ἂ γίνεται κι' οἱ διὸ — καλίτερα κι' οἱ διό σας
»νὰ πᾶτε, τὶ ἄσκημη θὰ δοῦν γλήγορα ἐκεῖ φουρτοῦνα,
»τὶ ἔτσι οἱ Λυκιῶτες ἀρχηγοὶ τὸν ἔσφιξαν, ποῦ πάντα
»μέσ' σ' τὶς σφαγὲς σὰ σύφουνας τὰ πάντα συνεπαίρνουν.
»Μὰ ἂν κόρωσε κι' ἐδῶ ἡ δουλιὰ καὶ πολεμᾶτε, ἂς ἔρθει
»καὶ μόνος ὁ παλικαρᾶς κἂν γιὸς τοῦ Τελαμῶνα,
»κι' ἀντάμα ὁ Τέφχτρος ποῦ καλὰ κατέχει ἀπὸ δοξάρια.»
Εἶπε· κι' ἐκεῖνος ἔστρεξε—ὁ γιγαντένιος Αἴας—
καὶ λέει τοῦ συνονόματου διὸ φτερωμένα λόγια·
«'Αδρέφι, οἱ διό σας τώρα—ἐσὺ κι' ὁ ἄξιος Λυκομήδης—
»βαστᾶτε ἐδῶ καὶ δίνετε καρδιὰ σ' τὰ παλικάρια
»νὰ πολεμοῦν μ' ἀπόφαση, κι' ἐγὼ θὰ τρέξω πέρα
»νὰν τοὺς βοηθήσω σ' τὴ σφαγή· μὰ πάλι θὰ γυρίσω
»γλήγορα, σὰν τοὺς σώσω πρὶν καὶ φόβο πιὰ δὲν ἔχει.»
Ἔτσ' εἶπε ὁ Αἴας κι' ἔσηρε, κι' ἀντάμα πῆγε ὁ Τέφχτρος
ὁ ἀδερφός του ἀπ' ἄλληνε μητέρα· καὶ μαζί τους
ὁ Πάντιος μὲ τὸ λυγιστὸ τοῦ Τέφχτρου τὸ δοξάρι.
Κι' ὅ,τι ἔφτασαν σ' τοῦ Μενεστιᾶ τὸν πύργο, ροβολῶντας
μέσα ἀπ' τὸ κάστρο — κι' ηὗράν τους μέσ' σὲ μεγάλη σφίξη —
νά! τότ' οἱ ἄλλοι σὰ θολὴ τὶς πολεμίστρες μπόρα
ἀνέβαιναν, τῶν Λυκιωτῶν οἱ στρατηγοὶ κι' ἀρχόντοι·
κι' ἀφτοὶ τοὺς πέφτουν σὰ θεριὰ καὶ τὸ πελέκκι ἀρχίζει.
Πρῶτος νομᾶτο σκότωσε ὁ ἀντριωμένος Αἴας,

τὸ λιονταρόψυχο 'Επικλῆ, τοῦ Σαρπηδοῦ συντρόφι,
ρήχνοντας πλάκα, π' ἄξυστη μεγάλη, ἀπάνου ἀπάνου
κοίτουνταν μέσ' ἀπ' τὸ τειχὶ κοντὰ σ' τὴν πολεμίστρα.
Τέτια ἔφκολα δὲν κουβαλᾷ, ὅσο γιερὸς κι' ἂν εἶναι,
μὲ διό του χέρια ἄντρας θνητὸς σὰν τοὺς θνητοὺς τοὺς τώρα·
μὰ μ' ἕνα ἀφτὸς τὴ σήκωνε. Καὶ ρήχνοντάς την σπᾷ του
τὸ κράνο τὸ χαλκόσκαρο, καὶ θρούβαλα τοῦ κάνει
τῆς κεφαλῆς τὰ κόκκαλα χωρὶς μισὸ ν' ἀφίσει.
Καὶ χάμου ἐκεῖνος ἔπεσε ἀπ' τὸν ὀλόρθο πύργο
σὰ βουτηχτὴς, κι' ἀπ' τὸ κορμὶ φτερούγιασε ἡ ψυχή του.
Κι' ὁ Τέφχτρος τὸν ἀτρόμητο γιὸ τ' 'Απολόχου Γλάφκο
μὲ τὴ σαΐτα, ἐνῷ 'τρεχε σ' τ' ἀψηλοπύργι ἀπάνου,
τὸν κάρφωσε ἐκεῖ ποῦ 'δε του τὸ μπράτσο γυμνωμένο,
καὶ τοῦ 'κοψε τὴν προθυμιά. Κι' ἀφτὸς κλεφτὰ ἀπ' τὸν πύργο
πίσω πηδάει, μὴν τόνε δεῖ κάνα 'Αχαιοῦ τὸ μάτι
πῶς ἔφαγε λαβωματιὰ καὶ παινεσιὲς φωνάξει.
Τοῦ 'ρθε κακὸ τοῦ Σαρπηδοῦ ποῦ τοῦ 'φεβγέ του ὁ βλάμης,
ἅμα τὸν εἶδε· μὰ ἔμεινε νὰ πολεμήσει κι' ἔτσι,
καὶ τὸν 'Αλκμᾶ ἀκοντίζοντας, γιὸ τοῦ Θεστόρου, τ' ὅπλο
τοῦ μπήγει κι' ὄξω σαίρνει· ἀφτὸς τ' ὅπλο ἀκλουθῶντας, πέφτει
μπροῦμτα, κι' ἀχεῖ ἡ χαλκόμορφη τριγύρω ἀρματωσά του.
Τότ' ἅρπαξε μὲ τὴ γιερὴ χεροῦκλα τὸ μπροστῆθι
καὶ τράβαε, κι' ἔπεσε ὅλο του ὡς πέρα, κι' ἀπὸ πάνου
ἄνοιξε δρόμο σὲ πολλοὺς, γυμνώνοντας τὸ κάστρο.
Ὅμως ἀφτόνε οἱ διὸ ἀδερφοὶ ἐνώθηκαν, κι' ὁ ἕνας
τὸν σαϊτέβει σ' τὸ λαμπρὸ λουρὶ τῆς ἀντροσώστρας
γύρω σ' τὰ στήθια ἀσπίδας του — μὰ ἀπ' τὸ παιδί του ὁ Δίας
διώχνει τὸ χάρο, μὴ σφαχτεῖ σιμὰ σ' τ' ἀκροκαράβια —
κι' ὁ Αἴας τὴν ἀσπίδα ὁρμᾷ καὶ τοῦ τρυπάει, μὰ πέρα
δὲ βγῆκε ἡ μύτη, μοναχὰ τὸν ἄμπωξε ἐνῷ ὁρμοῦσε.
Κι' ἀπ' τὸ τειχὶ ἔτσι κώλωσε λιγάκι, μὰ ὁλουσδιόλου
δὲν τράβαε χέρι, τὶ ἡ καρδιὰ τὴ νίκη τοῦ διψοῦσε.
Γύρισε τότες κι' ἔκραξε σ' τῶν Λυκιωτῶν τ' ἀσκέρι·

«Λυκιῶτες, τί ἔτσι τὴ σκληρὴ ἀναμελᾶτε μάχη;
»Δύσκολο μόνος, βρὲ παιδιά, κι' ἂς εἶμαι παλικάρι,
»νὰ σπάσω κάστρο, καὶ στρατὶ ν' ἀνοίξω ὡς σ' τὰ καράβια.
»Μὸν ὅλοι ὀμπρός! τὶ πιὸ ἡ δουλιὰ τῶν πιὸ πολλῶνε ἀξίζει.»
Εἶπε· κι' ἀφτοὶ σεβάστηκαν τὴν προσταγὴ τ' ἀφέντη
κι' ὅλοι μαζί του πλάκωσαν μὲ πιὸ μεγάλο πεῖσμα.
Μὰ κ' ἔτσι ποῦ τοὺς 'Αχαιοὺς νὰν τοὺς τσακίσουν πίσω!
μὸν στέκανε ὅπως ζυγαριὰ τῆς τίμιας στέκει ἀργάτρας
ποῦ ἔχοντας ζύγι καὶ μαλλιὰ ζερβόδεξα, ἴσα ἴσα
ζιάζει, τὶ θέλει τὸ ψωμὶ νὰ βγάλει τῶν παιδιῶν της·
ἔτσι ἴσα ἀφτῶν εἶχε ἀπλωθεῖ ὁ πόλεμος κι' ἡ μάχη,
ὡς ποῦ 'δωκε τοῦ Ἕχτορα ὁ Δίας πιὸ μεγάλη
τέλος τιμή, καὶ πήδηξε μέσα σ' τὸ κάστρο πρῶτος.
Κι' ἔσκουξε τότες, κι' ἡ φωνὴ ἀχοῦσε ἀπ' ἄκρη ὡς ἄκρη·
«Τρῶες, ὀμπρὸς, λιοντόκαρδοι! Τῶν 'Αχαιῶνε σπάστε
»τὸ κάστρο, καὶ θεόκαφτη βάλτε φωτιὰ σ' τὰ πλοῖα!»
Ἔτσι τοὺς πύρωσε· κι' ἀφτοὶ κάνουνε ἀφτιὰ κι' ἀκοῦνε,
κι' ὅλοι ἑνωμένοι ὀμπρὸς τραβᾶν, μέσ' σ' τὸ τειχὶ νὰ μποῦνε.
Κι' ἐνόσῳ ἀπ' τ' ἀγκωνάρια ἀφτοὶ σκαρφάλωναν, κρατῶντας
κοντάρια χαλκοτρόχιστα, νά! ὁ Ἕχτορας μιὰ πέτρα
ἁρπάει καὶ φέρνει, ποῦ 'στεκε μπροστὰ σ' τὴν πόρτα, κι' εἶταν
κάτου χοντρή, μὰ μυτερὴ ἀπάνου· π' ἀπὸ χάμου
διὸ ἀργάτες ἀπ' τοὺς πιὸ καλοὺς δὲν τὴ φορτώνουν τώρα
μέσα σὲ κάρο, ὅμως ἀφτὸς τὴ χόρεβε καὶ μόνος.
Πῶς ὁ τσοπάνης ἔφκολα κριαριοῦ κουρὰ μὲ τό 'να
χέρι σηκώνει, καὶ πολὺ δὲν τὸν λυγάει τὸ βάρος,
ἔτσι τὴν πέτρα σήκωσε, καὶ σ' τὶς σανίδες ἴσα
πῆγε ποῦ φύλααν τὸ πορτὶ, μαστροσφιγμένο στέριο
ἀψηλοδίφυλλο, ποῦ διὸ ἀπανωτοὶ ἀπὸ μέσα
σύρτες τὸ κλιοῦσαν, καὶ μονὸ καρφὶ τοὺς συγκρατοῦσε.
Καὶ πῆγε στάθηκε σιμὰ, καὶ μέσ' σ' τὴ μέση μ' ἄχτι
τὸ χτύπησε, ριζώνοντας τὰ σκέλια ποῦ ἡ ρηξά του
νὰ κάνει θρῆνος, καὶ τοὺς διὸ τοῦ τσάκισε ρεζέδες.

Μέσα ἀπ' τὸ βάρος ἔπεσε ἡ πέτρα, καὶ τριγύρω
βούηξε ἡ πόρτα δυνατά· κι' οἱ σύρτες δὲν ἀντέχουν,
μὸν σπάει ἡ ξυλικὴ ἄλλη ἀλλοῦ ἀπ' τὴν ὁρμὴ τῆς πέτρας.
Πήδηξε τότ' ὁ φοβερὸς γιὸς τοῦ Πριάμου μέσα
μ' ὄψη ἄγρια σὰ γοργῆς Νυχτὸς, καὶ ξάστραφτε ἀπ' τὸ σκιάχτη
χαλκὸ ποῦ φόραε σ' τὸ κορμὶ, βαστῶντας διὸ κοντάρια
μέσα σ' τὶς χοῦφτές του. Κανεὶς, νά θε προβάλει ὀμπρός του,
δὲν τὸν κρατοῦσε, ἐξὸν θεὸς, τὴν ὥρα ποῦ σ' τὴν πόρτα
πήδηξε μέσα, καὶ φωτιὲς τὰ μάτια τοῦ πετοῦσαν.
Γύρισε τότες κι' ἔκραξε τῶν Τρώων μέσ' σ' τ' ἀσκέρι
νὰ μποῦνε ἀπάνου ἀπ' τὸ τειχί· κι' ἀφτοὶ ἄκουσαν τὸ λόγο,
κι' ἄλλοι ἀπὸ πάνου μονομιὰς πηδοῦσαν, κι' ἄλλοι ἀκόμα
χύνουνταν μέσα ἀπ' τὸ πορτί. Σκορποῦν τότ' οἱ 'Αργῖτες
κατὰ τὰ πλοῖα ἐδῶ κι' ἐκεῖ, καὶ γόνα πῆγε ὁ κρότος.

ΛΑΘΙΑ

Σελ. 22, ὕστερ' ἀπὸ ἀράδ. 2 γρ. *μὲ τὶς βρισιὲς, καὶ τοῦ 'βραζε μέσα ἡ καρδιὰ ἀπ' τὸ πάθος.* — Σ. 28, ἀρ. 28 γρ. *τὸν.* — Σ. 29, ἀρ. 9 γρ. *καλή.* — Σ. 30, ἀρ. 30 γρ. *συντυχιά.* — Σ. 32 ὕστερ' ἀπὸ ἀρ. 12 γρ. *Ἔτσι κι' ἐκεῖθες τοὺς νεκροὺς οἱ παινεμένοι 'Αργῖτες || τοὺς σώρεβαν πὰς σ' τὴ φωτιὰ μὲ πληγωμένα σπλάχνα· || κι' ἀφοῦ τοὺς ἔκαψαν, γυρνοῦν σ' τ' ἀνάφρυδα καράβια.* — Σ. 75, ἀρ. 17 γρ. *μαζί σου.* — Σ. 83, ἀρ. 26 γρ. *στόμα του.* — Σ. 113, ἀρ. 4 γρ. *εἴχαμε.*

Βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἑστίας, Ἀθῆνα
David Nutt, London